

A KERESZTNEK KIRÁLYI UTTYA.

Második. Szakasz.

[113a:] ENNEK A MÁSODIK SZAKASZNAK. TÁBLÁJA

- Kilencedik rész.* hogy a ditsekedés helytelen dolog azolyanban, aki akerezttet hordozza. 184 [117a]
10. *rész* hogy mitsoda szándékal kel akerezttet hordozni.
1. büneiért valo elég tételért, 2. apokolbéli kinoknak. el kerülésiért.
5 189 [119b]
11. *rész* hogy keresztet lehet hordozni. ajutalomnak reménségiért.
197 [124b]
12. *rész* hogy akristushoz valo szeretetért. kel akerezttet hordozni.
201 [129a]
- 10 13. *rész* hogy anyomoruságban, és aszenvedésben imádkozni kel. 210
[133b]
- 14 *rész* hogy a keresztet, örömel kel hordozni. 216 [137b]
- 15 15 *rész* hogy hálákot kel adni akerezttért. 224 [142b]
- 16 *rész* hogy inkább kell hálákot adni az Istennek a nyomoruságban.
mint sem ajó állapotban, és hogy háláadásal kel lenni. nem tsak az
Istenhez, de ahoz is., aki által adgya reánk a keresztet. 303 [148a]
- 17 *rész.* hogy miképen kel ditsekedni akerezttben. 315 [155a]
[113b:] 18 *rész* hogy akerezst uttyának vége, atest fel feszítésében
áll. 323 [160a]
- 20 19 *rész* hogy mi formában kel fel feszíteni avilágot 329 [164a]
- 20 *rész* hogy a kristusal együt, kel fel feszitetni. 336 [167b]

Harmadik könyv.

A kereszt hordozásnak hasznairol.

Elöl járo beszéd. 342 [171b]

- 25 *Első rész.* hogy a kereszt. meg oltalmaz. avétektől, és meg gyözi a
kísérteteket. 346 [173b]
- Második rész* hogy akerezst meg tisztittya avétket. 353 [179a]
- Harmadik rész* hogy a kereszt. meg nyittya a lelki szemeket. 361. [184a]
- Negyedik rész* hogy a kereszt. a reménségnek²⁶⁶ vas matskája; és az
üdveségnek jegye. 369 [189a]
- 30 *Ötödik rész* hogy a kereszt olyan sajtó. a melyből lelki bor foly. 374
[191b]
- Hatodik rész* az ember, Istennek templomává lészen. akerezst által.
379 [196a]

²⁶⁶ a reménségnek <369> vas matskája; és az üdveségnek jegye. 369

Hetedik rész hogy a kereszt meg koronáztatik. 387 [201a]

[114a:] *Nyoltzadik rész* hogy ha ditsőségeseb koronát érdemelé a kereszt, és a szenvedés., mint sem a tsendes életben tett jó tselekedetek.²⁶⁷ 394 [204b]

⁵ *kilentzedik rész.* hogy a kereszt, minket meg egyezett, és hasonlová tészén akristusal. 403 [210a]

10 rész. hogy a keresztnek segittségével kel által menni a világnak tengerén. 415 [217a]

¹⁰ *11 rész* hogy a keresztnek szekerén kel jutni a menyei jerusálemben. 424 [221b]

12 rész hogy akereszten, valamint alajtorján. fel lehet menni az Isten házában. 436 [229a]

13 rész. hogy a kereszt. meg nyittya a menyeknek kapuját. 443 [232b]

A Második Szakasz táblájának

¹⁵ V é g e

[114b: üres] [115a:] A KERESZTNEK KIRÁLYI UTTYA.

Masodik Szakasz.

Ennek a munkának első szakaszában meg mutatók azt. hogy storophila. által látván hogy a kereszttyének tellyeségel kételenek a keresztet hordozni. ezen a mulando és halando életben. gyakorolá az oktatásokat, melyeket az ő szent mestere ada néki, hogy hasznosan

²⁰ hordozhatná a keresztet; ebben a második szakaszban meg láttyuk. hogy miképpen követé ezt a szent tudományt, és hogy mi formában érdemlé meg azt a jutalmat. a melyet a kristus ad. az ő választatinak. a kik ötöt követik sok szenvedésekben. és akik bátorságal járnak a keresztnek uttyán. [115b, 116a: üres]

²⁵ [116b: kép] Fel ne emelyed magadot ate munkádban. Eccli. 10. 29.

[117a:] *Kilentzedik Rész*

Hogy a ditsekedés helytelen dolog az olyanban.,
a ki a keresztet hordoza.

Fel ne emelyed magadot ate munkádban. Eccli. 10. 29.

³⁰ Storophila. nagy bátorságal. és buzgoságal. járván akeresztnak uttyán, ujjab kisértetben esék. mert amidön, egyszer sok emberek

²⁶⁷ tselekedetek. <403> 394

előtt ment volna el., hallá hogy nagy ditsérettel beszéllének felölle. azért hogy nagy buzgoságal hordozná a keresztet. noha nem az emberek ditséretekre valo nézve. vette vala fel akersztet., mind azon által. a néki egy kevesé tették. örömel, és gyönyörüséggel is kezdé
5 halgatni. hogy ő felölle. oly ditsérettel. beszélénének. de a kristus mindenkor nagy kegyelmességgel vigyázzván reája, és akarván ötet a tekéleteségnek uttyán vezetni, gondolá hogy ezek a ditséretek, a melyek tettezenek storophilának. még nékie ártalmasok lehetnek. azért is mondá nékie.

10 A kristus. Vigyáz magadra storophila. mert nagy veszedelemben forogsz. nintsen veszedelmeseb kísér-[117b:]tet, mint a ditséretet szeretni., akarszé magadnak²⁶⁸ tettezeni az emberek hejában valo ditséretekbén, holot az el távoztat szeretetemtől. ate valóságos boldogságodnak ellensége. mindenüt üldöz, és mindenüt keleptzét vett
15 elődbén. abetsülettal. és a tisztelettel akar el veszteni. azt ugy veti elődbén valamint a maszlagot. és melléje vonya háloját, hogy meg foghasson. kerüld el azért a ditséretet., és tsak az Isten ditsöségét keresed.

Storophila. nem tudom uram hogy mi formában szivárkozot az
20 elmémbén. ez az átkozot mirigy, mivel már nem keresem a magam ditsöségit. meg vallom mind azon által hogy a midön valamely jó tselekedetért ditsérnek. a nekem egy kevesé tettik, sokal is inkább tettezenek nékem az olyan jó²⁶⁹ tselekedetek. a melyek látom hogy másoknak is tettezenek. az emberek nyelve olyan mint az égő kementze.
25 a melyben minden nap meg próbáltatunk. te tudod uram hogy mitsoda suhajtással vagyon az én szivem. és hogy mitsoda sok köny hullatásokat ejtek. mivel nem tudom hogy mikor gyógyulhatok ki ebből anyavalyából, és igen tartok az én titkos vétkeimtől. a melyeket te jól láthatod. és a melyeket én észre nem vehetem [118a:]

30 A kristus. mind ezek az el mult gyengességidtól vannak. mert mint hogy az előtt igen kerested a ditséreteket., azért még mostanában is érzed, azokhoz valo hajlandóságodot. akaratod ellen is. mert a teremptőnek.²⁷⁰ böles rendeléséből. agyakorta történik, hogy a ki maga erejében²⁷¹ bizik, a nagy kísértetekben forog. azért hogy meg üsmervén
35 gyengességit, magát meg üsmérje, és. el hagyja magában valo hittségét.

²⁶⁸ magadnak <e> tettezeni [Törlés a sor végén.]

²⁶⁹ jó [Beszúrás.]

²⁷⁰ teremptőnek. [m megkezdett p-ből javítva.]

²⁷¹ erejében [Második e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

Strophila. uram éppen ki találd az én nyavalyámat, most látom hogy mitsoda tört hányt előmbe az én ellenségem, mert a midön igazán valo szándékal. akarok az Istennek tettzeni. ugy történik nem tudom mi formán, hogy az emberi ditséretnek kivánsága is oda
5 elegyedik, és azt észre veszem. noha későn. hogy más féle szándékal követem jó tselekedetemet, nem azal a melyel el kezdettem vala. ez így lévén ámbár tiszta légyen is az Isten előtt, a mi igyekezetünk eleinten. mind azon által. az emberi tekintettel végtire meg elegyedik. hasonló dolog történik az ételkor. mivel tsak a szükségért kellene enni.
10 de még is az ételben valo gyönyörűség őt elől jár, noha annak őt ugy²⁷² kellene lenni vala-**[118b:]** mint egy szolgának, aki az urát szokta kísérni, de gyakorta tsak a szolgának kedvezünk. nem az egészségnek. ami pedig az egészségnek elég, a nem elég atorkosságnak.

A kristus. mint hogy már most esmered nyavalyádot, azért orvoságot kel keresni az ellen.
15

Strophila. uram ki tanithatna engemet jobban meg arra az orvoságra mint magad. mivel te vagy a mi lelkünknek valóságos orvosa, kérlek azért tanisd meg szolgálodot, hogy miképpen lehesen néki meg győzni, és meg gyógyítani ezt a veszedelmes nyavalyát.

20 A kristus. ihon egy orvoságra tanitalak. a melyre már meg tanítottam az embereket. ha szinte régi is de hasznos. *ate bal kezed ne tudgya hogy mit tselekszik a jobb kezed* matth. 6. 3. ez azt tészí, hogy nem tsak ate atyád fia, de még a leg jobb akarod se tudgya meg jó tselekedeteted. hogy el ne veszessed annak menyei jutalmát. de sőt még magadnak is
25 el kel azt felejteni, vagy leg aláb nem kel arrol sokat gondolkodni.

Strophila. de miért kel ajó tselekedetet oly igen el titkolni, mivel magad mondottad hogy *ugy fénylyék ati világóságtok az emberek előtt, hogy lássák ati jó tselekedeteiteket, és dicsöítsék. a menyei atyátokot.* matth 5. 6.

30 **[119a:]** A kristus. azt jól mondod, mert meg lehet mutatni²⁷³ ajó tselekedetet. azért, hogy a menyei atya ditsöitessék, mivel övé a tisztelet., de nem azért hogy apor, és a hamu. valamely tiszteletet vegyen. magának, mert ugyan is ha te magad nem vagy magadé, hát a mid vagyon. hogy lehetne tiéd.

35 Strophila. emind ugy vagyon uram, és egészen tiéd vagyok, nálad nélkül semit²⁷⁴ sem tselekedhetünk. mert *valamint hogy a szálló*

²⁷² ugy <le> kellene lenni

²⁷³ mutatni <j> ajó

²⁷⁴ semit [Beszúrás.]

vesző nem teremhet gyümölcsöt, magától, hanem ha a szőlő tökében maradand. ugy miis nem teremhetünk, hanem ha benned maradunk. joan. 15. 4. kérlek uram oktas engemet, és mutasd meg a hejában valo ditsekedésnek. mi voltát. hogy had kerüllyem el azt.

⁵ A kristus azt tsak a neviről meg üsmérheted, mert, miért nevezik hejában valo ditsekedésnek. hanem azért. hogy tsak olyan mint az árnyék, *az esztelen változik mint a hold*, mondgya az irás. ecel. 27. 12. valamint hogy a hold majd nagy. majd kitsiny. hol el fogy. hol meg telik. nem maradván soha is egy állapotban. ugy azok is. kik a mások ¹⁰ ditséretire hagyák magokat, majd nagyok. majd kitsidek. a szerint, valamint. nékik tettzik. vagy hizelkedni. vagy gyalázni. gyakorta történik a, hogy a ki sze-**[119b:]**medben ditsér. hátad megé meg tsufol, ugyan is mit tselekesznek egyebet az emberek. az egy mást valo tsufolásnál. még is oly kedvesen veszik egy mástól. a hejában valo ¹⁵ üres ditséretet. nem kegyelmezvén arra, hogy azért el vesztik jó tselekedeteknek jutalmát.

Storophila. azt észre vettem uram. hogy mitsoda roszat okoz, a hejában valo ditsekedés. az el rontoja a jó tselekedetnek. a kevélységnek elől jároja, de ki oltalmazhattya meg magát ettől a veszedelmes kigyotól. a ki oly nagy tsalárdságal rejti el magát, a mi jo tselekedetink ²⁰ közti, végy szárnyaid alá uram minket., légy egyedül a mi ditsőségünk. és adgyad, hogy tsak te éretted kíványunk szeretetni.

Tizedik Rész

Hogy mitsoda szándékal kel a keresztet hordozni 1. a büneiért valo elég tételért. 2. apokolbéli kinoknak el kerülésért.

²⁵ Az urtol azért büntettetünk. hogy e világal el ne kárhoztattassunk I. Cor. 11. 32.

Storophila már azt meg tanulta vala. hogy a kereszt hordozásban. nem kel tekinteni a ditséretet., mivel **[120a: üres]**

[120b: kép] Az urtol azért büntettetünk. hogy evilágal el ne kárhoztassunk. I Cor. 11. 32.

³⁰ **[121a:]** ha azt tekéntik. a jó erkölcs haszontalanná. lészen. el hitetvén tehát magával., hogy szüksége volna a tiszta igyekezetre, kérdé az ő szent mesteretől., hogy ha tsak a kívántatiké a kereszt hordozáshoz., hogy a rosz szándékot el kel távoztatni.

³⁵ A kristus. a jó szándék közöt vagyon különböztetés és az egyike felyeb valo. érdemeseb. és tekélteteseb mint sem a másika. azért azt kel jól meg esmérned, hogy hová igazgatod igyekezetedet. mivel mind

azok a kik akeresztet hordozák. noha jól hordozák is. de nem egy dologra tzeleznak. ezt észre lehetet venni az én szenvedésemkor., mert négyen valánk akik a keresztet hordozok. de külömb külömb féle szándékal.

⁵ A két tolvaj azért hordozá. mert a vétkekért valo büntetést meg érdemlék. a Cyreneai simon. azért hordozá. utánnam. mert arra kéte- len vala. és azért jutalmat is ígértének vala²⁷⁵ néki. én pedig tsak éppen. abban a szándekben hordoztam, hogy eleget tegyek az atyámnak. és hogy az ő szent akarattyának²⁷⁶ engedelmeskegyem. látod tehát ¹⁰ hogy három féle szándék vagyon., az első olyan mint a raboké., a kik tsak azért hordozák a keresztet. **[121b:]** hogy félnek az örök kárhozat- tol. a másik olyan mint a magok hasznok keresőké, a kik tsak a jutalmat tekintik.. a harmadika olyan. mint a fiaké. kik nem tartanak abüntetéstől. se a jutalomra nem vigyáznak. hanem a tiszta szeretet- ¹⁵ től vezetettvén. azon igyekeznek. hogy kedvesek lehessenek Isten előtt, a kereszt viselésért.

Eben a három féle szándékban. meg láthatod a félelmet. a remén- séget. és a szeretetet. tsak kevés szoval meg mutatom néked, hogy mitsoda külömbözés vagyon ezek között, az olyan a ki a félelmen ²⁰ kezdi el, békeséggel hordozza keresztét, a ki a reménségen., az olyan öröme²⁷⁷ viseli. de tsak a hordozza buzgoságal., akiben szeretet vagyon. az el is mondhattya, ditséretre méltó kereszt. mint hogy mindenkor szerettelek. azért kívántalak is²⁷⁸ hordozni., az olyan a ki félelemtől viseltetik, bekeséges tüdő, a ki pedig reménségtől. atellyes jó akarattal, ²⁵ de ha buzgosága nintsen. könnyen meg eshetik, azon kívül is a szeretet. a melyet a szent lélek önt a szivben. a békeséges tüdő, engedelmes, és soha el nem mulik. mivel nem a békeséges türés. se nem a reménség olyan erős mint a halál. hanem a szeretet. a békeséges türés. azt mond- gya. annak igy kel lenni. mert a félelemtől viseltetik. a jó akarat azt ³⁰ **[122a:]** mondgya, eszerént kel tselekedni. mert a reménség vezet. de a szeretet mind más képpen beszél. mert mint hogy a szent lélek ger- jetszette fel, azért nem mondgya. hogy igy kel tselekedni. hanem hogy én igy akarom. és azt szivesen kívánom.

³⁵ Storophila. uram én itt három ösvényt látok. de nem tudom hogy melyik nékem valo.

²⁷⁵ vala<k> néki.

²⁷⁶ akarattyának [n-t-ből javítva.]

²⁷⁷ örömest [s-r-ből javítva.]

²⁷⁸ is <f> hordozni., az olyan a <k> ki [Tollhiba.]

A kristus. hogy a dolog jó rendben folyon, azt jóvalom neked, hogy a felelmen kezdgyed el, mivel az urnak félelme, a bölcseségnek kezdete, és hogy a felelmen. mint egy garáditson felyeb mehetz,

Storphila. mit tselekedgyem uram tehát.?

⁵ A kristus. el kel magadal hitetned, hogy helyes okbol adták reád a keresztet. és hogy ate vétkeid azt meg érdemlették, sokszor, de mi rövidséget téznek néked, mivel anyiszor meg bántottad az Isteni felséget, nem igasságosé a, ? hogy azok akik a büntetést meg érdemlették, békeséggel is szenvedgyék azt., a jákób fiai meg üsmerék, és
¹⁰ meg vallák vétkeket. josef előtt. mondván. méltán szenvedgyük mi ezeket. mert vétettünk. az öttsénk ellen. látván nyomoruságban valo létit meg nem **[122b:]** szántuk, ötet, se kérésit meg nem halgattuk, ugyan azért büntet minket így az Isten. gen. 42. 21. azért minden féle nyomoruságidban. mondgyad szivesen. ezeket a szókot, méltán szenvedek mert vétkeztem., az én tselekedetim, és gondolatim okozák ezeket.

Storphila. uram méltán hordozom akeresztet. és méltán szenvedem. a büneimért valo büntetést., a judith mondási jól jutnak eszemben. mondván. *ne mutassunk türhetetlenséget a nyomoruságokban. a melyeket szenvedünk. hanem gondollyuk meg azt., hogy ezek a büntetések. sokal kissébbek mint sem a mi vétkeink, hitessük el magunkal. hogy az Isten azért küldötte reánk ostorait, hogy magunkot meg jobbítsuk, és nem azért, hogy el veszessen.* judith. 8. 26. az ádáam fiai. tehát rosszul tselekesznek. hogy az ég ellen panaszkodnak. kegyetlenek tartván az Istent a midön meg bünteti hamiságokot., mik vagyunk okai nyomoruságinknak, és nem kell azt másnak tulajdonítani. tsak magunknak.

²⁵ A kristus. azt jól mondod, de azt is jó meg tudnod, hogy a midön az Isten valakire. valamely nyomoruságot küld. nem hogy véle keményen bánnék, de söt még **[123a:]** kegyelmeségét mutattya hozzája, ugy tselekeszik mint egy jó és kegyes atya, aki nem akarja meg engedni. hogy
³⁰ gyermeke roszasága miat, magát el veszesse. azért nyomoruságokal akarja azt meg gátolni. erre valo nézve is kellene az embereknek magokal el hitetni. hogy az Isten vigyáz reájok. és üdveségekre. a midön meg bünteti őket, tsak egy ideig is bünteti őket, azért hogy örökösön meg ne büntettessenek. választanod kell tehát. vagy az
³⁵ ideig tarto keserüséget, vagy a véghetetlent. mitsoda nyomorult az olyan., a ki sok bünt tévén, azokért ez életben semmi büntetést nem veszen. *az olyanok nem érzik az emberi nyomoruságot ugy mint mások.* mondgya Dávid, és nem próbállyák azokat az ostorokot. a melyek alá mások vettettek. ps. 72. 5.

Storophila úgy tettik nékem, hogy amidön egyszer mind meg fogjuk tekinteni egész életünknek minden szem pillantását. azt mondgyuk valamit egy régi böles mondott, el vesztünk volna, ha magunkot el nem vesztettük volna, ugyan mi is el mondhattuk. hogy mind²⁷⁹ szenvednénk, mind keresztet is hordoznánk, hanem szenvedtünk. **[123b:]** volna, és ha keresztet nem hordoztunk volna,

A kristus az úgy vagyon, de már mostanában, tudván. hogy az Isten mi képen bánik veled. azért visgáld meg jól büneidet, és a midön az Isten valamely nyomoruságot fog read botsátani. akoron azt könnyebben szenveded. mivel az emberek békeséggel szenvedik akor a büntetést, a midön szivekben meg vallyák. vétkeket. avalo hogy a büntetést könnyebben szenveded ha meg esméred magadban hogy azt meg érdemletted.

Storophila. de uram mit kel gondolni az olyanok felől. kik noha nagy vétkeket követtenek is., mind azon által. azon igyekeznek hogy el kerülhessék. ez életben szenvedni. mondván hogy a más életre hagyják. ha egy kevesé tovább kel is szenvedni purgatoriumban.

A kristus. azt el mondhatni hogy az olyan keresztények igen meg tsallyák magokat, mivel a bizonyos. hogy ez életben. nagy vétkekért lehet eleget tenni kevés szenvedéssel, apurgatoriumban pedig a kinn irtoztato, és abékeséges türes semmi gyümölcsöt nem teremt. de ez életben. a kinn nem nagy, és az elég tétel érdemes, és bövséges, az olyanok pedig tsak a jelen valo időt tekintik, mint ha a jövendőről bizonyosok volnának, azt **[124a:]** is hozá teszem, hogy kevesen vannak olyanok kik halálos vétkekben nem estenek volna, mitsoda okbol kívánnák tehát el kerülni akeresztet.? ha azt magaddal el hitetted volna. hogy telyeséggel meg nem mentheti magát a vétkes lélek a pokolnak kinyaitol, és az örökké tarto tüztől, és hogy a kereszttség után azokat másként el nem lehet kerülni hanem tsak a penitentzia tartással; hogy ha ezeket el hinnéd. boldognak tartanád magadot ez életben. valo szenvedésért, tsak a máson meg szabadulhatnál az örökké valo kinoktól.

Storophila hát uram azt akarodé hogy le szálljak. a poklokra, azért hogy penitentzia tartásra indittsam magamot?

A kristus Igen is azt akarom. mivel a pokolrol. valo gondolat. nem engedli meg hogy abban essél. azt akarnám. hogy az emberek még életben le szállanának oda, ugy hogy ót meg visgálván a kinokot.

²⁷⁹ mind <sen> szenvednénk,

holtok után oda ne mennének, mivel ha valóságos gondolkodnál. az
ót való kinokról. az örökké tarto tüzről, arról a setét rabságról., a kár-
hozattaknak irtoztato jajgatásokról., és ordításokról. meg láthatnád,
hogy nem lehet már azoknál nagyobb kinn.

⁵ [124b:] Storophila. oh! én Istenem. it égess. it vágj. it kinez engem.
tsak az én lelkemnek irgalmaz. és üdvözítsed, úgy tettik mint
ha a nyomorult lelkek ezeket mondanák nekem.

¹⁰ Miért panaszkodol. egy kis szenvedésért,
egy szem pillantásig, tarto semi buért,
vagyóné nagyobb kinn, mint melyet szenvedünk.
de a még nehezebb. hogy nincs reménységünk.

Tizen egyedik Rész

Hogy a keresztet lehet hordozni a jutalomnak reménségiért.

A ki tsendes életet élhetet volna. keresztet szenvedet. hebr. 12. 2.

¹⁵ Storophila. Ezekre való nézve meg bátorodván, nagy buzgoságal.
jár vala a félelemnek uttyán, nagy sziv fájdalomal. suhajtozik vala
azért. hogy az örökké való kint érdemlené vétkiért. de meg más felől
azal vigasztalá magát, hogy lehetne nékie ez életben meg menteni
magaát attol a kintol. [125a: üres]

²⁰ [125b: kép]. A ki tsendes életet élhetet volna. keresztet szenvedet
hebr. 12. 2.

[126a:] akeresztel, minek utánna pedig eleget szenvedet volna.
akristus felyeb akarván emelni ötet, mondá nékie. elég már kedves
storophilám. a szomorúságnak, és a félelemnek uttyán eleget jártál.
vayon még más útt, a mellyen gyönyörüséggel, és örömel járhatz,
²⁵ hadd el a félelmet, és tekintsed ezután a jutalmat., mivel az olyan
lélek a ki azt tekinti, semmit nem tart nehéznek a szenvedésben.,
örömben vayon, és tsak a boldogságot szemléli, ki is igyekeznék. a
tekéletességet el érni. ha azt gondolhatná hogy jó tselekedeti jutalom
nélkül maradnak, miért kívántam én színemet el változtatni az én
³⁰ tanítványim előtt., hanem azért. hogy ditsőségben látván engemet.
inkáb kövessenek szenvedésimben. és a ditsőségre való nézve. örö-
mesteb visellyék a keresztet. fel támadásom után is miért engedtem
azt meg, hogy az emberek hozám nyullynak, és lássanak, azért hogy
nem kételkedhetvén. ígéretemben, készebbek lehessenek a békeséges tü-
³⁵ résre. ahadi ember is nagyob bátorságal., és örömmel megyen ahartzra
amidön bizonyos abban hogy meg jutalmazták, azt tudod hogy akár

mely nehéz munka mindgyárt könnyeb hogy ha annak. [126b:] ahasznát tekintik, egy szoval. a békeséges türest. a jutalomnak reménsége táplállya.

5 Storophila. uram mind ezek vigasztalnak engemet, ugy legyen amint mondod. tölsd bé örömel szolgálodnak lelkét, és vezérelly engemet abékeségnek uttyán.

A kristus. vigadgy leányom, és légy örömel az Isten ditsőségének reménségében, *mert a melyeket mostan szenvedtz., nem hasonlítandok ahoz a ditsőséghez, mely néked meg jelentetik.* rom. 8. 18. hogy ha anyit 10 munkálodnak adolgosok., a mester emberek egy kis jutalomért, mit nem kellene mivelni az örökké valo jutalomért, ha a veszendő jókért ahajosok atengeren valo veszedelemre adgyák magokat. ha a munkás az esőt és ahideget el szenvedti. és a hadi emberek a sebeket, lehető tehát soknak tartani, és hasonlítani ez életben lévő nyomoruságokat. 15 a ki mondhatatlan jutalmakhoz.

Storophila. mind ez uram. nagy ösztön lehet nekünk akerszt hordozásra.

A kristus ugyan ezekre valo²⁸⁰ nézve is hordozták a szentek. oly nagy alhatatosággal a kereszttet. és szenvedtek. anyi nyomoruságokat, 20 szent István [127a:] első martyr. miért vévé oly kedveséggel, akövet. a mellyel kövezték. hanem azért, hogy *fel emelvén az égg felé szeméit, láta az Istennek ditsőségét, és Jésust állani az Istennek jobján.* act. 7. 55. mi bátorittá az első keresztényeket. jóságokat hagyni, mindenek előtt, annyi bestelenséget. és gyalázatot szenvedni, hanem azt jól tud- 25 ták. hogy vagyon ő benne olyan drága jóság. amely soha el nem veszhet, de én magam nem élhettem volnaé²⁸¹ tsendes életet. még is nem szenvedtemé kereszttet. és gyalázatot; kitsoda hát olyan vak, hogy meg ne vesse evilági gyönyörüségeket, hogy ha sohajttya az valóságos, és örökös gyönyörüségeket.

30 Ezek a beszédek. nagyon fel gerjeszték storophilát. aki is igen kezdé suhajtani az örökké valo hajlékot. és mondá. szivesen kívánok edes jesusom. menyei jerusálemben jutni. és ez a nyughatatlan kívánság. békeséges türové téssen engemet., mivel annak a nagy jutalomnak keszkenője. meg töröli, az en szenvedésimért valo köny hullatásimot. 35 oh' örökké valo jutalom. tegedet szomjuhoz az én lelkem. és kívánkozik ót lenni a hol meg kostolhattya, az igazán valo örömet.

²⁸⁰ valo <v> nézve

²⁸¹ volnaé [aé — utólag beírva a sorvégi margóra.]

LE CHEMIN
ROYAL
DE LA
CROIX.

Composé par Dom BENOIST HÆFTEN
D'VTRECHT, Prevoft du Monaftere
reformé d'Aflighen de l'Ordre
de Saint Benoift.

Traduit de Latin en François, & dédié à Madame
la Duchesse d'ORLEANS, Par le R.P.

DIDAC, Religieux de l'Observance
de S. François son Confesseur.

Enrichy de quarante Figures en Taille-douce.

Seconde Edition, revue & corrigée de nouveau.

ala bibliothèque de la
conception de la
notre Dame

A PARIS,
Chez JEAN HENAVLT, Libraire-juré, rue
S. Jacques, à l'Ange Gardien.

M. DC. LXVII.
AVEC PRIVILEGE DU ROY.

9. Le Chemin Royal de la Croix,
cimlap és címkép

KERESZTÉNYI Gondolatok

mellyek a szent Írásokból és
a szent Atyák írásából vannak
ki fedezgetve.

A holnapnak minden napjaira

J747.

- Látok hite jón elűtő Anyapont egyháza

1747 12. 17. 1751 ellen moniva oltrok régi
nek, az Anyapont egyházi katederén jöt és a pterker
ment. 2 1751. 1745

Ma nagy kőörökön 1751. az Anyapont katederén
nek és amint az Anyapont egyháza katederén
fogja meg a kőörökön megújult tiszteletét
fogja meg az Anyapont katederén utolsó. Amen.
Ma nagy kőörökön 1751. az Anyapont egyháza
katederén kőörökön megújult tiszteletét.

~~J. Gregorius, D.~~

A doctrina magában foglalja a hit ajzatit a
melyeket hívünök kel

A moralis a jó erköltségek tanit és azia a mihet
követünök kel, és a miétől el kel távornunk

A disciplina. elözetten adgya az Anyapont egy
háza rendét, szokásit.

Az éretnek a hit ajzati elön támadnak fel.

A hismatikusok a disciplinát el rendyün.

Az éretnek a hit ajzati elön támadnak fel.

20 napon

Az idővel való éléről.

268

I Most akellemeter idő, most az üdvösségnek napja, az angyal vétkerei; és az Isten egy szem pillan-
táim időt nem adta neki a penitentiának, az ember
vétkében eset, és az Isten hasonló koméniákkal bünke
sora volna véle igazsággal, de azt nem teledeszte, ha
nem az életnek idejét néha neki a penitencia has-
társa.

Nemese semmi drágább az időnek, mint
mon által semmire keresésnek nem hagyta meg mint az
sz, az életet, vagy a hejában való teledeszteben töl-
tik el, vagy az ott teledeszteben, vagy olyat más teled-
kepek, nem az a mit kellene, mint mon által. ami-
bolyogásunk, és egy veszedelmünk mon áll, amint az
idővel élünk, de ah' mely vaktig? nagyok répa az em-
bereknek, az örökkévalóságnak kapujáig elmennek,
mégis nem tudják mit az azot nekik az idő, anapod,
ahát napot, és az eptendők eltelnek és fentek nem gon-
dolhosik azokról.

Hogy az időt, érdeme porént lehetese meg betölteni,
früktseget három dolgot vigyáim, 1. hogy akritus —

85 88

Hogy miszerint tiptá szokásokat bíráim a kereszténység

I. Sokféle kútombig vagyok a keresztényi vallás
és több vallások közt. De a legfőbb ami a szokásokat
illeti a hogy a keresztényi vallás teljességét kárhoztatja a
viseket, a pogányság meg enged: így az a hady vala az ob
tyan viseket amelyekkel istenek atermései, és az na
kel csudálni egy olyan vallás amely kegyetlen, törvény, és
száltalán istenket imáda nem adta az embernek egy
tes delyben hanem csak a szokásokat, ezért is monda sokan
párt cipriánus hogy követek az istenket a hűt imáda
nak, és a viseket is istenek, vallásbeli dolgokba lépnek.

A való hogy a földi vallás magától a róma nem hozta
de semmi róma nem parancsot, de meg a szokásokat
meg nem bírták, és leg nagyobb része nekünk a sok szöveg pa
ranaslatoknak, amelyekből áll az a földi törvénye, csak egy
törvénybeli cselekedet volt, és amelyek nem illettek a
a szokásokat.

A mi pedig a szabványos vallásról illeti, az minden tud
gyan hogy a földi vallás, és ott a vallás, és amely meg enged
de a szokásokat, min az a vallás kárhozat, és amely az
embernek a szokásokat, és általában általában a vallásról
szöveg
csak egyedül a kereszténység felt meg lehet kárhoztatni, és

Salve Regina.
 Hogy csapnák, királyneje,
 gazalmasagnak felet Anyja,
 Eset edeseg reményeij
 Udvar legy lép jár Maria.
 Evannak árva fiait
 járni: veltet maradek,
 firtalmnak önteni
 sok maradványok karlék.
 E firtalomnak veltgyében,
 kik nyavalygunk nagy mélyben,
 heréd ohajtunk mennyegben,
 ki vagy örök hitésigben.
 Kéret pöfölkönd fenvedel.
 firtind koránk kegyelmedel.
 Csak bünös népedet
 oltalmosad hívésidél.
 Oh' edes jár ingalmados
 mutat meg kegyes veltföldet
 koltunk után pent fiadot
 mutat meg boldogragodot
 Amen

Ave Maris Stella. 92
 Udvar legy Maria
 Sengernek tollaga
 Mindenkori jár Anyja
 Egek nyile kapuja
 ki is Gabriel menybol.
 üdvöle jelentel.
 zira kaborulat
 Erised velt jertel.
 old bününk békajel.
 Kérlemünk irigjait.
 Kéret el lehelyek megfektel.
 Kéret jertel jertel adásat.
 Mutass nagyaságod.
 vregye imádkozod.
 Kéret istünk megod.
 Kéret jertel jertel
 Oh' jertel Kéret.
 Kéret jertel jertel jertel.
 ne legyünk bünösök
 jertel jertel, Kéret jertel.
 Elbünk tirtel veltel.
 myozel Kéret utjel.
 hogy látván urunkat.
 mondgyunk vig halálak.
 Kéret jertel jertel.
 Jertel jertel Kéret jertel.
 Kéret jertel jertel jertel.
 Kéret jertel jertel jertel.
 Kéret jertel jertel jertel.
 Amen

14. Salve Regina. Ave Maris Stella. (KerGondolatok 92. recto)

A kritus JESUS ÉLETÉNEK HISTORIÁJA

Első könyv.

A mely magában foglalja mind azt, valami-
tes, keresztelő pásztor, jános fogantatását fogvívás,
akrosztus prédikálásának, első eptendőig.

A sidos kötet való egy pásztor, kinek ne-
ve zakariás volt, az a pásztor ember az ő feleségével, Er-
sébettel, az pásztor parasztságlattjában pentül éltek, mind ¹ Luk.
kedden kottorok valának, az pásztor meg akarsian próbál-
ni az ő jó erkötökkel, hogy arutan az nagyobb fenvesé-
gel jutalmartalpa meg, nekik gyermekek nem ádot vala,
és meg engedte nekik fenvedni a magtalanságnak gya-
lósádját, a melyet abban az időben ugy fektintettek, minek

A kristus. most jól beszélsz leányom. kostold meg még [127b:]
előre az örökké való ditsőséget; ditsekedgyél az Isten ditsőségének
reménségében, ditsekedgyél a nyomoruságban. mert abban áll aditsö-
ségnek reménsége., mivel a boldogság a keresztel jár. és az elsöt el
5 nem nyerheted., ha a másikat nem hordozod, az én kedves tanítványom
ezt jól tudta. midön azt mondotta, *en jános ti atyátok fia, és részes a*
háboruságban. és az országban. és a békeséges türésben a jesus kristusban
apoc. 1. 9. mit téznek ezek, hanem azt, hogy a ki meny országban
akar részesülni, annak részt is kell venni anyomoruságban és a türés-
10 ben. mivel egyik a másika nélkül nem lehet. *nem kellették szenvednem.*
és úgy bé mennem a ditsőségemben. luk. 24: 26. mit mondasz ezekre
storophila. az Isten fiának országában hivatattál, ha azért sokszori
halált kellene szenvedned, nem tselekednéd meg, ha a boldog életet
akarod tehát birni. vesd meg a mostanit, ha azt akarod hogy a
15 menyekben emellyenek. alázad meg magadot eföldön, ha uralkodni
akarsz velem, hordozad velem a keresztet, mivel akik a keresztet szere-
tik, azok meg talállják. a boldogságnak uttyát.

Storophila. ez után édes üdvezitöm. akerszt előttem kedves lészen.
és a nyomoruság gyönyörüséges. mivel tsak ezen az árron lehet meg
20 venni a boldogságot., de mit adunk mi azért az örökké való kintsért, ?
éppen semmit. de oh! [128a: üres]

[128b: kép] Az én kedvesem enyim, és én övé vagyok. Cant 2. 16.
[129a:] én Istenem. mikor érhetem el. azt az örömet. a mely után
sohajtozok, mikor ihatom annak a gyönyörüségnek bövséges forrásá-
25 bol., mind azon által. uram addig a még azt el érhetem. az én köny
hullatásim, kenyerem helyet legyenek, mind addig a még azt mond-
gyák. ihon a te Istened, de mind addig is az én sohajtságim. táplály
engemet.. erősits meg engem kinaimban, mert ez életben semmi vigasz-
talást nem kíván az én lelkem. azért hogy része lehesen az örökké való
30 vigasztalásban. méltó hogy az olyan tégedet ne birhasson., aki más-
ban. és nem te benned. keresi vigasztalását, kérlek hát tégedet örökös
igazság. hogy tsak te benned kerese. vigasztalását az én lelkem. adgyad
uram hogy tégedet követvén, azon életet élünk. a melyet²⁸² éltél
35 eföldön. reszesek is lehesünk abban aboldog életben. a melyet rendel-
tél választatidnak.

²⁸² a melyet <éltünk> éltél

Tizen kettődik Rész

Hogy a kristushoz való szeretetért kel a keresztet hordozni.

Az én kedvesem enyim, és én övé vagyok. Cant. 2. 16.

Storophila. nagy öröme járván areménségnek uttyán, nem vala mesze a szeretetnek uttyától, amelyről is ezeket mondá néki a kristus.
5 leanyom még más utat aka-[129b:]rok neked mutatni. a mely sokal nemeseb, mint a melyen eddig jártál, igen jó akeresztet félelemből, és reménségért hordozni. de sokal jóbbr szeretetből, mivel az Isten fia-hoz illik az öröm, a félelem, és a reménség pedig a szolgálkhoz. hitesd el tehát azt magadal., hogy az atyád adta reád a keresztet, azért járj
10 bizodalomal. és bizonyos légy abban. hogy tsak. azt, és tsak anyit fogsz szenvedni, a mint ő akarja, az ő ostorát ugy kel tekintened, valamint egy atyai ostort, és nem ugy mint egy itélő bironak ostorát.

Storophila. A valo uram, hogy atya vagy, de olyan atya. a ki minket meg feddesz. ostorosz, és nyomorgatz. ugy tettzik hogy mind ezek,
15 nem a szeretetnek, hanem a keménységnek. jelei, en pediglen tégedet mindenkor ugy tekintettek. valamint az *irgalmaságnak attyát, és minden vigasztalásnak Istenét, a ki minket vigasztalsz. minden háboruságinkban.* 2 Cor. 1. 3.

A kristus. meg tsalod magadot storophila, ha azt gondolod hogy
20 nintsen vigasztalás akeresztben. és a nyomoruságban, nem tudodé azt, hogy *a mellyek meg iratattak. ate tanulásodra iratattak, hogy a békeséges türés által, és az irásoknak vigasztalások által. reménséged legyen.* rom. 15. 4. látod tehát hogy leg inkább az irások szerént valo békeséges türesre és vigasztalásra vagyon fundálva areménség. [130a:] el felejtettedé ezt az intést. mely tégedet illet, *fiam ne vesd meg az ur dorgálását, és el ne faradgy lelkedben. mikor²⁸³ ő tölle dorgáltatol, mert a kit szeret az ur meg dorgálja., meg ostoroz pedig mindent valakit fiává fogad.* hebr. 12. 5.

Storophila. hát uram, mindeneket meg ostorozé.?

30 A kristus. Igen is mindeneket, senkit ki nem veszen, abbol meg láthatod hogy senkit ki nem veszen., tsak azt tekinttsed meg hogy én velem egyetlen egy fiával. miképen bántanak, vétek nélkül valék, még is nagyob kimélléssel nem bántanak velem. mint másokal, ha az Isten eszerént bánt az ő egy fiával, aki vétek nélkül vala, és ha az emberekért.
35 ahalálra adta, itéld el. hogy miképen kell bánni. azokal, kik a minden napi. vétkekért, minden féle büntetést érdemlettek, tarttsad jónak

²⁸³ mikör [Ékezethiba.]

tehát. ha az Isten reád veti atyái kezeit, és meg ne vessed atyái büntetését, nehogy elne vonnya tölled. irgalmaságát, de sött még akarattya alá vessed²⁸⁴ magadot., és kérjed hogy a testet meg gyözzén. érdemes lehess el nyerni az örökséget, ha egy olyan jó atyának ígéletiben bizól,
⁵ ne tarts büntetésitől. hanem attól fély. hogy ki ne rekeszen az örökségből, hogy vagyon a, hogy a bünösök. kik minden nap ujjab vétkekben esnek, nem akarják. az Isten rendelésének buntetése alá vetni magokot, holot az Isten fia vétek nélkül lévén, még is sok kinokot szenvedet, az Isten nem **[130b:]** tetteé felöllem ezt a ditséretet, *Ez az én szerelmes*
¹⁰ *fiam, kiben vagyon minden gyönyörűségem.* matth. 17. 5. erre vigyáz storophila. hogy én voltam az ő szerelmes fia. még is meg ostoroztattam, és fel feszitettem., ebből meg láthatod hogy az Isten. annak készít keresztet akit leg inkább szeret. azt is el mondhatni, hogy azok az Isten fiai, kik meg vannak jegyezve a keresztel, ostorol. sanyaruságal, és
¹⁵ üldözéssel. azok pedig kik nem szenvednek. nem valóságos fiai. halgassad mit mond az én apostolom, *fiam meg ne vessed az ur dorgálását. mert akit szeret az ur meg dorgálya, meg ostoroz pedig mindent valakit fiává fogad. mert kitsoda oly fiu, kit az atya meg nem dorgál. hadorgálás nélkül leszte, melyben mindenek részesek, bizonyára*²⁸⁵ *fattyak vagytok, és nem fiak.* hebr. 12. 5.

Storophila. kívánom édes üdvezitöm. hogy részem legyen ez életben ate keresztetben. és ate szenvedésben. hogy had számláltassam. a más életben választatid közti, ne adgya Isten. hogy nyomoruság nélkül legyek, mert ugy örökség nélkül lennék.

²⁵ A kristus. légy mindenkor ebben a szándékban, akeresztet ezután tsak szeretetből visellyed, mivel az igazán valo szeretet., nem tudgya mi a keserűség, tsak a kedveséget esméri, valamint hogy a szeretet attyafia a kedveségnek, ugy a keserűség is attyafia az irigységnek. a ki engemet buzgo szeretettel szolgál, nem érzi a munkát. **[131a:]** nem
³⁰ kér jutalmat., mind azon által, még is meg halad másokot, akár mely rettentő nyavalyában legyenek is azok, kik az Istent szeretik, de azt meg gyözik, ugy anyira, hogy se a vas, se a tűz, se a szegénység, se a betegség. de söt még a halál sem nehéz annak., akiben ez a szeretet vagyon, azért is mondgya pál, *kitsoda választ el minket a kristus szerel-*
³⁵ *métől., a nyomorgatásé,*²⁸⁶ *szorongato keserűségé, üldözése, éhségé,*

²⁸⁴ vessed [*d—ss*-ből? javítva.]

²⁸⁵ bizonyára <fagy> fattyak [Törlés a sor végén.]

²⁸⁶ a nyomorgatásé, [nyomoruágáséból javítva.]

mezeitelenségé, veszedelemé, fegyveré. mert bizonyal el hittem, hogy sem halál, sem élet, sem anyyalok, sem fejedelmések, sem hatalmaságok, sem jelen valok, sem következendők, sem magosság, sem mélység. és semmi egyéb teremtet állat, el nem szakaszthat minket az Istennek szerelmétől,

⁵ *mely vagyon a mi urunk Jesus kristusban rom. 8. 38.*

Storophila. hogy lehetne uram nékem a szivemben fel gerjesztenem azt a nagy szeretetet. ?

A kristus. azt kérni kell, és tanuld meg töllem hogy mit tselekedtem éretted. mivel tsak a szeretet szállitot le engemet az égből a földre. a ¹⁰ fektete engemet ajászolyba. az is szenvedtete velemanyi sok fáradtságot. aszeretetért alázám meg magamot. és valék engedelmes. mind a keresztnek haláláig. könnyü lett volna nékem meg váltanom az emberi **[131b:]** nemzetet a gyalázatos kereszt nélkül is, mind azon által. azt nem tselekedém, azért hogy nagyob bizonyosságát adhassam ¹⁵ szeretetemnek. mit kell hát egyebet tselekedned, hanem hogy szeresed azt. aki tégedet. oly nagy szeretettel szeretet,

Storophila. ugyan azt is kívánom szivemből, de uram. kérlek tanits meg engem arra hogy miképen tselekedgyem.

A kristus. akár honnét jöjjön reád a kereszt. de azt el vegyed, ²⁰ avagy igazságosan. avagy igazágtalanul adgyák reád, akár idegen. akár atyád fia, de azt örömel vegyed, mint az Istennek atyai kezéből. aki azt akarja hogy hordozad a keresztet. az ő akarattyához is kel magadot alkalmaztatnod szeretettel.

Storophila. ez uram nékem nehéz dolognak tettzik. és nem könnyen ²⁵ lehet végben vinni az ilyen köteleséget. mert vannak olyanok kik szán szándékal akarnak engemet kesergetni. és akik rosz igyekezettel vannak hozám., olyankor nehéz azt nekem el szenvednem. vagy magamal el hitetnem, hogy azt az Isten akarattyából tselekedgyék.

A kristus. tekints engemet, kövessed példaimot, és visgáld meg, ³⁰ hogy a midőn meg akarának fogni, péter mint egy bátor vitéz. fegyverel akara engemet oltalmazni. de mit mondék nékie, *tedd ahüvelyében ate szablyádot. avagy nem kellé meg innom a pohárt. a melyet az atya adot én [132a:] nekem,* joan. 18. 11. én arra semmit nem figyelmeztem., hogy azt a pohárt a judás árulása tenné keserüvé. én azt jól tudtam ³⁵ hogy menyü ürmöt, és más keserüséget elegyitettek az én poháromban. Caifás, pilátus, herodes, a papi fejedelmek, és a fariseusok. hanem tsak arra vigyáztam. hogy az atyám adta azt a pohárt, nem figyelmezvén. arra hogy kik által adta, minden valami az atyámtól jöt, kedves volt előttem, és az ő parantsolattyát kívántam mindenebben végben

vinnem. mivel, az én eledelem ez, hogy annak akarattját tegyem. a ki engemet elbótsátot, és el végezem. az ő dolgát. joan. 4. 34. eszerént is illik avaleságos fiakhoz hogy visellyék. akerszitet, nem a büntetésért valo félelemből, se nem ajutalomért valo reménségből. hanem a tiszta szerezteből, és tsak azért, mert ugy tettzik amenyei atyának.

5 Storophila. Édes üdvezitöm. mivelhogy kin szenvedésednek pohárát meg ittad. én²⁸⁷ is aziüdvéségnek pohárát fel veszem, és az úrnak nevét segittségül hívom. ezt akarom. és ezt kívánom ez után egész szivemből, bánnyál ugy én velem a mint néked tettzik. ate akaratod
10 legyen meg énbennem, és én általam. ne visgályam azt ez után, hogy mi édes, vagy keserü. hogy mi nehéz, vagy könnyü, hanem gyorsaság, és buzgoság al alkalmaztas-[132b:]sam magamot ahoz. a mit tettzik néked irántam rendelni, tsak elégyen nálam kedves, és tsak a tessék nékem, ami meg egyez ate szent akaratodal.

15 A kristus. azon igyekezél. leányom. hogy mindenkor ebben a szándékban lehess. járj siettségel ezen az uton, mert e sok szenteket vezetet atekélleteségre. eki tettzet egy szüzben. a kitől is midön azt kérdették volna, hogy mi formában érhetet atekélleteségre, azt felelé. ugy hogy²⁸⁸ az Isten kezéből. minden nyomoruságokat egyaránsu szivel
20 vettem, ha valaki meg bántot, vagy meg szomoritot, azon igyekeztem hogy neki azt meg köszönyem, és azért joval voltam hozzája, nem is panaszkodtam sohas másnak, tsak az Istennek. az én nyomoruságimban. vigasztalást is vettem tölle, hasonló képen felele meg egy más mondván, hogy soha olyan nagy nyomoruságban nem lehetet, hogy
25 még nagyobát nem kért volna az Istentől., érdemetlennek tartván magát arra. hogy azö kezéből oly drága. ajándékot venne.

Storophila. meg sem tsalá uram magát. mert a ki tégedet igazán szeret, és a ki jó téteményidért. néked hálakot ad. nagyob vigasztalása nem lehet, mint a, hogy ate akaratodra hagyta magát. ugy kel
30 néki örülni anyo-[133a:]moruságban. mint annak a ki szerentsében és bövségben vagyon. boldognak kel magát tartani. ha másoknál aláb valo, ugy kel annak örülni ha meg vetik. valamint a nagyra vágyo örül annak a midön tisztelik. ugyan is uram ollyanokot választottál magadnak., akik a világ szerént. igen alá valok²⁸⁹ valának, de öket
35 tselédidnek, és barátidnak fogadád, és öket az egész földnek fejdelmivé

²⁸⁷ én <az> is aziüdvéségnek

²⁸⁸ [Sorvégen:] hogy [új sor elején:] hogy

²⁸⁹ alák [!] valo<k> valának,

tévéd. asok gyalázatért, bestelenségért, soha sem panaszkodnak
vala, távul valának a hamiságtól. és a tsalárságtól. az ő együgyüség.
és alázatoságok. olyan nagy vala., hogy minden örömekeket, tsak abban
helyheztették. hogy a te nevednek ditsőségéért, mindent szenvedgye-
nek, miért uram.? azért mert buzgoságal szerettenek tégedet, mivel
bizonyára a ki tégedet nem szeret, meg sem foghattya azt, hogy a
szenvedést lehessen szeretni, de ellenben az, a kit ate szereteted fel
indit, kegyelmed erősít, és a kit a hit világosit. a minden gyönyörüségit
és ditsőségít abban véti, a mi másoknak alá valonak láttzik, valóságos
öröm a néki, a midön alkalmatossága vagyon. hogy éretted szenved-
hesen. mivel a te akaratod végben menetelének, és a te ditsőséged szere-
tetének. fel kel gerjedni azokban.,²⁹⁰ akik tégedet szeretnek. és abban
inkáb kel nékik örülni. mint sem a kegyelmidben, melyeket vettek
tölled.

[133b:] *Tizen harmadik Rész*

15 Hogy a nyomoruságban és a szenvedésben. imádkozni kell.

Szenvedé valaki ti közöttetek imádkozék. jac. 5. 13.

Ugy tették mint ha storophila elegendő oktatást vett volna, de
mint hogy tellyeségel meg akará tanulni a keresztnek tudományát.
azért kérdé akristustól. hogy ha volnaé még valami, a mit meg
kellene tanulni.

A kristus. vannak még holmi hasznos oktatások. a melyeket meg
kel tanulni. annak. aki akereszt iskolájában akar járn. először szük-
séges. hogy a keresztből tegzet tsinályon. a melyel nyilat²⁹¹ löjjön fel az
ég felé.

25 Storophila uram én ezeket nem értem. nem is tudom mire magya-
rázni.

A kristus. arra hogy anyomoruságban imádkozni kell, mivel atöre-
delmes, és az alázatos szivnek imádsága olyan mint a nyil, mely a
szivből emelkedik fel felé,²⁹² azért is mondgya az irás, hogy *az alázatos
embernek könyörgése. meg hattya a fellegetek., és meg nem vigasztaltatik
míg nem el közelget, és el nem távozik, míg nem a fölséges rea tekint.*
eocl: 35. 21.

Storophila de uram miért parantsolod annak a [134a: üres]
[134b: kép] Szenvedé valaki ti közöttetek. imádkozék. jac. 5 13.

²⁹⁰ azokban., <t> akik tégedet

²⁹¹ nyilat <löllyön> löjjön [lőjjön <löllyön> alá írva.]

²⁹² emelkedik fel<,> felé,

[135a:] ki keresztet visel. hogy imádkozék. mivel azt végben kel vinni közönségesen minden embernek.

A kristus. nem tudodé még azt leányom. hogy az imádság nagy könyebség, és illik azokhoz kik nyomoruságban vannak, ezt az Isten parantsolya, *hij segítségül engemet.* mondgya david. *a nyomoruságnak napján. és meg szabadittalak attol, és engemet ditsöiteni fogsz.* ps. 49. 16. meg másut. *hozám fog kiáltani, és meg halgatom ötet. véle leszek anyomoruságnak idejében, meg szabadítom., és ditsőségel bé töltöm ötet,* ps. 90. 15. dávid meg próbálta vala ezt a segítséget., azért mondgya, *az urhoz kiálték nyomoruságomban, meg kerestem az urat, éttzakán ő hozája emeltem kezeimet, és meg nem tsalatoztam.* ps. 76. 2. és meg másut *az urhoz kiáltának az ő nyomoruságok között, és meg szabadítá őket nagy szükségéből.* ps. 106.. 13. az irás elég példát ád az olyanokrol. akik az imádsághoz folyamodtak. nyomoruságokban., ezt követé susánna, a midön oly nagy veszedelemben forga. ahárom iffiu. az égő kementzében, daniel az oroszányok között, jonás a tzet hal. gyomrában, péter atengeren valo szélvészben. pál, és silás. a tömlöczben. végtire még magam is. nem tsak a kertben., de még a kereszt fán. *nagy kiáltásal. és köny hullatásokal va-* [135b:] *lo imádságokat. és könyörgéseket ajánlottam az atyámnak.* hebr. 5. 7. ilyen nagy példákra valo nézve, gyakran kell folyamodnod. az imádsághoz, mivel anyomoruságban tett imádság. meg engeszteli az Istent.. és még az imádságot is igen segitti a nyomoruság.

Strophila, kérlek²⁹³ uram. hogy egy kevesé magyarázd meg jobban mondásidot, mivel meg nem foghatom hogy lehesen²⁹⁴ a nyomoruság-
25 nak segiteni az imádságot. holot a fájdalom anyira el fogja az elmét, hogy nem is gondolkodhatik másrol, azt láttyuk hogy a betegek, és akik szomoruságban vannak, rend szerént azon panaszozkodnak. hogy nem is könyöröghetnek az Istennek.

30 A kristus. azt tud meg, hogy amidön valaki. valamely nyomoruságban vagyon. mentöl többször folyamodik az Istenhez. annál kevesebet gondolkodik nyavalyájáról. keresed azért az Istent, nyomoruságodnak napján, mivel ő adgya elődben azt az utat., hogy hozája mehess. kérjed buzgoságal. hogy szabaditson meg nyomoruságodtol., hogy pedig ment lehess a félelemtől jobb modgya annak nincsen., mint a, hogy az
35 Istenhez kaptsolyad magadot.

²⁹³ kérlek [l—k-ból javítva.]

²⁹⁴ hogy lehesen <az imádságnak segiteni a nyomoruságot.> a nyomoruság-
nak segiteni az imádságot.

[136a:] Storophila. látom uram, hogy a kereszt, és a nyomoruság, nem tsak segitti az imádságot. hanem még szükséges is.

A kristus. a nintsen külömben. mivel a nyomoruság gyakorta. hasznos arra., hogy az embereket. az Isten szolgálattýára vezese: tudodé azt. hogy mi modon kényszeritté absolon jóábot hogy hozája menne. akihez kétszeris küldötte vala szolgálait hogy hozája²⁹⁵ hinák. de jóáb nem akarván engedelmeskedni. absolon mondá a szolgálainak. tudgyátok hogy jóábnak az én földem mellet egy árpa földgye vagyyon; eredgyetek égessétek meg az árpáját. a szolgák engedelmesebbek lévén az urokhoz. mint jóáb a király fiához, meg gyujták az árpát. jóáb azt meg tudván. azon fel indula, és absolonhoz mene, kérdvén tölle, hogy miért bannék olyan formán véle, azért felelé absolon. mert ketszer²⁹⁶ küldöttem utánnad., de nem akartál hozám jöni, én is kételen valék azt tselekedni. jóáb meg halgatván absolont, meg békélteté ötet akirályal. eszerént bánok én is azokal. kik az én akaratomot nem akarják követni. valamely nyomoruság által magam-[136b:]hoz hívom, ketszer. vagy háromszor. és a midön hozám jönnek, meg békéltetem. az atyamal. erröl mondgya Dávid. *hogy a midön az ő nyomoruságok nevedeket, nagy siettségel fordultak az Istenhez.* ps. 15. 4. meg másut. *vedsed a nyomoruság alá őket. fedezd bé ortzájokat gyalázattal, és akoron uram keresni fogják nevedet.* ps. 82. 17. avalo hogy vannak olyan keresztények. akik soha az Istenhez nem folyamodnának. hogy ha tsak valamely nyomoruság arra nem kényszeritené. őket, azért az Isten irgalmaságából tselekeszi, amidön meg engedi nyomoruságban valo eséseket, hogy leg aláb abban az állapottyokban. ő hozája. fordullyanak, az atyák. és az anyák. kik agyermekeket szeretik. hasonló képen bánnak vélek, mert a midön láttyák. hogy nem jól viselik magokat. mások által meg ijesztetik őket, ugy hogy meg ijedvén. az anyokhoz folyamodgyanak.

Storophila azt látom uram, hogy annak nintsen bölcsesége., a ki az Istenhez nem folyamodik. nyomoruságának idejében. és hogy a kiket a kereszt és a nyomoruság hozád nem térit, azok nem jó szándékban vannak üdveségek iránt.

A kristus. a ninesen külömben. alelket pedig meg üsmérheted mitsoda állapotban vagyon. tsak [137a:] azt visgáld meg hogy mit okoz abban anyomoruság. valamint hogy atele. és ajol meg ért mag

²⁹⁵ hozája <menne.> hinák.

²⁹⁶ ketszer [t—f-ből javítva.]

könyven el válik a szalmától. a tsép alatt, és hogy az üres. és az éretlen mag a szalmával együtt meg töretik²⁹⁷ a tsép alatt, úgy az olyanok, kik a világi gyönyörűséget szeretik, ahhoz is ragaszkodnak. valamint az éretlen mag a szalmához., de az olyan a ki hív, és a kinek szive⁵ tellyes jó erkölesel. alig éri valami kis nyomoruság hogy mindennek ellene mondván, az Istenhez folyamodik.

Storophila. uram ez úgy vagy. de mint hogy oly szükséges az imádság annak a ki keresztet visel, kérlek mond meg nékem. hogy mit kell leg inkább kérni imádságimban.

¹⁰ A kristus. ha azt kéred hogy a keresztől meg menekedgyél. vagy hogy a meg könyebitessék. olyan formán légyen valamint én magam imádkoztam az olaj fák²⁹⁸ kertében. Atyám ha lehetséges mullýék el töllem ez a pohár. de mind azon által ne az enyim. hanem ate akaratod legyen meg. nem igaságosé²⁹⁹ a. hogy a lélek az Isten akarattára hagyja magát, mivel tsak ő tölle kell várni udveségét, azért tsak azt kérjed, tsak azt kíván-[137b:]nyad, hogy az Isten akarattya bé tellyesedgyék. uram legyen meg ate akaratod, aki a keresztnek bövséges gyümöltset akarja várni. annak el kel magát szálni, és mindenhez kell készülni. ajánlyad az után az Istennek ditsőségire,¹⁵ és aző nevének ditséretire. nyomoruságidot. és akár mely kitsiny szenvedésidet., az én kin szenvedésimel együtt. ilyen formán érdemeseké teheted azokat, és kedveseké Isten előtt.²⁰

Tizen negyedik Rész.

Hogy akeresztet örömel kell hordozni.

örüllýetek azon, hogy részesültök akristusnak szenvedésiben. 1 pettr. 4. 13.²⁵

Storophila. gondolván. hogy már nem volna semmi több hátra, azért nem is tett semmi kérdést, akristus azt látván mondá néki, leányom pálya futásodnak még végít nem érted. az eléb azt mondám néked, hogy a kereszt tegez helyet legyen, mostanában pedig azt akarom hogy abból hárfát tsinály, és a mellet énekellyed a teremtőnek ditséretit.³⁰

Storophila. meg vallom uram tudatlanságomat. hogy nem értem mit akarsz nékem mondani. [138a: üres]

²⁹⁷ meg töretik(>) a tsép alatt,

²⁹⁸ olaj fák [olaj fák]ból javítva az ékezet áthúzásával.]

²⁹⁹ igaságosé [sá—zs-ből] javítva.]

[138b: kép] Örüllyetek azon. hogy részesültök, a kristus kin szenvedésiben. 1 petr. 4. 13

[139a:] A kristus. az éneklésen. azt értem. hogy örömel. és szeretettel kel munkálodni, mivel az Isten azt szereti aki örömel adgya magát nékie, azért tehát egyeztesd meg az ének szóval. a jó tselekedetnek hárfáját. a midön pedig valamely nyomoruságban. vagy szomoruságban. vagy, azt örömel szenvedgyed, és akoron olyan lész mint egy hárfa. amelynek hangja. kedves léssen Isten előtt, a midön az én apostolom ezeket mondá. *dűsekedünk a haboruságokban.* rom. 5. akoron ő hárfázot, amidön örömel szenvedez. valamely nyomoruságot. és izetlenséget, ugy anyira hogy azt gondolhatnád hogy az Isten mint ha el hagyot volna. de ha mind azok közöt is az Istent áldod és ditsered, akoron a hárfa mellet énekelsz, és a te szivednek hurját meg nyomván, az Isten kedvesen halya³⁰⁰ annak hangját, de ha zugolodni kezdesz az Isten ellen, mondván hogy az Istennek nem ugy kellet. volna tselekedni, más képpen kellet volna bánni, akoron az ő akarattya ellen támadtz.,³⁰¹ jó tselekedeteidnek jutalmát el veszted, és vétesz az ellen az alázatoság. és ditséret ellen, a melyel tartozol az isteni méltoságnak, és azt el. [139b]: lehet mondani. hogy el rontod ahárfádot.

Strophila. ezeket jó kedvel halgattya vala. mind azon által. ezeket a szavait akristusnak., hogy a keresztben örülni kell, jól meg nem foghatá, azért is mondá, uram had legyen szabad tölled meg kérdenem. hogy micsoda hasonlatosság vagyon az kereszt. és az öröm közöt, és hogy miben egyez a fájdalom a gyönyörüséggel. mivel a midön a keresztet emlegetik. akor a kint. és a szenvedést kel érteni, tsak a tudhattya. hogy mitsoda nyomoruságot okoz a kereszt aléleknek. és a testnek, aki azt próbálta, én pediglen mint hogy a kereszt uttyára adtam magamot, azt gondoltam hogy egész életemet tsak a nyomoruságban. szomoruságban., és a fájdalomban kelletik töltenem, azt tartván hogy tsak amás életben. kell várnom az örömet., abékeséget. és avigasztalást, mindenkor azt hallottam hogy ez a mulando élet. anyomoruságnak. és a sirásnak helye volna. és hogy amás élet. helye, avigasztalásnak. és az örömnnek, mert valamint szent pál mondgya, minden dorgálás pedig mostan. nem láttatik örvendetesnek. hanem szomoruságosnak, mind azon által végtére. az igasságnak tsendes gyü-

³⁰⁰ halya [Sorvégi margóra írva.]

³⁰¹ támadtz., [támadz.-ból javítva.]

mölcsét adgya azoknak. akik abban gyakorolták magokat. hebr: 12. 11.

[140a:] A kristus. a valóságos, hogy mind azok a kik a keresztett hordozák. bövséges mértékel valo örömet vesznek, a midön az urnak. 5 örömében fognak bé menni. *a hol az Isten minden köny hullatást el töröl szemeikről.* apoc. 21. 4. de még ez életben is lehet örömet és vigasztalást találni. akeresztben, tsak azt ugy hordozák a mint kívántatik. mivel egy keresztény³⁰² örömének fundámentuma. a keresztnek kell lenni, azért is mondottam az évangéliumban. *boldogok lésztek. 10 mikor az emberek titeket gyűlölni fognak, mikor a gyülekezetből ki vetnek. titeket szüdalmaznak. és a ti neveteket mint gonoszt kivetik. az embernek fiaért, örüllyetek azon a napon. és örvendezetek, mert a ti jutalmatok. bövséges menyben.* luk. 6. 22. péter az én apostolom. nem mondottaé. *örüllyetek azon. hogy a kristus szenvedésinek társai vagytok.* 1 pètr. 4. 15 13. hasonlot mondot egy³⁰³ más apostol. *nagy öröm gyanánt tarttsátok.*³⁰⁴ *atyámfiai. mikor külömb külömb féle kisértetekben estek.* jac. 1. 2. aboldogulásnak bizonyos jele az. a midön valaki örülhet szenvedésin, és a midön örömel fel emelheti elméjét a nyomoruságok között.

Storphila azt könnyen el hiszem uram. hogy nagy [140b:] ók 20 lehet az örömrre. a kereszt. és a nyomoruságban. főképpen ha azt meg visgálljuk. hogy mitsoda nagy jó követi azokat. de hogy valójában a fájdalomal. és a szenvedésel az öröm együt lehesen. a már sok³⁰⁵ volna. én azt tartom hogy igen kevesen voltanak olyanok, akik valóságal örültek volna akinokban.

25 A kristus. én pediglen egy nehányat hozhatok elő, az én apostolim örömel menének *el atanats elől, hogy méltoká tette Isten őket arra. hogy a Jésusnak nevéért boszuságat illettetnének.* act. 5. 41. mitsoda nagy örömet nem érzet pál. midön ezeket mondá. *ha én meg áldoztatom is. ati hiteteknek áldozattya. és szolgálattya felet; örülök és örvendezek mindnyájatokal., hasonló képen pedig.*³⁰⁶ *ti. is örüllyetek és örvendezetek velem együt.* phi. 2. 17. ugy a több szentek is *tsufolásokat. és ostorozásokat szenvedtenek. kötözéseket., és tömlötöt, meg kötöztettek. ketté vágattak, kisértettek. fejverel le vágataván. meg holtanak. el hagyatattak, szorongattattak, nyomorgattattak, kikre nem volt méltó avilág.* hebr. 11.

³⁰² keresztény <fundámentumán> örömének fundámentuma.

³⁰³ egy <nagy> más [más <nagy> fölé írva.]

³⁰⁴ tarttsátok. [tarttsátokból javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁰⁵ sok <j> volna.

³⁰⁶ pedig, [p-d-ből javítva.]

36. kik valának mind ezek, hanem mind anyi hárfások. kik éneklésekel bizonyoságot tesznek vala az egész földön. az Isteni igazságról. az anyaszent egy ház historiája azt mondgya két atyafirol. marcus. és marcellinus felől, hogy meg fogák őket, azért hogy keresztények
5 [141a:] valának. és egy oszlophoz szegezék őket, a bíró mondá nekik, mitsoda nyomorultak vagytok. legyetek okosok, és szabadítsátok meg magatokat a kintol., de ők azt felelék. hogy soha olyan vendégségben nem voltak., a mely kedveseb lett volna nékik, mint a, hogy a kristusért szenvedhetnek, adgya Isten, hogy egész
10 életünkben lehesünk ebben a kinban. végtire nyilakal lödözék meg őket. az aszszonyok közöt is talállok hasonló példát. agotha szüz. kinem mondhatni mitsoda nagy örömel mene a tömlöczben. és szenvedésit az Istennek ajánlá, ágnes tizen három esztendő korában. igen nagy bátorságát mutatá. menván olyan nagy örömel és siettségel a halálra. mint ha a menyegzői agyban ment volna, mit gondolsz thecla
15 felől. a ki minek utánna meg győzte volna avad állatokat. és meg próbálta volna atüzet, és a tömlöczöt. ezeket mondá, ha szinte egész életemben kellene is viaskodnom a vad állatok ellen. ha a tüzet, lántzot, és tömlöczöt kellene is szenvednem, de ezeket mindeneknél
20 nagyobra betsülleném. tsak lehetnék arra méltó. oh én Istenem. hogy mind ezeket a kinokot., te éretted, és ate szent nevedért szenvedhessem. látodé tehát storophila, hogy mitsoda sziv béli örömel. szenvedték ezek a szentek a keresztet, és akinokot.

[141b:] Storophila. én azt látom uram. és azt szégyenlem. hogy
25 hozzájok hasonló nem vagyok. mivel ezek a szentek. nem tsak békeséges türéssel szenvedték azokat a kinokot, de sött még azokban gyönyörködtenek, és ugy siettek akinra, mint valamely ditsőséges állapotra, en pediglen nyomorult. többet nem tselekedhetem, még arrais nagy bajal vehetem magamot. hogy ne zugolodgyam. és békeséges türéssel
30 szenvedgyem. azt, a mit az Isten rendelésinek tettzik ream küldeni, de uram segittsed az én gyengességemet.

A kristus. légy jó reménségben. és erős bizodalomban, ate eröd nevedekdni fog lassanként. anyira, hogy a tekéletes békeséges türest el éred, ha szinte mostanában nyomoruságnak könyü terhe alatt
35 szenvednél is. de azon meg ne ijedgy, végtire el nyered hüségedért valo jutalomul az örökké valo ditsőséget. ha ambár arra a nagy tekéletességre nem juthatz is, leg aláb, sene zugolodgyál. se ne panaszkodgyál. hanem állhatatoságal szenvedgy. *vegyed jó szivel mind azt. valami reád jó, fájdalomdban maradgy békeséget, és a*

meg aláztatásodnak idejében, tarsd meg a békeséges türelést, eccl. 2. 4.

Storophila. nagy gyönyörűséggel kívánom uram meg tanulni a kereszt hárfájának verését. azért hogy szívemnek hangjával. adhassak ditséretet Istenemnek.

[142a:] A kristus. E jó kívánság. és tsak könnyen is meg fogod azt tanulni, hogy ha amidön valamely nyomoruságban. vagy fájdalomban lész, az Isten akarattýára hagyod magadot aláztatósággal. és alhatatosággal., és az Isten előtt ugy léssen kedves ate hárfádnak hangja.

10 Storophila. én azt uram jól értem. hogy a léleknek. békeséges volta. okozta ezt a lelki zengést, azért is mondgya az apostol: *szenvedé valaki ti közöttetek? imádkozzék, öröme vagyóné valakinek., éneklésel ditsérje az Istent.* jac. 5. 13. de anyughatatlan elme. mindent öszekever, mert a szomoruság le nyomja az elmét, kérlek uram. taníts meg engemet
15 arra, hogy miképpen nyerhetném én meg magamnak azt a belső békeséget.

A kristus. olyan formán. hogy tellyeséggel az Isten akarattýára hagyad magadot. mást ne akarj semmit tsak a mit ő akar, aki ezt el érheti, tsendes, és boldog léssen. azt is tselekszi a mit akar. mert
20 mást nem akar, tsak a mi kedves Isten előtt. ha az áitatos személyek aláztatósok. attol vagyon., mert azoká akarnak lenni. ha szegények, a szegénység nékiek gyönyörűség. ha nem nagyra vágyok. attol vagyon. mert utállják. azt, ha sirnak, aző [142b:] sirások öröm, ha betegek. azal meg elégesznek. *mert mikor erőtlen vagyok. ugyan akkor
25 erős vagyok. mondgya az apostol 2 Cor. 12. 10. a valóságos áitatosak. akár mit szenvedgyenek de tsendesek.*

Tizen ötödik Rész

Hogy hálakot kell adni akeresztért.

Minden dolgokban hálakot adgyatok. 1. thess. 5. 18.

A Kristus. Szükséges storophila. hogy a tekéltetességre. fellyeb
30 fellyeb emelkedgyél. eddig arra tanitottalak. hogy a kereszt hordozásban örülni kell. már mostanában. ha fellyeb akarsz menni. azon kel igyekezned, hogy olyan örömest adgy hálakot az Istennek nyomoruságodban., valamint jó állapotodban. ugyan is nagy dologé az Istent ditsérni a midön minden kívánság szerént megyen végben. a midön
35 minden jokal bé vagy töltve., és hogy senki semmiben meg nem bánt, de vald meg, hogy igen nagy dolog az Istennek rendelésit imádni, és ditsérni. a nyomoruságok. és keserűségek közöt.

Storophila. valo hogy az igen nagy dolog. de azt sem lehet kevés dolognak tartani. a midön valaki jó állapottyában. nem hálá adatlan.

[143a: üres]

[143b: kép] Minden dolgokban hálakot adgyatok. thessa. 5. 18.

- 5 [144a:] A kristus. igen is nem kevés dolog. de azt magad is meg vallod, hogy a háláadás jobban ki tettzik a nyomoruságban. nem látodé azt. hogy a midön hálakot adcz jó állapotodban. a hazugságnak lelke azt fogja felölled mondani, valamit jób felöl monda. *hát hejában félié jób azIstent. a ki bé töltötte ötet. és az egész házát minden jókkal.* jób.
- 10 1. 9. de a midön az a hamis lélek. nyomoruságban látván jóbót, ezeket a szokot hallá tölle, *légyen áldot az urnak szent neve.* akoron nagy dühöségel. látá hogy le nyomatatot volna. jóbótól, és ez a tsudálatra méltó békeséges türeése jóbna. sokal nehezeben eset néki, mint sem az ö gazdagsága, nem tsudálatra valo dolog. az Istennek akor hálakot
- 15 adni. midön bé tölt minden jokal. de a nagy békeséges türeének. ajele, hálakot adni néki anyomoruságok közöt, a pogányok nagy háláadásal voltak az Istenekhez. a keresztények kik eszerént tselekesznek, többet nem mivelnek apogányoknál. de azIstent áldani akeresztekben, anyomoruságokban. és anagy fajdalmakban. etsak a keresztényekhez
- 20 illik, ez is a vallásnak aleg nagyob tekéletessége, hogy hálakot adgyanak. az Istennek. anyomoruságokban; azt hid el storophila., hogy egy *hálá Istennek* a nyomoruságban, többet érr, mint tiz ezer a [144b:] jó állapotban.³⁰⁷

- 25 Storophila. azt soha sem hittem volna uram. hogy hálakot kellene adni az Istennek a szenvedésért, és a nyomoruságért. a melytöl ugy irtozik az érzékenység.

- A kristus. sok féle dolog vagon olyan. a mely nem kedves az érzékenységnek. de hasznos az üdveségnek, egy példát hozok elő a szent írásbol. ásvérus király. olyan parantsolatot adot valaki.
- 30 hogy a ki hivatlanul bé menne az ö belső palotájában, a meg ölessek. akár ki légyen a, akár férüu, akár aszony, hogy ha tsak a király annak nem nyujtja az arany királyi páltzáját, jelül kegyelmeségének. ugy történék. hogy Esther a parantsolat ellen bé mene. a királyhoz. hivatlanul, a király a páltzáját nyujtá néki. és ö meg tsokolá annak
- 35 végit. fejttjük meg már ezt a titkot. és nézük meg hogy mit jelent. ez azt jelentí. hogy a menyei palota bé vagon zárva azok előtt. kik az Isten parantsolattyát által hágják. hogy ha tsak nékik nem

³⁰⁷ állapotban. [Új bekezdés:] <A kristus> Storophila.

nyujtja. királyi arany páltzáját., és ha azt meg nem tsokoltattya vélek. a királyi páltza pedig nem egyéb hanem a kereszt. a nyomoruság. azt a királyi páltzát. en aranyoztam meg szenvedésimel. de miért kell azt meg tsokolni, azért. [145a:] hogy azt., az örökös, ur, és atya
5 nyujtja néked, avalo hogy a mely kegyelmet ad az Isten. az ő érette valo szenvedésre, a sokal nagyob ajándék. atsuda tételnél. meg kel tehát tsokolni akeresztet, háládásal, és szeretettel kel azt viselni. mivel az, az Isten hozánk valo joságának jele, nem olvastadé mit mond Dávid, *ate vesződ, és ate páltzád meg vigasztaltak engemet.*
10 mitsoda nagy irgalmaságal bánik az Isten az emberekel. mivel anyomoruság mellyet reájok küld. jó tétemény helyet vagon nekik, a valo hogy a jó állapotban valo létel. olyan ajándékja³⁰⁸ az Istennek, a mely az embereket meg vigasztallya. de meg a nyomoruság olyan ajándékja, a mely őket hivatalyokra inti.

15 Storphila. bizonyára uram. sokan fognak tégedet áldani a midön jól tész vélek, de kitsoda az, aki egy nehez kereszt alat, és sulyos nyavalyában léven, jó szivel adgyon néked hálákat. hol vagon az olyan, és ditsérni fogjuk, mert tsudálatos dolgot tselekedet.

A kristus. hogy hol vannak az olyanok kik az Istent ditsérjék nyomoruságokban. hát storphila nem hallottadé azokat a nagy példákat. a melyeknek emlékezeti most is oly kedves, és hires az anyaszent egyházban; jób [145b:] aleg nagyob nyomoruságban nem mondottaé, ugy lett a mint az urnak tettzet, legyen áldot az ő neve, lörintzet a tűzre fektetvén. mondá, ezen sült állapotomban is hálákat adok
25 Istennek. saturinus. arettentő kegyetlen kinban, és szenvedésben léven. mondá, az én kinnyaim nem tartanak sokáig, öröme³⁰⁹ érettek hálákat adok oh én Istenem tenéked, adgyad hogy végig szenvedhessek. tsak álhatatoságot adgy nékem. tíéd legyen a ditsőség, theodorusnak. maximiánus Császár idejében. minek utánna minden
30 tagjait el kinozták. és szaggatták volna. ugy anyira hogy már lélegzetet is alig vehetne. de ő Isteni ditséretéket énekel vala,³¹⁰ és gyakorta mondá ezeket a szokot, minden időben áldom az urat, mit gondolsz storphila ezekről a szentekről?

Storphila én azt gondolom uram. hogy ez az erő különösön tsak
35 a martyroknak adatot volt., és hogy a hitnek fel álitására. és a pogá-

³⁰⁸ ajándékja [*j*—*a*-ból javítva.]

³⁰⁹ örömest <öket,> érettek [*érettek* <öket,> fölé írva.]

³¹⁰ va<v>la, [Törlés elválasztás után, a sor elején.]

nyok meg szégyenítésekre. erősítette volt meg az Isten őket olyan rend kívül való kegyelmével.

A krisztus nem csak a mátyrok adtak hálákot az Istennek. kinyokban, sokan vannak még olyan személyek, akik kínos betegségekből hálá adok va-[146a:]lának³¹¹ Istenhez, servulus gyermekségitől fogvást. mind holtig, gutta ütésben maradván, úgy anyira hogy az ágyban fel nem ülhetet, se meg nem fordulhatot, akezeit nem vihette szájához, de nagy szorgalmatoságal ád vala hálákot Istennek. fájdalmiban. szent klára, huszon nyolcz esztendeig tarto betegségeiben¹⁰ tellyeségel el száradván, szüntelen való hálákot ád vala Istennek. és mentől nagyobak valának fájdalmi, annál vidámab ábrázatot mutat vala. mit mondasz mind ezekre. azt tartodé még is, hogy kevesen voltanak. olyanok. kik nyomoruságokban. hálákot adtak volna Istennek.

¹⁵ Storophila. meg vallom uram ostobaságomat, fel is tettem magamban. hogy soha el nem felejtém aditséretnek áldozattyát, mivel ate néked kedves. de sőt még hálákot adok az Istennek, mint minden kegyelem kut fejének. szüntelen áldani fogom azért. hogy irgalmaságából ostoroz engemet. és azért, hogy kegyelemé változtattya. reám való haragját. hálákot adok néki. ha egy kis betegséget küld reám, azért. hogy nagyobbba ne essem, ha engemet nyomorgat, azért hogy nékem meg bötásson. és ha engemet le nyom azért.³¹² hogy fel emelyen, ki [146b:] foghattya meg az ur haragjának nagyságát. a mely mellet mindenkor jószág vagyom. és hogy ate ideig való ostorozásod.²⁰ ate irgalmaságodnak jele. valamint az irás mondgya. hogy az igaznak lelke, az Istennek kezében vagyom, ugyan ezért is azok akik böltsek, és akik meg világositattak. hálákot adnak haragjáért, jó állapottyokban, valamint nyomoruságokban. és az ő irgalmaságáért. a szenvedésben. azért mondgya Dávid. *a sion hegye örömbé vagyom. és judának leányi vigadnak. a te üléletidért. oh! Istenem.* ps. 47. 10.²⁵

³⁰ A krisztus. E szerént kel gondolkodni. beszélni. és tselekedni storophila. avalóságos keresztények így beszélnek. mitsoda hasonló az olyan szent³¹³ nyelvhez., a ki hálákot ád Istennek nyomoruságában, mert valamint hogy régenten. a mátyrok nyelvét kinozták, ahohérok azért,³⁵ hogy ellene mondgyanak az Istennek, úgy az ördög mostanában

³¹¹ va-[146a:]<v>lának

³¹² azért. <f> hogy fel emelyen,

³¹³ szent [Beszúrás.]

minden mesterségével azon vagyon hogy panaszra, és zugolódásra indithassa azokat. akik szenvednek, de ha hálá adásal. szenvedik a nyomoruságot. minden kéttség nélkül el veszik a martyrságnak koronáját.

⁵ Storphila. Most már én azt által látom uram. hogy mi se jobbat nem gondolhatunk. se nem mondhatunk. ezeknél a szóknál. hálá adassék Istennek, [147a:] ennél se rövidebbet. se kedvesebbet, se hasznosabbat nem lehet mondani. most veszem eszembe. hogy mire valo légyen, egy öreg embernek oktatása. aki is eképen inté egy beteges tanítványát, kedves atyám fia. igyekezel azon, hogy a³¹⁴ betegség nehézségedre ne legyen. és a zugolódásra ne indíttson. mert a betegségekben valo hálá adás. leg főbb tselekedete a vallásnak. ha vasbol vagy. a tűz meg emészti rosdádót, ha pedig aranybol., atűz meg próbálván tégedet., a jó erkölcsben nagyon elő mégy, ne nyughatatlankodgyál tehát. mert ha Istennek ugy tettik hogy szenvedgy testedben. ki vagy te? hogy az ellen ály,? szenvedgy azért békeségel, és kérjed az Istent. hogy azt rendelye felölled a mi néki tettik.

A kristus. Az az okos öreg ember. jól oktatá tanítványát, azt³¹⁵ jovallom neked is. hogy azt kövessed. mivel anyomoruságokban valo

²⁰ hálá adás, meg különbözteti ajokot, agonoszoktol. és meg mutattya. hogy ki ki mitsodás legyen Isten előtt. tudodé azt, hogy azok akik harangot öntenek minek előtte azt fel vonnyák atorneyban kalapátsal azt erősen meg ütögetik. meg próbálván a hangjáról. hogy ha nintsené repedés benne, és ha jó hangot nem ad, el ronttyák, az Isten hasonlo

²⁵ képen tselekeszik, az ő választatit. az után emeli fel az égben., minek utánna sok nyomoruságokal meg próbálta volna, [147b:] meg látván elsőben. hogy ha a békeséges türések állandóé, és ha kedves szozatot adnaké, az az, hogy mitsoda formában tselekesznek, és beszélnek, az Isten ilyen formában ütögeté meg jóbót, eszközüil vévén arra,

³⁰ az ördögöt. akit jeremiás proféta, avilág kalapátsának nevezi. de mitsoda hangot ada ez a harang. és mit monda ez a békeséges türésnek példája, *mindent az ur adot nékem. az ur vett el mindent töllem. ugy lett amint néki tettzet, legyen áldot az urnak neve.* mitsoda kedves szozat nem valaé ez Isten előtt de még másodsor is az Isten meg akarván

³⁵ ötet próbálni, a sátán hatalma alá adá az ő testét, ez a kegyetlen ellenség. irtoztató nyavalyát ada reája, jób pedig aganén hevervén.

³¹⁴ a [Beszúrás.]

³¹⁵ azt [t — utólag beszúrva a két szó közé, a sorban.]

egy darab tserépel. töröli vala le magárol. az ő sebeiből ki folyt genettséget. halgassad hogy ő mit mond ezekre, *ha a jót el vettük az Isten kezéből., miért ne vennők el a nyomoruságot is.* oh! erős, és kedves szozat, ez a valóságos tulajdonsága,³¹⁶ az olyan embernek. aki. az Isten akarattya. alá hadgya magát; ez is az olyan jó erkölcsü embernek a tulajdonsága. aki háláado Istenhez, akinek akarattyából vagyjon ajó. és a nyomoruság. aháláadatlant. pedig ilyen jéről lehet meg üsmerni, tudni illik. a midön valamely nyomoruságban. szintelen [148a:] panaszolkodik, zugolodik. nyughatatlanságal beszélli mindennek ártatlanságát, el hitetvén magával. hogy meg nem érdemlette, hogy oly keményen bányanak véle, mit mondgyak többet. a jó és a gonosz. hasonlit olyan két edényhez, a mely tele vagyjon. az egyike valamely kedves illatu vizele. a másika valamely rodhattságal, ha mind a kettőt fel kevered, az egyikéből. kedves szag jö ki. a másikából. nagy bűdösség. így vannak a jók és a gonoszak. eszeléven elegyítve e világon, noha Isten előtt. nagy külömbség vagyjon közöttök de a midön valamely nyomoruságot botsát reájok. a jók hálákat adnak nékie. a kevélyek, atisztátalanok, és a fősvények, kik tsak hajlandóságokat követik., káromkodnak. és zugolodnak mondván, mitsoda gonoszt tselekedtünk mi. hogy azért enyi nyomoruságokat szenvedgyünk.

Tizen hatodik Rész

Hogy inkább kell. hálákat adni az Istennek. a nyomoruságban. mint sem a jó állapotban., és hogy háláadásal kel lenni nem tsak az Istenhez de ahoz is, aki által adgya reánk a keresztet.

Ezek ajeles oktatások, az Istenhez valo háláadásról. storophilában igen nagy gondolatot adának. és egy kér-[148b:]dést tamasztá elméjében. a melyet akristus eleiben téve eszerént, uram kérlek mond meg azt énnekem. hogy ha nagyob hálá adásal tartozunké az Istennek a jó állapotban. mint sem a nyomoruságban. ?

A kristus. minek előtte meg felellyek kérdésedre., mond meg azt nékem. a kettő közül melyikért tartozol. több hálá adásal. aleg nagyob jó téteményérté, vagy aleg kissebért ?

Storophila. minden kétttség nélkül aleg nagyobért.

A kristus Ted eszve a jó állapotot anyomoruságal, és visgáld meg hogy melyik nagyob amásikánál, akereszt el fordit avétektől, és ajó

³¹⁶ tulajdonsága, [j—n-ből? javítva.]

- állapot arra vezet, mert sok ideig³¹⁷ nem engedni hogy abünösök akarattok szerint járjanak, mondgya az irás, hanem mindgyárt a büntetéshez fogni, nagy jó téteménynek jele. 2. mak. 6. 13. anyomoruság eszében juttattya az embernek hogy az Istenhez fordullyon. ajó³¹⁸
- ⁵ állapot pedig el felejteti véle, az Istent, akereszt fel gerjeszti az Isteni félelmet, és a szivbéli töredelmeséget. a jó állapot el felejteti az emberrel hogy magára vigyázon., látodé azt.? David böles vala. salamon böles vala, de mint hogy jó állapotokban el felejték magokat, azért el is tévelyedének, dávid vétekből, vétekből esvén, el távozték az Istentől.
- ¹⁰ és az ő kegyelmétől³¹⁹ [149a:] és azt sok köny hullatások után nyeré viszá. salamon pedig, az a nagy böleseségű fejdelem. akinek az Isten anyi nagy tudományt adot vala, ellene nem álhata³²⁰ atsalárd jó állapotnak, hanem vétekből, vétekből esék, és el veszté böleseségét, mivel az aszszonyai kérésekre, a balványoknak temjént ajánla, azt
- ¹⁵ magad is helyben hagyod, hogy az, az igazán való nagy, a ki a nyomoruságban el nem tavozik a böltéségtől, és ajó erkölestől. és aki az Isten rendelésre hagyta magát. zugolodás nélkül. abban bizonyos légy, hogy a nyomoruság és a kereszt. mint egy bizonyos jelei aboldogulásnak. avilági jó állapot pedig, jelentheti a jövendő béli veszedelmet, mit tartasz hát mind ezek felől. és melyikét gondolod hogy nagyob ajándéka légyen az Isten rendelésinek, a jó állapoté, vagy a nyomoruság. mivel kevesen vannak olyanok. a kik rosszul élyenek anyomorusággal, és a keresztel, ellenben pedig. kevés fordittya jora. jó állapotját.
- ²⁵ Storophila. a bizonyos, hogy ha ugy meg tekintenék a mint kellene az örökké való jót, kiki el hitethetné magával hogy a nyomoruság leg főbe ajándéka az Istennek., és az érdemel leg több háláadását,
- A kristus azt jól mondod, mivel ha az Isten leg nagyob tudományt adot³²¹ volna beléd. ha az Istenről olyan [149b:] formán beszélhetnél.
- ³⁰ is, valamint az angyalok., de mind a te néked anyit nem használna a szent életre. mint a, ha az Isten akarattára hagyod magadot. anyomoruságban, ennek az³²² az oka, hogy azok a tudományok olyan ajándékok. a melyek meg adatnak., mind ajóknak, mind a gonoszok-

³¹⁷ sok ideig <n> nem [Tollhiba.]

³¹⁸ ajó <szerezte> állapot

³¹⁹ kegyelmétől [métől — utólag beírva a sorvégi margóra, lap alján.]

³²⁰ álhata [ta — későbbi beírás.]

³²¹ adot [t-d-ből javítva.]

³²² az [a-o-ból javítva.] az oka,

nak, de ³²³ tellyeségel az Isten akarattya alá valo ajánlás, tsak a választottakat illeti, oh! hogy ha valaki meg mérné igazán valo mértékel az időt, és az örökké valóságot, nem találkoznék senki is olyan, aki jobban nem szeretné ez életben. egy néhány száz esztendőt tölteni
5 minden féle nyomoruságban. mint sem az örökké valo boldogságot el veszteni. a más életben. mivel ez életben valo nyomoruságoknak. és szenvedéseknek. tsak végek leszen. de a más életben valo meg ígért jutalomnak, soha vége nem lészen. azért is mondgya egy nevezetes auctor. hogy ha az Istennek szüntelen valo hálákat adnánk. is minden
10 nyomoruságinkért. de még ugy is nem tennénk eleget nékie, amint kellene, hogy ha meg tekinttyük azt, hogy mitsoda nagy jókót szerez nekünk akereszt, azon is lehet tsudálkozni, mondgya ugyan azon auctor. hogy miért hagyta az Isten az ő választatit tsak egy szem pillantásig is, nyomoruság és szenvedés nélkül, holot annak nintsen más
15 modgya. [150a:] hogy meg érdemelhessék. azt az örökké valo jutalmat. a melyre rendelte őket.

Storophila. ki hitte volna uram azt, hogy annyi sok jó légyen el rejtve a kereszt, és a nyomoruság alatt, de uram. még is egy kérdést akarnék tenni, kérlek világosisd meg elmémet, azt szeretném tudni,
20 ha elége az Istennek hálákat adni akeresztért, és kellé még meg köszönni azoknak is, akik haragbol vagy hamiságbol szerzik nekünk akeresztüket, és a nyomoruságokat.?

A kristus. Tsudálkozom azon storophila. hogy illyen kérdést tész nekem, ha egy kevesé a szent írást olvastad volna, ezeket a szavaimot
25 most tudnád, *szeresétek ellenségiteket. jól tegyetek azokat, akik titeket gyűlölnék. imádkozatok azokért, akik titeket háborgatnak*, matth. 5. 44. ezen parantsolat szerént tartozik ki ki ellenségit szeretni. és azt meg is kel mutatni, nem tsak szóval, hanem tselekedetel, mivel ebből láttzik ki a szeretet. nem adtamé én magam erről példát.?
30 nem könnyögtemé azokért akik fel feszitettek, mondván, *atyám bötásd meg nékiek, mert nem tudgyák mit tselekesznek*. eszerént tselekedék István első mártyr. és jakab apostol, ugyan is hová lehet nagyob. [150b:] hálá adás. mint halálunkor azért imádkozni. aki halált szenvedtet velünk.

35 Storophila. Igen nagy jó erkölcsnek ajele, nem tsak roszul³²⁴ nem tenni azal aki velünk roszul bánik, vagy tsak kivánni is azt néki.

³²³ de <a> tellyeségel az Isten [az — beszúrás a két szó közé; a sorban.]

³²⁴ roszül [Ékezhiba.]

de sőt még a hozánk valo rossz tselekedete., mint egy kötelezzen minket a véle valo jó tételre. én nem merek magamnak azal, hizelkedni. hogy valaha el érhessem az olyan nagy tekkéletességet.

A kristus. leg aláb amások példájokra. valo nézve, igyekezél,
5 mivel nem nehéz azt követni,³²⁵ a mit látunk hogy mások is követték. ez³²⁶ iránt egy régi filosofus tanítványának ahistoriájára tanitalak, ez a tanítvány egyszer valamely vétekben esván, keré mesterét hogy botsátaná meg azt néki, a ki is olyan formán botsátatot igére neki. tsak hogy menne valamely bányában három esztendeig dolgozni.
10 de emég nem elég, mivel atanítványától azt kíváná, hogy meg más három esztendőt töltene ott el. és meg fizesse azokat, akik ötet boszonttyák. vagy gyalázattal illetik. hat esztendő mulva a filosofus mondá néki, gyere már most velem áthénás varosában. hogy ott meg tanulyad aböltteséget. abban avárosban **[151a:]** pedig vala egy olyan
15 öreg³²⁷ ember, aki aböltteséget tanította vala, és az iskolájának mindenkor az ajtajában ült, és gyalázatos szokal. illetve azokat kik hozzája menének, meg akarván próbálni békeséges türesekét., hasonló képen kezde banni a filosofus tanítványával is. a ki azt tsak nevetni kezdé, az öreg ember azon tsudálkozni kezde, és mondá, honnét vagyon a,
20 hogy a midön olyan³²⁸ boszonto szokot mondok néked, te azt tsak neveted.? hogy ne nevetném. felelé az iffiu, mivel már három esztendőtől fogva. akik engemet boszontnak. és bestelenitenek. azokat meg jutalmazom, magad is hasonló képen bánssz velem. de a nekem semmiben sem telik. az öreg ember látván hogy az iffiunak nagy
25 hajlandosága volna abölcséségre., bé fogadá az iskolájában. mondván, hogy érdemes volna. abölcséség tanulására. mivel hogy oly békeséges tüör. jános praepost, ez a nevezetes reimete, mindenkor elő beszélli vala ezt a³²⁹ historiát azoknak. a kik az ő klastromában akarának bé menni, hozzá adván azt is. hogy a régi szent atyák, az **[151b:]**
30 alázatosság. és abékeséges tüérés által mentenek az Isten lako helyében. és hogy oda más kapun. nem lehet bé menni. hanem a nyomoruság és a szenvedésnek kapuján. a melyeket örömel kell szenvedni.

De még ezen kívül egy néhány példát hozok elő, az olyanokrol. kik

³²⁵ követni, <h> a mit látunk hogy

³²⁶ ez <egy> iránt egy

³²⁷ öreg [Beszúrás.]

³²⁸ olyan <olyan sz> boszonto szokot

³²⁹ a [Beszúrás.]

agonoszért joval fizettek, azért hogy magadot semmiben ne ment-
hessed, Cyprianus püspök. halálra ítéltetvén, huszon³³⁰ ött tallért
parantsola adatni a hohérnak. a ki néki. fejét vevé.

Sándortól. a Jerusálemi pátriáráchtól. az iro deákja. nagy summa
5 aranyat, és ezüstöt lopa ell, az iro deákot meg fogák, és törvényt
látának reája, de a pátriárcha. nyolczvan tallért fizete érette. a mely
nagy summa volt abban az időben, és maga mellet meg tartá az iro
deákot, valamint annak elötte, ezért is mondá anép, hogy hasznos
dolog a pátriárácht meg bántani. Alamisnalkodo János pátriárcha
10 felöl írják. hogy egy vendég fogados, igen roszul bánván egy iffiuval
a ki atya fia vala a pátriáráchanak, az iffiu panaszt tett a pátriáranak.
a ki is meg akar-[152a:]ván tsendesíteni az iffiat. és egyszers mind
oktatni is. arra, hogy mi formában viselje magát a midön meg bánt-
tyák, mondá az iffiunak hogy mérte meg próbálni az a vendég fo-
15 gados hogy tégedet meg bánttson. ugy bánom véle, a mint meg
érdemli, és az egész városban hire lészen. azonban hivattya azt a
tisztelet a ki az adot szokta fel szedni. és meg parantsolá néki hogy a
mely adót szoktak adni az anyaszent egyháznak. azt a vendég foga-
dosnak el engedgye. és tölle az adot fel ne vegye. az egész alexándria
20 varosa. el tsudálkozék. az illyen ritka boszu álláson.

Storophila. de uram az illyen nevezetes tselekedetek emberek
tselekedetei, akikben több batorság vagon. és inkább meg tudgyák
magokot gyözni, abban mind azon által nem kételkedem, hogy az
aszszonyok között is ne találkoznék olyan, aki azon jó erkölcsöt ne
25 követte volna kegyelmeségből. azt hallottam. másoktól, hogy
egy bavarus hertzegnét, liduvinát. egy más aszszony haragjában
nagyon meg bántotta, a hertzegné azt el szenvedvén. azon meg bá-
torodék. és mérgiben. az orczájára pökék a her-[152b:]tzeznének,
liduvina azt békeséges türevel szenvedé, és magát meg türkőzteté,
30 anyira hogy még ajándékot küldé annak az aszszonynak, mondván,
hogy nagy köteleséggel volna hozája azért, hogy bé töltette véle az
Isten parantsolattyát. azt is olvastam valahol, hogy szent théresia
leg inkább szerette, és imádkozot azokért. akik ötet boszontották. és
azokal legg³³¹ több jót tett, azért is mondá egy azon idő béli püspök.
35 hogy a ki ennek a szentnek barátságában akar lenni, tsak boszu-
ságal illesse ötet.

³³⁰ huszön ött [Ékezethiba.]

³³¹ legg (jóbb) több jót [Törlés a sor elején.]

A kristus. mint hogy ezeket a szent tselekedeteket tudod, miért kételkedtél tehát abban, ha kellé meg botsátani ellenségednek, és hozzája háláadásal lenni agonoszért.?

Storophila. mert uram akkor nem jutot mindgyárt eszembe. de azon kívül is, ezt a parantsolatot hogy szeressük ellenségünket., olyan nagynek tartottam, hogy mindenkor azt hittem, hogy kevesen vannak olyanok kik azt el kövessék.

A kristus. A valo hogy ez a parantsolat, nagy tekéltességre valo, mind azon által emeg volt még az ó törvényben is, mivel a szent irásban azt [153a:] fel találod. *ha ellenségednek. öket, vagy szamarát meg találod, azt neki viszá vigyed, ha meg látod ellenségednek. szamarát a terhe alatt el esni, tovab ne meny, ha nem segittsed azt néki fel emelni.* exod. 23. hát még salamon nem mondé hasonlot. midön azt mondgya. *ha az ellenségéd éhezik, adgy enni néki. ha szomjuhozik, adgy innya, mert ilyen formán. tselekedvén. eleven szenet gyűjtesz afejére. és az ur viszá adgya aszt³³² néked.* prov. 25. 21.

Storophila. A tsudálatos. dolog. hogy ez a törvény nem vezetí vala az embert a tekéletes igasságra. még is³³³ oly nagy jó erkölcsöt parantsolt néki.

A kristus Valamely elmét meg homalyosítot arosz kívánság. az olyan el nem érheti ezt a nagy jó erkölcsöt. te pediglen leányom igyekezél atekéltességre, és meg látod hogy el felejtéd agyalázatot. nem akkor, a midön imádkozol azokért kik meg bántottak nem is akkor. a midön meg ajándékozod öket. és asztalodhoz hívod öket, hanem akkor. a midön valamely nagy nyomorúságban látván öket, azon aszived meg esik. meg szánod öket, és anyi köny hullatást ejtesz, mint ha te magad volnál abban anyomoruságban.

[153b:] Storophila. mitsoda nyomorult vagyok uram. hogy olyan távul vagyok attol atekéltességtől. mikor érhetem el azt a jó erkölcsöt. a melyet anyi szentek követtek.

A kristus. Légy jó reménségben leányom. és³³⁴ hitesd el magadal., hogy azt el nem érheted amagad erejével., hanem kérjed buzgoságal., hogy aki azt néked parancsollya, vigyeis végben azt benned. mert az Isten meg halgattya azokat, akik ötet kérik. ö ádd. de azt akarja hogy kérjék. aszentek példájokon pedig meg nem kell tsökenned.,

³³² aszt [azból javítva az s és t betűk beszúrásával. Mikesnél szokatlan alak azt helyett, vö. a 90. jegyz.]

³³³ is [i—e-ből javítva.]

³³⁴ és <aszt> hitesd el magadal., hogy azt [Törlés a sor végén.]

de sött még inkább kell igyekezned. és két dolgot kell meg tanulnod.

1. hogy kövessed őket. az ő nagy tselekedetekben. és szent életekben.

2. hogy magadot meg üsmérjed. és meg vizsgállyad természetednek gyengeségit. és romlandóságát. igen nagy gyengeség volna benned.

⁵ gyengeségedet el nem szenvedni, és türehetlenséggel lenni azért, hogy békeséges türe nem vagy, mivel azt magadnak el kel. szenvedni, és alá-
zatosággal várni, hogy a szent léleknek³³⁵ kegyelmé. fellyeb emelleyen.,
mind azon által. szorgalmatosággal kel munkálodni azon. hogy ate-
kélletességgnek uttyán eléb mehess. és a keresztényi jó erkölcsöket.
¹⁰ követhessed; semmit el nem mulatván, azon gondol., és szorgalmatos-
sággal kel lenned. [154a: üres]

[154b: kép] Távuł légyen hogy másban ditsekedgyem, hanem tsak a mi urunk Jésus kristusunk keresztében. gal. 6. 14.

[155a:] *Tizen hetedik Rész.*

Hogy miképpen kel ditsekedni a keresztben.

¹⁵ Tavuł legyen pedig töllem hogy másban ditsekedgyem.
hanem tsak ami urunk Jesus kristusnak keresztében.
gal. 6. 14.

A kristus. Még egy dolog vagyon hátra storophila, a melyre szük-
séges hogy meg tanítsalak. és a mely magában foglallya mind
atöbbit, a mely nem egyéb, hanem hogy azt el hitesd magadal., hogy
²⁰ a leg nagyob méltósága, ditsősége, és betsületi egy kereszténynek
abban áll. hogy a keresztet viselyle én velem. és én érettem, mert
ugyan is mi igasságosab mint a hogy anyi szenvedésért, mint én szen-
vedtem az emberekért, hogy őket meg váltsam ahaláltól., ökk is
²⁵ azt viszá adgyák nékem. sebet, sebért, gyalázatot gyalázatotért, vért,
vérért, nem ditsőségesé egy szolgának. hogy ő is abból a pohárból
igyék, a melyből az ő³³⁶ királya, és ura ivut, epedig akor történik
meg, amidön. az Isteni rendelés. a nyomoruságnak [155b:] pohárát
nyujtja valakinek. amelyből leg előbször is én ittam, azért is mondám
³⁰ a két apostolnak. akiknek egyike az én jobb kezem felöl akara ülni,
és a másika bal felöl, az én poháromot bizonyára meg iszátok. matth.
20. 23. akarván vélek meg értetni, hogy az én hozájok valo szeretetem-
nek jele a, hogy őket részesültessem az én szenvedésemnek pohárából,
péter, és pál, jól tudták azt, hogy mitsoda nagy méltóság legyen az,

³³⁵ léleknek <g> kegyelmé.

³³⁶ az ő <k> királya, [Tollhiba.]

azért is mondá az első, *örüllyetek azon, hogy a kristus. szenvedésinek társai vagytok, hogy a mikor az ő ditsősége meg jelenik, akkor is örvendezve vigadgyatok. boldogok vagytok. ha szidalomal illetnek titeket akristus nevéért, mert mind a ditsőség, mind a kristusnak lelke ti rajtatok meg*⁵ *nyugszik. I petr. 4. 13. a másika is hasonlot monda., ti néktek, ingyen adattat a, nem tsak hogy a kristusban hidgyetek, hanem hogy szenvedgyetek is*³³⁷ *ő érette. phil. 1. 29. látod tehát storophila hogy ez a legg nagyob.*³³⁸ *tisztelet ez életben, és hogy tsak ebben is kell ditsekedni.*

Storophila. uram arra tanitottál vala ugy tettzik, hogy semmit nem¹⁰ kel tselekedni ditsekedés-**[156a:]**ből, sőt meg azt el kel kerülni, a midön a jó tselekedetek közé akar elegyedni, miképen mondhatod azt most, hogy ditsekedni kell. a keresztben.?

A kristus. valo hogy meg tiltottam néked a hejában valo ditsekedést, de nem értettem azon minden féle ditsekedést, hanem tsak azt mondottam, hogy aki ditsekedik. az urban ditsekedgyék.¹⁵

Storophila. de kérlek uram. mitsoda az urban ditsekedni,?

A kristus. A hogy magadnak ne tessél, magadot ne ketsegtessed., hanem várjad az urnak jóvá hagyását. és a midön abékeséges türésre valo kegyelmét veszed, ditsöittsed ötet érette, és minden tselekedetidben²⁰ mondgyad ezeket, ne nekünk adgyad uram ne nekünk³³⁹ a ditsőséget, hanem³⁴⁰ ate nevednek

Storophila köszönöm alázatosan uram. hogy meg tanitottál. arra, hogy tsak te benned kel keresnem aditsőséget., és nem magamban. hogy azt te tölled kel várnom, és kérnem, tiéd is legyen az a ditsőség²⁵ mind örökké, de uram kérlek mond meg azt nékem, mint hogy a keresztnél már nem lehet se besteleneb, se gyalázatosab, dolog, azt kívánnám tudni. hogy ha uram **[156b:]** ditsekedhettélé akerszt hordozásban.?

A kristus. Én soha sem kerestem a magam ditsőségét, se az embereknek, nem kívántam tettzeni. azt a ditsőséget kerestem, a mely tsak³⁰ Istentől jö, az én atyámnak akarattyát kerestem bé tellyesíteni, és eleget tenni az ő igasságának. mind azon által. azt meg tudhatod hogy ugy hordoztam akersztet. mint jelit örökös voltomnak, valamint mondgya a proféta, *avállán hordozza fejdelemségének jelét.* isai. 9. 6.³⁵ a kereszt valóságál az én fejdelemségem. amelyért az én atyám.

³³⁷ is <ör> ő érette.

³³⁸ legg nagyob. <dit> tisztelet

³³⁹ ne nekünk<.> a ditsőséget,

³⁴⁰ hanem [e — javítva olvashatatlan betűből.]

akirályi székben emelt engemet, akeresztmel is akarok uralkodni. az embereken, mivel tsak a szenvedésre akarom fel állítani országotom. attol vagyon hogy a világiak, és a gyönyörűség szeretők, nem akarván. hogy rajtok uralkodgyam, a keresztnek nagy ellenségi, gondolodé
5 hogy ók nélkül hordoztam szenvedésemnek eszközét, bizonyára nem. mivel arra a végre tselekedtem, hogy királyi páltzává változtassam a keresztnek fáját. és a jele legyen. királyságonnak, és hatalmomnak, tisztelettel akartam hordozni győzedelmeknek jelét, és vállamra tenni az üdvességnek fáját, a melyet az egész világnak kell imádni,
10 [157a:] eszerént akarám. meg bátorítani azokat akik engemet akar-
nának követni, eszerént is akarám tudtára adni az egész világnak, hogy a ki keresztét fel nem veszi. és nem követ engemet, a nem méltó hozzám, miért volna tehát botránkoztatás. a keresztnek gyalázattya, és miért ne lenne kedves azok előtt. a kiknek minden boldogságokat
15 abban kell tartani, hogy tetzhessenek annak, aki arra fel feszitetet. hitesd el azt magadal. hogy nintsen semmi ditsőségeseb. akereszt gyalázattyanál. azért is mondá örömmel az én apostolom. *távu legyen töllem hogy másban ditselkedgyem. hanem tsak ami urunk Jésus kris-
tusnak keresztében.* gal. 6. 14.

20 Storophila. bizonyára nagy ditsőség uram. akeresztet hordozni, mert valamint hogy a királyok udvarában. könnyü meg üsmérni, hogy kik vannak kedvességben., az ő nagy betsületekből. és gazdag-
ságokbol, hasonló képen akereszt. melyet adtz szolgálidnak, jele hogy kedvedben vannak, ezért is mondá az angyal tobiásnak. *mert
25 mint hogy kedves voltál Isten előtt, azért szükséges volt., hogy a kísértet
meg próbállyon.* tob. 10. 12.

A kristus. kívánám hogy az embereknek értel-[157b:]mek volna. és el hitetnék magokal ezeket az igazságokat. mivel mindenben. tsak a betsületet, és a meltoságot keresik.³⁴¹ ahejában valóságot, és a
30 tsalárdságot tekintik. mivel sokal nagyob, és méltóságosab, valóságal hordozni érettem a keresztet, mint sem apostolnak, vagy évángyé-
listanak lenni. aki az Istent buzgoságal és tellyes szivel szereti, na-
gyobra betsüllené a lántzot. és a keresztet viselni ő érette. mint sem az eget birni.

35 Storophila. minden emberek meg nem érthetik ezt az igazságot. hanem tsak azok, a kiknek a menyei atya osztogattya kegyelmét, mivel akeresztnek tudomány. olyan ritka, tudomány, a melyet sem

³⁴¹ keresik. <és> ahejában valóságot, és <tsak> a tsalárdságot

atést, sem a vér ki nem nyilatkoztatot, hanem a menyei atya³⁴² érteti azt meg azokal. akiknek világosságát adgya.

A kristus. E valo. mivel azok olyan titkok, a melyek el vannak rejtve. a világi böltsek előtt, és ki vannak nyilatkoztatva. az együgyü-
5⁵ eknek, pál azokat jól tudta, noha ő magát igen kitsidnek tartotta, de Isten előtt nagy volt. azért is mondá ezeket, *nagy örömet ditsekedem. az én erőtlenségimben, hogy lakozék [158a:] én bennem akrisztus hatalma. azokéért gyonyorködöm az erőtlenségekben. aboszuságokban. akristusért valo szorongattatásokban. mert mikor erőtlen vagyok. ugyan*
10¹⁰ *akor erős vagyok. 2. Cor. 12. 9. halgassad meg másut mivel ditsekedik. hogy mit szenvedet. igen sok munkákban. atömlözökben gyakrabban. avereségekben mód felet, ahalálokban gyakorta, a sidoktol őt ször egy nehany negyven tsapást vettem, háromszor verettem meg veszőkel. egy szer meg köveztettem, háromszor hajo törést szenvedtem, egy nap,*
15¹⁵ *és egy éttzaka. atenger mélységében voltam 2 Cor. 11. 22.*

Strophila. uram nem tudom mint vagyok, midön ilyen tsudálatos dolgot hallok, mivel ki ne tsudalkozhatnék, ennek az apostolnak meg győzhetetlen békeséges tüérésin, ő ugy számlállya elő sok szenvedésit, és ugy ditsekedik azokal, mint mások szoktak ditsekedni. nemesi
20²⁰ titulusokal.³⁴³ hol vagyon olyan bölc, aki tsak bölcességével meg foghassa. az ilyen rend kívül valo dolgokat.

A kristus. E nem volt olyan tudatlan dolog, a régieknél is, a mint gondolod. a pogányok nem mondottáké, hogy a munka. és a szenvedés illendő dolog egy romai-[158b:]hoz, nem mondottáké azt, hogy a tűz
25²⁵ meg próbállya az aranyat, és a nyomoruság a bátorságot, a pogányok nem tanították atunyaságot. sött még mindenkor ditsekedtek. a mikor sebbe éstek. és nyomoruságot szenvedtek, mert azokban meg mutathatták bátorságokat, hogy ne ditsekedhetnék. tehát az olyan az urban, aki ő erette szenved?

30³⁰ Strophila. ha ditsekedni kell, nintsen igazáb valo ditsekedés mint az Istenért valo szenvedés, tsak az urban valo ditsekedést is kell keresni. kitsoda adgya azt nékem. hogy tsak az én uram Jésus kristusomnak keresztében ditsekedgyem.? édes üdvezitöm. te vagy az én ditsőségem. és az én szivemnek egész vigassága. tsak egyedül
35³⁵ benned ditsekedem. és amagam gyengességében, had keresék avilágiak aditsőséget, hadd adgyanak ditséreteket egymásnak, de én tsak azt

³⁴² atya<,> érteti azt meg azokal.

³⁴³ titulusokal. [A második u—os—ból? javítva.]

keresem amely az urtól jö, óh veghetetlen igazság. irgalmaság. meg foghatatlan bölcsesség. ditsőség. légy nékem mindenem, tégedet illet a ditséret, a tisztesség, és a ditsőség, te tölled minden kegyelem, áldás, világoosság, és bölcsesség. az egész világon lévő teremtett állat ⁵ adgyon néked ditséretet. és hálákot. mind örökön. örökké. [159a: üres] [159b: kép] A kik a kristusé, a testet fel feszítették az ő indulatival. és kívánságival együt. gal. 5. 24.

[160a:] *Tizen nyoltzadik Rész.*

Hogy a kereszt uttyának vége. atest fel feszítésében áll.

¹⁰ A kik a kristusé. a testet fel feszítették az ő indulatival, és kívánságival együt. gal. 5. 24.

Storophila. Gondolván.³⁴⁴ hogy már semmi nem volna több hátra, azért semmi kérdést nem is téve, de akristus. még nagyob tekellelességre akarván ötet vinni. mondá nékie. valóságos boldogság a te néked kedves storophilám hogy eddig el érkezhettél. de még egy ¹⁵ néhány lépést kell tenni olyan uton, a mely sokal nehezeb az eddig valonál.

Storophila. hát uram mi vagyon még hátra. nem végeztemé el. akeresztnek uttyát?

²⁰ A kristus. valo hogy egy részit el végezted. de nem vagy még tellyeséssel annak végin,

Storophila. mit kell uram még többet tselekednem.?

A kristus. szükséges hogy a mely keresztet eddig³⁴⁵ [160b:] velem hordoztál, hogy arra fel feszitessél. mivel nékem minden igyekezetem tsak a vala. hogy fel feszitsem arra a keresztre, melyet akálvária ²⁵ hegyére fel vittem. minden valami az én szenvedésemkor³⁴⁶ történék, arra a végre volt, hogy a keresztények. annak.. ne tsak titkos értelmét keressék. hanem ugyan azt kövessék is. azon igyekezenek tehát, hogy minden tselekedetek a keresztre én velem őket fel emellyék. erre kell tehát minden igyekezeteket fordítani, valamint én tselekedtem. ³⁰ én engedelmes voltam az atyámnak mind halálíg. akár megnyit jársz tehát akeresztnek uttyán, de annak jutalmát nem veszed, hogy ha tsak azon holtig nem jársz.

Storophila. hogy lehetne uram a, hogy tiéd ne akarnék lenni, holot ate szent kegyelmed által, már régtől fogva. egészen szolgál-

³⁴⁴ Gondolván. [G—g-ből javítva.]

³⁴⁵ eddig <hor> [160b:] velem hordoztál,

³⁴⁶ szenvedésem<re>kor [Törlés elválasztás után, a sor elején.]

5 todra adtam magamot. Isten oldalmazon olyan nyomoruságtol. hogy tiéd ne legyen édes jesusom. inkább fodgyon el az én életem, mint sem nálad nélkül élyek, mi vagyok én nálad nélkül. tsak olyan mint agyüker nélkül valo fa. es mint a lélek nélkül valo test. tiéd vagyok uram [161a:] egészen, nagyob jót nem kívánhatok, mint azt, hogy örökök, hozád kapsollyam magamot.

A kristus. mind ezek igen szép indulatok. de ha azt valóságal kívánod. és nem tsak szájal, egy dolgot kell tselekedned, a mely nélkül. enyim nem lehetz.

10 Storophila. uram mitsoda dolog a? kész vagyok parantsolatidot meg tartani.

A kristus. az olyan az enyim. aki nem magáé.

Storophila. ez olyan dolog. amelyet én nem értek. kérlek uram magyarázd meg azt nékem.

15 A kristus. tudodé mit mondot pál az én apostolom. *akik akristusé, atestet fel feszítették, az ő indulatival, és kívánsággal együt.* mit teszen e?³⁴⁷ hanem azt. hogy az olyan nem enyim akinek teste fel nem feszitetet, a hivek jobban nem tisztelhetik az én keresztmet. és az én szenvedésemet. mint ha fel feszittik rosz indulatokat, és kívánságokot., az ilyen keresztre kel tehát fel feszitetni egy kereszténynek egész életében, mivel azt tud meg, hogy az ember életének békesége, és tsendesége. abban áll, hogy minden indulatit az igazsággal meg egyeztesse, és akoron. azt az indulatot, örömmek, jónak. és szent szeretetnek nevezik. hogy ha pedig a [161b:] magad kívánságira
20 hagyod magadot, és azokat meg nem zabolázod. azok az indulatok az elmét meg ronttyák. és az életet nyomorultá teszik, és akoron azokat az indulatokat rendeletlen indulatoknak,³⁴⁸ és rosz kívánságoknak nevezik. azért anéked nagyon meg vagyon hagyva, hogy minden tehetségedel igyekezed fel feszíteni azokat az indulatokat, magadban.
25 mind addig valamég azokat el nem ronthatod.

30 Storophila. már most értem uram. mit akarsz mondani, hogy az a nyomoru test, mely rendeletlen indulatokat indit az elme ellen. a keresztre fel feszitessék, feszisd fel uram azt. mivel gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerént, de látok az én tagaimban
35 más törvényt. mely az én elmémnek törvényével ellenkezik.

³⁴⁷ mit teszen e? [?—z-ből javítva.]

³⁴⁸ indulatoknak, (nevezik.) és rosz kívánságoknak nevezik. [Törlés a sor végén.]

engem rabul ad abün³⁴⁹ törvényének. mely az én tagaimban vagyok, azért jól lehet én az én elmémel szolgálók az Isten törvényének. de atestemel, a bün³⁵⁰ törvényének. óh én szegény nyomorult! kitsoda szabadit meg engemet ehalálnak testéből. rom 7. 22.

⁵ A kristus. nem más. hanem a testednek fel feszítése, csak tudgyad meg ölni magadban a földi embernek tagjait, mert azoktól származnak arosz erköltsök, és a rosz kívánságok.³⁵¹

[162a:] Storophila mint hogy oly szükséges ez a fel feszítés, kérlek uram magyarázd meg azt nékem bővebben.

¹⁰ A kristus. azt meg kell tudnod hogy két féle kereszt vagyok. az egyike testi kereszt. a másika lelki kereszt., az első abban áll, hogy nagy mértékleteséggel légy az ételben, és az italban. és az érzékenységeknek semmiben nem kell kedvezni. a másodika abban, hogy meg türköztessed a léleknek kívánságait. azt mindenkor tsendeségben.

¹⁵ és békeségben tarttsad, akevélységnek. és aharnak sebességit meg zabolázad, magadot mindenért meg fedgyed, magadnak semmiben ne kedvez. és magadal mint egy, mindenkor viszá vonással³⁵² légy. mivel igen drága kereszt az ur előtt, és ditsőséges erőtt venni rosz gondolatidon, ellene mondani akaratidnak. és azokat meg győzni

²⁰ Storophila. úgy tettik uram. hogy már most jobban értem. ezt a lelki képen való fel feszítésit a testnek. úgy gondolom hogy ahöz nagy erőszak kívántatik. kérlek azért, taníts meg arra hogy mi formában lehessen azt végben vinnem,

²⁵ A kristus. örömet. hogy pediglen végben vihessed a lelki fel feszítésit a testnek. lelki szegre is kell szert tenned, a melyel fel feszítsd a testet. azért is mondá dávid. *verd által testemet felelmedel. mert rettegésel tekintem ítéletidet*, szükséges tehát, hogy az urnak³⁵³ [162b:] félelme a testet meg hassa, és azt a szolgálat alá vesse, hogy ha pedig atest fel támad, és nem akarja magát fel feszitetni. meg fogja próbálni az urnak rettentő fenyegetésit. *az én lelkem nem marad többé az emberel, mert ő csak test*, aki pedig fel feszitetett. a meg hall. a véteknek, és áll az Istenben, az ilyen szegektől meg ne ijedgy, mivel a szeretet erős mint ahalál.

³⁴⁹ abün<nek> törvényének. [Törlés a sor elején.]

³⁵⁰ a bün<nek> törvényének.

³⁵¹ kívánságok. [A következő lapon, új bekezdésben:] <A kris> Storophila

³⁵² viszá vonással [l—n.ből javítva.]

³⁵³ az urnak [162b:]nak

Storophila. kedvesek az ilyen szegek. mivel ő általok lehet el érni az igazán való szabadságra, ha atestet nyomorgattyák is, de a léleknek örömet szereznek. de uram hól vegyek egy kalapátsot. a mellyel. a szeget bé verjem.?

- ⁵ A kristus. az én beszédem nem olyané mint egy kalapáts, a mely el töri a követ, mondgya egy proféta. az urnak beszéde nagy segittségedre lészen. a félelemnek és a szeretetnek szegét. bé veri, ugy hogy semmi hajlandóságod ne légyen a világi dolgokhoz, *mert az Istennek beszéde, élő, és ható, és hathatóbb, minden két élű fegyvernél, és el hat az akaratnak. és az elmének, atagoknak egybe kötötetéseknek. és a velőknek osztlásokig. és meg itéli agondolatokat, és a szívnek indulatit.* hebr. 4. 12.

Storophila. kivánom uram hogy által lyugaszszad lábaimot, félemednek szegeivel, és az én. [163a: üres]

- ¹⁵ [163b: kép] Nékem a világ fel feszitetet, én is a világnak. gal. 6. 14. [164a:] kezeimet szeretetednek szegeivel, ugy hogy halálodnak képe. ki tetzvén az én. testemben. az én testemnek tagjai ne szolgállyanak többé a vétekre.

Tizen kilentzedik Rész.

Hogy mi formában kel fel feszíteni a világot.

- ²⁰ Nékem a világ meg feszitetett. én is avilágnak. gal. 6. 14.

A kristus. Mind ezek a kivánságok igen jók, de storophila. atesten kívül még mást is kel fel feszíteni.

Storophila. mi lehet az uram?

- ²⁵ A kristus. Az avilág. akit fel kell feszíteni, mind azzal. ami ahoz tartozik. mivel tsak akor fognak tölled félni, a setettségnak hatalmasi, a midön a keresztemet fogják benned látni, azt el mondhatod, *nékem a világ meg feszitetet, én is avilágnak.* ilyennek kel lenni egy kereszténynek, nem lehet semmi hasznosab avilág fel feszítésénél. mivel eza fundámentuma aboldog életnek.

- ³⁰ [164b:] Storophila. uram ez így vagyion. egy keresztben két fel feszitetet lészen. és hogy egyedül nem leszek a keresztben. mivel avilág is őt lészen velem,.

- ³⁵ A kristus azt nem kell tsudálnod, mivel amidön a keresztben valék, az ördög minden hatalmával. láthatatlan képen. fel volt velem feszítve., azért is mondgya az én apostolom. *hogy el törölte a mi néküink elleniünk vala. a kereszt fára azt fel feszítvén. és meg fosztván abirodalmatkot, és a hatalmaságokat. azokat nyilván mutogatta. diadalmat vévén*

azokon,³⁵⁴ a kereszt ja által. Colos. 2. 14. két dologra. kel hát vigyázni az én keresztemben, az első a, hogy azért feszítettem fel hogy néked példát adgyak. azzal, a második. a, hogy azon kereszt. az ördögön vett győzelemnek³⁵⁵ jele vala, a melyen ötet mind fel feszítették,
5 mind meg győzték, eszerént kell hát fel feszíteni magadban ezt a két ellenkező dolgot, tudni illik magadot és a világot.

Storophila. uram enékem egy kevesé homályosnak tettzik, és nehezen foghatom meg.

A kristus. világosabban beszéllek tehát. fel feszítettél akoron
10 avilágnak. a midőn avilágnak fejdeme semmit magának valot benned nem talál-[165a:]hat, és a világ néked fel feszítetik. a midőn el távoztatod magadtól a vétekre való kívánságokat. az én kereszt-temhez való szeretet. életet ad, és a világhoz való szeretet, halált. haly meg tehát a világnak, és a világ te néked, de a világon nem kel
15 értened az eget. és a földet. hanem a világi mulandó jokat, a ditséretet, tiszteletet, gazdagságot, nagy udvart, és a nagyra való elő menetelt, és mind azt. valamint oly igen szeretnek az emberek, szükséges hogy mind ezek meg halyanak tenéked, te magad is ezeknek, ezeket soha ne kívánnjad birni, de soha ezek a szivedet el ne foglalják.

20 Storophila. adgya Isten világ meg váltoja, hogy ez a világ. rosz kívánsággal együt, soha meg ne gyükerezhessék az én szivemben, hogy ez a világ tellyeséggel meg hallyon nekem, és olyan formán feszítessék fel velem. hogy semmi kedveségin ne kapjak, se semmije nekem ne tessék.

25 A kristus. azt tud meg, hogy soha néked a világ fel nem feszítenék, hogy ha. tsak a világ teremtője, éretted fel nem feszítetett volna. semmit nem tselekedhetel nálam nélkül. de én velem mindent tselekedhetel, erről nyilvánóságosan szol az én apostolom, mondván, *távul légyen töllem., hogy másban dítsekedgyem. hanem tsak a mi urunk*
30 *Jésus kristusnak keresztében, aki által nékem [165b:] a világ meg feszítet, én is a világnak, gal. 6. 14. figyelmezel jól ezekre a szokra. aki által nekem, a világ meg feszítet., ezek aszok nem hejában való szók, és nem magától mondotta az apostol. hanem a szent lélek által.*

Storophila. Én uram. mint hogy kegyelmedel bé töltöttél, úgy tet-
35 tzik el mondhatom, hogy a világ meg holt, és fel feszítet nekem, mert valamit avilág szeret, úgy mint agazdagságot, tiszteletet, gyö-

³⁵⁴ azokon, [n-t-ből? javítva.]

³⁵⁵ győzede(lmet)lemnek

nyörüséget, mind ezek valóságos kereszték nékem, ha avilágot nem szeretem, attól vagyon., mert tudom hogy akár mit adgyon nékem, de amulando, és tsalárd, ha azt nem kívánom, attól vagyon. mert minden javai. véle együt el mulnak, azért is távozom tőlle, valamint

⁵ abüdös sártol.

A kristus. E mind jól vagyon, okosan is mondod, mind azon által még tovább is kel menni. a még nem elég hogy a világ fel feszitessék néked. és magad is avilágnak, hanem még ugy kell magadot viselni. mint ha valójában meg holtál volna, ugy hogy a világ ne keresen tégedet. és mint hogy avilág ditsőségit nem keresed, a világ ditsősége se keresen tégedet, hanem még meg vessen, mivel gyakran történik, hogy ámbár valaki ne gondolkodgyék is a világról, de avilág gondolkodik felölle. és igyekezik azon hogy magához vi-**[166a:]**szá vonnya. valo hogy az olyan meg holt avilágnak., de a világ meg nem holt nékie. agonosz lélek látván. hogy más valamely foglalatos dolgokra adgya magát. azon igyekezik hogy hálojában ejthesse. azért is mondgya az én apostolom. az olyan. keresztények felöl kik tsak. félig holtak meg avilágnak. *ha meg holtatok akristusal a világ bötüinek. miért itéltek még is. mint evilágon élök.* Colos. 2. 20. ugyan is miért arttya magát az olyan avilági dolgokban. a ki a világnak meg holt, mivel azoknak aholtaknak kellene a világot hagyni. akik avilágban³⁵⁶ maradnak, és tsak egyedül azt kellene szeretni, keresni, és ahoz kapcsolni magát. a mit avilág keresztnek tart.

²⁵ Storophila. ez uram igen nagy köteleség. ugy tettzik hogy az anyaszent egyháznak kezdetekor. ezt követték az apostolok. gondolom hogy azt akarta előnkben adni szent pál. a midön mondgya, *ha szidalomal illettetünk, jót kívánunk. ha haboruságot szenvedünk. békeségel türjük. ha gyaláztatunk. imádkozunk. evilágnak seprei löttünk, és mindenektől el vetett szemetek. mind ez ideig.* 1 Cor. 4. 12. bizonyára ³⁰ illyenek is valának az apostolok. a világ előtt. a ki azt gondolá, hogy ha egy szer meg menekedhetnék tőlök. egészen meg tisztíthatnék. mivel olyanoká tartá őket valamint a szemetet. és valamint haszonta-**[166b:]**lanokot.

³⁵ A kristus. azt jól mondod, mivel nem tsak az apostolokot, de mind azokat. kik engemet követtek, a világ mindenkor meg vetette, halgassad mi képpen³⁵⁷ panaszolkodnak az Istennek david által. *könyö-*

³⁵⁶ avilág(nak)ban

³⁵⁷ mi képpen (könyörögnek) panaszolkodnak [Törlés a sor végén.]

rüly uram mi rajtunk, mert már régtől fogvást szidalmaztatunk. a mi lelkiünk tele szégyen vallással, gyalázattal is illetnek a gazdagok, és a kevélyek. ps. 122. 4. de a nagy vigasztalásokra lehet az én szolgálaimnak. és örömmel is követhetnek engemet. ha ezekről aszavaimról
5 gyakorta emlékeznek, ha evilág titeket gyűlöl, tudgyátok hogy engemet gyűlölt előb ti nálatoknál, ha evilágból valok volnátok. evilág ami övé szeretné azt, de mivel hogy nem evilágból valok vagytok, hanem én választottalak titeket. evilág közül. azért gyűlöl titeket evilág. joan. 15. 18.

Storophila. Mitsoda kedves dolog uram. ezt a tisztátalan. világot
10 úgy tekinteni mint olyan dolgot, mely méltó gyűlölségedre. gyö-
lölvén³⁵⁸ öis azokat kik tiéid, kérem uram azt a kegyelmedet, amely el
hagyassa velem tellyeséget ezt a világot, a mely mind³⁵⁹ akaratot,
mind tehetséget adgyon belém.

A kristus. azt tud meg leányom. hogy mentől felyebb emeltetel
15 az Isten bölcseségének értel-[167a:]mében, annál inkább meg halsz
atest hajlandóságának, ha meg világositatol az Isteni bölcseségnek
világával, a világot úgy tekinted mint meg holtat. és valóság. el
mondhatod, a világ meg holt, és fel feszitetet nékem. én is meg
holtam, és fel feszitettem a világnak. azt is tud meg, hogy ennek a
20 bölcseségnek színét meg nem láthatod, ha avilágnak meg nem halsz,
mivel ez a böltsesség³⁶⁰ olyan szépség, a mely magához vonnya az
értelmes lelket, és ez a szépség annál kedveseb hogy tiszta, annál
tisztáb hogy a lelki dolgokat keresi, és annál inkább keresi a lelki dol-
gokat, hogy a testi dolgoknak meg holt, úgy tettzik hogy mind ezekre
25 valo nézve. magadban fel teheted, hogy nem követed atsalárd világot,
el hitetvén azt magadal. hogy tölle semmit sem várhatz.

Storophila. uram enékem elég, semmi nékem evilágban nem tettzik.
semmi bennem nintsen. a mi a világé volna. és én nem kívánom
semmijit, a világ semmimet nem birja. és én sem birom semmijit, ha
30 birnám is, örömömre nem volna. és ha tölle meg válom is azon nem
szomorkodom. minden kívánságom tsak az, oh! én Istenem, hogy oly
erösen lehesek hozád kaptsolva, hogy semmi tölled el ne választ-
hasson.

³⁵⁸ gyölvén [Valószínűleg íráshiba; másutt ü-vel írja.]

³⁵⁹ mind(en) akaratot, mind

³⁶⁰ böltsesség [Szóvégi s—g-ből javítva.]

[167b:] *Huszdik Rész.*

Hogy a kristusal. együt kel fel feszitetni.

A kristusal együt meg feszitettem. gal. 2. 19.

Storophila. Továb is akarván magat oktattatni, kérdé, honnét
vagyon uram. hogy anyi sokáig sohajtottam utánnad, és kerestelek,
5 mind azon által még meg nem találhattalak. kivánságom szerént.
miért fosztasz meg engemet magadtol. mikoron lehetek örökösön
hozád kapsolva., ugy hogy semmi tölled el ne választhasson.

A kristus. Az attol vagyon, hogy nem ótt keresz engemet ahol
kellene, mivel én nem találkozom azok között, kik a gyönyörüségek-
10 ben élnek, engemet a világban kereszsz, és én nem vagyok a világból
valo. ha fel feszitetted atestet³⁶¹ rosz kivánságival együt, ha a világ
fel feszitetett néked, és te is avilágnak, és ha tsak azt keresed ami
nékem kedves, meny fel akálvária hegyére. és ót meg találsz engemet,
ugyan ót is áldoztattam én fel, hozad valo szeretetemből, meny fel
15 tehát bátrran arra a helyre, ha ugyan valójában vagyon [163a: üres]
[163b: kép] A Kristusal együt fel feszitettem. gal. 2. 19.

[169a:] kedved engemet meg találni, a midön ót fent lészesz, az egész
világot meg vetésel fogod tekinteni.

Storophila. uram ezt tellyes szivemből kívánom, de kérlek mond
20 azt nékem. hogy lehesen valakit fel feszíteni nem tsak testi képen, de
még lelki képen is.

A kristus. a meg lehet ilyen formán, példának okáért. a midön
valaki semminek tartván anyomoruságokat. örömel veszi atesti
szenvetésekét, és a nyomoruságokat ugy tekinti, mint olyan szegeket,
25 a melyek a boldog életre vezetik, mivel azok a szegek melyek az
ő kezít és lábát által lyukaszttyák, olyan kólttsok, melyek meg nyit-
tyák a menyeknek kapuit.

Storophila. adgyad én Istenem hogy veled együtt. szegesztessen
fel a keresztre. hogy hadd élhessek az örökké valo boldogságban.

30 A kristus. el vezetnek oda tégedet a szegek, és a kereszt, ugyan is,
az olyan aki akeresztre vagyon fel feszítve, a jelen valo dolgokat
nem tekénti, nem gondolkodik arrol amit avilágban szeretet, amás
naprol nem nyughatatlankodik. nem kíván gazdagságot birni. a
kevélység irigység nem haborgattya, agyalázatra nem hajt, ha ámbár
35 még lélegzetet veszen is, de magát. [169b:] ugy tekinti mint holtat,
minden kedvét. gondolattyát, az örökös hazája. felé igazgattya,

³⁶¹ atestet [Szóvégi t-s-ből javítva.]

e szerint kel néked is meg halni atest kívánságának, és az egész teremtet állatoknak, és tsak egyedül amenyet kell tekintened, és reménlened.

5 Storophila. oh! uram. *mit kívánhatok az égben, és mit kívánhatok*
5 *eföldön, hanem tsak egyedül tégedet, atestem, és a szívem fogyni kezd,*
légy oh! én Istenem. az én szívemnek Istene. és örökké való részem,
énnekem, ps. 72. 24. szeretlek tégedet oh fel feszitetet szeretet. nem is
elégsem meg addig, valamég hozzád nem leszek kötözve, aszeretetnek
kötélével. ugy hogy soha. semmi tölled el ne valaszthasson.

10 A kristus. már mostanában keszdesz tudos lenni a szeretetnek
tudományában. ezeket, senem a test, se nem a vér mondattya te
veled, hanem az én atyámnak lelke, pálban.³⁶² ezen lélek lévén,
mondá, *a kristusal együtt meg feszitettem, élek pedig én, vagy is nem én*
15 *élek, hanem akristus él én bennem. gal. 2. 20. latodé azt. hogy mi képpen.*

15 el ragadtatik az olyan elme, akiben Isteni szeretet vagyok. **[170a:]**
és hogy mitsoda kívánatos dolog legyen az, ez a szeretet olyan nagy
volt bennem. hogy az emberekért magamot meg alázván, a szolgának
formáját vettem magamra, és anyira vitt, hogy magamot fel feszit-
tettem, és véremet ki ontattam érettek. az ilyen nagy szeretet monda-
20 tá pálal is ezeket a szokot. élek, de nem én. hanem a kristus áll én
bennem, látod hogy mitsoda drága életet okoz ez az Isteni szeretet,
és hogy ezel mitsoda tellyes vala az én apostolom., aki is egészen én
nekem, és a keresztnek adta vala magát. ugy anyira hogy mindent
tsak az én akaratom szerint tselekedet, azért nem is azt mondá,
25 hogy én akristusban, vagy a kristusért élek. hanem hogy akristus
áll én bennem.

Storophila. uram meg nem foghatom jól ezeket. és nem tudom
mitsoda értelemel mondgya az apostol ezeket a szokot, élek én.
és az után, nem én. hanem a kristus áll én bennem, ezekben a szokban
30 nagy ellenkezést látok, nem is tudom hogy mi képpen mondhattya,
élek, és nem élek.

A kristus. hogy veled meg értessem ezt a titkot. egy hasonlato-
ságot hozok elő, az oltani valo vesző. a melytet atöröl le vágnak.
tellyeségel meg holt annak a fának a melyről le metzették. és annak
35 a fának áll **[170b:]** a melyben oltották, mivel attol veszen már magá-
nak eledelt, így hasonló képen az olyan aki avilágtól el válik, én
belém oltatik, a világnak meg hal. de töllem vévén életet, és kegyel-

³⁶² pálban. (ezek) ezen

met, én általam. és én bennem éll, uj élettel, eszerént élt tehát pál én bennem. és én öbenne, mivel az, aki a világnak meg holt. a szeretetben³⁶³ marad, az Istenben marad, és az Isten ö benne. I joan. 4. 16. se atermeszett, se akivánság, se az akarat nem éll vala már az én⁵ apostolomban, hanem én éltetem vala ötet kegyelmemel, azt tselekedtetvén véle amit³⁶⁴ akartam, és ötet minden féle jora vittem ellen tartás nélkül.

Storophila mitsoda ditsöséséges dolog uram ez szerént élni, mitsoda boldog volnék ha kegyelmednek segítségével. hasonló képen élhetnék,¹⁰ uram tsak egyedül ezt kívánom. és ezt is sohajttya az én lelkem, ólts szüntelen engemet abban az életnek fájában, a mely magad vagy, hogy had hallyak meg magamnak, és tsak te benned, és te általad éllyek, kötöz keresztedhez engemet. és semmi attol elne ódgyon. mivel nintsen kedveseb dolog előttem. mint veled élni. és meg halni¹⁵ a keresztben. add meg fel feszitetet szeretet. ezt a kegyelmet szolgálodnak, a ki., a midön te tölled szaladot. magadhoz hittad. a kit kegyeséget magadhoz huztad, a midön té-[171a:]gedet nem akart követni. uram legg kedvesebb eledelem a, hogy szenvedgyek, leg nagyob gyönyörüségem. hogy fel feszitsem., mint *hogy a kristus az én életem. ahalál nékem nyereség.* phi. 1. 21. ugyan is meg halván, meg nem halok hanem élek, mivel az életnek ura bennem lészen. miképen lehetne meg halmom, ha ahoz az élethez leszek kaptsolva³⁶⁵ aki fel feszitetett érettem., és mitsoda köze lehet hozám annak ahalálnak, a ki meg öletet a³⁶⁶ kereszt fán. *hol vagyon halál ate diadalnad, hol vagyon halál ate fulákod.* I Cor. 15. 55. hogy lehetne nékem élni nálad nélkül, mivel te vagy az én életem, és lelkem, te veled együt akarok lenni akerszten, mert ate apostolod. azt mondgya, *hogy a ki az urhoz ragaszkodik egy lélek ö*³⁶⁷ *véle,* I Cor. 6. 17. oh! egyedül valo jóm, oh' örökké valo igazság. kedves Jésumom. kaptsolgy magadhoz engemet. hogy veled együt hallyak, és tamadgyak fel.³⁰

Ezeket a szokót nagy buzgo szeretettel mondá storophila a keresztben lévén. a kristusal együt, a ki is kegyeséget³⁶⁸ halgatván. mondá nékie.

³⁶³ a szeretetben [Íráshiba.]

³⁶⁴ amit <amit> akartam,

³⁶⁵ kaptsolva<, > aki

³⁶⁶ a <f> kereszt fán.

³⁶⁷ ö [Beszúrás.]

³⁶⁸ kegyeséget [Első g—k-ból javítva.]

A kristus. Örüly leányom, és bátor légy. mivel pálya futásodnak. tsak hamar végít éred, már ahoz közel vagy. és rövid idő alatt ajutalmát el vészed, együt [171b:] szenvedtél velem, aditsőséget is velem együt veszed el. velem együt holtál meg, velem is fogsz élni, és örökös társam lenni a menyekben, mert valamint hogy, amagam meg alázásáért, az Isten olyan nevet adot nekem. a mely minden nevek felet vagyton. ugy azok. akik részt vesznek szenvedésimben., velem együt fel emeltetnek a ditsőségben. ez az utt az, a melyet én nyitottam az én örökös társaimnak, és a mely az életre vezet.

A. KERESZTNEK. KIRÁLYI UTTYA.

HARMADIK KÖNYV.

A kereszt hordozásnak hasznairol.³⁶⁹

Elöl járó beszéd.

¹⁰ Az utt mely az életre vezet keskeny, mondgya az irás, és nem tsak egy féle nyomoruság találtatik. akereszt uttyán. ezen a keskeny uton, anyi sok örvény, veszedelem. és faradság vagyton, hogy azt nem lehet tsudálni, ha olyan kevesen járnak, és mennek végig azon [172a:] az uton, azt meg kell mind azon által engedni, hogy elég segítség adatik, alelki életnek uttyán, bizonyos és tévelyedés nélkül valo járásra. anyi hasznokra, és javokra vagyton azoknak kik azon járnak. a mint kívántatik, hogy ha azokat jól meg tekintenek, meg gyöznék mind azt, valami öket akeresztől el idegenitti.

²⁰ A kristus. a szolgának formáját vévén magára, nem tsak meg gyöző az ő szenvedésit. és kinait, de söt még azokat kedveseké, ditsőségeseké, és üdveségeseké tévé, ugyan azért dítsekedék a keresztben. és a gyalázatban szent pál, ez a nagy apostol, és doktor, mondván, *az Isten ne adgya hogy másban dítsekedgyem. hanem tsak a mi urunk Jesus kristusunknak keresztében.* gal. 6. 14. az apostolok és a martyromok, a munkájokért valo jutalmat. a keresztben vették el. ugyan mindenkoron is abban fogják el venni ahivek, tsak egyedül akeresztben enyhitetnek, és gyözetetnek meg a kísértetek, és a kinok, ugyan az

³⁶⁹ [Alatta s előbb a cím alatt is lapszélességű aláhúzás.] [Alább a második bekezdés elején:] üdveségeseké <v> tévé,

által. tsendesedik meg a fel háborodot elme, és gyógyul meg a lélek halalos sebeiből.

Hogy ha pedig oly kevés hasznait láttyuk akeresztnek, és ha rend szerént azok el vannak előttünk rejtve, az attól vagyton, hogy a
5 keresztnek uttyára igen későn megyünk, szent therésia, a spanyolok ditsősége, halála után meg jelenék egy jó akarójának. akinek mondá. hogy a földön [172b:] valo sok nyomoruságiért, szenvedésiért, és keresztieért. jutalmaztatot volna meg menyekben. és ha valami kívántatná véle aviszá valo menetelt, a nem más volna, hanem hogy
10 még többet szenvedhetne, és hogy azt nagyobra betsüllené, a menyekbe lévő gyönyörüségeknél. ebből meg lehet látni, hogy mitsoda érdemes akeresztnek uttya.

A kristus. Ez a szenttséges mester, akeresztnek uttyan vezetvén storophilát. meg magyaráza vala néki az utozás közben, a³⁷⁰ kereszt-
15 nek, majd egy, majd más hasznait, azt pedig arra valo nézve, hogy nagyob vigasságal menne az uton, és meg gyözné azt az unadalmat, amely az utnak faradtságától szarmazik, mivel vannak olyan szemé-
lyek, még aleg buzgobbak közot is, akik meg unakodván a lelki életben
20 valo szolgálatoktól, olyan nagy kedvetlenségben esnek, hogy az urnak uttyaiban, nagy szomorúságal és lankadságal járnak, viselvén nagy nehezen a keresztnek terhét. mindenkor zugolodnak, és panaszozkod-
nak, mondván jóbal, *ha el aluszom, azonal azt kérdem, mikor kelek fel, és ha fel kelek, az estvét nyughatatlanságal várom, és éttzakáig, tele vagyok*³⁷¹ *fájdalomal.* jób. 7. 4. ha hasonló szenvedés veszen környül
25 bennünket, ha ebben a lankadtságos állapotban³⁷² esünk, fordullyunk [173a:] akristushoz, és kérjuk ezt az irgalmaságnak urát, hogy gerszeze fel bennünk a szeretetet. és hogy járjon mivelünk, az uton melyen járunk. Dávid az ilyen lankadeságos állapotrol mondgya
30 *ezeket. az unadalom miat, el szunnyodot az én lelkem. erősíts meg uram engemet beszédidel.* ps. 118. 28.

Hogy pediglen ellene lehesen állani ennek az unadalomnak. ebben a harmadik könyvben fel tészem azokat a szavait és vigasztalásit akristusnak, melyeket ada storophilának uttyában. azokbol meg tanulhattyuk, miképpen lehet akeresztrol, mint az életnek fájáról,
35 lelki gyümölcsöt szedni, a munkás ember nem visgállya³⁷³ a meny

³⁷⁰ a [Beszúrás.]

³⁷¹ tele vagyok <nyughatatlanságal.> fájdalomal.

³⁷² állapotban [Első a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁷³ visgállya [s — beszúrás.]

dörgést, se a villámlást, hanem az esőt. a mely nevelni fogja buzáját, és gyümölcseit, a midőn buzát vét, nem tekinti azt, hogy az a mag el fog rothadni,³⁷⁴ hanem hogy az a mag tiz annyit fog teremni, e szerént kell nekünk tselekednünk, nem tekintvén a mostani nyomorúságot.⁵ hanem a jövődöbéli hasznot. békeséges türessel várván az aratást, ilyen formán, nem tsak könnyen szenvedgyük akerszttet. de sött még abbol nagy hasznot is veszünk.

[173b:] *Első Rész*

Hogy a kereszt meg oltalmaz avétektől. és meg gyözi a kísérteteket.

¹⁰ A keresztrol valo tudomány azoknak kik meg tartatnak. Istennek hatalma. I cor. 1. 18.

Storophila. Alig tekéllé el magában hogy magának ellene³⁷⁵ mondana, s' a keresztet hordozná, és akristust követné., hogy azonnal. három ellensége támadván.³⁷⁶ veszedelmére igyekezének, tudni illik. a világ, atest, és az ördög. mind ahárom azon igyekezék., hogy a keresztet¹⁵ meg utáltassák véle, a világban viszá vigyék. és hogy arra a szélyes utra vezessék, mely a veszedelemre siet, hogy pediglen szándékjokot végben vihessék, el végezék³⁷⁷ magokban. hogy némelykor erővel mennyenek reaja. másodsor a lesre várják, és tört vessenek eleiben.²⁰ ugy történék. hogy storophilának olyan dombon kellették fel menni., a mely két felöl meredékes vala. az út pedig igen köves. és az út mellet holmi bokrok valának. a hováis lesben álla ez a három féle ellenség. hogy a³⁷⁸ szegény storo-[174a: üres]

[174b:kép] A keresztrol valo tudomány, azoknak kik meg tartatnak.²⁵ Istennek hatalma. I Cor. 1. 18.

[175a:] philára üssenek midőn azon el menne. a ki is kevés idő mulva oda érkezék nagy sohajtásal és fáradságal, a három ellenség azonnal eleiben álla. és nagyon kezdék nékie jovallani hogy melléjek ályon. avilág eleiben tévé a nagy pompát, tzifraságot. gazdagságot, és a³⁰ betsületet az után atest kezdé néki jovallani. agyönyörködtetéseket, és a kényes életet, az ördög pedig szokása szerént. mesterségét meg veté. és mind ezekre nagyon ingerli vala, a szegény storophila még

³⁷⁴ rothadni, [t—d-ből, d—t-ből javítva; rothatni volt.]

³⁷⁵ ellene <állana.> mondana,

³⁷⁶ támadván. <vegy sz> veszedelmére

³⁷⁷ el végezék [Szóvégi é—z-ből javítva.]

³⁷⁸ a <storo> szegény storophilára

igen új lévén mind ezekben, nem tudta mit felelni ezekre. és kételkedni kezdék magában hogy mi tévő lenne, és nem vévén észre tsalárdságokat. figyelmetességgel halgatá őket, és mint egy kevesé hajolni is kezdte a veszedelem felé, a melyben belé is eset volna, ha a kristus. ⁵ joságából meg nem kapta volna a keresztit. és midön látá hogy az ijedségből helyre jött volna az ő elméje, ezeket mondá néki.

A kristus. Látodé storophila. a keresztnek nagy hasznát, a kereszt segittsége nélkül el vesztél volna, és örültek volna azon az ellenségid, mert ugyan is mi tartoztata meg tégedet. hanem egyedül akereszt. ¹⁰

Storophila. *mindenkoron fogom énekelni az urnak irgalmaságát.* ps. 88. 2. mert egyedül ate joságnak tulaj-[175b:]donítottom édes Jesusom. hogy a bünösök uttyára nem tértem, *hogy ha az ur meg nem segitet volna. az én lelkem a veszedelemben eset volna,* ps. 33. 17. ¹⁵ *azért ditsérni foglak uram tégedet. és szivemből hálákat adok néked, ditsöiteni fogom örökké nevedet, mert irgalmasággal bántál velem. és a veszedelemből ki hoztad lelkemet.* ps. 85. 11.

A kristus. ha így tselekszel, okosan tselekszel. de azt meg kell tudnod, hogy a midön az Isten. valamely nyomoruságokat küld az ²⁰ emberekre. azokat vagy ostor gyanánt küldi, hogy őket meg ostorozza. vagy zabola gyanánt, hogy azal meg tartoztassa őket a vétekre menni, az atyai kéz, azért szokot büntetni, hogy meg jobbittsad magadot. az Isten a kereszt által némelykor olyan alkalmatoságot veszen el. a mely a vétekre fordulhatna, mert azt előre által látván hogy sokak. ²⁵ nagy rendeletlenségekben eshetnek, azért betegségeket küld reájok, hogy a vétektől meg menttse őket, és így sokal hasznosab nékiek az üdvéségre az egésségtelenség, mint sem ha jó egésségben volnának, magokat el vesztenék, úgy is nem látodé azt minden nap, hogy olyanok vannak, kik betegségekéből. fel gyógyulván, az után egésségeket ³⁰ aroszra fordittyák. más megintlen semmi kárt nem tett senkinek amog beteg volt³⁷⁹ [176a:] de mihent meg gyógyult, sok ártatlant nyomoritot meg, a szöllöt ha meg nem mettzik, vad, és rosز gyümölcsöt terem, mondgyunk hasonlot az olyan emberöl. akitől. semmi jó ³⁵ hivatallyára viszá nem hozatik akeresztel.

Storophila. Te vagy uram a mi oltalmunk, tsak te benned kel vetnünk bizodalunkot., ne távoznunk el hát tölled, mivel annyi sok

³⁷⁹ volt [Sor alatti beszúrás a lap alján.]

jót tész velünk, kedvesz minékünk azért, hogy ajó erkölcsnek uttyát meg ne unnyuk, és bennünket ostorosz azért, hogy el ne tavozunk ajó uttol. oh! uram mitsoda kedvezésel vagyon ate irgalmaságod az emberekhez. mivel atölled vett nyomoruság, nekik jó tétel helyet⁵ vagyon, bizonyára, mondgya egy pogány auctor, egy jó akaromnak betegségében azt meg tanultam, hogy az emberek. jók, a midön betegek, mert mitsoda beteget kísért a fősvénység. rosz kívánságinak akkor nem rabja, a méltoságot nem keresi, agazdagságot semmiben hajttya, egy szoval a mely testet a hoszas betegség meg szeleditt,¹⁰ a fel nem támad az elme ellen. és azt nem háborgattya. ellenben pedig a kemény egésség, a véteknek taploja, és ritkán történik hogy valaki azt jóra fordlítta.

A kristus mind ezeket jól mondod, hanem tsak [176b:] azon igyekezel, hogy atselekedetid meg egyezenek a mondásidal, és hogy ezek a valóságok. mindenkor az elmédben legyenek, mivel mire valo az olyan eszköz. a melynek hasznát nem veszik, és mitsoda könnyeb-¹⁵ ségedre lenne az olyan orvoság a melyet bé nem vennél. atesti nyavalyák a léleknek orvosági, a betegség meg sérti atestet. de az elmét meg gyógyittya, miért nem akarnál tehát engedelmességgel.³⁸⁰ élni. ilyen hasznos orvoságal, holot oly üdvességes hasznai vannak, jaj azoknak akik szenvedésben lévén, életeket meg nem jobbittják. és illy hasznos orvoságal nem élnek, az irás tsudálkozásal mondgya,³⁸¹ hogy ása király a lábával³⁸² roszul lévén, és fájdalma-
ket szenvedvén, nem folyamodék az urhoz, hanem a doktoriban veté reménségit.²⁵ 2. paral. 16. 12.

Storphila látom uram. ate irgalmaságodnak gazdagságát. mivel kivanod oktatni, és a munkában foglalni fiaidot, hogy mindenkor félelemben tarthassad őket, és hogy meg ne engedgyed nékiek, tégedet el felejteni, és náladnál valamit mást³⁸³ inkább szeretni, mivel te vagy³⁰ az örökös jó, és ha az embereket magadhoz nem hivod, el felejtenek tégedet, de mint hogy anyomoruságok, és akesorúségek. az ő lelkeknek igen hasznosok, az Isten rendelése azok által szokta fel ébreszteni el szunnyadot hiteket. ugy hogy el távoztatván rosz kívánságotol. te hozád fordullyanak.

³⁸⁰ engedelmes<(kedni)>ségel. élni. [Törlés elválasztás után, új sor elején.]

³⁸¹ mondgya, [d—g-ből javítva.]

³⁸² lábával [lábárából javítva.]

³⁸³ mást [t — beszúrás a két szó közé, a sorban.]

[177a:] A kristus. Leanyom, még más haszonra³⁸⁴ is fordíthatod a keresztet, mivel nem csak arra való mint a zabola, hogy meg tartoztassa azokat kik rosztat akarnának tselekedni. hanem még az ellenséget le nyomja. és le veri, tudni illik az ördögöt, mivel akerszt meg győzhetetlen fegyver az ördög ellen, olyan sisak, a mely a főt meg oltalmaz. olyan vas darék a mely meg tarttya a melyet. olyan paiss. a mely el veszi alövést, és olyan kard. a mely el távoztattya. az ellenséget, holot csak a keresztnek fegyverével. veszik a menyei győzedelmet, ugyan azért is vettem a keresztet vállamra, hogy azal, mint egy lántsával. a földre nyomjam ellenségemet. és hogy a fa által. meg győzetessék. az, aki a fa által rabság alá veté az emberi nemzetet, azt tudod, hogy mindennek mondám ezeket a szokot, *ha ki utánnam akar jöni, tagadgya meg magát, vegye³⁸⁵ fel keresztét, és kövessen engemet* matth. 16. 24.

¹⁵ Storophila. Ádassék uram ate szent neved örökké, te emeled fel az én karomot. ahartzkor, és teis segíttesz engemet, de uram kérelek mond meg azt nékem. hogy ha azon a keresztényi fegyveren. a melyről beszélsz, akerszt vetést kellé érteni, vagy pedig ez életben lévő nyomoru-[177b:]ságokat. és keresztetek.?

²⁰ A kristus. mindenikét lehet érteni, mivel azt tudod, hogy a kereszt vetés igen hasznos, az ördög kísértete ellen, és annak sok szentek érzették hasznát, anyomoruságnak is hasonló ereje vagyon. mert valamint hogy a só, meg oltalmaz a hust a rothadástol, ugy a nyomoruság is nem engedi az ördögnek, alelket meg rontani, a pogány filosofhusok között, nem valánaké sokan ollyanok, akik azt tarták, hogy a mely elme kemény és álhatatos a nyomoruságokban. a nem csak meg oltalmaz magat a mértékletlenségtől, de sőt még az ellen fel is támad, pál nem sanyargatáé a testét, és nem vetéé a szolgálat alá, azért hogy az el vettettek közí ne számláltassék. az ördög kísérteni akarván benedek pátriárkát, eleiben tévé egy olyan aszynynak a képit, a kit is ő az előtt üsmért vala, akép esziben juttatván néki a személyt, az elméjit anyira fel gerjeszté, hogy csak nem el hagyatá véle apusztában való életet. de ez a szent ember, meg győzvén magát, le vetkeződék, a bokrok. és a tsallyán között heverkezet, mind addig valamég a ³⁵ fájdalom el nem oltá kivánságít, ezeket maga beszéllé elő tanítvánnyinak, bernárd, hasonló kísértetben lévén, ajeges tóban ugrék

³⁸⁴ haszonra is[ra—ísből javítva.]

³⁸⁵ vegye⟨l⟩ [vagy ⟨d⟩ ?] fel

télben. és ferentz ahóban feküvék, miért mivelék. [178a: üres]
[178b: kép] Az Isten telles joságal, és irgalmaságal. meg botsattya a
vétket a nyomoruságnak napján. Eccli 2. 13.

[179a:] azok a szentek ezeket. hanem azért. hogy a külső keresztnek
5 nagy ereje vagyon. el üzni a belső kísérteteket.

Storphila. uram tsak arra kérlek, hogy végy oltalmaz alá engemet,
tégy magad mellé engemet. és az után akár ki emelye fel kezét ellenem.
mert te vagy az én békeséges türesem, te is voltál reménségem, iffiuságom-
tol fogvást, ps. 70. 6. a keresztben győzedelmes leszek. ellenségimen,
10 és mind addig viaskodom vélek, valamég mind el nem veszem.
oh! üdveséges kereszt. mely hasznos vagy, és hogy mely kevesen
vannak olyanok még a keresztények közöt is, kik üsmerjék ate
erődnek hatalmát.

Masodik Rész

Hogy a kereszt meg tisztittya avétket
15 Az Isten telles joságal., és irgalmasságal. meg botsattya a
vétket, a nyomoruságnak napján, Eccli. 2. 13.

Storphilának. szokása vala minden reggel elmében valo valamely
imádságot tenni, és soha enélkül utra nem indula. egy szer a többi
közöt azon elmélkedék, hogy mitsodás volna akeresztényi léleknek
20 méltosága, és felséges volta annak a kegyelemnek., a melyel fel
[179b:] vannak ékesítve. ugy tették nékie, mint ha ugy volnának
bé fedezve, ezzel a kegyelemel, mint valamely fejr vékony gyóltsal,
avéteknek pedig ruttságát ugy tekinté mint olyan ottsmány sárt.³⁸⁶
mely meg rutittya, a léleknek köntösét, ezek az elmélkedések. nagy
25 sohajtásokra indították, és mondá. *oh! kitsoda tisztittya meg az én lelkem*
üsméretit a meg holt tselekedetektől. hogy szolgállyak az élő Istennek,
hebr. 9. 14. ki tisztittya meg szivemet hamiságából, mikoron töröl-
tetnek el gonozságim, és meg botsátatnak vétkeim.

A kristus. halván ezeket abelső képen valo sohajtásokat. mondá
30 néki, leányom, akeresztnek. és anyomoruságnak ereje törli el avétket.
a tisztittya meg alélek üsméretet, és az is mossa meg aléleknek ruhá-
ját, és azt fejérbbe teszi ahonál. erre valo nézve mondá sára, az iffiu
tobiásnak felesége. szivének keserüségében. *légyen áldot ate neved oh*
atyáinknak. Istene. aki haragod, után, irgalmaságot tselekeszel., és aki
35 *anyomoruságnak. idejében meg botsátod bünököt azoknak., kik hozád*
folyamodnak, tób. 3. 13. aböles nem mondgyaé, hogy az Isten telles

³⁸⁶ sárt. [megből javított:] <mely> mely meg rutittya,

joságal és irgalmaságal. meg bótásáttya avétkeket, anyomoruságnak napján. eccli. 2. 15. és akövetkezendő részben, *meg fog emlékezni rolad anyomoruságnak napján, és ate vétkeid el olvadnak, valamint ajég a verő [180a:] fényen,* eccli. 3. 17. attol vagyon. hogy azokat atselekedeteket, melyek

⁵ által a vétkek el töröltetnek, és a melyek által. eleget tesznek az Isten igasságanak. azokat büntetési tselekedeteknek nevezik, mert mint hogy az Isten. avétkezéskor valo gyönyörködtetéssel bántatot meg, ő meg is engesztelődik az akaratal. és a békeséges türéssel valo szenvedésel.

Storophila jól emlékezem erre atanitásra, söt még azt is hallottam,

¹⁰ hogy egy közönséges gyűlésben. el volt végezve. hogy az atya Istennek eleget lehet tenni akristus által. ha alázatosságal. és békeséges türéssel veszik, és szenvedik az ideig valo nyomoruságokat, melyeket tettzik néki reánk küldeni, oh! mitsoda nagy és meg betsülhetetlen jó tétel ez? és mely kedves vigasztalás azoknak. a kik szenvednek.

¹⁵ ilyen formán. a ki akeresztel, és a szenvedésel jól tud élni, a nagy hasznát veszi, mert noha nehéz legyen is az Isten haragját viselni, mind azon által, mint hogy annak tsudálatos ereje vagyon, alélek sebeit meg gyógyítani, azért elé is viszi a joban azokat, akik azt tsendesen viselik.

²⁰ A kristus. azt igazán monddod, de kevesen vannak olyanok. akik meg visgálnák. hogy mi légyen a nyomoruságok árra, mivel nem tsak el mosák. és el törölik avétkeket, de söt még azoknak eleit veszik, azért mondgya aböles. hogy [180b:] *a metzés, meg gyógyította a sebet, és a nyomoruságok, aléleknek sebeit.* prov. 20. 30. attol vagyon. hogy

²⁵ sok szent személyek tudván az emberi szivnek, meg romlását. a ki magától tsak hamiság, és hogy mitsoda rothadást, és sebet tsinálna avétek benne. azért alelki borbély alá adák örömet magokat, hogy ki metzzené sebeket, a melyek ki lévén nyitva, a vétkeknek mérge azon ki folya, mivel ha avéteknek rothadása bent maradt volna.

³⁰ a léleknek halált okozot volna, ugy a mely bünös meg nem büntetődik, annak leg nyomorultabul vagyon állapottya.

Storophila. talám ezt akará mondani jános apát ur, akit is, amidön arra kéré valaki hogy gyógyitaná meg a harmad napi hideg lelésből, azt felelé néki, meg akarszé menekedni olyan dologtol. a mely néked

³⁵ hasznos, mert valamint hogy atestet meg tisztította a salétrom, vagy valamely más orvoság, ugy alélek meg tisztittatik a nyomoruság által, melyet³⁸⁷ az Isten reá küld, de uram kérlek mond meg azt nékem,

³⁸⁷ melyet [et — beszúrás.]

honnét vagyon hogy az olyan³⁸⁸ lelkek, kik tiszta életet élnek, még is oly keményen ostromoztatnak, úgy tettzik mint ha az igazság ellen volna, az ártatlan személyekel.. akeresztnek leg súlyosab terhét viseltetni. ?

5 A kristus nem olvastadé az Évangyéliumban. [181a:] hogy a menyei atya, hasonló akertészhez, a ki meg tisztította agyümölsöt termő ágat; hogy több gyömölcsöt teremjen. joan. 15. 2. mit lehet ezen mást érteni, hanem akeresztet. és anyomoruságot, így vagyon a magnak atsép, a vasnak a reszelő, az aranynak atüz. így vagyon
10 anyomoruság az igaznak, aki az által el nem rontatik. hanem meg tisztittatik, mivel akár mely tekéletesnek tessék is az emberek előtt, de az Isten talál benne valamely fogyatkozást, a melyből ez az irgalmaságal való kemény atya meg tisztította, meg büntetvén benne. a mi néki nem tettik, hogy ezt a valóságot jobban meg érthessed,
15 tekinds meg a mester embereket, sok olyan munkájok vagyon nékik, a mely szépnak, és egésznek láttzik lenni, az ollyannak a ki ahoz nem ért, de az ollyan a ki ahoz ért, más képen itél felölle, és mindgyárt észre veszi a fogyatkozást, eki tettik az épületben. a kép írásba, és a köntös tsinálásban. a szentek felöl is így gondolkodgyál. noha ök
20 ártatlanoknak láttzanak is lenni az emberek előtt, de az Isten tudván. fogyatkozásokat. őket meg igazgattya. nem haragbol, hanem szeretetből. nem azért hogy munkáját el ronttsa. hanem hogy azt tekéletesebé tégye.

Storphila. Igen akarom uram. hogy ezt a kérdést. tettem, mivel
25 alkalmatoságot adot nékem, azt nékem [181b:] meg magyarázni, és velem meg értetni, mivel senki nem lehet valami motsok nélkül, mert ez az élet, annyi sok gond, és baj alá lévén vettette. látom hogy lehetetlen a szívnek, akár mely igen légyen is az Istenhez kaptsolva, hogy egészen tisztán maradhasson. a világi pór miat, mivel az igaz
30 is meg esik, héttzer napjában. az írás szerént, és jaj volna még annak is aki leg ditséreteseb életet élt, az emberek előtt, hogy ha azt, irgalmaság nélkül itélnéd.

A kristus. A nagy hasznodra vagyon, hogy a³⁸⁹ kereszt. leveri a vétekek porát. mely a lélek szépségit meg ronttya, és a szükséges, hogy a
35 belső sebet, meg gyógyittsa a külső seb, azért aki az Isten. ostromát fel nem akarja venni. meg mutattya, hogy nem akar meg tisztulni.

³⁸⁸ olyan <lélek> lelkek, [Törlés a sor elején.]

³⁸⁹ a <le> kereszt. leveri

Storophila. mitsoda nagy jó tétemenyel vagy uram hozánk. ki volna olyan. aki szívesen nem kívánna valamely keresztet viselni, hogy a lelki köntöse szebb és fényeseb legyen. jól emlékezem az Évangéliumban arról, akit a külső setéttségben vetének, hogy megnyegzői köntöse nem vala, az Evangélium azt is mondgya, hogy leg kisebb motsok sem mégyen bé. a menyei jerusálemben.

A kristus Valamint hogy a nyomoruság, melyet [182a:] az Isten rendel az ő választatinak. nagy hozájok valo jó tétele, ugy ellenben. a nagy jele az Isten haragjának., a midön haragját nem mutattya abünöshöz, ditséreteket kel adnunk. az Istennek, hogy mitsoda formában bánik szenttyeivel, akiket ideig ostoroz azért, hogy meg menthesse az örökké valo kintól, meg sebesiti őket azért, hogy meg gyógyítsa, és le nyomja, azért, hogy felyeb emellye őket, mivel mind azért a jutalomért, a mely meg nem adatik eföldön annak, aki jót tselekeszik, és inséget szenved, száz annyi adatik helyében annak. a menyekben, tegyük ehez azt is, hogy a doktorok. a kiknek. reménségek nintsen. valamely beteg gyógyulásáról, annak mindent meg engednek enni kívánsága szerént. a mely beteget pedig reménlik hogy meg gyógyul, annak meg tiltyák a hus ételt, izetlen. és keserü orvoságokat adnak néki, hogy az a keserüség helyre hoza. az egésségnek édességit, kellé hát azon tsudálkozni, ha az Isten. aki a léleknek örökös orvosa, a kedves életben hagyja azokat, a kiket láttya hogy az örökös halálra kell ítélni, és ha³⁹⁰ keménységének szoros törvénye alat tarttya azokat, a kiket az örök életre rendelt., örüly hát szenvedésiden, és nyomoruságidön. és egész lelkedből adgy [182b:] azokért hálakat Istennek, mert mentöl többet szenvedcz, annal tisztábbészen lelkednek köntöse.

Storophila. oh! Isten bölcséségének, és tudományának mélységes gazdagsága, mely igen meg tudhatatlanok az ő ítéleti, és meg foghatatlanok az ő utai. rom. 11. 33. ugyan is ki ne gondolhatná azt. hogy a bünösökel. kegyelemel, és kedvezésel bannak, a midön láttyuk hogy semmi bajt. vagy nyomoruságot nem szenvednek, mind azon által, abizonys hogy az Isteni igazság, semmi hamiságot nem hágy büntetetlen., és ha ez életben nem is, de amás életben tellyeségl meg büntetödik; azért látom én azt, hogy nagy kegyelem, és nagy irgalmaság, a midön az Isten meg bünteti³⁹¹ azokat, akiket választati köziben akar venni,

³⁹⁰ ha <kegy> keménységének

³⁹¹ meg bünteti <öket, anyomoruság által.> azokat,

ugy hogy meg próbálván őket, a nyomorúságok által. halálok orájokkor ne kényszeritessék őket az örök kárhozatra itélni. oh! mely nagy nyomorúság, mondgya. egy nagy doktor. ez életben. nyomorúságot nem szenvedni.

⁵ A kristus. ugyan ezt is mondgya Dávid, *az én népem nem halgatta meg szomot, és izrael nem figyelmezet reám, azért el is hagytam őket, szívek kívánságira.* ps. 80. 10. hogy ha az Isten irgalmasságot tészen az Istentelenel., és békeségben hagyta. ez életben. [183a: üres]

[183b: kép] A nyomorúság meg érteti veled azt, a mit néked mondanak.

¹⁰ Isai 28. 19

[184a:] az ő Istentelenségében meg roskad, és meg nem tér az igasságra.

Storophila. nem kívánom uram az olyan irgalmaságot. mivel attol inkább lehet félni. mint sem haragodtol., azt kívánom, oh! irgalmaságnak attya, hogy haragal légy hozám, de azal a haragal. a mely az

¹⁵ utra vezesen, a midön attol el tavozom. és nem azal. a haragal, a mely attol örökösön el tavoztasson. mert a midön haragodnak sullyát fogom érzeni³⁹² a nyomorúságokban. akoron nagyob bizodalomal

lészek, és meg tudom. hogy kedvesz nékem, mivel azt meg igérted a profétád által, *hogy haragodban. meg emlékezel. irgalmaságodrol,*

²⁰ haba. 3. 2. azt fogom tölled kérni. valamit jób. *hogy az én jájdamimban had legyen leg aláb az a vigasztalásom, hogy semmiben. ne ellenkezem. annak parantsolatival, a ki örökös szent.* jób. 6. 10. azt is fogom szent agostonal. mondani, uram itt vágj, it égess. tsak a más életben irgalmaz nékem.

Harmadik Rész

²⁵ Hogy a kereszt fel nyittyta a lelki szemeket.

A nyomorúság. meg érteti veled azt. a mit néked mondanak. Isai 28. 19.

[184b:] A kristus. És storophila. együt menván a keresztnek uttyán, egy szánto föld mellet menének el, a melyet éppen akor

³⁰ szánttnak³⁹³ vala. storophila. hasonlo lévén a több aszonyokhoz. akik mindent akarnak látni, meg állapotodék. és nézni kezdé, hogy miképen szántanak. a kristus azt észre vévén, tsak szép lassan el fordittá arrol az elméjit, hogy azt nagyobra emelné. és mondá nékie. látom hogy a szántás néked tettzik, mivel nagy figyelmetességel

³⁹² fogom érzeni(>) a nyomorúságokban.

³⁹³ szánttnak [na — javítva.]

nézed, storophila ezekből észre vévé. hogy az ő szenttséges mestere, a ki oly kegyeséggel oktatta ötöt, nem hagyta volna helybe. hogy jelen létében. más állapotra fordította elméjít. azért azt magában szégyenleni kezdé, de a kristus. kegyeséggel bánván véle, nem akará meg feddeni arrol, hanem inkább látatlanná tévé³⁹⁴ ezt a kis fogyatkozását, és mondá nékie, ez a mezei munka, akár mitsodásnak tessék néked, de abból jól meg tanulhatod, miképpen kellesék a keresztnek uttyán jární, és meg látod hogy nem óknélkül vezettelek erre, ugyan is, semmi nem egyezik³⁹⁵ úgy meg akeresztel. mint az eke, nem tsak azért¹⁰ hogy egy jó szántó embernek., keresztet kell vetni minek előtte a munkához fogjon, hanem azért is, hogy az eke kereszt formára. [185a:] vagyon tsinálva, könnyen meg értheted ebből, más féle értelemel, hogy a szántáson az üdveség munkáját kel érteni, valamint hogy a fa, és avas eszközei valának szenvedésennek, úgy az eke is, ebből akettöböl áll, a föld a melyet szántani kell, az emberi szívnek, keménységít³⁹⁶ jelenti, a melyet meg kell lágyítani atöredelmeséggel, és meg kell feszegetni, hogy jó tselekedeteket teremjen. akeresztel kel tehát. valamint egy szántó vasal., meg hasogatni a külső embernek földét, valamint hogy a földet mivelní kell, mivel a nélkül tsak²⁰ töviset teremne, úgy a léleknek is szükséges akereszt, és anyomoruság. hogy a szívből ki irtsák arosz hajlandóságokat, látod tehát, hogy a kereszt az eke, a föld pedig az ember. akit mivelní kel a keresztel. és a menyei atya a munkás. aki kedves gyümölcsöt hozat választatival.

Storophila. uram, nehezen foghatom én ezt meg, hogy lehesen²⁵ az ekéről valamely oktatást venni, mert noha az igaz légyen is hogy a kereszt, és anyomoruság olyan mint a szántó vas, mely a szívet meg szaggattya, mind azon által nem látom mit lehesen tanulni ebből a hasonlatoságból, tudom hogy az apostol azt mondotta. *hogy a ki szánt, reménség alatt kel annak szántani.* 1 Cor. 9. 10.

[185b:] A kristus. vilagasabban kel tehát néked szollanom, valamint az eke a földet hasíttya, és a magnak azt el keszíti, úgy akereszt, és anyomoruság, a szívet meg nyíttya, és az Isten beszédinek magját bé véteti véle, mivel az emberek. ha egy kevesé későn is, de meg tanullyák azt a nyomoruságban. a mit jó állapottyokban, észre nem³⁵ vehették. nem hallottadé azt, hogy a nyomoruság meg érteti veled

³⁹⁴ látatlanná tévé(>) ezt

³⁹⁵ egyezik [z megkezdett k-ból javítva.]

³⁹⁶ keménységít <illeti.> jelenti,

azt, a mit néked mondanak, mivel akereszt. és anyomoruság fel nyittya a fület, a mely az előtt. süketté tette volt magát, ugy anyira. hogy akár akarja. akár nem³⁹⁷ akarja. de figyelmezni kel az Isten szavára, az esztelenek szerencséje pedig. anyira bé dugja a füleket, hogy nem
5 halhattják. a mit az Isten. kíván töllök. erre is mondgya az írás. *hogy az Isten ki veszi a szegényt a nyomoruságból, és meg nyittya annak fülét a szenvedésnek napján.* jób. 36. 15. mit téssen hogy meg nyittya a fülét a szenvedésnek napján, hanem azt. hogy a szivnek fülét meg nyittya az ostorál, mert amidön az emberek meg vetik az Isten akarattyát. akkor irgalmas keménységet mutat hozzájok, azért hogy félyenek averéstől. a nyomoruság meg nyittya tehát a szivnek fülét, a melyet a jó állapot. gyakorta zárva tartott.

[186a:] Storophila. ugy tettzik uram. hogy már most jobban értem. mind ezeket, azért is szokták mondani közönségesen. nyomoruság
15 oktatás. ezért is mondgya vala krésus Cyrusnak, hogy ha szinte nehezen szenvedte volna is nyomoruságít. de leg aláb meg tanították sok olyan dologra, a melyeket nem tudot annak előtte.

A kristus. boldogok azok, akik akeresztnek ki merithetetlen kut fejből merittik ezt a tsudálatos tudományt, és akik az Isten ostorozására fel nyitván szemeket, életeket meg jobbittyák, az iffiu tobiás.
20 az angyal szovára. ahal epéjit ki vevé, és azal meg gyógyitá az attyát vakságából. az évangyéliumban azt olvasod³⁹⁸ hogy én meg gyógyítottam a vakot, a nyálamal. tsinált sárral, mit téssen e,? hanem azt, hogy az Isteni rendelés keresztet, és nyomoruságot küld, nem tsak
25 ostorul. hanem még az elmének meg világosítására, és hogy meg halgatassa véle. az Isten szavát, dávid ezt jól tudta. mivel azt mondgya, *hozád fordultam nyomoruságomban. mert tövisel által verettem.* ps. 31. 4. sokan vannak olyanok. a kik meg térnek a midön atöviset
30 abizonyos hogy az Istent nem üsmérte, a midön ezeket mondá, nem az a nagy babiloné ez, a melyben helyhez-[186b:]tettem. széke-
met, a melyet én építettem, nagy hatalmomban, és az én nagy ditsőségemnek fényességében.? de a midön az emberek közül ki üzeték.
az oktalan állatok közi téteték, füvet, és szénát kellett ennie,
35 akoron az ég felé emelé szemeit, az elméje néki viszá adaték, a magosságban lévöt áldani kezdé, és meg üsméré. hogy annak hatalma

³⁹⁷ nem [m — sorközi beszúrás.]

³⁹⁸ olvasod [a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

örökös, hogy birodalma véghetetlen, és hogy senki ellene nem áthat hatalmas karjának. hogy senkinek nem szabad tselekedetiről számot kérni, se néki azt mondani, miért tselekedtél eszerént.? a bálványozó, és istentelen manasses király, atöb vétkei között, az álmaira vigyáza. ajövendöléseknek hive, sok boszorkányságot,³⁹⁹ és varáslást tselekedék. egy szoval sok más ilyen vétkeket követe az ur előtt. a kinek haragjában esék, de amidön rabságra⁴⁰⁰ és lántzra tétetek babiloniában. az urhoz folyamodék, meg száná büneit, és meg vallá hogy az ur volna az igaz Isten, atékozlo fiu, addig meg nem üsméré magát. hanem a midön nyomoruságban esék, mind ezekből meg láthatod, hogy sokan vannak olyanok, a kik semmi jót nem tselekednének. hogy ha tsak vélek nem szenvedtetnének.

[187a:] Storophila. uram nem lehetné azt el mondani, hogy boldog az olyan, a ki vakságban lévén, végtire fel nyittya szemeit, a midön abüntetést éri.? boldog az olyan, aki nyomoruságában meg tanullya az üdveségit keresni, a mely nélkül örökösön el távoznék attol.

A kristus. E szerént tselekedék. mauritius CSászár, mind nyomoruságában, mind jó állapottyában., a ki el feletkezék az Istenről amidön meg engedé hogy sok ezer keresztények meg öletessenek, holot könnyen meg válthatta volna azokat egy kevés pénzel, de a midön észre véné ez afejdelem egy nehány jövendölésekből, és sok éttzakai kísértetekből, hogy az Isten reája botsátotta volna karját, meg alázá magát. és valóságos keresztényi modra viselé magát, és a midön ött gyermekeit Fokás császár elötte kegyetlenül meg ölette volna, nagy sziv béli fájdalommal tsak ezeket a szókot mondá. *igaz vagy uram, és minden ítéletid igazságosok.* ps. 118. 137. és a fia után meg öleték⁴⁰¹ maga is, ez az álhatatoságnak. és alázatoságnak nevezetes példája. meg üsmértetheti veled, hogy⁴⁰² egy igazán valo kereszténynek mindenkor készen [187b:] kell lenni hogy a vétkiért valo büntetést zugolodás nélkül vegye el az Isten kezéből, mivel abizonyos. hogy az Isten igasságából kesergeti abünöst, és leg gyakortáb joságából. azért is bünteti hogy meg gyógyítsa. mind azon által vagynak olyan bünösök, akik nem hogy magokat meg itélnék, hanem inkább az Istent vádollyák szenvedésekért. leg nagyob szenvedések is a

³⁹⁹ boszorkányságot, <v> és varáslást

⁴⁰⁰ rabságra <tétetek.> és lántzra tétetek<.> babiloniában.

⁴⁰¹ meg öleték<.> maga is,

⁴⁰² [A kéziratban, sorvégen és új sor elején:] hogy hogy

nékiek. hogy nem veszik alázatoságal a nyomoruságot, gyakorta kell hát mondani az Istennek ezeket a szokot, főképen a midön nyomoruságban vagyon valaki, igaz vagy uram, és minden itéletid igazságosok, de ezeket szivbéli töredelmeségl, és alázatoságal kell mondani.

⁵ Storophila. Adná Isten, hogy az emberek ilyen gondolatban lehetnének. és meg foghatnák, hogy az Isten azért küldi reájok ostorát, hogy a hamiságot el hagyják, de azö esztelen szivek. tele setettségl. ugy hogy nem fordithattyák jovokra azt, a mit rosznak tartanak, noha uram, ate rendelésed ezeket. az ö jovokra küldi.

¹⁰ A kristus Tedd hozzája azt is, hogy minden jóvára fordul annak. aki az Istent szereti, ugyan ezért is [133a: üres]

[133b: kép] Nyuttsad segítségedet néküink, a nyomoruságban, mert tsak hejában vettyük emberben az üdveségnek reménségit. ps. 107. 13.

[139a:] engedi meg az Isten. hogy a jók nyomoruságban, és szen-

¹⁵ vedésben esenek, hogy az után ö hozzája fordullyanak, valamint az anyák hogy meg ijeszti gyermekeket. hogy hozzájuk fussanak, ugy az Isten is meg ijeszti az embereket. a kereszt. és a nyomoruság által, akik az után Isten félöké, lésznek, magokot meg üsmérik, és nagy buzgoságl futnak az Isten lábaihoz.

Negyedik Rész

²⁰ Hogy akereszt areménségnek vas matskája.

és az üdveségnek. jegye.

Nyuttsad segítségedet néküink a nyomoruságban. mert tsak hejában. vettyük emberben. az üdveségnek reménségit. ps. 107. 13.

²⁵ Storophila. Egyszer. a többi közöt, atenger. parton sétálván., egyszers mind nagy szelvész támada, és a forgó szél a tengerbe veté ötet. már a habok közöt lévén. fel kiálta. én Istenem segitts engemet, a vizek meg hatották lelkemet. a feneketlen mélységben estem. szabadits meg uram engemet, hogy elne merüllyek, és ahabok el-

³⁰ [139b:]ne temessenek engemet, akristus meg halván szavát segittségére mene, és mondá, leányom. miért nem segitetted magadot azal a segittségl mely kezedben vagyon. nem tudodé azt, hogy a kezedben lévő kereszt. vas macska helyet⁴⁰³ lehet neked, a melyel keményen tarthatod magadot, aleg nagyob habok közöt is, az után akristus

³⁵ meg fogvan a keresztnek egyik végit, azon fogva. ki húzá ötet apartra.

⁴⁰³ helyet <vagyon> lehet

Egy kevés idő múlva. hogy az ijedsége el mulék, a kristus mondá néki. tudodé⁴⁰⁴ azt. hogy mind azok adolgok, a melyekbe eddig estél. oktatásodra vannak, hogy ez után. nagyob vigyázásal. járj akeresztnek uttyán, és hogy meg lássad, mitsoda nagy ereje vagyon. ennek az üdveség eszközének, mivel azt meg kel tudnod, hogy a világ olyan mint egy nagy tenger. a mely tele vagyon szélvész, és mélység, atenger habjai hasonlítanak. az emberi szivhez. a melyet nyughatatlanságban tarttnak, a sok féle vétkek, és asok féle kísértetek miat, mint egy szélvesztől, szüntelen hánkodik, némelykor aharag fel indittyá, az el mulik, a kevélység támad helyében, némelykor atesti kivánságok ösztönözik, némelykor a fősvénység miat. nyughatatlan-kodik, némelykor pedig a félelem igen le nyomja., egy szoval. az⁴⁰⁵ [190a:] ilyen kivánságok miat. mindennél leg nagyob⁴⁰⁶ hánkodásban vannak az olyanok. akik ezen a szélvész tengeren járnak, ugy anyira, hogy az ő elméjek, a kegyelem nélkül, soha nem juthatnak⁴⁰⁷ atsendéségnek partyára.

Strophila. El ijedek uram, a midön jól meg gondolom hogy menyi sok habb, és szélvész ellen kel szüntelen tusakodni, mert ugyan is, melyik tengeren vagyon több szélvész, és mélység, mint ezen avilágon. melyik tenger álhatatlanab, és mélyeb, mint az emberi társaság, a melynek szélvésze, tele méregel, kitsoda tartthattya magát olyan boldognak. hogy ezeket el kerülhesse.

A kristus ugyan azért is jóvallom néked azt, hogy ne kíványad azon atengeren valo járást, noha a néked, igen tsendesnek lássék is. mert meg tsalod magadot. valo hogy a sima, és egyenes. de abban nagy veszedelmek vannak el rejtve, a rosz kívánságnak habjai, ebben atengerbe vannak. ót találtatik afősvénység, az ember szollás, az ördög olyan ezen atengeren, mint atengeri tolvaj. aki tsak azt keresi, hogy kit foghasson el, és kit tehessen rabságában.

Strophila. Edes jesusom tanits meg engemet ar-[190b:]ra, hogy miképpen járhassek veszedelem nélkül azok ahabok. és szélveszek között?

A kristus. Arra meg tanit az én apostolom. a midön azt mondgya, *erős vigasztalásunk legyen nekünk, avégre futunk, hogy az előnkben*

⁴⁰⁴ tudodé [tudéből javítva; o—é-ből javítva, de az ékezet nincs törölve; szóvégi é — beszúrás.]

⁴⁰⁵ az <illet> [190a:] ilyen

⁴⁰⁶ leg nagyob <sz> hánkodásban

⁴⁰⁷ juthatnak [u—ú-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

adot reménséget el vegyük, mely ami lelkünknek, úgy mint bátorságos és erős vas matskája, hebr. 6. 18. ebben amulando életben. nintsen batorságosab vas matska akeresztnél, a mely hasonlít is avas matskához, akereszthez kel tehát kaptsolni magunkot, ha akisértetek ellen akarunk tusakodni, akár mely igen fujon akisértetnek szele, és akár mely nagy szélvész támadgyon ellened. de magadban ne bizál, se magad erejében. hanem tsak egyedül az Isten segittségében, kaptsollyad hozám magadot, és akár mely nagy szélvészben sem lehet el veszned. és mondgyad Dávidal. *ennekem jó, hogy az Istenhez kaptsollyam magamot, és hogy az urban vessem reménségemet.* ps. 72. 28.

Storphila⁴⁰⁸ uram igen akarnám, ha egy kevéssé világosaban meg magyaráznád nékem, ezt az igazságot, mert ugyan is hogy lehet akereszt vas matskája az én reménségemnek., vagy hogy lehetne ilyen nagy bizonytalanságban aboldogságról. valo bizonyos reménségre fordítani az én elmémet. akeresztnek. és a nyomoruságnak?

[191a:] A kristus. Nem tudodé azt, hogy a nyomoruság jele az elválasztatásnak.⁴⁰⁹ és hogy a szenvedés tsak nem bizonyos záloga az üdveségnek, mivel az Isten vezeti azokat, akiket szeret, akarattya szerént, némelykor ajó állapotban, némelykor anyomoruságban, némelykor atsenedségben. némelykor anyughatatlanságban., hogy őket az üdveségnek parttyára vezethesse, de mitsoda hasznokra lehet azoknak. akiket az Isten eszerént látogat, sára, az iffiu tobiásnak felesége néked meg mondgya, oh! Istenem. aki téged szolgál, bizonyos lehet abban hogy ha ötet meg próbálsz. ez életben, ötet meg is koronázod, ha nyomorgatod, meg is szabaditod. és ha meg ostorozod, irgalmaságot is nyerhet tölled, mert ahaboruság után. tsenedséget küldesz, és akeserüség után örömet, az én apostolom péter, még világosabban beszél, *hogy ha pedig az igazságért szenvedtek is, boldogok lesztek, azoktól valo féltetekben pedig meg ne félemlyetek. és meg ne háborodjatok.* 1 petr. 3. 14. de mi lehet ennél világosab. *boldogok akik haboruságot szenvednek⁴¹⁰ az igazságért, mert azoké amenyeknek országa,* matth. 5. 10. aboldogságot bizonyosan várhattya az, aki részt veszen. keresztben, mert aki velem szenved, velem együt meg is ditsöitetik.

[191b:] Storphila. uram mely nagy segittség anyomoruságban. ate igereted, akár mely nehéz legyen nékem ezután akereszt. de nem

⁴⁰⁸ Storphila <ur> uram [Tollhiba.]

⁴⁰⁹ elválasztatásnak. [ta — beszúrás.]

⁴¹⁰ szenvednek<> az igazságért,

érdemli hogy ahoz avigasztaláshoz hasonlítottam, amelyet fogok venni az üdveségnek várásaáltal, uram mivel hogy uralkodol. atengernek fel háborodásán. és meg tsendesited ahaboknak sebeségit, legy 5 irgalmas nekem, és vezérelly ezen afel haborodot tengeren, hogy a habok el ne merittsenek., és ki vévén ebből amélységből, keresztedel, vegy magad mellé engemet., mivel tsak te vagy az igazságnak napja, mely az üdveségnek parttyára vezet engemet, *halgass meg uram engemet, mert te vagy meg váltom, te vagy az egész nemzeteknek reménsége, még azoknak is, a kik leg távulab vannak.* ps. 64. 6. nagy szélvészest 10 tengeren vagyok. és szüntelen valo veszedelemben, te pedig bátorságban lévén aparton. tekinds meg veszedelmemet., és nyujttsad kegyelmedet. mivel a nélkül meg nem menekedhetem., szabadits meg hát engemet nevedért, és adgyad hogy a veszedelmet el kerülvén, szerencsésen érhessek az üdveségnek parttyára.

ötödik Rész

15 Hogy akereszt olyan sajtó. a melyből lelki bor foly.

E világon. sok nyomoruságtok lészen. joan. 16. 33.

Az ősz el érkeztvén. a szőlő mivesek is aszü-[192a: üres]

[192b: kép] E világon sok nyomoruságtok lészen. joan. 16.. 33.

20 [193a:]rethez készülének, és mindenüt el kezdék a sajtokot készíteni, a szüret el kezdödvén. storophila akár mely felé fordult mindenüt anagy szüretelést⁴¹¹ látá. a kristus nem akarván ezt az alkalmatoságot el mulatni., ezt is az ő szolgálójának oktatására forditá. és mondá nékie.

25 Azt tud meg storophila. hogy semmi jobban ki nem mutattya. anyomoruságnak. és akeresztnek hasznát, mint ezek a szőlő gereszdek. a melyeket ebben a sajtoba látod, azt akarnám hogy ugyan valójában meg visgálnád ezt, azért hogy elne kedvetlenülél, a midön valamely nagy nyomoruságban esel.

30 Storophila. uram nagy gyönyörüséggel akarnám ha meg magyaráznád nékem. ezt a titkot. mert ugy tettzik hogy kedvesnek kel lenni aszüretről valo⁴¹² beszélgetésnek,

A kristus. ez abeszélgetés elegyes lészen kedveséggel. és keserüséggel, mert egy felöl a bor kedvet okoz. de más felöl a sajtolo elődbe adgya anyomoruságot, és a sziv béli szorongatást.

⁴¹¹ szüretelést [szüretetből javítva.]

⁴¹² valo [Beszúrás.]

Storphila. uram akár mitsodás légyen., de kedvesen fogom halgatni, mivel nagy gyönyörűséggel halgatlak. és ez a dolog az üdvöséget illeti

A kristus. leg először is arra vigyáz, hogy vala-[193b:]mi történik a sajtóban. hasonló dolog történik lelki képpen. az emberben, minek 5
előtte a szőlőt le szedik, az a szőlő veszőn függ, ugy az ember minek előtte az Isten szolgálattýára térjen, a világhoz vagy on ragaszkodva, és abban kedvére áll, de amidőn az Isten szolgálattýára tér, abban bizonyos lehet, hogy el nem kerülí⁴¹³ a meg töretést, nem azért hogy el veszen. hanem hogy a lelki pintzében tétessék, szükséges hogy le 10
vetkeztessék atesti kívánságokból, és el választassék rosz⁴¹⁴ hajlandoságitól, valamint abór a sepreitől, ez iránt mondgya pál. hogy le kell vetkezni az ó embert, az ő tselekedetivel együt, és fel kel öltözni az új embert, mind emeg nem lészen nyomoruság és szenvedés nélkül, ugyan ezért⁴¹⁵ nevezik a nyomoruságot sajtolonak, azok tehát akikre 15
az Isten nyomoruságot, és keresztet küld, a sajtoloban tétetnek, hogy a világhoz való szeretetet, és ragaszkodást le tegyék, és hogy azt a valóságos nyugodalmat keresék, a melyet tsak ő benne lehet meg találni.

Storphila. Tégy uram engemet nyomorultat, akeresztnek sajtoja 20
alá, facsard ki szivemnek jó kívánságit, mert a még a szőlőt ki nem sajtollyák. addig kevés haszonra vagy on. de a midőn a sajto [194a:] alá teszik, és ót ki fakaszttyák, ugy tettzik mint ha el rontanák. de ugy fordíttýák haszonra, és ha így nem bánnának véle, haszon nélkül volna.

A kristus. ezt jól mondod leányom, mert a még a szőlő atővin 25
függ, és a még alevé benne vagy on, addig mire való? hogy ha atöről le nem szednék. lassanként meg rothadna,⁴¹⁶ és a madarak meg ennék. hogy ha pedig ki sajtollyák, akkor hasznát veszik, hasonló képen, a keresztnek sajtolya. alat kel lenni ezen a világon, mivel meg tsallyák 30
magokat azok, akik azt gondollyák. hogy tsak könnyen lehet a menyekben menni. minden nyomoruság nélkül, irgalmaz uram nekem, mondá david, mert az ember lábai alá tapodot engemet, ne fély tehát attól. hogy az emberek meg vessenek., és le tapodgyanak, mivel ugy lész kedves az ur előtt.

⁴¹³ el nem kerülí a meg töretést, [Törlés a sor elején; <1> más betűből javítva.]

⁴¹⁴ rosz <hajha> hajlandoságitól,

⁴¹⁵ ezért <ny> nevezik a nyomoruságot

⁴¹⁶ meg rothadna, [rodhatnából javítva; ld. 374. jegyz.]

Storophila uram attól nem félek hogy ha le tapodnak. tsak kedves lehesek az ur előtt. a szenvedés nékem ditsőséges, tsak az által jobb lehesek, mert nagy kívánsággal kívánok eleget tenni annak a szomjuságnak, a melyel szomjuhozod az emberek üdvességét.

⁵ [194b:] A kristus kedvesen veszem ezt a szándékodot, avalo hogy a hozád valo szeretetem meg érdemli ezt a háláadásodot, és leg háláadatlanab volnál, ha más⁴¹⁷ szándékok volna, mert menyi szenvedésen és nyomoruságon nem mentem én által, *én egyedül sajtoltam abort, avér az én ruhámra jetskendezet, és az egész öltözetem véres volt.* isai.
¹⁰ 63. 3. én vagyok az a szöllő, melyet a meg ígért földről hoztanak, és a melyet a keresztnek rudgyára függesztették, és én itattam ahiveket akegyességnek, és a vigasságnak borából, ez a bór vigasztallya valóság. az ember szívét, bé tölttven azt, menyei örömel. ez abór táplállya és erősitti ötet akisértetekben. ez is tölti bé kegyelemel azokot, akik ezel élnek. ez így lévén, köteleségedet követed, hogy ha a nyomoruságnak sajtojában lévén, őt meg töretel valamint a szöllő. mivel ha nyomoruság nélkül akarsz lenni. valóság még nem vagy keresztény. miért mondaná hát szent pál, hogy *mind azok, kik szentül akarnak élni a kristusban, háboruságot szenvednek.* 2. tim.
¹⁵ 3 12 akereszténység nem más, hanem azokban a titkokban valo részesülés, a melyeket én bé töltöttem, szenvedésemel eföldön, és meg halván akereszten, atestnek, az elme ellen valo küszködése. a testi sanyarga- [195a: üres]

[195b: kép] Nem tudgyatoké hogy ti az Istennek temploma vagytok, és az Istennek, lelke lakozik ti bennetek. 1 Cor. 3. 16.

[196a:]tás, a magad ellen valo mondás, és más egyéb nyomoruságok, ezek mind olyan üldözések. a melyeket el nem lehet egy kereszténynek kerülni. készítsed tehát a nyomoruságokra magadot, de vigyáz arra, hogy a jó tselekedetek bövséggel folyanak ki belölled.

Hatodik⁴¹⁸ Rész

³⁰ Az ember Istennek templomává lészen, akereszt által.

Nem tudgyatoké hogy ti az Istennek temploma vagytok, és az Istennek lelke lakozik. ti bennetek. 1 Cor. 3. 16.

Storophila. uttyában egy nagy templomhoz érkezvén, meg állapodék. és annak nagyságát és szépen valo építésit tsudálással néz, és

⁴¹⁷ ha más <ha más> szándékok

⁴¹⁸ Hatodik [Hetedikből javítva.]

mondá, uram mely szép épület ez? akövek mely szépek, és minden, szépen vagyon el helyeztetve,

A kristus. Igen akarom hogy ezt az alkalmatosságot adod nékem. hogy erről a templomról beszélgethessek veled, mivel enagy, és valóságos példája annak [196b:] a templomnak, a melyet alelkedben kell építened. és a melyet amagoságban lévőknek ditsőségire kell szentelni. mert a keresztet ugy hordozván a mint kívántatik, minden kétség nélkül ate lelket meg szenteltetik, azért hogy az én atyámnak tiszteletire és ditsőségire valo titkos hajléka lehess.

10 Storophila. hát uram lehetőké olyan boldog hogy az Istennek templomot epithessek magamban. és hogy arra. elegendő követ találok⁴¹⁹ lelkemben. meg vallom hogy ez olyan titok a melyet meg nem foghatok, kérlek azért magyarázd meg azt nékem,

A kristus ez olyan titok, a melyet könnyen meg foghatod, ugy é
15 hogy olyan házban lakol. a melyet az Isten építet néked, az az, hogy ő formálta ate testedet, és azt fel ékesítette maga számára olyan formán. hogy abban tisztességesen. és kedvesen lakhatol, de emég nem elég. mivel annak atestnek. gazdagon fel ékesitetet⁴²⁰ palotát építet értem evilágot. a melyben az emberek kedvesen lakhatnak, nem nagy hálá adatlanság volnaé ate tölled, hogy ha nem akarnál az Istennek. egy templomot építeni és szentelni, ate szivedben, holot ő maga formált néked egy házat. azért *addig se ne alugyál. se ne nyugodgyál. valamég az ur-[197a:]nak. egy lako helyt nem találsz.* ps. 131. 4.

25 Storophila. Edes meg váltom. hól találhassak helyt annak az épületnek, és ki lészen annak az áts mestere, mivel a *magosság béli, kézel tsinált templomban nem lakozik.* act 17. 24. hogy lehetne nékem annak templomot építenem, aki azt mondgya. *nem de nem, én töltömé bé az eget. és a földet?* jér. 23. 24.

30 A kristus. mit beszélsz leányom, nem olvastadé a mit én mondtam. az évangyéliumban, hogy *aki engemet szeret, az én atyám is szereti azt, és ahoz megyünk, és annál maradunk.* joan. 14. 23. ez így lévén. könnyen. meg találad azt a helyt, ahová építsed ezt a templomot. mint hogy tsak az adhat néki lako helyt, aki az Isten képeré⁴²¹ vagy teremtetve.
35 a lélek adhat tehát néki lako helyt, mivel az ő képeré teremtetett.

⁴¹⁹ találok <magamban,> lelkemben. [Törlés a sor végén.]

⁴²⁰ [Sor végén:] fel é- [új sorban:] kesitetet [épületeiből jav.] palotát építet

⁴²¹ képeré [r-t-ből javítva.]

Storophila. honnét vagyon nékem az a bóldogságom. hogy a felséges Isten kíványon. bennem lakozni, mivel mitsoda jóság, és ditsőség a hiv lelkeknek. hogy az egész világnak ura, akinek semmire nintsen szüksége, és akinek semmi haszna teremtett állatiban, még is azt ⁵ kívánnya hogy magokban né-[197b:]ki templomot építsenek, mivel az ót valo lakást ő kedvelli.

A kristus. mond⁴²² meg azt nékem, hogy mit tésznek ezek a szók. a szent írásban., nem tudgyátoké. hogy a ti testetek,⁴²³ abennetek lakozo szent léleknek temploma. I Cor. 6. 19. építsd⁴²⁴ fel tehát ezt ¹⁰ a lelki templomot, és ne vigyáz⁴²⁵ annak formájára. mivel az Isten azt mondá a profétának. *mutasd meg atemplomot az izrael házának, és had ő magok mérsékellyék meg aztot.* Ezek. 48. 20.

Storophila. uram régen hallottam már én ezeket a szókót, de soha sem érthettem meg azokat.

¹⁵ A kristus. világos okát adgya az Isten. hogy miért kívánnya. meg mutatadni az izrael népének a templom formáját, tudni illik. azért hogy meg tarttsák a parantsolatot, a templomnak pedig, a melyet mindenik tartozik építeni. nem köből, senem mészből valonak kell lenni, hanem a szivből állyon az a templom, mivel az ember ²⁰ az Isten képe. ennek a lelki templomnak. ékessége, ne aranyból legyen, se ne drága kövekből, mert mind ezek tsak földí. el veszendő állapotok, ő előtte pedig a leg kedveseb ékeségek. a keresztyeni jó erkölcsök, ezek is. [198a:] ékesittik fel a szivet. ezeket az idő el sem ronthatya, egy olyan keresztyennek tehát, akinek az Isteni méltóság ²⁵ kíván aszivében lakni, keresztes⁴²⁶ életet kel élni, és szüntelen kel magát sanyargatni,

Storophila. látom már mostanában. hogy azért akarod alelki templomot építeni velem, hogy akeresztet minden nap hordozván, az Istennek ingyen valo kegyelméből, temploma lehessek az Isteni ³⁰ méltoságnak,

A kristus. ezt jól mondod, mivel abizonyos, hogy a nyomorultak, a szegények, etc.⁴²⁷ ezek valóságos lako helyei az Istennek, halgassad mit mond pál, *én pedig a magam gyengeségiben dítsekedem, hogy a*

⁴²² mond(gyad) meg

⁴²³ a ti testetek, [a — sor előtti margóra írva.]

⁴²⁴ építsd fel [épisdből javítva t beszúrásával.]

⁴²⁵ vigyáz(ál) annak formájára.

⁴²⁶ keresztes [A szóvégi / más betűből [t-ből?] javítva.]

⁴²⁷ [Rövidítésjel:] &.

kristus hatalma lakozék bennem, mint ha azt mondaná, hogy a nyomorúságokban ditsekedem azért, hogy a kristus lakozék bennem, mint tulajdon maga⁴²⁸ lako helyében, mivel leg inkább akkor tapasztallyuk rajtunk, az Isten segittségit, a midön az emberekétől⁴²⁹ meg fosztatunk,

5 Storophila. de uram kérlek tanits meg hogy miképen kel azt a lelki templomot építeni.

A kristus. örömet meg tanitlak. tsak figyel-[198b:]meteségl halgass engemet. leg először, meg kel. rakni ahitből álló fundámentumot. az után, a fundámentumra építhetek. az. engedelmeségnek, abékeséges tüérésnek kövét, reá rakhatom, a jó erkölcsök a melyeket fogsz mivelni, mind anyi kövek. léznek, amelyeket. az épületet végbe viheted, az szeretet, és az alázatoság foglallyák egybe azokat a köveket, és mész helyet léznek, a templom fedele pedig az Isteni félelemből ályon. egy szoval ugy alkalmaztassad ezt az épületet. hogy a szent

10 léleknek lako helye lehessen.

15 Storophila. látom uram hogy nagy számu jó erkölcs. kívántatik ehez az épülethez. a mely mindenik⁴³⁰ nehéz, én pedig oly gyenge lévén, hogy lehessen azokra szert tennem. ?

A kristus mit felellyek ezekre, egy házat nem⁴³¹ tsak egy kőből

20 építenek. az egész jó erkölcsökből kel állani a lelki épületnek, de azokat az urtól kel kérni, *aki adgya azt nagy bővségl szemre valo hányás nélkül*, jac. 1. 5. arra vigyáz tehát hogy az épületben. akeresztnek formája, igazán valo mértékel légyen, valamint az apos-[199a:]tól mondgya, *hogy meg tudhassátok minden szentekel. egybe. minémü legyen szélessége, hoszusága. melysége, és magossága éfess*: 3. 18. akeresztnek pedig szélesége aszeretet, a melyel kell lenned mindenhez, még az ellenségedhez is, ugy hogy az Istenért, minden féle keresztet fel. kell venni, akár honnét jöjjön, annak hoszasága, az álhatatoság. ugy hogy minden nap hordozván akeresztet, abban végig meg kel maradni.

30 a mélységin kel érteni. az Istennek. meg foghatatlan itéletit, a melyből származik a félelem. és az alázatoság, a magossága pedig annak, az örökké valo jutalomnak reménsége.

Storophila. mely tsudálatos formáju ez a lelki épület, azt akarnám hogy az én épületem ne lenne semmi hejával, de uram kérlek mond

⁴²⁸ maga <helyében.> lako helyében,

⁴²⁹ emberekétől [é — beszúrás;] meg fosztatunk, [o—α-ból javítva.]

⁴³⁰ mindenik [Második i megkezdett k-ból javítva.]

⁴³¹ nem <lehet> tsak

meg azt nékem, ha vagyóné meg valami hátra., a mire kellene vigyázni, ebben az épületben.

A kristus. szükséges még hogy a kövek négy szegeletüre metzettes-
senek, akersztnek eszközével, azt pedig akarodé meg tudni, hogy
5 miért legyenek egészen négy szegeletűek, és simák, azért hogy akár-
mely részre tétessenek, erősen állyanak., figyelmez a formájá-[199b:]
ennek a könek, mert olyannak kell lenned. szükséges hogy minden
féle kisértetekben, álhatatos. és állandó légy, hogy semmi kine moz-
dittson helyedből. az ütés alatt nem kell panaszkodnod, ugy valamint
10 akőnek, mivel az ütést az Isteni kézből veszed, aki is az épületben
akarván tégedet helyheztenni, olyan formát ad néked, a mitsodást
szükségesnek itél lenni, arra a helyre a melyre rendelt. tégedet, ugyan
is mitsoda nagy dolog az Isten templomában helyheztenni, azért
mindent kell szenvedni, hogy azt meg nyerhesed.

15 Storophila. az Isten ne adgya uram. hogy ne kívánnyak szenvedni,
és hogy el vessem akersztet, mivel az, azIsten lako helyévé téssen
engemet, mit kívánhatok egyebet, hanem azt. hogy az ur szenteltessék
meg én bennem. őt lakozék, és az ő jelen valo létele szentellye meg
lelkeket testemet.

20 A kristus. azt a kegyelmet, tsak a keresztnek erdeme által nyerheted
el, mivel azok akik erőszakot vesznek magokon eföldön., hogy az
épületben tétessenek. élő kövekké lesznek, és a menyei jerusálemnek
épületében helyheztennek, ugyan ebben avárosban is igyekeznek
aválasztottak. akik még utozok eföldön, aki pedig hiven fogja viselni

25 keresztét mind végig, nem [200a: üres]

[200b: kép] Légy hiv mind holtig, és meg adom az életnek koronáját.
apoc 2. 10

[201a:]tsak. ebben az épületben tétetik, de még nagy ditsőségben
lészen, *aki győzedelmes lészen. azt az én Istenemnek templomban oszlopá*
30 *tészem. és többé onnét ki nem jö. és ő reá fel írom az én Istenemnek nevét.*
és az én Istenemnek városának nevét, az uj jerusálemnek nevét. mely
meny országból szál alá. az én Istenemtől, és az én uj nevement is, apoc.
3. 12.

Storophila. oh! Istenem, ate akaratod legyen meg rajtam. azt
35 kívánom hogy az az idő el jöjjön mentől hamaréb, azt kívánom. hogy
irgalmaságod szerént, azok a reménségem felet valo igéreték, bé
tellyesedgyenek, egyedül tsak ezeket ohajtom.

Hetedik Rész

Hogy akerszt meg koronáztatik.

Légy hiv mind holtig, és meg adom néked az életnek.
koronáját. apoc. 2. 10.

- 5 A keresztnek. köves, és tövisses uttya, annak hoszas és unadalmas
volta, egy szoval. ennek az utnak. szoros, és nehézsége miat. storophila
gyakorta. nagy szomorúságban vala. ugy anyira. hogy egyszer atöb-
[201b:]bi közöt, nagy lankadságban, és az áitatosághoz. nagy kedvet-
lenségben lévén, el akará hagyni az utat. és akersztet is le akará
10 tenni, egy szem pillantás alat haszontalanná tette volna mind anyi
ideig valo szenvedésit, és munkáját, *de az Isten igaz., aki nem hagyja
az övéit felyeb kísértetni annál. a mint el szenvedhetik, söt a kísértettel
egyetemben, aszabadulásra utat nyit hogy azt el szenvedhessék,* 1 Cor.
10. 13. akristus kegyes⁴³² szemekel tekintvén szolgálóját, és meg
15 szánván, meg jelenék néki, hogy meg vigasztallya, és bátorittsa
mondván, leányom légy hiv mind holtig, és meg adom néked. az
életnek koronáját, avalo hogy az út kemény, és látom minden szenved-
désedet, de elne kedvetlenedgyél. mivel koronát várhatz mind azokért,
boldog ember aki kísértetet szenved, mert minek utánna meg próbáltatik,
20 *el veszi az életnek koronáját, melyet ígér az ur., az ötet szeretőknek,*
jac. 1. 12.

Storophila valo uram. hogy az után az örökké tarto ditsőséges
korona után valo reménség előttem kedves, de alig vagyok el, és tsak
kevésbe mulik hogy a terh alat el ne essem.

- 25 A kristus. had el a panaszolkodást leányom, [202a:] nem tudodé
azt, hogy kísértet nélkül nem léssen korona viaskodás nélkül nem
léssen győzedelem, se jutalom. egy szoval keserűség nélkül nem léssen
öröm, akemény tél után következik a szép tavasz., és így aviaskodásért,
és agyőzedelemért, jutalomul. korona adatik. ajosef jó erkölce, leg in-
30 káb a kísértetben tettzet ki, mit mondgyak többet, hanem hogy a hada-
kozásba tettzik ki a jó vitéz. és a kereszttyént. akisértet próballya meg.
Storophila. uram, én tellyeségel nem vagyok alkalmas az olyan
szüntelen valo viaskodásra. érzem hogy az eröm fogy, a pálya futásért
valo jutalomnak el vételétől távul vagyok. mivel nem hogy futhatnék,
35 de magamot is alig mozdithatom.

A kristus. a mely viaskodást kívánok tölled, az abékeséges türésből
áll, akersztényi koronát, és jutalmat, nem azért nyerik el hogy

⁴³² kegyes [Beszúrás.]

másnak ártsanak, hanem hogy mindent el szenvedgyenek. másoktól alázatosággal, a lelki viaskodásban, nem anyeri el agyözedelemnek⁴³³ koronáját. aki mást meg ütt, és le vér aföldre, hanem az, akit meg ütnek. és aki le nyomatik.

⁵ Storophila. óh! uram. mitsoda nehéz dolog mindenkor viselni akeresztnak nehéz terhét, és min-[202b:]denkor tsak a tövisen⁴³⁴ és abokron járni.

A kristus. Miért kel félni atövistől, nem azok között nő é arosa, a melyből tsinált koszorut kel viselned az égben, köves engemet,
¹⁰ mivel én te éretted tövis koronát viseltem, visellyed a fejedben azt a töviset, mint agyözedelemnek jelét. és én ate fejedre tészem a drága kövekből álló ditsöségnek koronáját.

Storophila. uram látom én azt, hogy az a korona sokban telik, mivel annak tsinálása kalapács nélkül nem mehet végbe.

¹⁵ A kristus. miért nem? mivel a nyomoruságok koronái azoknak. akik azokat bátran szenvedik, ha az igazak ez életben a verő, és az üllő között vannak., hogy úgy mondgyam, az Isten ugyan azon verővel tsinál nekik koronát. a melyel őket verik ahamisak. békeséges türőnek. és alhatatosnak. kel tehát lenned, ezért is szokta vala. mondani
²⁰ pithagorás, égy tanítványának, ha te egészen ezüst volnál is. de türhetetlenségedért, egy jó kis pénzt. nem lehetne belölled tsinálni, hasonlot mondhatok neked, hogy ha tiszta arany volnál is. [203a:] ha szüntelen imádkoznál is. de ha averést nem szenvedheted, drága koronát nem lehet belölled tsinálni, de ellenben azok. akik a nyomoruságot keményen szenvedik, az olyanok magok tsinálnak magoknak
²⁵ ditsöséges koronát, mivel ahol nintsen se kereszt, se kalapács, korona is ót nintsen. hogy ha pediglen valamely kegyetlen kedvezésből meg akarnák enyhíteni a szentek nyomoruságát, mind anyi drága követ vennének ki koronájokból.

³⁰ Storophila. Uram. mind ezek az okok. meg mutatják nekem, mely szükséges akeresztnak terhét. viselnem. akár mely nehéz legyen a, mivel anélkül el lehet veszteni a ditsöségnek koronáját, el veszem tehát inkább a nyomoruságot, akár mely nagy legyen, minden késedelem nélkül, hogy sem mint oly nagy veszedelemre vessem magamot.
³⁵

⁴³³ agyöze(delmet.)delemnek koronáját. [Törlés elválasztás után, az új sor elején.]

⁴³⁴ a tövisen <j> és abokron járni.

A kristus. vigyáz arra, hogy senki el ne vegye koronádót, ha a kereszt nehéz, ha a nyomoruság sanyargat, arra ne hajts, hanem a meg ígért koronát tekinttsed, és a meg enyhíti fájdalmidot, és könnyebbé teszi keresztidet, anyomoruságban valo viaskodás. [203b:] ditsöséses, azt az Isten kedvesen nézi. és segittségít adgya, az angyalok áldást kérnek reád, és örülnek gyözedelmeden. leheté nagyob ditsöség. mint az Isten előtt viaskodni, és az ő kezéből el venni akoronát.

Storophila. avalo uram hogy nagy ditsöség, de kitsoda az, aki gondolkodgyék arrol aditsöségről, és jutalomrol, a midön a viaskodás közben, tsak nem le nyomja asok nyomoruság.?

A kristus. nem olvastadé azt. mitsoda buzgoságal szenvednek vala anegyven martyrok. hogy el nyerhesék anékiek készitet koronákat. ezek a keresztény vitézek, erős télben egy tóban tétetének, azért hogy a hidegben meg halyanak, ők pedig eszerént könyörögnek vala, uram negyvenen vagyunk itt, akik viaskodunk, kériünk azon, hogy mind a negyvenen.⁴³⁵ el vehessük a ditsöségnék koronáját, és hogy tsak egy is el ne szakadgyon töllünk, mind azon által a strása aki örzi vala őket aparton. látván hogy az angyalok le szálván⁴³⁶ 40 koronát tartanak vala kezekben. hogy azoknak osztogassák akik végig⁴³⁷ [204a:] fognak szenvedni. e képen gondolkodék magában, honnét vagyon a, negyvenen vannak atoban, még is tsak harmintz kilentz koronát látok. a midön így gondolkodik vala, egyik anegyven közül. nem szenvedhetvén már tovább anagy hideget, a többbit a toban hagyá. és a partra ki mene, a hol a meleg vizet tartottak annak, a ki a hitet el hagyná, és a meleg vízbe üle, a strása azt látván, azon felindula, és buzgoságal kezdé kivánni, hogy el nyerhesse annak koronáját, aki a többbit ugy el hagyta, azért nagy bátorságal fel kiáltá hogy ő keresztény. és azonal. le vetkezék, és a harmintz kilentz mártýrok közü mene, szükséges tehát meg tekinteni a koronát, és aditsöséget melyet az Isten rendel választatinak, és elmélkedni ajutalomrol, melyet ígér azoknak. kik végig meg maradnak, vigyáz tehát arra, hogy mitsoda nagy gyönyörüséggel fogod még halgatni ezeket a kedves szavait a lelkek férjének, jövel kristusnak társa. ved el a koronát, a melyet a te urad Istened készitet néked öröktől fogvást.

⁴³⁵ mind a negyvenen. [a — későbbi beírás a két szó közt, kissé magasabban.]

⁴³⁶ le szálván <harmintz kilentz> 40 koronát [40 — beszúrás.]

⁴³⁷ végig [204a:] <meg> fognak <maradni> szenvedni. e képen gondolkodék magában, <hogy> honnét

[204b:] *Nyoltzadik Rész*

Hogy ha ditsőségeseb koronát érdemelé, a kereszt, és aszenvedés,⁴³⁸ mint sem, a tsendes életben tett jó tselekedetek.

A kristus. ujjab dolgokrol valo beszélgetést akarván el kezdeni, storophila. meg előzé, és ilyen kérdést téve, uram, a fellyeb tett beszédidről egy gondolat jött elmében, nem tudom hatsak attol vagyoné, hogy az⁴³⁹ aszonyok mindent meg akarnak tudni, vagy is attol vagyon. hogy többet akarok tanulni, ezt uram itéletre hagyom, de ha látod hogy a dolog meg érdemli a feleletet, kérlek világosisd meg elmémet.

¹⁰ A kristus. Igen is meg halgatlak, mond meg gondolatodat.

Storophila. azt akarnám uram meg tudni, hogy ha drágáb koronát osztogatnak azoknak, a kik keresztet viselnek, és nyomoruságban vannak, mint sem azoknak, akik kereszt. és baj nélkül van-[205a:] nak.⁴⁴⁰ de akik mind azon által. a jó tselekedetekbe foglalják magokot.?

A kristus. erre könnyen meg lehet felelni, de leg először is azt meg kel tudnod. hogy egy valóságos kereszténynek. hivatalya abban áll, hogy jót tselekedgyék és a rosztat el szenvedgye, azt kel már. meg tudni. hogy melyik hasznosab. akettő közül, de először mond ²⁰ meg nékem, honnét jött ez a gondolatod,?

Storophila. uram, nem régen olvastam a szent liduvina szüz életében. hogy huszon nyolcz esztendeig valo betegségben lévén, mindenkor jó kedvel és örömel szenvedet. egyszer elméjiben el ragadtatván, sok féle drága kövekből valo koronát látot, a mely nem volt még ²⁵ egészen el végezve, az után magában térvén. gondolkodék hogy mit jelentet volna a korona, és az Istent buzgosággal kéré azon hogy ujjab szenvedéseket küldene reája, hogy el végezhesse azt a héjános koronát. meg is halgattaték, imádsága, mert holmi gonosz emberek. bé menván hozája, minden féle mocskos, és ocsmány szokal [205b:] illeték ötet, ³⁰ ezel még meg nem elégedvén, meg verék, és véresen hagyák, midön pedig azok az emberek ki mentenek volna házából, az angyal néki meg jelenék, és köszöntvén. mondá nékie. a mely koronát héjánoson láttál, amár tellyeséggel egész, mivel ezek az utolszori szenvedésid, adrága kövek, amelyek hejával vala a korona.

⁴³⁸ aszenvedés, [a—e-ből javítva.]

⁴³⁹ az <emberek> aszonyok

⁴⁴⁰ van-[205a:](nak)nak.

Minek utána el olvastam volna ezt a historiát. eszerént gondolko-
dám magamban. honnét vagyon hogy ez a nagy értelmű szent,
meg nem elégedvén még anyi sok nyomoruságal. melyet szenvedet.
hanem még újjab nyomoruságot kére akoronájának fel ékesítésére,
5 és el végezésére, miért nem igyekezék inkább azon, hogy ezt akegyelmet
jó tselekedetei által nyerhetné el, ? talám olyan gondolatban vala.,
hogy ezt akoronát, tsak, a nyomoruság vegezheti el, mivel abizonyos,
hogy azok. akik aditsőséget. és a keresztényi tekéltességet sohajttyák,
azokat leg inkább kísérti az ördög. és azokra. leg nagyob irigységel
10 vagyon. [206a:]

A kristus. mind ezek jó gondolatok, storophila, abban bizonyos is
légy, hogy az Istennek ajánlot, békeséges türesem. valo kis boszu,
öelőtte sokal kedveseb, mint sem akár mely más nagy jó tselekedetek,
sokal hasznosab az embernek, az Istenért valo békeséges kis szenvedés,
15 akár mely nagy tsuda tételnél, nintsen is hasznosab a szenvedésnél,
és ha hasznosabbat láttam volna akeresztnél. az emberek üdveségire,
azt adtam volna elejekben.

Storophila. oh! mely vigasztalo szók ezek, és mitsoda örömök
nem lehet anyomoruságban lévőeknek, a midön azt láttyák, hogy
20 mentől nehezeb keresztet viselnek, annál ékeseb lesz koronájok,
de ezt abeszédet nem értik mindenek, és nem is hiszik.

A kristus. miért ne hinnék, a szentek nem voltanaké ilyen gondolat-
ban. mivel, a nyomoruságok, és a szenvedések miat, nem vihethvén
végben. hivatalyokot, azért soha sem panaszkodtanak. hogy az
25 által, valamit vesztenének el, söt [206b:] még az Istentől vett jó
tétemények köziben számlálták akereszteket, és azokban ditselkedte-
nek, az Istenért valo szenvedés ditsőséges, és a szenvedés meg nem
engedtetik mindennek, mivel a, mint egy jutalma ajó erkölcsöknek,
azért is mondotta pál a filippi⁴⁴¹ bélieknek, 1. 19. az Isten kegyelmet
30 tett veletek, nem tsak azért hogy a kristusban⁴⁴² hisztek, hanem még
azért is, hogy szenvedtek ő érette.

Storophila. azt olvastam. az Istennek egy szolgájáról. hogy tsak
akor tartotta boldognak magát, amidön beteg volt. ugy anyira hogy
esztendőt töltvén jó egészségben, azon szomorkodot, és panaszkodva
35 mondá, uram miért hagytál el engem. ez esztendő forgása alat.
gondolom. hogy nem beszélt volna így, ha azt tartotta volna. hogy

⁴⁴¹ filippi [Középső *i—e*-ből javítva.]

⁴⁴² kristusban [*ban* — beszúrás.]

a jó tselekedetek által anyi érdemet nyerhetet volna, valamint a szenvedések által.

[207a:] A kristus. vigyáz arra hogy én világ meg váltoja lévén, miket nem tselekedtem, minden tselekedetim véghetetlen érdemük
5 voltanak. még is mind azon által, az én szenvedésimnek, halálomnak, és főképen, az én vérem ki botsátásának tulajdonítyák a világ meg váltását, hányszor hallottad már énekelni ezeket a szokot, imádunk, és áldunk oh jésusunk tegedet hogy meg váltottad keresztedel avilágot.

Storophila. nem lehet uram, fellyeb emelni a keresztnek érdemét,
10 mint azt váltságunknak érdemévé tenni, semmi a nyomoruságokot kedvesebbé nem teheti, se nagyobbra nem betsültetheti,⁴⁴³ mint a, hogy azok által, szabadítatot meg avilág. *mely tsuddálatosok, uram ate munkáid. mindeneket nagy bölcseséggel teremtettél.* ps. 103. 24.

A kristus. kételkedelé még is abban, hogy ha ajó tselekedetek.
15 hasznosabaké, vagy a szenvedé-[207b:]sek, mivel az Istennek rendeléséből, a szenvedésnek érdeme által nyittatik meg az égg, és töröltetik el avétek, a melynek ilyen orvoság kívántatott, tudgyátok meg azt, mely drága volt a ti üdveségték, és hogy mitsoda nagy szeretettel voltam hozátok. tanulljátok meg azt, mitsoda köteleséggel
20 tartoztok szenvedni érettem, mivel én anyit szenvedtem érettetek. a midön még ellenségim voltatok.

Storophila, uram ate példádból láttyuk. hogy mitsoda drága a nyomoruságoknak jutalma. ez elegendő ók, és lehetnéé valakinek, az alá magát nem vetni?

A kristus. még ehez adom annak a ritka embernek. tudni illik,
jóbnak, példáját. tekintsed meg a békeséges türésnek oly jeles vitézit, és hasonlitsad az ő jó tselekedetit szenvedésihez. nézed meg az után melyik volt ditsőségeseb, és⁴⁴⁴ mikor volt nagyob méltóságban. akoré, a midön bővölködöt mindenben, és az öházához minden féle
30 szükölködök folyamodtak, [208a:] vagy akoron. a midön aháza el rontatván, és ki fosztatván minden jovaiból., kételeniteték aganéra ülni, abban a nagy, és durva nyomoruságában., aza nagy ember nem panaszkodék, söt még áldá az Istent, mellyik állapottyában
35 agazdag állapottyában, az irgalmaságban, és a jó tselekedetekben foglalta. magát. a szegény állapottyában. pedig, a kereszték, és a

⁴⁴³ betsül<heti,>tetheti, [Törlés a sor végén.]

⁴⁴⁴ és [Beszúrás.]

nyomoruságok közöt, álhatatoságal., és hűségel ada hálakot az Istennek, várván mindeneket ő tölle, mond meg azt nékem., hogy ha ez a szent ember, akoron nyerté töb ditséretet. a midön agyermekeiért áldozatot tett, és azokat abékeségben nevelte, vagy pedig akoron,
 5 a midön. oly tsudálatos, és alázatos szivel vevé azoknak halálokot, mikoron tettzet ki leg inkább az ő jó erkölce, akoré amidön a szegényeket ruházta, vagy akoron., a midön meg halván minden mar-**[208b:]**-hájinak el veszteket, azt tsendeségel, és zugolodás nélkül szenvedé. mikoron vala leg nagyob méltoságban, akoré a midön egésségit,
 10 és hatalmát a szegények meg tartására fordította, és a nyomorultakot javaiiban részesítette, vagy is akoron, a midön. a maga teste a nyavalyákban, és a nyomoruságban esvén, a gané dombon. fazék tserépel. vakarja vala le magáról a rodhattságot, valamit gazdag korában tselekedék, jó tselekedetek valának, a mit pedig betegségében, és
 15 nyomoruságában szenvedé, azok tsak kinok. és keserüségek valának, de még is ezek tették inkább ditséretesebé, mint sem ajó tselekedetek, mivel ezek inkább ki mutatták benne az Istenhez valo szeretetit. de az ő tselekedetei, noha szent tselekedetek valának is. de az ördög azokban gántstot találá, mondván, nem haszontalan féli jób az Istent,
 20 de az után jóbót, álhatatoságal látván abékeséges türésben, azon meg szégyenüle, látván hogy azt a szent embert. **[209a: üres]**
[209b: kép] Véle vagyok a nyomoruságnak idejében. ps. 90. 15.
[210a:] semmiben nem lehetne meg fedeni, a szenvedésben áll tehát akorona, és a mutattya ki az erőtt, és a tekéltességet, gondolkodgyál
 25 tehát valóságal ezekről, és fontold meg azt, hogy mitsoda hasznos a nyomoruságos, és a szenvedő élet, örüly azon, a midön nyomoruságal jársz akeresztnek uttyán. mivel az ilyen útt, sok koronával lévén meg rakva, a véghetetlen ditsőségre vezet.

Kilentzedik Rész

30 Hogy a kereszt. minket meg egyeztet, és hasonlová
 tészen akristusal.

Véle vagyok a nyomoruságnak idejében. ps. 90. 15.

Storophila. Gyönyörüségel halgatván akristus beszélgetésit. hová tovább nagyob. buzgoságal. kívánnya vala. el venni akeresztnek hasznát, azért is mondá ezeket a szókót., kérlek **[210b:]** lelkemnek
 35 szerelme, tanits meg engemet a keresztnek több hasznaira is, úgy hogy azt annál örömeoseb hordozam, mennél jobban meg tudhatom annak hasznát.

A kristus. Leányom, akeresztnek hasznai között találkozik egy igen fő jó., amelyről így szól Dávid, *az ur közel vagyon azokhoz, kiknek szívek keserűségben vagyon.* ps. 33. 18. *meg másut. véle vagyok anyomoruságnak idejében; meg szabadítom attól, és bé töltöm ötet ditsőségel.* 5 ps. 90. 15. mi lehet annál nagyobb., a midön az Isten jelen vagyon. és meg segít anyomoruságban. ? ugyan⁴⁴⁵ ezért is mondá örömel aproféta, *ha szinte a halálnak setétségiben járnék is., semmi rosztol nem félnek. mert te velem vagy.* ps. 22. 4. mitsoda rosztol félhet az olyan aki az örökös jóval vagyon., *ha az Isten mi velünk vagyon.* mondgya az apostol. 10 *ki tehet ellenünk.* rom. 8. 31. j Josef gyorsaságal. vevé az Istennek segittségét, a midön el adaték. söt még nagy méltoságra⁴⁴⁶ [211a:] emelé, ellenséginek ellenekre, értedé tehát már mostanában dávidnak ezeket a szavait, véle vagyok a nyomoruságnak idejében. mint ha az Isten azt mondaná, szánakozással vagyok ahoz a ki szenved, mert mint hogy 15 enyim, velem is vagyon szenvedésimben, és én is véle vagyok nyomoruságiban.

Storophila. botsásd meg uram ha félben hagyatom veled a beszédet. mert egy dolgot⁴⁴⁷ akarnék tölled meg tudni.

A kristus. Örömet meg halgatlak mond meg.

20 Storophila. Uram éneke meg tettezik hogy az ilyen tudomány nem tethetik azoknak, a kik nagy nyomoruságokban., inségekben.,⁴⁴⁸ és szegénységekben vannak, mivel mindnyájan azon panaszkodnak. hogy az Isten el hagyta őket, hogy reájok nem tekint, és hogy az inségben hagyta őket, dávid azt mondgya, hogy az ur azok mellett 25 vagyon., akiknek a szívek nyomoruságban vagyon; david önnön maga nem panaszkodéké, olyan formán, mint ha az Isten [211b:] tellyeséggel el hagyta volna, ötet. a midön ilyen szokal fel kiált, *oh! én Istenem, oh! én Istenem, miért hagyta el engemet.* ps. 21. 1. *ne hagy el uram engemet, ne távozzál el töllem,* ps. 37. 22. *meddig lesz uram feledékenységben rollam, mindenkoroné. ?* ps. 12. 1. *meddig fordítod el ortzádot én töllem, miért fordítod el ortzádot mi tölünk, és miért felelkezel el ami szegénységünkről. és nyomoruságunkról.* ps. 43. 25.

30 A kristus. apedig leányom bizonyos, hogy az Isten mindenkor anyomorultakal vagyon. akikben öis szenved, noha jelen való létit nem érezhetik, meg halgattya azt, aki nyomoruságában segittségül

⁴⁴⁵ ugyan [an — beszúrás.]

⁴⁴⁶ méltoságra <emelte> [211a:] emelé,

⁴⁴⁷ dol<o>got

⁴⁴⁸ inségekben., [s—g-ből javítva.]

hija, de el titkolya magát, és egy kevés ideig el fedezi ortzáját. hogy meg próbálja az igazaknak hűséget. szent antal, az a hires remete, kegyetlenül meg veretvén az ördögtől, úgy hogy semmi tagjait nem birta, olyan gondolatban esék, hogy az Isten el távozván tőle, el felejtette volna, de egy kevés idő múlva, fényeséget látván az Isten jelen való létének gondolá lenni, és [212a:] nagy sohajtásal. fel kiálta, hol valál hát Istenem, hol valál., miért nem valál jelen a midön szenvedék. erre illyen szozat adaték, én jelen voltam, és azt akarám szemlélni hogy miképen viseled magodat; ez így lévén, az Isten jelen vagyon a nyomoruságban. noha rejtekben tarttya magát, ugyan is tsak magán a nyomoruságon könyü meg üsmérni, hogy az Isten nem távozik mesze azoktól., akik szenvednek. mert ha úgy volna, nem esnéneké kétttségben. lehetné azt oly könnyen szenvedni, és lehetné azt végig oly álhatatosan. szenvedni, hogy ha tsak az Isten segittsége nem erősitené?

Strophila. miért kívannék hat egyebet, ha az Isten velem vagyon anyomoruságban, abban áll minden jóm, hogy az Istenhez kaptsollyam magamot, és hogy az urban vessem reménségemet, mivel a kik ötölle el távoznak, el vesznek, mitsoda vakság az emberektől, hogy azal nem kívannak élni, aki nélkül el nem lehetnek.

A kristus. ezek mind jó gondolatok. ilyen gondolatid is legyenek mindenkor, visgáld meg azért ujontában, jóbót, úgy tettzet mint haö mindenit el [212b:] vesztette volna. de valójában semmijit sem vesztette vala el, mivel az Isten., akitől mindenit vette vala, övéle volt, oh' tsudálatos ember, mondá az anyaszent egyháznak egy doktora, úgy tettzik mint ha egészen el rothatod⁴⁴⁹ volna, mind azon által egészen maradot., úgy tettzik mint ha egészen el tsunyitatot volna, mind azon által. igen nagy szépségü, agané dombon fekszik, mind azon által a menyekben uralkodik és noha mindentől meg fosztaték is, de gazdag marada, mert azon szegénységben is, az Istenhez vala ragaszkodva.

Strophila. én nekem is nagy jómra leszen a nyomoruságban való létel, tsak uram légy velem., nagyob hasznomra válik, ha az emberek meg vetnek éretted, mint sem ha nagy tiszttségben volnék nálad nélkül, nagyob hasznomra válik, ha hozad ragaszodom a nyomoruságban., mint sem⁴⁵⁰ még amenyekben is lennem nálad nélkül. mert

⁴⁴⁹ el rothatod [Íráshiba.]

⁴⁵⁰ sem [Beszúrás.]

ugyan is mit kívánok amenyekben, hanem csak tégedet. és mit kívánhatok a földön mást, te nálád nélkül.

A kristus. E mind jó, de azt is meg kel tudnod, hogy a kereszt. az Istenhez kötelezdi alelket. [213a:] nem olvastadé azt, hogy az én szolgálom gertruda, egyszer jelenést látván, azt meg tudta, hogy valamint a mátkásításnak, jele, és petséttye, a gyürü, ugy az Istenert, a testi, és a lelki alázatosággal valo szenvedés. valóságos bélyege a⁴⁵¹ választattaknak, és hogy ugy mondgyam alelkeknek, az Istennel valo mátkásodások, bizvást el mondhatták mind azok, kik nyomoruságban vannak, hogy az ur, az ö gyürüjével, zálogát adtameg egyesülésünknek.

Storophila oh! mely nagy jóság e? ki foghattya ezt meg.? kinek is lehetne ezt meg fogni, hogy az Isteni nagy méltóság anyit gondollyon egy féregel. olyanal mint az ember, még hogy azt is meg vallya, hogy nagy gyönyörüsége. az emberek fiaival lenni. az emberekkel valo egyeség oly nagyé előtted, hogy még alkalmatosságot keress, avélek valo meg egyesülesre.,? atsudálatra⁴⁵² méltó titok, hogy a kereszt, a mellyet a világiak ugy gyűlölik, záloga légyen az Istennel valo meg egyesülesnek. oh' tiszteletre méltó kereszt. mely kevesé üsmerik ate érdemedet. az [213b:] olyan testi emberek, és az olyan szívüek, akiknek minden kedvek, és gondolattyok, a földi⁴⁵³ dolgokhoz vonszon.

A kristus. Leányom légy mindenkor ilyen gondolatokban., de vagyon még hátra olyan dolog, a mely segitti ahozám valo szeretetet, és amelyet meg kel magyaráznom. azt tudod hogy az egyenlő természetüek közöt. abaráttság állandóbb, én pediglen olyan nagy szeretettel. valék az emberekhez, *hogy az Istennek formája, és természete lévén, magamot anyira meg aláztam, hogy a szolgának formáját, és természetét vettem magamra, és magamot hasonlová tettem atöbb emberekhez, és külső képen csak épen embernek láttzottam lenni,* tudodé hogy miért tselekedtem én azt,? azért hogy az emberek szeretetit el nyerhessem, akikhez is hasonlová tettem magamot, avétken kívül, mond meg azt énnekem, hát az embernek mit kel a maga résziröl tselekedni,? nem kellé nékie. amenyiben tölle lehet. azon igyekezni, hogy hozám hasonló le- [214a:]gyen, példámot kövesse, és az én nyomdokomon járjon. ezért vagyon., hogy akiket az én menyei atyám. öröktöl fogva tudot,

⁴⁵¹ a [Beszúrás.]

⁴⁵² atsudálatra [Első a—e-ből javítva.]

⁴⁵³ a földi <g> dolgokhoz

azokat el választotta. hogy az ő fiának ábrázattjához legyenek hasonlatosok.
rom 8. 29.

Storophila De uram hogy érhettyük mi el azt a tekéletességet,
és hogy lehetünk mi hasonlok az Isten fiának képéhez. ?

- ⁵ A kristus. ugy, ha az én életemhez, és szenvedésemhez alkalmaztatod magad viselésedet. és szokásidot. valamint hogy én éretted a keresztet viseltem. és azon meg holtam., ugy néked is kellek valamit tselekedni én érettem, ezért is mondgya⁴⁵⁴ vala az én apostolom péter ahiveknek, hogy *részesüllyenek. a kristus Jésus, szenvedéseiben.*
- ¹⁰ I petr. 4. 13. aki pedig akersztet viseli, a részesül, az én szenvedésimben.

- Storophila. kitsoda beszélhetnéki az ur hatalmának. tudálatos voltát. ki is foghattya meg az ő szeretetét. mi lehet betsületeseb egy vitéznek, mint az ő királyának fegyverét hordozni. és ditsőségeseb ¹⁵ egy aszszonynak, mint az ő férjéhez hasonlítani, ez így **[214b:]** lévén, nagy tisztelet nékem., ellene mondani magamnak, és akersztet utánad hordozni.

- A kristus. az ilyen ditsőség nem haszontalan, de még mást is mondok néked, a ki keresztet visel., a⁴⁵⁵ nem tsak hasonló hozám, ²⁰ de még én is szenvedek ő véle, és ő benne, mert olyan egyességben vagyok a választotimal. hogy valamit ő vélek tselekesznek. olyan mint ha, azt én velem tselekednék, ezért is kiáltottam pálnak, *saul, saul, miért üldösz engemet.?* erre valo nézve is mondám ezeket. hogy az ítélet napján. azt fogom felelni azoknak, kik irgalmaságot nem ²⁵ tselekedtek. *valahányszor nem miveltétek ezeket egygyel az én kitsinyeim közül, én velem nem miveltétek.* mindenik tagomban szenvedek én tehát, akinek is segítséget, és eröt adok, azért hogy a kereszt nékik könnyünek tetzvén, meg tudgyák hogy velek vagyok.

- ³⁰ Storophila most látom uram. hogy miért mondgya szent ágoston. supr. ps. 61. hogy a **[215a:]** kristus meg váltoja a maga testének. és a teste tagjainak, a kristus maga szenved tehát a maga hiveiben. kik ő érette szenvednek valamint a fő, amaga tagjaiban.

A kristus. szent felicita⁴⁵⁶ martyr, ezt jól tudta. mivel atömlöczben léven. szülésekor a fájdalom miat egy néhány szor fel kiálta,⁴⁵⁷

⁴⁵⁴ mondgya <h> [?] vala

⁴⁵⁵ a <tsak> nem tsak

⁴⁵⁶ felicita [felítából javítva.]

⁴⁵⁷ fel kiálta, [fel kiáltvánból javítva.]

a melyet meg halván a tömlőtz tarto. mondá nékie, ebben a kevés
fajdalomban is kiáltasz, hát mit fogsz még tsinálni, a midön meg
égetnek, vagy esze darabolnak, a melyre felelé felicita nagy bátorságal,
mostanában én szenvedek. de akoron. akristus fog szenvedni bennem.
5 ugy is lön, mivel amidön a fene vadaknak vetteték, leg kisebb ajdulást
sem hallának tölle.

Storphila. uram aki azt jól meg tekénti, és magával el hiteti,
hogy aki nyomoruságot szenved, azal véle vagy, és. hogy aki szenved,
abban magad is szenvedcz., az olyan nem fogja keserünek tartani
akeresztet. és nem fog zugolodni azért. [215b:] amit az Isten reája
10 bortsát, de söt még azt jó⁴⁵⁸ szivel veszi, nem kel tsudálkoznom.
a szent thérésia kívánságán,⁴⁵⁹ aki vagy a szenvedést, vagy a halált
suhajtotta, hát még aboldog pázziai magdolna, mint szereté akeresztet,
akinek szokása vala mondani, hogy nem kívánnya se arövid életet,
15 se a hirtelen valo halált, mert a menyekben nintsen szenvedés, a hoszu
életet kívánom tehát. mert sokáig akarok. szenvedni az Istenért.,
nem tsak a martyromságot, hanem még abetegségeket, káromlásokat,
nyomoruságokat, és üldözéseket. anyomoruság kedves tehát annak.
aki az Istent szereti, aki pedig ötet nem szereti, annak keserves.
20 mivel a szenvedésnek szereteti, és a kívánság, hogy valamiben hason-
lithasson a kristushoz. anyira fel gerjeszti a szivet., hogy nem akarná-
nak lenni szenvedés nélkül, mert azt tarttyák., hogy mentöl többet
szenved az Istenért, annál inkább fogja öket szeretni. [216a: üres]
[216b: kép] Sok nyomoruságok által kel nekünk az Isten országában
25 mennünk. act. 14. 21

[217a:] A kristus. látod tehát magad, hogy nem kel ezután abban
kételkedned,⁴⁶⁰ hogy nem a szeretettöl. jönne a kereszt, és hogy nem
aszeretet küldené aztot, mivel azt magad is meg vallod, hogy a fel
gerjeszti az Istenhez valo szeretetet, a kereszt olyan el rejtetet jó,
30 a melynek érdemit ha az emberek üsmernék, nagy buzgoságal kérnék,
és magokot, érdemetleneknek tarthatnák. annak el⁴⁶¹ nyerésére,
az oly bizonyos jele is az Isten szeretetének. hogy az Isten nem hagyja
valamely szenvedés nélkül választatit.

⁴⁵⁸ jó<1> szivel

⁴⁵⁹ kívánságán, [Szóvégi *n-t*-ből javítva.]

⁴⁶⁰ kételkedned, [Szóvégi *d-k*-ből javítva.]

⁴⁶¹ el nyerésére, [*l-n*-ből javítva.]

Tizedik Rész

Hogy a keresztnek segítségével kell által menni,
a világnak tengerén.

Sok nyomoruságok által nekünk. az Isten országában
mennünk. act. 14. 21.⁴⁶²

- ⁵ Storophila. A keresztnek uttyán valo sok járása után, meg szoká szeretni ezt a terhet. és öröm-[217b:]mel venni a nyomoruságokat, a kristus egy kevés nyugodalmat akarván nékie adni, anyi fáradsági után, egy hajoban ülteté, és oktatni kezdé arra. hogy miképen kellesék. által menni a világnak szélvésztes tengerén, és boldogul érkezni a menyei hazának parttyára; indullyunk meg tehát együt, mivel jobban el végezheted én velem ebben ahajoban azt a kevés utadot amely még hátra vagyon. úgy is már közel vagy hazádhöz. és tsak nem el érted atzélt, a melyet oly-igen sohajtottad, visgáld meg hogy mitsoda gondolatban lehet az olyan ember, aki noha meszire meg láttya hazáját, de szélytes tenger⁴⁶³ vagyon közte, azt láttya hogy hová kellene menni. de abban nintsen módgya. hogy oda mehessen, így vannak ez életben az emberek, kivánnák el érni azt az örökös lako helyet, de a világnak tengere, a melyen által kell menni, közöttök vagyon. hogy pedig meg tudhassák, hogy mimódon⁴⁶⁴ kel oda érni, én magam
- ²⁰ le szállottam onnét., ahová [218a:] kell nekik meniek, hogy az utat meg mutassam, de mit tselekedtem még azon kívül. keresztnek fáját választottam hogy azal által menyek azon atengeren, látod tehát hogy senki által nem mehet azon a tengeren, ha a keresztel nem segitti magát, által kell menned leányom a világnak tengerén., azért el nem
- ²⁵ kel vetned a keresztet, mert más képen hazádban nem juthatz, ved elő tehát arosz kivánságoknak szélvészteszor a keresztet, és a légyen evedzöd, a mely meg ment ahajo törestől.

- Storophila. örömost elő veszem uram a keresztet, és azal segitem magamot, de én itt olyan dolgokat látok, a melyekről soha sem gondolkodtam. és a melyek a keresztnek formáji, a vas matska nem hasonlitté a kettős kereszthez. ? a hajo árbutz fája nem olyané mint egy kereszt ? a kormányt nem lehetneé kereszt formára tsínálni. ? és a keresztel, nem lehetneé a hajot vonni, valamint⁴⁶⁵ lapátal. ?

⁴⁶² 21. [1-2-ből javítva.]

⁴⁶³ tenger <le> vagyon

⁴⁶⁴ mimódon [Második *m* javítva.]

⁴⁶⁵ valamint <és> [?] lapátal. ?

A kristus. mind ezeket jól mondod. [218b:] és gondold el, hogy valamint a lepedő füg az árbutz fán, én úgy függöttem akereszten, szenvedvén őtt a sidoknak csufságit, és a tsendes élet helyet, a melyben lehettem volna, agyalázatos keresztben szenvedtem.

⁵ Storophila. uram mely kedvesek ate beszédid, meg mutattyák azok énnekem, hogy miképpen visellyem magamot. a világnak szélvészében, és hogy mi képen menyek a mennyei jérusálem felé, kérlek uram, tanits meg még jobban engemet arra az utra, és arra, hogy mire vigyázak, hogy oda jól el érhessek,

¹⁰ A kristus. tsak rövideden le rajzolom néked azt a titkos hajot, a melyen tellyeségel utoznod kell, az egész anyaszent egyház olyan mint egy⁴⁶⁶ nagy hajó, atengeren, a mely, valamely hatalmas ország felé tarttya uttyát, az ura pedig annak a hajonak az atya Isten, én pediglen mint fia, kormányozo vagyok., a kedves szél, a szent

¹⁵ [219a:] Lélek, még többet is mondok, a világ olyan mint egy tenger, azon a sok féle forgo szelek, a sok kisérteteket jelentik, a sok üldözések, nyomoruságok, veszedelmek, olyanok mint a tenger habjai, a tengerben lévő örvények., kö sziklák, hajó törések, mind ezek világosan képzelik, a világi ditsőségnak. fel fordulását, és a sok féle vétkeket,⁴⁶⁷

²⁰ látod már most hogy mitsoda sok veszedelem⁴⁶⁸ vagyon azon atengeren. de a mely hajó abékeséges türešből áll, és meg vagyon erősítve. mind belől, mind kívül, az Isteni félelemel. az olyan a szélvészétől nem tart, és békeségesen jút, az üdveségnak partyához.

Storophila. uram, kevés beszédel. mely sok dolgot adcz előmben, ²⁵ mely sok jó erkölcsöket kellene követnem, és menyi áitatos dolgokat kellene végben vinnem.

A kristus a valo hogy a tenger habjai tsudálatosak. de a⁴⁶⁹ menyekben lévő ur, még tsudálatosab, szüntelen kell ötet kérni, hogy jó szelet ad-[219b:]gyon, azoknak, kik a világ tengerin járnak, hogy azt a ³⁰ sok veszedelmet el kerülhessék.

Storophila azon a⁴⁷⁰ hajon valo járás igen nehéz, fő képpen a midön sokáig tart. de meg gyönyörőséges. mivel a menyei hazában viszen.

A kristus, leányom. kövessed a hajosokot, kik nagy fáradságokkor. egy mást szokták bátorítani, és biztatni, erre valo nézve. énekely

⁴⁶⁶ egy <h> [megkezdett h] nagy hajó.

⁴⁶⁷ vétkeket, [vétket,ből javítva.]

⁴⁶⁸ veszedelem<ben.> vagyon

⁴⁶⁹ a [Beszúrás.]

⁴⁷⁰ a [Beszúrás.]

magad is szent énekeket, hogy vigassággal juthass hazádban. légy állhatatos és bátor., meg ne ijedgy attol anagy tengertől, a melynek habjai, a világi⁴⁷¹ nagy méltóságokat jelentik, gondold meg hogy sok számu szentek az Istenben valo biztokban, semminek tartották azokat
5 a sebeséggel valo habokat, és sokan boldogul érkeztek. szent hazájokban Storophila. uram ez ugy vagyon., de sokan is szenvedtek hajo törést, és sokan a viz fenekére mentek.

A kristus mit akarsz ebből ki hozni,? nem [220a:] tudodé azt. hogy a⁴⁷² jó hajó nélkül, nem lehet által menni atengeren, egy jó
10 kormányos minden féle széllal megyen, olyan jól tud a széllal élni, hogy ha szinte ellenkező is, de a portusban bé megyen, nintsen mindenkor tsendeség atengeren, és nintsen olyan hajó. a mely mindenkor el kerülhesse a szélvész, visgáld meg azt, hogy a mely hajoban valék⁴⁷³ atanitványimal, noha ura vagyok a szeleknek, és avizeknek,
15 még is nagy veszedelemben forog vala. szükséges tehát hogy jó hajon járj, azon atengeren. de arra vigyáz, mert a titkos ellenségek, igen ártalmások azon atengeren. mivel ahajodot hirtelen meg állityák, azokat tehát el kel kerülni, azok az ellenségek pedig, atesti gyönyörűségek,⁴⁷⁴ a világi nagy boldogság, ezek mesze el vetik akeresztet,
20 nem tudnak az ellenkező széllal élni, mert soha sem próbálták. az évángyéliumbéli gazdagnak a hajóján nem vala keresztes árbutzfa. azért is magát el⁴⁷⁵ veszté, és apokolnak parttyára érkezék, noha [220b:] mindenkor kedvező szele vala. ellenben pedig a lázár hajója, rakva vala keresztel, és nyomorusággal., és mindenkor ellenkező szele
25 volt. mind azon által, az az ellenkező szél, boldogul vivé ötet, az ábrahám kebelében. valamint egy bátorságos portusban, tudodé miért esék hajo törésben az a gazdag? azért hogy agazdagságot, a melyel ahajója felettéb vala meg rakva, igen szerette, és azt nem akará a tengerben vetni, hogy az által meg mentse mind hajóját,
30 mind életét aveszedelemtől.

Storophila. uram ezek a bölcseséggel valo tanátsid, meg oltalmaznak engemet az én ellenségimtől, és vigyázással is fogok járni, de uram kérlek tanits meg engem egy dologra. ha remélhetí az ollyan. hajó, a melyen elegendő békeséggel türés vagyon, boldogul valo el érkezését.?

⁴⁷¹ a világi [Első *i*—*a*-ból javítva.]

⁴⁷² a [Beszúrás.]

⁴⁷³ valék<,> atanitványimal,

⁴⁷⁴ gyönyö<ny>rűségek,

⁴⁷⁵ el <f> veszté,

A krisztus. igen is remélheti, abban nem kételkedhetel. ha eszedben jut, mit mond az évangélium, hogy sok nyomorúságok által, kel bé menni. [221a:] az Isten országában, világosan meg mondtam én azt, akor, hogy sok utozás után, végtire akerszt, a mennyei hazában viszen, amidön azt mondám ajó latornak, ma velem lészesz aparaditsomban, ez alator, sok keringése, és vándorlása után. sokszor hajo törést szenvedet volna. nem is remélhetete volna amennyei hazában valo érkezését, hogy ha erős hittel és bizodalomal., a kereszthez nem köttetet volna., eszerént lehet tehát el kerülni. avilági tengeren lévő veszedelmet, a keresztel, a bizonyos lévén, hogy a szent, és sanyaruságos élet, nem veszti el magát. a rosz⁴⁷⁶ kívánságoknak habjai közöt.

Storphila. uram, minden bizonyal.⁴⁷⁷ boldognak kell lenni akor ahajokázásnak. a midön akerszt, árbutz fa helyet vagyon, a midön azászló helyet keresztet tésznek ki, az ilyen állapotban, egy álhatatos kereszténynek. meg kel visgálni, hogy mely felöl jö a szent léleknek szele, és magát, a kegyelem, vezérlése alá kel⁴⁷⁸ vetni, boldogok az olyanok. kik meg nem engedik hogy a habok, ide, s' tová hányják, hanem azon igyekeznek. [221b:] hogy egyenesen mehessenek az üdvesség parttya felé, abban a boldog portusban. léssen a lélek nyugodalomban. és bé tölttetvén az Istennek jelen valo létével., ment léssen örökül a veszedelemtől.

Tizen egyedik Rész.

Hogy a keresztnek szekeren kell jutni a menyei Jerusálemben.

25 Te készitted el szekereidet, hogy meg menttsed népedet.
hab. 3. 8.

Storphilának. jó szele lévén, boldogul el végezé atengeren valo uttyát. és a parttra ki szálla, akor mondá akrisztus néki, örüly leányom, mivel boldogul által mentél a tengeren, nem is vagy már mesze attol ahazától, a melyet annyira sohajtottad, igen jó pediglen, szekeren el végezned azt a kevés utat., a mely⁴⁷⁹ még hátra vagyon, se anyi fáradságod nem léssen. hamaréb-[222a: üres]

⁴⁷⁶ a rosz<,>

⁴⁷⁷ bizonyal. <szerentsésnek> boldognak

⁴⁷⁸ alá kel vetni, [kel l-je t-ből javítva.]

⁴⁷⁹ a mely<et a> még

[222b: kép] Te készited el szekereidet, hogy meg menttsed népedet.
habac. — 3. 8.

[223a:] is el éred azt az örökös lako helyet, storophila. ezeket halván.
meg örüile, gondolván hogy talám a szekér még ujjab oktatására
5 is adhat okot. és olyat jelenthet, a melyet akristus meg magyaráza
nékie.

A kristus. meg üsmérvén gondolatját. mondá nékie. gondolodé
azt, hogy a kereszt nem lehet néked szekér helyet, győzelem szekere
helyet volt a nékem⁴⁸⁰ a midön meg gyözvén avilágot, ahalált, és az
10 ördögöt, azon mentem bé dicsőségesen. a menyei jérusálemben.
mivel szükséges volt hogy szenvedgyek. és ugy mennyekb é aditsöség-
gemben. a mint is az apostol. azt mondgya felöllem. *hogy meg fosztván*
*a fejdelemségeket, és a hatalmaságokat, bátran által vittem. meggyözvén*⁴⁸¹
azokat a kereszt által. Col. 2. 15. azt tudod hogy egy a proféták közül
15 ezeket mondgya, *ki fel ülsz ate lovaidra és ate szekereidben a szabadítás.*
hab.. 3. 8. valamint Illyés proféta. [223b:] a ki engemet jelentet,
el ragadtatot az égben, egy tüzes szekeren; ugy minek utánna a keresztet
hordoztam és⁴⁸² halált szenvedtem volna, magamot a menyekben
fel emeltem. ugyan az is igazságos dolog, hogy a ki velem együt hordozta
20 a keresztet e földön, fel emeltessék azon kereszt által a menyekben.
valamint egy szekéren, azt mondom néked bizonyosan storophila.
hogy ha jó szivel hordozod a keresztet, a kereszt is fog tégedet hor-
dozni, és oda fog vinni, ahol vége lészen minden szenvedésidnek.

Storophila. mely jó az Izraelnek Istene, az egyenes szívűeknek.
25 mely nagy hozám ate irgalmaságod, akarván a menyekben fel emelni
engemet⁴⁸³ a keresztén, most látom világosan, hogy a kik az Istent
szeretik, azoknak minden jóvokra fordul.

A kristus azért is mondam én ezeket, hogy az én igám gyönyörűségés,
és az én terhem könnyü, ugyan is hogy lehetne ez a terh. nehéz, [224a:]
30 holot nem hogy ötet hordoznák, de még ő hordoz másokat, ez a terh.
olyan mint a madarak szárnyai, a mellyek azokat hordozák, a kik
öket hordozák. mivel az ő szárnyok. nem nehezebbeké, hanem kö-
nyvebbeké tészik öket. eképpen kel tekinteni a keresztet, a mely akár
mely nehéznek láttassék lenni, de fel emel a menyekben, és a lészen
35 az a szekér. a mellyen, a menyei hazádban érkezel. mert, valamint

⁴⁸⁰ nékem <jerusálemben,> a midön

⁴⁸¹ meggyözvén [Második g—y-ból javítva.]

⁴⁸² és <sz> halált szenvedtem volna, <u> magamot

⁴⁸³ engemet<,> a keresztén,

hogy, az evangélium a törvénynek terhét, mind tekéletesebbé, mind könnyebbé tette, ugy a keresztnek is terhe, nem hogy súlyos volna, de sött még meg könnyebbíti azokat. kik azt hordozák próbálják meg az emberek, hordozák azt a keresztet, és meg fogják érezni, ⁵ hogy a mely könyü, és kedves, és hogy mi modon viszi őket a menyekben.

Storophilanak ez a lelki szekér. igen kezdék tettzeni, azért is meg batorodván. ezeket **[224b:]** kérdé az ő szent mesterétől. meg akarnám uram tudni minden részeit annak a szekérnek. mitsoda kerekei ¹⁰ vannak annak. mitsoda lovak vonnyák. és ki hajttya azokat?

A kristus sokat akarsz egyszers mind meg tudni leányom, igen jó hogy azokat meg magyarázam⁴⁸⁴ egy más után. ennek a lelki szekérnek. a négy kerekei, a négy jó erkölcsök. ugy mint, az Isteni szeretet, az engedelmeség. a békeséges türés, és az alázatoság. én akerszten ¹⁵ léven., alázatosággal szenvedtem, a sidok káromlásokat, és akár mint bántanak velem, de békeséges türéssel szenvedtem. a felebaráti szeretet pedig soha senkiben több nem volt mint bennem, mivel nem tsak abarátimért, de sött még az ellenségimért is le tettem életemet, engedelmes voltam pedig mind halálíg, az ilyen kerekekre tettem ²⁰ én tehát a keresztnek szekerét, azért hogy pél-**[225a:]**dául legyek a szeretetben, engedelmeségben. alázatoságban, és tüköröd a békeséges türésben.

Storophila uram. mely kedves kerekei vannak szekerednek, kérlek uram adgy nékem ez iránt még bőveb oktatást.

²⁵ A kristus. figyelmez tehát beszédimre, ennek a szekérnek első kerekét, szeretet kerekének nevezém, mivel a szeretet nem érzi a munkát, mennél nagyob a szeretet, annál könnyeb aterhe, visgáld meg tehát, mely könnyen fordul a keresztnek, lelki szekerében, a szeretetnek kereke., mivel akár mely hoszu légyen a kereszt, de annak ³⁰ rövidnek láttzik, a kiben szeretet vagyon.

A második kereke pedig ennek a szekérnek. a valóságos engedelmeség. és az Isten akarattyával valo meg egyezés, mivel aki az Isten akarattyára nem hadgya magát, annak az út nehéz és hoszu, és szomorúsággal vontzollya maga után a keresztet, de a ki az Isten akarattyára ³⁵ hadgya magát, an-**[225b:]**nak minden féle út egy aránsunak tettzik, akár jó, akár rosz legyen az út, de azon az Isten akarattyát, követi, és szerencsésen is érkezik a menyei hazában.

⁴⁸⁴ meg magyarázam [Második a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

A második kerék, a valóságos engedelmeség, és az Isten akarattya-
val való tekéletes meg egyezés. mivel aki mindenkben az ő akarattya
alá veti magát, minden keresztivel. a szekérben hordoztatik, más
képpen, magának kellene azokat hordozni. az olyanok. kik. nem
5 tudgyák hasznát venni ennek a szekérnek, a mely az útát kedvesebbé
téli, a lelki életben, mások után maradnak, és kételenek gyalog
menni. nagy fáradságal, ettől is nagyon. hogy nagy keserüséggel
vonnyák magok után akerszetet, de ellenben. az olyanok. kik készek
10 olyan uton járni, a mint az Istennek tettzik, mivel tellyeséggel az ő
akarattya alá vetik magokat. az olyanok⁴⁸⁵ meg sem érzik az utat,
se a tö- [226a:] visre nem hajtanak. és boldogul érkeznek, a mennyei
házában.

A harmadik. kerék, abékeséges tüérés, a melyről már beszéltem
néked, meg mondván. hogy sok nyomoruságok által. kell bé menni
15 amennyeknek országában.

A negyedik kerék, az alázatosság. a mely nélkül lehetetlen ame-
nyekben menni. ezt én meg mutattam a magam személyiben. mivel,
én a ki le szállttam. én fel is mentem minden cgek felibe eph. 4. 10.
vigyáz hát arra storophila. hogy a rosz kalauznak nyomdokát ne
20 kövessed, ne hogy fel fordulván a szekered, a veszedelemben ne essél.

Storophila. uram ha meg nem bántanálak. még azt kérdeném
tölled, hogy ha nem volnaé szükséges. meg kenni azokat a kerekeket.
mivel az igen szükséges hogy a kegyelemnek lelki kenettye [226b:]
segittse gyengességinket, és meg elegyittse. az áitatosságnak olajával,
25 a keresztekben valo békeséges tüérésinket; lehetetlen is volna azoknak
keménységit el viselni, hogy ha tsak meg nem lágyittatik a menyei
kenettel. ettől nagyon hogy sokan irtoznak aszenvedéstől, mert a
kereszteket jól lattyák, de a keresztel valo keneteket nem láttyák.
de hol lehet olajat venni, a mely oly szükséges erre a kenetre. ?

30 A kristus. Én bennem lehet leányom azt meg találni, nem tudé⁴⁸⁶
azt, hogy az atyám. meg kent engemet avigasság olajával, a társaim
főlot ps. 44. 8.

Storophila. uram én ezeket meg nem foghatom.

A kristus. halgass engemet. és meg értetem veled. valamint hogy én.
35 mikor a jordán vízében mentem, nem tsak ezt a folyo vizet szenteltem
meg. hanem mind a többit is. a melyek-[227a:]nek erőt adtam arra,

⁴⁸⁵ olyanok(nak) meg sem érzik

⁴⁸⁶ tudé [Íráshiba? tudodé helyett. Vö. a 404. sz. jegyz.]

hogy meg szenteltyék a lelkeket, a kereszttségben. ez okáért. a mioltá-
tol fogvást ki jöttem jerusálemből a keresztmel. azon időtől fogvást,
az egész kereszték. az enyimben. akenetnek, különös vigasztalását
vették. azon idő előtt a keresztteket igen szomorú, és nehéz dolog
5 volt hordozni, de az ólta, az kereszt igen kedves iga. és könnyü, ugyan
ezért. is sohajtották azt sokan olyanok, akik annak előtte irtoztanak
attól. ugyan ezen olajról is mondgya az írás. *vony engem, utánnad
futunk. ate kenetid illattyára* Can. 1. 3.

Storophila. *mint a Zirral. és kövérséggel tellyék meg a lelkem, és*
10 *vigadásnak ajakival ditsérni fog az én szám.* ps. 62. 6. de azt szeretném
uram már meg tudni. hogy mitsoda lovak vonnyák azt a szekeret.?

A kristus. azok a lovak kik a szekeret vonnyák., a jó kivánságok.
a melyek a szent hazához való szeretetből származnak. mely sebeséggel
visz-[227b:]nek ezek a lovak a kívánt helyedre, ezeknek a Zabolájok
15 a békeség. és az egyeség köti esze őket.

Storophila. mely nagy boldogság uram olyan szekérben lenni,
a melyet ilyen lovak vonnyák., az ilyen szekérben hamar el érhetni
aboldogságot. de uram kérlek ki fogja hajtani azokat a lovakot?

A kristus. én magam fogom hajtani azokat, az atyának ígéje
20 lévén, én tudom őket vezetni, fel is ébresztem. az igasságnak osto-
rával. a leg restebbet, hogy szaporábban fusson az üdvességnek
uttyán. mond meg már azt nékem. mit gondolsz mind ezekről.

Storophila. azt gondolom uram. hogy tsendesesen jár az olyan,
a ki abékeséges türesnek szekérében vagon. mivel ate szekered
25 egyenesen viszen minket a menyei jerusálemben. azt is gondolom
uram, hogy a martyroknak nagy kegyelemből vala sebesebb szekerek.
mint sem másoknak, a melyek sebesebben vitték őket a menyei hazá-
ban. adná Isten. hogy én is olyan [228a:] sebeséggel mehetnék abban
aditsőségben. a melyet oly igen ohajtok.

30 A kristus. Leányom azt meg nyerheted, mártýromságot⁴⁸⁷ lehet
szenvadni, vas, és tűz nélkül is, tsak békeséges türesel légy akár
mely nyomoruságban., sokan szenvednek mártýromságot⁴⁸⁸ az ágyok-
ban, az ilyen sokáig vagon a probába, és az ostor alatt. de azért nem
zugolodik, se nem szomorkodik, hanem bátorsággal viaskodik, ilyen
35 formán mártýr az ágyában⁴⁸⁹ is, és el veszi akoronát attól., a ki ő

⁴⁸⁷ mártýromságot [om — beszúrás.]

⁴⁸⁸ mártýromságot [om — beszúrás.] az ágyokban, <de> az ilyen

⁴⁸⁹ ágyában [Második á — beszúrás.]

érette a kereszthez szegesztetett. látod tehát, hogy a keresztnak szekerében vétetnek azok is, kik betegségeket szenvednek., légy nagy bizodalommal tehát az Istenhez, jó tselekedeteket mivel. és szenvedgy Zugolodás nélkül, hogy a békeséges türésnek, szekerén, vitessél a menyekben, ezen avilágon, a munka könnyü, és az élet rövid, a másikában, ajutalom nagy, és a nyugodalom örökké való, azt tud meg, hogy valamikor valamit szenvedcz. az Istenért. békeséges türéssel., és alázatoságal., akor az Isten mártyrja vagy.

[228b: kép] Jövel fel a hegyre a hol én vagyok. Exod. 24. 12.

[229a:] *Tizen kettődik Rész*

10 Hogy a keresztnen, valamint a lajtorján, fel lehet menni az Isten házában.

Jövel fel a hegyre., a hol én vagyok Exod. 24 12.

Storphilát, mind akivánsági, mind a szekere, nagy ditsőségel vivén, közelget vala a menyei jérusálem felé, a kristus még meszire meg látván, mondá nékie. emeld fel szemeidet, és tekintsed azt a hegyen épitetet szép várost, ottan a lakosok, nagy egyeségben vannak, az, a nagy királynak városa.

Storphila. ezt halván, nagy örömben fel kiálta. ditsőséges dolgokat mondottak te felölled óh Istennek városa. mely boldogok azok, akik tégedet szeretnek., és akik a te békeségedben teszik örömöket,⁴⁹⁰ de már mostanában ki vezet fel engemet [229b:] arra a szent hegyre? ki ad nékem szárnyat, mint a galambnak, hogy repülhessek, és nyugodni mehessek. abban a szent városban?

A kristus. nem szükséges leányom hogy szárnyad legyen. hanem inkább egy lajtorjáról gondolkodgyál. mivel az urnak hegyére, nem szárnyon mennek, hanem tsak lassan lassan mennek oda fel, emlékezelé jákób patriárkáról. a kinek az Isten olyan hoszu lajtorját mutatot, hogy egyik vége aföldön volt, a másika az eget érte, és azon az angyalok mentenek, fel,⁴⁹¹ s' alá.

30 Storphila. jól emlékezem uram arra, kérlek magyarázd meg nékem, hogy mit kel érteni azon alajtorján.

A kristus. csudálatos dolgokat⁴⁹² jelent, a melyek. meg mutattyák hogy mitsoda munkával., és békeséges türéssel kel jutni abban a szent

⁴⁹⁰ örömöket, [Szóvégi ő—e-ből javítva.]

⁴⁹¹ fel, [Beszúrás.]

⁴⁹² dolgokat [ot — sorközi beszúrás; k—t-ből? javítva.]

varosban. az a lajtorja arra meg tanit, hogy a menyei útt nehéz, némellyek avalo hogy azon el⁴⁹³ érkeznek a munka, és a sok szenvedés után, de sokan vannak [230a:] olyanok., akik azt vegben nem vihetik, és el esnek.

5 Storophila. uram akar mely nehéz legyen oda fel menni, de nagy vigasztalás az, a midön oda fel érkeztenek, és a menyei kaput nyitva taláallyák.

A kristus. anintsen külömben, eszerént is rendelte azt, az örökké valo böltseség., jákób ezt észre vévé, a midön fel ébredvén. mondá, az ur bizonyára ezen helyen vagyon. én azt nem tudtam, és nagy ijedséggel mondá rettenetes hely ez., itt vagyon az Istennek háza. és a menyeknek kapuja. mind ez, azért mutattaték meg a profétanak. hogy a bátyatol valo félelmét le tenné, és bekeséges türessel szenvedné anyomoruságot, a melyekért, látná maga. hogy meg nyittatot néki az örökké valo lako hely.

15 Storophila. kitsoda ád nékem olyan hoszu lajtorját, a melyen fel mehessek. ajákób Istenének házában, az eget nagy meszeségben látom. gyakran is énekelem ezeket a szokot, fel emeltem szemeimet te hozád én Istenem, aki az egekben lakozol. de e nem [230b:] elég, mivel olyan mesze vagyon az égg a földtől, hogy nem tudom mit tselekedgyem. szivesen kívánnék oda fel menni, de uram semmi lajtorját nem látok.

20 A kristus nem tudodé azt, hogy a kereszt fog segíteni tégedet, mitsoda tsudálatos dolgokat nem tselekedtem én akersztemel. azal fel emeltem a vétekben eset embert, az égben. valamint egy lajtorján. magam is azon alajtorján mentem fel, meny fel hát azon félelem nélkül, az eséstől se tarts, mert a felső végít tartván alajtorjának. akezetemet nyujtom mind azoknak. akik el fáradtanak. hogy könnyeben fel mehessenek.⁴⁹⁴

25 Storophila. oh uram ki nem mondhatom mely buzgoság. kívánom és ohajtom hogy az Isten házában érkezhessek a keresztnek lajtorjáján, abban ahelyben néznek tégedet az angyalok nagy örömel, de uram kérlek nyujttsad hozám kezeidet, segíts engemet., és mutasd meg nékem hogy miképen lehet lajtorját tsinálni a keresztből.

35 A kristus. azt meg kel tudnod. hogy akersztnék, olyan ereje vagyon, hogy mentől inkább terhel meg [231a:] valakit nyomoruság, annál

⁴⁹³ el érkeznek [l-r-ből javítva.]

⁴⁹⁴ mehehessenek. [Elírás.]

felyeb emeli azt az Istenhez, menyi sok nyomoruságban lévők próbálták azt meg, hogy a kereszt, a világhoz való ragaszkodástól el választotta, és a menyei dolgokhoz fel emelte, ezt magad is meg vallod hogy ugy vagyon.

⁵ Storophila. uram nintsen külomben. de azt akarnám meg tudni, hogy mitsoda formára vagyon tsinálva, az a lajtorja. a melyen az ember fel mehet amenyekbe.

A kristus. annak alajtorjának akét oldala ebből akét szobol áll, ély aszenvedésbe, és a mértékletességbe. alajtorja fogai pedig hogy
¹⁰ mik legyenek, arra meg tanyit az apostolom. *meg hajtom térdeimet az mi urunk Jesus kristusnak Atya előtt, hogy meg tudhassátok minden szentekkel. egybe. minémü légyen á szélessége, hoszúsága, mélysége, és magossága:* eph. 3. 14. látod már mostanában. hogy annak alajtorjának. tsak négy fogai vannak. de visgáld meg már most, hogy mitsoda
¹⁵ formában. az olyan a ki akereszthez vagyon szegezve, annak a feje a kereszthez lévén tamasztva, jelenti ez azt, hogy⁴⁹⁵ egy kereszténynek. min-**[231b:]**denkor az urhoz kel fel emelni a szivét, és szándékját, a kezei pedig ki lévén terjesztve, a kereszthez vannak szegezve, szükséges tehát hogy aző kezei mindenkor jó tselekedeteket tselekedgyenek. és eszerént emeltetik fel a lajtorjának a második fogára, ateste
²⁰ pedig a keresztben el vagyon nyujtva; szükséges azért. hogy egy keresztény egész életében sanyargassa a maga testét. és penitenziát tarttson. és ugy érdemli⁴⁹⁶ fel menni a lajtorjának harmadik fogára, a mélység pedig az álhatatoságot jelenti. a melyel kel lenni egy kereszténynek.
²⁵ minden tselekedetiben, hogy azt hidgye szivében. a mit meg nem foghat elméjiben. hogy ne keresse azt, a mi felyül haladgya erejét, hanem a reménségel táplállya magát, eszerént emeltetik fel. a negyedik fogára alajtorjának. eképpen emeltettek fel a szentek. ilyen formában kerülték el avilágnak tsalárdságát. és érdemlették meg koronáztatni
³⁰ az örökké való ditsőséges koronával

Storophila. mely boldog garádits uram az, a melyen az örökké való boldogságban lehet fel menni.

A kristus szükséges hogy ezen siralomnak völgyében., mindenkor kívány felyeb felyeb menni, mivel az **[232a:]** ur áldását adván
³⁵ hogy eléb mehess ajó erkölcsben, mind addig valamég el nem érkezel a sionnak. Istenehez, amunka meg ne ijessen tégedet. se adolognak

⁴⁹⁵ hogy <a keresztnek> egy kereszténynek.

⁴⁹⁶ ugy érdemli <meg> fel menni

nehéz volta miat viszá ne térj, légy bátor, kövessed férjednek véres nyomdokit, ugy hogy fel mehess véle a szent hegyre. és bé mehess⁴⁹⁷ az örökös sátorban.

5 Storophila. kész vagyok uram ate parantsolatidot meg tartani, és semmi meg nem tartoztat, hogy nyomdokidot ne kövessem. a martyrok tehozád akarván fel menni, lajtorját tsináltak. magoknak akereztekből,⁴⁹⁸ tüzes vasakbol. fogokbol. és más egyéb kinzó eszközökből, de kérlek uram, segits engemet. mert ez a nyomorult test meg nehezeti alelkemet. és a föld felé viszen engemet, vezesed lépésimet.,
10 hogy a kisértetbe meg ne botollyak, nyujtsad kezed munkájának kezedet, hogy ellenségim előtt, el ne essem.

Alig végeze el ezeket storophila. hogy akristus akezt nyujtá néki, és fel segitté ahegyre, mondván. jól tselekedted hogy segittségedre hittál és hogy bennem vetetted reménségedet., nem a magad erejében.

15 Storophila benned vetettem uram reménsége-[232b:]met, az én örömem az urban lészen, és azén üdvezitömben örvendezek. legyen áldot az én Istenem, és mindenek felet valo legyen. az én üdveségemnek kut feje. te adtal uram nékem eröt, te vezettél tiszta uton engemet. te tettet⁴⁹⁹ gyorsakká azén lábaimot, és te tettél bátorságos helyre
20 engemet, te adtad uram kegyelmedet az üdveségemre, és ate jób kezed tartot meg engemet, azért szeretni is foglalak tégedet., és áldani fogom nevedet örökkön örökké

Tizen harmadik Rész

Hogy a kereszt meg nyittyta a menyeknek kapuját.

Meg nyittatik annak aki Zörget. luk. 11. 10.

25 Storophila. A hegy tetejére érkezvén, ót egy szép tágas hely vala, a menyei jérusálem előtt, és meg állapodván. akristus mondá néki. ihon már tsak hamar bé telik kívánságod, mivel ez, a nagy király városa. látodé mely nagy fényeségbe vagyon, ennek fundamentuma minden féle [233a: üres]

30 [233b: kép] Meg nyittatik annak a ki zörget. luk. 11. 10.

[234a:] drága kövekből áll, magos kö fallal vagyon bé keritve, és annak tizen két kapuja vagyon., akerítésnek pedig rakása, jáspisköből vala, avaros pedig tiszta arany, és hasonlatos a tiszta éveghez, a tizen

⁴⁹⁷ bé mehess <véle> az örökös

⁴⁹⁸ akerez<tből>tekből,

⁴⁹⁹ tettet [tedtedből? javítva.]

két⁵⁰⁰ kapu pedig, tizen két drága gyöngyök. és mindenik kapu. egy egy drága gyöngyből áll, avárosnak piattza, tiszta arany. mint az által láttzo éveg, mind ezek gyönyörűségesek a szemnek, a fül pedig szüntelen valo vigasztalo ének szokot hall, és minden hirdeti az

⁵ urnak nagy voltát, és ditsőségét

Storphila. ezeket nagy örömel halván, fel kiálta, oh., mely kedves uram ate lako helyed. nagy buzgoságal kívánom uram. hogy bé mehessek házadban. mivel egy napot el tölteni a te házadban jobb. mint sem ezeret másut. szeretem uram ate lako helyedet. ahol vagyon

¹⁰ ate ditsőséged.

A kristus. méltán szeretheted, mivel őtt fognak. néked adni koronát, ugyan őt is fognak adni néked. és mind azoknak akik álhatatosan meg maradtak. *koronát ahamuért, örömmek olajját a sirásért. ditséretnek palásttyát, a kesergésnek lelkéért*, isai. 61. 3. ugyan őt is [234b:] *el töröl az Isten minden köny hulltatást aszemekről, és ahaldl többé nem léssen, se jajgatás, se kiáltás, se fájdalom. nem léssen többé, mert az előbbieket el multak.* apoc. 21. 4. *akor meg látod, és bővölködöl, es tsudálkozik. és ki terjed a szived.* isai. 60. 5. *meg részegülsz az Isten házának bővségitől, és agyönyörűségnek patakából iszol,* ps. 35. 5.

¹⁵ az Isten minden köny hulltatást aszemekről, és ahaldl többé nem léssen, se jajgatás, se kiáltás, se fájdalom. nem léssen többé, mert az előbbieket el multak. apoc. 21. 4. akkor meg látod, és bővölködöl, es tsudálkozik. és ki terjed a szived. isai. 60. 5. meg részegülsz az Isten házának bővségitől, és agyönyörűségnek patakából iszol, ps. 35. 5.

²⁰ Storphila. azonnal uram, mihent ezekről meg emlékeztem, ki öntöttem magamban alelketem, mert által megyek atsudálatos hajlék helyéhez, mind az Isten házaig. ps. 41. 5. de uram ha kegyelmet nyertem. előttd, kérlek ne halaszad továbbra, mutasd meg nékem ditsőségedet.

Storphila ezeket nagy suhajtásal mondván, tsak lassan megyen

²⁵ vala. akristus mellet, aváros kapujához érkezvén, akristus mondá neki. éz az urnak kapuja, a melyen az igazaknak kel bé menni, el végezted immár utadot, a hitet meg tartottad, nintsen már egyéb hátra, hanem hogy bé meny az urnak örömében, és hogy el vegyed az igazságnak koronáját. látodé mint várnak azok aboldog seregek.

³⁰ azok a tiszta szüzek mint hinak, és hogy az egész menyei udvar örömmel kiálttya. [235a:] gyere kristusnak kedvese, vedel akoronát a melyet az ur néked készítet. storphila fel emelvén szemeit nagy ropant sereget láta, a thronus. előtt, és abarány előtt. a kik mind fejrben valának, és nagy almélkodásal mondá, kérlek uram mond.

³⁵ meg nékem. hogy kitsodák azok.?

A kristus azok olyanok, kik sok nyomoruságok után. meg mosták ruhájokot a báránynak vériben. azért is szüntelen az Istennek széke

⁵⁰⁰ tizen két <p> [?] kapu pedig,

előtt vannak, őt se éhséget, se szomjúságot, se hideget, se meleget nem fognak szenvedni, mivel a bárány aki a széknek közepiben vagyon. nékik pásztorok lévén. őket az élő víznek kut fejére vezeti. és az Isten meg töröli az ő köny hullatásokat.

⁵ Storophila. adgya az én Istenem. hogy a közü aboldog sereg közü számláltassam., és lehessen az ő szent társaságokban, de édes jésusom. miért vagyunk mi olyan sokáig itten, a kapuk még zárva vannak. ki nyitja meg nékem azokat.? kiáltani **[235b:]** nem mérek, tartván attól hogy azt ne felellyék nékem valamint az esztelen szüzeknek.
¹⁰ hogy nem üsmérlek tégedet.

A kristus mit félsz leányom. zörges bátran a keresztedel. mivel a ki zörget annak meg nyittatik. a menyeknek országát erőszakal veszik meg. nem mondomtamé az évangéliumban., hogy igyekezel a szoros kapun bé menni, nem tsak szabad zörgetni. de azt meg kel tudni.
¹⁵ hogy a menyei utat. erő szakal kel meg nyittani. a keresztedel pedig meg nyithatod a menyei kaput, mivel a kereszt annak a kólttsa.

Storophila. engedelmeskedvén minden erejével kezdé akaput verni akeresztel. mondván,⁵⁰¹ *emellyetek fel. fejdelmek a ti kapuitokat. és emelkedgyetek fel örökké valo kapuk ps. 23. 7.* had mehessek bé az
²⁰ Istennek házában., azonnal. a menyei kapu meg nyittaték. és ez a boldog lélek sok⁵⁰² nyomorusági után. nagy örömel az Isten házában bé botsátaték, de minek előtte bé ment volna, egy darab papiroost le ejte. a melyen illyen formában vala le írva a testámentuma. **[236a: üres]**

²⁵ **[236b: kép]** A kristus a közben jároja. ennek a testámentumnak. hebr 9. 15.

[237a:] Storophilanak Testamentuma

Storophila immár a menyei kintset,
birja, és el hadgya, enyomorult helyet,
de minek előtte, lássa a mennyeket,
³⁰ írásban fel téssen. sok szép intéseket,

Halandok láttátok, földön sok hartzokon,
valék, s' veszedelmes, keserves próbákon,
dühös ellenségem, talám tartna lántzon,
hanem jartam volna, akeresztes uton,

⁵⁰¹ mondván, <ny> emellyetek fel. [Törlés a sor elején.]

⁵⁰² sog [Íráshiba.]

Meg válto Istennek, követtem nyomdokit,
elmemben tartottam. aző szent példáit,
bövségél nyujtotta, ő ream kegyelmit,
végtire meg nyitva, látom ég kapuit,

5 Ály meg, mondgyák nekem, vagy közel kapuhoz,
el érted, s' jutottál, örök boldogsághoz,
akarom hogy mindgyárt, fogj testamentumhoz,
hogy mások is varják, jutni jutalmidhoz. [237b:]

10 Mindgyarást fogadám engedelmeségél,
ur parancsolattyát. alázatos szivel,
azonnal egy angyal, írá siettségél,
aki is lelkemre. van gond viselésél,

15 Én sok nehéz dolgot, eföldön próbáltam,
én ki a keresztet, szivemben hordoztam,
én ki ezen kereszt, által boldogultam,
ennek⁵⁰³ sulyos voltát, holtomkor kostoltam,

20 Éltem, és halok meg, igaz szüzeségben,
volt részem atyamtól. maradt örökségben,
szentül igyekeztem, élni akölttségben.
tápláltam, s' ruháztam. kristus szegényiben.

Oh! mely bővön azt most, viszá adgya nékem,
ki mondhatatlan lesz, menyekben a kintsem,
de ő szeretetit. kel meg tekintenem,
és azt dragábra is. nekem betsüllenem.

25 Hallandókén a mely, jóságot most osztok,
annak örökösi, lésttek ha akortok,
nézéték mely mezöt, s'. aratást mutatok,
nem bánom részemet, tsak el foglallyátok. [238a:]

30 A jésus törvénye, alat ti élytetek,
az ő kereszttye lesz, nektek üdvességtek,
a menyegben menni, ötet kövessétek,
mert ő egyszersmind út, és mind vezéretek,

⁵⁰³ ennek [énnelből javítva az ékezet áthúzásával.]

Illyen jóságokat hagyok ám én néktek,
mindent el ront idő, meg maradnak ezek,
elsem nyerik pokol,⁵⁰⁴-béli ellenségek,
kik ezeket birják, boldogságban léznek.

5 Elötökben tészem, eltemet, s' holtamat,
kövessétek kereszt,-nek uttyán példámot,
lássátok hadgyátok, el a javaimot,
vagy pedig követni, kel én nyomdokimot.

10 Drága jóm van hátra, szükség hogy tudgyátok,
melyet hogy el hagyok, bövségel suhajtok.
boldogságba téve, ti is ugy boldogok,
lésztek., ha keresztet, igen kívánnyátok.

15 Vegyétek., s' hordgyátok. ehasznos keresztet,
ily drága ajándék. mely illet titeket,
azal bövségesen, ti nyertek kegyelmet.
azon mint lajtorján, égben menni lehet. [238b:]

20 E szekerre gyöze,-delmesen fel tettek,
aboldog lelkekhez, azon fel emeltek,
hogy boldogok ti is, mint én lehetetek,
a mely uton jártam., arra siessetek,⁵⁰⁵

Strophila. azonba. az urnak örömben bé mene, a mely egyedül
a valóságos öröm, és a mely nagyon különbözik a világi rövid örömtől.
minden más féle öröm, és gyönyörűség, tsak szomorúság ehez képést,
minden más féle vigasság tsak unadalom. ki foghattya meg, mitsoda
25 ditsőséges ének szoval viteték. az Isten széke eleiben, ugyan is ki
foghatná azt meg, mivel az írás azt mondgya hogy a szem olyat nem
látot, se a fül nem hállott,⁵⁰⁶ se az emberi szív azt meg nem foghattya.
a mit az Isten készítet azoknak. a kik ötet szeretik., azt ahit meg nem
foghattya, a reménség oda nem ér., egy szoval minden féle kívánságo-
30 kot fel halad, hát kéttségben kelleneé esnüink, hogy valaha birhassuk

⁵⁰⁴ pokol, -béli [p—b-ből javítva.]

⁵⁰⁵ [A Testamentum végén lapszélességű aláhúzás.]

⁵⁰⁶ hállott, [látotból javítva.]

azt nagy boldogságot. ? éppen nem. de mitsoda nagy munkát nem [239a:] érdemel. az a véghetetlen nyugalom., avalo hogy azért örökké kellene munkálodni, de meg nem kel ijedni, mert az Isten tellyes irgalmaság., noha az a nagy boldogság örökké valo munkát⁵ érdemlene, de mint hogy az, az embertől nem lehet., mivel az élete rövid, az Isten meg elégszik azal a kevés idővel, mert ugyan is mi volna egy néhány ezer esztendőt a munkában. és a szenvedésben tölteni, ha jól meg tekinttyük az örökké valóságot, mitsoda ki mondhatatlan irgalmasága az, az Istennek, a midön nekünk azt mondgya., hogy amit¹⁰ nekünk ad, annak nem lészen vége. nem mondgya azt, hogy munkálodgyunk egy néhány ezer esztendőig, hanem hogy munkálodgyunk az alat a kevés idő alat, a melyben élünk, és az után. örökké valo nyugalomban lészünk.

Oh! örökké valo nyugalom, oh! mindenek felet valo öröm,¹⁵ amelyben örökké láttyuk szerettyük, és ditsérjük az Istent, oda vezet tehát minket a keresztnek uttya, valamint láttuk hogy storophilát oda vezette. és engedgye az ur, hogy [239b:] ennek a könyvnek olvasása segittsen minket is, hogy oda érkezhessünk. és ditsérhessük a szent haromságot, a kinek ditsőségire ajánlom ezt a fordítást.

KERESZTÉNYI GONDOLATOK

Mellyek. a Szent Irásokból és a szent Atyák irásiból
vannak ki szedegetve.

A holnapnak minden napjaira

1747.

[4a:] Keresztényi Gondolatok.¹

A holnapnak minden napjaira.

Első nap.

A hitről

hebr. 11.

I. A hit olyan szükséges az üdvéségre. mondgya szent pál. hogy a nélkül lehetetlen az Istennek tétzeni, az ember azért vesztette el magát, hogy rosszul élt az okoságával, az Isten azt akarta tehát, hogy ahitnek alázatossága által.
5 üdvözüljön, aki nem hiszen el kárhozik, mondgya akristus. hogy pedig az Istenhez lehesen járulnunk, először azt hinnünk kel, hogy vagyon egy Isten. aki meg jutalmaztattya azokat. kik ötet keresik.

hebr. 11.

A hit, a remélendő dolgoknak fundamentuma, és a lát-
10 hatatlanoknak bizonyítása. mondgya [4b:] Szent pál. mert az Isten, a ki minket meg nem tsalhat, se meg nem tsalatat-
hatik. hozánk szól, és minket oktat, ő tanította nekünk avallás titkait, és az üdvességnek igazságit² akristus által, akit is nekünk mesterül adot. meg parantsolván. hogy ötet
15 halgassuk. mert ő nála vannak az életnek igéi.

joan 6.

A szent irás, és atraditio, magokban foglallyák. az igaz-
ságokat, a melyeket a kristus nekünk ki nyilatkoztatot. és
a melyekre kötelez hogy hidgyük. az apostolok azokat látták,
mi is láttyuk az ő szemek által, mert mi egy testek vagyunk
20 vélek, ők azokat az anyaszent egy házban le tették., és
gond viselése ala hagyták. és az anyaszent egy ház azokat
tanította nekünk. azokhoz semit nem tévén, se semit azokbol
el nem vévén.

A kristus nem tsak atitkokot nyilatkoztatatta ki nekünk,
25 hanem még törvényt is szabot., és rendet hogy mi képen visellyük magunkot; a melyek szerént, mind életünket. mind szokásinkot kel foly-[5a:]tatnunk. ha részt akarunk venni az üdvességben

¹ [Mikes a címlap előtt (1b) több személyes vonatkozású bejegyzést tett; a címlap versojára (2b) és a következő (3ab) levélre hosszabb latin szöveget írt, s a végén néhány sort magyarul. Ezeket a beírásokat a latin szöveggel e kézirat végén a főszöveg után közöljük.]

² igazságit<,> akristus által,

Mitsoda boldogság olyan mesterünknek lenni, aki Isten, engedelmeskedni oly Istennek, aki maga az igazság, a böltség, és ajóság. hová lehet ennél okosab dolog, nem akar-noké mi azt hinni, vagy követni, a mit Isten s' ember tanítot
5 nékünk, a mit ő maga tselekedet. a mit hittek. és követtek. anyi millium martyrumok mi előttünk, amit ők vérekel meg petséttették, az eszit el vesztette az olyan., aki abban kétel-
kednék. vagy aki azért meg pirulna, ha egy okos ember szavát el hiszük, hát az Isten hatalma alá hogy ne vetnök
10 az okoságot?

II Az üdvösigre valo szükséges hit. élő hitt. a mely a szeretet által munkáladik. valamint hogy atest meg holt, mikor lélek nélkül vagyon., úgy a hit is meg holt tselekedet nélkül. jele a. hogy az Istent üsmérjük. és benne hiszünk,
15 ha a parantsolatit meg tarttyuk, mind azok.³ kik azt mondgyák. uram, uram, nem mennék bé azért az ő országában. azt hinni hogy egy Isten vagyon. és meg nem egyez-[5b:]tetni a tselekedetet ahittel. az ördög is eszerént hiszen.

matth. 7

hebr. 11

A hit által ajánlot ábel főveb áldozatokat az Istennek,
20 mint sem kain. a mely még holta után is szól, a hit által építetté noé abárkát. hogy meg szabadithatná tselédit, és örököse⁴ lött az igasságnak. mely a hit által vagyon., ahít által engedelmeskedék ábrahám az Istennek, menván olyan földre, a melyet nem üsmért, ót maradván, és lakván mint
25 idegen. sátorok alatt. Isákal, és jákobal. várván a menyei örökséget. és úgy tekintvén az egész földet, mint szám ki vetésnek helyét. ugyan azon hit fel áldoztatá véle Isákot, semmi nem gyengitheté meg az ő hitét, álitván, hogy hatalmas az Isten. ígératinek. eleget tenni, minden reménség
30 felet reménlet.

Kövessük ezt a minden hiveknek attyát. egyeztessük meg valamint ő tselekedetinket hitünkkel, és az Istennek áldozván mindenekben a mi Isákunkot. az, az, a mi nékünk leg kedveseb [6a:] és drágáb. mondgyunk ellene magunknak., és mindazoknak, a melyek minket meg gátolhatnának,
35 hogy ő néki engedelmeskedgyünk, és ötet kövessük.

³ mind azok. <a> kik azt

⁴ örököse [e-é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

hebr. 11.

A hit által tagadá meg magát mojses. a farao leányáé lenni, inkább szeretvén az Isten népével sanyargattatni, mint sem az ideig valo bűnnek gyönyörűségében lenni, nagyobb gazdagságnak. tartván a kristus keresztét. az egyiptusok kintsénél,
5 mert menyei jutalomra figyelmez vala, ha ilyen hitünk volna, ditsekednénk a szenvedésekben, tudván azt, hogy a mi most. a mi szenvedésünkben egy szem pillantásig valo és könnyü. a felette igen fő modon aditsőségnek örökké valo nagy voltát szerzi mi bennünk. szüntelen tsak azokat a nyomoruságokat,
10 és azokat a jókót tekintenők, a melyeknek vége soha nem lészen.

2 Cor. 4.

1 joan. 2.

eph. 6.

III A kristusban valo hit által vagyunk az Istennek fiai, a hit véteti velünk a szent lelket, ahit vétet velünk győzedelmet a világon, és a kísérteteken, azal győzük meg a test
15 kivánságát, a szemek kivánságát, és az élet kevélységét. a hit a mi paisunk hogy a gonosz léleknek minden tüzes nyilait el olthassuk. [6b:]

A hit által nyertek országokat a szentek. vitték végben az igasságnak kötelességét, és vették el az Isten ígérteit. akegyelemből üdvezülünk. ahit egyesít meg minket akristus-
20 tusal, és ez az egyeség győzedelmeseké is tészén minket mind azon, valami ellenkezik az üdveségl.

A hit könyörögtet minket, ugyan az is nyeri meg a mit kérünk. bizonyára mondgya. szent hiéronimus, nem könyörögnék. hanem hinnék, de ha valóságos hitem volna, azon
25 lennék hogy meg tisztittanám azt a szivet a melyel az Istent láttyuk a melyemet verném, sirnék. az egész testem reszketne, az ur lábaihoz borulnék. azokat köny hullatásimal. meg öntözném., az ő keresztét meg kaptsolnám. és mind
30 addig el nem hagynám. a még irgalmaságot nem nyernék.

A hit, élteti, munkálkodtattya. és szenvedteti akristusban az igazat, de mint hogy oly kevés keresztényeket látunk olyanokat kik meg győzték volna avilágot, és annak szokásit, oly kevesen is vannak olyanok, kik az imádságban és
35 az évan-[7a:]gyéliumban foglalnék magokat; azért el mondhatni hogy az időknek vége közelget, és hogy majd nintsen hit eföldön.

Az Isten igéje, az imádság. és a jó élet táplállya és neveli ahitet, ahit is anyiban meg gyengül. és el aluszik, amenyi-

ben ezt a három dolgot el mulattyák, elmélkedgyünk gyakorta. arról. az Isteni igéről, imádkozunk, és mivellyük atöllünk lehető jókot, és ugy ami hitünk élöb. és állandóbb leszen.

mark 9.

⁵ *visgáld meg magadot ha a hitben vagy é, ha hited nintsen. kérjed azt. az Istentől, buzgóság, az, az Isten ajándéka, ha hited vagyon kérjed hogy joságából segítse ami abban fogyatkozás vagyon, mondgyad gyakorta, hiszek uram. segéllyed az én hitlenségemet. uram nevellyed az én hitemet*

luk. 17.

¹⁰ Mondá jesus a századosnak. menyel. és amint hittél ugy legyen néked, és meg gyógyula szolgálja. azon órába.

matth. 8.

A te hited meg gyógyitot téged. mondá. jesus. menyel békével. és gyógyuly meg betegségedből. [7b:]

mark. 5.

cor. 10

¹⁵ A hit fogságban vivén minden értelmet, akristusnak engedelmére.

jak. 2.

petr.
dan.

Mutasd meg nékem hitedet atselekedetek nélkül. és én⁵ meg mutatom néked atselekedetekből. az én hitemet

Mit használ valakinek a Catholicus hitt. ha pogány modra áll.

2. n a p o n .

Az embernek végéről.

²⁰ I. Az Isten kezdete, és utolsó vége az embernek. ugyan ő érette is teremtetet az ember, magadért teremtettél uram bennünket mondgya szent agoston. és a mi szívünk hánkodásban. és nyughatatlanságban. lesz mind addig még benned meg nem nyugszik. minden valami kisebb te nálad, egy ²⁵ kevés⁶ ideig a mi szívünket meg tartoztathattya, de soha annak üreségit bé nem töltheti.

Conf.
libr. 1.
Cap 1.

Az Isten az embert a maga képire, és hasonlatosságára teremtette, részt adot neki az okosságban, azért, mondgya nyissiai szent gergely, hogy [8a:] szemeit a teremtőjére ³⁰ vesse. hogy azt imádgya, és szerese, hogy tsak ő rola foglalatoskodgyék, egész életében, mint olyanrol. a kitől

⁵ én [é-n-ből javítva.] meg mutatom néked

⁶ kevés(é) ideig

vette létit, és azt a miye vagyon, és hogy hozzája igyekezék, mint utolsó végéhez, akiben egyedül fel találtatik mind a, valamit az emberi értelem meg tudhat, és valamit az akarat szerethet, mint olyan közönségesen való jóban, a mely
5 mindeneket magában foglal.

Igen vannak kellene lenni az ollyannak a ki másban akarja keresni azt, a mit csak az Istenben találhattya fel,⁷ epedig igen közönséges, mint hogy az okosság meg homályosodot, és az emberi hajlandóság meg romlot, leg többen boldogságokat., gyönyörüségeket, nyugodalmakat, csak a teremtett állatban vetik, és fel nem emelkednek a teremthöz,
10

II A teremtett állatok az emberekhez való képest, utak, és modok az Istenhez való menetelre, mind azon, által, oh! vakság! az ember viszá élvén az okosságával, a mely nagy
15 Isten ajándéka, úgy tekinti mint vegit a mit utnak kellene tartani, azt adgya a teremtetett állatnak., a mit csak a teremthöznek kellene adni, mindent [3b:] fel áldoz a betsületnek, gazdagságnak, és a gyönyörüségnek, csak a földi dolgokrol gondolkodik, és azt kedvelli.

1 cor. 3.

20 Mink vagyunk a mező, melyet az Isten mivel, és az épület, melyet épít, mink vagyunk azok a fák, melyeket a menyeyi atya plántált⁸ kezeivel, azt az épületet csak arra kell fordítani., amire örendelte, annak a mezőnek, és fának, gyümölcssei azövé, nem szabad azokbol el venni egyet is, a mely jót
25 tselekeszünk, a már nem jó, mihent más végre, és nem az Istenért tselekeszük, a midön úgy tselekeszük a jót a mint kívántatik, azt az ő tölle vett indulatbol tselekeszük, és annak az indulatnak viszá kel fordulni hozzája, mint eredetéhez.

St aug.
libr. 4
Contr
jul. c. 3.

30 Ha a szemed együgyü, mondgya a kristus, az egész tested világos lészen, a szem szent agoston szerént az igyekezet., a melyel akarnak tselekedni valamely végre, ha az igyekezet tiszta, ha⁹ az csak az Istent tekénti, mind azok a tselekedetek a melyek attol erednek, kedvesek lesznek ő előtte, sött
35 még az állati tselekedetek is az által jó tselekedeteké lésznek,

⁷ találhattya fel., <e> epedig [Tollhiba.]

⁸ plántált [Utána törölt vessző.]

⁹ ha <csak> az csak

akar egyetek, akár igyatok mondgya szent [9a:] pál. valamit tselekesztek. szoval vagy tétémenyel, mindeneket, az ur Jesus kristusnak nevében¹⁰ tselekedgyétek, hálákot adván az Istennek az ő attyának ő általa.

5 III Az Isten azért adot nékünk elmét, hogy ötet meg üsmérjük. akaratot azért, hogy ötet szeressük. testet hogy ötet szolgállyuk, azért az Istennek kel ajánlanunk sziv béli készülettel. minden kivanságinkot. beszédinket, és tselekedetinket, mivel e szent agoston. és szent thamás tanítások
10 szerént. olyan által hághatatlan törvény, mint a mely abban a parantsolatban foglaltatik. hogy szeresük az Istent, mert minden ember az Isten munkája, és mindent ő tölle veszen.

Egy rab tartozik az urának minden féle szolgálattal, nintsen pedig olyan ember, aki inkább ne függjön az Istentől,
15 és inkább ne lenne az övé, mint sem egy rab az uráé, nintsen senki is. a ki egészen, és mindennel ne tartoznék az Istennek.

Leg főveb kötelessége egy okos embernek, a filosofusok szerént. a, hogy szüntelen ugy tekintse az Istent., mint szeretetének tzéllját, és min-[9b:]den tselekedetének végit,
20 hát egy keresztény menyivel inkább köteles arra. ő aki meg világositatot a hitnek világosságával. és akinek az Isten mindent adot, nékie advan fiát, igasságos dolog tehát, hogy tsak az ő tettése, és akarattya szerént tselekedgyék. hogy tsak hozzája igyekezek, egy szoval, hogy övé lehesen éltiben,
25 és halála után.

Minden teremtet állatok üsmérik teremőjüket, és hozzája sietnek, az ő modgyok szerént, tsak egyedül az ember távoznéké el tölle, irtoztato nagy háláadatlanságból. ? nem uram nem, azugy nem lészen. idegen urak uralkodtak rajtunk
lam. 5. 30 nálad nélkül, de már mostanában tsak egyedül rollad emlékezünk., mert te vagy ami szivünknek Istene. és a mi részünk örökösön.

tract. 7.
in. 1. ep.
joan.

*Szeresed az Istent, mondgya szent agoston. és tselekedgyed mind azt, valamire az á szeretet indit, légyen szivedben az
35 Isteni szeretet, mivel az a gyükér. jondál egyebet nem hozhat, mert mint hogy szüntelen tsak az Istent tekinti. ugyan néki is aján-[10a:]lja mind azt. valamit mondasz vagy tselekeszel.*

¹⁰ nevében [Utána törölt vessző.]

matth. 6.

A hol akintsed vagyon. a szived is ót vagyon. az Isten pedig a kintse azoknak, kik ötet szeretik, a tselekedetek pedig a szivet követik.

1 Cor. 8.
st. aug.

Minékünk tsak egy Istenünk vagyon. aki minket magáért
5 teremtet.

Az aki tegedet teremtet olyanná a mi vagy, méltán kívánhattya hogy egészen övé légy.

3 n a p o n

A halálrol.

rom. 5.

I A halál a léleknek, atestől valo megválása. az Isten ezt a kettőt, ugy esze kaptsolta volt, hogy nem kellett volna
10 soha is meg valni egy másol, az Isten az embert ugy teremtette volt, hogy soha meg ne halyon. de ahalál egy embernek büniért jöt bé evilágra, mondgya szent pál, akiben mindnyájjan vétkeztek.

jób 30

A halál bizonyos, az Isten minden embereket. [10b:]
15 az alá vetette, és rajtok valo hatalmát követi személy válogatás nélkül,¹¹ kitsoda az az ember mondgya aproféta. aki ugy élhet hogy a halált meg ne lássa,? tudom oh' én Istenem. mondgya jób. hogy engemet ahalál keziben adcz, és azt minden nap látom, ugy kel tehát élnem, mint olyannak, aki
20 ahalált várja.

jób 7.

Isa. 38.

A halál miképen jö el, abizonytalan. az embernek fia olyan
orában jö el, a mikor meg sem gondolnok, nintsen tehát olyan szem pillantás, a melyben késznek nem kellene lennem.
25 ahalálra. a mindenkor közelget, az ördög nem mondgya mar most. az embernek. hogy te meg nem halsz, ez otromba kisértet volna, hanem tsak azt mondgya. hogy te még olyan hamar meg nem halsz, és ezel tsak nem mindeneket meg tsal. mind azon által mondgya jób, az én napjaim hamaréb
mulnak el, mint sem a takáts mettzi avásznat, és gyakorta
30 az Isten reggeltől fogva estvéig, végit szakaszttya az életnek, vigyáznom, és készülnöm kel tehát szüntelen ahalálra. mert hirtelen reám jöhet, és a rosz halált. nem lehet meg orvosolni. [11a:]

¹¹ nélkül [Beszúrás.]

A halál meg foszt minket avilági jóktól, el választ azoktól, a kiket mi leg inkább szeretünk, el ronttya igyekezetünket. el rodhaszttya testünket, és mindeneknek, feledékeny-ségiben¹² tészén, de ha ahalál kin az ádám fiainak, a kristus.
5 halála által. igen fő orvossággá lett, a véték ellen. és olyan áldozattá. a melyet mi ajánlhatunk. az Istennek, azal az áldozattal., a melyet akristus ajánlot a kereszt fán. az ő halála meg szentelte a miéinket, de az ő készületivel., és lelkével kel azt el venni.

10 Az Isten az ajton zörget. valamely betegség által, meg is nyittyuk azt neki. a midön az ő rendelése alá adgyuk magunkot. szeretettel, a midön rendelést teszünk dolgainkrol., ha idején a szenttségekhez készülünk, ha ő néki ajánlyuk betegségünket. és halálunkot,¹³ úgy hogy azon áldozattal hálákot¹⁴
15 adgyunk kegyelmiért, eleget tegyünk igasságának. és hogy irgalmaságot nyerhessünk.

ps. 33

aug.
jób. 2.

Eccli/ 41.

II A bünösök halála igen rossz, mert a rossz életet. rend szerént rossz halál követi. akristus-[11b:] ban való rész nélkül. reményesség nélkül. és Isten nélkül éltek evilágon, agyönyörűségben töltik napjokat. avétkekben halnak meg, és egy szem pillantásban apokol lészen temetőjük. oh! mely keserves nékik ahalálrol való gondolat, a midön ahoz kezdenek közelgetni.

sap. 5.

Meg fogják a gonoszok, halálok óráján üsmérni, a teremtett
25 állatoknak semmi voltát. és irtoztato rettegésben esvén, azt fogják mondani haszontalan sohajtásal, mi esztelenek el tévelyedtünk tehát az igasság utárol. el faradtunk ahamiságnak uttyán. nehéz utakon jártunk, mit használt nekünk akevelység. agazdagság, a gyönyörűség. mind ezek el multak.
30 mint az árnyék.

prov. 1.

Kérni fogják az urat, és meg nem halgattya őket, valamint antiochus,¹⁵ úgy ők sem nyerik meg irgalmaságát. mert meg vetették volt az ő jóságának és türésének gazdagságát., a mely inté őket a penitentiára, mert hittalalk mondgya az

¹² feledékenységiben [A d helyén más betűt (k-t?) kezdett.]

¹³ halálunkot, <h> úgy hogy

¹⁴ hálákot [kot — utólag írta a szóhoz a sorvégi margóra, más színű tintával.]

¹⁵ antiochus, [A c helyén először más betűt kezdett írni.]

ur, és nem akartátok meg halgatni, és meg utáltátok. minden tanátsómot, én is nevetek a ti halálotokon. és meg tsufollak a midön rajtatok történik aha-[12a:]lál, a melytől féltetek.

apoc. 14.

⁵ III Boldogok a halottak, kik az urban hálnak meg, meg nyugodnak az ő munkájoktól, mert az ő¹⁶ tselekedetek. követik őket, a menyiben abünös el akarná távoztatni a halálra valo gondolatot., anyiban szereti az igaz arrol gondolkodni, aköteleség a melyel. tartozunk eleget tenni az Isten igasságának., a ki minket a halálra ítelt., az utozó, és a szám ki vetésben¹⁷ valo létel. a vétéknek., és a rosz kivánságnak. el hagyása. a melyeknek vége lészen ahalálkor. a menyei örökségben valo menetel, mind ezek tehát igen ohajtattyák vélek ahalált.

¹⁵ Az ilyen készület, és igyekezet parancsolat, nem igyekezni pedig azon hogy a kristusal. meg egyezzünk ahalál által. a vétkes szándék volna, a mely meg mutatná hogy tsak a teremtet állatban vettyük a nyugodalmat., holot az időben kell. ohajtani akristust, hogy ha az örökké valóságban akarjuk ötet birni. a, ki nem szeret mondgya szent janos. a halálban marad, és aki nem sohajtoz it,¹⁸ mondgya szent agoston.

1 joan. 3.

²⁰ mint szám ki vettetet, nem fog vigadni ugy mint menyei lakos. [12b:] nem ohajtani pedig azt. hogy az Istenhez mennyünk. ahalál által, ugy ötet nem szeretnök, nem is sohajtozunk ugy, mint e földön lévő szám ki vettettek.

²⁵ A halál el választ bennünket ateremtett állatoktól, és az Istennel meg egyesit, hogy pediglen ahoz készülhesünk, szükségés még éltünkben. meg válni a teremtet állattól, ugy hogy tsak az Istenhez kaptsolhasuk magunkot., és tsak ő néki élyünk., mennyünk el miis halynk meg akristusal; ő az út, az igazság. és az élet, szüntelen maga előtt viselte ahalálát, szüntelen ajánlotta azt áldozatul., és nyughatatlanságal. várta hogy azt bé tölthesse.

³⁰ Hogy pediglen ugy halhassunk meg, mint a kristus. ³⁵ halynk meg, még mostanában a világi életnek, a mi vetkes hajlandóságinknak ateremtett állatokhoz, és mi magunk-

¹⁶ az ő [ö-t utólag írta az mellé a sor végére, más színű tintával.]

¹⁷ szám ki vetésben [Az m helyén hosszúszerű betűt kezdett.]

¹⁸ it, [Beszúrás a két szó közé.]

hoz¹⁹ való szeretetnek, akristus tsak halála után élt ditsőséges életet. azért miis nem élhetünk lelki életet, ha ellene nem mondunk a testi életnek. és a bűnnek. a mely okozá nekünk a halált.

5 Egyeztessük meg halálunkot a kereszt fán [13a:] érettünk meg holt kristusnak halálával, ajánlyuk szüntelen halálunkot az Istennek. az ő halálával, kivánnjuk²⁰ bé tellyesedésit áldozatunknak., hogy meg egyezhessünk akristusal, mint tagok fejünkkel, és élhessünk ő véle örökösön.

10 A halál nem irtoztato az igaznak, mivel akristus azt meg győzte, és az ő attya előtt, kedves áldozattá változtatta. kivánnjuk hát el jövetelét., de élyünk mértékletességgel, élvén evilágal mint ha nem élnénk, élyünk igasságal, viszá adván felebarátunknak mind azt, a mivel néki tartozunk, 15 kaptssollyuk szeretettel magunkot az Istenhez, tsak ő benne, és ő erette élyünk,

Adgyad²¹ uram azt akegyelmedet, hogy szüntelen gondolkodgyam az én utolso végemről, azért hogy ne vétkezem. hogy minden tselekedetimet ugy mívellyem., mint ha meg kellették halnom; hogy az igazak halálával hallyak meg, hogy ellene mondgyak még most mind annak a mi néked nem tettik, és ate szenttséges kezeidben adgyam viszá lelkemet.

25 Tsak egy lépés vagyom. az én életem és halálom között. örömet ajánlom néked halálomnak áldozattyát. [13b:]

A szentek halála kedves az Isten előtt. Nincsen olyan nap a melyben meg ne halyak mondgya sz. pál. Kivánok. el válni atestemtől, és akristusal. lenni. szent pál mondgya

4 n a p o n .

Az. Itéletről.

2 cor. 5. I A kristus ítélő széke eleiben kel menni mindnyájunknak, hogy mindenikünk el végye jutalmát, jó, vagy ros. tselekedeteinek. mert az el vagyom végezve, hogy minden

¹⁹ magunhoz [Elírás.]

²⁰ kivánnjuk <szüntelen> bé tellyesedésit áldozatunknak., hogy <meg> meg egyezhessünk

²¹ Adgyad [Szóvégi d—k-ból javítva.]

lebr. 9.

ember meg halyon. és az után meg ítéltesék, akoron leg titkosab gondolati szívünknek ki nyilatkoztatik. és mindeni-
künk el véski a ditséretet vagy a gyalázatot, érdeme szerént,
ez a különösön valo ítélet.

luk. 12.

5 Ez az ítélet hamar el érkezik, abiró már akapunál vagyon,
és talám még²² ez ettzaka nem kériké viszá lelkünket, és
a mitsodások találtatunk holtunkor, olyanok lészünk
amidön ítéltetünk, amely helyre a fa le esik, ót marad.

Ecd. 11.

A közönséges ítélet a világ végén léssen, a mi-[14a:]tsoda
10 ítéletet mondottak kire kire holtaután, ugyan azont mond-
gyák. az utolso napon is. az első ítélet, az Isten, és a lélek
közöt mégyen végben. amásodik pedig közönséges lesz a
meny, és a föld szine előtt.

Nincsen semmi rettentőb a rosz kereszténynek mint az élő
15 Istennek kezében esni, de azoknak. vigasztalób sincsen.
annál, kik a kristust hüségel és álhatatoságal követték,
emeld fel akor fejedet mondgya a kristus, mert meg szabadu-
lásod közel vagyon. boldog az, akinek szüntelen elméjiben
vagyon az a rettenetes ora, boldog az, aki minden nap ugy
20 áll, mint ha mindenik²³ nap a kristus ítéletire kellene menni.

luk. 21

II Örizkedgyetek. mondgya akristus, hogy vala miképen.
meg ne nehezkedgyenek a ti sziveitek. tobzodásal, részeg-
ségel, és ez életnek gondgyaival., és reátok jöjjön a ma hir-
telen nap, mert el borittya mint egy háló mind azokat kik a
25 föld színén. laknak. vigyázatok, és imádkozatok. tehát
minden időben., hogy érdemeseknek találtassatok el kerülni
mind azokat a veszedelmeket a melyek akoron szállanak
a [14b:] bünösre, és hogy bizodalomal mehesetek akristus
eleiben,

luk. 21

30 Az ítéletről valo gondolat, nem tsak arra viszen minket
hogy imádkozunk. és vigyázunk, a szükségünkre valo
kegyelemért, hanem hogy még magunkot meg itéllyük. és
a penitentzia alá vessük, ugy hogy meg előzhessük annak
ítéletit. akinek mindenik tartozik szamot adni minden
35 gondolatirol beszédíröl, tselekedetiröl, minden lelki és testi
jó téteményiröl, és sokszor vett kegyelmekről, minden

²² még [már-ból javítva.]

²³ [Sorvégen:] minde(n) [új sor elején:] nik

roszról amelyet tselekedtek, minden jóról a melyet el mulat-
tak, és a melyet kellett volna tselekedni, vagy is azt mi
formában tselekedték, a nyomoruságokról ha azokat jóra
fordították, mondom néktek, hogy az emberek számot adnak
5 az ítéletkor minden hejában való beszédekért, mondgya
a krisztus.

Mentől többet vészen valaki, annál töbről ad számot,
a szegényekkel irgalmaságot tésznek, mondgya az írás, de
a hatalmasokkal kemény ítélettel bánnak, az Isten meg fogja
10 itélni igazságinkot, és mind azok az erkölcsök a melyek most
nékünk hizelkednek. utálatosoknak fognak akkor tétteni.
mert csak aha-[15a:]szon keresésből, és a hivalkodásból
eredtenek. azok. és nem az Isteni szeretetből, oh! kitsoda
álhattya el annak a rettenetes bironak tekintetét, hogy ha
15 az igaz alig üdvezülhet, hát hogy ne félne abünös aki aról
oly keveset gondolkodik.

III Az anyaszent egy ház akarván minket arra kötelezni
hogy mindenkor gondolkodgyunk. az Isten²⁴ ítéletiről. azért
azt előnkben adgya. az advent kezdetin. készítvén minket
20 arra, hogy a világban meg testesülése által., és az emberek-
ben,²⁵ kegyelme által való, születendő Jésust vegyük.
a nagy bójtnak kezdetin pedig arra készít, hogy tiszteljük
a szenvedő, haldokló, és fel támadando krisztus, és része-
sülhessünk a penitentzia által az ő szenvedésiben, és halálá-
ba, részt is vehessünk az ő új életének kegyelmiben; az
25 anyaszent egy házi esztendőnek pedig avégin azért adgya
előnkbe, meg akarván mutatni hogy azon végeződik el az
ember élete, ugy az egész²⁶ világ is.

A proféta azt mondgya. hogy meg nem vetette az Isten
ps. 17 30 törvényit, mert az ő ítéleti szemei előtt vannak, ellenben
pedig abünösnek utai mindenkor vétkesek [15b:] mert az
Isten ítéleti el töröltettek elméjiből, a penitentzia nélkül
az élet csak vétek, aki pedig az ítéletet nem tekinti, peni-
tentiát sem tart, és mint hogy apenitentiának mindenkor
35 kel tartani. az íteletiről való gondolatnak is szüntelen valonak
kel lenni, szent hiéronimusnak ugy tettzet mint ha minden-

²⁴ az Isten(ről) ítéletiről.

²⁵ az emberekben [Első e—a-ból javítva.]

²⁶ egész [égesz-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

kor ezeket az irtoztato szokot hallotta volna, halottak kellyetek fel, jövetek az ítéletre, eszerént kell. az ítéletről való gondolatnak, és a felelemnek²⁷ igazgatni kel minden tselekedetünket, mihent azt el felejttyük, az üdveséget is el felejttyük.

Jövetek én Atyamnak áldottai, fogja mondani az örökös bíró, de ki lehet abban bizonyos, hogy azoknak az áldot lelkeknek. számok közül légyen? mennyetek el töllem átkozottak.²⁸ mondgya az el vettetteknek, oh kine félhetne számok között lenni ezeknek a nyomorultaknak, mivel szent pál magais tartot attol, a mely szem pillantásban. az ítélet ki mondatik, azonnal, némelyek az örök kárhozatra mennek. és atöbbi bé mennek az örök életnek birtokában. mely irtoztató meg válás.

Az idő azért adatot nékünk. hogy bizonyosá tegyünk jó tselekedetünkelt ezt a nékünk meg ígért [16a:] boldogságot, és hogy el kerülhesük azt a veszedelmet., a melyel²⁹ fenyegettetünk. tselekedgyék tehát alélek mostan magáért, mondgya szent agoston, mindent a mi tölle lehet, mind addig még az irgalmaságnak ideje tart., ha az el mulik, az után semmit nem tselekedhetik., mert az, az igasságnak ideje lészen, tarttson most itt penitentiát. hogy abiró meg változtathassa iteletit, adgyon itt alamisnát, hogy ótt udveséget vehessen, irgalmaságot tegyen. hogy irgalmaságot nyerhessen. életének minden napjai tellyesek legyenek. jó tselekedeteket, hogy az örökké valóságban. bé tölthetessék. az ur házanak javaival.

Szegezd által uram felelmedel. az én testemet, mert ate iteletidől féltem, had tegyen engemet ete iteletidről való gondolat abban a szomorúságban, mely velem penitentiát tartasson.

Ne meny ítéletben szogádal,³⁰ mert egy élő sem igazul meg előtted.

Ha magunkot meg itélnök, meg nem iteltetnénk mondgya szent pál.³¹

²⁷ felelemnek [nek — beszúrás;] igazgatni kel [kel — beszúrás.]

²⁸ átkozottak. <átkozottak,> mondgya

²⁹ a melyel <a melyel> fenyegettetünk. [Törlés a sor elején.]

³⁰ szogádal, [szolgádal, helyett.]

³¹ szen pál.

st. aug.

Uram ne³² a mi munkainkot tekintted anyira. mint azt hogy mi a te kezednek munkái vagyunk. mert ha ami munkáinkot tekinted, karhozatot érdemlünk, de ha a magadet tekinted. irgalmaságal lész hozánk.

⁵ Jaj oh! én Istenem jaj annak az életnek a melyik leg ditséretesebnek láttzik lenni, hogy ha azt irgalmaság nélkül vizsgálod meg.

[16b:] 5. n a p o n .

A pokolrol.

2 petr. 2

I A pokol olyan mélység, a melyben örökösön vetette az Isten az angyalokat kik vétkeztenek, hogy ótt kinlodyanak, oda is fogja vetni mind az olyan embereket,³³ kik olyan engedetlenek lésznek mint azok, ót a setéttség nékik lántz helyet vagyon, ót az igazságnak minden világo-ságától el lévén rekesztetve, el is választatnak mind ötolle, mind a³⁴ választattaktol örökösön.

jud. 6.

jud. 10.

¹⁵ Az olyan föld, ahol tsak nyomoruság és setéttség vagyon, ahol uralkodik avétek, ahalál, akéttségben esés, ahol nintsen se rend, se békeség, se öröm, se vigasztalás.. hanem minden féle rendeletlenség. és örökös iszonyuság lakik, ót az Istennek, meg változhatatlan gyülolsége ezekre a nyomorultakra,³⁵ és ezeknek a nyomorultaknak, az Istenre, az ó igasságára. és hatalmára,

apoc. 20

²⁵ Az olyan tüzes, és бүdös köves tó, ahol az el vétettek türhetetlenségel. és дühöségel, szün-[17a:]telen valo³⁶ örökös kinokat szenvednek. ezek szüntelen valo haragban vannak a több el vettettek ellen, fő képpen azok ellen, kik okai veszedelmeknek, ezek a дühösök,³⁷ szüntelen hiják a halált segítségekre, de ahalál oda nem menyen.

³² ne <a> a

³³ embereket, <m> kik

³⁴ a <töb> választattaktol

³⁵ nyomorul<tak>takra, [Törlés tollhiba miatt; tak <tak> alá írva.]

³⁶ [Előző lap alján, őrszóként: telen valo]

³⁷ дühösök, [d — megkezdett h-ból, vagy k-ból javítva.]

A sirások, és a fogaknak tsikorgatási ót meg nem szűnnek. a féreg, mely lelkek üsméretit furdallya, soha meg³⁸ nem hall, a tűz ót soha el nem aluszik, és soha el nem fogy. az évangyélium szerént, olyan mint a só, a mely által
5 hatván minden részeiben, a meg vettetteket, rohdadatla-
naká tészí őket, ugy hogy, soha meg nem szűnvén az élettől.
meg se szűnnyenek soha a szenvedéstől.

II A kristus azt fogja mondani akárhozattaknak, menyetek el töllem átkozottak. az örök tűzre, mely az ördögnek
10 készitetet. és az ő angyalinak, azon szem pillantásban,
az örökké valo mélységben vettetnek.

Ezek a rettentő szók, két féle büntetést foglalnak magokban. a melyeket fognak szenvedni az el vettettek bokolban.
39 akárhozattásnak, és az érzékeny-[17b:]ségeknek
15 büntetésit, akárhozattásnak büntetése alesh., hogy örökösön
el lésznek rekesztve az Istentől. ugyan ez is léssen az⁴⁰
ő leg nagyob kinyok, mert ugyan is, mitsoda nyomoruság
hogy a mi magunk roszaságunkért, el valasztassunk attol
az Istentől. a ki örökös jova lévén az embernek, egyedül
20 ő tehette volna ötet boldogá. ugyan ez is értelme ezeknek a
szoknak. menyetek el töllem átkozottak.

Az érzékenységnek büntetése. magában foglallya mind azt, valamit fognak szenvedni az el vettettek, testeknek minden
részeiben, ugy mint, az iszonyu kemény fájdalmakot, a
25 melyeket érezni fogják. avéghetetlen kétttségben ejtő gondolatokot, a melyek szüntelen elejekben teszik a jelen valot,
az el multat, és a jövendöt.

Az el multat, a melyben meg láttyák. a kegyelmeket, a melyeket viszá éltenek, ajót melyet el mulatták, a roszat,
30 melyet követték, a jó intéseket, a jó példakot, és az üdvéségre valo modokot. a melyeket haszontalanoká tették,⁴¹
ő magok.

³⁸ meg [Beszúrás sötétebb tintával.]

³⁹ bokolban. [Alább: *pokolban* alakban is] akárhozattásnak, [a lap alján ez utolsó sor alatt mégegyszer leírva, ritkább és sokkal nagyobb betűkkel, világosabb tintával: a *kárhozattásnak*]

⁴⁰ az ö<k> leg nagyob kinyok,

⁴¹ tették, [é-o-ból? javítva.]

A jelen valót, a melyben meg láttyák mind azokat a kinkot, a melyeket a teremptő. és a teremptet állatok szenvedtetnek vélek. irgalmaság nélkül. [18a:]

A jövendőt, a melyben meg láttyák, mind azokat⁴² az örökös nyomoruságokat, a melyek ezerni ezer esztendők és saeculumok után is. mindenkor tsak ujak léznek. ugyan ez is értelme ezeknek a szoknak. mennyetek az örök tüzre.

Kitsoda az, aki nem irtoznék enyi nyomoruságoktól. semmit pedig azokhoz nem téznek., mivel az Isten eszerént adgya előnkben apoklot, a szent írásokban. az ő beszéde meg tsalhatatlan. az égnék, és aföldnek könyeb el mulni, mint sem ezekben nem esni azoknak. kik avétekben élnek. és abban hálnak meg, mind azon által, kitsoda gondolkodik arról, és ki igyekezik azokat el kerülni.

III Nem tsak avétkes tselekedetért. mennek pokolban,⁴³ mivel abban aveszedelemben lehet tsak az akarátért is esni. vedel a maga akaratot mondgya szent bernárd, és nem lesz többé pokol. még azért is eshetnek abban, a midön szán szándékal adgyák magokat a veszedelemre, vagy olyan hivatalra, a mely nem Isten választása. a melyet tsak emberi tekintetért vették fel. és a melyre tellyeséggel nem alkalmasok. a midön magunk köteleségink iránt,⁴⁴ tudatlanságban [18b:] maradunk. vagy ha azokat tudgyuk is, de el mulattyuk, a midön tsak a magunk erejében bizván. nem kérjük akegyelemnek segítségit. vagy ha kérjük is, tsak. kevesé, és nem ugy a mint kívántatnék.

Hogy ha az Istent nem szerettyük, se afelebaratunkot, hogy ha alaminát nem adunk, vagy ha adunk is de nem anyit a menyi töllünk lehetne, mind e kárhoztató vétek, akristus az örökké való tüzre iteli azt, aki néki eledelt nem adot, amidön éhezet. a szegények⁴⁵ személyekben, de mitsoda méltób még az ítéletre az olyan, aki avétekben hadgya el veszni alelkeket. a kiket tartoznék meg segiteni, vagy akiket meg segíthetné az Isten rendelése szerént.

⁴² azokat <akinokot.> az örökös nyomoruságokat, [Törlés a sor elején.]

⁴³ pokolban, [l — javítva olvashatatlan betűből.]

⁴⁴ iránt, [l—k-ből javítva.]

⁴⁵ szegények [Első e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

A lágység, és a maga hittség véghetetlen számuaknak okozák kárhozattjyokot, a lágység. mert az oka hogy el mulattjyák köteleségeket. és tsak imel ámal kerulik el akiser-teteket. akristus azt mondgya, hogy a lágý melegüeket ki okádgya szájából, a maga hittség, mert olyan reménséget ád nékik. hogy az Isten meg irgalmaz nékik., mihent akar-ják, vagy hogy penitentzia nélkül üdvezülhetnek. [19a:]

A valóságos modgya hogy el lehesen kerülni ezeket akinokot, a, hogy rettegésel és félelemel munkálodgyuk üdveségiünket, élyiünk a munkában, és a penitentziában, hogy eleget tehesünk az eddig valo vétkeinkért, és meg oltalmazhassuk magunkot az ez után valoktol. adgyunk hálákot Istennek, hogy a vétékben valo létünkör, a halált reánk nem küldötte, hanem a penitentzia tartásra várt minket;

Mit nem tselekednék, és nem szenvedne egy kárhozot lélek, hogy ha az Isten evilágra valo jövetelét meg engedné néki, hogy eleget tenne vétkeiért,? semmi nem láttzanék néki sulyosnak, semmi nem lészen előttünk is nehéz, tsak visgálljuk meg jól. mitsoda állapotban vannak az el vette-tet lelkek. oh! leheté panaszolkodnunk. egy kis ideig tarto szenvedésért. a mely meg ment az örökös nyomoruságoktol, a melyekel az Isten fenyeget, szeresük ajókót melyeket ígér, és semmit nem fogunk hajtani a világ fenyegetésire. se igé-retire. se az életnek javaira, se nyomoruságira.

Oh! mely boldog öröké valóság a szenteké, oh! mely boldogtalan, akárhozattaké.! oh! Istenem., [19b:] mert ate kegyelmed nélkül, nem élhetek jól azal adrága rövid idővel. a melytöl füg az egyik. és a másik öröké valóság. akristus Jésus nevében kérlek uram. ad meg azt a kegyel-medet. hogy szereselek. és örökké birhassalak.

Szálljunk le apokolra még éltünkbe, hogy ha nem akarunk holtunk után oda le szállani, tekintsük meg ótt azokat a vég-hetetlen⁴⁶ számu lelkeket. kik ót égnék, és ót égni fognak örökké, olyan vétkekért, a melyek nem olyan nagyok mint a miéink, az Isten igasságának ilyen keménységéből meg tanulhattjuk. hogy ótet félnünk kell, és meg utálnunk avétket. kérjük az

⁴⁶ véghetetlen [ten — beszúrás.]

üdvözítőt, a mi biránkot, hogy ez életben ostorozon. kimélés nélkül, csak a másikkában. legyen irgalmas nekünk.

Ki lakhatik közületek az emésztő tüzel.⁴⁷

ki lakik közületek, az örök hévségekel.

6 napon

A paraditsomrol

ps. 88.

5 I Mely szerelmesek ate hajlékid öröknek ura, kívánkozik és el ájul az én lelkem az ur [20a:] pitvari után. a szívem, és a testem örvendeznek az élő Istenben, mely nagy uram ate édességed sokasága, melyet el rejtettél atéged félöknek,

ps. 30.

A paraditsom olyan hely, ahol aboldog lelkek egészen

ps. 35.

10 láttyák az Istent. ahol ki nyilatkozattatya nekik titkait, és Istenségit, ahol meg részegitti őket házának bövségével, és agyönyörüségnék patakából itattya őket, ahol bé tölti őket örömmel és ditsőségnék, ahol. magával uralkodtattya őket, és örökös gyözedelmet vétet vélek, ellenségeken,

15

Ót fognak bé töltetni azal az igasságál. a melyet szomjuhozták, eföldön, nagy békeségnék fognak nyugodni az Istennek kebelében, meg egyesülvén tellyeségnék akristusal. ő véle egy tiszta lélekben. és anyaszent egy házban maradnak, ót az Isten mindenekben egészen, birván őket mint 20 örökségit. a melyet maga vérén vette meg, és az ő közben járosága által. az Istenben, és aző Istenségnékben, mint egy el merültek.

25

Ót ök tellyes nyugodalomban vannak. és minden tselekedetek csak a, hogy az Istent láttyák. ötet szeretik. és ki ettől a foglalatoságtól. mert mentől inkább üsmerik ötet, annál inkább szeretik, és mennél inkább szeretik, annál nagyobb gyönyörüségnék ditszerik, imádgják, és kaptsoollyák hozzája magokot, az Istennek az ő véghetetlensége, és tekel- 30 letessége egészen el foglalván az ő lelkeket, bé tölti magával

⁴⁷ tüzel.? <ki lakik közületek. az emésztő tüzel.?) [Más színű tintával:] ki lakik közületek, az örök hévségekel.

egész kívánságokat, ő is az ő világosságok, életek, jóvók, ditsőségek, és gyönyörűségek,

Tekéltességgel lévén, az ő akarattya alá vettette, tsak azt akarják a mit ő akar, tsak egyedül őtet kívánnák, 5 örökös hálaadásokat adnak neki, bizonyosan tudván azt, hogy minden jóvoknak ő a kut feje, és hogy mindent tölle vettenek, az ő lábaihoz teszik koronájokat, meg valván azt, hogy ökk magoktól tsak semmik, magokat mindentől meg fosztván., mindent az ő kezeiben viszá adnak,

10 II Ótt vétek nincsen. se rosz kívánság. se gyengeség, se tudatlanság, se ellenség. se viaskodás. az Isten meg töröli szemeknek minden köny hullatásit. őt se halál nem lészen, se sirás, se nyomoruság. se éhséget, se szomjuságot, többé nem szenvednek, se ahideg. se [21a:] a meleg nekik nem fog 15 alkalmatlankodni, ugyan őt is elégedik meg kiki a maga sorsával, nem irigyelvén amásokét. szeretni fogja a mások boldogságát, és azon örülni fog valamint a magáén. akristusban mindnyájan láttyák egy mást, és nagy tekéltességgel is szeretik egy mást az Istenben, ugyan őt hasonlok lévén 20 az angyalokhoz, hasonló tiszta életet is élnek azokhoz a menyei lelkekhez.

1 cor 2. Valamit eddig mondottunk, a még tsak leg kisebb 15 részettskéje a szentek boldogságának. mivel a szem azt nem látta, a fül nem halotta. se az emberi elme azt soha meg nem foghatta, a mit az Isten készítet azoknak kik őtet szeretik, 25 egy olyan sziv, a ki szereti, és ohajttya az illyen nagy jókót, ezeket az igazságokat meg érti, de a testi, és földi ember, akiknek a szive hideg, semmit nem érthet abban,⁴⁸

30 Egy kereszténynek, minden kívánságának, szándékának, tsak a felé a menyei haza felé kellene sietni, dávid minden igyekezetét, tsak arra fordította, és panaszolkodot eföldön lévő hoszas bujdosásáért, szent pál azt kívánta. hogy meg menekedhessék. a testének tömlőzéből, hogy a kristusal lehesen., a ki abujdosását szere-[21b:]ti, aki nem suhajtoz 35 ez életnek nyomoruságin, az örök életet nem szereti, akí pedig nem ohajttya az örök életet, az, az Istent nem szereti, az Istent pedig nem szeretni halál. az olyan nem is imádkozik,

⁴⁸ abban, [abbol,-ból javítva.]

mivel az imádság abból áll, hogy a mennyet szüntelen ohajtsák, imádság nélkül pedig oda nem érnek, az Isten tsak annak adgya magát aki keri, és aki zörget, mind ezeket a szivnek kívánsági viszik végben. ugy a mint kell.

5 III A kristus azt parancsollya nékünk, hogy minden nap kérjük az ő országának el jövetelét, hogy töröllye el belőlünk a vétéknek uralkodását. hogy⁴⁹ tsak egyedül ő birja szivünket, és mi ötet birhassuk, epediglen tsak a mennyekben lehet meg, de ez az ország erőszakot kíván, és tsak erővel kell azt meg venni, tusakodván. rosz kívánságink ellen, ellene mondván magunknak, hordozván keresztünket életünknek minden napjaiban, követvén annak példáit, a kinek szenvedni kellett. hogy bé mehessen ditsőségében.

15 Hogy ha a küszködök. egy rothadando koro-[22a:]náért, és a világiak a földi jokért. anyi veszedelemre adgyák magokat. hogy ha olyan hozsas utakat, és nehéz munkákat vállalnak fel. kitsoda volna az,? a ki nem akarna szenvedni az örökös jóért, és koronáért.? mind azt, valamit lehetne szenvedni ez életben. nem hasonlithatni az⁵⁰ örök elethez, a
20 mely jutalma az szenvedésnek.

Matth. 7. Mind azok kik azt mondgyak uram, uram, bé nem mennek azért mennyeknek országában., mondgya a kristus, hanem tsak a mégyen oda bé, aki az én Atyám akarattyát követi, ha az örök életet akarjátok birni., tarttsátok meg aparancsolatot.
25

30 *Kérjed az Istent, hogy távoztasson el ateremtett állatoktól, a kikhez a szeretet⁵¹ kaptolt tégedet, és adgya meg néked azt a kegyelmit. hogy nagy buzgoságal. ohajtsad ötet birni, az örök boldogságal, szeresed és kívánnyad nagy szorgalmatoságal. a kristus másodszeri el jövetelét. mint a melyel ohajtották apátriárkák az első el jövetelét.*

gen. 15 Én vagyok mondá az Isten ábrahamnak, ate igen nagy jutalmad.

ps. 16. Meg elégszem uram mikor meg jelenik ate ditsőséged
ps. 136. 35 Mondgyad dávid királyal, jerusálem lészen az én fő vi-gasságom.

⁴⁹ hogy <ts> tsak [Törlés a sor elején.]

⁵⁰ [Sorvégén:] az [új sor elején:] az

⁵¹ a szeretet <p> kaptolt

phi. 3

A mi nyájaskodásunk a menyekben vagyon; arra for-
[22b:]dittsuk szivünket, mert őt vagyon a mi örökös
boldogságunk.

hebr. 13.

Nintsen itt maradando városunk, hanem ajövendöt kere-
sük.

5

7 n a p o n .

Az Istennek, minden tselekedetinkben valo jelen létéről.

ps. 15

I Nézem vala szemem előtt az urat mindenkor, mert
jóbbómra vagyon nékem, hogy meg nemozdullyak, azért
örvendezet az én szivem, és vigadot anyelvem, annak felette
atestem is reménségben nyugszik.

¹⁰ Egy kereszténynek aleg nagyob hivatallya, hogy az
Istent tekéttse, minden tselekedeteiben. hogy mindenben
tsak azt keresse hogy ő néki tetzhessék. hogy mindenkor
ahitnek szemeit azö törvényére, és akarattýára fordittsa.
és ugy gondolkodgyék, tselekedgyék, szenvedgyen, imád-
¹⁵kozék, és beszéllen mint ha ötet láthatná.

gen. 6

gen. 17.

A régi patriarkáknak, profétáknak., aszent királyoknak.,
evala az ő nagy aitatoóságok. noé igaz és tekélletes ember
vala, ez az Isten elö⁵² jára. járj előttem mondá az Isten
ábrahámnak, ha tekélletes akarsz lenni [23a:] mojses nem
²⁰félt akirály haragjától. mert ugy tselekedet,⁵³ mint ha látta
volna aláthatatlant.

hebr. 11.

ps. 17.

Szent dávid azt mondgya, hogy Istentelenül nem tseleke-
det. mert minden itéleti az ő szine előtt voltak, és az ő igaz-
ságit el nem üzte magától; abünösnek pedig meg fertezetttek
²⁵utai, minden időben, mert nintsen az Isten az ő szine előtt.
egy a szent atyák közül azt mondgya, hogy egy keresztény-
nek. anyiszor kellene az Istenről, és az ő igazságirol gondol-
kodni, valamenyiszer lélegzetet veszen, vagy is inkább
szüntelen kellene arrol gondolkodni, mivel bizonyos, hogy
³⁰avétekben azért esnek, mert az Istent el felejtik.

ps. 9.

⁵² elöt [Beszúrás.]

⁵³ tselekedet, [s—e-ből javítva.]

Az Istennek jelen valo létele nem tsak abban áll, hogy hidgyük azt, hogy az Isten mindenüt vagyon. és mindent látt, hanem még abban is. hogy szüntelen az Istenhez emelyük elménket, és hozája fordittsuk szivünket, de azt emelyük. az Istennek véghetetlenységéről, és bennünk jelen létéről valo élő hitben. fordittsuk hozája szivünket. az Isteni szeretetnek gyakorta valo tselekedetével. és olyan buzgo kívánságokkal. hogy tsak ő néki akarunk tettzeni, tsak övé akarunk lenni, és ő érette mindent mást el akarunk hagyni.

10 II Az Isten jelen létéről valo foglalatoság., az ő [23b:] jelen valo létit tekinti, és aki az ő hatalma, bölcsesége, josága, irgalmasága, igassága, és atób Isteni tekéltességei által munkálodik⁵⁴ mindenüt, és az ő fiát akristust, ugy tekintsük, mint olyat, aki prédikál, tsudákot téssen,⁵⁵ imádkozik,

15 szenved, és haldoklik, vagy ugy mint urunkot, üdvezitönket, közben járonkot, fő papunkot, és életünknek példáját,

Az Isten, akristusban tekint mi reánk, öbenne üdvezit minket. ő benne adgya minden hato segittségit, és téssen minket gyözedelmeseké. ő benne viseli gondunkot, és tölt bé kegyelminek gazdagsággal. ugyan erre akezdőjére ami hitünknek., kel is szüntelen vigyáznunk, valamint a szolgál

20 tarttya. szemeit az ura kezén, mert szüntelen valo szükségünk vagyon az Istenre., és hozája tsak a fia által mehetünk, egy szóval, ennek az üdvezitőnek kezei közöt vagyon a mi igasságunk, szenttségünk. üdveségünk, és az örökké valóságra valo sorsunk.

ps.. 122.
Nintsen⁵⁶ ennél semmi hathatosab hogy a vétectől el távozhassunk. a jó erkölcsben eléb mehessünk, és hová tovább jobban az Istenhez kaptsolhasuk. [24a:] magunkot, 30 de oh! mely nyomoruság! mindenüt tsak az Istenről, és akristusrol valo feledékenység uralkodik, reggeltől fogva estig, gyermekségtől fogva mind halálig, az emberek minden gondolattyokat. kívánságokat, tselekedeteket, avilágnak, a haszon keresésnek, anagyra vágyásnak, és a gyönyörőségnek adgyák, már se akristust, se azö evangyeliumát nem 35

⁵⁴ munkálodik [Utána törölt vessző.]

⁵⁵ téssen, <im> imádkozik. [Tollhiba.]

⁵⁶ Nintsen [i-e-ből javítva.]

tanulják, már mint egy, nem is üsmérik, oh! hogy lehetne az Istenhez menni, mivel el felejtik, azt az egyedül való utat, a mely oda vezethetné, azt az igazságot, a mely meg világosíthatná, és azt az életet, amely követteti az igazságot, és avilágoságot,

jér. 2.

III Két gonoszságot tselekedet az én népem, mondgya az ur, engem elhagytak az élő viznek kut fejét, és magoknak kutakat ástak, bé omlot kutakat, a melyek meg nem tarthatták avizet. az Istent akor elhagyák. a midön ötet el felejtik, az igazsága előtt szemeket bé hunnyák, és szivekből kegyelmet ki zárják. és bé omlot kutakat ásnak akor, amidön ateremtet állatokban keresik haszontalanul aboldogságot, akik is a vizet meg nem tarthatván, a szivet sok felé oszttyák. és azt, a véteknek meg nyittyák, el vesztetvén véle a kegyelmet. [24b:]

Hogy az Istennek jelen való létit meg tarthassuk, leg elsőb modgya a, hogy gyakorta kérjük tőlle azt a kegyelmet, mivel az Istennek kell a mi elménkben jelenné tenni magát, a mi szívünket el foglalni, és abban irni szent törvényét. a második a, hogy igen nagy magunkra való vigyázásban kell élnünk, az Isten országa mi bennünk vagyon. őt kel azt keresni ha meg akarjuk találni. aharmadik a, hogy a szív tiszta légyen avétektől, valamint hogy a portol. a szem nem láthat, ugy a vétek is meg homályosíttya a belső szemet, és meg gátollya az Istenre való figyelmetességet.

A negyedik a. hogy igen nagy tisztelettel. kell lenni az Istenhez, az ő joságához, igasságához, mindenhatóságához. és bölcseségéhez, az ötödik a, hogy valóságos szeretettel kell lenni az Istenhez, tsak arrol gondolkodnak. gyönyörűségel, a mit szeretnek. és a midön igen szeretnek valamit, mint egy természet szerént gondolkodnak⁵⁷ arrol.

A hatodik a, hogy nem kell olyan hivatalokat fel vállalni, a melyek igen el foglalnák az elmét, [25a:] hogy ha tsak nem az Isten parantsolattyaából. vagyon, semmi a lelket ugy fel nem háboríttya, se semmi ugy meg nem gátollya. az Istenről való foglalatosságot. mint a⁵⁸ sok bajos dolog, amelyet

⁵⁷ gondolkodnak [Első k—n-ből javítva.]

⁵⁸ a [Beszúrás.]

gondolatlanul. vállalunk magunkra. és csak emberi tekintetért, ahatedik a, hogy az elmét mindenkor egyaránsu mértékben tarttsuk. és meg győzzük indulatinkot, akar mi történnék, az ur, Illyés profétához. nem a nagy és sebes szélben, se nem arendülésben, se nem atüzbén, hanem a tsendes szellőben szólla, meg akarván ezel mutatni, hogy a szívnek. békeségében nyilatkoztattya meg magát, lelkünknek.

Bizonyosok legyünk abban. hogy akár hol legyünk, de az Isten minket lát, nintsen rejték hely ő előtte. ha vétkezni akarsz. mondgya szent agoston. keress olyan helyt. a hol ne láthason és őtt tselekedgyed a mi néked tettik.

tób. 4.

Az Isten az elmédben légyen. életednek minden napjaiban.

pe. 76

15 Meg emlékeztem az Istenről, és gyönyörködtem.

matth. 5.

Boldogok a tiszta szívűek, mert az Istent látták. [25b:]

8 n a p o n .

Hogy az embernek mitsoda gondgyának kel lenni az üdveségére.

I Egy kereszténynek nintsen se drágáb, se nagyob dolga. az üdveségenél, az Isten fia azért lett emberré, és azért holt meg, hogy azt munkálodgya, ő azt az Attya dolgának nevezi. ő azt a munkát éhezte, és a volt gyönyörüsége, nyughatatlanságál. várta annak bé tellyesedését. szüntelen valo buzgoságál. kivánta meg inya szenvedésinek⁵⁹ poharát, és a maga vériben valo meg keresztelkedését, azért hogy végben vigye annak akarattját, aki őtet. válttságunkra küldötte.

Hogy ha a kristus az üdveség dolgát. amaga egyedül valo dolgának tarttya, igasságos, hogy miis annak tarttsuk, ő mindent erre avégre. fordítot, életét, halálát, tselekedetét, szenvedését, titkait, mi még annál inkább tartozunk arra fordítani, minden tselekedetinket. és szándékinkot.

Az Istennek fia azért volt eföldön, hogy minket üdvezítsen, lehetnéké olyan esztelenek. hogy ana-[26a:]pokot, esztendöket, és életünknek minden ideit el töltenök az-

⁵⁹ szenvedésinek [Első e fölött áthúzott vessző.]

üdveségünkre valo munka nélkül. mind azon által azt tselekeszik nagyob része akeresztényeknek, a kik mind más dologban foglalják magokat., és nem abban a miért evilágon vannak. minden munkájok⁶⁰ foglalatoságok. tsak idő töltés. hejában valóság. hogy ha azokat. az üdveségnek dolgához teszük, némellyek tsak nem egész életeket. avadá-szásban töltik, némellyek akereskedésben, mások a dorbé-zolásban, agyönyörködtetésekben, de mint hogy el mulat-ták az üdveségnek dolgát, a mely mindenek felet való. részek sem léssen akristus országában,

luk. 11.

10 II Mit használ valakinek ha az egész világot meg nyeri is, ha alelkét el veszti,? mitsoda árron veheti azt viszá,? avilág mostanában nékünk tsak gazdagságokat, gyönyörüsé-geket., és tiszteletet ad előnkben, a melyek mind tsak 15 füstben mennek, a midön meg kel halnunk, ezek semmi haszonra nem lehetnek amás életre. söt még nagy akadályok az üdveségre. és a melyek tsak bajal. és gondal. terhelnek minket, [26b:]

Mind azon által, olyan vakok vagyunk, hogy ezt a dolgot. 20 a mely személyünket illeti. és másokra nem adhattyük. atöb dolgaink utánra hagyuk, és arra a mi meg kopot éle-tünknek tsak egy kis részecskéit szánnyuk, de azonban az a kis időcskeis, a melyben vártuk hogy magunkrol gondol-kodgyunk, el szalad tölünk. és azal ugy nem élhetünk 25 amint akartuk volna, az el mult idök viszá nem jönnek. és tsak a haszontalan bánatal maradunk, hogy addig élvén, az üdveségre gondunk nem volt.

matth. 6.

30 Az eredete ennek avakságnak. avétektöl vagyon, és a földi dolgokhoz valo nagy gondtol, mint ha az Isteni rendelésnek nem volna gondgya. mindenre, keresétek. először az Isten országát, mondgya akristus, és annak igazságát, és mind ezek hozá adatnak néktek.

phillip. 2.

2 petr. 1.

35 III Főelemel, és rettegésel munkálodgyatok⁶¹ ati üdve-ségtekért, igyekezetek inkább azon, hogy a jótsелеkedetek által bizonyosá tegyétek ati hivatalotokot, és választásto-kot, mert ezeket tselekedvén, soha nem vétkeztek, mert

⁶⁰ munkájok [Elírás.]

⁶¹ munkálodgyatok [a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

igy bövséget. szolgáltatik néktek. a mi urunk jesus kristus örök országában⁶² valo bé menetel.,

luk. 13.

[27a:] Erolködgyetek bé menni a szoros kapun. mely az életre viszen, a mely is tsak azoknak szoros, akiknek⁵ kemény a szivek, mivel sokan kívánnak bé menni azon, mondgya akristus. de nem mehetnek. kerüld el azt az utat a mely egyenesnek láttzik lenni, mind azon által ahalálra-vezet. bizatok akristusban. mert ő kezdette el bennetek a jó dolgot, ő is végezi el.

philip. 1.

¹⁰ Az üdveségre valo gond nem egyéb. hanem hogy a vétket meg utálljuk, el hagyjuk, és magunkbol ki irtsuk⁶³ a penitentiával, hogy az Isten parantsolatit meg tarttsuk, ebből áll az egész gondgya az embernek. ezért is léssen boldogá, ugyan tsak ezt is tarttsa leg szükségesebnek, aparancsolatoknak meg tartása pedig nem más. hanem hogy az évangyélium szerént éllyük, a kereszttségen tett igereket meg tarttsuk, hogy rendünkhöz illendő kötelességinket bé tölttsük, hogy minden erőnköl azon legyük, hogy meg gyözhesük az üdveségnek uttyában lévő akadályokat.

²⁰ A világ fiai sokal okosabbak. amunkájokban, mint sem avilágoságnak fiai. egy kis haszonért. a fáradságot nem tekintik, semmi nem tettzik ne-[27b:]héznek, még az életet is veszedelemre teszik, de az üdveségért, leg kisebb baj, el veszi kedvünket, amenyekben valo⁶⁴ menetelt kívánnák,²⁵ de ugy hogy semmiben ne tellyék, mind azon által. akényes étlettel nem lehet üdvezülni, a széllyes útt, aveszedelemnek uttya, és azoknak számok, kik azon járnak, véghetetlen,

Kérjük az Istennek azt a kegyelmét, hogy erőtt vehessünk magunkon, hogy ellene mondgyunk rosz kívánságinknak, éllyük az imádságban, és a dologban, szeresük az olvasást, az évangyéliumrol valo gondolkozást, és a jó tselekedeteket.

ps. 118.

Távul vagyon. az Istentelenektől az üdveség. mert a te igasságitot nem keresték.

2 cor. 6.

Imé most az üdveségnek napja.

st. aug.

³⁵ Hogy az örökké valo boldogságot el nyerhesük, nem lehet arrol eleget előre gondolkodni. [28a:]

⁶² országában [Az o fölött pont van.]

⁶³ ki irtsuk [Utána törölt vessző.]

⁶⁴ valo <bajt kívánnák,> menetelt kívánnák,

A vétektől való irtozásról.

I A vétek szent agoston szerént nem egyéb, hanem egy olyan kivánság, beszéd, és tselekedet, mely az Isten törvényével ellenkezik., ez örökös, és meg változhatatlan törvény, amely előnkbe adgya, arendet, melyet kel tartanunk mindenekben, és a mely tilttya, annak meg szegésit, ez atörvény, nem tsak a nyelvnek, és a kéznek szab rendet, hanem asziven kezdi el, ugyan ót is kezdődik az engedetlenség, és a törvénynek meg szegése, ugyan abban is kel meg mutatni az embernek mindenek felet, az Istenhez valo engedelmeségit, és maga meg alázását,

Ugyan a szivből is szarmazik avétek. mint maga eredetéből, és onnét adgya ki magát, a szok. és a tselekedetek. avéteknek tsak külső⁶⁵ eszközi, mivel a szivből származnak arosz gondolatok. agyilkosságok. **[28b:]** paráznságok, lopások, hamis bizonyságok, káromlások, és ember szollások, Az Isten törvénye egyaránsu képen tilttya a roszat, és parantsollya ajót, ez így lévén, vétkezünk ha azt tselekeszük amit tilt, és ha azt el mulattyyuk a mit előnkben ád, egy szoval. akeresztenyi jó erkölcsnek, egyik része abból áll, hogy a roszat el kerüllye, a másika, hogy a jót kövesse.

A vétekekne valosága, abból áll, amidön tellyeségel akarunk élni ateremtet állatokal, holot az Isten. azt akarja, hogy mértékleteségel. élyen azokal az ember, szabad ő néki azokal élni szüksége szerént, de nem szabad azokban tenni örömét. és nyugodalmát. mert azok nem tehetik ötet boldogá, azok nem érdemlik, se ami tiszteletünket, se szeretetünket, ami lelkünk sokal drágáb azoknál, tsak az Istenért teremtetet, aki tsak egyedül méltó szeretetünkre.

II Egy ember által jött bé evilágra abün, akiben mindnyáján vétkeztek, ezért is estenek mindnyáján az Isten haragjában. ezért is jött bé **[29a:]** ahalál, és hatotta el az egész földet, aminden féle nyomoruság. ezt nevezik tehát eredendő bünnek, mert ebben a születéskor részesülnek, a mely

⁶⁵ külső (részei,) eszközi,

ph. 2. adám, vétkezésétől fogvást. nemzettségről, nemzettségre szál, minden fiaiban, és az egész emberi nemzet részesül romlandóságában. ezért is mondgya az apostol., hogy ameg⁶⁶ romlot természetért. haragnak fiai valánk.

5 A mi első atyáinknak vétke, két nagy sebet okozot lelünknek. az elmének. tudatlanságát. és a ros. kivánságot, vagy is aroszra valo hajlandoságot⁶⁷ az akaratban, ezek akét veszedelmes eredeti mind azoknak avétkeknek, a melyekben esik az ember gyermekségétől fogvást.

10 A vétek nyomorultá teszi az embert, még életében, az elméjit meg vakittyta, a szivit meg ronttya. abban a kegyelmet el ólttya. az ördögnek rabjává teszi, az Istennek ellenségévé, és méltová az örökös halálra, nem tudgyátoké mondgya az apostol, hogy a hamisak az Isten országát nem birják. mi érdemli tehát ugy meg a gyüölést, mint a vétek.

1 cor. 6 15 [29b:] egy kereszténynek mitől kellene inkább irtozni mint attol. a mi halált okozot az emberi nemzetnek,? a mi az örökké valo halálra vezet minket, és a mi oka volt a kristus halálának,

hebr. 10 20 A ki a mojses törvényit meg szegte. halálra íteltetet. minden irgalmaság nélkül. menyivel inkább sulyosab büntetéseket nem érdemel az olyan aki az Isten fiát meg tapodgya. és a testámentumnak vérit tisztátalannak, és semminek tarttya. és a kegyelemnek lelkét,⁶⁸ boszuságal 25 illeti.

Eccli 20 III A büntől fuss, valamint akigyotól. mondgya aböles, mert ha ahoz járulsz meg fog tegedet; annak fogai olyanok mint az orosz lányé. a melyekel meg öli alelket, minden vétek olyan mint akét élü pallos, a mely egy tsapásal meg 30 öli mind a testet, mind alelket, és el választtya az embert az Istentől, az ő valóságos életétől, a sebet pedig amelyet tsinál, más meg nem gyógyithattya hanem akristus, a ki is aminden hato orvos.

2. macab. 35 A martyrumok mindnyájan jobban szereték élettyeket el veszteni. mint sem tsak egy vétket tsele-[30a:]kedni.

⁶⁶ ameg <le> romlot

⁶⁷ hajlandoságot [Utána törölt vessző.]

⁶⁸ lelkét, <buzgo> boszuságal [boszu — <buzgo> fölé írva.]

dan: 13.

josef inkább el hagyá apalásttyát, és rabságot szenvedé, hogy sem vétket tselekedgyék, jobb azemberek kezeiben esni, mondá susánna. tselekedet nélkül, mint sem vétkezni az ur szine előtt, követnünk kell ezeket apéldákat.

- 5 Hogy avétket el lehessen kerülni, szükséges. 1. hogy magunknak ne higyük, és el kerülyük az alkalmatosságot, és a veszedelmet. mért aki a veszedelmet szereti, el vész abban, 2. meg kel tanulnunk szorgalmatoságal. az évangyéliumi igazságokat, és kötelességinket, mivel a tudatlanság, eredete
10 számtalan sok vétkeknek., 3. meg kel magunkban sanyargatnunk. rosz hajlandoságinkot, és a földi dolgokhoz valo kivánságinkot, hasonló képen az ideig valo nyomoruságoknak félelmét is, mivel szent ágoston szerént, arosz kivánság, és a félelem, okai minden vétkeknek, 4. szüntelen kel gondolkodni az utolso végről, ahalálról, az ítéletről, pokolról, és aparadicsomról, 5. szeresük az Istent mint atyánkot. félyünk tölle mint urunktol, és bíránktol. 6. menyünk szüntelen akristus eleiben, valamint az ina szakadt ember, az ágyában. mivel ő örökös orvosa lelkünk-[30b:]nek, ő
15 halált szenvedet hogy a büntöl meg szabadittson, és igazaká tegyen. Isteni igazságal, kut feje lévén igazságunknak, ő is menthet meg egyedül avétektől, és szabadithat ki, ha abban esünk.

25 *Kérjük az Istent hogy utáltassa meg velünk avétket, és hogy töredelmeségel szányuk bánjuk, hogy ötet meg bantottuk. minden kár vallásunk felet, a kegyelemnek el vesztésit kel siratni, a melynek ellensége avétek, és tsak egyedül annak el vesztésit lehet helyre hozni aköny hulatásal.*⁶⁹

act. 5.

30 Inkáb kel engedelmeskednünk az Istennek mint sem az embereknek.

rom.. 6

Tekinttsük meg magunkot mint holtakat a bűnnek, és mint élöket az Istennek, akristus által.

hebr. 6

Azok kik vétkeznek, meg feszittik ujontában a kristust szivekben.

rom 6

35 Mitsoda gyümölcsötök volt azért akor abünben. a melyet most szégyenlitek, mert annak vége ahalál.

⁶⁹ [A sorok aláhúzása későbbi? tintája világosabb.]

st aug.

Jaj az olyan vakmerő léleknek, a ki el távozáván te tölled oh én Istenem,⁷⁰ azt reméli hogy valamely jobbat találhat helyetted.

[31a:] 10 napon

A penitentzia tartásról.

luk. 13.

I Ha penitentiát nem tartotok. mindnyájan el vesztek,⁵ mondgya akristus., szükséges abünös embernek vagy magát meg büntetni, vagy hogy az Istentől meg büntetessék, ő tsak azoknak botsát meg akik magoknak meg nem botsátanak, azokal téssen irgalmaságot, akik magokhoz nem irgalmasok, és a kik magokhoz⁷¹ szent keménységgel vannak,¹⁰ enélkül a véték tellyeséggel meg gyógyithatatlan., és örökké valo nyomorultá téssi a bünöst.

st greg.

A penitentzia tartás a szent atyák szerént. abbol áll, hogy sirasuk büneinket, és többé olyan vétkeket ne tselekedgyünk. a melyeket siratnunk kellene.. hogy ha életünket¹⁵ meg nem változtattuk. a vétket meg nem utálluk. és az Istent nem szerettyük. akár minémü penitentiát tarttsunk.⁷² de a tsak hejában valo, és haszontalan lészen.

st aug.

Vannak olyan szines penitentzia tartások [31b:] melyek a szivet meg nem változtatták, avéteknek ellene nem állanak. és a melyek tsak külső képen valok, ilyen volt ajudásé;²⁰ vannak meg olyan gyengék, a melyek a szivet egy kevesé fel indittyák, de tsak egy résziben változtatták meg, vannak meg olyan könnyen valok, a melyek el hagyatnak bizonyos vétkeket, de meg másokat engednek nevekedni helyekben,²⁵ vannak olyanok., a melyek tsak ideíg valok. a melyek jól kezdik, de lassanként el lankadnak. és nem végezük ugy a mint kezdették, apedig igasságos dolog. hogy a penitentzia holtig tartson. és mind addig valamég avétek ki nem irtatik.

³⁰ II Mint hogy avéteknek eredete a szivben vagyon., szükséges hogy a penitentiát is a sziven kezdgyék el, és hogy

⁷⁰ Istenem, <1> azt reméli hogy [Valószínűleg h-t kezdett írni.]

⁷¹ magok(al)hoz [hoz — <al> fölé írva; az á ékezethibá.]

⁷² tarttsunk. [n — beszúrás.]

joel 2.

onnét el terjedgyen atselekedetekre, és az életnek minden⁷³ maga viselésére., térjete meg hozám mondgya az ur, tellyes szivetekből, böjtel, sirásal, és jajgatásal, szagasátok el sziveteiket, és nem ruháitokat, ebből áll a szivbéli penitentzia.

st greg

⁵ a sanyargatások, és más egyebek, tsak külső dolgok,
Az orvoságnak ellenkezőnek kell lenni anya-[32a:]valyával, apenitentzia illendő nagyságu légyen avéteknek nagyságához. azért akevélységből fel fuvalkodot elmét meg kel alázni, atörvény ellen fel támadot testet meg kel sanyargatni, afosvénység által meg romlot szivet meg kel tisztítani az alamisnával, és a másokal valo jó tévésel, a mértékletlenséget aböjtölésel. és a töredelmeséget kel el törölni. anagy vétkek, nagy orvoságokat kívánnak. arosz szoktatások nagy erőszak vételeket.

st Cypr. de lapsis

¹⁰ Egy szoval apenitentzia, az anyaszent egyháznak. atri-

sess. 14

¹⁵ dentinumi gyűlésben valo tanítása szerént. munkával valo keresztség, és apenitentziának szenttségében, nagy töredelmeség. és munka után lehet az Istennek kegyelmét viszá nyerni, bünösök mondgya az apostol. tisztítsátok meg sziveteiket, keseregjete. gyászollyatok, és sirjatok. ati nevetéstek siralomra fordullyon. és az örömetek⁷⁴ keserűségre, alázatok meg magatokot az ur szine előtt. és fel magasztal titeket.

jac. 4.

²⁰ III Dávid példája avalóságos penitentzia tartoknak, és
²⁵ a mi penitentziánknak hasonlonak kel. lenni az övéjhez. fő képen négyet⁷⁵ abbol fel tehetünk. 1. készen vagyok uram mondá, készen, az ostorozások-[32b:]ra., jó szivel el is veszem mind azokat. a keserűségeket, és nyomoruságokat, a melyeket néked tettik reám küldeni, 2. a keserűségem,
³⁰ és avétkem szüntelen szemeim előtt vannak. el sem vetem szemeim elől, a mit⁷⁶ egész életemben kel siratnom. 3. meg vallom, és nem félek ki nyilatkoztatni hamiságomat, 4. az én vétkem szüntelen valo nyughatatlanságban tart engemet, ha valóságos töredelmeség volna szivünkben., ha az
³⁵ Istent szeretnők, és ha ugy utálnok avétket amint kíván-

⁷³ minden <v> maga viselésére.,

⁷⁴ örömetek <∩> keserűségre,

⁷⁵ négyet [A g fölött áthúzott vessző.]

⁷⁶ a mit [mit — sor előtti margóra írva.]

tatik, hasonló gondolatokban volnánk,⁷⁷ meg érzünk ama-
gunk nyomorúságát, és csak suhajtoznék ami szívünk.

A penitencia nem csak nagy vétkeket illeti, a tridenti-
numi gyűlés azt tanította, hogy a keresztényi életnek. szün-
telen való penitenciának kell lenni, nincsen olyan ember aki
ne vétkeznék, de ha szinte találkoznék is olyan. aki meg
tartotta volna a kereszttségi ártatlanságát, mind azon által.
tartoznék a penitencia tartásban élni, elméjít, és érzékeny-
ségeit sanyargatni.

¹⁰ A penitencia, atett vétkeket meg orvosolja. és az ez
után valoktól meg oltalmaz, ez így lévén. [33a:] mint hogy
nintsen⁷⁸ olyan ember aki gyarló nelégyen. és szüntelen⁷⁹
ne tarthason a meg eséstől, azért nintsen is olyan, a ki ne
tartoznék penitenciában élni.

¹⁵ Ha szinte bűnösök nem volnánk is, a kristus a mi fejünk,
és példánk, a ki maga volt az ártatlanság. penitenciát
tartot, egész életében, mi azal tartozunk hogy hozzája hason-
littsunk, és ötet kövesük. kereszt és penitencia tarto
életünkkel, ezt ő nekünk parantsolya, tartozunk néki enged-
²⁰ meskedni.

*Folyamodgyunk gyakorta. akristushoz. aki véghetetlen irgal-
maságu, kérjük tőlle meg térésünket. kérjük tőlle élő hitet,
penitencia tarto töredelmes szívet, amely tele légyen a vétkekhez
való gyűlölséggel, és szeretettel ahoz, akít anyiszor meg bán-
²⁵ tottunk.*

Isai 55.

Hagya el a bűnös az ő uttyát, és térjen az urhoz. és könyö-
rül rajta.

matth. 3

Teremtsétek méltó gyümölcsét a penitenciának.

luk. 7.

Meg bocsátattak néki sok bűnei. mert sokat szeretet. öröm

luk. 15.

³⁰ léssen az Isten angyali előtt. egy penitencia tarto bűnösön.

luk. 22.

Kimenvén pedig péter. keservesen sira. [33b:]

rom. 2.

Az Istennek josága. minket a penitenciára hi.

st aug.

Oh penitencia tartó, mit használ néked a meg alázás, ha
életedet meg nem jóbbitod.

³⁵ Akár mely nagy bajban és nyomorúságban való eséstől
ne fély, csak azal el kerülhesed az örökké való kinokot.

⁷⁷ volnánk [o—a-ból javítva.]

⁷⁸ [Előző lap alján, őrszók: mint hogy nintsen]

⁷⁹ szüntelen [telen — későbbi beírás a sorvégi margóra.]

Hogy nem kel halogatni a meg térést.

Eccii 5

I Ne késsél meg térni az urhoz, és ne halogassad naprol napra, mert hirtelen eljö az ő haragja. és aboszu állásnak idején el veszt tégedet, ne mondgyad, az ur könyörületésége nagy, az én büneim sokaságának meg kegyelmez, mivel
5 az ő haragja oly hirtelen le szál, valamint az ő irgalmasága

Holnap el fogom kezdeni azt mondod., de meg adgyáké azt a holnapot.? az Isten botsánatot ígér néked, ha penitentziát tartasz, de arra más napot nem ígér néked, mit tudtz belé hogy ha nem fogjáké néked mondani még ma ezeket a rettenetes szokot., esztelen, ezen az éttzaka viszá
10 kérik lelkedet, és hová lesz akkor peni-[34a:]tentzia nélkül, és kié lesz amit gyűjtöttél?

Nintsen semmi veszedelmeseb. mint avétekben maradni ha tsak egy keves ideig is. azon idő alatt. az Isten ellen va-
15 gyunk, és kárhozatos állapotban., onnét tsak egy lépés pokolig, a mi életünk tsak egy tzérna szálon füg, ha az a tzérna el talál szakadni. örökösön el veszünk, ki tudgya, hát ha abban az órában hall meg a melyben vétkezet, a mint e sokakal történt. ez igy lévén, mitsoda nagy bolondság a
20 vétek el hagyását, és a penitentzia tartást halogatni, az idő nem lévén a mi birtokunk alatt, abbol nem parancsolhatunk.

st grig.

Kezd el ebben az órában ajó életet, szünyél meg arosztol, és tanuly jót tselekedni, a meg térésnek halogatása, jele
25 ameg vettetésnek. a mely vétket azonnal el nem törölik apenitentziával. a másikára viszen. a másika aharmadikára, és az utolso mindenkor nagyob lesz az elsönél, mennél tovább maradnak avétekben. annál inkább meg vakittyák és meg keményittik magokot. a vakság, és a meg keményedés
30 pedig. a penitentzia nélkül valo halálra viszen. a [34b:] mely anyomoruságoknak nyomorusága, és atsendeség a melyben élnek avétek után, inkább boszonttya az Istent szent chrisostomus szerint, mint sem avétek maga.

II A jó latornak példája tsak egyedül valo az egész szent
35 írásokban, arra nem kel támaszkodnunk, mivel aző életének

vége, meg térésének kezdete⁸⁰ volt. és az utolsó órája, hitének első órája volt, mielőtt meg világosítaték, azonnal magát meg üsméré, halálra magát érdemesnek vallá, és halálát. akristusával együtt ajánlá, és azt penitentiául vévé az Istentől. büneinek elég tételire.

Gondoljuk meg, hogy mi történék az egész világal nő idejében, a sodoma lakosival ábrahám idejében. anthiokus királynak, minden sirásával való penitenciáját meg veté az Isten, és nem nyerhete irgalmaságot. az esztelen szüzek, azért hogy idején készen nem valának, ilyen rettentő választ vevének. nem üsmérlek titeket.

philip 2

Munkálodgyunk tehát halogatás nélkül üdvességünkön, féllünk attól, hogy az irgalmaságnak ideje **[35a:]** elne mullyék töllünk. az Istentől kel várni ameg térésre való akaratot. és magát a meg térést, mondgyuk jérémiás profétával, terits meg uram engemet, és meg térek, mert tevagy az én uram Istenem, az én üdvességem kezeidben vagyok, és minek utánna meg térítettél volna. penitenciát tartottam, addig kel az urat keresni a még meg találhatni, és addig kel segítségül hini, a még⁸¹ közel vagyok.

jereem 31

15

Isai 55

20

Az olyan aki az Istent meg bántván, napról napra halogattya a⁸² meg követést, ujontában meg bánttya halogatásával, el veszi tölle életének leg jobb részit, a mely az iffiuság, vagy az egészségnek ideje., és csak azt hagyja meg néki, a mi már nem kel se a világnak., se arosz kívánságoknak, se az ördögnek, így meg is veti az Isten⁸³ irgalmaságának gazdagságát, és meg érdemli hogy az Isten is el hagyja, és meg vonya tölle kegyelmét.

III A halál órájára halogatni a meg térést a mint sokan tselekeszik, a mint egy lehetetlen., leheté penitenciát tartani olyan időben, a melyben semmit nem lehet mivelni,⁸⁴ de sőt még arról gondolkodni is úgy történhetik, szent ágoston azt mondgya., hogy abetegnek. **[35b:]** penitenciája, igen gyenge, és lehet attól tartani, hogy egy haldoklonak

⁸⁰ kezdete [te — beszúrás.]

⁸¹ még <koz> közel [Tollhiba.]

⁸² a <1> meg követést,

⁸³ az Isten<nek> irgalmaságának [Törlés a sor elején.]

⁸⁴ mivelni, </.> de sőt

penitentiája. meg ne halyon véle együt, én adhatok mond-
gya az olyan állapotban lévönek penitentiát, de nem biztat-
hatom. ha azt akarod tehát hogy az Isten irgalmaságot
tegyen veled, addig tarts penitentiát még egésségben
5 vagy.

A meg térésre szükséges hogy a sziv meg változtassa
hajlandóságát, ateremtett állatokhoz valo ragaszkodási-
nak ellene mondgyon. rosz szokásit hagyja el, mindeneknél
inkáb kezdgye az Istent szeretni, a keresztényi jó erkölcsök-
10 höz kaptssollya magát. ha kevés volt. legyen alázatos, ha
fösvény adakozo, ha tisztátalan, tiszta életü, ha haragos,
kegyes, és türo, ha boszu álló, mindeneknek meg botsáson.
és szerese ellenségít, mind évéghez nem mehet egy kevés idő
alat, főképen olyan időben a melyben a nyavalya el nyomja,
15 ahaláltól valo félelem elméjít el foglallya, azon kívül,
atestámentumáról, és a tselédíróról valo rendelés tételről is
kel gondolkodni.

Az ilyen utolso órákon valo meg téréseket. leg inkább,
ahaláltól, pokoltól, valo félelem, és az emberi tekintet
20 okozák. mint sem⁸⁵ az Isteni szeretet. vagy a [36a:] vétek-
nek meg utálása. félnek az égéstől, de nem avétkezéstől,
meg nem akarnak halni a szenttségek. nélkül. nem akarják
meg gyalázni familiájokot, nem akarják azt hogy meg
keményedeteknek, és meg átalkodotaknak tartassanak, de
25 rend szerént avétek hágy el minket. és nem mi avétket.

*Ad meg oh! Istenem. azt a kegyelmedet, hogy továbbra ne
halaszam meg térésemet, hogy halálom órájára ne hagyam
a meg térést. adgyad kegyelmedet hogy abünt el hagyam. és azt,
ate hozzád valo⁸⁶ szeretetből hagyam el.*

30 Mond el szivedből ezeket az Istennek, fel teszem magam-
ban, mostanában akarom el kezdeni meg térésemet. ez a
felséges jobb kezének meg változtatása,

Ha az ő szavát halyátok, meg ne keményittsétek sziveitek-
ket.

35 Mert hittalak és nem akartátok mondgya az ur, én is
nevetek ati veszedelmeteken, és meg nem halgtalak titeket.

⁸⁵ sem [Beszúrás.]

⁸⁶ hozzád valo valo szeretetből

Az alamisnárol.

tób. 4 I Adgy alamisnát amagad jóságából, és egy szegényről
 se fordítsad el szemeidet, mert ugy, az ur sem fordította
 Eccl. 3. el szemeit te rollad, valamint hogy az égő tüzet el olttya
 a víz, ugy az alamisnais el töröli a vétket, adgyatok alamis-
 nk. 12. 5 nát, szerezetek magatoknak el fogyhatatlan kintset menyek-
 ben.

Az alamisnálkodás, mind az ó, mind az új törvénybéli
 parantsolat, aki ezt el mulattya, a törvényt meg nem tarttya,
 az üdveségnek ellene mond, és meg fogja hallani ezeket
 10 arettentő szokot., menyetek el átkozottak az örökké valo
 matth. 25 tüzre, mert éheztem. ennem nem adtatok, szomjuhoztam.
 innom nem adtatok,

Az alamisnálkodás, mind az ó, mind az új törvénybéli
 parantsolat, aki ezt el mulattya, a törvényt meg nem tarttya,
 az üdveségnek ellene mond, és meg fogja hallani ezeket
 10 arettentő szokot., menyetek el átkozottak az örökké valo
 matth. 25 tüzre, mert éheztem. ennem nem adtatok, szomjuhoztam.
 innom nem adtatok,

luk. 16. A nékünk igen nagy hasznunkra vagyon hogy ha alamis-
 nát adunk, ugy olyan jó akarokot tsinálunk, akik minket
 15 az örökös hajlékban fogadnak. interesre adunk ha alamisnál-
 kodunk, a haszon száz annyi⁸⁷ ez életben, és a másikában.
 az örökké valo ditsőség. az alamisna nem költség. hanem
 jövedelem. [37a:]

A szeretet arra kötelez minket, hogy ugy szeresük fele-
 barátunkot valamint magunkot, de akinek evilági jova
 20 vagyon, és láttya az attyafiát szükölködni, és bé zárja szivét
 1 joan. 3. ő elötte, miképen marad meg az Isteni szeretet abban?
 agazdagság bövségének kel meg segíteni a szegények szük-
 ségit, ugy hogy, a gazdagok lelki szegénysége, meg segites-
 25 sék, akristus Jésus szegényinek lelki gazdagságokal, és így
 mindenek. egyaránsu állapotban lesznek.

Azt feleled annak a szegénynek. nagy soványon. aki tölled
 alamisnát kér, adgyon az isten neked, te ötet az Istenre
 küldöd, holot az Isten küldi ötet te hozád., hogy a te kezedből
 30 vegye el. a mit ő nem akar maga néki adni. és amelyet, azért
 adta néked, hogy nékie adgyad.

II Az alamisna két féle, lelki és testi, az első a lelki szük-
 séget illeti, mert a lelki élet mindennél eléb való, a lelki irgal-

⁸⁷ annyi [Utána törölt vessző.]

maságnak tselekedeti azok, hogy másokat tanítsunk, avétket vélek el hagyasuk. és ajó erkölcsre vezesük⁸⁸ jó tanasinkal, példáinkal, imádságinkal, és minden féle jó módokal.

A testi alamisna abból áll, hogy a szegényeket táplállyuk.
 5 ruházuk, nékik szállást adgyunk, gyámolok [37b:] legyünk, ha nyomorgattyák. meg segittsük, betegségekben gondgyokot visellyük, és mint hogy atest, alélekért alkottatot, a segittség⁸⁹ a melyel ahoz vagyunk, ne más végre, hanem a léleknek. üdveségire legyen.

10 Az alamisna olyan mint a mag, aki nem vett, nem arathat, a ki keveset vett, keveset is arat, de aki sokat vett, bövséges aratást várhat, visgállyuk meg hogy mitsoda aratást várhatunk⁹⁰ alamisnáinkból, az igaz bövséggel osztogatta el jovait⁹¹ a szegényeknek, az ő igassága meg marad mind
 15 örökkön örökké.

Hogy ha nintsen miből adni, leg aláb ajó akaratot kel az Istennek ajánlani, imádkozni azokért akik szenvednek, hogy az Isten segittségét küldgye nékik szükségekben, az ilyen mind olyan drága alamisna, a mely a leg szegényebtől is ki
 20 telhetik.

A gazdag, és a szegény esze találkoztanak, az ur teremp-tője. mind egyikének, mind amásikának, a szegénynek, tsak ebben a mulando életben vagyon szüksége a gazdagra, de a gazdagnak szüksége vagyon a szegényre hogy örökké boldog lehesen, és úgy lehet azzá, hogy ha segitti, szent gergely
 25 a szilfához hasonlittya agazdagot, és a szegényt a szöllőhöz, a szilfa noha szép legyen is [38a:] de gyümölcsöt nem hoz, a szöllő pedig ha gyenge is rakva vagyon a midőn a szilfára vagyon támasztva, így a⁹² gazdag is, segitvén a szegényt
 30 hogy el ne esék, részesül jó erkölceiben.

Mi mindnyájan az Istennek szegényi vagyunk, hová lennénk mi, hogy ha úgy el vonná tollünk a szükséginkre valokot, valamint mi el vonnyuk a szegényekét,? senki azért szükségben nem eset. hogy sok alamisnát adot, de

⁸⁸ vezesük [Utána törölt vessző.]

⁸⁹ segittség [Szóvégi g—k-ból javítva.]

⁹⁰ várhatunk [Utána törölt vessző.]

⁹¹ jovait <,>

⁹² a [Beszúrás.]

sokan estenek abban azért, hogy nem adtanak, a sárepta béli aszony, a leg utolsó falat kenyerét⁹³ is közlé aprófértával. azért a liszt, és az olaj, el nem fogyának többé házánál.

III A ki a szegénynek nem ad, a kristusnak nem ad,
5 bizony mondom néktek, valahányszor ezeket nem tseleked-
tettek vélek, velem nem tselekedtettek, akristus mind az
egész vérit nekünk adta, és csak egy darab kenyeret kér.
tőlünk, meg nem vonhattuk tőle amit kér, hogy ha csak
jobban nem szerettyük nálánál azt, amit meg tagadunk
10 tőle.

A kristus azt akarja hogy a szegényekkel, mindent tseleked-
gyünk a mi tőlünk ki telhetik, ezt pedig nem kö-**[38b:]**-
vettyük, hogy ha olyankor gyűjtünk jóságokat, amidőn
anyomoruságban láttyuk elveszni a szegényeket, nem is
15 bizunk az Isten rendelésiben, a melynek kut feje ki merit-
hetetlen.

A szegénynek kel adni a szükségben felyül valót. mivel az
öket illeti. de a szükségben felyül valót, nem a tzifrázkodás-
nak, kevésységnek, torkoságnak, vagy a mértékletlenség-
20 nek kel el rendelni, mivel soha semmi nem elég ezeknek
a rossz kívánságoknak., ezek mind a saját, mind a mások
jóságait meg emésztik, hanem a felebaráti szeretetnek,
alázatoságnak, és a mértékletességnek, egy szóval a szükség-
re⁹⁴ való, igen kevésre megyen, abövségel való alamisna.
25 magunkhoz való szent fősvénység, és hogy másoknak sokat
adhassunk, tselekedgyük azt, hogy magunknak sokat meg
ne adgyunk.

Nem kel alamisnát adni amás jóságából, az ilyen ala-
misna,⁹⁵ égre kiálto vétek volna, leg először is azon kezd el,
30 hogy ad viszá a mi nem tégedet illet, az után adgy alamisnát,
a melynek ilyennek kel lenni, először, hogy az örömet, és
jó kedvel legyen, **[39a:]** és ne úgy mint ha erővel vonnák ki
a fősvénységtől, másodsor, hogy még éltünkben adgyunk.
mivel mitsoda jó neven vennék tőlünk., hogy ha csak.
35 akkor adunk, a midőn már semmit nem birhatunk, harmad-

⁹³ kenyerét [Második e—é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁹⁴ szükség⟨re⟩re

⁹⁵ alamisna, ⟨k⟩

szor, az atyánk fiait kel segítenünk, ha szükségben vannak. a szegények közül, a kik jobb erkölcsűek, azokat, akikkel az Isten rendelésiből, együtt vagyon lakásunk, a kik jóságunkban laknak. meg kel előzni azokat a kik félénkek, és szemérmesek, fel is kel ezeket keresni. negyedszer, adgy alamisnát jó szível, örömel, ne azért hogy lássák, abal kezed ne tudgya, a mit ajóbb kezed tselekeszik, a manna tsak éttzaka eset, és anap fel jötekor el olvadot, öltözetek fel mint Istennek választoti., szentek, és szerelmesek az irgalmaságnak indulatiban, akegyességben.

matth. 6
coll. 3.
EccI. 29.
ps. 75.
10
15
Zárd el alamisnádót a szegénynek kebelében, és könyörögni fog éretted, hogy meg menekedgyél minden gonosztól, ne kövessed az olyanokat, kik ditsekedvén gazdagságokban, semmit nem találtak kezekben holtok után, mert a szegényeknek képében, [39b:] ök is semmit nem tettek volt, a kristus kezében.

Visgálljuk meg magunkot Isten előtt, hogy ha ugy tekénttyüké a szegényeket mint atyánk fiait, mint Istennek barátit, akiket a szenvedés által tisztíttya, ha ugyé mint akristus tagjait, vagy ugyé mint magát akristust, hogy ha teszünké vélek mindanyi jót, a menyi töllünk ki telhetnék, és a menyivel tartozunk, kérdgyük meg ezeket amagunk lelki üsméretitől,⁹⁶ és azt fogja felelni hogy nem.

ps. 40
25
Boldog ember az, aki értelmesen gondolkodik a szükölködökről, és a szegényekről, agonosz napon meg szabadittya ötet azur.

gal. 6
A még időnk vagyon. mindenekel jót tselekedgyünk, fő képen ahitnek tselédivel.

st. ambr.
Hogy ha öket nem tápláltad, el vetted töllök az életet.

st. aug.
luk.⁹⁷ 6
30
A kinek a szive tellyes felebaráti szeretettel, annak mindenkor vagyon miből adni.

Adgyatok, és adatik néktek.

⁹⁶ üsméretitől, [üsméretitől-ből javítva.]

⁹⁷ luk. <matth.> 6

A szenvedésről.

matth. 5

I Boldogok azok akik akristusért szenvednek, aválasztottak része aszenvedés, és a kereszt, a ki semmit nem szenved, tarthat a meg vettetéstől. a leg igazabb mi közöttünk, tsak aláb valo vétkes, és mindnyájan olyan nagy bünösök
 5 vagyunk, hogy meg érdemelyük abüntetést, és aszenvedést, azokat pedig⁹⁸ el kel vennünk az Isten kezeiből. nem ugy mint olyan birotol, aki ostorozásával el akarna⁹⁹ minket veszteni, hanem mint olyan atyától, aki azok által., a meg térésre akar minket kötelezni.

judit. 10

st aug.

ps. 118

10 A boldogságban valo létel, avilághoz kaptsollya az ember szivét. el felejteti véle az Istent, és vétkeik táplállya, ellenben pedig a szenvedések attol el távoztattják, és az üdvesség keserüség az Istenhez, avalóságos boldogsághoz terittik, jó nékem hogy meg aláztál engem. hogy meg tanul-
 15 lyam igazságidot, ostorozd [40b:] meg uram¹⁰⁰ őket, és meg látod hogy hozád térnek, mondá dávid.

A szenvedés meg gyarapittya a jó erkölcsset, mert mint hogy a boldogság meg ronttya a szivet, és kevélyly teszi, ugy a szenvedés meg aláza azt, és bévéteti véle a kegyelmet,
 20 és követteti a jó erkölcsöt.

Egy szoval. a szenvedések, abüneink el törlésére küldetnek reánk, mert a vétek nem tsak arra kötelez hogy az Istenhez térjünk, atöredelmeség által. hanem hogy még eleget is tegyünk az ő igasságának, etellységel. szükséges.
 25 és az elég¹⁰¹ tételen a Concilium. nem tsak azt a penitentiát érti a melyet apap ád. se nem tsak azt, a melyet mi adunk magunknak, hanem még mind azokat avilági nyomorúságokat is. a melyeket az Isten méltoztatik el venni büneinnek botsánattyára. akristus érdemi által. a midön
 30 azokat alázasógal, és békeségel szenvedik.

⁹⁸ pedig [e—i-ből javítva.]⁹⁹ akarna [na — beszúrás.]¹⁰⁰ uram <ötek> őket,¹⁰¹ elég <tételhez> tételen

ps. 118.

Igaz vagy uram. és igasságosok ate itéletid, itt égess, it vagy uram., és ne kimély engemet bünöst, boldog lészek, hogy ha az ideig valo szenvedésekel, elkerülhetem. az örökké valokat, a melyeket meg érdem-[41a:]lerttem.

act. 14

5 II Az Évangyélium tsak keresztetek igér, mivel a sok nyomoruságok és szenvedések által kel bé mennünk az Isten országában. és az ur azt ostorozza, akit szeret, az Isten akkor ugy bánik velünk mint fiaival. ugyan arrais hivatattak ahivek.

hebr. 12.

2 cor. 4

10 A mi most a mi háboruságunkban, és szenvedésünkben, egy szem pillantásig valo és könnyü, a felette igen fő modon aditsőségnék örökké valo nagy voltát szerzi mi bennünk, mindent valamit szenvedünk ez életben, akár bünösök lévén, akár igazak. de azt nem lehet hasonlítani, se a vétekekhez a melyet meg botsátanak, se a kegyelemhez se avigasztaláshoz, mellyeket Isten ad ez életben., se az örök ditsőséghez, mellyet igér a másikában, a szivemben valo fájdal mim, sokasága szerént, ate vigasztalásid örvendeztették az én lelkemet

st bern.

ps. 93.

20 Senki közültek ugy ne szenvedgyen mint gyilkos, vagy tolvaj, vagy mint gonoszt tselekedő, hanem ugy szenvedgyen mint keresztény. az az. valamint a¹⁰² [41b:] kristus szenvedet, és azért ditsöitse az Istent, valamint aproféták.

st. bern.

Isai. 55.

25 Hol vagyon a mi hitünk, hogy semmit nem akarunk szenvedni, és mind azon által. a szenvedésért valo jutalomra vágyunk,? pirullyunk azért, hogy olyan kényes tagjai vagyunk atövisel koronáztatot fejünknek. akristus fájdal makot szenvedő ember, és¹⁰³ mi agyönyörüségeken akarunk élni.

hebr. 12.

1 petr 2.

30 III Tekintsünk ahitnek el kezdőjére, és el végezőjére akristusra, aki¹⁰⁴ a tsendes és boldog élet helyet. el szenvedte akeresztet. meg vetvén a gyalázatot. azért hogy lelkünkben el ne fogyatkozunk, akristus szenvedet érettünk. példát havgyván nekünk. hogy az ő nyomdokit kövessük.

¹⁰² a [41b:] a kristus

¹⁰³ és <a> mi

¹⁰⁴ aki <eleiben vévén akeresztet, az örömet,> a tsendes és boldog élet helyet. [A javítás a törlés fölé írva, halványabb tintával.]

Szükséges volt a kristusnak szenvedni. és úgy bé menni ditsőségében, magát fel áldozta érettünk a keresztben, és úgy érdemlette meg nekünk akegyelmet. az ő benne, a keresztnek., és a szenvedésnek kegyelme, ez a kegyelem
5 a szenvedésben vévén eredetét, a szenvedéshez való szeretetet is gerjeszti fel bennünk, hogy ha tehát szenvedni nem akarunk, ellene mondunk akegyelemnek, a mely min-
[42a:]ket keresztényeké tészén, és annak az örökségnek. a melyet nekünk érdemlet, úgy meg foszttjuk magunkot is.
10 akristusért való szenvedésnek ditsőségétől. és vígasztalásától. a mely olyan nagy egy szent doktor szerént, aki azt mondotta. hogy jobban szerette volna a tömlötzben lenni szent pálal, mint a menyekben¹⁰⁵ az angyalokal.

st. chr.

Ha szenvedni nem akarunk. ellene mondunk az örömmnek.
15 a melyet okoz¹⁰⁶ a keresztényi sirás, a melyről azt méri szent agoston mondani, hogy kedveseb minden világi gyönyörüségeknél; úgy tettzik némelykor mint ha akristus tanítványi el volnának nyomatva. a nyomoruságok alat, mind azon által. a szenvedések közöt. tellyesek öromel,
20 és vígasztalásal., mert az, az Isten rendelése.

Ellenben pedig a világ fiai, a kik mint ha vigasságban volnának, a keserőség emészti őket. avigasságot tsak külső képen kostollyák, tsak a szájok nevet. de a szivek nyughatatlanságban vagon. nintsen békesége az Istentellenek
25 mondgya az ur. [42b:]

Ugy kel tekéntenünk ez életben való betegségeket, és nyomoruságokat, mint¹⁰⁷ az Istennek anyi rajtunk való irgalmaságát, aki azok által akarja meg gyözni keménységünket. és penitentzia tartatlanságunkot, meg tisztít
30 minket az ur, a magoságbol. tüzet botsátot az én tsontaim közibe, bánatal emészttet engemet.

*Üsmérjük meg magunkban. a szenvedéseknek boldogságát, imádgjuk a meg feszítetet kristust, kérjük néki azt a kegyelmét, hogy részesülvén ez életben az ő szenvedésiben, részt vehesünk
35 amásikában. az ő ditsőségében.*

lan. 1.

¹⁰⁵ a menyekben <len> az angyalokal.

¹⁰⁶ okoz<a> a keresztényi

¹⁰⁷ mint <n> [?] Istennek anyi

- luk. 9. A ki utánnam akar jöni, mondgyon ellene magának. viselje keresztét életének minden napjaiban. és kövesen engemet.
- gal. 6 Távul légyen töllem másban ditsekednem, hanem tsak
5 a mi urunk Jésus keresztében.
- colos. 1. Bé töltöm azokat, a melyek héjával. vannak a kristus szenvedési az én testemben.
- hebr. 11 Moyses jobban szereté az Isten népével sanyargattatni, hogy sem az ideig valo bűnnek gyönyörüségében lenni,
- hebr. 12. 10 Mert még szintén anyira nem tusakodtál, hogy a véredet ki ontottad volna, abün ellen viaskodván. miről panaszkodol tehát.?
- st aug. A kristus kereszttye, a mi keresztünk nélkül minket nem üdvezit, egy kereszténynek azon kel maradni ö véle együt
15 egész életében. nintsen még most annak ideje hogy a kereszt-ről le szálljunk.

[43a:] 14 n a p o n

A vilagot valo meg vetésről.

I Ne szeresétek avilágot, se azokat a mi a világban vannak, mert valami evilágban vagyon, atest kívánsága. a szemek kívánsága, és az élet kevelysége.

- 20 A testi kívánság abbol áll, a midön kívánnnyuk, és szerettyük az érzékenységi gyönyörüségeket., sött még az olyanokot is, a melyeket avilág ártatlanoknak tarttya, példának okáért, találak gyönyörüséget az ételben. szabad is ezel a gyönyörüségel élni atest táplálására, de nem szabad
25 abban tartani aboldogságot, az évangyéliumban tilttya akristus a gyönyörüségnek szeretetét. hogy ha tsak azt az Istenhez nem fordittyák. mint örökös jónkhoz. agyönyörüség szükséges hogy olyan dologra ingerellyen amelyre szükségünk vagyon, de azal ugy kel élni. mint ha azal nem
30 élnénk. minden ragaszkodás nélkül. ez igy lévén, soha sem szabad vétkes gyönyörüséget ad-[43b:]ni magunknak,

A szemek kívánsága nem egyéb szent agoston szerént, hanem az olyan dolgok látásának, és tudásának kívánsága., a melyek nem szükségesek, se üdveségünkre, se hivatalunkra,

ilyen a szem, fül ember, a ki mindent akarna látni és halani, ennek akivanságnak vége nintsen, és alkalmatlanná teszi az embert arra, hogy egyedül az Istenhez, és az ő igazságához ragaszkodhassék.

5 Az élet kevésége az, a midön rendeletlenül kívánniak avilági tiszteletet, és betsületet, a midön magunk felől belső képen sokat állítottunk., a midön fele barátunkot meg vettyük. az egész sebek között, a melyeket tett avétek szivünkben. ebből leg nehezebb meg gyógyítani, eminden vétkeknek
10 agyükere,¹⁰⁸ és ez a leg jobb tselekedetekben is bé szivárkozik, úgy hogy észre nem lehet venni, az Isten meg engedi némelykor hogy az ő választati nagy vétkekben essenek. hogy meg mutassa nekik kevéségeket, és meg gyógyítsa őket azokból. dávid, és akét első apostol, erről példa, az ember nagyra
15 születet, de nem szabad [44a:] néki hogy azt magában., vagy a teremtet állatban kerese, hanem tsak az Istenben., akiben egyedül azt fel. találhattya.

1 joan. 2.

II Ha ki szereti evilágot. nintsen abban az Istennek szeretete, a kereszttségben ellene mondtunk avilágnak,
20 azt fogadtuk az Istennek., és az anyaszent egy háznak. az angyalok,¹⁰⁹ és akristus szolgálai előtt. hogy ellene mondtunk a sátánnak. az ő tselekedeteinek, és pompáinak. tudni illik. az ördögnek, a világ fejdelmének. avéteknek, agazdagságoknak, és a¹¹⁰ hejában valóságoknak. melyek a világ
25 pompái.

Meg ígértük abban, hogy valamint akristus, úgy mi is az alázatoságban., szegénységben. engedelmeségben. és a felebaráti szeretetben fogunk élni. egy szoval az evangyélium¹¹¹ szerént, a mely telyeséggel ellenkezik emeg romlot világnak tartásával, epedig olyan ígélet. a mely az atyák szerént.
30 minden fogadásoknál nagyob. és amelyet nem lehet meg másolni.

Tsak anyi pedig, mint ha ellene mondanánk [44b:] a kereszttségünkben tett ígéreteknek. és vett kegyelemnek,

¹⁰⁸ agyükere, <és ebből leg nehezebb meg gyógyítani.> és ez a leg jobb tselekedetekben is bé szivárkozik,

¹⁰⁹ az angyalok,<nak:> és akristus

¹¹⁰ a [Beszúrás.]

¹¹¹ evangyélium [a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

- gal. 1. hogy ha a világ szerént élünk. mindent valamit avilág szeret., azt nekünk gyanóságban kel vennünk. hogy ha pedig néki akarunk tettzeni, a kristus szolgálai nem lehetünk. szükséges hogy nekünk a világ meg feszitessék, és mi is avilág-
- gal. 6. nak.
- 1 joan. 5. Valakik az Istentől születtek meg győzik a világot, a mely tsak tsalárdság, ez a győzedelem pedig ahitnek erejétől vagyon, a mely győzedelmesé téssen minket az ő hizelkedésin, és fenyegetésin.
- jac. 4. 10 III Parázna lelkek, mondgya szent jakab. nem tudgyátoké, hogy evilág barátságja ellensége az Istennek, valaki azért. evilág baráttya akar lenni, az Istennek ellenségévé leszzen, nem paráznaságé avilágot szeretni. és akristust el hagyni, a mi lelkünknek, egyedül valo férjét, aki oly kegyes szeretettel szeret minket, ő nem evilágból valo, el is választotta attól. tanítványit.
- 2 cor. 11. 15 Két férj egymással meg nem alkhatik, nem is lehet két urnak szolgálni. a kristusnak, és a világnak, a kristus tanítása ellenkezik a világ tanítása-[45a:]val, és aki akristusé akar lenni, tartozik ellene mondani a világi szokásnak. ha a világ titeket gyűlöl, mondgya akristus, tudgyátok meg. hogy engemet még ti elöttetek gyűlölt,
- matth. 6. E világ el mulik, és aző kívánsága is véle együt. akristus azt mondgya, hogy nem könyörög avilágért, az az, az olyanokért akik tsak a világot szeretik, ellene kel hát mondani a világ tartásinak. és szokásinak, ha a kristusé akarunk lenni, mivel ő mindent fel áldozot érettünk. minden övé, mindenel is tartozunk néki.
- joan. 15. 20 *Kérjük az Istent. hogy oltsa el szívünkben a világhoz való szeretetet, és oltalmazzon meg minket tisztán. a világban való meg romlástól. gondolkodgyunk gyakorta. a keresztségi kötelesegekről., ujjítsuk meg gyakorta az akori tet fogadásinkot. és ígérretinket.*
- 1 joan. 2. 25 Jaj a világnak a botránkozásokért.
- matth. 18. 35 A keresztségben. nem a világ lelkét vettük, hanem az Isten lelkét.
- 1 cor. 2. Ne szabjátok magatokat a világhoz.
- rom. 12. Valaki az el veszendő dolgokhoz ragaszkodik. el is vész
- st aug. azokal.

Az emberi tekéntetről.

matth.
10

I Minden aki meg vall engem az emberek előtt, én is meg vallom ötet az atyám előtt, ki mennyekben vagyon, aki pedig engemet szegyenleni fog, és az én beszédimet, én is szegyenleni fogom azt, a mikor el jövök ditsőségemben.

luk. 9

5 Az emberi tekéntet, bizonyos félékenységből áll. a melyért nem mérik magokat kereszténynek mutatni, szegyenlik ugy beszélni és tselekedni a mint illik az Isten fiaihoz, nem mérnek az Istenhez hajolni. azért hogy a világ előtt valo betsuletet el ne veszésék, az ilyen félékenyeket is fogják a tüzes, és büdös köves tóban vetni, a paráznákal, és gyilkosokal.

apoc. 21.

10 Miért nem vizsik végben a rendekhez tartozando jó tselekedeteket, és kötelességeket, és mulattják el ajó ügyekezeteiket, azért mert félnek. a mit mondától, kívánnának ugyan az üdveségeken munkálodni, de mint hogy arra kevés társat találnak, vagy is azért igen kevesen ditsérik meg, azért azt nem is követhetik.

Ettől vagyon az után. hogy oly mod nélkül kíván-[46a:]-nak¹¹² tettzeni, és hizelkedni másoknak, mindenben ditsérni és követni a sokaságot. nyilván, és alhatatosan kellene követni 20 a jó erkölcsököt, és az évangeliumi igazságokat., de inkább tartanak az emberek itélettyektől. mint az Istenétől, ugyan ezért is felejtik el azt. a mivel tartoznak az Istennek. a kristusnak, az anyaszent egy háznak, és az igazságnak, az Isten, mondgya a proféta. meg rontotta azok tetemit, kik az embe- 25 reknek tettzenek, meg szegyenültek, mert az Isten meg vette őket.

ps. 52.

II Senki nem szegyenli a maga hivatallját. és mesterségét. akár mely alá valo, és meg vetendő légyen, nintsen is olyan mesterség, a mely ne talállyon olyanokot, kik azt ne követ- 30 nék emberi tekéntet nélkül. tsak abban hasznót lássanak, hat tsak egy kereszténynek kelé szegyenleni olyan hivatallját. a mely oly tiszteletes, oly hasznos. és a melyben anyit remélhetni?

¹¹² kívánnak [Az a vagy javítva, vagy csak a tinta szétfolyása miatt látszik javítás nyoma.]

A jó erkölcsöt úgy kellé tekinteni mint valamely gyalázatos dolgot, és a vetket úgy, mint betsületre, és tiszteletre valót. ? ilyen formában. mindenüt nagy gyözedelmeségben lenne. és a jó erkölcsnek el kelene telyeséggel magát rejteni, enél pedig nem lehetne nagyob igasság-[46b:]talanságot tenni, se ajó erköltsnek, se az Istennek. a ki is kut feje ajó erköltsnek.

Hát gyalázatos dolog volnaé az Istent szolgálni, és a betsületet az ördög részín kellé keresni? tsudálatos dolog, hogy az ilyen gondolatol irtoznak, mind azon által azt nem szégyenlik, hogy úgy élnek, és tselekesznek, mint ha ilyen gondolatban volnának.

rom. 2

A haboruság, és a gyötrelem szállya meg a gonosz tévő ember lelkét, része lesz pedig aditsőségben, a¹¹³ tiszteségben, és abékeségben, minden jó tselekedőnek, hogy ha el veszünk a világ meg szabadité minket? ha az Isten kárhoztat., attol meg menté minket? mitsoda vakság nagyobra betsülení avakságban lévő emberek itéletit, az Isten itéletinél. a ki minden ható. és maga a böltseség, ? és oly igen tartani azoktol, kik külső képen, gyalázván bennünket, ditsérnek belső képen. és attol nem rettegni, aki apokolnak tüzére vetheti mind a lelket, mind atestet.

joan. 12

III Sokan atanáts urak közül hittének a kristusban, de a farisaeusokra valo nézve, nem mérnek vala vallást tenni rolla, közönségesen, félvén attol, hogy ki ne üzetessenek a synagogából, tartozunk azal. [47a:] hogy jót tselekedgyünk, nem tsak az Isten előtt., de még az emberek előtt is

rom. 12.

Nem elég a, hogy valaki titkon legyen keresztény. nyilván kel vallást tenni, vagy el kel veszni, a nevezetes victorinus, akiről szent agoston szól, erről nagy példa, ez az orátor apogányságban öregedet vala meg, de végtire magában térvén, azt mondgya vala gyakorta az ő jó akarójának Simpliciusnak, tud meg hogy már mostanában keresztény vagyok, de tsak titkon mondá ezeket, mert nyilván nem meré azt meg vallani. az emberi tekéntet azt meg nem engedte néki.

35 Simplicius pedig mint valóságos jó akaró, azt felelé vala néki. hogy addig kereszténynek nem tartaná valamég az anyaszent egy házban nyilván vallást nem tenne, a kereszt-

¹¹³ a [és-ből javítva, aznak is olvasható.]

tényi hitről, victorinus, ezt csak neveti vala, de vegtíre, az Isten kegyelme meg szálván, észre vevé a maga vakságát, és mindenek előtt vallást tett ahitről, és azal nagy örömet ada az anyaszent egy háznak.

⁵ Egy igazán valo keresztény, félelem nélkül kö-[47b:]veti az Istennek rendelésit, és akarattját, avilágiak, csak a világ szerént viszik végben lelki hivatallyokot.

Add meg uram azt a kegyelmedet, hogy meg vessük az emberek ítéleteket, te vagy uram a mi bíránk, és csak egyedül te tölled várjuk aditséretet, és a jutalmat.

ps. 118.

Bizonyásgot szolottam törvényedről a királyok előtt, és azért meg nem szégyenültem.

rom 1.

Az évangeliumért meg nem pirulok.

1 cor. 4.

Nékem pedig leg kisebb gondom hogy tölleték ítéltessem vagy akár kitől.

2 tím. 1

Az Isten nem a félelemnek lelkét adta nekünk, hanem abátorságnak, a szeretetnek. és az okoságnak lelkét.

st. paulin

Ha a világnak tettünk, a kristusnak akkor nem tettzh-tünk.

[48a:] 16 n a p o n

Hogy magunkban nem kell biznunk.

prov. 14

²⁰ I A bölcs fél, és el tér agonosztol., abolond által ugordgya és bizakodik. abölcs üsmervén amaga gyengeségit, tudgya honnét kel venni az erőtt, és ugyan azért is vigyázo, az esztelen pedig vak lévén, csak magában bizik. és ugyan azért is vakmerő.

²⁵ Ádám esetétől fogvást. a Conciliumok szerént az ember magától csak hazugság. és vétek, néki az elméje vak, a szive meg romlot, aroszra hajlandó, és minden felöl gyengeséggel környül véve, se elméjében, se erejében nem kel néki bizni, mert leg gyakortáb az ő világos elméje csak setéttség, és az ő ereje csak hittség, és kevélység,

³⁰

Az ember akkor leg erősebb, a midön érzi amaga gyengeségit. mert akkor az Istenhez folyamodik, a ki minden ereje, a mi gyengeséginkben mutattya meg leg inkább az Isten hatalmát,

- 1 cor. 12 szent pál bizonyos kísértetekben, magában nem bizván, az Istenhez folyamodik. [48b:] és ezt a vigasztalo választást veszi, elég néked az én malasztom.
- joan. 1. Ebből azt tanulhattuk, hogy magunkban ne bizzunk, hanem csak egyedül a krisztusban vessük bizodalunkot, mivel egyedül ő ami erőnk, bölcseségünk, igasságunk, meg szentelünk, és meg váltonk, ő nála nélkül semmit nem tselekedhetünk, és mindent csak az ő hatalmától veszünk,
- philip. 2. II Az Isten munkálodgya bennünk az akaratot és a tselekedetet, úgy a mint néki tettük, ő kezdi el bennünk ajót, ő rom 9. is végezi azt el, semmi nem áll azon a ki akar, sem azon aki 1 cor 1. fut, hanem a könyörülő Istenen, azért hogy aki ditsekedik, csak az urban ditsekedgyék.
- 2 reg. 11 Ha a Cedrus fák el dölnek, hát a gyenge nád szálak hogy 15 ne dölnének el, ? erősebbek vagyunké sámsonnál, ? szentebbeké dávidnál? bölcsibekké salomonnál, ? az apostolok közül az első, a maga gyengeségetől nem tartván, veszedelemben esik. és meg tagadgya az urát, ha hittségében követtyük, esetiben is követni fogjuk,
- uk. 22. 20 Kapsollyuk szüntelen való aláztatóságál akristushoz magunkot, folyamodgyunk gyakorta hozzája, [49a:] imádságinkal,¹¹⁴ és csak egyedül, ötölle várjuk azt a kegyelmet, hogy a veszedelmet el kerülhessük, a kísértetet meg győzhesük, hogy úgy elhessünk, szenvedhessünk, és úgy haljunk 25 meg valamint ő, mivel ő nála nélkül csak a veszedelmet várhattuk magunkra, vigyázatok. és imádkozatok. mondgya akristus. hogy kísértetben ne esetek, a lélek gyors, és atest gyenge.
- matth. 26 joan. 13. Szent péter, magában bizván., mindenre ajánlá magát, és 30 meg tagadá mesterét, szent pál ellenben, tudván a maga gyarloságát., azt mondgya, hogy mindent¹¹⁵ tselekedhetik akristusban, aki ötet erősíti, és hiven meg marad a nagy veszedelmekben, ha szinte anyi Isteni szeretet volnais mi bennünk, valamint ő benne, de azt meg tudgyuk. hogy¹¹⁶ 2 Cor. 4 35 azt a kintset tserép edényben hordozuk, ne bizzunk az edény-

¹¹⁴ [Előző lap alján, őrszóként: *imádságinkal*]

¹¹⁵ mindent [*d-t-ből javítva.*]

¹¹⁶ [Sorvégen:] hogy [új sor elején:] hogy

ben, hanem kérjük azt a ki tsinálta, hogy keziből le ne ejtse, ne hogy el törvén, a benne lévő kints, el ne¹¹⁷ veszen.

III A kristus magais le borulván az atya előtt, az olaj fák hegyén., szenvedése előtt, meg tanyit ezen példájával,
5 hogy mit tselekedgyünk a [49b:] veszedelemben, és akisértetben, noha ő légyen az Istennek mindenható ereje, mind azon által fél, és retteg ahalálhoz való közelgetésekor, és tsak a buzgó imádságal erősíti magát.

Minden ő benne meg vagyon, mind azon által könyörög,
10 mint ha minden nélkül szükölködnék, magára révén gyengeséginket, meg akará nekünk mutatni, hogy az olyan való-ságal erős, aki nem amaga erejében bizik, hanem abban, a melyet veszen az Istentől.

Szent péter elegendő erősnek tartá magát, ahalál szenvedésire, és egy szolgálónak szavára meg esik, leheté az után az embernek amaga erejében bizni, ? szükséges a veszedelemben lévő kereszténynek, hogy minden bátorságát. ne magában. hanem az alázatoságban, az Istenben való bizodalomban, az imádságban, a veszedelem el kerülésében tegye, és mind
20 azokban azokoságal való vigyázásokban, amelyekre tanyitot minket akristus, és a melyekről anyi példát adtanak nekünk a szentek. minden időkben.

st. hier.

*Soha szemünk elöl elne vessük a mi magunk gyengesinket,¹¹⁸ kerüllyük el mindenek felet a vétékre vivő alkalmatoságokat. és
25 tudgyuk meg azt, hogy legg gyakor-[50a:]tább, azok a leg veszedelmesebbek, a melyektől. úgy tettik hogy nem kellene tartanunk.*

ps. 39

Az alázatos lelküeket, meg segitti az ur.

prov. 3.

Ne légy bölc te magadnál, félyed az Istent, és távozá el a
30 gonosztól.

matth. 8.

Mondgyad gyakorta akristusnak. szabadits meg uram mert el veszünk.

1 cor. 10.

A ki magát fent állani állityta. meg lássa hogy elne esék,

st. leo.

Mennél nagyob bizodalomban állittod magadot lenni, annál
35 inkább tarthat az el rejtet törtől.

¹¹⁷ el ne <f> [vagy <f>?] veszen.

¹¹⁸ gyengesinket, [Pár sorral följobb: gyengeséginket,]

A szenttségekről

I A sidó népnek valának szenttségei, akeresztényeknek is vannak, de a sidoké tsak olyan jelek valának, a melyek a meg váltot jelentették. akit ígéletben adot vala Isten az embereknek, de amiéink, a már el jöt üdvezítőnek jelei. és
 5 olyan módók, a melyek által részesit halálának gyümölcseibe, és¹¹⁹ szivünkben hinti kegyelmét.

Az ó törvénybéli szenttségek már el multanak, [50b:] mivel a titkok, a melyeket jelentették, bé tellyesedtenek. és akristust, akit ígérnek vala, már eljött, és el hozta avalóságot.
 hebr. 9 10 azok a szenttségek. tsak külső, és törvény béli tisztaságot adnak vala, de akristus mi nekünk el hozta a kegyelmet, a mely belső képen meg szentel a szeretet által.

A kristus. hét szenttséget rendelt az anyaszent egy házában. a keresztséget, bérnállást, az oltári szenttséget, a
 15 penitentziát, az utolso kenetett. a papi rendet. és a házasságot. ezek igen kevesen vannak. mind azon által sokal fellyeb haladgyák. az ó törvény bélieket, az ő tsudálatos erejekel. és hasznokal.

Ugyan ezen szenttségek által kezd az embernek szivében
 20 formálatni minden valóságos igasság. a kristus szenvedésitől, és halálától veszik minden erejeket, és hasznokot,

A kristus maga meg szenteli a lelket a ki részesül ezekben a szenttséges jelekben., a melyek minden bizonyal. kegyelmet okoznak azokban. akik azokat méltán veszik. akegyelem
 25 pedig nem áll a szenttséginnak a ki a szenttségeket osztogattya, mind azon által mentől szenttyeb, annál több segittséget, és kegyelmet nyerhet annak, akinek osztogattya, egy okos, és tanult [51a:] egy házi szolga, meg világosittya alekkeit., és meg üsmérteti vélek a szenttségek nagyságát. és
 30 erejét, egy Isten félo, és értelmes embernek. a kezében. a szent dolgok sokal hasznosabak.

II A szenttségek, ajó készületek nélkül nem hasznosok, hogy ha a láthatatlan kegyelem, mondgya szent agoston.,

¹¹⁹ és <szil> szivünkben

concil
 trid.
 sess 7.
 decret.
 de sacr.

meg nem szentel minket belső képen. mire valok nékünk a látható szentségek. ? a melyek is meg nem szentelik belső képen az olyat, a ki azokat meg veti, meg vetik pedig akor., a midőn azokat a világhoz való rendeletlen szeretettel veszik, 5 a mely szeretet oly igen ellenkezik az Isteni szeretettel, és akegyelemel.

Egy jól tett gyonás, és komunio, elegendő volna a mi meg szentelésünkre, mind azon által, menyi sok a gyonás, és mely kevés a meg térés, menyi sok a komunio, és mely kevesen 10 vannak az olyan keresztények. a kiknek élettyek, meg egyeznék az evangyéliumal. ? a penitentziának szentségében, akristus halálának bélyegét kellene vennünk,¹²⁰ de ezen szentség után is, avétek szintén úgy uralkodik bennünk valamint annak előtte, ezért is vagyon, hogy avétek, mely a 15 kereszt fán meg ölte ötet. még mostanában¹²¹ [51b:] is meg öli azokban. kik viszá élnek ezen szentségekel.

1 cor. 11

Szent pál azt mondgya., hogy az, aki akristus testét eszi, és véréit isza. hirdesse halálát, meg halván maga magának, a világnak, és rosz kívánságinak, hogy ha pedig minek utánna. 20 vették volna ezt a nagy szentséget., még is tsak magokhoz, és rosz kívánságokhoz ragaszkodnak, meg mutattják azal. ugyan azon apostol szerént, hogy kárhozattokra ették, mivel akristus¹²² úgy megyen mint meg válto azokban kik méltán veszik. hogy meg szentelye, és mint bíró, azokban kik méltatlanul veszik, hogy meg itélye, mi lehet rettentőb dolog mint a 25 szentségekhez járulni. minek előtte magunkot meg nem próbályuk.

III Boldisár. a babilonai király. tsak a¹²³ jérusálemi edényeket fertezetté meg, és az Isten azért, irtoztato képen 30 meg bünteté. menyivel inkább vélték mondgya. az apostol., hogy sulyosab büntetéseket¹²⁴ érdemel, aki meg szeplősitti a szentségeket, a melyek sokal szentebbek, az edényeknél,

¹²⁰ vennünk [venni,-ből javítva; ü-i-ből javítva.]

¹²¹ mostanában [Első a-á-ból javítva.]

¹²² akristus <hogy meg szentellye; és mint biro> úgy megyen mint meg válto azokban kik méltán veszik. hogy meg szentelye, és mint bíró,

¹²³ a [Beszúrás.]

¹²⁴ büntetéseket [Második e-t-ből javítva.]

eszerént tselekesznek hát. azok, kik a szenttségeket veszik, de élettyeket. meg nem jobbittyák,

Tanullyuk meg, mitsoda ereje és haszna vagyon. [52a:] a szenttségeeknek., mitsoda tisztelettel kel azokhoz lenni, mitsoda hittel, alázatoságal, tisztaságal., és buzgoságal. kel azokhoz járulni. ha üdveséget akarunk abban találni, és nem ítéletet, a szenttségek a mi szenteltetésünkre rendeltettek. legyünk tehát szentek. készületinkel, minek előtte azokat vegyük. de legyünk még szentebbek, minek utánna azokat vettük.

Hálálljuk meg az Istennek., hogy a szenttségekben. az üdveségnek, és a kegyelemnek kut fejét adta nékünk. siránkozunk azon. hogy mitsoda gondolatlanul. járultunk azokhoz, és tartottuk meg akegyelmet, vizsgáljuk meg valóságál., hogy miképen éltünk a szenttségekel, és ha azokal viszá éltünk, vigyázunk. hogy ez után olyan szent dolgokhoz való méltó készülettekel járullyunk.

Emlékezünk meg ezekről a szép szokrol, a szent dolgok, tsak a szenteket illetik. kérjük a kristusnak kegyelmét, hogy minek előtte a szenttségekhez járulnánk. azokhoz ugy készüllünk. a mint kívántatik., hogy mértékleteiségben, és vigyázásban élyünk, minek utánna azokat fel vettük., és hogy mindenkor ugy járullyunk azokhoz, mint ha mindgyárt meg kellene halnunk. mihent azokban részesülltünk. [52b:]

matth. 7. 25 Vigyázatok arra, hogy az ebeknek ne adgyátok a szent dolgokat, és a sertések eleiben ne hányátok a gyöngyöt. hogy lábok alá ne tapodgyák.

apoc. 22. Boldogok azok. kik ruhájokat a báránynak. vériben meg mosák. hogy részek légyen az életnek fájában, és annak gyümölcsét vehesék. agyümölcs jelenti a szenttségeket.

st aug. 30 Vannak olyan keresztények. kik ahiveknek nevét viselik, és akik valójában nem azok. ilyenek pedig azok, kik meg szeplösittik a kristus szenttségeit.

A Szent Mise áldozatnyájáról.

malach. 1

I Nagy az én nevem a nemzetek között mondgya az ur, és minden helyen áldoznak nekem, és tiszta áldozatot mutatnak bé az én nevemnek, amisének áldozatnyája, a melyben egyedül az Istennek legg nagyób, és legg fővebb vallást teszünk, emlékezete, és gyakorlása annak az áldozatnak, a melyet⁵ akristus ajánlot az Istennek a kereszt fán.

Ez egy áldozat, akerszt fán lévő áldozattal, ugyan azon pap is¹²⁵ ajánlya. az ugyan azon aldozatot. akristus aki magát fel ajánlotta. büneink el törlésére, [53a:] véres halálával, de immár többé vérit ki nem ontván, az anyaszent egy háznak¹⁰ hagyta ugyan azon testét, és vérét, hogy ajánlya. az atya Istennek világ végezetig.

Abban az áldozatban.¹²⁶ az ő teste jelen vagyón. a kenyerek színe alat, és az ő vére, abornak színe alat, az ő halálát jelenti pedig, ezen szenttséges jeleknek, egymástól valo külön¹⁵ létek, az ó testámentumbéli áldozatok, a melyeket ajánlnak vala az Istennek, tsak jelek valának, a mise áldozatnyájában pedig, akristus magát egészen ajánlya, és áldoz¹²⁷ az egész tagjaival, és az egész anyaszent egy házal, és abban, az anyaszent egy ház magát ajánlya ő véle együt, ez így lévén,²⁰ a szent misében. szükséges hogy mi magunkot is áldozuk, a szenttséges áldozattal.

hebr. 9.

II A Misének áldozatnyája., magában foglallya valóságál. azó testamentumnak négy féle áldozatit, 1. az egész áldozat, mivel abban a kristus egészen ajánlya magát az attyának, és²⁵ meg mutatya hozzája valo szeretetét, 2. a meg engesztelő áldozat, mivel akristus abban ajánlya magát, hogy büneinket el töröllye, és ha oly boldogok vagyunk, hogy azon az áldozaton jelen lehetünk, félelemel,¹²⁸ tisztelettel, töredelmes, és alázatos szível, ótt irgalmaságot veszünk, mert az ur meg- [53b:]

concil
trid.
sess. 22.
c. 2.

¹²⁵ is <al> ajánlya.

¹²⁶ az áldozatban [l—z-ből javítva. Fölötte:] Istennek [elírás.]

¹²⁷ áldoz<,>

¹²⁸ félelemel, [féllelemel,-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

engeszteltetvén, ezen áldozat által, apenitentzia tartásnak ajándekját adgya, és büneinket meg botsáttya.

3. Az a háláadásnak áldozattya, akristus abban ajánlya magát, hogy hálakot adgyon az attyának, minden jó tétéményiért, 4. az a meg nyeresnek áldozattya., akristus abban ajánlya magát, hogy nekünk szükséginkre valo kegyelmeket nyerhessen. ezen áldozattal, tekéleteseké tette örökké azokat, akiket meg szentelt, ez olyan vendégség, a hol az áldozattal. tápláltatunk

hebr. 10

10 Ezen az áldozaton szükséges a Communio. mivel a Communio által, az az, akristusal valo meg egyesülés által. veszik annak gyümölcsét, ám bár az a Communio tsak élő, és buzgó hitből, és szeretetből ályon is, de nagy hasznos, és valóságos léssen, vagy akár a szenttséget magát vegyék, hogy ha illendő állapotban vannak.

15 III A legg jobb és hasznosab módgya a mise halgatásának a, hogy meg egyesüllyünk szivel, és lélekel a papal, kövessük ötöt a menyiben lehet, mindenben a mit mond, és tselekszik. azon imádságot mondgyuk el véle. kérjünk botsánatot

20 Istentől ami-[54a:]dön ökére érettünk. ajánlyuk véle együt, a midön akristust ajánlya az attyának, adgyunk hálát, és kérjünk szükséginkre valo kegyelmet, a midön ő kér, és hálát ad, elegend jobb modgya. a mise halgatásának. noha egyedül nem tsak e jó, és hasznos.

25 Hogy akristust ajánlhasuk, és ő véle magunkot is, szükséges hogy meg testesüllyünk ő benne, legyünk élő tagjai az ő testének, és az ő lelkét birjuk, hogy pedigen ő véle áldozhassuk magunknak, szükséges hogy meg halyunk a világnak. és magunknak. legyünk készen, ő érette adni javainkot,

30 egészségünket, életünket, és olyan életet élyünk, a mely meg egyezék ilyen szándékal.

Az anyaszent egy ház azt akarja, hogy nagy belső figyelmeteséggel, és vallási buzgosággal legyenek jelen. azon a szent áldozaton. enélkül pedig bé nem töltik az ő parantsolattyát

35 úgy a mint kívántatik, a ki is nem akarja, hogy a fiai sidó modra bányanak ilyen szent dologal. és hogy tsak testel legyenek jelen a templomban, ót akövek is tsak olyan formában vannak, valamint hogy tartozunk az Istent imádni, és néki áldozni. léleekben, és ígaságban. az anyaszent egy ház is

azt akarja, hogy ezen anagy áldozaton, lélek-[54b:]ben, és igasságban legyünk jelen, más képen tsak szájal, tisztelnők az Istent, és a szívünk, távul volna tölle.

*Menyünk el a szent misére legg gyakrabban amint töllünk
5 lehet. és a menyiben kötelességünk azt nékünk meg engedik, mert
semmi ennél jöbben az Istenhez nem kapszol; ne legyünk öt
jelen tsak szokásbol, hanem figyelmeteségel, hittel, és buzgoságal.
ugy halgasuk. mint ha akálvária hegyén látnok a kristust meg
halni a kereszten, készüllyünk ahoz, az imádságal., penitenzia
10 tarto elmével, kívánván el válni avilági dolgoktol., és magunkot
ugy a kristushoz kapszolni, hogy semmi ö tölle el ne¹²⁹ választ-
hasson.*

lnk. 22.

Tselekedgyétek ezt, az én emlékezetemre.

1 cor. 10.

15 Az áldásnak pohára, a melyet meg áldunk, a kristus véré-
ben valo részesülés, és a kenyér, melyet meg szegünk, az ur
testében valo részesülés.

[55a:] 19 n a p o n

A Malasztokal való élésről.

1 cor. 6

I Arra intünk titeket mondgya szent pál, hogy az Isten malaszttyát hejában ne vegyétek, akegyelem olyan világóság, a melyet az Isten hinti¹³⁰ lelkünkben, és fel gerjesztöje annak a szent szeretetnek, a mely meg heviti az akaratot, az is szereteti velünk amit az Isten parancsol, és el kerülteti a mit tilt, ugyan az is tekénteti velünk az Istent ugy, mint a mi szívünknek Istenét, és örökös részünket.

st aug 30

20 A kegyelem szereteti alélekel amenyei dolgokat, és utál-
tattya meg véle a világi mulattságokat; ugyan az is tészi az
igasságban, a kegyelem olyan szükséges ajó életre, valami-
tsoda szükséges a lélegzet vétel a természet szerent valo élet-
nek, az el vonnya az ember szívét a vétekhez valo ragaszko-
dástol, a meg is gyógyittya a nyavalyákból, és sebekből,
30 melyeket okozot avétek, atermészetnek, az erőtt ád, és
fellyeb emeli az embert, és abban az állapotban tészi, hogy

¹²⁹ ne [Kereszttel jelölt beszúrás a sor alatt.]

¹³⁰ hinti <sz> lelkünkben,

munkálod-[55b:]hatik az Istenért, és az¹³¹ üdvességéért, követ-
vén ajó tselekedeteket, és a keresztényi jó erkölcsöket.

Minden féle kegyelem. ingyen valo irgalmasága az Isten-
nek, azt a kristus, vére árrán nyerte, és érdemlette meg né-
5 künk, azt senki meg nem érdemelheti, és az Isten azt, tsak ő
általa adgya.

Nintsen semmi drágáb akegyelemnél, nincsen semmi
könyeb¹³² mint azt el veszteni, se semmi nehezebb, mint azt
viszá nyerni, az el vesztés után, féllünk¹³³ a midön azt veszük,
10 mondgya szent bernárd, mert el veszthettyük, féllünk a
midön el vesztettük, mert talám viszá nem nyerhettyük, de
féllünk még inkább a midön viszá nyertük, mert ha még egy-
szer el vesztenök, sokal vétkesebbek volnánk, és az utolsó
állapot, sokal roszab volna az elsönél.

15 II A kegyelem minden féle jónál nagyob. és drágáb, annak
leg kisseb részit el veszteni sokal nagyob kár, mint ha az
egész világ kintsét el vesztenök., hogy ha egy olyan szent
gondolatot el mulatunk., a mely el fordítana agonosztol, és
ajora vinne, akor haszontalanná teszük egy részint, akristus
20 halálának érdemit, [56a:]

Egy olyan sugarlás a melyet hüségel követünk, nékünk
sok féle kegyelmeket szerez, a melyek meg nyeretik velünk,
a joban valo meg maradást, de mint hogy viszá élünk a
sugarlásal, azért kegyelmet sem veszünk, és nyomoruságban
esünk, hogy ha egy jó indulatot ki rekesztünk szivünköl,
25 meg érdemelyük hogy meg fosztasunk egy olyan kegyelem-
töl, a mely meg oltalmazot volna minket ahalálos vétekben
valo kisértettöl, és ezt a meg fosztást, a lelkünk veszedel-
me fogja követni. a mely föld gyakorta esöt veszen, az az
kegyelmet. és a mely tsak töviset terempt, a közel vagyon az
30 átokhoz, és meg égettetik.

Hogy ha az Isten szamot. kér, egy hejában valo szóért, mit
nem félhetünk anyi sok kegyelemért, anyi sok igaságért, anyi
sok szenttségekért, a melyeket haszontalanoká tettük,
35 roszaságunkért, ? nincsen semmi irtoztatob, mint a haszon-

¹³¹ az üdvességéért, [az—ü-ből? javítva.]

¹³² könyeb [könyéb-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹³³ féllünk [n—k-ből javítva.]

luk. 16.

5 talan szolgáló való ítélet, aki azért, hogy az ura pénzét el
ásta, minden irgalmaság nélkül kárhoztatik, és akülső
setéttségre vettetik. a hűségtelen sáfárnak kezéből¹³⁴ ki
vévé az ura a jószágát, mert azal vádoltaték., hogy a jószá-
gát el tékozolná, hasonló képen bánnak mind azokal., akik
az Isten [56b:] kegyelmével viszá élnek.

hebr. 12.

hebr. 4

III Figyelmezetek arra, hogy valaki az Isten malaszttyát
el ne mulassa. ma ha, az ő szavát halljátok, meg ne kemé-
nyítsétek sziveiteket, menyi sok. ideje már annak., hogy
10 szívünkben az Isten minket int, dorgál, fenyeget, és mi azt
hallatlanná teszük, oh' mely háláadatlanúság e? tudgyuk meg
azt, hogy mind akegyelemnek, mind avéteknek, bizonyos
mértékje vagyon, az után meg érdemelyük. hogy az Isten el
hagyon bennünket, az egész vétkek között, nintsen olyan
15 vétek, a melyet az Isten oly rettentő büntetéssel büntetné
meg, mint az ő malasztival való viszá élést.

Ugyan ezt a vetket is hányá a kristus szemekre a korozáin,
betsáida, és a kafarnaum béli lakosoknak, ugyan ezis teszi
öket vétkeesebbeké az ítélet napján, a fertelmes sodoma. és
20 gomora városinál, akeresztények pedig sokal. nagyob
malasztokal. élvén viszá. sokal vétkeesebbek, és inkább meg
büntetetnek.

Azok anyomoruságok a melyekben volt jérusálem,
azért hogy meg vetette a kristust, és ellene állot évangyéliu-
25 mának, tsak igen kevés példája azoknak a nyomoruságoknak,
a melyekben léznek örökké az olyan keresztények, kik viszá
élnek az Isten malasztival; hogy ha a kristus tűz langjai közöt
jö el, hogy boszut ályon azokon. [57a:] kik nem engedelmes-
kednek az évangyéliumnak, mitsoda keménységel nem fog
30 bánni azokal, kik minek utánna meg üsmerték volna az
utat,¹³⁵ és azigasságot, viszá térnek, és el hagyák a szent
törvényt melyet nekik hagyot.

Az imádságal nyerik meg¹³⁶ a malasztot, és ez az imádság
inkább áll a szívnek kívánságiból, és suhajtásiból, mint sem a

¹³⁴ kezéből [e—i-ből? javítva.] ki vévé

¹³⁵ az utat, <az igazságot,> és azigasságot,

¹³⁶ Az imádságal nyerik meg [Alatta világosabb tintával húzott
vonal többször áthúzogatva; úgylátszik a szöveget alá akarta húzni,
majd törölte a meghúzott vonalat. (Alább van 4 aláhúzott sor.)]

szóából, a mely csak külső jel; szüntelen kel azt kérni, hittel, alázatosággal, szorgalmatosággal, és mint egy erőszakosan, mivel a szükséges, minden időben, és minden dologban, azt reménséggel kel várni, és hűséggel meg tartani, azt nevelni kell, nagy buzgósággal, a jó tselekedetekkel, és a véték el kerülésével,¹³⁷ mivel azt a véték veszteti el velünk.

hebr 4

Járulljunk azért a kegyelemnek királyi székéhez, hogy irgalmaságot nyerjünk, és kegyelmet találjunk, alkalmas segítségre, enged meg uram véghetetlen irgalmaságból, hogy ate kegyelmed magtalan ne légyen bennünk.

exod 15

Vezére voltál uram, mondá mojses, irgalmasággal, népednek, melyet meg szabadítottad, és hordoztad ötet. erőséggel, a szent lako helyedre.

luk. 2

Jesus pedig nevedik vala böltéséggben., és időben, és kedveséggben Istennél. és embereknél.

joan. 1.

A kegyelmet, és az igazságot, a kristus hozta el nékünk.

ps. 101.

Én lelkem áldgyad az urat, és soha el ne felejttesd az ő jó tétémenyit.

[57b:] 20 napon

Az idővel valo éléről.

2 cor 6.

I Most akellemetes idő, most az üdveségnek napja, az angyal vétkezett., és az Isten egy szem pillantásni időt nem adot neki a penitentziára., az ember is vétékben eset, és az Isten hasonló keménységel bánhatott volna véle igassággal, de azt nem tselekedte, hanem ez életnek idejét adta néki apenitentzia tartásra,

25

Nincsen semmi drágáb az időnél, mind azon által semmire kevesebet nem hajtának mint arra, az életet, vagy ahejában valo tselekedetekben töltik el, vagy arosz tselekedetben, vagy olyat mást tselekesznek, nem azt a mit kellene, mind azon által. ami. boldogságunk. vagy veszedelmünk azon áll, amint az idővel élünk. de oh ! mely vakság ? nagyob része az embereknek, az örökké valóságnak kapujáig el mennek, még is nem tudgyák mire adatot nékik az idő, anapok, ahol-

30

¹³⁷ el kerülésével, [kerülésével első l-je s-ből javítva.]

napok, és az esztendők el telnek. és senki nem gondolkodik azokról.

Hogy az időt, érdeme szerént lehesen meg betsülni. szükséges három dologra vigyázni, 1. hogy akristus. [58a:] egész életét, munkáit, szenvedését, és halálát, tsak arra fordította hogy meg érdemelye nekünk azt az időt, a melyet el veszünk, és ha azt rosra fordittyuk., akristus titkai, haszontalanoká lesznek nekünk, 2. hogy egy óráig tarto jól el töltöt idő, meg szabadithat minket az örökös kintol, a melyet érdemlettünk, és meg nyerheti a mennyet, a melyhez érdemletlenek¹³⁸ voltunk. 3. hogy nintsen olyan kárhozot lélek, aki nagyobra nem betsülené azt az órát a melyet oly könnyen el veszünk, a világon lévő minden országoknál, hogy ha az Isten meg engedné néki azt. a penitentzia tartásra. azért millium¹³⁹ esztendögik szenvedne örömet, tsak azt meg nyerhetné ha lehetne, de azt soha meg nem nyeri.

1 cor. 7.

gal. 6.

Ecel 19.

luk 19

II Az idő rövid, evilágnak ábrázattya elmulik, azért a még időnk vagyon., mindenekel jót tselekedgyünk., főképen a hitnek tselédivel. meg ne szünnyünk pedig a jó tselekedettől., mert gyümölcsét veszük. annak idejében. szorgalmatosan tselekedgyed valamit akezed tselekeszik, mert se tselekedet. se okoság. se bölcsesség, se tudomány nem leszen akoporsóban ahová futunk

A kristus siratá ajérusalem el romlását. mert se meg nem üsmérte, se nem élt¹⁴⁰ azal az idővel, a melyben az [58b:] Isten meg látogatta, valami ezel a nyomoru várossal történt. példája azt, a mi velünk is fog történni, mivel tsak el hagyuk az életet folyini, s' fel nem nyittyuk szemeinket az Istennek anyi sok jó voltára, és irgalmaságára, a melyek környül vesznek bennünket, és az ő igasságának, és boszu állásának anyi sok jeleire, a melyekel. tele a világ, és a melyek fenyegetnek minket, hogy ha jora nem fordittyuk, és nem élünk malasztival. és látogatásával.

ephes. 5

III Meg lássátok. azért mondgya az apostol, hogy óva járjatok, nem úgy mint esztelenek, hanem mint böltsek, meg

¹³⁸ érdemletlen(unk)ek [ek (unk) fölé írva.]

¹³⁹ millium [U—n-ből javítva;] esztendögik [íráshiba *esztendögik* helyett.]

¹⁴⁰ élt [Beszúrás.]

váltván az időt, hogy az időt meg lehesen váltani, meg kel térni, ellene kel mondani agyönyörűségeknek, magunknak, ahejában valóságoknak, arosz kívánságoknak, a magunk akarattjának, eleget kell tennünk, sanyaru, és penitentzia

5 tartó életünkkel, az Isten igasságának, és helyre hozni az el vesztet időt, buzgob szeretettel. lelkünknek keserüségében gondolkodván el töltöt esztendőinkről.

E szerént válttyák meg drága maradékít egy olyan életnek, amelynek leg szebb napjait avétekben tékozlották el,

10 ha szinte kevés ideig tartanais azélet, tsak azt a keveset is nagy hüségel,¹⁴¹ és buz-[59a:]goságal fordittsák az Isten szolgálattjára, rövid idő alatt. sok időket töltenek bé, a munkások kik tsak egy óráig dolgozának., hasonló jutalmat vevének, mint azok, kik¹⁴² anapnak terhét, és hévségét

15 viselték, de a midön, nem hogy meg térnének az Istenhez. hanem még követik arosz tselekedetet., akor időnek előtte ahirtelen valo halált várhattják magokra, a mely halál el ragadgya mind azt az időt. a melyet tsak hejában apenitentzia tartásra akarták tartani.

20 *Tölttsük el jól azt az időt., a melyet az Isten jó volta ad minékünk. az üdveségnek munkájára, elyünk jól annak minden szempillantásával, tsak anyi mint ha azt el. vesztenök, hogy ha azt nem fordittjuk annak keresésére, a mi bennünket örökösön boldogoká tehetne, ajánlyuk Istennek minden tselekedetinket,*

25 *és szenvedésinket, akristus áldozattjával, együt, mely meg engeszteli az ő haragját, eszerént lehet tehát hasznal tölteni az időt, így is készülhetünk a jó halálhoz, és mehetiünk bizodalomal a mi bíránk eleiben.*

ps. 72 A kik az Istenhez meg térnek, azokban tellyes napok talál

30 tatnak.

joan. 9. Szükséges annak tselekedetit tselekednem, a ki engem küldöt, mig nap vagyon, el jó az éttzaka, az, az, ahalál, a melyben senki nem munkálodhatik.

¹⁴¹ hüségel, <tölttsék,> és buzgoságal fordittsák

¹⁴² kik <tsak> anapnak terhét, [Törlés a sor végén.]

A jó példa adásról.

matth. 5

I Ugy világoskodgyék ati világoságtok azemberek előtt, hogy lássák ati jó tselekedetiteket, és ditsóítsék az. atyá-
tokot., ki menyekben vagyon, az egész felebaráti köteléségek.
közöt, a melyeket tartozunk másokhoz. nintsen se szorosab,
5 se ami anyira terjedne, mint ahogy másoknak. olyan jó
példákat adgyunk, amelyek őket az Istenhez térítsék, és a
roszról el vonnyák.

Tartozunk fele barátunkot úgy szeretni mint magunkot,
valamitsoda szükséges nekünk hogy mások lelki épületünkre
10 legyenek, úgy nekünk is lelki hasznokra kel lennünk mások-
nak, jó erkölcsü példákot adván, az embereknek természet
szerént szükséges atársaság. de annak atársaságnak, min-
denkor ajóra kel lenni, és soha sem aroszra, azért valamint
hogy semmi meg nem menti azt, aki a felebaráti szeretetet el
15 mulattya, úgy semmi meg nem menti azt is, aki másoknak jó
példát nem ád.

Ez a köteléség anyira terjed valamint a felebaráti szeretet,
és valamint hogy tartozunk mindenkor szeretni felebará-
tunkot, úgy tartozunk is néki lelki hasznára lenni, mert
20 mindenkor erőtelen, és aroszra hajlando lévén, szükséges
hogy szüntelen erősítésék¹⁴³ [60a:] ajó példa által.

Semmi nem közönségeseb mint ez atörvény, ezt által nem
hághattya, se nagy, se kitsiny, se gazdag, se szegény, se
atyafi, se jó akaro, se idegen, a jó példa főveb az alamisnánál,
25 az alelket élteti, tsak bizonyos számuan vannak a testi sze-
gények, de az emberek mindnyájan lelki szegények, minden-
nek vagyon szüksége a kegyelemre. és ajó erkölcsre, ajó
példák melyeket adtanak aszentek azoknak akikkel éltenek,
az egész anyaszent egy haznak lelki épületire vannak még
30 mostanában is, és mind világ végig is azok lesznek.

II A példák sokal fogatosabbak abeszédeknél, azok a
nagy példák, amelyeket látnak vala apogányok a régi keresz-
tényekben, sokal többet meg térítének közüllök, mint sem

¹⁴³ erősítésék <ajó példa> [60a:] ajó példa által.

2 Cor. 2. aprédikációk, vagy atsuda tételek, mi a kristus jó illattya
vagyunk, azért, valamik igazak, valamik szemérmesek,
philp 4. valamik igazság szerent valok, valamik szentek, valamik jó
5. titok, mondgya szent pál.

ibfd.
1. tim. 4. A ti tsendes magatok viselése nyilván légyen minden
embereknél, mondgya az apostol. légy példája másoknak. a
beszédben, anyáaskodásban, a szeretetben. a hitben., a
tisztaságban, mindenekben magadot adgyad például, mond-
tit 2. 10. gy meg másut az apostol., ajó tselekedé-[60b:]tekben, a
tudományban, atekélltetéségen., a meg ért erkölcsben, a
szolgák az uroknak engedelmességyenek. mindenekben
kedveskedők legyenek, nem ellen mondok,¹⁴⁴ nem tsalárdok,
hanem mindenekben jó hivek, hogy a mi üdvezítő Istenünk
15. tudományát ékesítsék mindenekben.

1. petr. 3. Az aszszonyok a férjeknek birtoka alatt legyenek, hogy a
kik nem hisznek is az ígének, a feleségek magok viselése
1. tim. 2. által, ige nélkül meg nyeretessenek. az aszszonyok tisztességes
öltözettel, szemérmeséggel, és jozansággal ékesítsék mago-
20. kat, és nem fodoritot hajjal, aranyal, gyöngyökkel, vagy drága
öltözetekkel, ate leányod monda szent hiéronimus egy keresz-
tény anyának, ne lásson semmit olyat benned a mit¹⁴⁵ követ-
hetne vétkesen, emlékezel meg aról, hogy annya vagy egy
szüznök, akit inkább kel oktatnod jó példa adásiddal, mint sem
25. beszédiddel.

Epist. 7. III Jaj annak aki mást meg botránkozttat, az, az, aki rosz
ad loc 25. példát ad, jobb volna az olyanak ha atengerben vetnék,
matth. 18. mint sem botránkozttatására lenni ahivek közül a leg kisebbnek
2 cor. 2. is, arosz példa ahalálnak illattya ahalálra, a komédiák, ven-
30. dégségek, tántzok. tisztátalan versek, rosz könyvek, énekek,
szemérmetlenségek, mind ezek végzetetlen vétkeket okoznak,
az olyanok, kik az illyeneknek kezdői, számot fognak adni
arosz példáért, melyet hagynak magok után. hogy ha a vét-
kekhez hasonló nagyságu penitentziát nem tartottak, vala-
35. mint hogy [61a:] annál több jutalmat vesznek az olyanok,

¹⁴⁴ ellen mondok, [Íráshiba ellen mondok helyett.]

¹⁴⁵ a mit (ne követhessen véték nélkül) követhetne vétkesen,
[A javítás a törlés fölé írva, sötétebb tintával.]

kik mentől több lelki hasznokra voltak másoknak, jó példa adásokal, ugy a büntetés is annál nagyob léssen. azon, kik mentől több lelket vesztettek el rosz példa adásokal.

Az olyan szülék, kik rosz példát adnak gyermekeknek, 5 kegyetlenebbek, agyilkosoknál, mivel mind testeket, mind lelkeket akárhozatra vetik, a rosz példa adásal, mind magunkhoz, mind máshoz kegyetlenek vagyunk, mert a magunk esésével, ejtünk le mást is.

rom. 14 10 *Igyekezünk keresni azt, a mi nekünk épületunkre lehet, és vigyázunk arra, hogy felebarátunknak botránkozást ne adgyunk, kerjünk botsánatot a mások vétkeért, amelyben valamely részünk lehet, és a melynek mik voltunk okai¹⁴⁶ akár mitsoda modon, vigyázunk amagunk viselésére, ne hogy a mások vétke, mi reánk essék. anélkül is elég vagyon rajtunk.*

joan. 13. 15 Példát adtam néktek mondgya az üdvezítő, hogy ti is hasonló képen tselekedgyetek

1 cor. 10 A botránkozásra okot ne adgyatok., se a sidoknak, se a pogányoknak, se az Isten anyaszent egyházának.

st. basil. catech. Concil. trid. 20 Egy botránkozotato bünös vétkes léssen. mind azokért avétekért, a melyeket az ő rosz példája okozhat., és meg büntetetik a pokolban mind azért a gonoszért, a melyet okozot, vagy okozni fog halála után is, rosz példa adására valo nézve.

[61b:] 22 napon

Az Isten akarattyával valo meg egyezésről.

I Az embernek. akarattya meg romlot, és az ő hajlandosági.¹⁴⁷ magoktól hajolnak aroszra. az embernek veszedelme tsak 25 azért lett, hogy a maga akarattyát követte, és nem az Istenét, tsak ugy is üdvezülhet, hogy ha a maga akarattyánál nagyobra betsüllí az Istenét, vedd el a maga akaratot, mondgya szent bernárd, és nem lesz többé pokol. mivel azért karhoznak el, hogy tsak amagok akarattyát követik, a pedig attol 30 vagyon, hogy tsak magunkot szerettyük, és a teremtet állatot hasznunkért, gyönyörüségünkért, és ditsőségünkért.

¹⁴⁶ okai [Sor alatti beszúrás, sötétebb tintával.]

¹⁴⁷ hajlandosági. [i—a-ból javítva.]

Ellenben pedig az Isten akarattya mindenkor egyenes, mindenkor igazságos, mindenkor szent. az igazgattya a miéinket; ugyan az is teszi akaratumot akeresztényi erkölcsöknek kut fejjévé.

ps. 61

5 Nem vettetiké az Isten alá az én lelkem. mondá dávid, mivel tölle vagyok azén üdvességem; a mi lelkünk pedig ugy vagyok az Isten alá vetetve, hogy ha meg egyezik az ő akarattya az Istenével, és azt az egyeséget, a kegyelem tselekeszi, hogy pediglen részünk lehesen az üdvességben. a nem elég ahoz, hogy szent gondolatink, és jó beszédink legyenek, mivel tsak a mégyen. bé a [62a:] menyeknek országában, aki, amenyei atyanak követi akarattját.

matth. 7.

joau. 6

II Azért jöttem evilágra mondá akristus., hogy annak akarattját kövessem, aki engem küldöt, ugyan azt is akartam óh' én Istenem. és tsak ate törvényedet kívánnya az én lelkem. az én eledelem mindenkor avolt, hogy tsak azt kövesem ami kedves előtted, engedelmes volt az ő attyának mind halálíg, és a keresztnek haláláíg. nekünk is ilyen igyekezetünknek, és gondolatunknak kellene lenni.

20 Egy kereszténynek. nem kel más akarattjának lenni, hanem hogy az Istent szerese, azt tselekedgye amit parancsol, azt kerüllye a mit tilt, és kaptsollya. magát az ő akarattjához, akár mely nehéz légyen a, azt is mondgya a kristusal, mindenekben, ate akaratod légyen meg, és ne az enyim, 25 mert te oh' én Istenem., tsak az én jómot kívánod,

Ha jó állapotban tész bennünket., adgyad kegyelmedet, hogy azal mértékleteségel., és ragaszkodás nélkül élyünk, ha nyomoruságot küldesz reánk, adgyad kegyelmedet, hogy azt békeségel., és alázasoságal szenvedgyük, hogy azt szeretettel., 30 és háláadásal. vegyük, kezeidből, és mondgyuk szent jóbal. mindent az ur adot ¹⁴⁸ volt, mindent az ur [62b:] vett el, tsak alett. a mi néki tettzet, légyen áldot az ő szent neve.

act. 9.

Uram mit akarsz hogy tselekedgyem? mondá az apostol meg térése után. tanits meg engem akaratodnak követésére, 35 légyen meg ate akaratod itt a földön, valamint menyekben, add meg nékem kegyelmedet hogy azt kövessem, alázasos buzgó szível. lélekel.

ps. 142.

matth. 6.

¹⁴⁸ adot(<,>) volt,

III Az Isten akarattját követni nem egyéb, hanem hogy azt tselekedgyük, a mit akristus tselekedet, és tanitot, alá-
zatosok legyünk magunk viselésében, alhatatosak ahitben,
kegyesek és mértékletesek beszedinkben, igasságosok, és
5 irgalmasok tselekedetinkben, mértékletesek szokásinkban.,
nem kel senkivel igasságtalanságot tselekedni, havelünk azt
tselekeszik, el kel szenvedni, békeséggel kell élni felebarátun-
kal, szeretnünk kell az Istent szivünköl, szeresük ötet ugy
mint atyánkot, felyünk tölle mint biránktól, semmit a kris-
10 tusnál nagyobra ne betsülyünk, valamint hogy ő semmit
nálunknál nagyobra nem betsüllöt, kaptsoollyuk bizodalomal
kereszttyéhez magunkot, tegyünk vallást rolla. bátorságal.,
és ahalált alázatoságal szenvedgyük.

A valóságos áitatoság, az Isten akarattjának követésében
15 áll, ugyan azt is kezdettek volt el a szentek e földön, és követik
azt. nagy tekélleteséggel. menyekben. ezt a tekélleteséget kel
hát kívánnunk, és kérnünk [63a:] Istentől. minden nap
imádságinkban. mivel magunk erejétől a meg nem lehet., és
akegyelemnek. kel azt követni mi bennünk. és mi általunk.

20 Az Istennek akarattja mi nékünk fel tétettek aszent írá-
sokban. fő képen az uj testámentumban., azoknak a szent
könyveknek. gyakorta valo olvasása. azon szent¹⁴⁹ igékröl
valo elmelkedés, abuzgó és hittel valo imádság, meg mutat-
tyák nékünk azokban, az ő akarattját, és szükséges kegyel-
25 met nyernek arra, hogy meg tanulhassuk azt követni minden
tselekedetinkben.

*Uram adgyad nékünk kegyelmedet., hogy meg üsmérhesük ate
jó, kellemetes. és tekélletes akaratodot, parancsoly minékünk,
és hogy örömei vegyük., imádgjuk. és szeresük mind azt. vala-
30 mit rendelsz felöllünk.*

matth.
11.

Mondgyad gyakorta akristusal. ugy legyen atyam. mivel
te ugy akarod.

Isai. 56.

Es a profétával. kész az én szivem. oh én Istenem kész.
mindenre.

¹⁴⁹ szent <ígéretekröl> igékröl

Az Istenben való bizodalomrol.

I Az Istenben való bizodalom a, hogy abban bizonyosok vagyunk, hogy az Isten meg adhattya a mit tölle kérünk, és hogy minék utánna nekünk adta volna a maga fiát, és szent lelkének sengéjit. hogy zálogi lennének üdveségünknek, modot is ád az üdveségre.

Ugyan erre abizodalomra is int minket aböles szája által, mondván, tudgyátok meg, hogy valaki az urban bizot, a soha meg nem szégyenült. a mi atyáink te benned biztak. mondgya a proféta., és meg szabadítottad őket, hagyad az urra minden gondodot., és ő maga fog táplálni, tégedet., minden szorgalmatoságtokot. ő reája vessétek. mert ő néki gondgya nagyon reátok, mondgya szent péter.

Elne veszesétek ati bizodalmotokot, melynek nagy jutalma nagyon, ugyan ez is ada reménséget ábrahámnak, a reménség ellen, ugyan ez is mondatá jóbal, hogy az Isten ha meg ölné is ötöt, de benne biznék, ugyan ez is ád ditsőséget az Isten mindenhatóságának, jó voltának. irgalmaságának, és ugy tekinteti ötöt velünk. mint minden jó tselekedetinknek kezdőjét; ha ő benne nem bizunk, kételkedünk tehát az ő minden hatóságában. bölcseségé-[64a:]ben, és jó voltában, mi bánthatná ennél inkább meg ötöt?

Keresztényi étellel kel pedig meg gyarapítani ezt a bizodalmat. a mely élet tellyes légyen jó tselekedeteketel. és magunkot minden nap meg kel szentelni, az Istenhez. felebarátunkhoz. és magunkhoz való köteleséginknek végben vitelével, mert más képen abizodalom maga hittség volna. a való¹⁵⁰ az Isten azt akarja. hogy mindent ő tölle várjunk, de azt nem akarja hogy kísérttsék, akor pedig kísértik. amidön az ő joságában, és mindenhatóságában bizván. a malasztinak nem engedelmeskednek, avétket el nem hagyák. és az évangyélium szerént nem élnek.

II Azok kik Istenben biznak, olyanok mint a sion hegye, soha meg nem változhatnak. leheté kételkednünk az ő min-

¹⁵⁰ a való <hogy> az Isten azt akarja. hogy

denhatóságában. ? hogy mondhattuk neki, mindenható atya, kétkedél az ő joságában ? miért hivod tehát atyádnak ? ő nem önnön magae a joság, az anya. el hagyhattyaé a szoptato fiát. ? de ha szinte el hagynáis, én elnem hagylak mond-
 5 gya az ur. nem monddodé azt hogy a mindenható atya terem-
 tette a menyet és aföldet ? hogy teremtette tehát azokat, és
 hogy igazgattya, hogy ha mindeneket nem tud. és nem lát ?

Az Istenben valo bizodalom, olyan belső békeséget szerez,
 a mely felyül haladgya az érzékenységi győ-[64b:]nyörüsé-
 10 geket, nem kel mind azon által azt gondolni hogy baj, és
 viaskodás. nélkül leszünk, azt tsak a más életben érvük el,
 némelykor az Isten az ő hiv szolgaira oly erős próbákat
 botsát. hogy tsak nem azt hitetik el magokal. hogy el hagyta
 őket. de a bizodalom meg enyhitti szenvedéseket, és segitti
 15 őket. és az Isten rendelése alá¹⁵¹ ajánlván magokat, békeséges
 tüirésben birják lelkeket, a még segittségét veszik.

Mind anyi sok különös malasztok, a melyeket mind eddig
 vettünk,. el hitethetik velünk, hogy ha el kezdette, el is
 végezi, hogy bennünket el nem hágy, és kegyelmit adgya, hogy
 20 álhatatosak legyünk, és országát birhasuk,

III Ne legyetek szorgalmatosak mit egyetek, alélek nem
 jöbbé az edelnél. ? tekintstetek meg az égi madarakot. ök
 nem vetnek, se nem aratnak, mind azon által. az Isten táp-
 lállya azokat, nem betsületesebbek vagytoké ti azoknál ?

25 A ruházatrol. miért vagytok szorgalmatosok, nézzétek meg
 a mezei liliumokot, mondom pedig néktek, hogy salamon
 nem volt minden ditsőségében fel öltöztetve ugy, mint egy
 ezek közül. ha Istennek amezei füre. amely oly hamar el szá-
 rad, gondgya vagyon., menyivel inkább gondgya lészen reátok
 30 kitsiny hitüek, a pogányok, és avilágiak keresik mind ezeket,
 ati menyei atyátok tudgya. [65a:] hogy mire¹⁵² vagyon szük-
 ségtek.

Keresük először az Isten országát. és az ő igasságát, és
 atöbbi meg adatnak nekünk, ne is szorgalmatoskodgyunk
 35 aholnap naprol., aholnap nap szorgalmatos lészen magárol,
 mindenik napnak elég az ő nyavalyája.

¹⁵¹ alá [Beszúrás sötétebb tintával.]

¹⁵² [Előző lap alján őrszók: *hogy mire*]

ps. 14.

Kérjük az Istent, hogy adgyon az ő irgalmaságában való bizodalmat nekünk. ő ami reménségünk, és részünk. az élők földében, ha nyomoruságban vagyunk is ez életben. a mi reménségünk örökké való, mivel az Isten jó azoknak. kik ő benne biznak.

cap 2.

ps. 9.

5 Hogy mind azok. kik ate nevedet üsmérik te benned biznak uram, mivel el nem hagyod azokat, akik tégedet keresnek.

ps. 117.

Jóbb az urban vetni bizodal munkot, mint sem az emberben.

hebr. 13

10 Fösvénység nélkül való erkölcsünk legyen., meg elégedvén a jelen valokal. mivel az Isten mondgya, el nem hagylak tégedet.

Vessed az Istennek kebelében magadot. mondgya szent agoston., el nem fordul, tölled, hogy el esél.

[65b:] 24 n a p o n

Az Isteni szeretetről.

15 I Az Isteni szeretet legg elsőbb, és legg nagyob a parantsolatok között. mid vagyok uram mondá szent ágoston. hogy engemet oly kegyes parantsolattal tisztely. mint a, hogy tégedet szereselek. és engemet nagy kinokal fenyegeess. ha azt el mulatom. a leg nagyob nyomoruság nem azé ha tégedet
20 nem szeretnek, valamint hogy a leg nagyob boldogság a, ha szeretnek. mivel tevagy magad ajóság, és te érdemled meg avéghetetlen szeretetett.

Az Isteni szeretet a, hogy hozája fordittsuk szivünknek hajlandóságát, és kivánságít; az embernek¹⁵³ természete
25 hoza magával. hogy ötet szerese, annak törvénye, a sziviben vagyon irva, amelyet, semmi onnét ki nem törölheti, de amiolta, avétek meg rontotta. nem fordul ahhoz a nagy joho, hogy ha tsak maga. magához¹⁵⁴ nem vonnya, és hogy ha. tsak az Isten. nem szereti elsőben.

1 joan 4

30 Ha az emberek, és az angyalok nyelvein szollok is, ha profétálásom leszen is., ha minden hitem léssen is, ugy hogy

¹⁵³ az embernek [Szóvégi e—o-ból? javítva.]

¹⁵⁴ magához [g — megkezdett h-ból javítva.]

ahegyeket másúvá vigyem. ha el osztom a szegényeknek minden marhámot is, ha atestemet az égetésre adom is. [66a:] akristus vallásáért, de ha szeretetem nem léssen, semmit nem használnak ezek nékem,

1 Cor. 13. 5 Az Isteni szeretet az a fő útt, amelyen kel járni minden kereszténynek. az is az a királyi törvény, amelyet a kristus adot nekünk, ugyan az a szeretet is téski könyebbé atöbb parantsolatokat, a szeretet tolti bé az Isten törvényit, ugyan az is¹⁵⁵ téski kedvesé akristus jármát, és könyüé az ő terhét, az Isten örökös szeretettel szeretet minket, minden jokal bé töltöt, és nekünk ígéretekett tett az örökké valo boldogságra, mind ezek elegendő ókók arra, hogy ötet szeresük.

1 Cor 13. II A szeretet türő, kegyes, nem irigykedik. nem tselekszik gonoszul, fel nem fuvalkodik. nem tisztesség kiváno, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem gondol gonoszt. nem örvendez ahamiságon. örvendez az igazságon, mindeneket el tür, mindeneket hiszen. mindeneket remél, mindeneket el szenved.

st. aug. A szeretet tsendeségben nem lehet; az olyan tűz, a mely
st. greg. mindenkor mozgásban vagyon, ahol vagyon, nagy dolgokat
m. mivel. hogy ha pedig semmit nem munkálozik, nem igazán valo szeretet, ahit által munkálozik aszeretet, ved el aszeretetet; ahit tselekedet nélkül leszen. és meg hal, mondgya szent jakab, ez a szeretet az Istentől. [66b:] jö, és az Isten
joan. 6 25 maga az a szeretet, senki én hozám nem jöhet. mondgya a kristus. hogy ha az atyám magához nem vonnya, a szeretettel von pedig magához, oh! szeretet, aki mindenkor égsz, és soha el nem aluszol,, oh! szeretet. mely Istenem vagy, gerjesz fel engemet,

st. aug. 30 Ha engemet szeretz mondgya akristus, tarsd meg parantsolatomat, nem agondolatokban. se nem abeszédekben kel tekinteni aszeretetet, hanem atselekedetekben, ez életben valo boldogság, abbol áll, hogy ateremetet állatokhoz. ne kaptssollyuk magunkot, hanem az Isteni szeretetet nevellyük
35 szivünkben, és arról néki minden nap ujjab ujjabb bizonyosságot adgyunk, aszeretet, az Isten lako helyivé és templomává téski lelkünket, mivel anélkül nagy szegénységben léssen.

¹⁵⁵ is [i—e-b61? javítva.]

III Szeresed ate uradot Istenedet, tellyes szivedből, egész lelkedből, elmedből, és minden erődből, szivünkől szeretni az Istent, a, hogy néki adgyuk minden indulatit akaratumnak, nem kellett volnaé az Istennek szentelni a szivnek minden¹⁵⁶ első indulatit. ? jaj de talám meg az a sziv, elsem kezdette szeretni teremptőjét, kezdgyük el leg aláb. mostanában szeretni ötet. és mondgyuk el szent ágostonal, mely későn kezdettelek szeretni oh' régi és mindenkori új szépség tégedet, mely későn szerettelek, amit el mulattunk., hozuk helyre azt buzgoságinkal.

[67a:] Az Istent szeretni egész elménkből a, hogy néki ajánlyuk minden gondolatinkot, tudományinkot, és hogy azokal. ugy élyünk, valamint ő kívánnya, mindeniküntől a magunk rende szerént.

15 Az Istent szeretni egész lelkünkől a, hogy az ő ditsőségére fordittsuk egész életünket, és indulatunkot, szentellyük testünknek minden tagjait, és minden érzékenységinket az igasságnak, az áitatóságának, és a jó erkölcsöknek tselekedetire, ötet szeretni minden erőnkől a, hogy az ő akarattyának végben vitelére fordittsuk minden hatalmunkot, és minden erőnkot.

Ha illyen formában szerettyük ötet, mindent valamit tselekeszünk, ő érette tselekeszük, és nem fogjuk halgatni a magunkhoz valo szeretetet, a mely tart attol. hogy sokat ne tselekedgyék., és a mely, a maga kárával. el mulattattya azt, amivel Istennek tartozunk. az Isten szeretetének a mértékje a, hogy ötet mérték nélkül szeresük, etehát, valóságal. az Isteni szeretetnek tselekedete, és nem a, hogy tsak gondolat., vagy szájal. mondgyuk néki hogy szivünkől szerettyük. soké szivünkől, a mely oly kitsiny, egy olyan Istent szeretni, aki oly nagy jó, és oly szeretetre méltó. ?

A szent írás, és a szent atyák, előnkben adgyák., [67b:] hogy két féle dolgok indítói tselekedetinknek, az Isteni szeretet, és a magunkhoz valo szeretet, az egyike lelki, a másika testi, visgáld meg már, magadban. hogy a kettő közül, melyike igazgattya tselekedetidet.

¹⁵⁶ minden <belső> első indulatit. ? jaj de talám meg az a sziv, <e> elsem kezdette

Mim vagyok nékem az égben., és te kívülled mit akartam
 eföldön., én szívemnek Istene. te vagy az én részem örökké,
 nékem pedig jó az Istenhez ragaszkodnom., az ur Istenben
 helyeztetnem remétségemet.

5 Az Isten szeretet. aki a szeretetben marad, az Istenben.
 marad. és az Isten ő benne, aszeretet erős mint ahalál.

Az Istent úgy¹⁵⁷ szolgálják és imádják, ha szeretik.

25 n a p o n

A kristushoz való szeretetről.

I Ha ki nem szereti¹⁵⁸ a mi urunk Jézus kristust, átkozot
 legyen. tsak ő általa vagyok az üdvesség. és tsak az¹⁵⁹ ő nevé-
 10 ben lehet üdvözülni. az embereknek, nem lehet tehát üdve-
 zülni azoknak. kik nem üsmérik, és nem szeretik akristust, ő
 ami reméségünk, egyedül való közben járonk, fő papunk,
 szabaditonk, meg váltonk, urunk, és fejünk.

Ő hozta el a kegyelmet, és az igazságot. ő a való-[63a:]ságos
 15 szőlő töke. mi pedig annak ágai vagyunk, az ágak úgy hoz-
 hatnak gyümölcsöt, hogy ha a tőkén lesznek, azért mi is úgy
 hozunk gyümölcsöt, hogy ha ő benne maradunk, a szeretet
 kapszol minket a kristushoz. ugyan a szeretet által is mara-
 dunk ő benne, és veszük az ő kegyelmit.

20 A kristus azút, az igazság, és az élet, ő az út, mert tsak az ő
 érdemi által lehet az Istenhez menni, hogy ha az ő példait
 követik, ha úgy élnek a mint ő élt, ha úgy hálnak meg, a
 mint ő meg holt, és abban akészületben, ő az igazság. ő vilá-
 gosít minket, ő oktat szent törvényire. ő az élet, kegyelme
 25 által, ő is viszen ki minket a véteknek halálából, és elevenít
 meg minket lelkével, ő benne áld meg minket az Isten, ő
 benne éltet, ő benne támadunk fel, és ő benne adgya meg az
 üdvéséget.

30 Ő váltot meg minket vérének ki ontásával, ő nyerte meg
 nekünk az üdvéséget halálával. hogy pedig azt el érhessük,

¹⁵⁷ úgy <szertetik> szolgálják [szolgálják <szertetik> fölé írva.]

¹⁵⁸ szereti a<kristust.> mi urunk Jézus kristust,

¹⁵⁹ az ő [a-ö-ből javítva.]

minden ahoz valo szükséges malasztokot érdemlet meg
néküink, a maga testével táplál minket, szent lelkét közöli
velünk, hogy ő tölle, és ő benne élünk, mind enyi malasztok
nagy szeretetet kivánnak mi töllünk, és egész háláadást, ha
5 életünket ezerszer érette adnok is, de a még elegendő jele
nem volna szeretetünknek, de ellenben, az irtoztató hálá-
adatlanság. [68b:] volna, hogy ha szüntelen nem gondolkod-
nánk anyi sok jó téteményiről.

2 Cor. 11

II A kristushoz valo szeretet abban áll, hogy szeresük az ő
10 Évangyéliumát, keresztét, és anyaszent egy házát, ugy
tekinttsük ötet, mint lelki jegyesünket, akinek el jegyez-
tettünk ahit által, az évangyeliem által, akeresztség által.
hogy ugy mutattassunk bé önéki mint tiszta szüzek, a szí-
vünkben tarttsuk ötet, és tsak egyedül ő hozája kaptssollyuk
15 magunkot.

phi. 3.

A kristust szivből szeretni az, hogy ötet szüntelen ohajt-
tsuk, rolla gondolkodgyunk, minden gyönyörüséginket ő
benne tarttsuk, és ejjel, napal. tsak rolla foglalatoskodgyunk,
hogy magunkot mindentől meg foszuk, azért hogy ötet meg
10 nyerhesük, hogy egyebet ne tudgyunk, hanem tsak akristus
Jésust, és a meg feszitetet. kristus Jésust.

1 Cor. 2.

joan. 15

A kristust szeretni az, hogy tarttsuk meg az ő parancsola-
tit, ha meg tarttyátok az én parantsolatimot, monda a
kristus, az én szeretetemben maradtok, valamint én meg
25 tartottam az atyám parantsolatit, és az ő szeretetében
maradtam,¹⁶⁰ szintén ugy vagyunk mi a kristusé, valamint
akristus az Istené, azért is tartozunk néki lelkünknek, tes-
tünknek életével, és mindenünkel, ő meg holt mindenekért,
20 azért, hogy akik élnek, [69a:] ne magokért éllyenek, hanem
azért, aki érettek meg holt., és fel támadot.

2 cor. 5

III Mitsoda választhat el bennünket a kristus szeretetétől,
anyomoruságé, az üldözésé, vagy a szegénység. ? semmi el
nem választhat. még ahalál sem választ el sohais a kristushoz
valo szeretetünktől, minden kereszténynek így kellene¹⁶¹
35 beszélleni, de oh ! mely kevesen vannak a kik ezt mondgyák.

¹⁶⁰ maradtam, szintén [szí—m-ből javítva.]

¹⁶¹ kellene <sz> beszélleni,

st luk.
12.

Hogy pedig akristushoz való szeretetünk légyen, azt tőle kel kérnünk, ő hozta azt le a földre, és azt kívánja hogy a fel gerjedgyen szívünkben, ez olyan kegyelem. és ajándék, a mely onnét felyül származik, kérjük azt bizodalomal. és megnyerjük, mert akristus magais kéri azt az attyától mi nékiünk.

joan. 6.

5 Az anyaszent egy ház. mindent akristus által kér. ő ami szószóllónk, és közben járonk, az attyánál, ő általa is veszi kedvesen az Isten imádságinkot, és áldozatinkot, ugyan ezért is végezi minden imádságit ilyen képen, kérjük ezt a
10 kegyelmedet., a mi urunk jesus kristusunk által, arra is tanyit ez által., hogy ne ajánlyunk,¹⁶² se ne kérjünk semmit is az Istentől olyat, a mit néki ne ajánlhassunk, és tőle ne kérhessünk, ezen szenttséges. [69b:] üdvezítő által, ugyan ő benne is helyheztette az atya Isten minden gyönyörüségit, ő
15 minket tsak ő benne szeret, és a midön minket a kristusban látt, és akristust mi bennünk. akor, se szeretetét, se kegyelmét,¹⁶³ se országát. töllünk meg nem vonya.

Tégy velem anyi kegyelmet oh' uram Jésus Istenem, hogy add meg nékem szent szeretetedet, nevellyed azt anyira bennem, hogy el mondhasam, hogy szereteted ég szívemben.

gal. 2.

20 Ő engemet szeretet., és ahalálra adta magát érettem,

joan. 21.

Uram. tudod hogy szeretlek.

st. hier.

Az apostolok egy kevés ideig sem lehetének távul. akristustol, mert nagy szeretetel szeretik vala ötet.

st. bern.

25 Ha egészen magamot az Istennek tartozom adni. azért, hogy teremtetet, mivel nem tartoznám ő néki azért. hogy engemet meg váltot oly tsudálatosan, a halálra adván fiát. oly bünösért, mint én vagyok.

26 n a p o n

Hogy a kristust kel követnünk mindenekben.

luk. 9.

30 I Ha. ki utánnam akar jöni, mondgya akristus. tagadgya meg magát, és vegye fel azö keresztét, minden nap, és kövesen engemet, az embernek mondgya szent agoston. szüksége

¹⁶² ne ajánlyunk, <ne> se ne kérjünk [Törlés a sor elején.]

¹⁶³ kegyelmét, [k—o—ból? javítva.] [A fejezet végén lapszélességű aláhúzás.]

vala. egy olyan kalauzra, akit követhetné, nem tartván attól, hogy el tévelyedgyék, nem kel-[70a:]leték azért néki egy olyan bünös embert követni mint maga, mivel azok valának mindnyájan az emberek, az Istent kellették tehát követni, de azt se nem látta, se nem üsmérte, szükséges vala azért hogy az Isten emberé lévén, magát láthatóvá tegye, hogy az embernek például lévén, ötet tellyes bizodalomal. követhesse,

joan. 13.

Példát adtam néktek, hogy amint én tselekedtem, ti is ugy tselekedgyetek. az Isten, mondgya szent pál. még előre el rendelte aválasztatit, hasonloká lenni az ő fia ábrázattyához, a hasonlatosság pedig ugy lesz meg ha ötet követik, az ő élete, mondgya szent agoston, szüntelen valo oktatásból állot. a mi szokásinknak rendben valo vételére, és hogy tsak anyiban vétkezünk, a menyiben el távozzunk példaitol., hogy ha azt kívánnyuk a mit ő meg vetet, vagy ha attol. el távozzunk. a mit ő el akart szenvedni.

rom. 8.

1 joan. 2.

Annak mondgya szent jános, aki azt mondgya hogy a kristusban marad, ugy kel néki is járni., valamint a kristus járt arra a szent példára kel szüntelen vetni szemeinket. és meg egyeztetni életünket az ő életével,

II Tanulljátok meg töllem, mondgya akristus, [70b:] hogy én kegyes és alázatos szívű vagyok, szükséges tehát akristusal. meg vetni a világi ditsőséget, gazdagságot, gyönyörüséget. és fel vennünk az alázatoságot, a szegénységet, abékeséges türeést. kaptssollyuk magunkot akristushoz, minden munkáiban, és szenvedésiben. és mindenben, tsak azö rendelése szerént visellyük magunkot,

De oh! akristusnak., minden ohajtási, a menyei dolgok felé voltanak. a miéink pedig tsak a földi dolgok felé vannak, ő tsak az Istenről gondolgodot,¹⁶⁴ mi pedig tsak a világról, ő soha a maga akarattyát nem követte, mi tsak a miénket követtyük, itellyük el mind ezekből ha keresztények vagyunké,? és ha a kristusé vagyunké,? ha a kristus lelke vagy on nálunk, a minden magunk viselésiben meg mutattya magát.

¹⁶⁴ gondolgodot, [Második d—k-ból javítva; íráshiba *gondolkodot* helyett.]

A thábor hegyére minden örömet el kísérné a kristust., hogy őt tisztességet, és ditsőséget találhassanak, de hogy öt akálvária hegyére kísérjék, ahol tsak szenvedést várhatnak. azt nem szeretik, ilyen formában tehát, nem akristust követ-
5 nék. hanem magokat, ellene mondanának. akristus országnak. és az evangéliumának, aki is szenvedési, és halála által ment bé ditsőségében, és aki, keresztével érdemlette meg nekünk a ditsőséget. [71a:]

Colos. 3.

Meg holtatok. és ati életetek, el rejtetet akristusal az Istenben, ö éhséget, szomjuságot, és fáradságot szenvedet, olyan volt mint a siket, és a néma, amidön gyalázattal¹⁶⁵ illették. ö ettzakákat töltöt az imádságban. ö engedelmes volt mind akeresztnek haláláig, hogy nekünk példát adgyon, és hogy kegyelmet érdemelhesen az ötet követésre.

joan. 8.

15 III A ki engemet követ mondgya az ur, nem jár a setétségben, az életnek világosága vagon benne., a mely fel gerjeszti¹⁶⁶ szivében a szent léleknek tüzet, aki pedig ötet nem követi. a setétségnek uttyaiban jár, a melyek az örökös halálra vezetik. akar mely egyenesnek láttattassanak is lenni az embereknek,
20

Egy kereszténynek leg nagyob foglalatosága alegyen¹⁶⁷ e földön, hogy akristust tanullya, az ö életéről, példájáról. elmélkedgyék. mivel azokban valóságos, és bizonyos dolgot lehet találni, mivel az ö szenttséges szájából soha se tsalárd, se haszontalan szó ki nem ment, minden szent. minden imádásra méltó az ö maga viselésében. azon kel igyekeznünk. hogy hasonlithassunk ahoz az Isteni üdvezítőhöz, ugy anyira hogy el mondhassuk, az apostolal, én élek, de nem én élek, hanem a kristus él én bennem.. [71b:]

gal. 3

30 Nem elég az, az üdveségre. hogy tisztességes életet éllünk, hogy ha akristus lelke szerént nem élünk. és ha azon nem igyekeznünk hogy ötet kövessük, az alázatoság által, ellene mondván magunknak valójában., és avilági dolgoknak, mivel az olyan külső tisztességes élet, kép mutatás. volna.

35 Nem lehet akristust, és avilágot követni, azolyan két ur, akiket egyszers mind nem lehet szolgálni. a világiakat kö-

¹⁶⁵ gyalázattal [Első a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

¹⁶⁶ vagon benne., a mely fel gerjeszti <benne> szivében

¹⁶⁷ alegyen<,>

vettyük, mert világi elmével birunk, és nem akristus lelkével, holot anyi kedveség, és gyönyörűség vagyon abban a szenttséges lélekben, hogy aki azt birhattya, nem kedvelheti az után avilági hejában valóságokat, ha akristusban az
5 el rejtet mannával élhetünk. miért suhajtanak. az egyiptumi hagymákat,? a ki nem akristusé, az. az ilyen dolgot meg nem foghattya.

2 cor. 2¹⁶⁵

Add meg uram mi nekünk azt akegyelmedet. hogy követhessük akristust, ami példánkot, és had lehesünk az ő jó illati, hozája kaptsolván magunkot, mert csak ő nála vannak az örök életnek ígéi.

joan. 6

10

eph 5

Legyetek azért, az Isten követői, mint szerelmes fiak.

1 cor 15

A mint a földi embernek ábrázattyát viseltük, visellyük a menyeknek is ábrázattyát.

hebr 12

15

Nézünk ahitnek el kezdőjére, és el végezőjére, ajésusra.

st. bern.

Hejában ditsekedem kereszténységem, hogy ha a kristust nem követem.

[72a:] 27 napon

A felebaráti szeretetről.

rom. 14

I Mind azok aparantsolatok melyek afelebarátot illetik. ebben aparantsolatban foglaltanak, szeresed felebarátodot.
20 mint önnön magadot.

A kristus nekünk erről új parantsolatot ádot, és erről nagy fényes példákot ád mindenüt, szeresétek egy mást mondgya, valamint én szerettelek titeket, az az, hogy életeteket is egy másért adgyátok ha a szükség hozza magával. valamint hogy
25 én úgy szerettelek benneteket, hogy életemet ádtam érettek.

1 joan. 4.

Ez az ur parantsolattya mondgya szent jános. és ha ezt meg tarttyák amint kel, az elegendő, arol a jelről üsmerik meg az emberek hogy a kristus tanitványi vagyunk. hogy ha
30 egy mást szerettyük. ilyen formában az Isten bennünk marad, és az ő szeretete bennünk tekéletes.

¹⁶⁸ 2 [Javítva olvashatatlan számból, vagy betűből.]

A ki az Istent szereti, az atyafiát is kel annak szeretni, mondgya szent jános, mivel aki bé zárja szívéte fele baráttya előtt, és meg nem segitti szükségében, anem szereti felebaráttyát, még az Istent sem, hogy szeretné felebaráttyát. ⁵ mivel nem hogy életét adná érétte, valamint akristus tselekedet. de söt még egy darab kenyeret sem ád néki. hogy szeretné az Istent, mivel által hágja az egyik leg na-[72b:]gyob parantsolatttyát. és nem szereti azt, akit az Isten ugy szeretet. hogy egyetlen egy fiát adta ahalálra érétte, akit ¹⁰ azért teremptette. hogy ötet birja örökké. nagyon meg bántják tehát ötet. hogy ha azt nem szeretik, akit ő anyira szeretet.

Mind enyi nagy fő okokra valo nézve, tartozunk szeretni felebarátunkot. de ne azért szeresük hogy abban hasznunkot ¹⁵ tekéntsük, vagy hogy nekünk szükséges. vagy kedves, enem felebaráti szeretet volna, mivel. az oktalan állatokat is ilyen formában szeretik.

II A felebarátunkot., tehát ugy szeretni mint magunkat, és valamint akristus szeretet minket, nem más, hanem hogy ²⁰ mindenek felet az ő üdvességit tekinttsük, valamint amagunkét, tsak az Istent szeresük ő benne, az ő ajándékit, és kegyelmit, szerezünk néki minden alkalmatoságot a maga meg szentelésire, örüllünk az ő hasznain. vigasztallyuk nyomoruságiban, segíttsük szükségiben, szenvedgyük fogyatkozásit. ²⁵ oltalmazuk ha igasságtalanságot tselekesznek véle, jól itéllyünk felölle, fogjuk párttyát ha mások roszul beszélnek¹⁶⁹ ő rolla, egy szoval valóság. kel ötet szeretni, ne tsak szoval, hanem tselekedetel. mivel tsak azt mondani néki hogy szerettyük, és semit se tselekedgyünk ő érétte. ugy magunkot ³⁰ meg tsallyuk.

A szeretet a törvénynek bé töltése, lehetetlen hogy elvegyék annak akit valóság. szeretnek, se jóságát, se betsüle-[73a:]tit, se feleségit, se életit, se semmit ami az övé, se hazugságal., se tsalárdságal. azt meg nem tsallyák, soha ³⁵ roszat sem kívánnak néki, söt még azon jókót tselekeszik véle, a melyeket magoknak kívánnják.

¹⁶⁹ beszélnek <felölle,> ő rolla,

A valóságos felebaráti szeretet, meg válhatatlan az Isteni szeretettől, az Isteni szeretet annak eredete, és kezdete, afelebarátot pedig úgy szeretik igazán, hogy ha az Istenben való életet kívánnak néki. így is szeretik az Istent valósággal. és az ő szent törvényt, a felebaráti szeretet, szent péter szerént. és szent jakab szerént. avéteknek sokaságát el fedezi.

III Szent thomás azt akarja. hogy a felebaráti szeretetnek. három féle¹⁷⁰ minémüsége legyen. először, hogy az a szeretet, szent legyen. szent pedig tsak anyiban lehet, a menyiben ötet az Istenben szeretik., hogy ha tsak a világi jókot kíványuk néki, a szeretetünk nem szent. mivel tsak atestét, és nem alekkét szerettyük, hogy ha pedig alekkét szeretnök, mindenek felet a keresztényi jó erkölcsököt, az Isten kegyelmét. és a menyi országot kívánnok néki,

Másodszor. hogy az a szeretet igasságos legyen. akit szeretünk annak igasságtalanságot nem tselekeszünk, se annak kedviért nem kel igasságtalanságot tselekedni nem volna igasságos, ha felebarátunkot inkább szeretnök az Istenél. nem is szabad ateremptet allatnak adni, a mi tsak a teremptöt illeti, se leg kisebb vétket is tselekedni az ő kedviért. mind azon által. [73b:] menyi vétkes kedvkeresésel nem vagyunk azokhoz. akiket szeretünk, menyit nem kívánunk azoktól. akik szeretnek, menyit testi ragaszkodással nem vagyunk másokhoz, nem bálványozásé mind e?

Harmadikszor, hogy az a szeretet valóságos, és ne szines legyen, nem kel a felebarátot a magunk gyönyörüségiért, hasznáért szeretni, mert úgy magunkot szeretnök. és nem a felebarátot. mind azon által rend szerént tsak ezekért szeretik, és nem tekéntik az Istent. a szeretetben. hogy ha pedig tsak azokat szerettyük a kik minket szeretnek, apogányok is ezt tselekedték.

A nintsen meg tiltva hogy ne szeresük barátinkot, sőt még különösön kel őket szeretni, de a vétek hogy ha tsak jó akarainkat szerettyük, el kel terjeszteni szeretetünket minden féle személyekre, mert más képen. a mi szeretetünk se nem keresztényi, se jutalmat nem érdemel.

¹⁷⁰ három féle(s) minémüsége

2petr. 2.

Add meg uram nékiünk azt a kegyelmedet hogy az áitatoság-hoz tegyük az atyánk fiaihoz valo szeretetet, és az atyánk fiaihoz valo szeretethez a felebarátunkal valo jó tételt, tselekedvén véle azt, a mit kívánnok hogy velünk tselekedgyenek, nem tselekedvén mind azon által semmit is olyat, a mi ellenkeznek parantsolatidal.

act. 4

Az első keresztények között szegény nem vala.

1 joan 4.

Ha ki azt mondgya hogy szeretem az Istent, és az ő attyafiát gyüölöli, hazug a, mert a a¹⁷¹ ki nem szereti az ő attya fiát akit lát. az Istent, a kit nem lát,¹⁷² mi modon szeretheti, ?

rom. 13.

Senkinek semmivel ne tartozatok, hanem tsak egy mást szeresétek.

Tsak egyedül a szeretet különbözteti meg az Isten fiait, és az ördög fiait. mondgya szent agoston

[74a:] 28 n a p o n

Az Ellenséghez valo szeretetről.

matth. 5

I Szeresed ellenségidet, mondgya akristus, tégy jól azokal akik gyüölnek, és imadkozá azokért, kik titeket. üldöznek, és gyaláznak, hogy fiai legyetek. atí atyátoknak, ki menyben vagyon, aki az ő napját fel támaszttya ajokra és agonoszokra. és esött ád az igazakra. és ahamisakra, szeresétek tehát ellenségiteket. mert ha tsak azt szeretitek, akik titeket szeretnek, mitsoda jutalmatok lészen, a pogányok nem eszerént tselekeszneké?

rom. 12.

Ha ate ellenséged éhezik adgy ételt néki. ha szomjuhozik, italt adgy¹⁷³ néki, mert eszerént tselekedvén, tüzes szenet gyüjtesz a fejére, szeretetedel arra fogod kényszeríteni ötet, hogy tégedet szeresen, békeséges türesedel. arra viszed hogy magához térjen. és jó téteményidért, a szent léleknek. tüzét nyered reája, meg ne győzetesél a gonosztol, a melyet tselekeszik veled ellenséged., hanem joval győzd meg agonoszt.

¹⁷¹ mert a a ki [,mert az, aki . . ." jelentésben is érthető.]

¹⁷² nem lát, <ho> mi modon

¹⁷³ adgy [gy — sor alatti beszúrás sötétebb tintával.]

A ki boszut akar állani, az urtol boszu állást várhat. és annak bűneit meg tartván, meg tarttya. aki irgalmaságot nem tselekszik, irgalmaság nélkül ítéltetik meg. hogy [74b:] ha ellenségünköt gyűlöllyük. és néki meg nem botsátunk, az Isten sem botsát meg nekünk, ezt az Évangélium bizonyította nekünk. ezt nem is úgy adgya mint tanátsot, hanem mint meg másolhatatlan törvényt.

tertul:

Amidön gyalázattal illetnek bennünket, azt az Isten a mi bűneinknek botsánattyára engedi meg, hogy ha azt ő érette tsendeséggel szenvedgyük, apedig az ördögnek hamiságától jö, aki is meg tsallya azokat, kik velünk rosszul bánnak, egy keresztény senkinek sem ellensége, ami ellenséginket inkább szánnyuk. mint sem gyűlöllyük, és boldogok vagyunk, hogy ha tsak azért vagyon ellenségünk, mert hivek voltunk kötelességünkhöz.

matth. 6

II A kristus arra kötelez minket, az évangéliumban való imádsággal, hogy meg botsásunk ellenségünknek, botsásatok meg mondgya, és meg botsátatnak néktek, ezt az imádságot el mondani, és ellenséginket nem szeretni, tsak anyi mint ha azon kérnök az Istent hogy nekünk meg ne botsáson, lehetneé ennél nagyob káromkodás, az Istennek fia olyankor holt meg érettünk. amidön ellenségi valánk, azért azt akarja hogy meg botsásunk ellenséginknek, amely vétkeket tselekedtünk. ellenünk, nem hasonlíthatni azokhoz. anagy vétkekhez. amelyeket mi tselekedtünk Isten ellen.

+ huszon
három
millium
forint.
+ tizen
kilentz
forint.

Szükséges tehát meg botsátani másoknak. [75a:] mert más képen félhetünk. hogy reánk is ki ne mondgyák azt. az irtoztató ítéletet., amelyet mondottak arra akegyetlen szolgára. akinek az ura. el engedé tiz¹⁷⁴ ezer tálentumal való adóságát. + ő pediglen, el nem engedé társának. száz pénzal való adóságát. + így tselekszik. mondgya akristus, az én menyei atyám is veletek. ha meg nem botsátotok ki ki az ő atyafiának szivetekből.

Eccli 28.

Ember, embere haragot tart, és az Istentől mér kérni botsánatot. azt gyakorta mondgyák. hogy meg botsátanak ellenségeknak, de arra nem vehetik magokat hogy hozzája el

¹⁷⁴ tiz <ezer><er> ezer [Tollhiba; <er> — <ezer> fölé írva;] tálentumal [m—l-ből javítva.]

menyenek. hozzája szollyanak, valamiben néki szolgálýanak, a szívek ezeket nékik meg nem engedi, azért nintsen is szíves botsánat, mivel minden haragnak. ellene kell mondani, és azt valósággal meg is kel bizonyítani.

5 III Az ellenségünk szeretetiről való parantsolat nem lehetetlen. akristus jól tudgya a mi gyengességünket, a mit töllünk kíván nem nehéz, mivel a szeretet melyet szívünkben¹⁷⁵ ád, az ő jármát kedvesé tészí, és az ő terhét könyüé, hanem tsak azt akarja, hogy azt tselekedgyük, a mi töllünk
10 lehet, az erő szerént. melyet belénk adot, és hogy tölle kérjük azt, amit még nem tselekedhetünk.

A való hogy semmi ennél nem nehezeb, se nem ellenkezőb a meg romlot természetel, de akristus meg holt [75b:] azért, hogy arra kegyelmet érdemellyen nékünk, és arra példát is
15 adot nékünk, sokan valának olyanok, kik mihozánk hasonlok voltanak, és akik gyönyörüséggel tselekedték azt, ami nékünk lehetetlennek láttzik lenni.

Josef meg menté ahaláltól bátyyait, akik meg akarák ötet ölni, jó szível fogadá azokat, kik oly kegyetlenségel. adák el
20 ötöt, Dávid hasonló képen bánék Saulal, az ő nagy ellenségével, Szent István nagy szeretettel könyörge azokért kik ötöt kövezik vala., mind ezek apéldák minket meg ítélnék. az utolso napon, hogy ha ezeket nem követtyük.

Kiki szereti a maga jó akaróját, és jó tévöit, de a mi az
25 ellenségit illeti, azt gondollya hogy sokat tselekszik érette, hogy ha mind azt a roszat rajta el nem követi, a melyet el követhetné, holot akristus azt parancsollya nékünk, hogy szeresük öket szívesen, felöllök jól beszéllünk, nékik szolgállyunk, segittsük, öket minden tehetségunkel.

30 *Adgyad uralmát a kegyelmedet, hogy valósággal. szeresük ellenségünket. és agonoszért jóval fizessünk néki, töröly¹⁷⁶ el szívünköl minden haragot. gyűlölséget, és a¹⁷⁷ boszu állásnak kívánságát.*

luk 23.

35 Atyám mondgya a kristus, botsásd meg nékik. mert nem tudgyák mit tselekesznek.

¹⁷⁵ szí< } vünkben [Törlés a sor elején.]

¹⁷⁶ töröly [*y*—*d*-ből javítva.]

¹⁷⁷ a [Beszúrás.]

- act. 7. Uram, mondá szent István, ne tulajdonítsad nékik ezt a vétket. [76a:]
- matth. 18. Botsás meg atyád fiának, nem mondom tsak hétszer, hanem, hetven hétszer.
- 5 I joan. 3. Minden valaki gyűlöli az atyafiát gyilkos az, és egy gyilkosnak sincs magában meg marado örök élete.
- st aug. Nehéz akár kinek az ellenségét szeretni, de nehezebb még a pokolban égni.

29 n a p o n

Az Isten szolgálattýában valo buzgóságról.

- rom. 12. I A lélekben buzgok legyetek, nem restelkedvén a szorgalmatoságban. mivel az urnak szolgáltok, ami urunk Istenünk emésztő tűz, és boszu álló Isten. az angyalit lelkeké teszi, és a ps. 104. szolgálait égető tűzé.
- 10 I A szent lélek tüzes nyelveknek képében szálla le az első hívekre, meg akarván nékünk mutatni hogy mitsoda siettségel, és buzgóságal kel szolgálunk az Istent; akristus tüzet hozot le a földre, az az szeretetet, és azt akarja. hogy hová tovább jobban fel gerjedgyen, és azt.. a mi hozánk valo szeretetéből tselekedte, aszeretetet, szeretetel fizetik. buzgóságal kel tehát végben vinni hivatalunkot, mivel. anélkül, ami apoc. 3. 20 lelkünk nyomoruságban vagyon; azt adom néked tanátsul mondgya akristus. hogy végy töllem tűzben meg próbált aranyat, hogy gazdag légy, ennek a szent tűznek kel tehát szüntelen [76b:] égni ami szivünknek oltarán, és a mely exod. 19. 25 tüzet képzélé a sinai hegyén valo tűz.
- 25 II Semi ugy bennünket az Isten szolgálattýában valo buzgóságra nem indit, mint azok a tsudálatos példák a melyeket látunk abuzgóságról., az ó, és az uj testámentumban, ábrahám még nap kelet előtt kél fel, hogy az Isten parancsolattýából el vigye fel áldozni a fiát Isákot, tobiás mindgyárt 30 fel kel az asztaltol, mihent meg halya hogy valamely izraéli-tának ahol teste fekszik az utzán., és el viszi temetni, jób, mojses, Dávid, a proféták. a makabaéusok, az ő szent anyok, és az ó testámentumbéli igazak, akiknek buzgóságokrol szól szent pál, mind igen nagy példák.
- hebr. 11

Az Evangyéliumban Zakéus nagy siettséggel, és öröme-
fogadgya akristust, és üdveséget veszen az egész háza népé-
vel, a bünös aszony semmi emberi tekintetre nem hajván,
nagy siettséggel keresi akristust. nagy szeretettel sirattya
vétkei, magát meg aláza, és minden vetkeiről való bocsánatot
nyér.

luk 1

A Boldogságos szüz. minek utánna a szentséges méhében
fogadgya a kristust, szorgalmatosággal. mégyen Ersébet
látogatására, őt is marad három holnapig melette, hogy
segittse a miben kívántatik. ennek a szentséges Isten anya-
nak egész élete, tekéletes példája lehet, a keresztényi buz-
goságnak. és akristus. meg mutattya nekünk ezen szentsé-
ges szüznek példájából. hogy [77a:] az ő lelke, és kegyelme,
akésedelmeséget nem szeretik.

st. ambr.

A kristusnak szeretete arra kényszerit minket, hogy többé
ne élyünk se magunknak., se a világnak. hanem annak a kí
meg holt, és fel támadot érettünk. mind azon által, ha meg
tekéntik a mi lómhaságunkot. azt mondhatták hogy tsak.
egyedül a kristus nem érdemli meg töllünk. hogy serénységgel
szolgállyuk, semmit nem felejtnek el amidön avilágnak
akarnak tettzeni, de amidön akristust kel szolgáljni, imel,
ámal tselekeszik, és tsak külső képen viszik végben. oh ! mely
háláadatlanság, mely igaságtalanság !

jerem 46.

III Fély attol hogy az átok reád ne szályon. amelyet mon-
danak azokra kik gondolatlanul. munkálodnak az Isten
szolgálattyában, az az, az üdveségben. alagyság nagy fogyat-
kozás, az, az Isten fiának nem tettzik, és a sokal veszede' me-
seb, mint sem gondollyák. egy olyan aki lágy az Isten szol-
gálattyában., ha veszedelemben nincsen is, de ahoz igen
közel vagyon.

apoc. 3.

Azt akarnám mondgya akristus, hogy vagy egészen hide-
gek, vagy egészen melegek volnátok, de mint hogy se hide-
gek, se melegek nem vagytok. azért készvagyok titeket ki
vetni a számbol., tudni illik, hogy egy olyan keresztény.
akiben nintsen az élő hitnek. buzgosága, és aki el mulattya
az üdveségit, sokal rosszab az olyanál aki hideg, az az, egy
pogánynál. akiben hit nincsen, és sokal jobb let volna néki,
ha a hitnek világóságát nem vette volna, hogy sem [77b:]
ilyen rosszul élni azal avilágosságal.

st ambr.

A lágyág teszi haszontalanoká a szolgálakat, az is gátollya meg a kegyelemnek munkálkodását, és teszi haszontalanoká a szentségeket, és a jó tselekedeteknek példáit. alágység nagy háláadatlanság. el is apaszttya az irgalmaságnak forrását, a szívet nagy rettentő szükségben teszi, és vegtíre meg keményíti.

A buzgoság az Istennek ajándéka, azt gyakorta valo, és alázatos imádság. lehet meg nyerni tőlle, ate parantsolatidnak. uttyan futottam, amidön meg tágasítottad szívemet. mondgya Dávid, a szívet pedig szeretetével tágasította meg. és a buzgoságot a szeretet indította fel; egy kereszténynek gyakorta kel kérni azt a szeretetet, hogy tellyes és tekéletes akarattal. szolgálhassa az Istent.

Visgállyuk meg magunkot hogy ha nem vagyunké abban a lágyágban. hogy ha örömet halgattjuké az Isten ígét, hogy ha kívánnjuké amenyei dolgokat? hogy ha pedig ebben alágységben vagyunk., keresünk abban modot, hogy ki kelhesünk belőlle., arra jobb mód nintsen, mint az imádság, az Isten ítéltíról valo gondolkodás, aszent dolgokrol valo olvasás, a foglalato-

ság. és a munka.

Vigyed végben az Isten munkáját jó szível, és buzgo [78a:] elmével.

ps. 38. Meg hevült bennem a szívem, és az én elmélkedésemben fel gyulad atüz, mondá Dávid.

1 Cor 16. 25 Mindent szeretettel tselekedgyetek, valamit tselekesztek.

Légy¹⁷⁸ a teremptöhöz hasonló buzgoságal, mint a melyel voltál avilághoz. mondgya szent ágoston.

30 napon

A Boldogságos Szüzhöz. és a szentekhez valo áitatoságról.

ps. 67. I Az Isten tsudálatos az ő szenttyeiben, a mely tiszteletet adunk az Istennek. és a kristusnak. az örökös tisztelet, a mely abból áll, hogy ötet imádgyuk. alázatos szível, hogy ötet

¹⁷⁸ Légy <at> a teremptöhöz [a ter <at> fölé írva.]

szeresük mindenek felet, és¹⁷⁹ mindenben, hogy öneki ajánlyuk, és áldozuk magunkot egészen. mint véghetetlen tekleleteségü örökös urunknak,

A mely tiszteletet adunk pedig a Boldogságos szüznek,⁵ és a szenteknek., a szeretetbéli tisztelet, a mely is meg egyesit minket vélek az Istenben, hogy mind együt tsak egy szivek, egy lelkek, egy templomok legyünk, és egy áldozat. akristusal, ami közben járonkal, ez a tisztelet azö [78b:] szentségekre, és érdemekre vagyon építve, és mint¹⁰ hogy az ő szentségek az Isten szentségétől származik és ered, azért atisztelet is a melyet nekik adunk, ahoz atisztelethez. tartozik, a melyet adunk az Istennek.

A tisztelet, melyet adunk a szenteknek, nem állapodik meg rajtok, hanem az Istenhez tzéloz, mint utolsó végéhez,¹⁵ mi a szentekben az Istent tiszteljük, meg egyesülvén vélek, hogy vélek együt imádgjuk. az ő szentségeknak, és ami szentséginknek eredetit. és vélek együt ajánlyuk néki áldozatunkot, mivel mi nem áldozunk aszenteknek, a bálványozás volna.

Mi aszentekben. az Isten ajándékit tiszteljük, mi öt ditsérjük atsudákért melyeket benne¹⁸⁰ munkálotod, ugyan tsak egyedül tölle is kérjük akristus¹⁸¹ érdemi által a szükséginkre valo kegyelmeket, de mint hogy tudgyuk hogy a szentek az Isten baráti. hogy őket meg halgatta²⁵ eföldön valo létekor, meg egyesülvén pedig véle a menyekben, azért hathatos szószóllóink is lehetnek, ez okáért a midőn valamely kegyelmet akarunk meg nyerni az Istentől. hozájok folyamodunk. hogy velünk együt könyörögvén, mutassák bé könyörgésinket, az Istennek, és nyerjék¹⁸² meg³⁰ nekünk azt, amit magoknak meg nyertek, ők ami példáink kérnünk kel az Istentől azt. a kegyelmet., az ő esedező-[79a:]-sek által, hogy őket követhesük.

II Mint hogy a boldogságos szüz, az Istennek Anyja voltáért, felyeb valo minden tiszta teremtet állatoknál.³⁵ és mint hogy azö ki mondhatatlan fényeségel. valo miné-

¹⁷⁹ és mindenben, [s — megkezdett m-ből, vagy n-ből javítva.]

¹⁸⁰ benne [b—v-ből javítva.]

¹⁸¹ akristus <er> érdemi [Tollhiba.]

¹⁸² nyerjék [nyérjék-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

müségai az Isten, és az ő fia akristus előtt, sokal fellyeb valo rendben tészik ötet. az angyaloknál, és az egész szenteknél. azért mi is különös tisztelettel tisztellyük ötet. noha aláb valo tisztelettel. mint amellyel tartozunk az Istennek. és akristusnak. a mi üdvezitönknek.¹⁸³

Az anyaszent egy háznak. az Istenhez, és akristushoz valo áitatosága. tellyeségel szükséges, és avalláshoz tartozik, a melyel vagyon pediglen a Boldogságos szüzhöz, és atöbb szentekhez, az igen hasznos. ahiveknek. szükségekben. nagy segittség, és igen fő út ajó erkölcsben valo előmenetelre.

A Boldogságos szüzhöz valo, igaz áitatoság abból áll, hogy véle meg egyesüllyünk a menyiben gyengeségiünk azt nekünk meg engedi., az Istenhez valo szeretetben, szeresük ötet az Istenben. és az Istenért. tisztellyük benne az Isteni szeretetet, atisztaságot. az alázatoságot, engedelmeséget, és azt a szenttséget, a melyel. az Isten bé töltötte az egész választottak felet, tsudálljuk tisztelettel. az Isteni anyaságának minemüségét, és egyszers mind szüzeségit. [79b:] hijuk segittségül ötet, mint Anyánkot, és szöszöllönkot, kövesük ötet mint olyat. aki akristus után leg tekélteseb példa, minden jó erkölcsökben, és mint olyat, aki leg inkább hasonlít az ő fiához.

Ha valaki azt gondollya hogy szereti és tiszteli a Boldogságos szüzet, és az ő fiának a kristusnak meg nem adgya, azt az örökös szeretetet, és tiszteletet. amellyel tartozik, ha valaki az Istenhez akarna menni az anyának¹⁸⁴ esedezése által, a fiunak közben járosága nélkül, ha ki tisztelni akarná ötet nem követvén az ő jó erkölceit, az olyan nem követné akristut, nem is élne az ő Évangyéliuma szerént. az olyan veszedelmes, és tsalando gondolatokban volna.

Nintsen semmi kedveseb akristus előtt, mint az ő anyához valo valóságos áitatoság, semmi inkább nem tiszteli az anyát mint a szeretet, amellyel vannak az ő fiához, ő minékünk tsak egy dolgot hágy, mondván, hogy tselekedgyük mind azt, valamit a fia fog nekünk mondani, ez a szent szüiz keveset szollot az emberek előtt, az ő leg főveb áitatosága abból

Joan. 2.

¹⁸³ üdvezitönknek. [Első n — beszúrás.]

¹⁸⁴ az anyának <koz> esedezése által, a fiunak közben járosága

állot, hogy igen halgassa a meg testesült igét, hogy azokat a szokot magában meg tarttssa, és szivében azokrol gondolkodgyék.

III Az Évangyéliumban. meg találhattyük a Boldogságos szüz jó erkölceit, azö nagy halgatásban valo imadását, látván titkait, és tsuda tételeit az ö fiának, az ¹⁸⁵ igé-[30a:]-nek meg testesülésekor magát meg aláza, és szolgálónak mondgya, holot az angyal. ötet, Isten Anyának nevezi, az után bethlehemben mégyen egy pogány tsászárnak ¹⁰ parantsolattyára. öt bé nem fogadgyák, hanem kénszeritetik egy istáloban vonni magát, és öt akristust avilágra hozza, akit apasztorok., és a magusok mennek imadni, a templomban magát az Isten előtt bé mutattya, azután kénszeritetik egyiptumban szaladni, és öt maradni, aherodes dühöségít ¹⁵ hogy el kerülhese. akristust nagy üldöztetésekben láttya prédikálani, egy keresztben láttya meg halni, valamint egy gosozt, de mind ezekben az állapotokban nem monda egy szót is.

A Boldogságos szüz mindenkor azon volt hogy akristust ²⁰ kövese, kövessük hat mi is ötet, ez a szentséges Anyával, kövessük magát ezt a szent anyát. is, az ö szent erkölceiben. aleg főveb jó erkölcsök a szüzeknek., a házásoknak a légyen, hogy ugy élyenek, imadkozanak, munkáldogyanak, szenvedgyenek, mint ez a szent szüz, és benne akristust tisztellyék.

²⁵ *Hijuk segítségül ezt a szent szüzet¹⁸⁶ nyomoruságinkban, és kísértetinkben, ö gyámola az olyan bünösöknek kik valóságig igyekeznek az Istenhez meg térni, és ha ugy hiják amint kívántatik. esedezésének hasznát veszik. de ö nem gyámola avéteknek, sem avilági életnek. ö példája [30b:] az igazaknak, és ³⁰ az ártatlanoknak, parthyokot is fogja a fia előtt.*

st. ambr.

Visgáld meg figyelmeteséggel. aboldogságos szüznek egész életét, néz abban valamint egy tükörben, hogy meg láthasad atíédben mitsoda fogyatkozás vagyon, és miben kel azt meg jöbbitani,

3 reg. 2.

³⁵ Kérj édes anyám, mert nem méltó hogy meg vessem ate ortzádot, mondá Salamon.

¹⁸⁵ az [és-ből javítva.]

¹⁸⁶ szüzet(>)

A kristus mondá a Boldogságos szűznek. aszonyi állat.
ihon ate fiad, az után mondá atanitványának, ihon ate
anyád.

5 Üdvözlégymária, malasztal vagy telyes, ur vagyon teveled.
Hogy meg nyerhesed máriának gond viselésit, el ne mula-
sad követni jó erkölceit.

Az ő jó erkölceit, szent ambrus szerént, tsak rövideden
igy teszem fel.

10 A Boldogságos szűz.
szűz volt testében, és lelkében.
Alázatos szivü volt.
Mértékletes szavaiban.
okos tanácsiban.
foglatatos a munkában.
15 Tartozkodo beszédiben
szerette az olvasást.

[§1a:] Mindeneket felyül¹⁸⁷ haladot.

A hitben,
A szemérmetségben.
20 Az áitatóságban
A halgatásban.
Ö soha.
Meg nem szomorította szüléit.
Meg nem vetette az aláb valokot
25 Masokat meg nem¹⁸⁸ nevetet.
A szegényeket el nem igazította.

Mindenek felet arra vigyázot.
Hogy tsak az Istent kerese.
Magános életet élyen.
30 Hogy senkit meg ne szomorittson.
Hogy mindenekel jól tegyen.
Hogy az öregeket tisztellye.
Hogy senkire ne irigykedgyék.
A hejában valo ditséretet el kerüllye.
35 A jó erkölcsöt szerese.
Hogy mindenben az egyenes okoságot kövesse.

¹⁸⁷ [Előző lap alján órszók: *mindeneket felyül*]

¹⁸⁸ nem <v> nevetet.

Nem volt semmi szemérmetlen.
Az ő járásában.
Maga viselésében.
Beszélgetésében
Tekéntetiben.
Tselekedetiben.¹⁸⁹

[81b:] 31 napon

A Szent Angyalokhoz való áitatoságról.

I A. szent Angyalok az Istennek szolgálai. és követi,¹⁹⁰ azoknak segittségekre, kik örökösí lesznek az örökös boldogságnak, az Isten őket szenttségben. és ártatlanságban teremtette, szabadságban is valának, egy közüllök magát hasonlónvá akará tenni amagoságbélihez, és le vettették a pokolban, mind azokal. együt, kik ötet követték¹⁹¹ fel támadásában. ezeknek minden igyekezetek tsak a, hogy az embereke. aroszra vigyék, és őket, magokhoz hasonló nyomorultaká tehesék.

Ellenben pedig Szent mihály atöbb jó Angyalokal. híven meg maradának teremtetéseknék. kegyelmében, fel is kelének azok apárt ütök ellen, meg vallák hogy nintsen semmi hasonló az Istenhez, aki is egyedül méltó arra hogy szerezék. imádgyák, és néki engedelmeskedgyenek., ditsö-
itették is ötet, mind azért akegyelemért, melyet vettek ő tölle. az Isten hogy meg jutalmaztassa hüségeket, bé tölté őket tellyes szeretettel, a mely szeretet hozzája kaptsolá őket. és abban az örökös boldogságban tevé, amelyet meg érdemlének hüségeként,

Az Angyalok kilentz részre vannak el osztva, az első, a sérafinusok, akik az Isten szeretetére vannak szent-[82a:]tel-
tetve, a 2. akérubimusok, kik az Istennek nagy fényességiben vannak, a 3. athronusok, kik az Istenhez való szeretetben

st. greg.
hom 3.

¹⁸⁹ Tselekedetiben. [i—e-ből javítva; az e-t változatlanul hagyta, csak pontot tett fölé.]

¹⁹⁰ követi, [ve — elválasztás után beírva az új sor előtti margóra.]

¹⁹¹ követték(>)

állandok, a 4. adominátiok. kik az Isten parantsolattját adgyák ki, és segitenek minket hogy az ő akarattya alá vessük magunkot, az 5. a¹⁹² fejedelmeségek, ezek ateremtett állatokhoz valo Isteni rendelésben foglalatoskodnak, a 6. a⁵ hatalmaságok. ezek minket segitenek, hogy viaskodhasunk¹⁹³ a setéttség béli hatalmaságok ellen. a 7. az erők., akikel az Isten tsudákat tétet, a 8. az árchangyalok. kik a nagy dolgokot hirdetik ki, a 9. az angyalok. akiket az Isten arra rendelte hogy minket szüntelen oktassanak, vezéreyenek. ¹⁰ reánk vigyázanak. és meg oltalmazanak. agonosz lelkek töriben valo eséstől.

Exod. 23. Az Isten, az ő törvényben, az angyalokot küldötte el, hogy¹⁹⁴ ki vigyék egyiptumbol az ő népit, hogy annak törvényit kiadgyák. hogy a meg ígért földben helyheztessek, az tób. 13. ¹⁵ angyal vezeté uttyában az iffiu tobiást. ugyan ő általa is tölté bé az Isten ötet, és az egész házát áldásával, az Isten előttünk jártattya angyalát, hogy nekünk meg mutassa a menyei utat, és hogy bizodalomal. jarhassunk azon holtig.

Exod 23. II Az Isten meg parantsolta angyalinak hogy ránk ²⁰ vigyázanak, minden utainkban, az egésségben, és a betegségben, a jó, és arosz állapotunkban. azt akarja hogy kezekben hordozanak minket, ne hogy valamely köben meg üssük. **[82b:]** magunkot, és valamely rosz példa a¹⁹⁵ vétekre ne vigyen minket.

²⁵ Az angyalok az Istennek ajánlyák, és meg nyerik kérésinket, ők szüntelen fel mennek, és le szállanak azon a titkos lajtorján, az Isten fent vagyon. ahonnét parantsolya nekik hogy minket segittsenek. szükséginkben, és ajora vigyének, a midön roszul tselekeszünk, mind e nagy titokban megyen ³⁰ végben. mi semmit sem látunk, mind azon által, enintsen külömben.

Tisztelleyed az örző angyalodot, vigyáz arra hogy ötet meg ne vessed, mivel meg nem botsáttya néked, a midön vétékben esel, nagy tisztelettel tartozunk az angyaloknak., az ő jelen ³⁵ valo létekért, meg sem kel őket szomorítani, roszat tseleked-

¹⁹² a [Beszúrás.]

¹⁹³ viaskodhasuk [viaskodhas(s)unk helyett.]

¹⁹⁴ hogy [Sor előtti margóra írva.]

¹⁹⁵ a <t> vétekre

vén ő előttök, vagy azok előtt, akikre ők vigyáznak, akar mitsoda helyen légy mondgya szent bernárd, de soha azt ne tselekedgyed az örző angyalod előtt, amit szégyenlenél tselekedni az emberek előtt.

- 5 Lehetnéé őket nem szeretnünk, mivel ők oly tekéletes teremtet állatok, és oly egyesek az Istennel, ők minket oly valóságos szeretettel szeretnek. ha őket nem szeretnők. az Istent nem szeretnők, aki is oly tsudálatosan közli magát vélek, és mi velünk ő általok, mind ez arra kötelez minket,
10 hogy háláadásal. legyünk hozzájuk.

III Hogy ha el mulattyuk az angyaloknak engedelmess-
[83a:]kedni, a midön az Isten parantsolattyát adgyák előnkben. amidön intenek, és fenyegetnek. akkor az Isten haragját várhattuk magunkra, aki is ő általok viszi végben
15 boszu állását. hogy meg ostorozák, és hirtelen valo halálal. ki vegyék az engedetleneket, erről nagy példákot látunk., hogy az Isten¹⁹⁶ mint bánt az Izrael népével, és azokal. kik ő ellene fel támadtanak.

Igen szükséges őket segítségül hini, ő nékik igen nagy
20 gondgyok vagyon üdveségünkre, fő képen azoknak, akiket örzésünkre rendelt Isten, mert tudgyák azt. hogy mi arra rendeltettünk, hogy agonosz angyaloknak helyeket bétölttsük, és hogy annak idejében, meg kel vélek egyesülnünk. és hozzájuk hasonloká lennünk. kérjük szent mihályt., hogy
25 légyen segítségel halálunknak oráján. és az Istenhez vigye lelkünket, el ne mulasuk pedig soha egy nap is segítségül hini az örző angyalunkot., fő képen nyomoruságinkban., és akisértetben, hogy meg tarttsák bennünk., az Isten irgalmaságának ajándékát.

- 30 *Szent örző Angyalink. oltalmazatok meg minket viaskodásinkban, hogy elne veszünk arettentő ítéletnek napján.*

Hogy ha pediglen¹⁹⁷ arra akarjuk őket kénszeríteni. hogy az Istent kérjék érettünk, igyekezünk azon. hogy őket követhesük, mert mivel hogy agonoszok az ördögöket követik, az [83b:] igasságos dolog, hogy mi a szent angyalokat
35 kövessük, aző teremtetjőkhöz valo nagy szeretetekben.

¹⁹⁶ az Isten <mint> mint bánt [Törlés a sor végén.]

¹⁹⁷ pediglen [l—b-ből javítva.]

tisztaságokban, az Istenhez való engedelmeségekben. kövesük az Isten akarattját, itt a földön, valamint ök azt követik menyekben, szolgállyunk a szegényeknek, anyomorultaknak, az Isten rendelése szerént, mivel ök minden nap ezt tselekeszik, az Isten előtt, szégyenellyük kevélységünket, a midön a menyei udvarnak ezek a fejedelmi lábainkhoz borulnak, hogy ugy mondgyam.

Egyesüllünk meg a szent Angyalokkal. viaskodgyunk valamint ök, és ö vélek az ördögök¹⁹⁸ ellen, az Istennek nagy ellenségi ellen. és a miénk ellen. legyunk bátrak, vagy meg¹⁹⁹ kel azokat gyöznünk, vagy örökösön el kel vesznünk. nintsen gyözedelem, viaskodás nélkül. ha ezek a kisértök aroszra visznek. minket, mondgyuk nékik a menyei seregnek fejedelmével. ki lehet hasonló az Istenhez, ? leheté evilágon valamit hozzája hasonlítani. legyünk hivek²⁰⁰ mi is valamint a szent angyalok, és az Isten munkáját el ne hagyjuk. mind addig, valamég egészen végben nem viszük.

Adgyunk hálát az Istennek, hogy angyalit ren- [84a:] delte mellénk. örzésünkre; élyünk ugy. hogy semmi bennünk ne légyen olyan, a mi öket meg bánthassa, hogy had legyenek ök is mellettünk a lelki viaskodásban. a melyben vagyunk., üdvességünk ellenségi ellen.

Az Ur Angyala meg örzöt engemet, mondá judit, mind ki mentemben. mind ót maradásomban, mind viszá jövetelemben. minden vétektől.

Az ur Angyala alá mene ázáriásal., és az ö társaival a keméntzében, és nem illeté tellyeséggel. öket atüz.

Két Angyal. Makabaéust közben vévén, az ö fegyverekkel környüle forgolodván. serelem nélkül meg oltalmazzák vala. [84b: üres]

¹⁹⁸ ördögök [ök — beszúrás.]

¹⁹⁹ meg <el> kel

²⁰⁰ hivek<, >

[85a:] HOGY MICSODA TISZTA SZOKÁSOKAT
KIVÁN A KERESZTÉNYSÉG

I. Sok féle külömbség vagyon. a keresztényi vallás és atöbb vallások között, de a leg főveb ami az szokásokat illeti. a. hogy a keresztényi vallás tellyeséggel. kárhoztattya a vétkeket., a pogányság meg engedi és jóvá hadgya vala. az
⁵ olyan vétkeket. amelyektől irtozik a természet, és azt nem kel csudálni. egy olyan vallás. amely kegyetlen, tolvaj., és fajtalan isteneket imáda. nem adhata az embereknek egyebet elejekben. hanem csak rossz erkölcsöt., ezért is mondá rollok szent Cypriánus., hogy követik az isteneket. akiket
¹⁰ imádnak., és avétek ő előttök, vallásbéli dolgokká lesznek.

A való hogy a sidó vallás magától a rosszra nem hajlot. se semmi rosszat nem parancsolt., de meg. a rossz cselekedeteket meg nem büntette. és leg nagyobb része azoknak a sok számu parancsolatoknak. amelyekből állot a sidok törvénye. csak
¹⁵ éppen törvény béli ceremóniák valának, és a melyék nem illették a szokásokat

A mi pedig a mahomet vallását illeti, azt minden tudgya. hogy a tisztátalan. és otromba vallás.,²⁰¹ a mely meg engedi az érzékenységeknek mindent valamit kívannak, és amely.
²⁰ az embernek boldogságát., az oktalan állatokhoz való kíván-ságban tartya

csak egyedül a kereszténység tilt meg tehát. közönségesen. és [85b:] különösön minden féle vétkeket, mert az, a nissiai szent gergely szerént. az Istent követi, akinek akarattya maga²⁰² lévén az igazság., nem egyezhet meg a rendeletlenséggel. és avétekel.

2. A mi vallásunk nem csak a nagy vétkeket kárhoztattya. hanem még a leg kisebb fogyatkozásokat is tilttya. sőt még csak²⁰³ az olyan szokot is amelyek meg sérthetnék.
³⁰ a felebaráti szeretet. vagy a szemérmeteséget.,²⁰⁴ de még az

²⁰¹ és otromba vallás., <és> a mely

²⁰² maga <az igazság.> lévén az igazság., [Törlés a sor végén.]

²⁰³ csak <csak> az olyan

²⁰⁴ szemérmeteséget., [Szóvégi e-i-ből javítva.]

illetlen tekinteteket is, annál is inkább a szemérem nélkül való tekinteteket, és mind azolylan maga viseléseket, amelyek meg botránkozathatják másokat.

Az ó törvény tiltá a gyilkoságot., de az új törvényben.
5 egy harag. egy mérges szó. egy csufság., mind anyi fogatkozások, a melyek vétkeseké téznek Isten előtt.

Mit mondgyak., de²⁰⁵ még a jó és a szép szók is, ha nem igazán valok, meg az olyan hazugságok amelyekel használni akarnak másoknak, és amelyeket úgy tettzik hogy jó végre,
10 és jó szándéokra mondgyák, mind ezek meg vannak tiltva egy kereszténynek, mert csak hazugságok

A hivalkodo. és a haszontalan való szók., avétkek közé számláltatnak, ha szinte ezek ne ellenkezzenek is a felebaráti szeretettel., a szemérmeséssel. az igazsággal. mind azon által.
15 azokért számot adnak. az ítéletkor., mert nem fordították azokat arra a végre. amelyre kel fordítani minden cselekedetinket., hogy ha a hejában való szók meg vannak tiltva., mit mondhatni még a hejában való cselekedetéről. [36a:]

3. A kereszténység. nem csak a rosz és vétkes cselekedetet.,
20 és beszédet karhoztattya, hanem még a vétkekre való akaratot, és kívánságot is. az emberi törvények meg tilthattják. alopást. és a gyilkoságot., de nem az akaratot; az szív²⁰⁶ nem lévén az ő hatalmokban., az csak az Isteni törvényt illeti., mivel atörvény csináló ura a sziveknek. de az Isteni törvények között. a csak a keresztényi törvényhez való. ugyan az
25 is különbözteti meg ötöt leg inkább a sinagogától.

A kristus anyaszent egy házában. az Isten nem akarja hogy az oltárokon véres áldozatok legyenek., hanem, a kecske bakok, és a bikák vére helyet²⁰⁷ ártatlan lelket kíván.
30 mondgya laktáncius. nem elég tehát. hogy az én kezeim tiszták legyenek., az én szemeim²⁰⁸ szemérmesek., és a szám tiszta. hanem a szívemnek kel tisztának lenni., mivel ha egy aszszonyt, látván a rosz gondolatnak helyt adok az Isten előtt vétkes vagyok., ezt a kristus maga mondgya.,
35 hogy pediglen jól meg lehesen érteni az ő tanítását. azt meg

²⁰⁵ de [Beszúrás.]

²⁰⁶ az szív <nincsen> nem lévén [*nem lévén* <nincsen> fölé írva.]

²⁰⁷ helyet [Első *e—j*-ből, vagy *y*-ből javítva.]

²⁰⁸ az én szemeim [*n—s*-ből? javítva.]

kel tudni, hogy vagyon mi bennünk olyan rosz kívánság, a melyet veszedelmes örökségül hadta reánk ami első atyánk és a melyet a vétek taplojának nevezik atheologusok. fomes peccati., e gerjeszti fel a tüzet, mivel meg gyujtván. fel gerjeszti az akaratot. és azt a roszra viszi., a fel gerjedet akarataknak. és kívánságnak. két féle indulati vannak, némellyek akarattal ellen valok. és a melyekről²⁰⁹ nem gondolkodtunk. ilyenek tehát azok az első indulatok, a melyek fel gerjednek. valamire a mit meg látunk, minek előtte az okosság magát észre vegye. a többi, akarattal. és gondolattal való indulatok, az első, magokban nem vétkesek, mert nem szabadosok. hogy ha csak azokra nem adnak alkalmatosságot. ót nincsen vé-[86b:]tek. a hol nincsen szabadság. ezek az indulatok pedig, mi bennünk. akarattunk²¹⁰ ellen gerjednek fel.

¹⁵ A több indulatok pedig vétkesek, mivel azokat birhatunk az Isten segétségével. ugyan az ilyen rosz kívánságokat, és szívbeli házaság töréseket is tiltta nekünk akristus., de noha a kereszténység ne kárhoztassa is az első indulatokat., mind azon által. kárhoztattya annyiban., hogy azok okozák. a rendetlen kívánságot. azt is akarja. hogy azokat meg utálljuk. és meg vessük, mert azokból ered avétek

²⁰ 4. A keresztényi tisztaság még tovább is terjed. mivel tiltta még a rosz gondolatot is. tartván attól hogy a gondolat fel ne gerjesze a rosz kívánságot, ettől vagyon hogy a theologia vétkesnek tartta az olyan illetlen dologról való gondolatot, a melyről az elme örömet gondolkodik, nem szabad mi nekünk szabadgyára hadni gondolatunkot.²¹¹ és a maga kedvére bocsátani.

²⁵ Minden kereszténynek azt kel mondani amit jób mondott. mondván. fel fogadtattam az én szemeimmel. és arra köteleztem. hogy semmit olyat ne tekéntsenek., ami²¹² vétkes gondolatot adhatna nekem, ezek a szok meg mutatták. a kereszttségben való kötelességet, amelyet a szent atyák kötesnek. és szövetségnek nevezik., mit cselekszik egy keresztény

²⁰⁹ a melyekről [Szóvégi l—k-ból javítva.]

²¹⁰ akarattunk <indul> ellen [ellen <indul> fölé írva.]

²¹¹ gondolatunkot. [Szóvégi o helyén magasra felnyúló szárú betűt kezdett.]

²¹² ami <ro> vétkes

kereszttségekor. hanem²¹³ kötést csinál, nem csak az Istenel és az anyaszent egy házal., hanem még magával is., amaga szemeeivel. szi-[**87a:**]vével. és elméjével. hogy semmit ne tekéntszen. se ne kívánnyon, sene gondolkodgyék. semmiről
5 olyanról ami illetlen.

5.²¹⁴ A kereszténység. nem csak a rosznak magját akarja belöllünk ki szedni, hanem még attól is el akar távoztatni. a mi kivülöttünk lévén²¹⁵ arra vihetne., fő képpen a vétekre valo alkalmatoságoktól, ha ate jób szemed meg botránkoztat
10 tégedet. mondgya akristus. vájd ki azt. ha a²¹⁶ lábad. vagy kezed meg botránkoztat. vágd el azokat, ezt az atyák. avétekre valo alkalmatoságra magyarázák. és ezen mondását a kristusnak így magyarázák. valamint hogy el vágják arodhat tagot akár mely szükséges légyen az.. azért hogy meg szabadihassák az egész testet., ámbár a kéz. vagy a láb legyen
15 is az a tag., hasonló képen amidön valamely teremtett állat. mi nekünk a vétekre valo alkalmatoság. el kel attól távoznunk. akár mely kedves légyen nekünk., és akár mely nehéz légyen is a nekünk. a kristus nem csak azt mondgya hogy
20 vájd ki a szemedet. hanem hogy még vesd el azt mesze magadtól., az az. hogy el kel távozni az alkalmatoságoktól és a veszedelmes társaságoktól.

6. A keresztényi vallás hogy meg mutassa., micsoda irtózásal vagyon avétekhez., mindent el követ. ami tölle lehet.
25 hogy azt gyükerestől ki irthassa; jovalván²¹⁷ nekünk a földi joknak meg vetésit.,²¹⁸ amelyek okai, és eredeti avétekek., nem magoktól. hanem ha azokkal roszul élnek. arra is czéloznak az évangyeliumnak [**87b:**] tanítási. parancsolati. és jovallási. hogy meg vessük. lábunk alá tapodgyuk. és el
30 hadgyuk egészen avilági jokat., agazdaságokat, tiszteleteket, sőt még a szabados gyönyörüségeket is. a midön azokat valamely vétek követhetné. szent Cyrillus fel teszi. hogy a názárenusoknak nem csak a bór ital vala meg tiltva., hanem

²¹³ hanem <1> kötést

²¹⁴ [Új bekezdésben:] <4.> 5.

²¹⁵ lévén [Beszúrás.]

²¹⁶ ha a <job> lábad.

²¹⁷ jovalván [j—v-ből javítva.]

²¹⁸ vetésit., [vétésit-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

még a szőlő étel is. mert egyik amásikától vagyon és hogy könnyen adgyuk a gyönyörüségre magunkot., a melynek gyükerit, magunkban hordozuk, ez így lévén, a kereszténység. nem csak a vétket tilttya. hanem még mind azt is a mi okozhattya a vétket

5
Egy²¹⁹ szoval, a kereszténység azt kívánnya töllünk hogy el kerüllyük a véteknek még az árnyékát is, tavozál el, mondgya szent pál. mindentől a mi rosznak láttzik lenni. hogy bé tölthtesed hivatalodnak köteleségeit, és méltó
10 fia lehes az anyaszent egyháznak, a ki makula. és rántz nélkül valo; szenteknek kel lennünk, mivel azt szolgállyuk. a ki önnön maga a szenttség. olyan formában is visellyük az ő képit eföldön.²²⁰ és úgy üsmértettyük meg ötet a²²¹ hitetlenekel. és szentellyük meg az ő nevé; ő nekünk semmit
15 úgy nem hágy. mint azt, hogy tiszta életünkkel tisztellyük ötet az emberek előtt., akik látván. jó cselekedetinket., dicsöittäék ötet köteleségek szerént.

apoc.

A ki szent, szentellye meg még magát. és²²² aki igaz. legyen még igazabb.,

VÉGE.

[38a:] IMÁDSÁG

20 Meg váltó jésusom. uram. és én Istenem. cselekedgyed velem azt a kegyelmeséget., hogy adgy olyan elmét nekem. a mely örömel gondolkodgyék. az Istenről. és az örökkévalóságrol.

Adgy szent gondolatokat, egyenes akaratot. mely meg
25 egyezék a tiédel. buzgo kívánságot a menyekhez.

Adgy olyan hitet mely még vesse avilágot, és kedvellye a szegénységet gyalázatot. és szenvedést.

Hogy el kerüllyem az olyan dolgokat a melyek minket el ámttanak.

30 Adgyad hogy erősen bizam az Isten ígéletiben.

²¹⁹ Egy <végtére> szoval, [szoval <végtére> fölé írva.]

²²⁰ eföldön. [Első ö—e-ből javítva.]

²²¹ a hitetlenekel. [a — sor fölötti beszúrás, de a helyén összefutott a tinta.]

²²² és [Beszúrás.]

Adgy olyan Isteni félelmet. a mely hatalmasab legyen a világi nyomoruságoknál. és kísérteteknél.

Adgy olyan Isteni szeretetet., a mely egy aránt nevedgyék mind ajokban. mind²²³ abünösokbe

5 Adgy olyan szivet a mely háláado légyen malasztidhoz. engedelmes sugarlásidhoz, aki hovátováb jobban igyekezék meg tanulni az üdveségnek tudományát.

Adgy olyan okoságot a mely a hitnek engedelmeskedgyék. olyan érzékenységeket., melyek az okoságtól fügjenek [83b:]

10 Adgy olyan ártatlan nyelvet. mely az Isteni dicséretekel meg szenteltessék.

Adgy olyan tiszta szemeket. melyek inkább tekénttsék az eget, mint sem a földet.

Adgy olyan füleket amelyek zárva legyenek a világ előtt. és nyitva. az Isten beszédinek.

Adgy olyan kezeket. a melyek örömet munkálkodgyanak és segittsék a felebarátot

Adgy olyan lábakat, amelyek el távozanak. avilágtol. és álhatatosan járjanak. az Isten uttyán.

20 Adgyad hogy szomorúságim. penitentzia tartok legyenek és üdveségre valok

Adgyad hogy napjaim tellyesek legyenek jó cselekedetekel.

Adgy nékem oly okos. és vigyázo keresztényi életet. mint ollyanak. a kinek csak hamar meg kel halni.

25 Adgy csendes halált nékem.. hogy had élhessek örökön örökké te veled.

[89a:] AZ ÉLETNEK RENDÉRÖL.

Ebben a rend tartásban meg lehet látni. hogy mit kellesék cselekedni minden napon. minden héten. minden holnapban. és minden esztendőben.

Minden napon mit kel cselekedni.

30 I. kely fel idején. és mindenkor azon orában., amenyiben az egésséged., vagy ahivatalod. amelyben élsz²²⁴ meg engedi azt néked. de azért idejen le kel fekünni, ugy intézvén.

²²³ mind <agonoszokban> abünösokbe

²²⁴ élsz [sz — javítva olvashatatlan betűből.]

hogy hat. vagy hét órád lehesen az álomra., a hozsab való aluvás már resttség.

2. A midön fel ébredcz., mindgyárt. emellyed az Istenhez szivedet mondván., En Istenem tellyes szivemből szeretlek tégedet. és néked ajánlom magamot, az igasságos. hogy az Isten dicsértessék aleg első gondolatodban.

3. Az ágybol hirtelen kel fel kelni de tisztességel. és mondgyad magadban., ez a nap talám utolso napja életemnek

4. A midön öltözöl. mondgy magadtol valamely kis imádságot

5. A midön fel öltöztél. végy szentelt vizet., és le térdepelvén. mond el a reggeli imádságot. [39b:]

6. Azt el végezvén. a földet csokold meg. mondván. föld vagyok. és földé leszek, és az után tedd fel azt magadban. és mondgyad. hogy az Isten kegyelmével., ugy akarok ma élni. mint ha ma meg kellene halnom

7. Minek előtte valamely dologhoz fogj, ajánlyad azt az Istennek. mondván. én Istenem te éretted és ate dicsőségre fogok ezen munkához., adgy segítséget annak jól végben vitelére, ez az igazán való út az Isteni szolgálatra.

8. Egy napot se hadgy el mulni amelyben ne elmélkedgyél ha csak fél óráig is valamely²²⁵ szent dolgokrol ugy mint az Isten joságáról. hozzája való háláadatlanóságodrol. az életről. erre pedig aregeli idő leg alkalmasab. mert ez igen szükséges az üdvésre.

9. Tedd fel magadban. hogy ha lehet soha a szent misét el nem mulatod., és ót Kommunikály lelki képen. és mint ha. a lenne aleg utolso Communioid. ennél se szenteb. se hasznosab dolgot nem cselekedhetel.

10 napjában végy arra egy kis időt. ha az alkalmaság meg engedi.²²⁶ hogy meny a templomba. és ót imádgjad a kristust a szenttségben. a ki is reád tekintvén. kegyelmét²²⁷ adgya bövségel.

11. Olvass. valamely lelki dolgokrol való könyvet ha csak fél óráig is. nem egyébért. hanem atanulásnak [90a:] kedviért. és hogy azokat követhessed.

²²⁵ valamaly [Íráshiba *valamely* helyett.]

²²⁶ meg endi. [Elírás *meg engedi* helyett.]

²²⁷ [Sorvégen:] ke [új sor elején:] <k>gyelmét

12. vizsgál meg lelked üsméretit napjában kétszer. ebéd előtt. és minek előtte le feküdjél. vizsgál meg gondolati-dot., beszédidet.²²⁸ cselekedetidet. és fogatkozásidot. azo-
kot meg szánván, és bánván. fogad fel hogy többé nem cse-
5 lekeszed.

13. napjában gyakorta emeljed fel szivedet az Istenhez. buzgo fohaszkodásokal. eképen lehet meg egyesülni az Is-
tennel.

14. szoktassad magadot arra. hogy az Isten előtt járj.
10 mert ez, a leg rövideb. könnyeb. és bizonyosab uttya az
üdvességnek.

15. A midön valamely vétekbén esel. azonnal szánnyad.
bánnnyad meg aztot kérjed kegyelmit Istennek és tedd fel
magadban hogy mentől hamaréb meg fogod²²⁹ gyonni.

16 A midön valamely kísértetben²³⁰ forgasz. kérjed az
Isten segítségit. és gondolkodgyál ahalálról. és az örökké
valóságrol.

17. hogy ha a napközben. valamely szomorúság érr.
tudd meg hogy az Isten küldötte reád. az ő dicsőségére. és
20 ate jovadra mint drága jelit szeretetének. vessed azért
akarattya alá magadot és adgy hálákat néki. [90b:]

18. tanuld meg magadot sanyargatni. mind belső. mind
külső képen. meg²³¹ zabolázván. érzékenységeidet.

19 Ugy bánnnyál másokal. valamint kívánod. hogy mások
25 bánnnyanak veled. tégy jól mindenel a menyiben lehet.

20 légy tisztelettel. fellyeb valoidhoz. becsülettel és jó
akarattal magadhoz hasonlokhoz. és könyörületességel. az
aláb valokhoz.

21 légy atyafi szeretettel cselédidhez. visely gondot reá-
30 jok, és fő képen azon légy. hogy az Istent szolgállyák.

22. Imádkozál. apurgatoriumban lévökért. adgy alamis-
nát arra a végre. ez az Isten előtt kedves. és veled is irgal-
maságal fog bánni.

23. Az áldáson. kezdgyed. és a háláadásón végezed étele-
35 det. csendességel. és tiszteségel egyél. ne az ételnek kedviért

²²⁸ beszédidet. <és> cselekedetidet.

²²⁹ meg fogod <bánni> gyonni.

²³⁰ kísértetben <fog> forgasz.

²³¹ meg <Zab> zabolázván.

egyél, hanem a szükségnek., és nem úgy mint az oktan állatok, még abban is sanyargassad magadot., nem éven sokszor abból, a²³² mit leg inkább szeretz.

24. Estve minek előtte le vetkezel. vizsgál meg lelked
5 üsméretit. és az után. mond el imadságodat

25. Es midön le fekszel. fuháskodgyál buzgoságal az Is-
tenhez. tekintvén ágyadot. valamint akoporsot. vess kereszt-
tet magadra a szentelt vizele. és hijad segittségül. a szent-
tséges jésust. és azö Anyát. és alugyál és békeségben

10 26. Hogy ha éttzaka fel ébredz vess mindgyárt kereszt-
[91a:]tet magadra, és ajánlyad Istennek lelkedet. szivedet.,
és imádgjad ötet.

Minden héten.

1. Minden vasárnapon vizsgál meg hogy mi képpen töl-
tötted a hetet és mi formában kel töltened azt a melyben
15 vagy, el kel olvasni akor ezt a rend tartást.

2. Cselekedgyél valamely testi sanyargatást magadon.,
mert máskent atest rabjává tészon tégedet.

3. Tégy minden nap tehettséged szerént valamit külön
a szegényeknek., és szombaton azt el osztogasad nékik.
20 eszent chrysostomus tanáttsá.

Minden holnapban

1. Gyonyál meg. és Kommunikály. minden holnapban egy
szer. vagy minden tizen ötödik napon., ezen két szenttség
altal veszük a kegyelmeket

2. Minden holnapban végy egy napot magadnak amelyben
25 jól meg kel vizálni. életedet. magad viselésit. és készülnöd
kel ahalálra .

Minden esztendőben

1. Az esztendő kezdetin tégy. közönséges gyonást. és
vizáld meg. hogy mit kel magadban el hadni. és mi formá-
ban kel magadot viselni hogy jól élhess. ha az Isten meg hágy
30 ez életben.

²³² a <mit> mit

2. kereszteltetésednek napját meg szenteltyed, meg hálál-
ván az Istennek hogy az igaz hitre hozot, és ujittsad meg ő
előtte [91b:] az akori tett fogadásodot, tudni illik. hogy ellene
mondasz az ördögnek a testnek, és avilágnak.

5 Tessék az urnak békeségét. és irgalmát adni mind azokra
kik ezt a rend tartást fogják követni Amen.

[92a:] Salve Regina

- [1.] Meny országnak királynéja.
Irgalmasagnak szent Annya,
10 Elet édeseg reménség
Üdvöz légy szép szüz Mária.
[2.] Évanak árva fiai,
szám ki vetett maradéki,
siralminak örökösi.
15 sok nyavalyáknak hajléki
[3.] E siralomnak völgyében,
kik nyavalygunk nagy ínségben,
hozád ohajtunk menyégben,
ki vagy örök ditsőségben.
20 [4.] Azért szószóllónk szenvedet.
fordisd hozánk kegyelmedet.
És ate bünös népedet.
oltalmazad hiveidet.
[5.] oh' édes szuz irgalmadot
25 mutasd meg kegyes voltodot.
holtunk után szent fiadot
mutads meg s' boldogságodot.
Amen.

Ave Maris Stella.

- [1.] Üdvöz légy Mária
30 Tengernek tsillaga.
Mindenkor szüz Anya.
Egek nyilt kapuja
[2.] Kít Gabriel menyből.
Üdvözle Istentől.,
35 Öriz haborutul.
Évátol vett jajtul.

- [3.] Óld bününk békoját.
 Add szemünk világát.
 Mosd el lelkünk²³³ motskát.
 kerjed jónk adását.
- 5 [4.] Mutasd anyaságod.
 vegye imádságod.
 A ki értünk magod.²³⁴
 akart lenni s' árod,
- 10 [5.] oh' szüzek Nemesse,
 s' szelidek jelesse.
 ne legyünk bünössé,
 tégy szenté, s' kegyessé.
- 15 [6.] Éltünk tiszta voltát.
 nyerjed s' bátor uttyát.
 hogy látván urunkat.
 mondgyunk víg hálákat.
- [7.] Ditsőség Atyának,
 Fiu s' szent Léleknek.
 Három szent személynek.
- 20 Állattyában egynek.
 Amen

[92b:] A SZÓ HORDÁSRÓL.

Egy emberséges ember soha sem szó hórdó, mert előre
 elláttya annak veszedelmes ki menetelét, és végít, azt tud-
 gya hogy a szóhordás, mindenkor zenebonát okoz, az atya-
 25 fiaik, és a jó akarok közöt egyenetlenségeket, és hogy olyan
 veszekedéseket. indit, a melyeknek a vége soha sem jó,

A szóhordás mindenkor ártalmas, annak aki azt tselekszi,
 annak, a kinek a szót hordgya, és annak, a kiről beszél,
 ez olyan, kard, a mely, harmat sebesit, vagy öl meg egy szers
 30 mind.

²³³ lelkünk [Második *l—k*-ból javítva.] motskát. kerjed <jökk>
 jónk

²³⁴ magod. <[']akart lenni s' árod, oh' szüzek Nemesse. s' szelidek
 <jegyesse.> jelesse.

Igen kevés szó hordás vagyon olyan, a melyhez ne tennének, ez olyan, valamint egy hó gomolya, a mely mentől aláb hengeredik, annál, inkább vastagodik.

A szó hordonak, tsak két okának kel lenni, a szó hordásra, vagy²³⁵ az, hogy kedvit kerese annak., a kinek, árulkodik,²³⁶ vagy az, hogy magának eleget tegyen.

Egy emberséges embernek, nem hogy kedvit találnák azal, a midön, szót visznek neki, de száz féle keserüséget okozni, és sokszor haragra ingerlik, olyan állapottyában, a maga okoságát nem halgathattya, se attyafiainak, vagy jó akaroinak, tanáttsákokt bé nem veheti, a haragját követvén, nagy dolgokra fokad. [93a:]

Ihon illyen hasznot, és szolgálatot téssen²³⁷ rend szerént, az esztelen szó hordo árulkodásával, hejában bányya az után, a zenebonát melyet, okozot, mert már késő, atüzet meg gyujtotta, és azt el nem olthattya,

A szó hordonak, sem látom semmi hasznát árulkodásában, mivel egy felöl, ellenségivé tette azt a személyt a kit²³⁸ el árult, más felöl pedig gyalázatal hányhattya a maga szemére, hogy esztelenül²³⁹ meg háborította az elméjit annak, a kinek árulkodot., és hogy olyan veszedelemre, és szomorúságra tette, amelyből talám ki sem gázolhat,

hogy ha olyat mondottak felöllünk, a mely néküink ditséretes, azt mi nem szerettyük, az oka ez, mert azt sajnályuk, hogy a mit jó erkölcsből el akartuk volna titkolni,, azt meg tudgyák, és hogy azért ditsérjenek, azt nem kel szeretnünk,

hogy ha pedig rosztat mondottak felöllünk, a szó hordonak nem kellet volna minket azal meg szomorítani, ez így lévén, aszó hordokot minden képen, tsak roszt szemel, kel tekinteni, és tsak, hizelkedőknek, és eszteleneknek kel őket tartani.

lehetetlen, hogy az, aki azt agyalázatos szohordást követi, hogy valami okot ne adgyon magáról a szóra, ettől is vagyon hogy vissza adgyák néki gyakorta duplán akölttsönt, arra igen

²³⁵ vagy <h> az, hogy

²³⁶ árulkodik. [o—ö-ből javítva.]

²³⁷ téssen <ſ> rend szerént.

²³⁸ a kit <bé> el árult,

²³⁹ esztelenül [Első l—n-ből javítva.]

vigyáznak. hogy mit mond, és mit tselekeszik. és mindenel meg üsmértetik hogy kitsoda.²⁴⁰ [93b:]

A többi közöt egy ember jöt hozám akarván titkoson meg jelenteni. hogy egy ilyen személy, sokak hallatára
5 roszul beszélt volna felöllem. felelém néki. hogy már régen.
bé²⁴¹ Dugtam fuleimet a szohordások előtt, de ha szinte nyitva volnának is, egyik fülelen habé mennek, a másikán ki kel menniek. mert én azokal nem törödöm, mondám azt is, hogy valamit mondanak a távul lévőkröl, rend szerent
10 abban kételkedhetni, a mely sebet pedig távul. vennék, a nekem soha sem fájna, azonban pedig, akik előtt én felöllem beszéllettek, azoknak kellett volna partomot fogni, vagy ellenem lenni, mivel tsak ő érettek volt a szó felöllem.

A midön. egy gyülekezetben. valamely távul valo emberöl
15 beszéllenek, mind azok, kik abban atársaságban vannak. arra vigyázanak,²⁴² hogy semmi roszat felölle ne szollyanak, mivel az igasság arra köteledzi őket, hogy meg ne engedgyék. az ollyat meg itélni. akit nem hittak hogy maga menttségire menyen. ha ezt az igasságtalanságot meg engedik, jóvá
20 hagyák. hogy ő felölök is beszéllyenek. mikor együt nem lesznek.

Hogy ha atávul valokrol. soha sem beszélle nének. nem volna szó hordás, és a ki szó hordo akarna. lenni. azt senki társaságában nem²⁴³ venné, és minden gyulekezetből ki
25 üznék, mint egy gyalázatost. [94a:]

Ugy történt egy szer. hogy egy hizelkedő szó hordó egy emberséges emberhez ment, meg mondani neki. hogy olyan helyt volt, ahol. semmiben sem kimélték ötet, és hogy száz olyan féle dolgokot mondottak felölle, a melyet ha halotta
30 volna. nem tettzet²⁴⁴ volna néki, ez az emberséges okos, és értelmes ember, olyan formában halgatá ezt a szó hordást, hogy ugyan. el álmélkodék rajta a szó hordó. és mondá néki az emberséges²⁴⁵ ember, uram, ha engemet jól üsmer-

²⁴⁰ kitsida. [Íráshiba *kitsoda* helyett.]

²⁴¹ már régen. bé <régen> Dugtam

²⁴² vigyázanak, [*g*-*ſ*-ből javítva.] hogy semmi

²⁴³ nem <venné> venné,

²⁴⁴ tettzet <vol> volna

²⁴⁵ emberséges <ura> ember, uram,

nének sokal többet mondhatnának felöllem, és nem volna okom a haragra, sokal is tartozom azoknak akik ilyen formában beszélének felöllem, távul valo létemben, ha jelen valo létemben ugy beszélénének, a mint meg is tselekedhetnék, azért az én ortzám meg pirulna, és szégyenleném. kérem azért. kegyelmedet.²⁴⁶ adgya tudtokra, hogy háláado szível²⁴⁷ vettem beszédeket. soha árulkodo jobban meg nem pirult. mint ez, gondolom. hogy soha sem árulkodott többet életiben.

¹⁰ Annak az emberséges embernek volt oka igy felelni. mert mint hogy tsak az igaz mondás szokta az embert meg bántani, ez az emberséges ember. pedig nem érezvén, és nem vádolván magát. semmiben is arrol. a mit mondottanak felölle, ő abban bizonyos.²⁴⁸ volt, hogy valamit mondottanak felölle. amind hamiság volt. az illyen eszes, és értelmes felelet. az árulkodásra, ártatlanná teszi azt. a kinek árulkodnak, meg itéli az árulkodot, de még inkább azt, a ki okot ad. a szo hordásra, [94b:]

Nintsen olyan. Istenes, és emberséges ember, akár ki légyen az, a kinek. szándékát roszra ne magyarázhasák, és²⁴⁹ tselekedetit rosznak ne tarthasák, de az az Istenes ember rend szerént valo életét követi, semmiben meg nem változtattya. maga viselésit. se változást, se gyengéséget nem látni őbenne, azt akarja, hogy az ő életének bizonyosága, tsak. a lelke ismerete legyen, és tsak az Isten lássa, hogy mi vagyon szívében, ugy tekinti az ember szollást, és a szó hordást valamint a fergeteget, a mely nagy zugásal vagyon. de a mely nem árthat, se betsületinek, se jó erkölcsinek,

³⁰ Az okos ember soha sem halgattya. a szó hordást, és igy bé zárja a száját, a szó hordonak, sok szomorú oráktól menti meg magát. az olyan., a ki a szó hordot nem halgattya.²⁵⁰

²⁴⁶ kegyelmedet. <hogy> adgya tudtokra, hogy

²⁴⁷ szível [í—é-ből javítva.]

²⁴⁸ bizonyos. <hogy> volt, hogy

²⁴⁹ és <tes> tselekedetit [Törlés a sor elején.]

²⁵⁰ nem halgattya. <és> azal. néki is sok jó orakot szerez<nek>, talám még el is hagyathattya<k> véle, [hagyathattya szóvégi a-ja á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

azal. néki is sok jó orakot szerez, talám még el is hagyat-
hattya véle,

Se nyelvünknek, se fülünknek nem kellene lenni ez arul-
kodok előtt, nem is tudom hogy melyik vétkeoseb. akettő
5 közül, azé aki halgattya, vagy az, aki árulkodik., de azt
tudom. hogy azért maradnak abban az utálatos szokásban.
mert könnyen, és örömel halgattyák őket.

Se haszon. se betsület nintsen a szohordásban. és ha sza-
bad volna roszul itélni mások felől. mihent valaki én-
10 [95a:]nekem árulkodnék. minden féle rosz erkölcsünek
tartanám. még is azt mondom. hogy a mely ember tsak
egy szer árulkodnék nekem másra. már annak az embernek.
még üsmerném elméjít, és természetit. és soha sem lehetnék
jó itélettel felölle.

15 nagy esztelenség olyat²⁵¹ beszélni. a melyet mástól hallot-
tak, a ki is hazuthatot. vagy hozzá tehetet. igen nagy iga-
ságtalanság. azt el hinni. a mit nekünk mondanak ilyen for-
mában.

Eszemben jutnak még igen szép szavai egy üsmerömek,
20 akinek is egy jó akaroja. olyan értetlen lévén, valamitsodás
hivnek akarta magát mutatni. hozzája menvén mondá
néki, hogy egy bizonyos gyülekezetben. eleget beszéllettenek
volna²⁵² felölle. és azö maga viselésit sokan meg itélték.
erre felelé néki, hogy igen szépen köszöni mind azoknak.
25 kik az ö fogyatkozásira vigyáznak, azon is fog igyekezni
hogy azokat el hagyja. és azon léssen., hogy az kik felölle
beszéllenek. azokal jól tehesen., ha tselekedetel nem lehet,
leg aláb kívánásal,

*

[1a: üres] [1b:] latzkot hitta Isten először Anyaszent
30 egyházaban 1747 12. 7bris. rosa ellene mondvan eretnekségi-
nek. az anyaszent egyház kebelében jött és az Istenhez ment.
2 8bris²⁵³ 1748

²⁵¹ olyat [t—n-ből javítva.]

²⁵² volna [na—t-ből? javítva.]

²⁵³ [Itt közöljük Mikesnek a kézirat elején tett bejegyzéseire
vonatkozó szövegkritikai jegyzeteket] 8bris <178[?]> 1748

Ma nagy tsötörtökön 1751. az Isten báránya vérinek érdemiért az Anyaszent egy házában hozá keszeget²⁵⁴ a ki is már negyedik tiz esztendőtol fogvást. adgya Isten hogy ne légyen az utolso.

5

Amen.

Ma nagy tsötörtökön 1758 az Isten Anyaszent egy házában hozá mártont. Adgya Isten ne legyen utolso²⁵⁵

A doctrina magában foglalja ahit ágazatit. a mellyeket hinnünk kel

10 A moralis. a jó erköltsökre tanit és arra a miket követnünk kel, és a miktöl el kel távoznunk

A disciplina. előnkben adgya. az Anyaszent egy ház rendelésit. szokásit.,

Az eretnekek a hit ágazati ellen támadnak fel.

15 A Sismatikusok a disciplinát el ronttyák.

A rosz keresztyének. el távoznak ajó erköltsöktöl

[2b:] S. Gregorij Pa

O bone jesu verbum patris splendor paternae gloriae inquem desiderant Angeli. prospicere doce me facere voluntatem tuam. ut spiritu tuo bono deductus ad beatam illam
20 per veniam civitatem. ubi est Deus aeternus., et unus omnium spiritus. ubi est certa securitas., et secura aeternitas. et aeterna tranquillitas, et tranquilla felicitas, et felix svavitas, et svavis jucundi ubi tu Deus, Cum patre et spiritu sancto vivis et regnas per omnia saecula saeculorum Amen.

25 obone Jesu, o piissime Jesu, odulcissime²⁵⁶ Jesu. o Jesu fili Mariae virginis plene misericordia et pietate. odulcis Jesu miserere mei secundum magnam [3a:] misericordiam tuam., o Clementissime Jesu te deprecor per illum sanguinem pretiosum quem pro peccatoribus effundere voluisti, ut

²⁵⁴ [Sorvégen:] ke [új sor elején:] <szeg> szejeg

²⁵⁵ [A személyes bejegyzések utolsó sora után mintegy két sornyi hézaggal lapközépen:] <S. Gregorij pa.> [ugyanaz alább a latin szöveg élén.]

²⁵⁶ odulcissi<ss>me [o bone(...o dulcissime]

abluas omnes iniquitates meas, et in me respicias miserum.
 et indignum humiliter veniam²⁵⁷ petentem, et hoc nomen
 sanctum Jesu in vocantem. onomen Jesu nomen dulce,
 nomen Jesu, nomen delectabile. nomen Jesu. nomen confortans.
 5 quid enim est Jesus nisi salvator, ergo Jesu propter
 nomen sanctum tuum esto mihi Jesus. et salva me, ne
 permittas me damnari quem de nihili creasti.²⁵⁸ obone Jesu
 ne perdat me iniquitas mea. quem fecit omnipotens bonitas
 tua, odulcis Jesu. recognosce quod tuum est. et absterge
 10 quod alienum est, o piissime Jesu. miserere mei dum tempus
 est miserendi. ne damnes me intempore²⁵⁹ judicandi. et que
 utilitas in sanguine tuo; dum descendero in aeternam
 Corruptionem, non mortui laudabunt²⁶⁰ te domine Jesu,
 neque omnes qui descendunt in infernum. o amantissime
 15 Jesu, o desideratissime Jesu. o jesu. Jesu. Jesu, admitte me
 in numerum electarum tuorum. o Jesu salus inte Credentium.
 o Jesu solatium adte Confugientium. o Jesu dulcis remissio
 omnium peccatorum. o Jesu Filii Mariae virginis. in funde
 in me gratiam. sapientiam charitatem Castitatem. et humi-
 20 litatem, ut possim te perfecte diligere. te laudare. te perfrui.
 tibi servire. in te gloriari, una Cum omnibus qui invocant
 hoc sanctum nomen tuum. quod est Jesus Amen

oratio S. Bernardi

[Sur la Pénitence]

[3b:] Grand Dieu tes jugemens sont remplis d'équité
 25 Toujours tu prens plaisir à nous être propice,
 Mais j'ai tant fait de mal. que jamais ta bonté.
 Ne me pardonera sans choquer ta justice.
 Oüi, mon Dieu, la grandeur de mon impiété
 Ne laisse aton pouvoir que le choix du supplice.
 30 Ton interest s'oppose à ma félicité,
 Et ta Clémence même attend que je perisse.

²⁵⁷ veniam [Beszúrás.]

²⁵⁸ creasti. [i — javítva.]

²⁵⁹ intempore [Első a—o-ból javítva.]

²⁶⁰ laudabunt [d—b-ból javítva.]

Contente ton desir puisqu'il t'est glorieux.
Offense toi des pleurs qui Coulent des mes yeux.
Tonne, frappe, il est tems. rend moi guerre. pour guerre;
J'adore en perissant la raison qui t'aigrit.
⁵ Mais dessus quel endroit tomberas ton tonnerre,
qui ne soit tout Couvert, du sang de JEsus Christust.²⁶¹

A légy a mi vagy. a mitsodák mások hagy békit nékik,
hadd akár ki légyen az. a minémü akar lenni. a mi nem lehetz,
ne is akarj ollyanná lenni. nagy jóság. a nagy dolgokra felet-
¹⁰ téb nem igyekezni. nem kitsiny dolog. kevéssel meg elégedni.
a maga sorsával meg elégedet sziv. nagy talentum. a meg
elégedes fellyebb valo agazdagságnál.

²⁶¹ [A francia vers végén lapszélességű aláhúzás.]

A KRISTUS JÉBUS ÉLETÉNEK HISTORIAJA

1748

[1b, 2ab: üres] [3a:] ELÖL JÁRÓ BESZÉD

I Hogy mitsoda végre irták ezt a historiát.

A kristus. Jésus. az embereknek üdveségekért szállot le a menyekből. vett emberi testet magára. születet. élt, prédikállot, meg holt, fel támadot. és viszá fel ment amenyekben. igasságos dolog tehát, hogy az emberek ezekre atitkokra meg tanitassák magokot. a melyek által meg váltattak, és hogy meg tanullyák. egy olyan életnek. és halálnak historiáját, a mely üdveségekben járo dolog. az emberek. Istennek ellenségi valának, akristus halálával eleget tett az attyának erettek, meg is tanította őket arra., beszédivel, és példa adásával. hogy mi képpen térhesenek meg hozzája. szüntelen kellene gondolkodniok azon. hogy mit szenvedet egy Isten. azö vétkek el törölésiért. azért hogy örökös háláado szeretettel. lennének hozzája. anyi jó téteményiért. se eleget nem elmélkedhetnének az igazságokrol. amelyekre tanyította őket, és a tselekedetekről. melyeket tselekedet. mivel tsak ugy üdvezülhetnek, hogy ha azokat azigazságot végben viszik, és [3b:] követik azokat atselekedeteket.

Ugyan ezen okból emlékezteti őket minden nap az anyaszent egy ház. az üdvezítő halálára, a szent mise áldozatában. a mely valóságos képe akereszten valonak. ugyan azért is ajánlya szüntelen azt a szenttséges hostyát a melynek vére meg¹ békéltette őket az Istenel, azért hogy ők is ajánlhassák azt, amit a kristus Jesus ajánlot ő erettek, és hogy az ő áldozatjának gyakorlása, állandó bizonyosága lenne, háláadoságoknak, ezért is nevezik Eucharistiának. az az, háláadásnak, de mint hogy az örökké valo életet. a melyet akristus meg² nyerte halálával, tsak ugy nyerhetik el, hogy ha vegben viszik a törvényt melyet adot, és ha követik azokat apéldákat melyeket hagyot, az anyaszent egy ház azt akarja,

¹ meg <k> békéltette [...] Jesus [e — s-ből javítva.]

² meg nyerte [meg—beszúrás.]

5 hogy a hivek minek előtte ajánlyák ezt a szenttséges áldozatot, tanullyanak először valamit az Isten fiának beszédiből és tselekedetiből, a melyeket elejekben adgya, az áldozat előtt valo Évangéliumban. és a melyekre, parancsollya
10 apasztoroknak, hogy oktassák őket. és ez által, meg üsmérteti velünk. hogy semmit ugy nem hágy fiainak. mint azt, hogy tsak a kristus életét, és halálát. tanullyák, és abban foglalatoskodgyanak,³ azért. hogy szüntelen valo hálákot adgyanak néki, mind azért. a mit tselekedet, és szenvedet
15 érettek. [4a:] vagy is azért, hogy meg üsmervén a mit tselekedet, ök is azont tselekedgyék. mivel az ő egész élete, mondgya szent agoston. szüntelen valo oktatására volt. a mi szokásink rendben valo vételére, és anyiban vétkezünk. a menyiben el távoznak ami magunk viselésével. az ő maga viselésétől.

Az Anyaszent egy ház szándékát követik tehát. hogy ha a hiveknek adgyák. meg váltojok. életének. és halálának historiáját. azt meg láthattyák az Evangéliumban. amely magában foglallyá mind azt. valamit az Isten akart nekünk
20 ki nyilatkoztatni aző fia tselekedetiről, és tanításiról. és szüntelen kellene inteni ahiveket arra. hogy azt a szenttséges könyvet olvasák. a melyben foglaltatnak mind azok az igazságok. a melyekről. ítéltetnek meg az utolsó napon. de mint hogy, sokan vannak olyanok. akik örömezt akarnák
25 meg tudni. a kristus életének folyását. és meg látni együt és rendiben. azokat atselekedetét a melyekről szolnak az évangyelisták., és a melyeket nehéz volna nékik fel találni az Evangéliumban az ilyen igazságos. és természet szerént valo kívánságnak elég tételére akarták tehát aközönséges
30 lelki haszonra. az évangyelistákból. ki szedegetni. együvé, és rendben tenni a kristus életének historiáját.

[4b:] Az olyanokért irták tehát le, a kristus életének historiáját, valamit abban mondanak igaz, mivel semmit abban nem mondanak. a mi fel ne találtatnék az Évangéliumban,
35 mind azon által, nem az évangéliumot akarták abban magyarázni, hanem tsak igazán, és hiven ki tenni mind azokat atselekedeteket. a melyeket le irtanak az Évangyelisták,

³ foglalatoskodgyanak, (vagy) azért.

azokat pediglen, olyan stylusal, és expresioval akarták. le írni, a melyek leg alkalmasabbak legyenek. hogy a közön-
séges elméjük is meg érthessék, a melyeket talám meg nem
érthetnék a szent írás phrassesse szerént, hogy pediglen. semmi
5 nehézségekre ne légyen még két dologra vigyáztanak.

1. A kristus Jéusnak tselekedetit mind egészen ki tészik,
de az ő beszédi közül. tsak azokat írják le, a melyeket leg
könnyeb meg fogni, és a melyek leg szükségesebbek a szoká-
sok oktatására, a tudni valo dolog. hogy az üdvezítő életének.
10 nagyob része. a prédikállásbol állot. és hogy olyan szükséges
meg tudni azokat az igazságokat a melyeket tanyitot, vala-
mint atselekedeteket. a melyeket tselekedet, de azt is tud-
gyák. hogy mindenek meg nem foghattyák az Isten fiának
minden beszédit. vannak olyanok. a melyek. inkább atudoso-
15 kot illetik, példanak okáért, mikor a maga Istenségét akarta
meg bizonyítani, vannak meg olyanok, a melyek. eledele a
kisdedeknek, a mely igazságokat mindenek tartoznak tudni
és követni. mint az⁴ üdveség-[5a:]re kívántatokat. az illye-
netek fel tették ezen historiában, de tsak rövideden. azért
20 hogy rendiben, és folytában követhessék akristus tselekedet-
tit. és azokat olyan formában tették fel, hogy a hivek.
könnyen meg érthessék.

2. Noha a fel tett szándék a volt. hogy semmit egyebet ne
mondgyanak hanem tsak a mi az évangéliumban vagyon, és
25 hogy⁵ ne kényszeritessenek semmit ahoz tenni, tsak. az
olyanokat akarták fel tenni, a melyeknek magyarázat ne-
kivántassék. mind azon által kényszeritettek némelykor el.
távozni ettől arendtől., mivel találkoztanak olyan dolgok.
a melyek ha szinte nehezek is. de ki nem lehetet hagyni, és
30 mint hogy azokat fel kellett tenni, meg is kellett azokat
magyarázni. a kristus, sok olyan igazságokat tanitot. a
homályos példa⁶ beszédekben, a melyek az erkölcsököt tekin-
tették, azokat az igazságokat. igen szükséges tudni minden
keresztényeknek. szükséges is volt tehát azokat elejekben
35 adni; de azok haszontalanoká, és még némelykor veszedel-

⁴ az [Sor alatti beszúrás a lap alján.]

⁵ hogy [Beszúrás.]

⁶ példa beszédekben, [p—b-ből javítva.]

meseké is léznek, hogy ha az olvasót nem segítik, hogy azoknak értelmét fel találhassa.⁷ és magára szabhassa, ugyan az ilyen helyekben kellett elegyíteni holmi jedzéseket, amelyek meg nem tartoztatván. ahistoriának folyását, meg világosították azt, ami homályos, meg gyengítettik, a mi keménynek láttzik, és e szerént készítettik el az igazságnak [5b:] kenyerét, hogy eledelül lehesen. mind nagyoknak, mind kicsinyeknek. azok a magyarázatok., és jedzések. ritkák., rövidek. és olyanok, hogy talám nem lesz nehéz. azokat meg különböztetni attól, a mit látunk. az évangyéliumban, azt el lehet hinni, hogy azokat szükségeseeknek találják mindenek lenni, azt is remélik, hogy inkább panaszolkodnak azon. hogy kevés, mint sem azon hogy sok.

Végtire arra is vigyáztak, hogy ha jól azt meg nem tudják, hogy mitsoda szándékal. jöt az üdvezítő erre avilágra. igen nehezen fogják olvasni azt hasznal, a mit őt tselekedetet, mert mint hogy minden tselekedetit, beszédit, és szenvedésit tsak ahoz a szándékhoz fordította, úgy tettzik mint ha. tsak kevés volna meg tudni aző tselekedetit, és szenvedésit, hogy ha nem tudják. annak mi volt indittoja, és hogy ha. nem tekintik azokat arra a végre, a melyre ő azokat fordította, úgy⁸ semmi hasznat nem vennének azokbol magoknak. azt minden tudgya, meg is mondották ide fellyeb. hogy a kristus nem más végre jöt le, és élt aföldön, hanem ami üdveségünkért, ugyan erre is tanították a gyermekeket, nintsen egy is ahivek közül aki azt ne felelné, amidön kérdik tölle hogy miért lett az Isten fia emberré. azért hogy minket meg válttsion, de azt könnyen észre lehet venni, hogy nem mindnyájan értik, a mit felelnek, és hogy kevesen üsmérik, hogy mi. [6a:] legyen az a válttság, és az az üdveség, mert kevesen tudgyák hogy mitsoda nyomoruságoktól szabadította meg őket a kristus. igen jó tehát, az ő eseteknek, és sebeknek historiáját elejekben adni, minek előtte meg tudgyák a meg gyógyításokét, és tsak rövideden meg mutatni nekik, azt aboldog állapotot amelyben. az Isten teremptette

⁷ fel találhassa, <k.> és magá<k>ra szabhassa, <k.> [A törölt k betűk előtti szóvégi á ékezeete áthúzva; magára á-ja o-ból javítva.]

⁸ úgy <kevés> semmi

öket, azokat a⁹ veszedelmes nyomoruságokat, a melyekben estenek avétek által. és hogy az Istennek veghetetlen josága, mitsoda modokal. akarta őket meg szabadítani, ilyen formában, nyomoruságokra tekintvén, annál nagyob buzgoság. 5 ohajtyák meg tudni azt, a mit az üdvezítőjök tselekedet meg váltásokért, és annál is nagyob hasznal fogják olvasni életét,¹⁰ magokban meg üsmérvén, hogy mivel tartoztanak volna vétkekért, az Isten igasságának, jobban meg fogják üsmérni hogy mivel tartoznak. az ő irgalmaságának. üdvé- 10 ségekért.

II. Az Embernek teremtetéséről. és vétkééről.

A midön az Isten a menyet, és a földet terempté. hat napok alatt, urat is akara adni¹¹ minden testi teremptet állatinak. erre valo nézve egy kevés sárbol., az embernek testét formálá, és azt a testet bé tölté okos lélekel., már annak előtte 15 sok számu angyalokat teremptet volt, akikben mind üsmerttségit, mind szeretetét adta volt, de annak egy része meg válék tölle a kevélység miat, ezek a párt ütő [6b:] lelkek ördögöké lévén, az Istennek igasságos ítéletiből, a pokolra vettetének. nem is remélheték. hogy valaha viszá térhesenek 20 arra az állapotra, a melyből ki estenek. mert az ő akarattyok az eset után. a meg átkodásban. és a keménységben meg marada, az Isten arra rendelé az embereket, hogy ezeknek a párt ütőknek el foglalják helyeket a menyekben. az Isten nem terempté az embereket mind egy szers mind, valamint az 25 angyalokat., hanem egy embert és egy aszonyt terempt, a kiktől kellették származni minden embereknek. ezt az első embert. nevezé ádámnak, és ezt az első aszonyt Évának, az az, az élök anyának. ezeket¹² a maga képére terempté, az az, hogy olyan okos és értelmes lelket ada nekik, hogy ötet 30 meg üsmérhették, és szerethették., bé töltötte elméjüket világosságával, és akarattyokot szeretetével, teremptésekor igazak, és ártatlanok valának, az ő lelkek tellyeséggel az Isten alá volt vettelve, és aző testek tellyeséggel. engedelmeskedet

⁹ a <f> veszedelmes

¹⁰ életét, <hogy> magokban meg üsmérvén, hogy

¹¹ adni [d—k-ból javítva.]

¹² ezeket <aző> a maga képére

aző lelkeknek, nem volt se setéttség, se háborodás az ő elmé-
jekben, mivel az Isten volt aző világóságok, és békeségek,
semmi olyan nem volt az ő testekben. amit szégyenelhetek
volna, mert semmi rendeletlenség benne nem volt, ezért is
5 mondgya az írás. hogy mezeitelenek voltak, de azt nem szé-
gyenelhettek.

[7a:] Ebben a szent. és bődög állapotokban. az akaratt-
yok egyenes volt, és tellyes szabadságban voltak, minden
szükséges kegyelmek segítették őket. mind arra ajó¹³ tseleke-
10 detre. a melyet az Isten kívánt töllök, és hogy meg érdeme-
lyek azt a ditsőséget. a mely meg jutalmaztatta volna jó er-
kölesöket. eza ditsőség pedig a, hogy az Istent valóságál
látthatták. ök már az Istent üsmerték, anyiban, a menyi-
ben. a teremtett állatok meg üsmérhetik, de az után,¹⁴ ha jóra
15 fordították volna. e földön, azt az üsmereittségét. a menyek-
ben vitettek volna hogy őt meg láthassák¹⁵ az Istent magá-
ban, és éillyenek azon látás által. az örökös boldogságál, a me-
lyért teremptettek volt, az ő artatlanságok. meg mentette
volna őket ahaláitól, és mind azoktól anyomorúságoktól,
20 melyek a vétkek követik.

Nem kellett volna nékik, se munkát, se fájdalmat se
betegségek szenedni, semmi olyan nem lett volna atest-
ben. a mi meg sérthette volna alelket. mind addig valamég a
lélek meg nem bántotta volna az Istent, mind ezek a hasznos
25 dolgok, nem tsak ádamért, és Éváért lettek volna egyedül,
hanem mind az ő maradékokért. a kikel, nem tsak termé-
szeteket., de még ártatlanságokot is kellett volna közleni.

Hogy pediglen meg érdemelhesék ezeknek az ideig valo ke-
gyelmeknek¹⁶ gyakorolását, és az örök boldogságnak birtokát
30 a mely nékik ígéletben volt. az Isten tsak¹⁷ azt [7b:] kívánta
töllök, hogy akarattya alá vessék magokot, hogy pediglen
meg próbálhassa engedelmeségeket, egy parantsolatot kelle-
ték nekik adni. meg parantsolá tehát néki hogy a jó, és
agonosz meg tudásának fájárol ne ennék. a mely a földi para-

¹³ ajó [ó— a-ból, vagy á-ból javítva.]

¹⁴ az után, <hogy> ha [ha <hogy> fölé írva, világosabb tintával.]

¹⁵ meg láthassák [meg láthatták-ból javítva.] <volna> az Istent

¹⁶ kegyelmek [Utolsó k — sorközi beszúrás, világosabb tintával.]

¹⁷ tsak <1> azt kívánta

dotsomban volt. atöbb fákal. szabadá hagyván öket. és halálal fenyegeté¹⁸ öket, ha ahoz mernének nyulni, mi lehetet volna könyeb. mint ezt a parancsolatot meg tartani, mind azon által meg nem tarták sokáig. az ördög irigyelvén boldogságokat. kísérteni kezdé évat. a kigyó képében, azt jovallá néki. hogy ennének a meg tiltot gyümölcsből, mivel nem hogy meg hálnának az Isten fenyegetése szerint, de söt még olyanoká lésznek, mint az Isten. eva erre az igeretre. meg hagyá magát tsalatni, evék abbol agyümölcsből, és a férjinek is ada belölle, aki is, a feleségihez valo vétkes kedv keresésért, részt vett, a felesége vétkében.

Alig hágák által az Isten parantsolatlytát, hogy meg üsmérék nagy vétkeket. az irtoztato változás által, a mely lett mindgyárt benne, észre vévék meztelenségeket, és szégyenleni kezdék, mert érezni kezdék testekben. a rendetlen kivánságot, az Isten meg jelenék nékik. de már nem ugy mint egy olyan atya. a kinek. jelen valo léte, okozta minden örömoeket, és [8a:] boldogságokat. hanem mint egy meg bántatot ur, aki szemekre hányá engedetlenségeket, és mint egy rettenetes bíró, aki meg bünteté fel támadásokot, az embert arra itélé, hogy véres veritékivel. enné kenyerét, az aszonyt a szülési fajdalmak alá veté, az után ki üzé mind a kettöt a földi paraditsombol., minden féle nyomoruságok alá veté öket, és ahalálra itélé öket. a melyel fenyegette valo öket, atesti halálon kívül. a ki meg válván alélektől, ujontában, a rohdadás által. földé kelletet lenni, amelyből formáltatot volt, az Isten öket még az irtoztato másodszeri halálra is itélé, mely alelki halál, a ki is meg válván a testöl. akit éltetet, az ördögököl kelletet volna. élni örökké pokolban., örökösön meg válni az Istentöl. a ki ötet éltette, akiben kelletet volna vetni boldogságát, mivel magáért teremptette volt ötet.

Illyen volt tehát azö igasságosan valo büntetések. valaki, mondgya szent agoston. igasságtalannak, vagy keménynek tarttya ezt az büntetést. nem tudgya meg fontolni a hamiságát. az olyan véteknék. a melyet könyü lett volna el kerülni. és meg nem visgállya eléggé, hogy mit érdemel. egy olyan

¹⁸ fenyegeté [fenyegété-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

teremtet állat. a ki meg veti parantsolattyát egy olyannak
a ki amaga képére teremtette. a ki minden jokal bé töltötte, a
ki sok. és nehéz pa-[8b:]rantsolatokal. meg nem terhelte.
hanem tsak egy¹⁹ könyet adot néki, meg akarván azal mutat-
⁵ ni.²⁰ hogy ura nékie, és hogy meg érdemeltesse véle. az örök
ditsőséget. engedelmesége által, aki végtire az örökké valo
büntetéssel fenyegette. hogy ha engedelmes nem lészén., ki
mondhattya ki. mitsoda nagy vétek. olyan könnyü dolgot
veghez nem vinni, és olyan nagy fenyegetésektől nem²¹
¹⁰ rettegni,?

Ádámnak minden maradéka meg lévén romolva ő benne,
valamint a mag a gyükerében, és eredetében, ugyan azon
büntetések alá is vettetek, mert valamint hogy, ha az ártat-
lanságban meg maradot volna, minden maradéki abban az
¹⁵ ártatlanságban születtek volna, ugy viszontag. vétkezésétől
fogvást. minden maradéki. vétkében születnek, ugyan ezt a
vétket is nevezük, eredendő véteknek, mert abban, még ere-
detünkör részesülünk, és ugyan ennek avéteknek kel tulaj-
donítani mind azokat anyomoruságokat, a melyeket tapasztalunk
²⁰ mind aléleken. mind atestben. mivel atudatlanság-
nak, setéttsége, a szívnek meg romlása, az akaratnak aroszra
valo hajlandosága. a jora valo kedvetlenség. a kívánságnak
rendeletlensége, a rosz hajlandóságok, a magunkhoz²² mód
nélkül valo szeretet, az Istenről valo feledékenység, [9a:]
²⁵ egy szoval. mind azok avétek²³ a melyeket tselekeszünk,
az éhség, szomjuság, fáradságok, fájdalmak. ahalál, és vég-
tíre az örökké valo kárhozat, mind ezek veszedelmes köve-
tői, és igasságos büntetési annak a véteknek. amellyel
evilágra jövünk. ezért is²⁴ mondgya szent pál. hogy az
³⁰ Isten haragjának fiai vagyunk.

¹⁹ egy [Beszúrás.]

²⁰ mutatni <néki.> hogy ura nékie,

²¹ nem <írtozni.> nem rettegni,? [Törlés a sor elején; az egyik tagadószó fölösleges, de nincs törölve.]

²² magunkhoz <valo> mód nélkül valo

²³ avétek [Szóvégi k-d-ből javítva.]

²⁴ ezért is mondgya [i — megkezdett m-ből javítva.]

III. A kristus Jésus. meg testesülésétől.

Illyen vala tehát avétkes embernek állapottya, igen külömbözék, az artatlan emberétől, az ő nyomorusága pedig meg orvosolhatatlan let volna. hogy ha az Isten irgalmaságának. nem tettzet volna. azt meg orvosolni. amelyet tsak ő⁵ tölle lehetet várni, meg száná teremtet állattytát, és meg akará azt szabadítani. Az Istennek igéje, az az, az Isten fia. a szenttséges háromságnak második személye. evilágra jöt, emberré lett, meg testesült valamint mi. és a maga személyében. az Istenségével.²⁵ meg egyesité. az emberi természetet. a melyet meg akará váltani, ő tehát emberré lett, Isten is lévén egy szers mind. és magára vette az embernek. minden gyengeségit, és nyomoruságít, a tudatlanságon, és avétken kívül. eleget akara tenni az emberek vétkiért, és helyre hozni, azt a mivel meg bántották volt az Istent, a¹⁰ szenvedés alá adván magát, azért a meg bántásért, egy szüznek méhében [9b:] akart fogantatni, egy istáloban születni, gyermeké lenni, az emberekel társalkodni. és közöttök olyan életet élni. a melynek historiáját. le akarjuk írni, ő prédikálót, tsudákat tett, gyalázatot szenvedet, fájdalmas. és utálatos halált szenvedet. koporsóban tétetet. fel támadot, és a²⁰ menyekben fel ment. meg parancsolván atanitványinak hogy az egész világon ki hirdessék az ő nevét. és mind ezt azért tselekedte, hogy az üdveségnek nagy munkáját véghez vigye. Meg láthattjuk mind ezekből. hogy mitsoda nagy szeretettel.²⁵ volt az Isten., az ellene fel támadot emberekhez, az atya, az ő egyetlen egy fiát adta. és ez²⁶ a fiu. magát érettek adta, ne kérdgyük azt, hogy miért nem választot könyeb utat modot²⁷ ami váltságunkra, abizonyos. hogy minden más féle mód, könnyü lett volna a mindenhatonak. de azis bizonyos.³⁰ hogy a mely utat választot, azt ugy tekéntsük, mint nekünk hasznosabbat. és leg illendöbbit, a mi szükségünkre, mivel az Isten, a ki azt inkább választotta a többinél. nem tsak minden ható, hanem még ő maga abölcsesség. a ki is meg nem tsalatkozhatik az út választásba, a melyen véghez akarja

²⁵ Istenségével. [v—l-ből javítva. Alább:] avét(e)ken

²⁶ ez [az-ból javítva.]

²⁷ modot [Íráshiba modot helyett.].

vinni akarattját. ne visgályuk azt. hogy mitsoda más utat választhatot volna az Isten., hanem tsak azt tekénttsük meg figyelmeteségl., hogy a melyet választot, az ő néki mitsoda ditsőségl., és nékünk mitsoda hasznos.

⁵ [10a:] Az Isten, nagy fényeségl meg mutatta. az ő minden hatóságát, és joságát. az ő fiának meg testesülésében, mivel meg mutatta az embernek., hogy a midön meg engedi aroszat. a melyet meg gátolhatná. ő abbol tettése szerént valo nagy jókot hoz ki, és söt még avétket is, a mely ötöt meg ¹⁰ banttya. a maga ditsőségire tudgya fordítani, a meg testesülésben. meg mutatta, mind irgalmaságát, mind igasságát, mivel meg enged avétkeseknek. és egy szers mind. a vétékhez hasonló nagyságu elég tételt veszen., ki nyilatkoztattya abban. az ő bölcseségl²⁸ tsudálatos. mi voltát. aki is ¹⁵ modot talál abban. hogy egy szers mind eleget tegyen. mind haragjának, mind szeretetének, és ugy° vigyáz avétkesnek dolgára. a kit meg szabadit, hogy meg nem sérti az Isten ditsőségét, a ki meg bántatot.

Az Istennek valósággl, elég tétel adatot, és az embernek ²⁰ vétke meg büntettet. akristus²⁹ jesus halála által, aki is a³⁰ maga testében hordozta annak büntetésit. és olyan áldozatot³¹ mutatot bé az attyanak. a mely néki nem lehetet hogy ne tessék, mivel tiszta, és ártatlan volt, és a mely, olyan nagy tiszteletet adot néki, mint volt avétek. a melyel ²⁵ bántatot. volt, mivel az az áldozat véghetetlen nagy³² árru lévén. egy volt az Isteni személyel. az Isten s'embernek, tekéltetéségl valo engedelmesé-[10b:]ge mind holtig, elegendő képen helyre hozta egy tisztán valo embernek engedetlenségit., az emberek meg szabadultak, mert más vette ³⁰ magára vétkeket., és a büntetést a melyet meg érdemlették. és az Isten ditsőségében semmi fogyátkozás nem lett, mivel. ha egy teremtet állattol meg bántatot, véghetetlen tiszteletet veszen egy Istentől.

²⁸ bölcseségl²⁸ [Íráshiba *bölcséségl* helyett.]

²⁹ akris jesus [Elírás.]

³⁰ a [Beszúrás.]

³¹ áldozatot <m> mutatot [Törlés a sor elején.]

³² nagy <ar> árru lévén. egy volt az Isteni személyel. <atekéltetéségl val> az Isten s' embernek, tekéltetéségl valo

De ha. a kristus Jésus meg testesülése oly ditsőséges az Istennek. az embereknek sem aláb valo képen hasznos. ha meg tekinttyük hogy mitsoda tsudálatosan meg egyezik mind azokal a szükségekel, és nyomoruságokal., a melyektől³³ az

⁵ Isteni bölcseség meg akará őket szabadítani, nem tsak az Isten haragját kellett meg tsendesíteni, de még meg kellett az embert gyógyítani, aki beteg vala, az embernek minden tekéletesége abból állot, hogy az Istent üsmérje, és szerese, de meg fosztatot volt, ettől az üsmerettségtől, és szeretettől,

¹⁰ a véteknek két nagy sebei által. a melyek, az elmének meg vakulása, és a szivnek meg romlása, ebből állot kevés szoval. minden betegsége az embernek, az Istent senem üsmérte, senem szeretete, a kristus jésusnak meg testesülése. viszá adta néki, mind az üsmerettséget. mind az Isteni szeretetet,

¹⁵ emind szükséges volt. az embernek meg gyógyulásához. **[11a:]** Ugyan is, kitsoda nyitotta volna fel az embernek szemeit hogy meg üsmértesse véle az Istent.? a nem lehetet volna egy embertől, mivel az emberek mindnyájan. azon tudatlanságban, és vakságban voltak, az Isten meg mutat-

²⁰ hatta volna magát nékik, de mint hogy tsak ateremtet állatokat szerették, el fordították volt tölle, mind szemeket. mind sziveket. hasonlok voltak az olyanhoz. aki sokáig a setéttségben maradván. a nagy fényeségre nem nézhet. söt még attól el fordul amenyiben lehet. az Isten igéje, valóság-

²⁵ gos³⁴ világosága a léleknek, de a mioltától fogvást a véték setéttséget hintet alélékben. az olta nem nézhetet arra az Isteni napra. söt még arrol el fordítván semeit. ateremtet állatokra fordította. vétkes ragaszkodásal. hogy pedígen az Istenhez fordulhason, tsak magában kellett volna szállani.

³⁰ magában meg találta volna, mivel a setéttségben is világosított. de aterhe, mely³⁵ le nyomta a láthato dolgok felé, oly igen atesthez ragaszkodot volt, hogy tsak a érzékenységi dolgokat tekintette, nem is nézhette, se nem halgathatta az Istent. aki is. meg akará néki magát mutatni, mind hozzája

³⁵ szollani. a szivnek mélységében.

³³ a melyek<el>től [től <el> fölé írva.]

³⁴ <a> valóságos

³⁵ mely <n> le nyomta

Szükséges volt tehát, hogy az Istent meg láthas-[11b:]suk, hogy az Isten hozánk fordullyon, magát láthatóvá tegye, és a teremtet állatok közti elegyedgyék, ugyan ezt is vitte végben. tsudálatosan, ameg testesülésnek titka által. az íge⁵ testé lett, és közöttünk lakozot, avilágosság. amelynek. hátat fordítottunk volt, minket fel kereset. és előnkben jöt, és magát ami szemeknek gyengeségihez alkalmaztatván, amelyek tsak³⁶ testi dolgokat szemlélhetnek, magára testet vett, akristus ilyen formában láthatóvá tévén magát az emberek¹⁰ előtt, vélek társalkodot egy darab ideig. tsudákot tett, hogy benne hidgyenek, és magához vonta őket, sok jó tételeivel, meg gyógyítván abetegeket, és meg szabadítván az ördöngösöket. az³⁷ igazságot nekik ki hirdette, örömmel is vették beszédit. és az a beszéd meg tisztítván elméjeket ahít által.¹⁵ melyel voltak³⁸ ahoz az emberhez. aki az ő testi fülöknek beszéltet, az őket lassanként³⁹ az Istenségnek üsmerettségire vezette, a mely Istenség. el volt rejtve. az emberségnek fedele alatt,

A nem elég hogy az ember az Istent üsmérje, hanem még²⁰ ötet szeretni is kel, avéteknek második sebe,⁴⁰ a szívnek meg romlása, és ezt a meg romlást, az⁴¹ Istenről való feledékenység követte, alélek az után. tsak aláthato dolgokat tekintvén, aszívnek, ahoz való hajlandóságát követte, ugy anyira, hogy meg homályosítatván [12a:] atudatlanságnak setéttsége²⁵ által. és arosz kívánságitol vezéreltetvén, az után se nem láthatta, senem szerethette teremptőjét, se nem tudhatta az Istennek hozája való szándékát, és mint hogy nintsen semmi is. mondgya szent ágoston. a mí oly fellyeb való légyen az embernél, mint az Isten, aki ötet meg fogja itélni, abünös³⁰ ember nem gondolhatta azt, hogy az Isten ötet szerethesse. ezaz kéttésben való esés, nagy akadályára volt a léleknek., a mely az Istenhez akart volna meg térni, és azt nem kel tsudálni, haoly könnyen el tért az örökös jótól, amelynek

st aug.
de cat.
rud. c. 6.

³⁶ tsak [a—o-ból javítva.]

³⁷ az <igiz> igazságot

³⁸ voltak <abb> ahoz

³⁹ lassanként [Első s—n-ből javítva.]

⁴⁰ második sebe, <a meg romlás,> a szívnek meg romlása,

⁴¹ az [ez-ből javítva.]

birtokát, nem gondolta hogy el érhesse. A kristus Jésusnak meg testesülése. el. szélyesztette. mind ezeket az akadályokat, az Isten testet vet magára. és magához vonta alelket a látható jók által, azért hogy lassan lassan fel nyisa szivét a láthatatlan. és örökös joknak szeretetire. meg mutatta néki, hogy mit szeresen., mint örökös boldogságát. reménséget adot néki, hogy annak birtokát meg nyerhesse. meg is tanította arra, hogy mitsoda modokal. érheti azt el. az egyik leg főveb oka a kristus meg testesülésének. szent ágoston szerént avolt, hogy meg üsmértesse az emberekel., az Istennek., hozzájok valo szeretetét. ugy hogy ök is, buzgó szeretettel szeresék azt az Istent., a ki öket elsöben szerette. ugyan is, mitsoda nagyob fényeségel valo je-[12b:]lit adhatta volna hozánk valo szeretetének. mint azt. hogy nekünk adta egyetlen egy fiát, olyan időben. amelyben ellenségi voltunk néki. és hogy a halálra adgya azt a fiát, aki minket meg szabadittson alelki haláltól, a melyben vetet volt minket avétek. ? és ez a nagy jele az Isten hozánk valo nagy szeretetinek, nem elegendő óké arra. hogy mi is szeresük ötet, és leg aláb, a szeretetért, szeretetet adgyunk, annak utánna, hogy minket szeretet volna. elsöben. holot nekünk kellett volna elsöben, ötet szeretnünk. az Isten, ilyen vég-hetetlen szeretetivel. mitsoda kemény szivet nem gyözhetne meg. ? mi az ö teremtet állati vagyunk, semmi szüksége reánk nintsen. mi ötet meg bántottuk volt, mi ötet nem kerestük, söt meg rolla nem is gondolkodtunk, mind azon által, ö minket⁴² szeretet. minket meg akart szabadítani. és mint hogy üdveség nem lehet. hogy ha ötet nem szeretik. tsudálatos dolgot tselekedet. hogy meg bizonyítsa hozánk valo nagy szeretetét, és hogy arra kénszerittsen. hogy mi is szeresük ötet.

gal. 2. 20.

Ö engemet szeretet. mondgya az apostol. és érettem magát adta. akevés hogy nekünk, és érettünk adta magát, de hogy nekünk adgya magát, emberré lett, és arra tsudálatos⁴³ modot talált. hogy emberségében, nem tsak orvosunk. de még orvoságunk is lenne, és mindenné, valami az üdveséghez

⁴² minket [n — megkezdett k-ból? javítva.]

⁴³ tsudálatos [d—l-ből, l—d-ből javítva.]

szükséges. közben járonká let, hogy meg békéltessen az Istennel, váltsá-[13a:]gunknak⁴⁴ árra, hogy meg váltsón, ő a mi áldozatunk. hogy el töröllye vétkeinket. kalauzunk, hogy vezesen, világóságunk, hogy világosított, erönk, hogy segittsen. egészen nekünk adta magát. ugyan azért is vette fel természetünket. hogy⁴⁵ az üdveségünk munkájára szenteltye annak minden tselekedetit. beszédit, gondolatit, lépesit, fáradságit, szenvedésit. tsuda tételeit, életét, halálát. gyalázattyát, és ditsőségét, ha egy kevesé meg gondollyuk, hogy mik vagyunk. kitsoda az Isten, és miket mivelv éretünk, lehetetlen hogy azt nemondgyuk. akedves tanítványal, szeresük az Istent. mivel ő minket.⁴⁶ szeretet elsöben.

joan. 4.
1. 9.

A kristus jésusnak meg testesülése. nem tsak az Istennek hozánk valo nagy szeretetit üsmértette meg velünk. hanem még annak a véteknak nagyságát is. amelyel meg bántottuk volt ötet, az ember meg nem érezte volna avéteknak terhét, hogy ha az Isten eleiben nem tette volna, az Isten s'embernek szenvedésit, mi rend szerent úgy tekintettük az ádam engedtelenségit, mint kevés fogyatkozást. és mint egy igasságtalanságnak tartottuk, hogy az Isten örökös büntetéssel. büntetné meg egy szem pillantásig tartó tselekedetet, azt meg nem tekintvén, hogy az, a⁴⁷ kinek engedetlenségit, örökös kárhozattal fenyegették, az örökké valo ditsőséget meg érdemelhetne volna engedelmeségiért, de a kristusnak. meg testesülése. meg mentette. [13b:] hogy úgy mondgyam az Isten igasságát., és addig, amég jobban meg foghassuk. a más világon. a midön ez életnek homálya el telik, utálatosságát, és nagyságát. ateremtet állatnak. a teremptöje ellen tett véteknak, akristus jésusnak vére, a mely a mi vétkeink el törlésire öntetet ki, olyan valóságos tükör, a melyben meg láthattyuk. nagyságát annak avéteknak, meg láthattyuk abban. hogy menyire utálatos⁴⁸ az Isten előtt avétek, mivel örökös halálal bünteti azt meg, és hogy annak meg botsátására. nem aláb valo elég tételt kivánt, mint az ő fiának szen-

⁴⁴ váltsá-[13a:]tségunknak [Elváltás után tévesen folytatva.]

⁴⁵ hogy <anak> az üdveségünk munkájára szenteltye annak

⁴⁶ minket. [n — megkezdett k-ból javítva.]

⁴⁷ az; a<kit> kinek

⁴⁸ utálatos <az elo> az Isten előtt [az a-ja ő-ből javítva.]

vedésit., és halálát. ne⁴⁹ mondgyuk azt, hogy az Isten mindenható lévén, ha az embereket oly igen szerette, meg szabadithatta volna őket, ha szinte nem kívánt volna is töllök oly nagy elég tételt, mint a melyet akristus. tett néki,
⁵ hanem mondgyuk inkább azt, mint hogy a mindenható nem akarta más modal meg szabadítani teremtett állattyát, ha szinte anyira szereti is. hanem az Isten s'ember halála által, tehát igen nagy gyűlölséggel, vagyon a vétekekhez, és hogy a vétekeknek. irtoztatobnak kell lenni, minden veszedelmeknél,
¹⁰ a kristus jesusnak meg testesülése, egy nagy hasznunkra vagyon nekünk atöbbi közöt, hogy a vetket utálljuk, és attol igen tartani. hogy elne veszesük. ujjab vétekel. az Istenel valo meg békéltetésünknek kegyelmét, meg gondolván azt, hogy a menyiben tölt, és meg vizsgálván [14a:] hogy
¹⁵ mire tanyit az apostolok fejedelme, nem a veszendő dolgokon, váltattunk meg, mint aranyon. vagy ezüstön, hanem atiszta báránynak. drágalátos vérin. tudni illik. az Isten egyetlen egy fiának vérin.

1 petr.
1. 18.

IV A Kristus Jésus életéről.

Az ember nem tsak olyan igasságtalan. hogy azt kívánnyia,
²⁰ hogy az Isten avétket meg ne büntesse, hanem még azt is akarná. hogy a bünöst üdvezittse. nem kénszeritvén arra hogy a vétkit el hagyja. ugyan ezen az okból is nem tettzik sokaknak, akristus meg testesülése. mivel nem tsak meg holt érettek, hogy vétkeket el töröllye, hanem még olyan életet
²⁵ élt eföldön. a melyhez kötelesek szabni a magokét,⁵⁰ az emberek. mindnyájan tévelygésben. és setéttségben valának,⁵¹ de vakságokat szerették. és a nekik nem tettzik. hogy az a világoosság. a melytől el fordultak volt. szemek eleiben jött. és olyan utat mutatot, a melyen nem akarnak járnai, a fös-
³⁰ vény, mind más uton akarna üdvezülni, nem azon a melyen. az Isten szegénységben jött el, akevély. nem tekintheti az alázatoságban lévő Istent, se a gyönyörüségben lévő, a fel feszitetet Istent, az üdveségre⁵² készek, tsak. hogy arra ne

⁴⁹ ne⟨m⟩ mondgyuk

⁵⁰ magokét, [m—a-ból javítva.]

⁵¹ valának, ⟨m⟩ de

⁵² az üdveségre ⟨kesz⟩ készek, [Tollhiba.]

joan. 1.
11.

kénszerítették őket, hogy el hagyják. azt, ami ketsegteti rossz kívánságokat, nem is vehetik arra ma-[14b:]gokot., hogy ellene mondgyanak, rendeletlen szereteteknek, és jobban szeretik. hogy meg ne gyógyitassanak olyan orvoságal., a
5 mely őket meg fosztaná attól amit szeretnek, ugyan az ilyenekről mondgya az Évangélium, hogy az ige eljött, és az övéi, bé nem fogadják ötet. akristus meg másut azt mondgya, hogy a világosság⁵³ evilágra jött, de az emberek jobban szerették a setéttséget. mint sem avilágoságot, mert rossz volt az ő tselekedetek, és aki gonoszt tselekeszik, utállja, és kerüli avilágoságot, mivel a ki nyilatkoztattya. rendeletlen tselekedetit. avilágoságnak gyűlölsége, vetteté meg az embereket. ameg testesült Istennek oktatásit, és példáit, az⁵⁴ öleté meg ötet vélek. hogy el fogyassák azt az életet, amely kárhóztatta az övéket, és a mely szivekben adá azokat az Istentelen gondolatokat, a melyeket eszerént teszi ki a bölcseségnek könyve, kárhóztassuk gyalázatos halálra ötet, mert nekünk alkalmatlan, ellenkezik ami életünkkel, szemünkre hánya. atörvénynek által hagását. és minket gyaláz. a mi magunk
10 viselésiért. csak rája nézni is nekünk nehéz, mert az ő élete meg nem egyezik amásokéval. és mind más féle uton jár.

joan. 3. 1.

sap. 2.
12.

15 Ilyen volt az ő gondolattok mondgya abölcs, de el tévelyedtek, mert a magok hamisága, őket meg vakította, és nem tudták. az Istennek titkait. se szándékít. azt valóság nem tudták, hogy az az élet, amely oly igen nem tettzet nekik. olyan hasznos orvoság volt. a melyet az Isten irgalmasága.⁵⁵ [15a:] akarta nekik adni, gyógyulásokra.

Nem lehete nekik üdvezülni, hogy ha az Istennek ellenségül maradnának, hogy ha valóságos szeretettel. hozzája
20 nem térnének, és hogy ha tellyeségl ki nem irtanak magokból mind azt. valami gyűlölségesé tette őket Isten előtt. akevélység. fősvénység, tisztátalanság, és mind azokat avétkeket,⁵⁶ melyek el választtyák az embert az Istentől, nem lehete más képen el rontani. hanem az alázatoság, alelki szegény-

⁵³ a világosság [Szóvégi g—k-ból javítva.]

⁵⁴ az [a — javítva olvashatatlan betűből.]

⁵⁵ irgalmasága. [s—g-ből javítva.]

⁵⁶ azokat avétkeket, [-ot és -et szórészek utólag beszúrva a sor fölé.]

ség és atisztaság által, egy szóval az ellenkező jó erkölcsökkel; az emberek igassággal azt nem kívánhatták, hogy az Isten boldoggá tegye őket mind addig, valamég távul lesznek tőle a vétek által, hogy pedig közeleb hozza magához, azt nem erőszakosan akarta végben vinni, mondgya szent ágoston, hanem oktatással, és jóvalással.

Nem szükséges hogy elő hozam, amit már meg mondtunk, hogy ateremptő meg akarta, hogy így mondgyam.⁵⁷ érdemleni. szeretetét teremtet állattyanak, néki⁵⁸ ajándékozván fiát, és ha az emberek nem szerették az Istent, mert nem üsmerték, meg mutatta magát nekik. a meg testesülésnek titka által, visgályuk meg, hogy mitsoda akadályok nem engedték, az Istenhez való meg térsünket, és meg láttyuk, hogy⁵⁹ emberré lett Istennek. élete azokat el szélyesztette, tsudálatosan.

Azt nem tudtuk, hogy miképen kellesék tettzeni az Isten-
[15b:]nek, söt még azt sem tudtuk, ha tartozunké nékie tettzeni, mert nem valóságal gondolkodván ez élet javairól, és nyomoruságirol, azt meg nem üsmérhettük, hogy az okos
léleknek, minden jova abból⁶⁰ áll, hogy az Isten birhassa, és aleg nagyobb nyomoruság a, ha ezt ajót el veszti, minden emberek egyaránsu vakságban lévén, egyik is közüllök meg nem világosithatot volna minket.. ezen akérdésen, hogy mi tehet minket valóságal, boldogoká, a philosophusoknak sok féle vetekedések, és gondolattyok, meg mutathatták nekünk, hogy egy embernek, tanítását, gyanóságban vehettyük, és mi olyan kevélyek voltunk, hogy gyalázatnak tartottuk volna olyan mesternek tanitványi lenni, akivel, egyaránsu. állapotban tett atermészet.

Hogy pediglen oktatást vehessünk, minden félelem nélkül, a meg tsalatkozástól, az igazság maga el jött hogy el szélyesze setéttséginket, és olyan mester jött közinkben, akinek nem szégyenelhettyük tanitványi lenni, mert aza

⁵⁷ meg akarta, hogy így mondgyam, <meg akarta> érdemleni. [Törlés a sor elején.]

⁵⁸ néki [ki — utólag beírva a sorvégi margóra, világosabb tintával.]

⁵⁹ hogy <az> emberré lett

⁶⁰ abból áll, [Első b—ll-ből javítva.]

mester, a mi Istenünk, emberé lett., és közöttünk lakot, meg bizonyította. fényes tsuda tételeivel., hogy ő volna az adoktor, akit az Isten küldötte el oktatásunkra, hogy ő volna az Istennek egy fia, ő volna abölcsesség, avilágóság. és az igazság, és minek utánna el hitette volna velünk Istenségít. el hintette tudományának sugárit, és prédikállási által.⁶¹ tudtunkra adta. hogy mi légyen a mi valo-[16a:]ságos boldogságunk, és hogy miképpen kel azt el nyerni.

Meg nem elégedet tsak a⁶² beszédel, hanem még példát is adot, tselekedeteivel bizonyította⁶³ meg azokat az igazságokat. a melyeket el akarta hitetni beszédivel. szükséges orvoságokat parancsolt venni az embereknek. meg gyógyulásokra. de mint hogy azok nehezek, és keserűek valának. az emberek nehezen akarák azokat bé venni. de ő azokat bé vette leg előbször, noha azokra szüksége nem volt, de példát akart adni abetegnek. hogy öis bé vegye a doktora után, az üdvésre szükséges az alázatoság. de hogy lehesen azt el hitetni akevélyel, az Isten. parancsolhattya az alázatoságot, teremtet állatinak, és⁶⁴ székiből kiáltani azt, amit nékik eföldön mondot a kristus. hameg nem alázatok magatokat, nem mentek bé amenyeknek országában, mind azon által, nem erővel akarta követetni ezt a jó erkölcsöt, jobban szerette. meg szelidíteni szivünknek fel fuvalkodását. a jovalásal, mind sem a keménységel, és alázatosoká tenni minket, emberré lett Istennek példájára, aki is azt mondgya nékünk. tanulljátok meg töllem. hogy én kegyes, és alázatos szivü vagyok, mitsoda fel fuvalkodás álhatna ezek a szók ellen, látván végheetlen méltóságát. és nagy maga meg alázását annak. aki ezeket mondgya, kí nem üsméri azt meg. hogy nagyob szégyen volna mostanában fel fuvalkodni⁶⁵ emberi kevély-[16b:]ségből, mint sem magát meg alázni egy Istennek példájára. valamit itt mondottak az alázatoságról, el kell mondani atöbb jó erkölcsökről is, a melyek szükségesek az embernek, hogy az Istenhez térhesen. mint hogy nintsen semmi hatal-

⁶¹ által. <tudtul> tudtunkra adta.

⁶² a [Beszúrás.]

⁶³ bizony<ony>ította [bizonyonytta-ból javítva.]

⁶⁴ és <nékik> székiből kiáltani azt, amit nékik

⁶⁵ fel fuvalkodni <az> emberi

masab az elmén. mint apéllda. a kristus példaul lett minden embereknek, ugyan arrais fordította egész életét mint hogy szabadságában volt mindeneket tettzése szerent tselekedni. és akarattya szerént rendelni⁶⁶ életének minden részit., azt
5 mind egészen ami üdveségünkre fordította, és azt akarta. hogy minden beszédi. és tselekedeti, szüntelen valo oktatósul legyenek. a mi szokásinknak rendelésekre, ugy vette magára a mi természetünket, valamint egy Doktor magához veszi egy kedves betegét. akit meg akarja gyógyítani. a
10 bizonyos. hogy az emberi természet., amelyet az Isten fia a maga személyével meg egyezettette. minden féle véték nélkül valo volt. valamint egy olyan tiszta és ártatlan áldozat., akinek el kellették törlni az emberek vétkeit. de ugyan abban is tettzet ki bölcsesége, és véghetetlen josága. a mi
15 menyei doktorunknak, mivel ugy bánt azzal. az emberségel, olyan szent állapottyában is, mint ha vétkes lett volna, minden nyomoruságinkot, és betegséginket magára vette, és nem tsak hordozta azokat, de még magában meg is gyógyította, meg mutatta tehát amaga [17a:] személyében minden
20 embereknek. hogy ki ki mit tselekedgyék az egészség viszá nyeresére, és olyan egészen azö szükségekhez szabta volt magát, hogy nintsen senki is, aki netalálna a meg valtojának. életében. olyan orvoságot, a melyet sebeire kel tenni,

A bünös embernek. állapottyát nem tsak⁶⁷ olyan betegnek
25 állapottyához hasonlittya az irás, a kinek szüksége vagyon az orvosra. hanem még az utozoéhoz is, akinek szüksége vagyon egy kalauzra. hogy a jó utra vigye, az Istenért teremptetvén, minden erőnkbl hozzája kel igyekeznünk. mivel tsak öbenne találhattyuk meg tsendeségünket. és boldogságunkot. avétek elválasztot volt az Istentől, és el hagyatatta volt
30 velünk azt az utat. a melyen hozzája kellett volna térnünk, olyan utakat követtünk, a melyek nem hogy az örökké valo boldogságra vezettének volna, a melyet ohajtottuk, hanem az örökké valo halálra vezettének,

35 Szent Ágoston, tsak rövideden le írja hogy mi volt tzéllya. abban az időben, az emberek szeretetinek, és gyüöltséginek,

⁶⁶ rendelni [Beszúrás.]

⁶⁷ tsak [Beszúrás.]

el ragadtattak volt. mondgya. a gazdagságoknak nyomorult kívánságától, a melyek eszközei arendeletlen gyönyörüségeknek, és éget benne a tiszteleteknek. és a földi fejdelemségeknek. nagyra vágyása ellenben pedig, az ő kevelységek.
5 utáltatta vélek agyalázatokat, abestelenségek. nekik, el szenvedhetetlen dolgoknak. láttzottanak. atesti [17b:] fájdalmaktól irtoztanak, és semmitől inkább úgy nem féltének mint a haláltól. ezek a kívánságok, és ezek a vak gyűlölségek, mondgya ez az atya, amelyek nem engedék nekik hogy jól élyenek,
10 és ezek fordították el. a valóságos jónak szeretetétől, és annak keresésétől.

ki tudhatná⁶⁸ meg egészen az Isten bölcseségének tsudálatos szándékát. hogy miért választotta, a meg testesülésnek titkát, és akristusnak halando életét, hogy az embereket ki
15 venné tévelygésekből. ?

Az Isten lévén az a tzél, amelyhez kelletet volna sietniek, és akitől hová tovább el távoznának, maga jött fel keresni őket, ök nem látták ötet, öpediglen meg mutatta magát nekik, azal meg nem elégedet, hogy szemek eleiben adgya a
20 maga személyében, az örökös jót., amelyhez kel fordítani minden szereteteket, hanem még az utat is meg akarta nekik mutatni. a melyen el érhessék azt az örökös jót. utozová tette magát, és mint ha el tevelyedet volna vélek együt, azért hogy kalauzok lehesen, úgy volt közöttök mint ha
25 távul lett volna az Istentől, azért hogy azIstenhez⁶⁹ viszá vigye őket, ö előttünk járt, és minden lépésinket a magához igazgata, tudni illik. hogy meg ujitotta. lelkünknek minden szándékít, és hajlandoságít, azon hajlandoságal, és szándékal, amelyeket ki nyilatkoztatta az emberségben, melyet
30 magára vett üdveségünkért. nagy [18a:] tévelygésben voltunk.⁷⁰ nem tudván azt, hogy mit kellesék szeretnünk. vagy gyűlölnünk ohajtani, vagy mitől félni, mit gyakorolni, vagy mit kerülni. akristus meg akart minket tanítani ezekre példájával,

⁶⁸ tudhatná [?] meg

⁶⁹ azIstenhez [hez — későbbi beszúrás, világosabb tintával.]

⁷⁰ [Előző lap alján, őrszók: *tévelygesben voltunk*]

Ugyan erre avégre, mondgya szent agoston. lett emberré az Isten igéje, a mi urunk jesus kristus. meg vetette ez életnek minden javait. hogy mi is az ő példájára meg vessük azokat, és annak minden nyomoruságit el szenvedte, hogy meg mutassa nékünk mind példájával, mind beszédivel, mitsoda bátorsággal. kel azokat el szenvedni, és hogy ne ragaszkodgyunk inkább némelyekhez, mint ha boldogság volna azoknak birtoka, és hogy ne tarttsunk inkább masoktól. mint ha nyomoruság volna azokat szenvedni.

¹⁰ Mivel ha olyan szüztől születet a ki tisztaságban maradot. mind mikor foganta. mind mikor evilágra hozta. és⁷¹ aki szüzeségit meg tartotta mind holtig; ez a szüz egy mester embernek felesége volt, és ezel alába alá tapodta, a nemesi vérnek minden pompáját, ő bethlehemben születet, a mely város judeában, aláb valo volt atöbbi közöt. és mostanában egy falu, mind ezekel. arra tanitot. hogy akár minémü fényeségü legyen ahely ahol születünk, de azért éppen fel ne fuvalkodgyunk.

Szegényé lett, noha mindeneknek ura. és teremptöje. azért ²⁰ hogy meg mutassa azoknak kik benne fognak hinni. hogy ne ditsekedgyenek gazdagságokal,⁷² nem aka-[18b:]rá el szenvedni, hogy az emberek királyá tegyék, noha minden teremptet állatok azö birodalma alat vannak, mert azért jött volt el. hogy meg mutassa az alázatosságnak uttyát azoknak, akiket tettet néki meg gyógyítani a kevélységnek mirigyéből. ²⁵ ő éhséget. és szomjuságot szenvedet. noha ötölt bé minden embert eledelel. és italal. ő is lelki, és Isteni képen. az a kenyér. a⁷³ mely meg elégitti öket, és aza forrás, mely szomjuságokat el ölttya.

³⁰ Nagy fáradságot szenvedet utozásiban, noha ő légyen a menyei út, olyan volt mint a siket, és a néma azok előtt a kik gyalázták, noha ő tselekeszi, hogy a süketek⁷⁴ hallanak, és anémak szolnak. meg hagyta magát kötötzetni. noha ő szabadit meg minket, nyomoruságinknak lántzából. meg osto-

⁷¹ és aki [é—*a*-ból javítva.]

⁷² gazdagságokal, <1> nem akará

⁷³ a <1> mely meg elégitti öket, és aza forrás, <meg> mely [*mely* <meg> fölé írva, világosabb tintával.]

⁷⁴ a süketek <sz> hallanak, és anémak szolnak.

roztatot. noha ő veszi ki az embereket. abetegségeknek
ostori alal. a kereszten kinokot szenvedet, noha ő mentet
meg minket a kinoktól. melyeket érdemlettünk. végtire meg
holt, noha ő támaszttya fel aholtakot. de fel támadot, hogy
5 soha többé meg ne halyon, azért hogy az új életre való remén-
ség meg vettesse velünk ahalált.

aug. 1 l.
de conf.
cr c. 35

Aug. Isteni ige, mondgya meg másut szent ágoston. hogy
magát például adgya azoknak. kik az Istenhez⁷⁵ akarnak
térni, olyan formában igazgatta beszédit, tselekedetit. és szen-
vedésit, hogy életének⁷⁶ minden részetskéje. ami üdveségünkre
10 légyen. az ő maga viselése. a mi rendünk. nem is vét-[19a:]-
kezhettünk egyéb képen. mondgya szent ágoston. hanem ha
azt kívánnyuk, amit ő meg⁷⁷ vetet, vagy ha attól el távozunk,
amit el akart szenvedni. és az ő példája⁷⁸ minket meg eleveni-
15 tet. meg világositván minket, mivel utálatossá tette előttünk
mind azt. valamit maga el került, és mind azokat anyomoru-
ságokot, a melyeket szenvedet., kedveseké tette előttünk.

aug. de
ver. rel.
c 16.

V Hogy lehesen hasznal olvasni akristus életét.

A leg fővebb tanáts. ez iránt nem más⁷⁹ hanem hogy elnem
kel soha felejteni hogy kitsoda az, akinek az életét olvasák.
20 és ugy nem lehet meg ütközni az ő erőtlenségin. és szenvedé-
sin. ugy tekintvén azokat. mint kételenségből valokot. a kris-
tus Jesus, Isten, és ebből következik, hogy ő minden ható,
semmi rajta nem történhetet tehát akarattya ellen. és tsak
azért szenvedet mert azt akarta, és anyit amenyit akart. a
25 midön a kereszten meg láttyuk halni. emlékezünk meg arrol.
hogy mit mondot, hogy maga adgya az életét. és azt tölle sen-
ki el nem veheti. hogy ha az ellensége keziben esik. emléke-
zünk meg arol., hogy sokszor meg szabadította magát kezek-
30 ből tsuda által, és hogy minek előtte meg⁸⁰ hagyta magát fo-
gatni, a földre estenek ő előtte, tsak egy szavára. hogy ha az

joan. 10.
18

⁷⁵ az Istenhez <t> akarnak térni,

⁷⁶ életének [életének-ből javítva, az ékezet áthúzásával;] minden
[en — sorközi beszúrás.]

⁷⁷ meg [Beszúrás világosabb tintával.]

⁷⁸ példája [á-i-ből javítva.]

⁷⁹ más [Beszúrás.]

⁸⁰ meg hagyta magát [e-a-ból javítva.]

évangelisták, kik tsak az ember tselekedetit akarták le⁸¹ irni. némelykor valamely gyengeségben. vagy fel haborodásban adgyák előnkben, a melyekben [19b:] akarattyok ellen esnek atőb emberek, emlékezünk meg arról, hogy a
5 mely évangelista. aző Istenségének meg bizonyítására irt, mi nékünk azt mondgya, hogy azok a fel haborodások benne, akarattal valok voltanak. és hogy ő maga háborította fel magát.

Azt ne mondgyuk, hogy azok a fel haborodások. és erőtlenségek. nem illettek az Istenhez, de sőt még tisztellyük azokat, mivel ugy tettzet annak, aki maga az erő. és böltsesége az atyának. vizsgállyuk meg hogy mitsoda szándékben vette fel gyarloságinkot, és nyomoruságinkot, és meg fogjuk látni, hogy az ő alázatoságiért, nem hogy meg kellene pirulnunk, de sőt még tsudalnunk kell hogy mitsoda tsudálatos szövetségek vagyon azoknak. avégel, amelyre tzélozot. ez avég pedig a mi üdveségünk. azok a meg aláztatások. a melyeket eleinte mindgyárt bolondságnak tarták apogányok. szükséges orvosági valának a mi kevélységünk meg gyógyítására. és a mi orvosunk, maga akart előbször élni azal az orvoságál, hogy azt édesebbé, és könyebbé tegye a betegnek. akit meg akart gyógyítani.

Némelykor ugy tselekszik mint Isten. némelykor ugy mint ember, és mind Isteni, mind emberi tselekedetit, a mi hasznunkra akarta fordítani, ha fényesit atsudákban. azért
25 tselekeszi hogy hígyünk ő benne, és hogy el hitesse velünk, hogy a midőn szenvedni fog, nem szükségből szenved. [20a:] hanem hozánk valo szeretetiből. és hogy ha el fedezi Istenségének ditsőségít. a mi gyarloságinknak fedele alá, azért
30 tselekeszi hogy⁸² szeresük. és hogy kalauzunk lehesen. meg mutatván példájával, hogy mit kellesék tselekednünk, és szenvednünk. azt láttyuk, hogy amidőn meg akarták kövezni az ellenségi közöt el rejtette magát. és semmit néki nem tehettek,⁸³ azért, hogy amidőn meg ölik, hálaadásal. legyünk
35 haláláért, a melyet akarattyából, szenvedí, és ami hasznun-

⁸¹ akarták le <in> irni.

⁸² hogy szeresük. [g—sz-ből ? javítva.]

⁸³ tehettek, [tehatték-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

kért. és némelykor el szalad ellenségi elől. azért, hogy meg vigasztallya hiveit, akik oly tsudálatosan el nem rejthetnék magakot valamint ő,⁸⁴ az üldözőjok előtt. ahalálra maga mégyen, hogy engedelmeskedgyek az attya akarattyának,⁵ és hogy nekünk meg mutassa. mitsoda bátorságal. kel el szenvednünk. mind azokat anyomoruságokot. a melyek alá tettzik Istennek minket vetni, ahohérok keze által hal meg. mind azon által azt mondgya, hogy maga ajánlya magát. meg akarván nekünk mutatni, hogy az Istenhez valo szeretetből, és az ő akarattyához valo engedelmeségből. tselekeszi⁸⁵ magunknak tulajdonithattyuk a szenvedéseket a melyeket szenvedtet⁸⁶ velünk valamely idegen erő. mint ha mi választottuk volna azokat ő érette. ő magát fel háborította, és fél a halálhoz valo közelgetésekor., a melyet akarattyából fogja szenvedni, és amelyet régtől fogva sohajtotta, és magában érezni akarja. a poháral valo ellen-[20b:]kezést. a melyet akarja az attya hogy meg igya, nem azért hogy mi azt gondollyuk hogy kételenségből kellene azt meg inya, hanem azért, hogy meg vigasztallya, és oktassa azokat akik erőszakos,²⁰ vagy természet szerént valo halálal hálnak meg.

Kimondhatná meg, hogy mitsoda hasznos nekünk, eza tsudálatos kedvezése az Isteni bölcseségnek, a ki mitsoda nagy joságal szabja magát ami nyomoruságinkhoz, és gyengeséginkhez, ki hitette volna el magával, szükséges voltát az üdveségre, aszenvedésnek,⁸⁷ és a kereszt hordozásnak, ha akristus nem szenvedet. és fel nem feszitet volna érettünk. ki hitte volna, hogy szenvedhesen., érezvén magában azt azirtozást, amelyel vagy on természet a szenvedéshez. hogy ha a kristus. nem akarta volna azt magais érezni, ? kitsoda az. aki gondolhatta volna. hogy eleget tehessen az Istennek a szenvedésekel. a melyekre⁸⁸ magokot nem adhatták volna, és

⁸⁴ ő, [Beszúrás világosabb tintával.]

⁸⁵ tselekeszi [Keresztrel jelölt beszúrás a sor előtti margón, világosabb tintával;] maguknak tulajdonit<ty>hattyuk [j-l-ből jav.]

⁸⁶ szenvedtet<i> velünk

⁸⁷ aszenvedésnek, [nek--n-je r-ből javítva.]

⁸⁸ a melyekre [a melyeket-ből javítva.] magokot nem adhatták volna, és a melyek<ért>től irtoztanak<, volna,> hogy ha

a melyektől irtoztanak hogy ha az az irtozás ki nem tettzet volna akristusban, kitsoda az? aki nem retteget volna a viaskodástol., a melyel meg kel gyözni a haláltol valo irtozást, hogy ha nem láttuk volna a mi menyei orvosunkot ⁵ vért, és vizet izadni viaskodásában.? ez az⁸⁹ akarattal valo fel háborodása a kristusnak, vigasztalására vagyon. a mi akaratumk ellen valo fel haborodásunknak, meg mutatván [21a:] nékünk, hogy anem vétek, mivel az Isten fia érezni akarta azt magában. meg is tanitot arra hogy mitsoda ¹⁰ modon tehesük azt érdemesé Isten előtt, el mondván néki fiával, ate akaratod légyen meg, és nem a miénk. eszerént tehát a mi meg váltonknak erőtlenségi nem fognak nékünk tettzeni, mint illetleneknek Istenhez, de söt még igen méltóká az ő véghetetlen irgalmaságához. a melyel meg akart ¹⁵ minket váltani, az ő alázatossági a mi ditsőségünkre válnak, mivel érettünk alázza meg magát, imádni fogjuk az ő alatsonságit, és el hitettyük magunkal, hogy tellyes szeretettel tartozunk. annak az üdveségünkért szenvedő Istennek.

A második tanács amelyet adhatnak. hogy hasznal lehesen olvasni az üdvezítő életét, a. hogy tsak abban a szándékban kel olvasni, hogy ahoz szabja a magáét, az embernek minden szenttsége abból áll, hogy akristust kövesse, az Isten minket arra rendelt, mondgya szent pál. hogy hasonlok legyünk az ő fia képehez. meg másut ugyan azon apostol. arra ²⁵ tanyit. mint hogy az ő embernek képét viseltük, követvén atestnek rosz kivánságit, az új embernek képét kel viselnünk. a ki is akristus. akinek eletéhez kel intézni a miéinket, nem tsak atudásnak kedviért kel olvasni az ő életét, ne tsak azért hogy tudgyuk mit tselekedet, hanem azért. hogy meg tanuljuk az ő tselekedetiből, hogy mit kel nékünk tselekedni, azt ³⁰ mondgya vala a sidok-[21b:]nak. akik gyönyörüséggel halgatták a szent jános predikációit.⁹⁰ jános fényes, és égő lámpás volt, és vigadni akartatok egy kevés ideig az ő fényeségének világosságánál. nem eszerént kel. tekinteni azt. aki valóságos világosága az embereknek, ő világóságban vezet⁹¹

⁸⁹ az [z — sorközi beszúrás.] <fel haborod> akarattal valo fel háborodása

⁹⁰ predikációit.: [r—e-ből javítva.]

⁹¹ vezet [ti — beszúrás.]

az örök boldogságra nem azokat. akik tsak abban gyönyörködnek, hogy meg tudhassák tselekedetét, hanem azokat, akik hűségel követik az ő példáit.

A midön nem tudgyuk. hogy a kristus mit tselekedet. és mit tanítot eföldön. olyanok vagyunk, mint az olyan utozok, akik éttzaka járván. nem tudgyák hogy el tévelyedtek. mert nem láthattyk uttyokot, és⁹² amidön akristus életét kezdgyük olvasni, olyanoká kel lennünk mint ezek az utozok. a kik mihent meg hajnalik, észre veszik tévelygéseket, és ajó 10 ultra viszá térnek. menyi keresztény. vagyon olyan. aki azt hiszi hamisan., hogy üdvezülhet. ha a világi szokást követi is. ha magat szereti is. ha keresi is meg elégíteni érzékenységeit. és ha el kerüli is ami néki nem tettzik.? menyin vannak olyanok. akik azt tarttyák. hogy nem tartoznak 15 kereszttyeket viselni, penitentziát tartani, a gyalázatot el szenvedni. az ellenségeket szeretni, magokot gyűlölni, és mindeneknek ellene mondani.

Honnét jö ez a tévelygés, amelyben töltik nagyob része az embereknek életeket, hanem attol, hogy nem [22a:] oktattyák magokot akristus életére, vagy hogy azt ugy nem tekintik mint olyan rendet, amelyhez kel szabni életeket. a sidok nem követék avilágoságot. mely előttök járt, mert nem üsmerték, mind azon által ök meg menthetetlenek, akeresztények. hittel valyák azt üsmérni. de arra nem vigyáznak, vagy ha 20 vigyáznak is. nem akarják követni.

A jövendölés melyet tett simeon atemplomban a kristusról, bé tellyesedik minden nap. akeresztényeknek nagyob résziben. ez a gyermek, mondá. sokaknak romlására, és fel 25 támadására⁹³ lészen, és jelül tétetik, melynek ellene mondanak. ő fel támadására lészen azoknak, kik az ő életét olvasák. és akik meg üsmervén rendeletlen életeket, el hadgyák setettségeket. és tévelygéseket.. és álhatatoságal. követni akarják. a menyei világoságot, és kalauzt, de ugyan azon világosság romlására leszen azoknak. kik szemeket nem akarják 30 arra vetni, hogy meg lassák az utat. melyet nékik mutat,

⁹² és [Beszúrás.]

⁹³ fel támadására [s—r-ből javítva;] lészen, és jelül tétetik, [tétetik, — harmadik t-je k-ból javítva.]

vagy ha nézik is, de haszontalanul. mivel azt nem tselekeszik,⁹⁴ amire taníttya hogy tselekedgyék. eszerént tzellyá a kristus, sokak ellene mondásának. tegyük fel hogy valamely követ tettek. a mezöre jelül, hogy a jó utat meg mutassa, és hogy az utozok azon akarván el menni, más utra mennek. nem arra a melyet ajel. mutat., az ilyen jelnek mondanak ellene, ugyan így is tselekesznek az olyanok., akik. **[22b:]** akristus életét olvasák. nem akarván azt követni, azért jött el hogy meg mutassa a menyei utat, és ki végyen. ¹⁰ a pokolnak uttyárol, ő maga előttünk jár, hogy el ne tévelyedgyünk, és hogy a jó utat. aroszért el hagyuk, arra tanyit, hogy minden más út nem az a melyen ő jár, a halálra vezet, az ő intésit halgattyák, és aző példait láttyák, de tsak úgy élnek. mint annak előtte, egyedül hagyák jární, még is azt ¹⁵ reménlik hogy oda érkeznek. ahová ő megyen, ha nem követik is. enem ellen mondásé. és nem hazutolásé, tsak gondolni is irtoztato volna? mind azon által ez így vagyon. valaki nem akarja az életét akristus életéhez alkalmaztatni, az olyan. vagy ellene mond üdveségének. ha a kristust igaznak tarttya, vagy azt tarttya. hogy a kristus nem igazat prédikállot. hogy ha más uton akar üdvezülni, nem azon a melyet mutatot néki.

Tsak azért kel tehát aző életet olvasni. hogy⁹⁵ nekünk például légyen, úgy hogy minden magunk viselésében, azövé ²⁵ ki tessék, el is mondhassuk az apostolal. már nem én élek, hanem akristus él én bennem. hogy azt el érhesük. nem elég tsak⁹⁶ olvasni, hanem arrol gondolkodni kel, és magunkra szabni amit olvasunk, mivel tsak ilyen formában lehet haszonra fordítani ezt az olvasást, semmi el hagyásra való ³⁰ nintsen az Isten fiának historiájában. és mint hogy mindent a mi üdvesé-[23a:]günkre tselekedet. nintsen leg kiseb tzikelyeesckeis., az ő életében, a melyet hasznunkra nem⁹⁷ lehetne forditanunk. hogy arra figyelmeteségel vityázunk.

⁹⁴ tselekeszik, [Első s—e-ből javítva.]

⁹⁵ hogy <miénk> nekünk [nekünk <miénk> fölé írva, sorvégen.]

⁹⁶ tsak <az> olvasás, ni, [A fölösleges és szótag nincs törölve.] <hogy> hanem

⁹⁷ nem <fordíthatnok,> lehetne fordítanunk.

szükséges tehát hogy a leg kisebb részecskéit is meg vizsgáljuk hogy mitsoda hasznunkra lehetne, és hogy mitsoda indulatot indíthat mi bennünk, mivel a szükséges, hogy a kristus életének olvasása, némelykor minket oktáson, némelykor meg szégyenítsen, némelykor meg vigasztaljon, és bátorítson, és végtire, hogy szeretetet, háláadást, tiszteletet, örömet, töredelmeséget, reménséget, vagy félelmet indíttson mi bennünk.

A kristusnak egész élete. tsuda tételből. tanításból, tselekedetből, és szenvedésből áll. tsudákat, azért tett hogy meg bizonyítsa Istenségét. és hogy jól tegyen azokat. kik hozzá folyamodtanak, és segítségét kérték, hogy pediglen azokat atsudákat, hasznal lehesen olvasni, tegyük azoknak helyiben⁹⁸ magunkot, a kik azokat látták. és akikért azok tétetek, az elsők, a kik bizonyági valának azoknak atsudaknak. hittek abban aki azokat tselekedte. ötet ditsérték. és imádták. tanítványi lettek, tselekedgyünk hasonló képen, amidőn olvasuk, a mit ők láttak, imádkyuk a kristus Jesust. üsmérjük ötet Istenünknek lenni. az ő Istenségéről valo hitnek tselekedetit tenni elne mulasuk, és szentellyük egészen magunkot az ő szolgálattyára. mivel ötet ugy tisztelik mint Istent. ha néki engedelmeskednek. és szeretik.

[23b:] Azután illessük magunkra mind azt, valamit tselekedtek azok, akiknek szükségéről tsudálatosan tett akristus, minden testi gyógyítási. a mi lelki betegséginket jelentették, a vétek ami bél pokloságunk, sukettségünk. vakságunk, inaszakadságunk, halálunk. tselekedgyük mind azt a mi lelkünk meg gyógyulásáért, valamit tselekedtenek a betegek. a testi egészségnek meg nyerésiért, menyünk vélek együt a kristus eleiben. és mondgyuk néki a bélpoklosal, ha akarod meg gyógyithatz engemet,⁹⁹ a vakal, nyisd meg szemeimet. és tselekedgyed had lássak. eszerént a többivel is. vizsgáljuk meg abban. amit akristus kivant azoktól. kik szükségekben. hozzája folyamodtanak, hogy töllünk mit kíván,³⁵ hogy meg enyhítettse¹⁰⁰ nyomoruságinkot., tekénttsük meg

⁹⁸ helyiben [*helyiből*-ból javítva.]

⁹⁹ engemet, <egy> a vakal,

¹⁰⁰ meg enyhítettse[sse] [Előbb *meg enyhíttesse* volt; a *tt* után betoldotta a hosszúszerű / betűt, a *sse* részt törölte.]

háláadoságít, hitit, szeretetit,¹⁰¹ azoknak, akiket oly tsudálatosan meg szabadította nyomorúságokból: mint annak képit. amellyet nekünk is kel érezni magunkban avett kegyelmekért.

A kristus oktatásit. tisztelettel kel olvasni., és eza tisztelet⁵ abból áll, hogy higyük. és kövessék a mit tanyit, ő az igazság, tsak eza igazság üdvezithet minket, arról is fogunk meg íteltetni, a mire a tanyit. azt ugy kel halgatni mint tanítványoknak, és hitelt [24a:] kel adni mind annak amit mond, eleiben kel tenni setéttséginket, hogy meg világosítsa.¹⁰ és lépesinket, hogy meg igazítsa, epediglen ugy lesz meg, ha magunkra veszük a kristus beszédit, meg vizsgálván magunkot arról. a mit mond, ugy hogy meg itéllyük magunkot. ha azon¹⁰² az uton kívül vagyunk, a melyre tanit. és hogy magunkot rendbe vegyük. követvén azt a mit¹⁰³ parantsol.

¹⁵ Mint hogy az ő beszéde rende minden igasságnak, ugyan arról is kell ítéletet tenni a mi tselekedetinkről, és azokat jonak, vagy rosznak tartani, a mint már azok meg egyeznek, vagy ellenkeznek azal, de azt sem kel el felejtteni egy szers mind, hogy az arend el multhatatlan. és meg változhatatlan.

²⁰ a meg nem változik, és a mit kárhoztat., a mindenkor rosz léssen, a meg nem hajol. hogy a mi hajlandóságinkhoz¹⁰⁴ alkalmaztassa magát. hejában igyekeznénk arra erőltetni. hogy azt mondgya a mi nekünk tettzenék. holot nekünk kel ahoz alkalmaztatni magunkot, és meg nyugodni azon amit

²⁵ mond. hogy ha az, a mit parantsol. nekünk nehéznek tettzik, a mi meg romlot szivünknek tulajdonítsuk, és kérjük a kristust, hogy meg gyógyitván minket kegyelmével, véghez vihesük parantsolatit. a midön olyan dolgot találunk beszédiben, a melyet nem értünk. kérjük ötet. [24b:] hogy értettesse meg azt velünk hogy ha annak értelme szükséges üdveségunkre; folyamodgyunk pásztorinkhoz hogy meg magyarázák nekünk, és addig a meg világosítást vehessünk, táplállyuk magunkot az igazságokkal. a melyek világasak, és

¹⁰¹ szeretetit, [Harmadik e—i-ből javítva;] azoknak, akiket [et — beszúrás.]

¹⁰² azon [Beszúrás;] az uton kívül vagyunk, a mely(ly)re [törés elválasztás után, a sor elején.]

¹⁰³ a mit <tan> parantsol.

¹⁰⁴ hajdoságinkhoz [Elírás *hajlandóságinkhoz* helyett.]

igyekezőnk hűségel követni azt amit meg foghatunk, hogy meg érdemelhesük az értelmet annak a mit még meg nem foghatunk.

Hogy hasznunkra fordithasuk akristus tselekedetit, ugy
5 kel azokat tekinteni. mint rendét, és formáját, ami magunk viselésének, itt meg különböztetik az üdvezítő különös tselekedetit. atsuda tételeitől. mert atsudákat ugy tekintik. mint azokért valokat, akikért tselekedte és atselekedetit, önnön magáért. ő azt akarja, hogy tsudálljuk tsuda tételeit.,
10 de azt is akarja. hogy kövessük tselekedetit, ő, akülönösön valo maga viselésiben. minket akart¹⁰⁵ jelenteni. vagy is hozánk hasonlítani, ezen okra valo nézve mondgya, hogy tanuljunk ő tölle, nem a vakokat meg világositani. és holtakat fel támasztani. hanem alázatos. és kegyes szivnek
15 lenni. a midön valamely beteget meg gyógyit, vagy ött kenyérel, öt ezer embert¹⁰⁶ meg elégit. akoron nem öbenne. tekintem magamot, hogy én is ötet kövessem, hanem abetegben, akit meg gyógyitot. és a népben, akit táplált, mivel én is beteg vagyok, és szükséges nékem is akenyér. ez
20 így lévén. az üdvezítő tsudá-[25a:]ibol meg tudom hogy mit tselekeszik a lelkem gyógyítására. vagy táplálására, azt is meg tudom anéptől, vagy abetegtől. hogy mit kellesék tselekednem, hogy meg nyerhesem anékem szükséges kegyelmeket. de amidön atsudákhoz valamely¹⁰⁷ tselekedetet téssen,
25 a mely különösön ötet magát tekinti. akoron öbenne tekintem magamot, és ötet kel követnem, példanak okáért, meg tilttya abetegnek ki nyilatkoztatni a tsudát, melyet ő érette tselekedet, és el szalad¹⁰⁸ a nép közül, a kit meg elégített, hogy királlýá ne tegye, az ilyen tselekedetihez kel tehát.
30 alkalmaztatni amagam viselésit, és követnem kell példáját, el kerülván valamint ő a hejában valo ditsőséget, és a nagyra vágyást.

¹⁰⁵ akart <meg mutatni> jelenteni. [*jelenteni* <meg mutatni> fölé írva világosabb tintával;] vagy is hozánk hasonlítani, [*hozánk* — beszúrás világosabb tintával.]

¹⁰⁶ embert [A tárgyragot utólag írta be, világosabb tintával.]
¹⁰⁷ valamely <kulo> tselekedetet [Törlés a sor elején.]

¹⁰⁸ szalad [*l—k*-ból javítva.] a nép közül, a kit meg elégített, hogy királlýá <te> ne tegye,

Azal az elmével, és igyekezettel kel tehát olvasni az Isten fiának tselekedetét, a mint meg mondottuk ide felyeb. az ő beszédit azért. hogy azokhoz szabjuk magunkot, mivel hasonló kötelességgel tartozunk követni az ő példáit, mint a
5 melyel tartozunk engedelmeskedni beszédinek, mind beszédével, mind tselekedetivel, azt az utat akarta meg mutatni, a melyen kel járnunk, ugyan erre valo nezve is, kel meg tudnunk, hogy mit mondot, és tselekedet, de az Isten fiának tselekedetiben, leg inkább azt kel meg gondolnunk, hogy
10 mitsoda szándéka volt tselekedetiben. és mitsoda jó erkölcsöt mutatot ki abban, mivel leg inkább, ezt a szándékot. és ezt [25b:] a jó erkölcsöt tartozunk követni. ő az apostolinak lábokot meg mosa, ebben a tselekedetiben, az alázatoságnak jó erkölce fényeskedik, és ő magát, azért alázta ilyen formán meg, hogy minket az alázatoságra taníttson. ő a bűnösökkel eszik, ennek a tselekedetnek szándéka, a felebaráti szeretettől vagyon, ugyan ezt a szeretetet is jóvalya nekünk példájával.

Végtire meg kel tanulnunk, és követnünk akristus kegyeségit, mert mint hogy a szeretet akezdete, minden tselekedetinek,¹⁰⁹ a mi tselekedetünk is jók. vagy roszak, ahoz képest. a mint a szeretet. a melyből erednek., jó, vagy roszt, a mi szeretetünk, jó, ha ugy szeretünk a mint a kristus szeretet, és ha azt szerettyük. a mit ő szeretet, a mi szeretetünk roszt,
25 ha azt szerettyük, a mit ő nem szeretet. ő agazdagságot, ditsőséget. gyönyörüséget nem szerette, sött még ezeket megvetette. ő nem kerülte a szegénységet. a köny hullatást, abestelenséget, fájdalmat, gyalázatot, ahalált, ő tsak az atya ditsőségét kereste. és minden igyekezete a volt, hogy
30 néki tessék. és néki engedelmeskedgyék. egy szoval. örökösön tsak az Istent szerette, és avétket gyűlölte, ő a világi jóktol magát el¹¹⁰ vonta akarattyából, és annak gonoszságától nem tartot. ugyan ezt is akarta nekünk tudtunkra adni. életének minden maga viselé-[26a:]sével, és ugyan ezt is kel
35 követnünk. és erről gondolkodnunk, életünknek, minden napjaiban.

¹⁰⁹ tselekedet(ünk)inek, [i-ü-ből javítva; az ü betű ékezetét nem törölte, csak aláírt egy pontot.]

¹¹⁰ el vonta [Az e fölött áthúzott vessző.]

Immár minden meg lévén mondva, még egy néhány szót kel mondanunk arról, hogy mitsoda. hasznot kel venni, a kristus szenvedésinek olvasásából, szükséges azt úgy tekinteni, mint akaratal valo szenvedést, és igen jó azt úgy tekintenünk mint két ókból valo szenvedést, it¹¹¹ az ő szenvedési közti számlállyák, nem tsak azt, a mit ellenségeitől szenvedet,¹¹² hanem minden alatsónságit és emberi erőtelenségit, mint agyermekséget. éhséget, szomjuságot, fáradságot, félelmet, a sok járást., és közönségesen. mind azokat a nyomoruságokat, a melyeket tettzet neki fel venni a mi üdveségünkért,

Először, azért szenvedet. hogy eleget tegyen az Isten igasságának vétkeinkért. és magára vette. noha ártatlan volt, a vétkeinkért valo büntetést., hogy meg mentene az örökös büntetéstől., a melyre íteltettünk volt. az Istennek igasságos ítéletiből. eminket két dologra kötelez, eloször, hogy nagy hála ado szeretettel. legyünk. a kristushoz. a ki mi érettünk szenved, és aki mindent el követ, hogy meg üsmértesse velünk. hozánk valo nagy szeretetét., a második a. hogy tellyeségel valo gyűlölségel, és¹¹³ irtozásal legyünk avétekhez. a melyet tsak az Isten-[26b:]nek., szenvedési, és halála által lehetet el törölni.

Másodszor. ha úgy tekéntik a kristus szenvedésit. mint olyat, a mely a mi oktatásunkra valo, lehet azt olvasván. ilyen formán gondolkodni. el kel magunkal hitetni, hogy tellyeségel szükséges az üdveségért valo szenvedés, mivel tsak azon az uton vezet oda az üdvezítő. és ugyan azon¹¹⁴ ment bé oda maga is, szégyenleni kel a lágyságot, a melyel, oly igen kerülük mind azt, valami sanyargathatná az érzékenységeket, vagy meg alázná az elmét, meg tekintvén magunkot mint bünöst, és a kristust, mint ártatlant. az orvos él az orvoságal. a melyre szüksége nintsen, a beteg azt meg veti. noha néki tellyeségel szükséges az üldoztetésben vigasztalást találnak. mivel az urokal. egy állapotban vannak, egy szoval. meg vizsgálván a kristusnak minden maga

¹¹¹ it [és-ből javítva.]

¹¹² szenvedet, <h> hanem

¹¹³ és és [Sorvégen leírva, új sor elején megismételve.]

¹¹⁴ azon ment bé

viselésit a szenvedésiben. a magokét meg szentelni, tölle meg tanulhatták.

A kristus, az atyától szenvedet., aki is ahalálra adta ötet, ő az emberektől szenvedet. a kik hálát adatlansággal fizették meg néki minden jó téteményit, a kik ötet meg vetették, gyalázták, káromlották, keresztre feszítették; végtire a maga akarattából szenvedet, mivel ő maga magát ajánlotta áldozatul az emberek üdvességéért, az engedelmesség a melyel el vette az atya [27a:] kezéből a pohárt, minket arra tanyit, hogy zugolodás nélkül kel vennünk az Istentől küldetet keresztetek. úgy mint a betegséget. szomorúságót,¹¹⁵ jóságvesztésit, atyánk fia halálát, a mitsoda kegyesegél szenvedte mind azokat az¹¹⁶ gyalázatokot az emberektől. olyanall kellene mi nekünk is ellene állanunk aharragnak, és aboszu állásnak, a midön valaki meg bánt, az a buzgo szeretet, a melyel magát adta az atya ditsőségéért, és a mi üdvességünkért. minket arra tanyit, hogy meg szentellyük a valóságos Isteni szeretet által. mind azokat a szenvedéseket. a melyeket magunknak adunk.¹¹⁷ vétkeink botsánattyára. meg tanit példájával. hogy az emberi üldözéseket, az Isten kezeiből vegyük, és imádnunk kel aző igazságát, akár mely nagy igazágtalansággal. bányanak is velünk. mások, meg tanitot minket az ellenségünköt való szeretetre, a gyalázatért, gyalázatal ne fizesünk, botsásunk meg annak a ki meg bánt, és joval fizesük a gonoszt, végtire arra is meg tanitot, hogy vigasztalnunk kel magunkot. aszervedésinkben. meg tekintvén aditsőséget. mely azokat fogja követni,

Ugyan azt is kel még igen jól fel jegyezni.¹¹⁸ az olvasásban, hogy mit szenvedet érettünk akristus, netekinttsük tsak azt, mondgya szent agoston. hogy mere mégyen az. [27b:] Isten fia, hanem azt is tekinttsük, hogy hová mégyen, ő minket keskeny, darabos, és nehéz uton vezet, de az örökös ditsőségre vezet, kövesük ötet mind végig. ő alatson rendben áll, és afájdalmakban hal meg. de holta után fel támad, és mennyekben fel mégyen, ahol az attyának. jobb keze felől

¹¹⁵ szomorúságót, [ó—á-ból javítva.]

¹¹⁶ az <emberekt> gyalázatokot az emberektől.

¹¹⁷ adunk. [u—ü-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹¹⁸ fel jegyezni. <hogy> az olvasásban, hogy

üll, ne vegyük el soha szemeinket ö rolla, soha elne válaszuk
 az ö ditsöségít szenvedésitől. amidön szenved. tekéntsük
 meg aboldogságot, melyet akar nyerni, és midön ditsőségben
 láttyuk, emlékezünk meg arrol. hogy a kereszt által ment bé
 5 ditsőségében, a mint ö tselekedet, nékünk is ugy kel tsele-
 kedniünk, az ö szenvedésének, és boldogságának. társaságá-
 ban hi minket.¹¹⁹ vagy is inkább társunká lett nyomoru-
 ságunkban. hogy minket társaivá tenne boldogságában,¹²⁰
 meg fogjuk látni, az ö halando életében, az életnek formáját,
 10 amelyet kel élnünk eföldön, és azö boldogságos életében. a
 képit annak, a melyet nékünk készít menyekben, ha ugy
 élünk, a mint¹²¹ ö élt., mert valamint szent Cypríanus mond-
 gya, a keresztények még olyanok lesznek, valamint a kristus.
 hogy ha olyanok mostanában, a mitsodás ö volt, *quod est*
 15 *Christus.*¹²² *hoc érimus Christiani, si christum fuerimus imitati.*
 [23a:] Végtire, az utolso tanáts, a melyet adhatnak.
 azoknak. akik hasznal akarják olvasni akristus életét,
 ahogy, az az imádság,¹²³ meg előze, és kövesse az olvasást,
 az olvasás előtt kérni kel az Istent., hogy az ö fia életének
 20 minden részeiben, üsmertesse meg velünk,¹²⁴ mi formában
 akarja, hogy mi azt hasznunkra fordithasuk, és az olvasás.
 után, kérjük kegyelmet, hogy. követhesuk azt. a mire tanyít.
 Az ige meg testesülvén.¹²⁵ köztünk maradot, mondgya az
 évangélium, tellyes lévén kegyelemel. és igazságal, ö hozta
 25 el az igazságot. hogy hivatalunkra tanitson, és akegyelmet,
 hogy követesse velünk, azt, amire az igazság tanitot, ez az
 igazság, akinek. kel minket tanítani, minden tzikeleiben ki
 tettzik az ö életének. de tsak a lelki szemek láthattyák azt
 meg. ö nékie kel. fel nyittani szemeinket, más képen: az ö
 30 tselekedeti. és beszédi. olyanok lesznek nékünk, mint a bé
 zárt könyv, vagy mint a példa beszédek,¹²⁶ amelyeket nem

¹¹⁹ minkent. [Íráshiba *minket* helyett.]

¹²⁰ boldogságában, [A második *g—b*-ből javítva.]

¹²¹ a mint [*n—t*-ből javítva.]

¹²² *Christus.* <hogy> *hoc érimus*

¹²³ az imádság, <mint> meg előze, és kövesse az olvasást, [*olvasást*
— *olvasát*-ből javítva világosabb tintával.]

¹²⁴ velünk, <hogy> mi formában akarja, hogy

¹²⁵ meg testesülvén. <közünk> köztünk

¹²⁶ beszédek, [*bészédek*-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

fogjuk érteni. és a midön az igazság üsméretire. fel nyittya szemeinket.¹²⁷ kérjük arra, hogy gerjesze fel bennünk szeretetét. és adgya meg nékünk azt a kegyelmét. melyet szenvedésivel nyert nékünk. és a mely szeretetti tudományát. és
 5 követteti példájátt.,¹²⁸ [23b:] akristus emberré lett, hogy az emberek szeresék. azért élt hogy nékik meg mutassa miformában szeresék, és a¹²⁹ menyekben viszá ment. hogy nékik a szent lelket el küldgye, a ki is az ő szivekben önttse azt a szeretetet, a melyet kíván töllök. etehát¹³⁰ egész munkája az
 10 üdveségünknek., üsmérjük meg magunkban, hogy mitsoda köteleségel tartozunk szeretni akristust. tanullyuk meg az életéből, hogy mi formában akarja hogy szeresük, kérjük. kegyelmét, hogy ugy szerethesük amint kivantatik, és hogy adgya szívünkben azt atüzet. amelyről maga szól, Azért
 15 jöttem el, hogy tüzet hinttek a földre, mit kívánok. hanem hogy meg gyullyon.

Vége

[29a: üres] [29b:] *Első könyv.*

A mely magában foglallya mind azt. valami¹³¹ lett keresztelő
 127 szemeinket [in—m-ből javítva.]
 128 példájátt., [Első t—k-ból? javítva.]
 129 a <myek> [: törlés a sor végén;] <meny> [: törlés új sor elején.]
 130 etehát [Második e—a-ból javítva.]
 131 valami(t) lett
 20 szent János fogantatásától fogvást. a kristus prédikálásának
 első esztendeiig. pag. 1. [32a]

Második könyv

A mely magában foglallya. a mit. a kristus tselekedet: predikálásának két első esztendejében. pag. 39. [51a]

Harmadik könyv

Mely magában foglallya mind azt. valamit akristus tselekedet predikálásának harmadik esztendejében: pag. 89. [76a]

Negyedik könyv

25 Hogy mit tselekedet Jésus. jérusalemben gyözedelmesen bé menetelétől fogvást. menyben meneteléig. 181 [122a]

¹²⁷ szemeinket [in—m-ből javítva.]

¹²⁸ példájátt., [Első t—k-ból? javítva.]

¹²⁹ a <myek> [: törlés a sor végén;] <meny> [: törlés új sor elején.]
 menyekben

¹³⁰ etehát [Második e—a-ból javítva.]

¹³¹ valami(t) lett

[30a:] A Kristus Jesus
Életének
Historiaja

Világ teremptése¹³² után. négy ezer esztendőt számlálnak, amelyek alatt mindnyájan az emberek az ördögnek. kegyetlensége alatt sohajtoznak vala, akinek rabsága alá vettettek volt, a véték által. csak nem az egész világot el borította volt. a bálványozásnak setéttsége. egyedül a sidó nép üsmérte az Istent, és ugyan csak az is várta a meg ígért messiást, mert mihent az ember a halálnak rabsága alá adá magát. az ördögnek. intselkedéséből, az kit¹³³ az Isten. azal fenyegeté. hogy egy aszony olyan fiat szülne, aki ő ellene hadakoznék. és az Isten meg üsmértetvén. és imádatván magát. bizonyos számu¹³⁴ emberekkel. ugyan azoknak. [30b:] maradéki közül kellett születni, a kigyon valo gyzedelmesnek, és az emberek meg szabaditojának,

Leg először ábrahamnak ígére meg az Isten. hogy minden nemzetek meg áldatnak az ő maradékában. ezt az ígérést meg ujitá az után. mind Isáknak, mind jákobnak, és idővel. világosabban meg magyarázá. a jákob. tizen két fiától származot sidoknak., hogy miben. állana. a nemzetek áldása, reménséget adván nékik egy olyan meg váltorol. akinek születesét, életét. és halálát világosan meg mondotta nékik meg előre. sött még azt is akará, hogy valami rajtok történnék, jelentené szüntelen azt a meg váltot, áldozatokat rende nékik. amelyek jelentené azt anagy áldozatot. a mely által eltörölné az emberek vétkeit, és ő érettek olyan tsudákat tett, a melyek árnyéki. és jelei valának. azoknak, amelyeket idővel akart tenni az¹³⁵ egész világ üdveségiért

Ez így lévén, mindenek hirdették nékik azt az Isteni meg váltót, a proféták,¹³⁶ akiket az Isten sok izben küldöt hozájok, tudtokra adták nékik el jövetelét, és anyomoruságok.,

¹³² teremptése(s) [s-t-ből javítva.]

¹³³ kit az Isten [kit — sorvégi, az — soreleji margóra írva.]

¹³⁴ számu [u-a-ből javítva.]

¹³⁵ az <világ> egész világ [az z-je utólag beszúrva.]

¹³⁶ a proféták, [r — javítva más betűből.]

a melyekel. ostorozta őket az Isteni igasság. rendeletlenségekért, buzgosággal ohajtatta, és nyukhatatlansággal. váratla vélek a mesiást, vagy a kristust, az első sidó szó, a másika görög, mindenike kenetetet tészen. a [31a:] sidok⁵ eszerént nevezék azt, akit úgy várták, mint egy nagy királyt. akit az Isten különös kenettel. fogja fel kenni. amely kenetnek, az ő királyoknak, és profétájoknak. fel kenetetések, tsak. jele volt.

Végtire, négy ezer esztendeig tarto várakozások után. az¹⁰ idő, melyet az Isten, az emberek. válttságára rendelte volt. és a melyet a proféták. meg jövendölték. bé tellyesedék. a romaiak igen nagy békeségben valának augustus Császár uralkodása alatt, és a sidokon hérodes uralkodot., akit is a romaiak adták volt nékik királynak. ennek az idegen királynak.¹⁵ uralkodása, nyilvánóság jele volt. a messiás rövid idő alatt valo el érkezésének. ezen jövendölése szerént jákobnak. Elnem¹³⁷ vétetik a fejedelmi pálcza judából. és a fejdelem¹³⁸ az ő agyékából. mig el nem jö, a ki el küldetik, és ő lészen., a nemzettségek várása. ugyan abban az időben is tellyesítetté²⁰ bé az Isten. az ő öröktől fogva valo szándékát. hogy akristus jesus, a¹³⁹ sidok. és apogányok. szabaditoja. a sidok között születésék. és végben vitte ő általa, az emberek üdveségének nagy munkáját, olyan formában. a mint az Évangélium előnkben adgya. és a melyet le írjuk ebben a historiában.²⁵ [31b: üres]

¹³⁷ Elnem [*E* — *e*-ből javítva.]

¹³⁸ fejdelem [*lem* — utólag beírva a sorvégi margóra.]

¹³⁹ a <po> sidok. és apogányok.

[32a:] Kristus¹⁴⁰ Jesus
Életének
Historiája¹⁴¹

ELSŐ KÖNYV.

A mely magában foglalja mind azt, valami lett, keresztelő
szent jános fogantatásától fogvást, akristus prédikálásának.
első esztendeiig.

I
sz. jános
foganta-
tik
luk. 1.

5 A sidok közöt vala egy szent pap, kinek neve zakariás volt.
ez a szent ember, az ő feleségével, Ersébethel, az Isten
parantsolattyában szentül éltenek, mind ketten korosok
valának, az Isten meg akarván próbálni az ő jó erkölcsöket,
hogy az után azt nagyob fényeséggel jutalmaztassa meg,
nékik gyermeket nem adot vala, és meg engedte nékik
10 szenvedni a magtalanságnak gyalázattyát, a melyet abban
az időben úgy tekintették., mint [32b:] menyei átkot, úgy
történék egykor, hogy zakariás a templomban szolgálván,
az ő rendi szerént, és az Istennek jó illatokat ajánlván,
a törvény parantsolattya szerént, Gabriel angyal meg jelenék
15 néki, és tudtára adá¹⁴² az Isten parantsolattyaiból, hogy fia
lenne, kinek neve lenne jános, hogy az a fiu nagy lenne Isten
előtt, még az anya méhében bé töltenék szent lélekel.,
hogy a még meg fog¹⁴³ téríteni, sokakat az Izrael fiai közül.
és a ki az ur előtt fog jární az Illyés lelkével, és erejével, hogy
20 néki utat készítsen, és az embereket arra intse, hogy
ötet bé fogadgyák, Zakariás pedig kételkedék, ezeknek az-
igéreteknék igaz voltában, felelé az angyalnak, miről üsmér-
hetem én azt meg, hogy a mit mondasz az igaz légyen?
mivel én öreg vagyok, és azén feleségem már koros, az
25 Angyal, hihetlenségiről meg feddé, és meg mondá néki, hogy
azon szempillantásban, meg némulna, és mind addig nem
szollana, valamég mind azok bé nem tellyesednek, a miket

¹⁴⁰ Kritis [fráshiba.]

¹⁴¹ Historiája [s — későbbi beszúrás; sokkal kisebb, mint a többi
betű.]

¹⁴² tudtára adá <h> az Isten [Törlés a sor elején.]

¹⁴³ meg fog téríteni. [fog — beszúrás; második i—e-ből javítva.]

meg jövendölt néki. zakariás azon órában meg némulván. anépnek nem szolhata. hanem tsak jelek által mutogatot. aki is észres vévé. abbol. hogy valamely látása lett volna.

Zakarias, el végezvén amaga szolgálattyanak [33a:] az
5 ideit, viszá tére amaga házához, mely judeának egyik városában volt. és az Isten bé tellyesíté. a mit az angyal által mondatot volt¹⁴⁴ néki, mivel Ersébet fiat fogat méhében, és nagy rejtékben marada ött holnapig, hogy az alat. tsak egyedül az Isten előtt vigadhason. azért akegyelemért
10 melyet tett véle, meg mentvén ötet. a magtalanságnak gyalázattjától, és olyan fiat adván néki. akiről oly nagy dolgokat mondottanak.

II
a krisztus
fogantatásáról.
luk. 1.

Ersébeth. hat holnapi terhes volt, a midön az Isten. ugyan azon Angyalt. a kit Zakariáshoz küldöt. volt, galiléai názareth városában küldé. hogy akrisztus születésit tudtára adná annak a személynek. a kit öröktől fogva. anyának választotta volt. ez a személy. David familiájából valo szent szüz volt, kinek neve volt Mária, akit ugyan azon familiából valo josef nevü ember el jegyzette volt. és a ki
20 szüzeségben élvén, az ő férje néki, mind bizonyosága. mind hív örzöje volt tisztaságának, az Angyal. bé menvén házában köszönté és mondá néki. üdvez légy. oh' malasztal tellyes. az¹⁴⁵ ur vagon teveled. tevagy áldot az aszonyi állatok közöt. a szent szüz. nagyon meg háborodék az angyal
25 jelen valo létin. és igen álmelkedék köszöntésin.¹⁴⁶ de az angyal meg báto-[33b:]rittá, mondván hogy ne félyen, és hogy olyan fiat szülne. a ki nagy lészen. aki a magosság-béli fiának hivatatík, akinek az Isten véghetetlen birodalmat ad. és azt a fiát jesusnak neveze. az az üdveztönek. a szent
30 szüz meg gondolván hogy mitsoda formában élne szent josefel, és nem¹⁴⁷ látván modgyát miképen tarthassa meg szüzeségit. ha anyává lészen, mondá az angyalnak, hogy lehet a meg, mivel embert nem üsmérek, az Angyal felelé néki, hogy az a szent fia, akit az Isten fiának fogják hini,
35 a szent léleknek láthatatlan erejétől fog tölle születni. és meg

¹⁴⁴ volt néki, [t—n-ből javítva;] mivel [i—e-ből javítva.]

¹⁴⁵ az [Beszúrás.]

¹⁴⁶ köszöntésin. [sz—n-ből javítva.]

¹⁴⁷ nem [Sor alatti beszúrás.]

akarván néki mutatni hogy Isten elöt nem lévén semmi lehetetlen, véghez viszi benne. minden hatóságának. ezt anagy tsudáját, az után tudtára adá néki hogy mitörtént légyen az ö rokonával. Ersébethel. aki is anyi sok idökig tartó maktalansága után. már hat holnapi terhes. ezeket halván a szent szüz. észre vevé hogy anya lévén, szüzeségit el nem vesztené. alázatoságal. engedelmeskedék az Isten parantsolattyának. és mondá az angyalnak, imé az urnak szolgálója, legyen nékem ate mondásod szerént., az angyal¹⁴⁸ el menvén tölle. a szent lélek réája szálla véghez vivé benne a nagy titkot. a melyhez készítette volt ötet. annak előtte sokal.¹⁴⁹ néki adot bövséges malasztival. a szent szüz. méhében fogadá. az Isten fiát, a szent háromságnak második személyét, ki meg testesüle, az az. hogy emberé lett. [34a:]¹⁵ testet, és lelket vevén magának valamint mi. ennek a tisztá és alázatos szüznek méhében

Maria meg tudván az ö rokonának terhben valo letit, nagy siettséggel mene látogatására. oda érkezhén. mindigárt köszönté a rokonát. Ersébeth pedig, mihent meg hallá a szavát, azonal érzé, hogy a magzattya. örömeben röpöse méhében. és bé telvén szent lélekel. fel kiálta áldot vagy az aszonyi állatok közöt. és áldot ate méhednek gyümölcse, honnét vagyon enékem. hogy az én uramnak anya¹⁵⁰ jöjjön hozám, az után meg mondá a szent szüznek. mint röpösöt²⁵ méhében a magzattya. és ismét mondá. boldog vagy hogy hittél. mert valamiket meg mondatot néked az ur. azok mind bé tellyesednek. A szent szüznek szive, ezekért aditséretekért fel nem fuvalkodék. meg üsmérte az Istentől vett malasztakot, ugyan az¹⁵¹ ö ditsőségire is akarta azokat fordítani, és nem hogy hitének tulajdonította. volna mind azt. a minek benne bé kellették tellyesedni, hanem azt tisztán. ateremptő irgalmaságának tulajdonittá. mondván, magasztallya az én lelkem az urat, és az én lelkem örvendezen. az én meg váltó Istenemben. mert meg tekintette alázatoságát szolgálójának, amidön az Istennek ugy tettzik, a leg kisebb teremphet

¹⁴⁸ az angyal [y — sor alatti beszúrás világosabb tintával.]

¹⁴⁹ sokal. <beléje.> néki

¹⁵⁰ anya [Beszúrás világosabb tintával.]

¹⁵¹ az ö [a—ö-ből javítva, az ö ékezetének meghagyásával.]

állattya által is. nagy [34b:] dolgokat viszen végben; ő előtte kedves dolog, az alázatosokat fel magasztalni, és a földre vetni, a kevélyeket. és hogy ő hiv az ígéletiben, mivel azért választotta őtet fiának anyává. hogy bé tölttse
5 az ırgalmaságot. melyet meg ígérte volt. ábráhamnak. és atőb patriárkáknak.

A szent szüz. három hólnapig maradván. rokonánál. az után viszá tere házához. azonban pedig az Ersébeth szülésének az ideje el érkezvén, akörül lévő szomszédi, és attyafiai.
10 hozzája menének, és vigadának véle együt. hogy fiat szült volna. a nyoltzadik napon, a mellyen kelleték környül metélni a gyermeket., és nevet adni néki, mindnyájan zakariásnak akarák nevezni, de egyedül Ersébeth arra reá nem álla. akarván hogy jánosnak hivatassék. valamint az
15 Isten azt meg parantsolta volt. az angyal által. mindenek mondák néki, hogy senki a familiájában. azon a neven nem hivatatnék, és inték zakariásnak. hogy jelentené ki ez iránt mi volna akarattya. a ki is egy írő táblát vévén kezében. fel irá hogy jános legyen az ő neve. azonnal. meg nyilék aző
20 szája, és nyelve, és szolni kezdvén. az Istent ditséré. mindnyájan akik jelen voltanak és látták ezt a tsudát. vagy akik azt meg hallák. tsudálkozni kezdének rajta, [35a:] és kérdeni kezdék egy mástol. mit gondolsz. hogy mi lesz még ebből a gyermekből. ?

25 De a mit mások nem tudtak. zakariásnak a¹⁵² ki nyilatkoztatot volt., aki is bé töltetvén szent lélekel. meg. üsmérte a meg testesülésnek titkát. és azt is. hogy mitsoda része lenne abban atitokban az ő fiának, azért is mihent a szollás viszá adaté. néki. jövendölni kezde, mondván. Áldot légyen az
30 Izraelnek ura Istene. mert meg látogatta. és meg váltotta az ő népét. az Isten Dávid házából valo meg váltót adot, hogy bé tellyesittse ígéletit. mellyeket tett volt ábrahamnak. és a melyeket gyakorta ki hirdette volt aproféták által. és a meg testesülésnek. hasznait. ezen kevés szok alá foglalá;
35 meg ígérte nekünk, hogy meg szabadulván. ellenségink kezéből. szolgálni fogjuk őtet, előttejárván. a szentségben. és igasságban. életünknek minden napjaiban, az után.

¹⁵² a [Beszúrás.]

a fiahoz így szolla, és te kis gyermek. a magóság¹⁵³ bélinek profétája lésszesz, mivel az urnak szine előtt fogsz járni, hogy néki el készítsed az utakat, és hogy az ő népével. meg üsmértessed az üdveséget. az Isten bé tellyesítetté mind azokat.

5 valamiket meg jövendőle zakariás a fiáról, hogy pediglen. arra a nagy szolgálatra készítsse ötöt, a melyre rendelte volt. meg erősített ötöt lelkével, és azt [35b:] akará, hogy a pusztában. laknék, mind addig, valamég az Izrael népe előtt. kelletnék néki meg jelenni.

V
Az Isten
nyilat-
koztat-
ta
sz. josef-
nek. a
kristus
születé-
sét.

10 Az alat. a még. a szent János születésekor valo tsudának hire el terjedet volna. az egész judeában, a szent szüz, a ki¹⁵⁴ názárethben viszá tért volt., nagy tsendéségben gondolkodék.. a titokrol, melyet az Isten munkalodot benne, a mely dolgot el titkolta volt a férje előtt, de a terhes volta, azt ki nyilat-
15 koztatta. és szent josef észre vevé. hogy terhben volna, de mivel hogy igaz ember¹⁵⁵ volt. nem akará azt ki hiresíteni, de fel tevé magában, hogy titkon. meg válnék a feleségétől, ezen gondolatban lévén. az angyal meg jelenék néki, és monda, josef, Davidnak fia. ne fély magadhoz venni máriát
20 ate feleségedet., mert a mi ő benne fogantatot. a szent lélek-
től vagyon. a mely fiat fog szülni, azt Jésusnak nevezed, mert ő szabadította meg népét büneiből, josef engedelmeskedvén
aparantsolatnak. a feleségével. lakék.¹⁵⁶ nem élvén soha. a házassági szabadságal; e szerént tellyesedik vala, bé, a mit
25 az Isten meg jövendöltetet volt, Isaiás profétával. ilyen képen. egy szüz méhében fogad, és fiat szül. a kit Emmanuel-
nek nevezik. a mely tész. Isten mi velünk.

Isai.
14.

VI
A kristus
Isteni
születé-
séről

A szent szüz szülésének ideje el érkezvén,¹⁵⁷ akristus jésusit evilágra. hozá, olyan formában, amint ez után meg
30 [36a:] fogjuk mondani. mert minek előtte fel tegyük szüle-
tésének historiáját, szükséges, és igazságos meg üsmértetni azt, aki születik, Az emberek le szokták irni. a földi nagy uraknak. genelogiájokot,¹⁵⁸ hogy őket nagyobb tiszteletben

¹⁵³ magóság [Utolsó *g* — megkezdett *b*-ből, vagy *k*-ből javítva.]

¹⁵⁴ a ki <ju> názárethben

¹⁵⁵ ember<t> volt. nem akará azt ki <hur> hiresíteni,

¹⁵⁶ lakék. [Szóvégi *k* — más betűből javítva.]

¹⁵⁷ el érkezvén, [el érkezvén,-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹⁵⁸ genelogia-<Az>jokot,

tegyék, nemesi vérekért, és elejeknek nagy tselekedetekért. Maria olyan fiat szül, a kinek. két genelogiáját. és két születésit adgya előnkben az Évangyélium, mert annak a fiunak két természete vagyon. a kristus Isten. és ember egy szers mind, és egy személyben foglallya az Isteni természetet. és az emberi természetet. ugy mint ember, sok számu ember-től származik, ugy mint Isten. tsak az atya Istentől, ugy mint ember, időben születik, ugy mint Isten. öröktől fogva születet. és öröktől fogva valo. nézük meg mit mond nekünk szent jános az ő Isteni és öröktől fogva valo születéséről. és hogy mitsoda okokbol akart emberé lenni.

Azt mondgya tehát. hogy a kristus, az Istennek igéje, az az, az Istennek. gondolattya, vagy szava, a midön valaki gondolkodik, az elméjiben olyan lelki¹⁵⁹ képzelést formál. a mely képzelést. vagy képet. nevezik igének. az az, az elme szavának, mivel ugy mondván, a gondolattal. beszél az elme magával., Az Isten tiszta lélek, aki tekéleteségel üsméri magát, és aki magát öröktől fogvást üsméri. magát üsmervén gondolkodik [36b:] tehát, és magáról tekéletes képet formál. és az a kép, az ő igéje. De a mi azt az igét véghetetlen képen, felyeb magasztallya. minden emberi gondolat felet. ahogy, az az ige más személy, és mind azon által ugyan azon Isten aki ötet formálta., És ez akét személy, véghetetlen szeretettel szeretvén¹⁶⁰ egy mást, öröktől fogvást. az az öröktől fogva valo szeretet. a melyel egy mást szeretik. egy olyan harmadik személy, akit szent léleknek nevezik. és aki ugyan azon Isten., mint akét első személy. akitől származik. Erre tanyit hát minket a szent haromságról valo hit, aki is nem más. hanem az az. Isten. akit imádunk, egy¹⁶¹ három személyben. akinek a második személyit. fiunak nevezik. nem tsak azért. hogy az első személytől születet. akit ezen ókból atyának nevezik. hanem még igének, mivel az ige belső képen valo gondolattya és szava. az első¹⁶² személynek. aki magát üsmervén ötet szüli, és aki öröktőlfogva szüli, mivel örök-

¹⁵⁹ lelki [Első l—k-ból javítva.] képzelést formál. (az elméjiben.) a mely képzelést.

¹⁶⁰ szeret(ik)vén [vén <ik> fölé írva.]

¹⁶¹ egy [e—a-ból javítva.]

¹⁶² első <igé> személynek. [Törlés a sor végén.]

től¹⁶³ fogvást üsméri magát: Ezért is mondgya szent János, kezdetben, azaz, hogy a világ kezdetekor. az. ige már volt. és az Istenben volt. mivel agondolat. az elméjiben vagyon. annak, aki azt gondolya, és ő Isten volt. és az ige egy, azal,
5 aki ötet szülte.

[37a:] Az ige tehát mint Isten. mindeneknek teremptöje. ezért is mondgya az Evangyélista. hogy mindenek ő általa lettek. és semmi nem lett ő nála nélkül. ettől vagyon. hogy némelykor az Isten bölcseséginek nevezi az írás¹⁶⁴ ötet, mert
10 az attya üsmerettsége által születet, és némelykor, az Isten karjának, és erejének, mert az Isten. mindeneket ő általa teremptet. ismét azt mondgya szent jános, hogy az élet öbenne vagyon, nem is lehet más képen. mivel ő általa
15 áll mind az, a miben élet vagyon., azt is mondgya. hogy az az élet. az emberek világosága volt., mivel. az emberek. okosok lévén. olyan lelkek vagyon. a mely meg világosítatot. a bölcsesség., és az igazság által, ez a kettő pedig valóságos élete a léleknek, és a midön a lélek meg fosztatot a bölcseségtől. és¹⁶⁵ azigazságnak világoságától. akoron meg holt.
20 a menyiben meg halhat, Azige pedig, önnön maga az az igazság. és az az örökös böltsesség, a mint szent János mondgya. és ezen kettőben valo részesülés tézsi a lelkeket bölcséké, és igazaká. mivel aző igazságok, és bölcseségek. tsak attól avéghetetlen bölcseségtől. származik. a mely nem egyéb,
25 hanem azIsten ígéje. az evangyelista hozza tézsi. hogy eza világoság. a setéttségben¹⁶⁶ fénylet. tudni illik. az emberek közöt. kik. [37b:] el valának temetve, a véteknek setéttségében. a mely setéttség. meg nem üsmérte azt a világoságot. hogy pediglen meg üsmértesse azt vélek, az Isten hozájok
30 küldé. jános nevü emberét. ugyan azont. akinek fellyeb láttuk tsudálatosan valo születésit. és ezután meg fogjuk látni. mit tselekedet. hogy véghez vihesse hivatallyát, a mely hivatal abbol állot, hogy meg¹⁶⁷ mutassa az emberek-

¹⁶³ öröktől <öröktől> fogvást

¹⁶⁴ az [: beszúrás a sorvégi margón;] írás [: beszúrás a soreleji margón; mindkét beszúrás halványabb tintával.]

¹⁶⁵ és <avilágoságtól.> azigazságnak világoságától.

¹⁶⁶ a setéttségben <világoskodot.> fénylet.

¹⁶⁷ meg mutassa [meg — beszúrás.]

nek a világoságot,¹⁶⁸ melyet vakságok nem engedé hogy meg láthassák, hogy az ige avilágban volt,¹⁶⁹ de avilág azt meg nem üsmérte. tudni illik. avilágot szeretők., kik a teremtett állatokhoz kaptolván magokat. az Istenről el fordították¹⁷⁰ volt. szemeket. és szereteteket., hogy az övéi, az az. az emberek. kik az ő teremtet állati, és főképen asidok, kik nepei valának, ötet bénom fogadták. és bé nem fogadván az ő Isteneket. el vesztették azt a nagy hasznót. a melynél nagyobbat nem remélhettek. mivel hatalmat adot mind azoknak. kik ötet bé fogadták. hivén nevében. hogy az Isten fiaivá legyenek. nem testi születés által, a mint az emberek születnek, hanem lelki születés által. melyet az Istentől veszik, és hogy meg érdemelye az embereknek ezt aditsőséges születést. az ige. mondgya az Évangyélium.,¹⁵ testé lett, és közöttünk maradot. az az, hogy emberé lett, és úgy mint Isten¹⁷¹ öröktől fogva születet az [38a:] Atyának kebelében, és úgy mint¹⁷² ember. időben születet a szent szüznek méhéből. és ugyan ezen utolsó születésinek historiáját. fogjuk ide aláb le írni.

²⁰ Augustus. a romai birodalomnak. Császára, az egész birodalomban lévő népeknek. számát meg akarván tudni. parantsolatot ada ki. hogy kiki a maga városában. menne magát fel iratni, erre a parantsolatra valo nézve. szent jofsef, a szent szüzel. galiléából. bethleemben. a juda városában mene,¹⁷³ hogy őt fel iratná anevét. mivel Dávid familiájából valo volt. és eza király bethleemben születet a mely várost. az irás Dávid városának nevezi, a midön őtt lettek volna, a szent szüszülésének, ideje el érkezvén. a kristus Jésust szüülé, és bé polálá, és mint hogy hely nem. vala a vendég fogadoban. a jászolban fekteté, avároshoz közel. a juhokot

VII
A kristus
emberi
születéséről
luk. 2.

¹⁶⁸ a világoságot, [Második g — megkezdett hosszúszerű betűből javítva;] melyet vakságok nem engedé [g—d-ből javítva.]
¹⁶⁹ volt, [ó—á-ból javítva.]

¹⁷⁰ el fordították [ol szórész elvlasztás után beírva a sorvégi margóra, világosabb tintával.]

¹⁷¹ Isten <az> öröktől fogva

¹⁷² mint <Isten> ember. [ember <Isten> fölé írva, világosabb tintával.]

¹⁷³ mené,<nek.> [Az ékezet fölöslegessé vált, de nincs törölve.]

örizvén, a pásztorok¹⁷⁴ egy szers mind nagy fényesség vévé
öket környül. és az angyal meg jelenvén mondá, ne féllye-
tek. mert olyan¹⁷⁵ jó hirt mondok néktek, amely bé tölti
örömel az egész népet. mivel ma a dávid városában olyan
5 üdvezítő születet néktek. a ki az ur kristus. és erről a jéről
meg üsmeritek. egy gyermeket találtok bé polálva, egy já-
szolban fektetve. és azonnal. nagy menyei. [33b:] sereget
hallának. kik ditsérék az Istent. és mondák. Ditsőség a
magosságbéli Istennek, és békeség a földön lévő jó akaratu
10 embereknék. az angyalok el menvén. a pásztorok. siettségel
menének bethlehemben. a hol meg találák Mariát, josefet,
és akis gyermeket ajászolyban. és meg láták. hogy az angyal
igazat mondot volt nékik. ök pedig viszá térvén. az Istent
ditsérék. és mindenek hirdetéék a tsudálatos dolgokat melye-
15 ket láttak, és mindenek tsudalkozva. halgaták öket. a szent
szüz pediglen. a szivében tarttya vala mind ez igéket. és
azokról gondolkodék.

VIII
A kristus
környül
metelke-
déséről
luk. 12.

A Mojses törvénye. szerent minden férfiu gyermeket
környül kellett¹⁷⁶ metélni nyoltzad nap mulva, születések
20 után. az Isten eszerént parancsolta volt meg ábrahámnak.
mivel¹⁷⁷ egy fiat akarván adni ennek a patriárkának. a kinek
maradékából kellették születni a meg váltonak. és szövetsé-
tséget akarván véle tenni, a melyet meg kellett tartani
azö maradékinak. a környül metélést parantsolá néki,
25 mint bélyegit, és jelit ennek a szövetségnek, fenyegetvén
azal minden férfiu gyermeket. a kin ez a jel nem volna, hogy
ki törölné népenek száma közül. ábrahám. és az ö maradéki
a sidok, meg tarták hüségel ezt a törvényt. [39a:] akristus
meg akarván tartani ezt a törvényt, azért is Évangyélium
30 nékünk fel teszi hogy a nyoltzadik napon környül metélték.
és Jésusnak nevezteték. az angyal meg mondotta volt. még
fogontatása előtt. hogy ezen névre nevezék.

IX
A mágu-
sokrol.
matth. 2

A szent szüz. és szent josef. még bethleemben valának,
a midön a mágusok jérusálemben érkezének. az az filoso-
35 phusok, kik nap keletről jöttek. és akik kérdezkedének,

¹⁷⁴ a pásztorok [Beszúrás halványabb tintával.]

¹⁷⁵ olyan <1> jó hirt

¹⁷⁶ kellett <kelletet> metélni

¹⁷⁷ mivel [i—e-ből javítva.]

nogy hol volna. az ujonnan születet sidok királya, mond-
ván. hogy nap keleten látták volna atsilagját, és hogy imádni
jöttek volna ötet, ezen akérdésen tsudálkoznak a jérusálem
béliék, és hérodes¹⁷⁸ király igen meg háborodék. esze gyűjté
5 az áldozo papokot, és atudosokot. hogy meg tudhasa töllök,
hol kelletik születni a messiásnak. akit vártanak, mivel
ö azt jól észre vévé hogy azt keresnék a magusok, a sidok
királya nev alatt. mindnyájan azt felelék néki. hogy bethle-
emben. mikéus proféta szerént.. Es te bethleem juda földé.
10 semmi képen nem vagy leg kiseb a juda fejedelmi közöt.
mert belöled jö ki avezér. aki az én nepemet Izraelt vezérellye.

Hérodes ezeket halván. titkon magához hiva-[39b:]tá
a mágusokot. és tudakozodék¹⁷⁹ töllök. hogy mitsoda idő-
ben látták volna. azt atsilagot. az után el küldé őket bethle-
emben. mondván, eredgyetek, és tudakozodgyatok agyer-
mek felöl, és mikor meg talállyatok. adgyátok tudtomra.
15 hogy had menyek el én is imádni. a mágusok¹⁸⁰ alig indulá-
nak bethleem felé. hogy meg láták a tsillagot. melyet nap
kelet felé láttak volt. és az Évangyélium fel tészí. hogy a
20 tsillagot meg látván, igen meg örülének. atsilag előttök
menvén. meg állapodék a hely felet, ahol. akristus vala.
a mágusok. bé menván aházban. ót találák a gyermeket.
az ö anyával. a szent szüzel: és le borulván előtte. imádák
ötet, és ajándékot ajánlának nékie. aranyat, temjént, és
25 myrhát, és minek utánna véghez vitték volna tiszteleteket.,
a magok hazájában viszá térének. de jérusálemet el kerülék.
mert álmokban. meg volt nékik mondva, hogy herodeshez
viszá ne térjenek

A szent szüz, és szent jósef. hüségel. meg tartván. a környül-
metélesről valo parantsolatot., ugyan azon hüségel akarák
30 véghez vinni a törvénynek. meg más más két parantsolat-
tyát is, az egyike annak. az anyákat tekintette. és a máso-
dika, az első szülötteket. az első parantsolat azt hagyá az
aszonynak. hogy a szülése után egy darab ideig házánál
35 maradgyon. semmihez olyanhoz ne nyullyon, a mi az urnak

¹⁷⁸ hérodes király [h—k-ból javítva.]

¹⁷⁹ tudakozodék [a—o-ból javítva.]

¹⁸⁰ mágusok [u—á-ból javítva, az á ékezetét meghagyva.]

szenteltet. se a szent helyre bé ne menyen., az az idő pedig negy-[40a:]ven napig tartot. a férfiu gyermekért, és nyolczvan napig a leány gyermekért, és a midön ez az idő bé tellyesedet. az aszszonynak a templomban kelletet menni
5 hogy meg tisztullyon. és ót egy barányt kelletet adni az áldozatra, és egy galambat. vagy egy gerlitzét. a büniért. hogy ha pediglen egy bárányt nem adhatot, szabad volt a¹⁸¹ bárány helyet egy galambot. vagy egy gerlitzét adni.

A második parantsolattya a törvénynek., a mely az első
10 szülöt fiaokat tekinté. arra kötelezé a szüléket, hogy azokat bé mutassák az Istennek. és pénzen meg válttsák. minden első szülöt. Izraelben. az emberek. és az¹⁸² állatok közöt, az Istennek volt szenteltetve, ezt aparancsolatot akoron adá ki, a midön egyiptumban.¹⁸³ minden első szülötet meg
15 ölete, hogy faraot. a népe el botsátására kénszeritené. ezen szenteléssel. arra akará kötelezni a sidokot. hogy soha elne felejtenék azt ajó téteményit. és mint hogy szükséges volt, hogy a szenteltetet dolog néki fel áldoztassék. áldozatul, azal meg elégedék. hogy állatokat áldozanak, és a fiaikat meg
20 válttsák. lehetet volna azokat a gyermekeket néki szentelni más képen is. példának okáért, hogy az oltárnál szolgállyanak, de erre a hivatalra. a lévi nemzettségít választá. az Izraelben lévő [40b:] első szülöttek helyet., ugy hogy minden első szülötet¹⁸⁴ meg kelleték váltani, a lévi nemzettségin
25 kívül.

A boldogságos szüz. engedelmeskedni akarván. ennek akét. parantsolatnak. negyven nap mulva. szent josefel. jérusálemben mene. hogy a meg tisztulásáért valo¹⁸⁵ áldozatot bé ajánlya. az Évangélium fel tézsi hogy a szegények. áldozat-
30 tyát ajánlotta. a kis Jésust el vitték magokal. hogy az Istennek bé mutassák. és meg válttsák. mivel nem a lévi. hanem a juda nemzettségiböl valo volt, Az alat hogy a templomban lettek volna, a szent léleknek sugarlásabol.

¹⁸¹ a <helyet> bárány helyet

¹⁸² az [Beszúrás.]

¹⁸³ egyiptumban. [Az *i* helyén úgylátszik *p-t* kezdett.]

¹⁸⁴ szülötetet [Szóvégi *et* későbbi beszúrás, világosabb tintával. Hibás „javítás”, vagy a *születettet* szóalak hatása.]

¹⁸⁵ valo [Későbbi beírás a sorvégi margóra, világosabb tintával.]

oda érkezék egy szent siméon nevü öreg ember; Ez igaz, és Isten félö ember vala, akiben lakozot a szent lélek.¹⁸⁶ és aki szüntelen suhajtozot a meg válto után, a ki által meg ígérte volt az Isten. hogy meg vigasztallya népét, az Istennek
5 lelke aki váratta. és ohajtatta véle a meg válto el jövetelét, ugyan azon lélek.¹⁸⁷ meg is ígérte volt neki. hogy meg nem halna addig a még meg nem látná. erre valo nézve, a midön a szent szüz, és szent josef. akristus jésust a templomban vi-
10 vék, ez a szent öreg ember is az Istennek sugarlásából. a templomban mene., agyermeket az öliben vévé. az Istennek ditséretet ada, hogy bé töltötte volna, néki tett ígéretit, és az után a [41a:] halált kezdé ohajtani, mivel szeméivel meg látta volna azt az üdvezitöt. a kit az Isten a népek szine eleiben teszi, hogy világosága légyen a népeknek. és ditsösége
15 Izraelnek.

Szent josef, és a szent szüz. álmélkodásal. halgattyák. és tekintik vala ezeket. simeon pediglen. hozájok fordulván. meg áldá öket. és mondá a szent szüznek. hogy az a gyermek, sokaknak, romlására, és fel támadására lenne Izraelben, sok
20 ellen mondásokat szenvedne az emberektöl, és azok az ellen mondások. olyanok lennének néki mint a¹⁸⁸ hegyes tör. mely által verné szivit. keserüségekel. ugyan azon órában érkezék oda. egy szent anna nevü özvegy aszony, nyolezvan négy esztendő, aki jövendölt. és aki szüntelen atemplom-
25 ban maradot. szolgálván az Istent éjel napal. imádsági. és böjtölési által. ez, a kristust látá, és meg üsméré az Isten lelke által, akinek is ditséretet ada. a világhoz valo kegyel- miért. meg váltot adván néki, és azután a meg vátorol kezdde beszélleni. mind azoknak. kik várák el jövetelét.

30 A szent szüz. és szent josef. jérusálemböl ki menének, minek utánna véghez vitték volna atörvénynek parantsolatit. azonban pedig hérodes várván amágusok¹⁸⁹ viszá téréseket. meg akarván töllök tudni. hogy. [41b:] hol volna az uj király, akitöl tarta, de látván hogy meg tsalatkozot
35 volna várásában, mivel amágusok más uton térének viszá,

¹⁸⁶ lélek. <esz> és aki szüntelen

¹⁸⁷ lélelek. [Íráshiba.]

¹⁸⁸ a [Beszúrás.]

¹⁸⁹ mágusok<ot> [<ot> — beszúrás.]

azon nagyon fel indula haragjában. fel is tévé magában. hogy bethleemben. és a körül való helyeken a¹⁹⁰ gyermekeket kik két esztendőől fogvást születtek. mind meg öltötné, véghez is vivé ezt a kegyetlen szándékát. gondolván. hogy azok között találkoznak az. akinek¹⁹¹ veszedelmire igyekezet. de az Isten rendeléséből, igen meg tsalá magát. mivel anyi sok. gyermek között kiknek vérit ki ontá. tsak egynek keresé halálát, ugyan egyedül. azt az egyet nem öletheté meg., mivel az angyal. meg jelenék álmában szent josefnek., és tudtára adá. hogy hérodes el akarná veszteni akristust, és meg parantsolá hogy a gyermekel. és az annyával. szaladna egyiptumban. és őtt maradna ujjab parantsolatig. szent josef azonal engedelmeskedék ennek a parantsolatnak. egyiptumban mene., a hol, hérodes halála után ugyan azon angyal meg jelenék néki, és meg hagyá, hogy térne viszá, mivel aki az üdvezitő halálát kereste. a maga meg holt. szent josef tehát viszá tére az Izrael [42a:] földére akristusal, és a szent szüzel, de meg tudván hogy árkaelaus uralkodnék¹⁹² judeában. az attya után. nem mére oda menni, és álmában meg intetvén. hogy galliléában menyen, názáret városában telepedék meg., az Isten eszerént tölteté bé a profétiákat. kik meg mondották volt hogy a kristus názaraenusnak neveztetik.

Az alat akis Jésus nevedék, és erősödék, tellyes lévén bölcseségel. és kegyelemel. a midön tizen két esztendőös volna, jérusálemben mene a szent szüzel, és szent josefel. a kik minden esztendőben oda el mentenek a husvéti innepekre. az innepek után. viszá térvén. a kristus őtt marada, és ök azt észre nem vévék, gondolván. hogy előttök, vagy utánnok menne. atöbb uti társakal. de a midön egy napi utat mentenek volna, keresni kezdék ötet, és fel nem találhaták. se az üsmerösök, se a rokonok között. jérusálemben viszá térének keresni, harmad nap mulva a templomban. a Doktorok¹⁹³ között találák ötet. ülve. halgatván, és kérdez-

¹⁹⁰ a <két> gyermekeket kik két esztendőől fogvást [két — beszúrás.]

¹⁹¹ akinek [n—t-ből javítva.]

¹⁹² uralkodnék [l—d-ből javítva.]

¹⁹³ Doktorok között [D — megkezdett k-ból javítva.]

vén őket. és mindnyájan akik hallák, tsudálkoznak vala az ő okosságán. és feleletin. a szent. szüz, és szent j Josef. el álmétkodának. a midön a dóktorok között láták ötöt, és az annya eleiben adá, hogy mitsoda keserüséget szenvedet
5 a miolta ötöt el vesztették [42b:] és hogy mitsoda bajal. keresték fel ötöt, és mondá nagy szerelemel. fiam miért bántál így velünk, jesus felelé néki, miért kerestetek enge- met. nem tudtátoké azt. hogy az atyám szolgálattýában
10 kel nékem foglalatoskodnom, ök ezt a feleletet meg nem érték, mind azon által a szent szüz ezeket a szokot a szivé- ben meg tartá. az után viszá méne vélek názáretben. és az évangélium fel téshi, hogy nékik engedelmes volt. és hogy nevedék. nem tsak időben, hanem bölcseségben. és ked- veségben Isten előtt. és az emberek előtt.

XIII
Szent já-
nos pre-
dikálásá-
rol.
matth. 3.
mark. 1.
luk. 3.

15 Szent jánost, a pusztában hagytuk volt. ahol.¹⁹⁴ Isten lelkével erősítte ötöt, és készítte arra a hivatalra, a melyre rendelte vala. valamint akristus is maga készítte magát a halgatásal, a szent j Josef házánál, a hivatallyának szolgálattýára, Mind aketten várák tsendeségel.,¹⁹⁵ az időt, hogy el kezdhessek hivatalokot, és mint hogy akristusnak akkor kellették magát ki nyilatkozatni, minek utánna ötöt szent János ki hirdeté., az Isten ötöt küldé el elsőben. hogy el kezdené predikálását, ez a szent elől járó. tibérius tsászár uralkodásának. 15 esztendejében mene¹⁹⁶ a judea pusztájá-
20 ban, és ajordán vize körül valo helyekre. predikálván a penitentziának kereszttségit, a mely meg nem botsáttya vala avétkeket, hanem a botsánat vételére. készitti vala az embereket. és jelenté azt a kereszttséget, a melyet ren dele a kristus idővel [43a:] két proféta, sok idővel annak előtte.
25 meg mondották volt. a szent János hivatallyát. az egyike. az Isten Angyalának nevezi ötöt. akinek akristus előtt kellettét járni, hogy néki el készittse az utakat. a másika mondván. hogy meg halyák apusztában annak szavát. a ki kiáltani fogja. készittsetek el az urnak¹⁹⁷ uttyát; és
30 akor minden völgy fel magasztaltatik. és minden hegy, és

malak 3.
1.

Isa. 40. 3.

¹⁹⁴ ahol. <az> Isten

¹⁹⁵ tsendeségel., <hogy> az időt, hogy

¹⁹⁶ mene [*mené*-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

¹⁹⁷ urnak [Beszúrás világosabb tintával.]

halom meg aláztatik, a horgas utak. egyeneseké lesznek. és a darabosok. simáká.

Szent János eszerént kezdé predikálását. penitentziát tarttsatok. mivel közelget a menyeknek országa., és hogy tanításának nagyob. hitelt adathasson. nem tsak beszédével. akará hirdetni apenitentziát, hanem még példájával is. mivel az ő öltezete teve szörből vala, és bör öve. az ágyéki körül, azö eledele pedig sáska, és vad méz vala. egy¹⁹⁸ ilyen predikátort, aki leg előlször maga követte azt, a mit másoknak prédikállot. igen sokaknak kellettök követni. a mint is hogy, az egész jerusálem. ajordan körül valo tartomány. és az egész judea. hozája el menének, vétkeket néki meg vallák, és ő ajordán vízében. meg kereszteli vala őket. a sok sereg közöt pedig látván sok farisaeusokot. és sadducaeusokot hozája¹⁹⁹ menni, a kereszttségre, a farisaeusok. olyan sidok valának. kik magok felöl azt állították. hogy öök tudgyák. és tarttyák meg leg jobban atörvényt,²⁰⁰ ezek is [43b:] valának, mind nagyob betsületben. mind hatalmasabbak a nép előtt. de meg fogjuk még látni ebböl ahistóriából, hogy mindnyájan. nagy hipokriták valának, A sadducaeusok. nem hitték a lélek meg halhatatlanságát. ezek kevés számuak valanak. de mind inkább az eleje a sidoknak. szent jános eszerént beszélle tehát a farisaeusoknak. és a sadducaeusoknak, viperátol fajzottak, ki mondotta²⁵ meg néktek, hogy el kerülnétek. a következendő haragot. teremptsétek tehát méltó gyümölcset apenitentziának, és ne mondgyátok azt magatokban. hogy ábrahám a mi atyánk, mert mondom néktek, hogy az Isten támaszthat²⁰¹ ezekből a kövekből. fiaokat ábrahámnak, a féjsze a fa gyükerére tétetet. azért amely fa jó gyümölcset nem hoz, ki vágattatik. és atüzre vettetik.

A nép, és a publicánusok, az az, az ado szedök, és az árendások. és az hadi emberek. azt kérdék tölle. hogy mit kellesék

¹⁹⁸ egy [e—a-ból, vagy o-ból javítva.]

¹⁹⁹ hozája men-⟨men⟩ni, [Törlés a sor elején.] ⟨mon⟩ a kereszttségre, ⟨mondá nékik⟩ a farisaeusok.

²⁰⁰ atörvényt, [y fölött áthúzott vessző.]

²⁰¹ támaszthat [támászthat-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

tselekedniek. a népnek azt felelé, hogy a kinek két.²⁰² köntöse
 vagyon. és a kinek vagyon mivel táplálni. adgyon annak
 akinek nintsen. azt hagyá a publicánusoknak, hogy többet
 azon kívül ne vennének. mint sem a mint parantsollyák
 5 nékik, és az hadi embereknek. hogy meg elégedgyenek
 soldokal. és hogy senkivel. se erőszakosan.²⁰³ se tsalárdságal
 ne bányanak, Ezek a bölts feleletek, az²⁰⁴ ő tiszta és szoros
 élete. igen nagy tiszteletben véteték a népel szent jánóst,
 ugy anyira, hogy mindnyájan [44a:] olyan gondolatban
 10 valának felölle, hogy talám ő lehetne. akristus. azaz. a
 messiás. akit oly régtől fogvást várnak. hogy pediglen az
 ilyen gondolatot el vegye elméjékből. mondá nékik, én
 titeket vazel keresztellek, de egy más fog utánam jöni,
 a ki hatalmasab nálamnál, és akinek nem vagyok méltó
 15 meg oldani saruját. ő fog titeket meg keresztelni, szent
 lélekel, és tüzel, önéki kezében vagyon a szoro lapáttya.
 és meg tisztittya a szürüjét, és öszve gyüjti buzáját a tsür-
 ben, a polyvát pedig²⁰⁵ meg égeti el olthatatlan tüzel.

A midön az egész judeában valo nép, szent jánoshoz menne,
 20 hogy meg keresztelné ajordán vizében. akristus Jesus har-
 mintz esztendös lévén, el hagyá názareth városát, ahol
 tsendeségben²⁰⁶ varta. az idöt a melyben el kezdgye a nagy
 munkát, a melyért evilágra jött volt, és a²⁰⁷ jordán vize
 mellé mene. hogy az ő előljárojától. meg kereszteltetnék
 25 a többivel együt., szent Jánosnak nehezen ések. a kristusnak
 oly igen valo maga meg alázása, és a menyiben tölle lelete.
 ellent álla akarattyának. mondván, én nekem kell tölled
 fel vennem a kereszttséget. mind azon által.²⁰⁸ te jösz én
 hozám? de akristus felelé néki, had reám most. hadd tölt-
 30 tsem bé akaratomot, mivel eszerént kel nékünk bé töltenünk

XIV
 A kris-
 tust sz.
 jános
 meg ke-
 reszteli.
 math. 3.
 mark. 1.
 luk. 3.

²⁰² két. <két> köntöse [Törlés a sor elején.]

²⁰³ se erőszakosan. <és> se tsalárdságal

²⁰⁴ az [és-ből javítva.]

²⁰⁵ pedit [Íráshiba;] meg égeti <meg> el [el <meg> fölé írva;]
 olthatatlan [n — beszúrás.]

²⁰⁶ tsendeségben [Íráshiba a Mikesenél szokásos *tsendeségben*
 helyett.]

²⁰⁷ a [Beszúrás.]

²⁰⁸ által. [Beszúrás.]

minden igazságot, szent jános ezt halván, engedelmeskedék. és meg ke-[44b:]resztelé akristust. a ki is ki menván a vízből, imádkozék, és a midön imádkoznék. a szent lélek galamb képében reája szálla, és az égből szózat lön, mondván, ez az 5 én szerelmes fiam. kiben nékem kedvem tölt, akristus tellyes lévén szent lélekel. ugyan azon lélektől apusztában viteték,

A kristus böjtölésbe tölte ott²⁰⁹ negyven napot, és negyven éttzakát. és mint hogy a szent lélek azért vitte volt a pusztában hogy meg kísértetnék., azon hoszu böjt után. akaratal 10 valo éhséget érte magában. hogy²¹⁰ álkalmatoságot adgyon az ördögnek. akisértésre. a mint is hogy, akisértő hozája közelgetvén mondá néki, ha Isten fia vagy. parantsollyad, hogy ezek a kövek változanak²¹¹ kenyereké, de akristus felelé néki. nem tsak. kenyérel él az ember., hanem minden ígé- 15 vel, mely az Isten szájából szarmazik; akor az ördög. a jerusálemi templomnak. atetejére vivé ötet. és mondá néki hogy ugordanék le onnét, mutatná meg azal. hogy Isten fia. mivel meg vagyon irva, hogy az Isten meg parantsollya angyalinak. hogy téged meg őrizenek, és kezekben tarttsanak. 20 hogy magadot meg ne sérttsed, erre az írásbol valo versre, akristus., meg más versel felele. mondván. ne kiserttsed ate uradot Istenedet; ez után fel vivé [45a:] az ördög ötet, egy igen nagy hegyre. a honnét meg mutatá néki, a világnak minden országit, azoknak minden fényeségit, 25 és ditsöségit, és mind ezeket nékie²¹² ígéré. hogy ha le borulván előtte imádná ötet. erre mondá akristus néki. meny el sátán. mert irva vagyon. hogy tsak ate uradot Istenedet imádgjad, és tsak néki szolgály. az ördög látván haszontalan valo mesterségit. el hagyá. és azonal az angyalok jövének, 30 és szolgálának néki.

A kristus el hagyván, a pusztát, viszá tére azon helyre, ahol. szent jános. prédikál, és keresztel vala, ez ahü előljáro szüintelen beszél vala akristusrol ahalgatoinak. és fel szoval kiálttya vala, hogy ő rolla mondotta volt azt. hogy a ki

XV
A kristus
meg ke-
resztelte-
tik, és kí-
sértetik,
matth. 4.
mark 1.
luk. 4.

XVI
szent²¹³
jános bi-
zonyosá-
got té-
szén a
kristus-
rol.
joan. 1.

²⁰⁹ ött [Nyilván íráshiba *ott* helyett.]

²¹⁰ hogy <az> álkalmatoságot [Törlés a sor végén.]

²¹¹ változanak [változának-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

²¹² nékie <Ń> [?] ígéré.

²¹³ szen [szent helyett.]

én utánnam jó a felyeb valo nálamnál, mert régieb nálamnál, az ő tellyes voltából vöttünk mi mindent.²¹⁴ atörvény mojses által adatot. de akristus hozta el evilágra, a malasztot és az igazságot. és az egyetlen egy fiu. aki az attyának.
5 kébelében vagon. el jöt hogy meg üsmértesse velünk az Isten. akit soha ember nem látta.

A midön szent jános, oly nagy ditséreteket mond vala a messiásrol, a sidok ötet gondolak. magát annak lenni.²¹⁵ és jerusálemből papokot., és lévitákat küldének hozzája. hogy
10 tudakoznák meg tölle ki volna; ő meg vallá. és el nem tagadá. és meg vallá., hogy nem ő volna akristus. [45b:] mivel az irás eszerént teszi fel a szent jános. kristusrol. valo vallásat. és bizonyosság tételit, kérdék tölle. ha illyes vagy más proféta volnaé. ő pedig felelé hogy egyik sem; ök pedig
15 mondák néki, ki vagy tehát. hogy had vigyünk. választ azoknak.²¹⁶ kik minket küldötenek. mit mondasz magad felöl. felelé nékik. én a pusztában kiáltonak szava vagyok.²¹⁷ egyenesittsétek meg az urnak uttyát, az után mondák néki. miért keresztelsz., hogy ha se messiás, se proféta nem vagy. ?
20 a melyre felelé. valo hogy vizben keresztetek. de közöttetek vagon az, akit ti nem üsméritek. ő fóg utánnam jöni, a ki előmben tétetet, és a kinek nem vagyok méltó hogy meg oldgyam a saruja kötelét.

Más nap látván akristust feléje menni, és nem akarván
25 el mulatni az alkalmatoságot hogy ötet meg üsmértesse, mondá ahalgatoinak. ihon ez. az Isten báránnya. ehordoza és vészi el a világ büneit. az után mondá anépnek. hogy valamit eddig mondot nékik, azt mind a kristusrol mondotta és azt is erősíté. hogy látta reája szállani, és rajta maradni
30 a szent lelket galamb képében, és hogy a néki meg jelentetet. hogy ő fogna keresztelni a szent lélekben.

Másnap akristus ugyan azon helyre menván. két [46a:] orával nap nyugot előtt, szent jános két tanítványival öt lévén. mihent meg látá akristust mondá, ihon az Isten

XVII
A kristus
tanítvá-
nyokot
kezd
gyűjteni
joan. 1.

²¹⁴ mi <mindnyájan> mindent. [mindent <mindnyájan> fölé irva, világosabb tintával.]

²¹⁵ lenni. <a> és [Törlés a sor végén.]

²¹⁶ azoknak. <hi> kik

²¹⁷ vagyok. <egyenitts> egyenesittsétek meg

báránya. atanítványi ezeket halván. akristust kezdék követni, akristus viszá fordulván, kérdé töllök hogy kit keresnének, ök pedig felelék. mester. hol lakol. jövetek. és lássátok meg, mondá nékik. el menének véle, és nála maradánek azon anapon. egyikének pedig ezen két tanítványok közül. andras volt aneve, aki is az ötsére simonra találván. mondá néki, meg találtuk a Messiást, és Jesushoz vivé. a ki is meg szemlélvén ötet, mondá néki. te vagy simon. a jános fia, ezután Czéfásnak hivatatol. az az péternek.

A következő napon. az Isten fia. gallileában akarván menni. találá filepet, és mondá néki kövess engemet. filep pedig bethsáida városabol valo volt. valamint andrás, és péter. filep náthánaelre találván, mondá néki. meg találtuk a messiást, akit meg ígért nékünk atörvény. és aproféták meg jövendöltek. és a Messias. názareth béli jesus volna. a josef fia. náthánael felelé néki. jöheté valami jó názarethből, ? mind azon által kövété filepet, ki jésushoz vivé ötet. mihent akristus meg látá ötet, mondá felölle. ihon, ez az igazán valo Izraélita. akiben nintsen. semmi álnokság, náthánael magában tsudálkozáván. kérdé. honnét üsmérsz engemet? felelé néki jesus, én láttalak tégedet [46b:] minék előtte filep hivut volna. hogy a fige fa alat voltál, náthánael mondá. te vagy az Istennek fia, te vagy az Izrael királya. felelé néki jesus. azért hisz, mert meg mondám néked hogy a fige fa alat láttalak, még többet is fogsz²¹⁸ ezeknél látni, bizony, bizony mondom néktek. nyitva láttyátok az eget, és az Isten angyalit fel menni és le szállani az ember fiára.

A kristus. el hagyván. a jordán vizét, harmad napjára. a kána gallileai városban érkezék amenyegzőre. a szent szüzel. a melyre hivatalos volt. tanítványival együt. avendegeknek borok el fogyván, a szent szüz mondá a fiának. nintsen bórók, de akristus meg akarván nékünk mutatni hogy a midön az Isten szolgálattyában. és ditsőségiben jár adolog, olyankor félre kel tenni az emberi tekintetet, és ugy kel tekinteni szüléinket. és atyánk fiait, mint idegene-

²¹⁸ fogsz [g—sz-ből javítva.]

ket. felelé az annyának. mi közöm nékem,²¹⁹ s' néked aszszonyi állat? az én orám még el nem érkezet. a szent szüz ezen a feleleten meg nem ütközék, hanem mondá a szolgálknak. tselekedgyétek meg, a mit néktek fog mondani. vala
5 pedig ót hat kö veder. melyek a sidok tisztulásokra. szolgáltnak. a kristus azokat meg tölteté vizele. és a midön tele valának. mondá a szolgálknak. mostanában. merittsetek belölle. és vigyétek anásznagynak, a [47a:] ki is meg kostolván. igen fő bornak találá. de nem tudván honnét valo bor
10 volna. mondá a völegénynek. hogy a szokás ellen tselekednék. azért hogy utollyára hagyná aleg jobb borát. a viznek. borrá valo változtatása, volt első tsuda tétele. akristusnak. ez atsuda. ki nyilatkozatá az ő ditsőségét, és a tanittványinak. benne valo hiteket nevelé.

XIX
A kristus
a templomból ki
hajttya
az áruso-
kot.
joan. 2.

15 Kána városából, az ányával, attyafiaival. és atanitványival. kafarnaum városában mene. amely város ugyan gallilea tartományában vagyon. ahol igen keveset mulata. mivel ahusvéti innepek közelgetvén. jérusálemben mene. őt atemplomban találá a kereskedöket., kik ökröket. juhokot.
20 és galambakot árulának., és a pénz váltokot, azonnal. kötélből ostort fona. és ki üzé mindeneket atemplomból. és fel fordítván apéNZ váltok asztalit. apénzt a földre hinté, és mondá azoknak kik galambakot árultanak. vigyétek ki mind ezeket innét. és ne tegyétek. kereskedő házzá, az en
25 atyám házát. ezen tselekedetéből. meg emlékezének az apostolok. az irásrol. mely azt mondgya, a te házadhoz valo buzgoságom meg emésztet engemet, de ezen a²²⁰ tselekedeten. a sidok igen meg ütközének. és fel indulának, és mondák néki, hogy mitsoda jelel bizonyittaná. [47b:] meg
30 azt a hatalmat melyel azokat tselekeszi.? ronttsátok el etemplomot. felelé nékik. és harmad napra fel építtem azt,²²¹ a sidók ezt a templomokra magyarázák., akristus pedig a maga testét értette. akinek meg kellették, halni, és harmad naprá fel támadni. a kristus sok tsudákat téve jérusálemben. az innepek alat. amelyek hét napig tartának, és
35

²¹⁹ nékem, s' néked [nékem — néked-ből javítva.]

²²⁰ a [Beszúrás.]

²²¹ azt, <a> a sidók ezt a templomokra

sokan hívének ő benne. ő pedig nem hiszen vala nékik, mivel üsmérte minden szívek gondolatit. és hogy jól tudta. minden bizonyosság nélkül. mi volna azemberben.

A midön még akristus jérusalemben lett volna, egy nicodemus nevü. a farisaeusok közül valo sido tanáts ur mene titkon éjel a kristushoz. és mondá néki, mester, tudgyuk hogy Istentől jöttél mesterül, mert senki azokat atsudákot nem tselekedheti a melyeket tselekszel., ha az Isten nintsen véle, akristus ezen alkalmatoságal. meg mutatá ezen farisaeusnak. hogy mitsoda szükséges volna az üdveségre akereszttség. bizonyítván néki ha ki ujjonnan²²² nem születik vizből és szent lélekből. bé nem mégyen a menyeknek országában., és utánna adá ezeket az nagy igazságokat, a mi atesttől születet a test, és ami a lélektől. a lélek. és a lélek oda fuj. a hová akar. nicodémus ezeken tsudálkozván kérdé, miképen lehetnek ezek? [48a:] A kristus szemére hányván²²³ hogy doktor lévén, még is ezeket nem tudgya, mondá néki. bizonyóságot teszünk arrol a mit láttunk. és tiazt bé nem veszitek. az után ki nyilatkoztatá néki, vallásunknak. ezeket a nagy titkait. mondván. senki menybe fel nem ment., hanem az ember fia. aki onnét le szállot, és hogy, a réz kigyó, a kit moyses fel emeltete a pusztában hogy arra nézván, meg gyógyullyanak. mind azok, a kiket meg sebesitettek volt akigyok. annak. tsak jele volt. akinek fel kellett emeltetni a keresztre., hogy meg szabadítsa az örökké valo haláltol mind azokat. kik hinni fognak benne, nem azért küldetet evilágra. hogy azt meg itéllye, hanem hogy üdvezit-tse, ugy szerette az Isten az embereket. hogy az ő egyetlen egy fiát adta nékik, de ez a szeretet²²⁴ itéli meg igasságal mind azokat., kik nem hogy hinnének abban a fiuban. és bé vennék azt avilágoságot, mely őket jött világosítani, hanem inkább szeretik a setéttségben maradni, és nem akarják tselekedeteket., az igazságnak világoságára tenni. mert nem akarják magókal el hitetetni, hogy a mely tselekedeteket szeretnek. azok vétkesek legyenek.

²²² ujjonnan <m> nem

²²³ hány<ván>ván [Úgy látszik *hánytta*-ból javítva.]

²²⁴ a szeretet<et> itéli meg

XXI
szent já-
nos újab-
bizonyásá-
got tén-
szen a
kristus-
ról.
joan. 3.

A kristus az innepek után. jerusálemet el hagyván. judéa-
nak tartományában marada tanítványival, és őt keresztel
vala, hasonló képen szent jános is keresztelt ajordán [48b:]
vize mellet. ennek aszent előljáró²²⁵ tanítványinak. holmi
5 vetekedések támada a sidokal. a kereszttség iránt, és mind-
nyáján szent jánoshoz menván. mondák néki. jésusrol,
akiről bizonyáságot tettél a mostanában keresztel., és minde-
nek. hozzája mennek. szent jános, aki tsak azért gyűjtöt
vult tanítványokat. hogy azokat az Isten fiának adhassa.,
10 felelé nékik, az ember nem vehet semmit egyebet. hanem
ami menyből adatik néki. azt akarván. ez által vélek meg
értetni. hogy ő aszolgálattjában,²²⁶ tsak azon hatalom, és
parantsolat szerént tselekeszik, mint amelyet vett attol.
aki őtet küldötte. eszekben juttatá. hogy sokszor meg
15 mondotta volna. nékik, hogy nem ő volna akristus., azt is
mondá nékik, hogy nem ő volna az anyaszent egy háznak
völegénye. hanem ő tsak. a völegénynek. baráttya és hogy
néki minden öröme tsak a, hogy halgassa annak a vö legény-
nek szavát. szükséges hogy ő nevededgyék, és én²²⁷ meg
20 kisebüllyek. hogy akristus önnét felyül való. és mindenek
felet való. azt beszéli amit látot. és hallot. és akí bé veszi
az ő bizonyáságot. meg petsétli hogy az Isten igaz mondó.,
mert az Isten küldötte őtet, és nem adta néki lelkét mérték
szerént, de mint hogy szereti, mindeneket az ő kezében adot,
25 hogy akristus az Istennek fia, és akibenne hiszen örök élete
vaygon, ellenben pedig aki nem hiszen benne, nem láttya
[49a:] meg azt az életet., és az Isten haragja. fog rajta
maradni.

XXII
szent já-
nos meg
fogatásá-
ról.²²⁸
matth.
14.
mark. 6.
luk. 3.

Szent János meg nem elégedék azal. hogy tsak ajordán
30 vize mellet tenne bizonyáságot akristusrol. hanem még a fej-
delmi udvarhoz is el mene bizonyáságot tenni az igasságról.
herodes antipas, anagy herodesnek fia. minden törvény
ellen. feleségül vette.. herodiást, az attyafia feleségit.
szent jános hozzája mene. és meg feddé erről avétekről. és
35 mind azokról melyeket tselekedet volt, és bátran meg mondá

²²⁵ előljáró(nak) tanítványinak.

²²⁶ aszolgálattjában, [Első a — sorközi beszúrás.]

²²⁷ én [Beszúrás.]

²²⁸ meg fogatásáról. [meg fogatásról.-ból javítva.]

néki. hogy nem volna szabad attya fia feleségit el venni. herodes nem haraguvék meg mindgyárt, ezért, a szent ellen, de söt még, mint hogy igaz embernek tartotta lenni. betsülte, és tisztelte ötet. söt még örömet is halgatta beszédit. herediás pedig mind más gondolattal volt szent jánoshoz. mivel nagy gyüölöséggel volt hozzája, és minden alkalmatoságot kereset hogy el veszesse, végtire erőt vén a herodes elméjín. és ez a fejdelem. hogy kedvit kerese. meg fogatá a szentet, és tömlöczben téteté, söt még meg is ötlette volna. ha nem tartot volna anéptől. akit is anép úgy tekintette mint profétát, a kristus meg tudván rabságban valo létit, és a farisaeusok is tudnák. hogy mind több tanítványi, mind. [49b:] többet keresztelne szent jánosnál. azért judeát el hagyá. és gallileában mene. samarián által.

15 Dél felé érkezék sikkár nevü város mellé, és mint hogy igen meg fáradot vala, egy kut mellé üle. a²²⁹ mely kut nem mesze volt avárostol. és. a jákób kutyjának nevezték ez. akut olyan földön volt. a mely földet jákób, josefnek a fiának adta volt²³⁰ régenten, azon órában jöve akuthoz egy város béli
20 aszony. hogy vizet meritsen., akristus mondá néki. adgy innom, az aszony látván hogy egy sidó kérné tölle inya, azon igen tsudálkozek., hogy el akarná tölle venni az italt, mivel a sidok igen utálták a samaritánusokat mint idegeneket., kik egy részit birták. hazájoknak. és akik esze keverték
25 volt. amojstes törvényit, sok bálványozo babonaságokkal. a kristus észre vévén. hogy tsudálkoznék kerésin, mondá néki. ha tudnád az Isten ajándékát. és hogy ki légyen az, aki tölled inya kér. te magad kértél volna ő tölle innod. és ő néked élő vizet adot volna., az aszony ezeket betü szerént
30 értvén, és nem²³¹ tudván honnét akarná meriteni azt az élő vizet, az ót lévő kutbol é vagy másbol. felelé néki, uram nintsen semid amivel merithes, és ez akut igen mély. nagyob vagyé jákobnál a mi atyánknál. aki nekünk hagyta ezt a kutat, és aki [50a:] ebből ivut. minden tselédivel együt.
35 valaki ebből avizből iszik. mondá Jésus, még szomjuhozni

²²⁹ a mely [a — beszúrás.]

²³⁰ adta volt [Kereszttel jelölt beírás a soreleji margón, világosabb tintával.]

²³¹ nem [Beszúrás.]

fóg. hogy ha pedig abból avizből iszik, a melyet én adok, többé nem szomjuhozik, soha, mivel az a víz, fel forro viznek kut fejévé léssen az örök életre, a mely vizen érté, vagy akegyelmet. mely el olttya az emberben. a földi dolgokhoz valo szomjuságot. vagy a ditsőségét. mely tellyeséggel.⁵ bé fogja tölteni minden kivánságinkot. az aszszony akristus szavait. tsak a földi vizre magyarázván. nagy siettségel. mondá akristusnak, uram adgy nékem abból avizből, hogy had ne szomjuhozam. és ne kellesék ide járnom vizért,¹⁰ a kristus mondá néki, eredgy hid ide a férjedet, és mint hogy mondá hogy nem volna férje. a kristus felelé néki, azt jól mondod. mert ött férjed volt. és akivel most lakol, a nem férjed. az aszszony által látván, hogy akivel beszélzene, atudná egész életét, hogy pedig abeszédet másra fordittsa. mivel¹⁵ a néki nem tettzet. vagy is tanulni akart olyan okos embertől mint akivel beszélgetet.²³² mondá. látom uram hogy proféta vagy, a mi atyáink. ezen a hegyen imádták az Istent, ti pediglen azt mondgyátok. hogy jérusálemben kel imádni, akristus ezeket halván. kezdé oktatni azt az aszszonyt. mond-²⁰ ván néki, hogy az Isten lélek, és igazság lévén. azt akarja. hogy ötet. lélekben. és [50b:] igazságban²³³ imádgják, és hogy az az imádás, nem fűg ahelytől. tudom, felelé az aszszony. hogy a messiásnak el kel jöni. és a midön el jö, akor mindenekre meg tanyit minket, erre mondá néki Jesus.²⁵ hogy ő maga volna az a messiás a kít várna.

Azon órában. atanitványok.²³⁴ akik avárosban mentek volt. hogy eledelt vásárollyanak, oda érkezvén. igen tsudalkozának azon hogy egy aszszonyal. láták beszélzeni, de mint hogy igen nagy tisztelettel valának hozzája, azért nem kérdészedének tőlle, az aszszony az alat. ót hagyván a vedrit,³⁰ viszá mene avárosban. és mondá alakosoknak. jövetek látni egy olyan embert, a ki meg mondotta. valamit tselekedtem életemben. valyon nem azé akristus, jesus pediglen akut mellet lévén. atanitványi kinalák hogy ennék, ő pedig mondá³⁵ nékik, énnekem olyan eledelem vagyom. a melyet ti nem tud-

²³² beszélgetet. [b—v-ből javítva.]

²³³ igazságban <kel> imádgják,

²³⁴ atanitványok. <oda> akik [...] oda érkezvén.

gyátok. az után meg magyarázá nékik. hogy mitsoda féle
 ededel volna az. ilyen szokal. az én eledelem a, hogy annak
 akarattyát kövessem. a ki küldöt. és bé tölttsem az ő dolgát,
 ez a dolog az emberek üdvesége volt. és az ő eledele,²³⁵
 5 a meg térteknek. hitek. Azonban pediglen az aszony viszá
 tére a város lakosival, akik is hinni kezdének ő benne. az
 aszony szavára. és kérék akristust, hogy maradna nálok., és
 két [51a:] napig ott marada, és az ő oktatásira, sokan meg
 10 térének, ugy anyira, hogy mondgyák vala az aszonynak.
 már nem ate beszédedért hiszünk. mivel mi magunk hallot-
 tuk ötet. és tudgyuk. hogy valóságosan. ő avilág meg váltoja.

MASODIK KÖNYV

Mely magában foglalja a mit akristus tselekedet
 predikálásának. két első esztendejiben.

I
 A krisztus
 gallilaeá-
 ban valo
 prediká-
 lásáról
 matth. 4.
 mark. 1
 luk. 4
 joan. 4.

15 A krisztus síkár városában. két napot töltvén, onnét
 galliléában mene, tellyes lévén szent lélekel. a galilaeusok igen
 jól fogadák. mivel ő magok látták volt a tsuda tételit jéru-
 sálemben. az innep napokon, ugyan azon időben kezdé el
 a krisztus az Evangyélium prédikállását. az az, az Isten
 országának jó hírét. a mely meg nyittatnék. az embereknek.
 20 és mondá. bé tölt az idő, az Isten országa el közelgetet.
 penitentziát tarttsatok, és hidgyetek az évangyéliumnak,
 ezeket prédikállja vala a synagógákban, és mindenek előtt
 igen nagy tiszteletben vala, és az ő hire. az egész tartomány-
 ban el terjedet volt, a kána városában menvén. a hol avizet
 25 borrá változtatta volt. oda mene hozzája egy királyi ember,
 kérvén ötet. hogy menne kafarnaumban.²³⁶ és gyógyittaná
 meg a fiát. aki is halálán [51b:] volna, akristus aki a szivek-
 nek gondolatit jól látta, és aki tudta mitsoda fogyatkozás
 vagyon hitében annak aki ötet kéri, mondá néki, hogy ha
 30 ur nagyon kénszeritvén arra hogy menne el. minek előtte
 ur nagyon kénszeritvén arra hogy menne el. minek előtte
 a fia meg halyon., mondá néki, eredgy a te fiad jól vagyon.

²³⁵ eledele, [d—t-ből javítva;] <és> a [a <és> fölé írva.]

²³⁶ kafarnaumban. <mi> és

az ur híven a kristus szavának, el mene, és a szolgálai eleiben
menvén, mondák néki hogy a fia meg gyógyult volna.
tudakozodni kezdék töllök, hogy mitsoda²³⁷ órában kezdet
jobban lenni, mondák néki. hogy annak előtte valo napon.
5 egy orakor dél után, ahideg el hagyta volt. ugyan azon az
órában. amelyben. akristus mondotta volt néki, ate fiad meg
gyógyult. és a tsuda meg térítte ötet. azegész háza népével,
és hit akristusban.

11
akristus
negy
apostolo-
kot hív
magához.
matth. 4.
mark. 1.

Galilaeának a nap kelet valo részin. egy nagy tó vagyon.
10 a melyet az évangyélium tengernek nevezi. a sidok mondása
szerént. és a melyet némelykor galilaea tengerének nevezi,
azért hogy abban a tartományban vagyon, és némelykor
genezáreth, vagy tiberiádes tengerinek. azért hogy aváros
aki ezt a ket nevet viselte. a tó parttyán volt. egy nap a kris-
15 tus ezen tó mellet járván, látá hogy két halász, a hálojokot
a vizben vetnék, az egyike simon volt, a másik az attyafia
andrás. a ki is el hagyta volt szent jánost, és akristushoz
ment volt. simont is hozzája vitte volt. de ezek. abban. az idő-
ben, nem állottak volt tellyeségel. akristus mellé. hanem
20 házokhoz [52a:] viszá térvén, ahalászi mesterségeket követ-
ték. tsak oda nem mesze ahol ezek halásztanak. más két
attyafiai valának, jakab. és jános, a zebedeús fiai, ezek az
attyokal. együt a hálojokot földozák vala, ezek mind a
négyen. galiléában lévő bethsáida városából valok valának.
25 a mely város ató parton feki. akristus mind a négyet magá-
hoz hívá. és mindent²³⁸ elhagyata vélek, de azt ahivást
hihető hogy azal atsudával erősíté meg, a melyet eszerént
irja le szent lukáts. a kristus a genezaret tava mellet lévén.
a sok nép reája todula, hogy az igéjét halhassa. ót közel
30 két hajot láta. a melyekből ki szálottak volt ahalászok.
hogy a hálojokot meg mosák. akristus bé mene az egyik
hajoban. a mely simoné vala. és kevesé aparttol el távozván,
a hajoban le üle, és onnét taníttya vala a népet. azt hogy el²³⁹
végezé. mondá simonnak. hogy menne a hajoval a mélyire
35 aviznek., és vetné meg háloját. simon mondá néki, mester.

uk. 5. 1

²³⁷ mitsoda [t-d-ből javítva.]

²³⁸ mindent <m> elhagyata

²³⁹ el végezé. [el — beszúrás.]

mi egész éttzaka halásztunk, de semmit nem foghattunk, mind azon által ate szavadra meg vetem ahálót. azt meg tselekedvén. anyi sok számu halat fogának., hogy a háló szakadozni kezd. és intének a több társoknak. kik más hajoban valának. hogy jöjjenek segítségekre. azok oda menvén. anyira meg tölték aket hajot halal. hogy tsak nem el merülének. simon el álmélkodván ezen atsudán. ugy atöbbi is, a kristus lábaihoz borula. és mondá. uram ne légy ebben [52b:] ahajoban velem, mert bünös ember vagyok, a kristus mondá néki, ne fély, mert ezután. embereket fogsz halászni., a lehet, hogy ezen tsuda tétele után. mondá simonnak. és andrásnak. kövesetek engemet. ugyan azon napon hívá magához jakabot. és jánost is. a kik a hajoban hagyván az attyokot., mind a négyen el hagyák hálojokot., és mindennek ellene mondván. az után egészen akristusnak adák magokat.

III
A kristus
ördön-
göset gy-
gyit ka-
farna-
umban.
matth. 4.
mark. 1.
luk. 4.

A kristus az után. egy darab ideig kafarnaumban mene lakni. a mely város galiléában vagyon, a jordán parttyán, ahol ez a folyo víz²⁴⁰ abban atoban megyen., a melyről ide fellyeb beszélteünk. ebben avárosban predikállani kezd. és mindenek tsudállyák vala az ő taníttását, mert hatalomal taníttya vala őket, nem ugy, mint az irás tudok., szombat napokon a synagogákban tanítot, ahol egy szer atöbbi közöt. midön tanítot volna. egy ördögös nagy kiáltással mondá, ²⁵ hagy békit nekünk, mi közünk vagyon nekünk veled. názarethi Jésum, el veszteti jöttélé minket? tudom ki vagy, te vagy az Istennek. szenttye. de akristus meg fenyegetvén az ördögöt mondá néki, némuly meg, és had el ezt az embert. azördög²⁴¹ kénszeritetvén el hagyni rabját, nagyon kezdé ³⁰ hángodtatni,²⁴² a földre vetni, és kiáltatni de tsak el kellett hagyni, egészen, és egéségesen. mind azok kik jelen valának tsudálkoznak vala ezen. és egy mástol kérdezek, mitsoda dolog ez? és mitsoda uj tudomány ez? eparantsol még atisztátalan lelkeknek is, és engedelmeskednek néki.

²⁴⁰ víz [Beszúrás világosabb tintával.]

²⁴¹ azördög [Első *ö-t*-ből javítva.]

²⁴² hángodtatni, [*hánkodtatni*, vagy esetleg *hányodtatni*? helyett;] <és> a földre vetni, és [törlés a sor elején.]

IV
A krisztus
meg gyógyította.
a szent
péter na-
páját
matth. 8.
mark. 1.
luk. 4.

[53a:] A synagógából ki menvén, a péter házához mene. és az ő napát²⁴³ nagy hideg lelésben találá. az ágyához közelgetvén, a kezét meg fogá. fel emelé, és parantsolá ahidegnek²⁴⁴ hogy el hagyná. és ahideg mindgyárt el hagyá. a beteg⁵ pedig oly hirtelenséggel. és egészen meg gyógyula. hogy fel kelvén ágyából. szolgálni kezdé. és ételt készítte.

Azonban pediglen.²⁴⁵ mely tsudát tett volt akrisztus a synagógában, az egész kafarnaum városában el terjedé, hihető hogy a simon napa. meg gyógyulását is meg tudák, mivel¹⁰ estve felé az egész város a krisztus szállása eleiben gyülekezék. és minden féle betegségben lévő személyeket. hozzája vivék, ő azokat mind meg gyógyította. reájok tévén kezeit. a gonosz lelkektől, sokakat meg szabadította. és azördögök nagyon kiálttyák vala. te vagy az Istennek fia. de ő meg¹⁵ fenyegeté őket. és nem engedé hogy ötét krisztusnak mondanák²⁴⁶ lenni. azért, hogy nem akara atisztátalan lelkektől ditséretet venni, se hogy az igazság az hazugság attyától hirdetessék ki, vagy is azért, hogy mindenek meg lássák, hogy leg kisebb dolga sem volna agonosz lelkekel. még előre el²⁰ látván, hogy mivel fogják még káromlani, hogy az ördögököt tsak az ördögök fejdelmének nevében üzi.

V
a krisztus
galliót
fel járja.
matth.²⁴⁷
8.
mark. 1.
luk. 4.

Más nap igen jó reggel a krisztus fel kele, és egyedül egy puszta helyre mene imádkozni. simon, és atöbbi kik véle valá-[53b:]nak. utánna menének. és a midön meg találák.²⁵ mondák néki. mindenek tégedet keresnek., ő felelé nekik, szükséges hogy az körül valo falukban, és városokban el menyek prédikáláni, mivel azért a szolgálatért jöttem evilágra, azonban anép aki keresé., azon helyre érkezék. és arra akará kénszeríteni, hogy maradna vélek. ő pedig azon feleletet ada nekik, valamint a tanítványinak. mondván. szükséges³⁰ hogy amás városokban is hirdessem az Isten országának évangyéliumát. mivel azért küldettem el. fel járá tehát az egész galiléának tartományát. prédikálván a synagógákban.

²⁴³ napát <1> nagy hideg lelésben

²⁴⁴ ahi<g>degnek [ahigne<g>-ből javítva; deg <g> fölé írva.]

²⁴⁵ pediglen. <a> mely

²⁴⁶ mondanák [o-a-ból javítva.]

²⁴⁷ matth. <9.> 8.

és meg gyógyítván abetegeket. ugy anyira hogy az ő nagy hire, az egész syriában el terjede. és mindenünnét, hozzája viszik vala abetegeket.. és az ördögösöket, és szüntelen sok számu nép követi vala.

- 5 Egy szer atöbbi közöt. igen sok nép todulván reája parantsolá a tanitványinak. hogy a genezarethi tónak, a más részire vinnek ötet, akor egy irás tudo doktor. látván hogy a kristus el hagyná őket. hozzája közelite. és mondá. mester akár hová meny. de én el kísérlek tégedet, az üdvezítő
- 10 felelé néki. arokáknak vagyon barlangjok. és a madaraknak fészkek, de az ember fiának, nintsen hol nyugosztalni a fejét, mint ha azt mondotta volna néki. hogy sokal nagyob bátorságal, és keveseb haszon keresésel. kelletnék mint sem gondolná. egy olyan embert követni, a ki nem hogy meg
- 15 gazdagittaná az övéit, de söt magának sem volna semije. [54a:] ilyen formában. nem engedé hogy a doktor kövesse ötet. mind más képen bánék pediglen egyel atanitványi-
közül, mivel azt parancsolá néki, hogy követné ötet., de eza tanitvány. szabadságot akara elsöben tölle kérni, hogy el
- 20 mehesen az attyát el temetni, a melyre felelé néki. te kövess engemet. és hagyad a holtakra. hogy el temessék. a halotokat. te pediglen hirdesed az Isten országát, ezen válaszal. arra akará tanittani, hogy az évangyéliumnak predikálása. sokal nagyob dolog. mint sem az embereknek szolgálni.
- 25 olyan dolgokban. a melyeket mindenek végben vihetik. a lélek szerént valo holt emberek. el temethetik, a test szerént valo holtakat. de az évangyélium predikálására nem mindenek alkalmasok. tisztának kel lenni, hogy méltán lehesen
- 30 ezt a szolgálatot követni, és midön az Isten arra hi valakit, azt eléb kel betsülni mindenél., szent lukáts még egy harmadik személyről is tészen emlékezetet, aki is követni akarván a kristust, először aházához akara menni. hogy el butsuzék. az othon valoitol; akristus mondá néki. valaki az ekére²⁴⁸ tévén kezét. hatra néz. a nem alkalmas az Isten országára.
- 35 meg akarván mutatni ezen válaszal; hogy valaki valóságál. akar az üdveségín munkálodni., annak tsak arra kel figyelmezni. és nem kel magát. más dologban ártani.

luk. 9

²⁴⁸ az ekére <néz> tévén kezét. hatra néz. [Törlés a sor végön.]

VI
A krisztus
a szél-
vézt meg
tsendesíti.
matth. 8
mark. 4
luk. 8.

A krisztus azon a napon estve felé egy hajóban. mene. hogy
a genezareth tavának.²⁴⁹ más részire menne. a mint már meg
mon-[54b:]dottuk. atánítványi véle valának. akik is el
botsátották vala anépet. más több hajok is valának véle,
5 a kikben sokan lehettenek. a midőn már mennének.. oly
igen nagy szélvész támadta, hogy a habok a hajóban bé
tsaptanak. és a sok víz tsak nem el merité ahajot, a krisztus
pediglen akarattal valo álmot botsátván magára,. hogy meg
próbállya tanítványinak hiteket, ahajo végén egy vánkoson
10 alut., atánítványok veszedelemben látván magokat, akrisztus-
hoz közelitének. és fel költék. mondván. mester. nem gon-
dolszé azal. hogy mi mind el veszünk. uram szabadíts meg
minket. mondá nekik, kitsid hitüek. miért vagytok oly
félénkek, azután fel kelvén. fenyegetve szolla. a szeleknek,
15 és parantsolá a haboknak hogy meg tsendesednének, a szelek.
mindgyárt meg szüünének., és nagy tsendeség lön a tón.
a krisztus ujonnan meg fedd é a tanítványit mondván. miért
vaygon olyan kevés hitetek.,? és miért féltek? ökk pediglen.
és azok a kik a más hajokban valának., igen nagy tsudálko-
20 zásban és félelemben valának. és egy mástol kézdék kérdeni.
kitsoda. ez, a ki parantsol. a szeleknek. és avizeknek.?

VII
A krisztus
két ör-
döngost
meg sza-
badít
matth. 8.
mark. 5
luk. 8.

A midőn akrisztus atón által ment volt volna,²⁵⁰ a gerazenu-
sok tartományában érkezek, mihent a hajoból ki szálla.
két ördöngös mene eleiben. kik nagy kiáltással²⁵¹ mondák.
25 miközünk vaygon veled. Jésus Istennek fia. azért jöttél ide,
hogy minket idő előtt gyötörj? ezek akoporsokban laktanak,
és olyan. [55a:] dühösök valának. hogy senki nem mért
arra az utra menni. szent mark, és szent lukáts, tsak egyröl
tésznek emlékezetet. talám azért, hogy azt gyöttrötte leg
30 inkább az ördög vagy hogy a volt nevezeteseb a kettő közül,
vagy is annak meg gyógyítása inkább el híresedet²⁵² volt,
annak előtte már sok idővel. ezt az ördög gyöttrötte, mezi-
telen járt. a koporsokban. és ahegyeken lakot. szaggatván
magát akövekel., sokszor meg lántzolták. békokban tették.

²⁴⁹ tavának. [tójának.-ból javítva, az ó ékezetének meghagyásával.]

²⁵⁰ volna, <a genezáret) a gerazenusok [A javítás a törlés fölé írva.]

²⁵¹ kiáltással [i-á-ból javítva.]

²⁵² híresedet volt, [s-d-ből javítva.]

de azokat mind eltörte, szagatta. és olyankor az ördög a puszta helyekre vitte. ahol senki nem tehetet néki semmit. mihent pedig a kristust meg látta. hozzája futamodék atársával együtt, és az ördög szolván ki belölle, árra kére az

5 Isten fiát hogy ne²⁵³ gyötörné ötet, és ne küldené ki abbol az emberből. mind azon által akristus parantsolá az ördögnek hogy hagyná el azt az embert. és azt is kérdé tölle. hogy mi volna neve. aki felelé hogy legio neve. mivel sokan voltanak abban a nyomorult emberben és mint hogy az ö

10 leg nagyob gyötrelmek az, a midön az emberekkel gonoszul nem bánhatnak, arra kérék akristust. hogy a mélységben ne küldgye öket, hanem azt engedné meg nekik hogy mehes-senek a disznokban., ót pedig közel a hegy körül. egy tsorda disznót legeltettek. meg engedvén azt nékik Jesus. hogy

15 a disznokban mehessenek. azal. arra tanyitot 1. hogy minden jovainkal úgy bánhatik [55b:] valamint néki tettzik, mivel mindeneket tölle vettünk. 2. hogy a gonosz lélek, tsak anyiban tselekedhetik valamit rajtunk, és a mi javainkon., amenyiben²⁵⁴ az Isten azt meg engedi néki. 3. hogy mitsoda gyülölséggel. és dühöséggel vagyon az ördög az emberekhez. a kiket nyomorgatni,²⁵⁵ akarná szüntelen. vagy magokot. vagy javokat., hogy ha az Isten meg nem határozná az ő kegyetlenségit, azt könnyen meg láthatni a példából mely történék adisznokon. mivel mihent meg engedé akristus hogy azok-

20 ban menyenek., a disznok ató felé futának. és abban ugrának, mint egy két ezerig valo el vesze. apásztorok. siettségel menének hirt adni avárosokban. és akörül valo falukban, és igen sokan gyülekezének oda ahol akristus vala. hogy meg láthasák magok. amit mondottak volt nékik.

30 meg is láták az ördögös embert, meg gyógyulva. köntösösen. helyre jött elmével. és nagy tsendeségben., mind ezeket hogy meg tudák mint ment volna véghez.²⁵⁶ azoktol. kik

²⁵³ ne [Beszúrás világosabb tintával;] gyötörné <öket.> ötet, és <ne> ne [<ne> sorvégen törölve, új sor elején újra kiírva a margóra.]

²⁵⁴ amenyiben [i—e-ből javítva.]

²⁵⁵ nyomorgatn(á)i, [i, <á> fölé írva;] akarná <szub> szüntelen. [Törlés a sor elején.]

²⁵⁶ véghez. [A v helyén f-et, vagy hosszú f-t kezdett írni.]

jelen voltak, igen nagy ijedségben valának, az egész Gerása városa akristushoz menének., és nagy félelemel tekinték ötet, nagy tisztelettel valának ahoz. aki olyan képen parantsolna az ördögöknek, de igen tartának egy olyan embertől, a
 5 ki a toban ugratná disznojokot. ezokáért. vagy hogy érdemetlennek. tartották magokat hogy a kristus nálok lakjék, vagy pedig [56a:] tartottak attol. hogy még nagyobb kárt ne vallyanak. mint sem a disznojok el vesztése., azon kezdék kérni, hogy hagyná el az ő tartományokot. a meg gyógyult
 10 ember. kéré a meg szabaditoját, hogy hadd mehetne el véle. de akristus mondá neki. meny viszá házadhoz. és hirdesd ki a nagy dolgokot. a melyeket az Isten tselekedet éretted, engedelmeskedék ennek a parantsolatnak. és minden városban, és tartományban ki hirdeté a kristusnak. véle tett kegyelmit.

15 Azonba pedig az Isten fia. el akarván hagyni. a²⁵⁷ gerazenusok tartományát. a hajora. üle,²⁵⁸ és a más részin atonak igen sok²⁵⁹ népet találá. kik ötet várták, és örömel láták. kafarnaumban viszá térvén. egy szer atöbbi közöt anyi nép
 20 gyülekezék aházához., hogy mindenüt tele volt népel. sok farisaeusok, és törvény tudó doktorok valának melette. kik gallileának, judéának tartományiból. és jérusalemből. gyülekeztenek vala oda, a kiknek az Isten ígéjit hirdeté. és meg mutatá nekik az Istentől vett hatalmát. a betegeket
 25 meg gyógyitván. egy ina szakat embert akarának eleiben. vinni,²⁶⁰ de nem láták modgyát miképen vihesék eleiben a nagy szoroság miat, azok akik vitték az embert, azt gondolák. hogy a ház tetejire vigyék. a padlást fel bonták. és az embert ágyastol le botsátták a házban, a kristus eleiben.
 30 a kiis látván hiteket, mondá²⁶¹ inaszakatnak. fiam, légy. [56b:] bizodalomal., ate büneid meg botsátattak., ezek a szók nem tettzének a farisaeusoknak. és az írás tudoknak kik jelen valának. és gondolák magokban. hogy tsak az

VIII
 A kristus
 egy ina
 szakat
 embert
 meg gyo-
 gyit
 matth. 9
 mark. 5
 luk. 5.

²⁵⁷ a <gerazennabéliek> gerazenusok [A javítás a törlés fölé írva.]

²⁵⁸ üle, [Beszúrás.]

²⁵⁹ sok népet [so—n-ből javítva.]

²⁶⁰ vinni, <nem> de nem [Törlés a sor végén.] láták mondgyát [Íráshiba.]

²⁶¹ mondá <az> inaszakatnak.

Isten botsáthattya meg avétkeket., a kristus hogy tulajdonithattya magának azt a hatalmat, tehát ő káromkodik. de akristus látván az ő szivek gondolatit mondá nekik, miért vagyon olyan roszt gondolatotok. melyik könyeb nékem
 5 mondanom ennek az inaszakatnak., azé hogy aző vétkei meg botsátattak vagy a, hogy kely fel, vid el az ágyadot. és járj, de hogy meg tudgyátok., hogy az ember fiának hatalma vagyon eföldön²⁶² meg botsátani avétkeket. mondá az inaszakatnak,²⁶³ kely fel, vid el az ágyadot, és meny a házadhoz.
 10 aki is mindgyárt fel kele. fel vevé az ágyát. és aházához mene. ditservén az Istent a sokaság aki látá ezt atsudát. nagyon tsudálkozék rajta. és noha agyogyításra valo hatalom aláb valo légyen²⁶⁴ a bün botsátásánál. mind azon által., nehezeb²⁶⁵ tsalárdságal élni a gyogyításban. mivel az érzékenységek bizonságok. mint sem a bün botsátásaban., a
 15 mely titkos. és²⁶⁶ láthatatlan dolog. de a sokaság szemével látván. erejét ezeknek a szoknak, kely fel., és vid el ágyadot, tellyeségel el hiteté magával. a bünnek botsánattyát is. a midön mondá meg botsátattak vétkeid. mindnyájan
 20 kezdék ditsöiteni az urat., hogy olyan nagy hatalmat adot volna az embereknek. és a nagy álmelkodásokban, egy másnak [57a:] kezdék mondani, ma igen nagy tsudát láttunk. és soha ahoz hasonlot nem láttunk.

Jésus ki menván a háztol., a tó felé mene, és mentiben látá
 25 egy publikánust., ki avámon ülne, mondá néki kövess engemet, az az ember, ki az alpheus fia²⁶⁷ volt. és akit lévinek. vagy mathénak nevezték. mindgyárt fel kele, mindenét e hagyá. és atöbb tanitványok közü álla, az után nagy vendégséget ada néki házánál. a hová sok publikánusok. és bünösök
 30 menének. és egy asztalhoz ülének a kristusal. és atanitványival, az irás tudó doktorok, és a farisaeusok, nem szenvedheték²⁶⁸ azt. hogy a kristus társalkodnék. a vétkesekkel

IX
 akristus
 egy publikánust
 magához
 hi.
 matth. 9.
 mark. 3
 luk 5.

²⁶² [Sorvégen:] eföl-[új sor előtti margón:] dön

²⁶³ inasza<t>katnak, [kat — <t> fölé írva világosabb tintával.]

²⁶⁴ légyen [en — beszúrás.]

²⁶⁵ nehezeb <azt> tsalárdságal

²⁶⁶ és [s—t-ből javítva.]

²⁶⁷ fia [Beszúrás világosabb tintával.]

²⁶⁸ szenvedheték [sz—vi-ből javítva.]

vagy a publikánusokkal. akiket utálták asidok. ők azon igen zugolodtanak. anyira hogy meg nem álhaták. meg kérdeni atanitványoktól., hogy az ő mesterek. és ő magok. miért ennének az olyan személyekkel. jésus meg halván az ő zugolódásokat. mondá nékik, nem az egéségeseknek., hanem abetegeknek vagyon szukségek az orvosra. nem is azért jöttem hogy az igazakat hijam. hanem abünösököt. tanullyátok meg mit tésznek azirásnak ezek a szavai, nem anyira kívánom az áldozatokat, mint az irgalmaságot. ez a valasz. meg nem tsendesitté egészen a farisaeusokat., mivel a szent jános tanitványival hozzája közelitvén, azt kérdék tőlle. mitől vagyon a, hogy ajános. és afarisaeusok tanitványi gyakorta böjtölnek. és imádkoznak. [57b:] és atíeid nem böjtölnek, akristus felelé nékiek. leheté böjtöltetni a vő legénynek barátit, és leheté nékik gyászban és szomorúságban lenni. a midön a vő legényel vannak,? a nem lehet. de el fog jöni az az idő, a melyben el vétetik töllök a vő legény, és akkor böjtölni fognak., ehez az okhoz, a mely a vő legény jelen létit illeté, a mely nevet szent jános adta volt akristusra, meg más okot ada, amely az ő tanitványinak gyarloságit illeté, mivel meg mutatá afarisaeusoknak. hogy a ki eleinte mindgyárt. sulyos, és nehéz dolgot akarna tenni a gyengékre azal mindent el rontana. és úgy tselekednék. mint az olyan, a ki az ó²⁶⁹ köntöst, uj posztoval akarná meg foldozni, és uj bort töltene, az ó tömlőben.

Az alat. a még akristus eszerént beszél vala afarisaeusokkal, és a jános tanitványival. jöve hozzája jáirus nevü. egy a synagoga²⁷⁰ fejdelmi közül, és alábaihoz borulván, kére azon, hogy menne hozzája, és tenné kezét az ő tizen két eszteni-dös leányára. a ki is halálán volna., a kristus mindgyárt el mene. véle, a tanitványi, és sok nép követé ötet., azon alkalmaságal., egy²⁷¹ beteges aszony. aki tizenkét esztendeig valo vér folyást szenvedet, minden joszágát az orvoságokra költvén, a doktorok. kezében. nem hogy könyebülését, de söt még nyavalyájának. nagyobulását érzette. a kristus-

X
A kristus
egy
aszonyt
a vér fo-
lyásból
meg gyo-
gyít. és
egy le-
ányt fel-
támaszt.
matth. 9.
mark. 5
luk. 8.

²⁶⁹ ó köntöst, [ó-ö-ből javítva.]

²⁷⁰ synagoga [o-a-ból javítva.]

²⁷¹ egy [égy-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

rol pedig nagy dolgokat halván beszélni, a sereg közöt
 hátul a köntöse szélyit meg illeté. mivel nagy hit lévén
 ben-[58a:]ne, magával tellyeségel el hitette volt, hogy
 ha tsak. a köntöse szélyit meg éri is, meg gyógyulna., a
 5 mint hogy meg is gyógyula, és azon szem pillantásban. érzé,
 hogy meg szabadult volna nyavalyájától, azonban pedig
 a kristus, a mint az évangyélium mondgya. meg üsmérvén
 az erőt mely ő belölle származot. viszá fordula anép közöt.
 és kérdé hogy ki²⁷² érte volna meg az ő köntösit, péter, és
 10 atöbb tanitványi felelék néki. mester. látod hogy a nép
 mint szorongat. és reád todul. még is azt kérde hogy
 ki ért aköntösodhöz, akristus mondá nekik, valaki hozám
 ért, mert én érzettem. hogy egy erő származot ki²⁷³ belöllem.
 és kezdé visgálni a nép közöt. hogy ki volna az, aki oly nagy
 15 hitel a köntösihez nyult volna. az aszony látván hogy el
 nem titkolhatná tselekedetit. nagy reszketve a kristus lábai-
 hoz. borula, és mindenek halottára, elő beszéllé. hogy mi
 történt volna rajta. az Isten fia meg bátoritván. mondá néki.
 leányom ne fély. ate hited meg gyógyittod tegedet. eredgy
 20 békeségel házadhoz, és gyógyuly meg egészen nyavalyád-
 bol.

A kristus midön ezeket mondaná az aszonymnak. egy ember
 érkezék oda, és mondá jáirnak, aleányod meg holt, azért
 nem szükséges hogy tovább fáraszad az mestert, akristus eze-
 25 ket halván, mondá. a synagoga²⁷⁴ fejdelmének., nefély,
 hanem hidgy. és a te leányod meg [58b:] gyógyul., a midön
 aházhoz érkeztek. volna. ót találának musikásokot, és siro-
 kot, kik nagy kiáltásal. jajgatnak vala, akristus aházban
 menván, mondá nekik, mit jajgattok, és sirtok, ez a leány.
 30 meg nem holt, tsak aluszik, erre mindenek kezdék tsufolni
 ötet. mivel tudták hogy valósággal meg holt volna, de azt
 nem tudták hogy szintén olyan könnyü volna akristusnak
 a halotat fel támasztani, valamely könnyü egy embert álmá-
 bol fel ébreszteni. az után ki küldé mindeneket²⁷⁵ házbol,
 35 és nem akará hogy mások jelen lennének tsuda tételin.

²⁷² ki [Beszúrás világosabb tintával.]

²⁷³ ki [Beszúrás.]

²⁷⁴ synagoga <mes.> fejdelmének., [Törlés a sor elején.]

²⁷⁵ mindeneket <a> házbol,

hanem péter., jakab, és jános, a leánynak. attya, és anyja, aleány agyához közelitvén. meg fogá kezit, és fel szoval mondá néki. leányom kely²⁷⁶ fel, én parantsolom néked, ezekel aszokal. az életet viszá adván néki, a leány fel kele, és jájni kezde. nagy tsudájára attyának. és annyának. az után ennie adatot néki, és meg parantsolá., hogy ezt a tsudát ki ne nyilatkoztatná, de ennek ahire tsak hamar el terjede. az egész tartományban.

XI
A kristus
két vakot
és egy né-
mát meg
gyógyít
math. 9

Onnét hogy kimene, két vak mene utánna. nagy kiáltásal mondván. Dávid fia könyörüly mi rajtunk, a midön házához érkezék a vakok hozzája közelitvén, kérdé töllök. hisziteké hogy meg tselekedhetem a mire kértek, ? azok felelék. igen is uram hiszük. azonnal. meg [59a:] illeté az ő szemeket mondván, a ti hitetek szerént légyen. és mindgyárt kezdé-
nek látni, és meg parantsolá nékik, hogy senkinek ne monda-
nák edolgot, meg akarván mutatni az embereknek. hogy valóságos alázatoságból. kíványák, hogy a jó tselekedetek titokban maradgyon. ők pediglen ki menvén. mindenüt ki hirdetek ezen tsudát. hogy meg tanullyuk ezen példából.
hogy az Istentől vett kegyelemért valo háláadasnak egyik része a, hogy azt ki hirdesük, ugy hogy. mind azok akik azt meg tudgyák, áldgyák, ditsérjék ötet, hogy ezek el mentenek volna. egy némát vivének hozzája. akiben agonosz lélek volt, mihent a gonosz lelket ki üzé. a néma meg szolala, és anép
nagy tsudálkozásal kezdé mondani. soha ilyen dolgot nem láttak izraelben, de a farisaeusok. még akkor kezdék mondani. és az után gyakran mondák, hogy az ördögöt.. az ördögök fejedelmé által üzi ki.

XII
A kristus
harmintz
nyolcz
esztendőz
betegét
gyógyít
joan. 5

A kristus az után jérusálemben mene. valamely nagy inepre, lehet hogy ahusvéti innepekre, jérusálemben vala egy nagy tó, a melyet probatika tojának nevezték, az az, ajuhok tojának. mert ez a tó közel volt aváros kapujához. amelyet eszerént nevezték, és némellyek azt tarttyák. hogy az áldozatra valo juhokot abban szokták volt meg mosni, egy angyal ennek atónak vizét bizonyos időben fel zavarja vala. és a mely beteg leg előbször bé mehetet avizben. a zavarás után. a meg gyógyult akár mely betegség-[59b:]ből,

²⁷⁶ kely fel, [kely fel,-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

ezen okra valo nézve. ennek. atónak őt tornátza lévén,
mind az őtt tornátz tele volt mindenkor betegekel., kik
várták. hogy a viz fel zavarodgyék. vala őt egy atöbi közöt.
a ki harmintz nyolcz esztendeig feküt, akristus azt meg tud-
⁵ván, kérdé tölle, akarszé meg gyógyulni? uram, felelé a beteg.
nintsen senki is a ki le botsáson atoban mikor fel zavarodik,
és a még én oda érkezem. adig más megyen bé előttem.
Jésus mondá néki. kely fel, vid el az ágyadot. és járj. a beteg
mindgyárt meg gyógyula. és fel vévén ágyát, jájni kezdé,
¹⁰szombat vala pedig azon anapon. a melyen atörvény minden
munkát tiltot, a sidok látván hogy az agyát vinné, piron-
gatni kezdék, hogy miért szegné meg a törvényt., de ő²⁷⁷
azt felelé nékik, a ki engemet meg gyógyitot, nékem azt
mondotta. hogy vegyem fel ágyamot., és járjak, kérdék
¹⁵az után tölle, hogy mitsoda ember volna a, de ő maga sem
tudhatta., mert jésus mindgyárt el vonta magát a jelen lévő
nép közül, akristus találván az után azt az embert atemp-
lomban., mondá néki. már meg gyógyultál., ez után már ne
vétkezél,²⁷⁸ hogy valamely gonoszab. ne történnyék rajtad,
²⁰ez az ember, mindgyárt híré adá a sidoknak, hogy jésus
gyógyitotta volna meg ötet., a kik is az oltától fogvást üldöz-
ni kezdék ötet, és azért hogy mondá nékik, hogy az attyá-
val. munkálodik, még nagyob gyüölöségel kezdének hozzája
lenni, mivel nem tsak a szombatot nem tarttya vala meg,²⁷⁹
²⁵hanem még az Istent attyának mondaná, és magát ahoz
hasonlonak tartaná, mind ezekre jésus, nékik [60a:] igen
szép oktatásokot ada, amelyekben meg bizonyittá Isten-
ségít, és meg mutatá nékik, hogy az attyától hatalmat vett
volna²⁸⁰ a munkára. az itéletre. és a²⁸¹ fel támasztásra.,
³⁰hogy nem ő tenne magáról bizonyásgot, hanem jános²⁸²
tett örölla bizonyásgot. és az ő tselekedeti. és tsudatételei
bizonyásgot tésznek rolla, az én atyám bizonyásgot tett

²⁷⁷ ő azt [ö—*a*-ból javítva.]

²⁷⁸ ne vétkezél, <ne> hogy

²⁷⁹ vala meg, hanem még [*meg—még*-ből javítva az ékezet át-
húzásával.]

²⁸⁰ vett volna <mind> a munkára. [Törlés a sor elején.]

²⁸¹ a [Beszúrás.]

²⁸² jános [Beszúrás.]

rollam az írásokban. de ők ezeket abizonyságokat bé nem veszik, mert az Istent nem szeretik, és nem keresik azt a ditsőséget a mely ő tőlle jő, hanem a melyet egy mástól vesznek.

XIII
a tanít-
ványit
azal vá-
dolják
hogy a
szombat
napot
meg sze-
gik.
matth 12
mark. 2
luk. 6.

A sidók, akik vétkesnek tarták az Isten fiában. hogy meg
5 gyógyított volna egy embert szombat napon., mint ha
abban meg szegte²⁸³ volna az Isten törvényit, ugyan azon
vétket tulajdonították neki, más egyéb hasonló alkalmato-
ságban. mivel egy szombat napon. hogy egy buza föld mellet
menne el, atanitványi, kik éheztenek. buza fejeket szagatá-
nak, és a kezekben meg morsolván, abuzát kezdék enni,
10 a farisaeusok azt rosznak találák, és mondák néki. látodé
hogy atanitványid olyan dolgot tselekesznek. a mely nem
volna szabad szombaton, de ő meg mutatá nekik először,,
a Dávid példájából.. aki nagy szükségben olyan kenyerek-
15 ből ett volna. a melyekből tsak apapoknak volt szabad enni,
és hogy némelykor a szükség, fel szabadíthat a törvénytől.
másodsor. az ő papjoknak példájokból. kik a szombatot
meg nem szegvén. szombat napokon az áldozatra valókót
meg ölik a templomban. a törvény parantsolattyából.
20 és hogy a törvény nem tilt minden féle dolgot szombat napon.
[60b:] hogy ha pedig azt tarttyák, hogy a templom jóvá
teheti az olyan tselekedeteket, az apostoli tselekedeteket is
jóvá teheti. mivel ő sokal nagyob volna atemplomnál, hogy
ha pedig azt meg tanulták volna. hogy az irgalmaság több
5 mint sem az áldozat, olyan vakmerő képen nem kárhoz-
tatták volna az artatlanokot. a rendet fel akarják fordítani,
mivel azt akarják. hogy az ember legyen a szombatért, és
nem a szombat az emberért,²⁸⁴ holot az embernek fia. uramég
a szombatnak is.

XIV
A kristus
egy ne-
hány be-
teget
gyógyít
meg
szombat
napon.
matth. 12
mark. 3.
luk. 6.

30 Egy más szombat napon a synagogában tanitván, egy
olyan ember találkozik ott, akinek el száradot volt akeze,
az írás tudok, és a farisaeusok. kérdék jésustol.²⁸⁵ hogy ha
szabadé beteget gyógyítani szombat napon, és igen vigyá-
zák, hogy ha meg gyógyítottaé azt a²⁸⁶ beteget., hogy had
35 lehesen okok avádolásra. mint hogy akristus tudta azó

²⁸³ meg szegte<d> [?]

²⁸⁴ az emberért, [Utolsó r—t-ből javítva.]

²⁸⁵ jésustol. [jésustol.-ből javítva az s beszúrásával.]

²⁸⁶ a [Beszúrás.]

gondolattyyokot. maga eleiben hivatá abeteget, és azt kérdé a farisaeusoktól. hogy szabadé szombat napon jót tselekedni. és meg szabadittani valakinek életét. ? és hogy meg mutassa nékik. hogy minden bizonyal a szabad, mondá nékik. ki-
5 tsoda közüllettek. a kinek, ha a juha averemben esik szom-
baton. kinem vonnya azt onnét azon anapon. ? menyivel
pedíg drágább egy ember. egy junál, erre ök semmit nem
felélhetének. de mind azon által ezen igazságra meg nem
adák magokot. a kristus ezt látván. szent haragal kezdé
10 öket tekinteni, az ö durva. és meg vakult szivekért. és a beteg
emberhez fordulván, mondá néki. nyujtsad ki a kezedet,
a ki is ki nyujtá., [61a:] és olyan egészséges volt mint a
másik.

A farisaeusok nem. nézheték ezt atsudát nagy dühöség
15 nélkül, és tanátskozni kezdenék. egy más közot, hogy mi
modon veszthetnék el jésust.²⁸⁷ a ki is a genezárethi tó felé
vévé uttyát, a tanítványival, ahová igen nagy sokaság
követé, mivel az ö tsuda tételeinek hire el terjedvén. az egész
galileában. judeában. ajordán két részin valo tartományok-
20 ban, a mediterraneum tengerének széllyiig tyrus. és sidonia
varosi felé, mind ezekről ahelyekről, igen sok nép gyülekezet
melléje, hogy halgassak tanítását. és betegségekéből meg
gyogyitassanak, ezért is parantsolá atanítványinak, hogy
tarttsanak néki készen egy hajot, a honét beszélhesen anép-
25 nek. mivel masként anép egészen reá todult., valamenyi
betegeket eleiben vivének, azokat mind meg gyógyittá,
meg parantsolván nékik. hogy azt ki ne nyilatkoztassák.
és fenyegetésel parantsollya vala agonosz lelkeknek, hogy
halgassanak. akik is előtte le borulván kiálttyák vala, te
30 vagy²⁸⁸ az Istennek fia.

Azután egy hegyre menvén, az éttzakát imádságban tölté,
más nap pediglen, magához hívá atanítványit. és azok közül
tizen. kettőt választá, a kiket apostoloknak nevezé, az az
követeknek. mert azokat küldé el prédikállani Évangyéliu-
35 mát, hatalmat adván nékik. hogy betegeket gyógyítsanak,
és ördögököt üzenek, az Évangyélium fel teszi. hogy azo-

XV
A kristus
tizen két
apostolt
választ.
matth. 5
mark. 3.
luk. 6.

²⁸⁷ jésust. [j—g-ből? javítva.]

²⁸⁸ vagy [v—a-ból javítva.] az Istennek

[61b:]kot választotta. akit akart, erre a méltóságra. ezen tizenkettőt emel, simont., a kit már péternek nevezte vala, és andrást az ő atya fiát, a zebedeus két fiát jakabot, és jánóst,²⁸⁹ ezeket nevezé boanergesnek. az az, menydörgés fiainak,⁵ philepet, bertalant, máthét, thamást, jakabot, az alphéus fiát, judást, vagy thadéust, a kananaei simont., és judás²⁹⁰ iscariotest.

Az után le mene vélek együt ahegyről. és valamely tér helyen meg állapodék. ahol sok nép várja vala ötet., a melyről ide fellyeb szollánk, és atemerdeki²⁹¹ sok beteg tsak azon igyekezék, hogy meg érhesse az ő köntösét, mivel olyan erő származot belöle. amely mind meg gyógyította vala őket, sok ördögösök is valának közöttök, akiket mind meg szabadította, az után olyan predikációt tett az egész népnek,¹⁰ a mely magában foglalja az keresztényi törvénynek. minden tudományát, és atanítása kezdetin, meg mutatá nekik, hogy miben ályon a valóságos boldogság.¹⁵

A kristus atanítványira tekintvén mondá. bódógók a²⁹² lelki szégények. tudni illik, azok. kik nem kaptsojlyák magokot. a földi jokhoz. mert azoké amenyeknek országa, boldogok, a szelidek, mert ők birják a földet, tudni illik. aparaditsomot., a mely, a szent atyák szerént. az élök földé, és öröksége²⁹³ azoknak, kik tsendeségel hadgyák el venni az itt való jóvokot. noha. azt meg oltalmazhatnák igasságosan. boldogok,²⁹⁴ akik sirnak, mert meg vigasztaltatnak, boldogok. a kik éheznek, és szomjuhozák. az igasságot, mert meg [62a:] elégittetnek. boldogok az irgalmasok. mert ők irgalmaságot nyernek, boldogok atiszta szívüek, mert ők meg láttyák az Istent. boldogok. abékeségesek, mert Isten fiainak hivatatnak, bódógók, akik üldözést szenvednek. az igassáért, mert övék menyeknek országa, boldogok

²⁸⁹ jánóst, <ezt> ezeket [ezeket <ezt> fölé írva.]

²⁹⁰ judás<t> iscariotest.

²⁹¹ atemerdeki [d—h-ból, vagy k-ból javítva.]

²⁹² a <az együgyüek,> lelki szégények. [Törlés a sor elején; *lelki szégények.* — sor előtti margóra írva;] tudni illik, azok. [t—a-ból javítva.]

²⁹³ öröksége [sé—ös-ből javítva.]

²⁹⁴ boldogok. [g—d-ből javítva.]

vagytok midőn az emberek gyűlölni. és üldözni fognak titeket én erettem, és a midőn hazugsággal való gonoszt mondanak ellenetek. örüllyetek olyankor, mert nagy jutalmatok leszén menyekben. és minek utánna meg mutatta volna.

5 hogy tsak anyiban vagyunk boldogok ez életben. a menyiben evilági joknak. tiszteletéknek, és gyönyörüségeknék megvetésivel, az igasságnak., és a bekeségnek. az irgalmaságnak. a tiszta szívnek, és abékeséges türesnek szeretetivel., érdemeseké tészük magunkot. arra az örökös boldogságra,

10 a melyet az Isten nekünk szánt a menyekben., az után mondá. hogy jaj agazdagoknak, és azoknak, kik bövségben, és gyönyörüségben vannak, és azoknak, kik tiszteletben vannak az emberek előtt, mivel mind azok. kik ezekben tészik boldogságokot., meg fogják látni, hogy az ő gyönyörüségeket. ditsőségeket. vigasztalásokot, és bövségeket, az éhség. és a köny hullatások. fogják követni.

XVI
 hogy
 mitsoda
 igazságokot
 tanítot a
 kristus a
 hegyen.
 matth. 5
 luk. 6.

Az után mondá atanitványinak, hogy ők volnának a világ. sava. és világosága, hogy az emberek szokásit jó rendbe hozák, és setéttiségekben. meg világosittsák, és elsőben,

20 nekik magoknak. kel tisztáknak lenni, és el nem mulatni, tanítások-[62b:]nak világosságát ki terjeszteni, mivel azért tétettek agyertya tartora. hogy világosittsanak., nem is azért jött a²⁹⁵ világra hogy a mojses törvényit el ronttsa, hanem hogy azt bé töltte, és tekéletesebbé tegye. oktatóván az ő tanitványit olyan igasságra. amely tekéletesebb

25 az irás tudok, és a farisaeusokénál, és a mely nélkül nem lehet amenyekben menni, avalo hogy az ő törvény tiltá avétket, és meg határozá akülső tselekedeteket., de az új törvény, amelyet a kristus fel álitot, a szivet²⁹⁶ igyekezik

30 rendben venni, és a vétket még eredetében akarja el oltani, mivel atörvény azt hagyta asidoknak, ne öllyetek. de akristus azt akarja. hogy meg zabolázák aharagot. hogy senki fele barattyának. leg kiseb bestelenségre valot ne szölyön, és hogy meg békéllyenek véle. még minek előtte az oltára tegyék. az Istennek tett ajándékot. a törvény tiltá aházáság

35 törést, akristus tilttya, még atisztátalan tekintetet is, és

²⁹⁵ a [Beszúrás.]

²⁹⁶ a szivet <aka> igyekezik

azt akarja, hogy a szemünket ki²⁹⁷ vájuk, az az, hogy elforduljunk az olyan nézéstől, amely rendeletlen kívánságot gerjeszthetne aszívben. az ő törvény tiltá a hamisan való esküvést, a krisztus pedig semmiképen nem akarja hogy

5 eskügyenek, és arra tanyít, hogy az mikor kénszeritetnek meg bizonyítani valamely esküvéssel. a mit mondtak, az az esküvés, amely nem lehet rosz, mind azon által rosz októl származik, tudni illik. mondgya szent agoston. hogy az

10 [63a:] emberek meg szokták. a tsalást, és azért nem akarnak hinni az ő szavoknak. A²⁹⁸ törvény. meg határozá aboszu állást, és nem akarta. hogy a büntetés felyül haladgya avétket. melyet meg bünteték, akrisztus, nem hogy meg engedné aboszu állást, de ellenben arra tanyít, hogy a gonosz ellen ne álljunk,, ne törvénykedgyünk. adgyunk. a mit

15 tollünk kérnek. és nyujtsuk annak ortzánkot a ki meg akar utni. tudni illik, hogy inkább mindent el szenvedgyünk, tsak a felebarati szeretetet el ne veszesük. A sidok azt tartották, hogy a felebarati szeretetnek kötelesége. nem tiltotta nékik, az ellenségekhez valo gyüölöséget, A krisztus

20 pedig azt akarja, hogy szeresük azokat kik minket gyüölnek, és hogy jót tegyünk azokkal. kik minket üldöznek, hogy apogányoknál többet tselekedhesünk, kövesük magát az Istent. a ki anapját fel támaszttya a gonoszokra, valamint a jokra, és hogy eszerént, meg érdemelhesük azt a ditsőséget, hogy az ő fiai lehesünk.

matth. 6.

A krisztus, avétekről. a jó tselekedetekre megyen. mondván, hogy a szándékot kel meg tisztítani. és azok ugy léznek tiszták. tudtunkra adván, hogy a szándék olyan a külső tselekedetekhez. valamitsodás a szem. atesthez,

30 és hogy azok anyiban tiszták, vagy tisztátalanok, a menyiben. aszandék. vagy jó. vagy rosz, valamint atest világóságban²⁹⁹ vagy setéttségben vagyon. ha a szem világos. vagy vak. azt tanította tehát, hogy a jó tselekedeteket., ugy mint az alamishát, [63b:] az imádságot, és a böjtölést, nem kel

35 azért tselekedni hogy az emberektől meg ditsértessenek.,

²⁹⁷ ki <valy> vájuk,

²⁹⁸ A törvény. [A—α-ból javítva.]

²⁹⁹ világóságban [i—α-ból javítva.] vagy(on.) setéttségben vagyon.

hanem azért hogy a tessék az Istennek, mivel ő jutalmaz-
 tattya meg azokat, az imádságnak. formáját adván nekünk.
 azt akarja, hogy az, az Isten jóságában való bizodalomal.³⁰⁰
 legyen. álhatalosággal, békeséges atyafi szeretettel, az olyan.
 5 aki se adni, se meg bocsátani nem akar, nem érdemli,³⁰¹
 hogy se kegyelmet. se bocsánatot nyerjen meg, azt nem
 akarja. hogy a sok szóban tarttsuk erejét. és erdemit imád-
 ságinknak. mint ha az Istennek szüksége volna arra, hogy
 a³⁰² sok beszédinkből tudhassa meg szükségünket, hogy
 10 pedíglen meg tudhasuk., hogy mit kel kívánni, és kérni az
 Istentől, eszerént tanit imádkozni, Mi Atyánk. ki vagy
 a menyekben., szenteltessék meg ate neved, jöjjön el ate
 országod, legyen meg ate akaratod, miképen menyben.
 ugy a földön is., A mi minden napi kenyérünket ad meg
 15 minékünk ma; És batsásd meg nekünk a mi vétkeinket.,
 miképen mi is meg bocsátunk azoknak a kik mi ellenünk.
 vétettének., És ne vigy minket a kísértetben, de szabadíts
 meg minket a gonosztól. Amen. azután azon igyekezék.
 hogy el vonhassa tanítványinak elméjeket a földi jókhoz
 20 való szeretettől., meg mutatván nekik, hogy nem itt kell.
 kintset gyűjteni, hanem menyekben. ahol, se a tolvajtól.
 se egyéb más veszedelemtől nem félhetni. hogy az Istent
 a pénz el együt nem lehet szeretni, és hogy, nem kel nyug-
 [64a:]hatatlansággal keresni ez élet szükségéit, mivel az
 25 Isten, aki az állatot táplálja. és a liliomokat³⁰³ fel éke-
 sitti. az embert el nem hagyja. mivel sokal drágáb ő előtte
 a virágoknál és az állatoknál. hanem elsőben az Isten orszá-
 gát és az ő igasságát kel keresnünk mindenek felet, és
 remélyük. hogy atöbbit is hozzája adgya, mint szükségesen
 30 felyül valokat.

Azután tilttya nekik abal ítéletet., és kárhoztattya az két
 színüeket. akik meg nem látván a magok szemekben a
 gerendát. a masok szemiből akarják ki venni a szalma szálát.
 arra tanittya őket, hogy nagy okosággal. osztogasák ki a
 35 szent dolgokat. mondván, hogy a sertések eleiben ne hanyak

matth. 7
 luk. 6.

³⁰⁰ bizodalomal. [to szórész m-ből javítva.]

³⁰¹ nem érdemli, <meg,> hogy

³⁰² a [Beszúrás.]

³⁰³ liliomokat [Első i-a-ból javítva.]

a gyöngyököt. az egész felebaráti szeretetet abban foglallya, hogy másokal úgy bánnyunk., valamint akarnok hogy mások bánnyanak velünk., azt erősitti, hogy az út, mely az életre viszen keskeny, és a mely ahalálra viszen. a tágas. 5 és hogy sokan járnak. ezen az utolsó uton, arra tanyit. hogy óhjuk magunkot az olyan hamis profétáktól, akik a juhok köntösi alat, nem egyebek. hanem ragadozó farkasok. nem az ő beszédekről kel. őket itélni, hanem atselekedetekről., és hogy akarminémü tsudákat tegyenek is, de az Isten 10 még annak idejében meg veti őket, mint olyanokat, kik ő előtte üsméretlenek., hasonló képen fog bánni az olyanokal is. akik tsak azt mondgyák néki uram. uram. nem követvén az ő parantsolatit., és hogy tsak azok mennek az ő országában, kik akarattyát követték. végtire ezel. [64b:] a hasonlatoságal fejezván bé beszédit. a halgatoit, az olyanokhoz hasonlittya, a kik épitenek. mondván, hogy az olyan a ki 15 ötet halgattya. és tanittását követi hasonlít az olyan okos emberhez, aki aköre építvén házát, azt semmi szélvész fel nem fordithattya. ellenben pedig. aki tanittását nem követi, 20 hasonló az olyan esztelenhez. aki a fővényre építvén házát a szél. és az eső. tsak könnyen fel fordittya. .

XVII
A kristus
egy bél
poklost
meg gyógyit.
matth 8.

A kristus el végezvén tanittását, le mene ahegyről. és sok nép követé ötet, a mely nagy tsudálkozásal halgatá az ő tanittását. egy bél poklos ember. lábaihoz borulván. imádá 25 ötet, és térden álva mondá néki, uram. meg gyógyithatz engemet ha akarod, egy ilyen alázatos, és nagy hittel tett imádság. meg hatá a kristus szívét. akiis ki nyujtván kezét, illeté ötet, és mondá néki, akarom hogy meg gyógyúly. és azon szem pillantásban meg gyógyula. azután meg tiltá 30 néki, hogy ki ne nyilatkoztassa ezt a tsudát. és meg parantsolá néki, hogy mene el. és mutatná meg magát apapnak.. és ajánlaná bé az áldozatot a törvény parantsolatya szerént. bizonyásgul. hogy meg gyógyult volna. ez az ember mind azon által mind ki hirdeté ezeket. és az Isten fiának. nagy 35 hire anyira el terjede. hogy a városokban nem mehete. hanem a pusztá helyekre. rejti vala el magát. és ót az imadtságokban foglalatoskodék. mind azon által, a sok nép oda is el mégyen vala utánna, hogy halgassa tanittását, és hogy meg gyógyittsa a betegeket.

[65a:] Kafarnaumban érkezvén a sidó tanács urák azon kérék hogy mene egy ót lévő százados házához. akinek szolgája. haldoklanék, és gyógyítaná meg ötet, mivel igen kedves szolgája volna, ez a tiszt meg tudván tsuda tételeit akristusnak. kéré jó akaróit arra. hogy mennének akristushoz. és kérék hogy mutassa hozzája azt a³⁰⁴ kegyelmeségit, akikis igen kérék arra. eleiben adván. nem tsak veszedelemben való létit a szolgának. hanem még nagy érdemit a századosnak,³⁰⁵ és hogy mitsoda nagy köteleséget volna hozzája. az egész sidó nép. mivel ő szereti ami nemzetünket. mondák atanáts urak.³⁰⁶ és még egy synagogát is építetet nékünk, a krisztus el mene vélek. és a midön közel lett volna aházhoz, a százados eleiben küldé, és kéréte hogy ne fárasztaná. magát és mondanák nékie. uram nem vagyok méltó hogy bé jőj az én hajlékomban. de tsak mondgy egy szót, és az én szolgám meg gyógyul. méltatlannak itélvén arra magát, hogy maga menyen hozzája, mind arra, hogy házához fogadgya. és abban nem kételkedik, hogy foganatos ne légyen szava, tsak a betegségnék méltotassék parantsolni hogy hagyael. szolgáját. mivel ő maga, ha mások alat lévő tiszt volna is. mind azon. által az ő parantsolattyanak. tellyeséget engedelmeskednek az ő vitézi, akristus tsudálkozók ennek apogányinak a hitén. és azokhoz fordulván. kik kísérék ötet, mondá nékik. bizonyal mondom, hogy nem találtam enyi hitet az Izraéliták [65b:] közöt is, és hogy sokan fognak jöni nap keletről. és nap³⁰⁷ nyugotrol., kik ő helyekben lésznek. ábrahamal. isákal, és jákobal. az Isten országában. a sidók pediglen. kik azal ditsekednek. hogy ezeknek apátriárkáknak maradéki. és akik ezen ókból a menyeknek örökösi valának, abbol ki rekesztetnek. és a setéttségre vettetnek, ahol³⁰⁸ tsak sirás, és fogaknak tsikorgatása lészen, ez a mondas bé is tellyesedék, mivel a pogányok. akik az Istent nem üsmérék, a sidók helyében, a menyei örökségre hivatátának. akristus pedig a százados hitét meg jutalmaztatván, a bete-

³⁰⁴ a [Beszúrás;] kegyelmeségit, akikis [akikis-ből javítva.]

³⁰⁵ a századosnak, [z-sz-ből javítva.]

³⁰⁶ urak. [urák.-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁰⁷ nap <j> nyugotrol., kik ő helyekben [ö-a-ből javítva.]

³⁰⁸ ahol <s> [vagy <f>?] tsak sirás, és fogaknak tsikorgatása

get meg gyógyítá. aki is mindgyárt abban. a szem pillantás-
ban jobban lett:³⁰⁹ ugy anyira, hogy azok. akiket a százados
a kristus eleiben küldöt. volt. midön viszá térének. az ő
szolgáját. jó egészségben találák.

XIX
A kristus
egy ha-
lotat tá-
maszt.
luk. 7.

- 5 A kristus az után Náim nevü városban mene. a mely város
galiléa tartományában vagyon. atanitványi, és sok. nép
kiséri vala ötet. a midön aváros kapujához közelitet volna,
egy halotat vivének temetni, aki is egy özvegy aszonymak.
egyetlen egy fia volt, aki is akoporso után menvén, a város
10 béliek sokan kísérik vala ötet. a kristus meg szánván azt
az meg keseredet anyát, mondá néki, ne sirj., az után a
koporsohoz közelitvén, meg állittá azokat akik vitték. a
koporsot meg illeté, és ezeket mondá, iffiu kely fel. én
paran-[66a:]tsolom néked. azon szem pillantásban a halot
15 fel üle. és beszélni kezdé, és akristus viszá adá az anyyanak,
mind azok kik jelen valának. meg rémulének. és ditsöiteni
kezdék az Istent mondván. nagy proféta támadot köztünk,
és az Isten meg látogatta az ő népit.

XX
János két
tanitvá-
nyit kül-
di akris-
tushoz.
matth.
11.
uk. 7.

- Ennek anagy tsudának ahire az egész judeában, és akörül
20 lévő tartományokban el terjede, ugy anyira hogy még
szent János is meg tudá, akit³¹⁰ a tömlöczben hagytuk vala,
ez a szent elöl járo. atanitványitol hallá meg a³¹¹ hírét anagy
tsudáknak. a melyeket akristus téssen vala. és nem akará
el mulatni ezt az alkalmatoságot. hogy ötet messiásnak
25 ne³¹² üsmértesse vélek. és azt akará, hogy ennek az igazság-
nak. ő magok lennének bizonyási, erre valo nézve kettöt
valasztá közülök. akiket a kristushoz küldé. hogy ilyen
kérdést tennének néki. te vagyé az. akinek el. kel jöni, vagy
kellé mást várnunk? Jésus nem felele nékik mindgyárt ezek-
30 re, hanem az ő szemek láttára. sok betegetek gyógyitta meg
tsudálatosán. az után mondá nékik. ezeket meg vihetitek
néki a mit láttatok, és hallottatok. mondgyátok meg néki.
hogy avakok látnak, a sánták járnak. abél poklosok. meg
gyogyultak, a süketek. hallanak, a halottak. fel támadnak,
35 és az Évangélyium a szegényeknek hirdetetik. ilyen láthato.

³⁰⁹ lett: [Beszúrás.]

³¹⁰ akit <is> a tömlöczben

³¹¹ a [Beszúrás.]

³¹² ne [Beszúrás.]

jeleket bizonyította meg nekik, hogy ő ki volna. az után mon-
[66b:]dá, hogy boldogok volnának azok, akik ő benne meg
nem botránkoznának., mint ha azt akarta volna mondani. a
szent átyák szerint, igen könnyü engemet messiásnak hinni, a
5 a midőn látták hogy tsudákat tészek, de kevesen lésznek.
olyanok. akik annak hisznek. lenni, a midőn látták. hogy
gyalázatos halált szenvedek a kereszten.

Ez akét követ. viszá térvén az urokhöz, Jésus pedig esze-
rént beszéle jánosrol a népnek, mit mentetek látni a pusz-
10 tában.? a széltől hányatatot nadaté, vagy lágy ruhákban
öltöztetet³¹³ embert.? és minek utánna elejekban adta volna.
ennek a szent előjárónak. kemény., és szoros életét, meg
bizonyítá nekik. hogy ő proféta volna., és több mint pro-
féta, mivel ötet meg jövendölték volt aproféták. és hogy
15 ő. nem tsak előre hirdette volna ki amessiás eljövételét,
valamint atöbb proféták. hanem még ő azért küldetetett
volt el, hogy előtte járjon, és önéki utat készítsen. ismég
mondá a jános ditséretire, hogy akik aszonytól születtek,³¹⁴
ő azok között leg nagyob volna. a törvény, és a proféták.
20 jánosig tartottak. és az³¹⁵ évangyélium ő általa kezdődöt,
ő is hirdette leg előbször az Isten országát. és hogy az ő
ideitől fogvást. a menyeknek országát erő szakal veszik meg,
és tsak az erő szakosok nyerik azt el. egy szoval. hogy ő volna
Illyés. a ki el jövendő.

25 [67a:] Mind ezek. a nagy tulajdonságok. amelyeket monda
a kristus. János felöl. nagy tiszteletben kellették tenni ezt a
szentet. az egész judeában, mind azon által tsak a nép, a
publikánusok. és a vétkesek halgaták az ő predikációit ha-
szonnal. és ugyan tsak. ezek is vették vala fel tölle akereszt-
tséget; ellenben pedig, a farisaeusok, és az irás tudok, meg
30 vetették volt ötet, és ezen meg vetésel., az évangyélium
szerént. meg gátolták, az Istennek. rajtok valo szándékát,
hasonlo képen bánnak vala az Isten fiával. aki is látván
vakságát. és keménységít sziveknek, szent indulattal. szolla
35 arrol, azegész nép előtt, aki örömel halgatá a szent jánosrol

³¹³ öltöztetet <erb> embert. ?

³¹⁴ születtek, <volna.> ő azok között leg nagyob volna.

³¹⁵ az <évangygy> évangyélium [Törlés a sor végén; a helyesen
leírt szóban: a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

tett ditséretit, kihez hasonlítottam mondá a sidó nemzettségét, nem hasonlíthatnák őket a piatzon ülő gyermekekhez, kik azt kiálttyák társoknak., musikáltunk néktek, és nem tántzoltatok, szomorú énekeket éneklettünk, és nem sirtatok, 5 mivel³¹⁶ jános el jött, se nem iván. se nem évén, az az, hogy igen sanyaru életet³¹⁷ élt, és azt mondgyák felölle hogy ördöge vagyon; az ember fia pedig eljött, évén, és iván. az az, hogy közönséges életet élt, és azal vádollyák, hogy szereti a jólakást, és az italt. és csak a publikánusokat, 10 és abünösöket. barátokzik.

Matth.
11
uk. 10

A kristus látván, hogy a galiléában lévő városok, [67b:] ahol leg többet prédikált, és tsudákat tett volna. olyan kevés hasznokra fordítanak. az Istennek. üdvességekre küldetet segítségit, szemekre hányá fenyegetéssel. az ő³¹⁸ meg átkodásokat, és penitentziát nem tartásokat. és irtoztató átkokat monda reájok. jaj néked korozain, jaj néked betsaida, mivel. ha azokat atsudákat³¹⁹ tyrusban. és sidonban, (:ezek pogány városok valának:) tették volna. a melyeket ti bennetek tettek, már régen. ször sákban, és hamuban. tartottak volna penitentziát. és az után kafarnaum városát hozván elé, ahol leg többet lakot mint sem atöbiben, szemire hányá kevélységit, és keménységit ilyen szokál. hát te kafarnaum, valyon az éjig emeledé fel magadot,? a pokolig szállasz alá,³²⁰ mivel ha sodomában lettek volna azok a tsudák. a melyek 20 lettek szeméitek előtt, talám mais fent állana., és hogy a sodoma lakosinak,³²¹ akiket az ég oly irtoztató képen büntette meg fertelmeségekért,³²² a tyrus és a sidona lakosival.³²³ könnyeben léssen dolgok az itélet napján, mint sem ezeknek a galliléai városoknak.

XXII
egy bü-
nös
aszony-
nak meg
térése

30 Vala pedig avárosban egy bünös aszony, aki is meg tudván. hogy jésus, egy simon nevü farisaeusnál ennék, oda mene,

³¹⁶ mivel [v — javítva más betűből.]

³¹⁷ életet <élet> élt,

³¹⁸ az ő <vak> meg átkodásokat,

³¹⁹ atsudákat </> tyrusban.

³²⁰ szállasz alá, <v> [?] mivel.

³²¹ lakosinak, [nak — beszúrás.]

³²² fertelmeségekért, <és hogy> a [a — beszúrás.]

³²³ lakosival. [s—v-ből javítva.]

és hátul álván, köny hullatásával mosogató lábait, hajával³²⁴ azokat meg törölé, meg tsokolá. **[68a:]** és azokra hinté alabástrom edényben lévő kenetet. a farisaeus pedig ki hozája hitta vala jésust. meg vizsgálván az aszonynak tselekedetét,
⁵ akinek is rendeletlen életét tudta, mondá magában, ha ez az ember proféta volna. tudná azt, hogy minémü aszony volna. az. aki ötet illeti, mivel nem hitetthet el magával, hogy a kristus meg engedte volna magát illetetni oly vetkes aszonnyal, Jesus pedig üsmervén az ő gondolattyát. két embernek
¹⁰ példáját adá eleiben, mindenike adóságban léven. az egyike nagy suma pénzel tartozot. a másika kevéssel, de nem lévén se egyikének. se a másikának miből meg fizetni. az ember a kinek tartoztanak, el engedé nékik adóságokat. az utan kérdé a farisaeustol, ekét ados közül, melyikének kel leg
¹⁵ inkább szeretni a kölcsön adót.? a ki is felelé, hogy annak. a kinek leg többet engedtek volna el, az Isten fia jóvá hagyá ezt a feleletet., és mondá néki látodé ezt az aszonyt, a te házadban jöttem, vizet nem öntöttél alábamra, epediglen köny hullatásával mosta meg. és hajával törölte meg,
²⁰ tsókót nekem nem adtál, epediglen. a miolta ide jött, meg nem szünt tsokolgatni lábaimot. a fejemet olajjal meg nem kented, épediglen kenettel kente meg lábaimot. az okáért mondom néked, hogy sok bünei botsátattak meg néki, mert³²⁵ igen szeretet. akinek pedig kevesebbet botsátanak meg.
²⁵ kevesebbé szeretet. mint ha azt mon-**[68b:]**dotta volna a farisaeusnak, kevesé szeretz. mert igaznak tartván magadot. magadal el hitetted hogy az Istennek kevéssel tartozol., ez az aszony pedig aki igen vétkesnek üsméri magát lenni, sokat szerette azt, akitől anyi büneinek botsánattyát remén-
³⁰ lette, és azon szeretetért, meg is nyerte a botsánatot, a mint is hogy mondá az aszonynak, a te vétkeid, meg botsátattak néked. akik pedig asztalnál jelen valának. zugolodni kezdének ezeken a³²⁶ szokon, mondván magokban, kitsoda ez, aki abünököt is meg akarja bótsátani, ? Jesus pedig meg vet-
³⁵ vén az ő zugolodásokat, mondá az aszonynak, ate hited meg szabaditod tegedet. eredgy el békeségel.

³²⁴ hajával [hajával-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

³²⁵ mert (sokat szeretet) igen szeretet.

³²⁶ a [Beszúrás.]

XXIII
akristus
meg gyo-
gyit egy
vak. és
néma ör-
dögöst
matth.
12.
mark 3
luk. 11.

Jésus pedig aházához térvén. anyi sokaság gyüle oda,
hogy se maga. se atanitványi nem ehetének. az attyafiai
azt meg tudván, hozzája menének, hogy a sokaság közül ki
vinnék ötet, azonban pedig egy ordögöset vivének eleiben.
5 a ki vak, és néma volt, az ordögöt ki üzé, és az ember kezdé
mind látni, mind beszélni, mindenek tsudájára. és kezdék
jesusrol mondani. nem ezé adávid fia, azaz, a messiás,
akiről az irás mondgya. hogy a dávid familiájából valo lészen,
ellenben pedig a farisaeusok, és az irás tudok, kik jérusalem-
10 ből jöttek vala. ötet magát tarták ordögösnek, mondván.
hogy az ordögök fejdelve által üzi ki az ordögöt. de akristus
meg szégyenítetté [69a:] hamis gondolattyokot. elejekben
adván mindenek előtt. hogy ha az ordögök akik oly halálos
ellenségi az embereknek, egyik a másikára támadnak,³²⁷
15 abizonyos jele volna. hogy az ő uralkodások nem sokáig
tartana. a sidok között sokan volnának olyanok. kik ordögö-
köt üznek. de a³²⁸ farisaeusok azokat nem vádollyák azal,
hogy az ordögök fejdelve által üzik az ordögököt. egy erős-
nek házát, más erősebbnek kel fel dulni, ez okáért, a sátánt.,
20 erősebb lélekel üzi ki a sátánál, ugy mint az Isten lelke által.
el kellették tehát hitetni magokkal, hogy hozzájuk³²⁹ érkezet
az Isten országa, ellene állani pedig, a mint ők tselekesznek.
a szent lélek látható erejének, ugy magokat olyan káromlásal
tészik vétkeseké. a mely botsánatot nem érdemelne., mint
25 hogy pedig a fát, agyümölcseről itélik. ötet is, az ő tselekedeteiről
kellene itélni., és nem kellenék ötet gonosznak tartani,
a midőn tsak jó tselekedeteket tselekeszik; azok a káromlások
a melyeket oly vakmerő képen okádnak ellene. az ő rossz
sziveknek mélységéből származnék, a melyek nem marad-
nának büntetetlen, mivel az ítélet napján, még tsak ahaszon-
30 talan szóról is számot kel adni.

Ezek után, némelyek az irás tudok, és a farisaeusok közül.
mondának néki, mester. mi azt kívánnok, hogy valamely
tsudát mutatnál nekünk. a szemekel látták hogy mennyi

XXIV
A farisae-
usok
tsudát
kérdnek.
matth.
12.
luk. 11.

³²⁷ támadna, k, [k, — beszúrás.]

³²⁸ a [Beszúrás:] farisaeusok azokat nem vádollyák azal, [azal, l-je k-ből javítva.]

³²⁹ hozzájuk [j—s-ből javítva.]

sok tsudákot tett előttök. de ök azokat mind káromlásokra³³⁰ fordították, és mint ha mind azok. nem volnának. elegendők hogy [69b:] meg bizonyítsák nékik. hogy tsak az Isten lelke által munkálodik, hanem még ujjab tsudát akarnak

5 látni, de mitsoda feleletet ada nékik Jésus. ez a gonosz, és parázna nemzettség tsudát kíván, de más nem adatik néki hanem³³¹ ajonás profétáé, ezt a profétát az Isten a ninivé béliekhez küldötte³³² volt. nékik tudtokra adni. hogy negyven nap mulva, a városok el pusztulna, de jonás, nem

10 hogy ennek aparantsolatnak engedelmeskedet volna, hanem hajora ült, hogy más felé vegye uttyát., de nagy szélvész támadván atengeren, meg vallá hogy az, az ő engedetlenségiért volna. és hogy a szélvész meg tsendesednék, magát atengerben vetteté, azon orában ötet egy nagy hal el nyelé,

15 és harmad nap mulva a partra ki veté, a honnét ninivében mene. hogy végben vigye az Isten parantsolattyát. a ninivé béliek. hittek azö szavának. rend kívül valo böjtléseket tevének, és meg menekedének. penitentzia tartásokért, a büntetéstől, a melyel fenyegeté őket, az Isten parantsolattyából. a kristus tehát a jonás jelét adá elejekben, és abbol két hasonlatoságot hozot ki, az egyikét magára, a másikat öreájok,³³³ mondván. hogy valamint jonás három napig volt a hálnak hasában. ugy az embernek fiais három nap

20 léssen. a földnek gyomrában. ez által azt akará jelenténi, hogy a koporsóban tétetnék, és hogy onnét harmad napjára fel támadna. a másik hasonlatoságra mondá. [70a:] valamint

25 hogy jonás jelül volt a ninivítáknak, ugy jelül léssen a farisaeusoknak is, a melyeket eszerént magyarázá meg. a ninivé béliek fel támadnak az itéletkor ezen nép ellen,

30 és kárhozthatni fogják, mert ök penitentziát tartottak ajonás predikálására, mind azon által nagyob vagon itt sokal jonásnál, mondá még nékik, ugyan azon itéletkor kárhozthatni fogja. a sába királyné, a ki is mesze földről mene halgatni a salamon bölttségét nem hogy pedig követnék ezt a király-

³³⁰ káromlásokra [ra — elvlasztás után beszúrva az új sor előtti margóra.]

³³¹ hanem [h—a-ból javítva.]

³³² küldötte [ö—e-ből javítva.]

³³³ öreájok, <h> mondván. hogy

nét. demég meg vetik beszédit, és tsudatételeit annak. aki sokal felyeb valo salamonál, végtire azal adühöségel fenyegeté öket. a mellyel bánik az ördög az olyanok ellen. akiket kéte-
len lévén el hagyni, és akikben ismét modot talál viszá
5 menni. arra tanitván minket ezel, hogy igen vigyázzunk magunkra. a midön meg szabadultunk attol agonosz lélektöl. mivel ö el nem hagyja rabját örökösön. hanem még magánál hét gonoszabbat veszen maga mellé, és ezel³³⁴ a másodszori rabságal. sokal. nyomorultab állapotban tészí alelket az
10 elsönél.

Az alat a még akristus, ilyen feleletekel szégyenitné még ellenségének hamiságít. egy aszony fel szoval kezdé mondani a nép közöt. boldog a méh. a mely hordozot. és a³³⁵ tsets, mely táplált, ö pedig felelé³³⁶ néki. de söt inkább azok boldogok., akik az Isten szavát halgattyák, és azt követik. azon időben meg jelenték néki, hogy az anya. és az atyafiai kin várnák ötet, mivel bé nem mehetének hozzája a sok nép miat, de ö arra [70b:] mondá. kitsoda az én anyám. és kitsodák az én atyámiai, a tanitványira tévén kezeit mondá, ezek.
20 az én anyám, és atyam fiai, mivel az én anyám, és atyám fiai azok, akik halgattyák és követik az Isten beszédit, és az én atyam akarattyán járnak.

Azon anapon ki mene³³⁷ jesus a házból, és a genezareth tengere mellé mene. de³³⁸ látván sok népet a körül lévő városokból hozzája menni. és melléje gyülekezni, egy hajóban üle, és onné kezdé³⁴⁰ tanítani anépet., a ki is nagy figyelmeteségel halgatá ötet a partrol, sok igazságokat hirdete nékik példa beszédekben, mivel e volt rend szerént az ö szokása atanításban, Az Evangyéliumi példa beszédek., ki gondolt historiák, vagy atermészet szerént valo dolgokból
30 vett hasonlatosságok, a melyeknek. amidön nehéz a magyarázattyá. az elmét figyelmeteségben tarttya, a mely is meg

334 ezel [l-n-ből javítva.]

335 a [Beszúrás.]

336 felé [Elírás *felelé* helyett.]

337 mene [Beszúrás.]

338 de <mint> látván

339 példa beszédeket [p-b-ből javítva.]

340 kezdé <kezdé> tanítani

matth. 12.
mark. 3.
luk. 8.

XXV
A kristus
példa³³⁹
beszéde-
ket hoz
elé.
matth.
13.
mark 4
luk 8.

találván a magyarázatot, avallásnak. valamely titkát, vagy a szokásnak. valamely rendét meg tanulhattya azokból, példának okáért a mint egy példa beszéd. volt. a melyeket akristus monda. az erős fegyveresről aki aházat örzi, és a kit meg győzi más erősebb. ennek magyarázattya. arra tanit. hogy az erős fegyveres az ördög, a kit a kristus mint erősebb, ki hajttya a lelkekből. az Isten lelke által. az Isten fia a hajorol. leg elsöben ezt a példa beszédet mondá anépnek. egy [71a:] vető ember ki mene vetni, egy része amagnak. az út széllyire esék, az utozok el tapodák, és a madarak meg evék. más része a köves helyekre esék, mivel hogy nedvesége nem volt. mély gyükeret nem vethete. és a verő fény el³⁴¹ száraztá, a harmadik része, atövisek közti esék. fel növén. a tövisek meg fojták, a negyedik, jó földet találván. bövséges magot hozza, mint hogy pedig ennek apélda beszédnek. magyarázattya nehézvala. a kristus hozá adá. a kinek fülei vannak a hallásra, hallyameg, ezt a példa beszédet. az apostolok sem értheték meg, azért a midön különösön valának. arra kérék, hogy magyarázná meg nekik, a ki is mondá nekik, hogy ök mitsoda boldogok volnának azért hogy mellette lévén, láthatnák, és halhatnák azt. a mit anyi igazak. és proféták. kivánták volna látni és hallani, és azért, hogy vélek világosan meg értetné³⁴² azokat a nagy titkokot, a melyeket másoknak. a példa beszédnek. homályosága. alat adgya elejekben. meg büntetvén azal. azö sziveknek vakmerőségít. a melyért, méltatlanok, az igazság üsméretire, az után meg magyarázá nekik, hogy a magon azIsten beszedit kel érteni, hogy azok akik minek utánna azt hallották volna. arra nem figyelmezenek. és másra adgyák elméjeket. hasonlok, az út mellet lévő földhöz. és az ördög jelentvén amadarakat, el ragadgya szivekből azt a beszédet. a mely üdvezithette volna őket, hogy vannak sokan olyanok. akik a beszédet örömel³⁴³ veszik bé, de a leg [71b:] első kisértet. el veszteti vélek annak hasznát. mert szivekben mély gyükeret nem vetet volt, mások pedig azt meg fojttyák, a fösვნýségel. a gyönyörüség-

³⁴¹ el száraztá, [l—s-ből javítva.]

³⁴² meg értetné [Utolsó t—n-ből javítva.]

³⁴³ örömel <örömel> veszik bé,

nek szeretetivel. és más egyéb rosz kívánságokkal. a melyek mind anyi tövisek. és a melyeket ki kellett volna elsöben gyomlálni, hogy hasznát vehessék annak a szenttséges magnak. végtire, a jó föld jelenti. azokat a jora hajlando sziveket. akik bé veszik, és hiven meg tarttyák az Isten beszédit. és akik békeséges türesekkel. és álhatatoságokkal, bövséges gyümölttsöt hoznak.

Az után ismét meg más példa beszédeket hozza elé. avilágot egy mezöhöz hasonlittá. a melynek a gazdája abban jó magot vetett volt, mind azon által, idővel elegyesen látá konkolyal. a melyel³⁴⁴ meg elegyitette volt ellensége éttzaka. a tselédi látván a konkolyt. ki akarák gyomlálni, de a gazda nem engedé. nehogy a buzát is ki tépjék a konkolyal. együt. hanem várják meg az aratást, és akkor kévékben kösék a konkolyt. és meg égessék. a buzát pedig atsürben tegyék., az után az Isten országát. a mustár maghoz hasonlittá. a mely leg kiseb mag lévén. atöb magok között. de ha meg nő. nagyobb lesz atöb füveknél. az után a kovászhoz. a melyel meg elegyittik a tésztát. hogy fel. kelyen.

Ez után el botsáttá a népet, és aházához tére atanit-[72a:]ványival együt. akik is kérék hogy magyarázná meg. nekik a konkolyrol valo példa beszédet., mondá nekik, hogy ezen avilágon el kel szenvedni ajóknak. agonoszokat., akik vélek elegyesek, mind addig. valamég világ végén. el fognak választatni egy mástól. mivel akkor agonoszok. az örökös tüzre vettetnek. és ajók. fényleni fognak³⁴⁵ mint anap. az Isten országában., hasonló igazságra tanittá őket, a halászok példajával, akik minden féle halat fogván hálojokban, az után apartra ki ülvén. külön teszik ajókot a melyeket meg akarják tartani. és aroszakat viszá vetik. végtire elejekben adá, hogy mindenünket el kel. adnunk, az Isten országáért, hasonlítván az olyan emberhez aki mindenét el adgya. hogy egy drága gyöngyöt meg vehessen. vagy egy olyan földet, a melyben sok kints vagyon el ásva.

Az Évangélium fel nem teszi atöbb példa beszédeknek magyarázattyát, azért hogy figyelmetesen gondolkodván

³⁴⁴ a melyel <el> meg elegyitette

³⁴⁵ fognak <az> mint anap. az Isten

azokról, amelyek meg vannak magyarázva. meg tanuljuk magunktól³⁴⁶ fel keresni az értelmet azoknak, a melyek nintsenek meg magyarázva, kérjük elsöben az Istent, hogy adgya meg³⁴⁷ nekünk az ertelemnek azt az elméjit, amelyet⁵ kivána akristus halgatoitol. a midön mondá, hogy a hallya, a kinek fülei vannak ahallásra. az együgyüiek, akiknek nintsen olyan³⁴⁸ hathatos elméjük. hogy fel találhasák. értelmeket azoknak ahomályos beszédeknek, a melyeket az [72b:] Isten fia meg nem magyarázot. és akik³⁴⁹ tarthatnak. attól valósággal. hogy el ne tévelyedgyenek. ha a magok értelmeket követik. az olyanoknak., a magok pásztorihoz kel folyamodni a nehéz dolgokban. és addig a még világositást vegyenek, élyenek azokal az igazságokkal. a melyek világosak, és a melyeket az alázatos és engedelmes elme könnyen meg¹⁰ értheti, ugyan az ilyen személyeknek. könyvségekre, akikre is leg inkább tekintettek. ebben a munkában. hogy ki teszük azokat az értelmeket, amelyeket adnak. az atyák és adoktorok. a három példa beszédeknek, melyek követik a konkoly³⁵⁰ példa beszédét, mind ahármát, az Évangyélium²⁰ predikálására magyarázhatni, a predikátor. el hinti az igének magvát, ez a mag nevekedik lassanként a³⁵¹ kegyelemnek munkája által a szivében annak aki azt bé vette. mivel aprédikátor vet,³⁵² ültet, és öntöz, de az Isten neveli azt, semmi nem volt a mit eleinte mindgyárt úgy³⁵³ meg²⁵ vetettek volna. mint az Évangyéliumnak tudományát. de a fel nevekedét valamint amustár mag, és idővel az egész földet bé töltötte, egy szoval. el kel rejteni, és szorgalmatosággal³⁵⁴ meg tartani, a szivnek mélységiben. az Évangyéliumi [73a:] ígét, úgy hogy az a szentséges kovász, fel emelyle az

1 cor.
3. 6.

³⁴⁶ magunktól [tol — beszúrás.] fel keresni az értelmet azoknak. a <ki> melyek

³⁴⁷ meg [még-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁴⁸ olyan <hathatos elm> hathatos elméjük.

³⁴⁹ akik <tartat> tarthatnak.

³⁵⁰ konkoly [Második k—j-ből javítva.]

³⁵¹ a <szent> kegyelemnek munkája által a <szivben.> szivében

³⁵² vet, <p> ültet,

³⁵³ úgy [Beszúrás világosabb tintával.]

³⁵⁴ szorgalmatosággal [r—l-ből? javítva.]

egész téstát, és jóvá tégye titkos erejével. az embernek, minden gondolatit, kívánságit, és tselekedetit.

A krisztus el végezvén ezeket apéllda beszédeket. ananitvá-nyival. názarethben mene. ahol fogantatot. és fel neveltetett volt. szokása szerint, egy szombat napon a synagógában mene, ahol fel kelvén hogy olvason, az Isaiás könyvét adák kezében, azt meg nyitván. arra aversre találá. ahol ez a proféta. a messiásról téssen emlékezetet. mondván. hogy azurnak. lelke, meg szentelte, és el küldötte ötet, hogy a szegényeknek³⁵⁵ predikallaná az Évangéliumot, a betegeket meg gyógyittaná, az Isten irgalmaságának idejét ki nyilatkozthatná, és ki hirdetné a boszu állásnak. napját. ezeket el olvasván akönyvét bé tévé, és viszá adá. az után le ülvén. meg magyarázá ezt a jövendölést,³⁵⁶ és meg bizonyittá hogy ez bé tölt volna személyében. mindennek. rajta volt aszeme a midön beszéle, és az ő kegyelemel tellyes szavai. olyan tsudalkozásban hozák halgatóit, hogy egy mástól kezdék kérdezni, honnét jött ennek az anagy bölcsesége, nem ezé josephnek. az átsnak fia,? nem Mária é az annya,? az ő attyafiai, jakab, josef. simon. és judás, és ahugai. nem közöttünk lagnaké.? hol vette hát mind azokat amiket hallunk tölle? azírás fel teszi. hogy nem tsak tsudalkozának ő rajta, hanem még meg is botrán-[73b:]kozának, erre valo nézve üsmervén az ő gondolattyokot. mondá nékik. hogy egy²⁵ proféta sem kellemetes amaga hazájában, meg bizonyittá két példából nékik ezt azigazságot. először az Illyés példájából, aki is az éhségnek idejében, nem a maga hazája béli özvegyekhez küldetet volt Istentől, hanem egy idegen özvegy aszszonyhoz, hogy attol vegyen szükségire valo segittséget, a másikat, az Elizéus példájából. aki is egy idegen urat gyógyitta meg a bél pokloságból, mind azon által, menyi sok hazája béli bél poklosok. valának, a kik nem kérék arra hogy meg gyógyittsa öket, ezeken az igazságokon meg boszszonkodának mindnyájan, kik a synagógában valának,³⁵ és³⁵⁷ nagy haragal fel kelvén. ahegy tetejére vivék ötet, hogy onnét a mélységben le vetnék, de mínt hogy abban az időben,

³⁵⁵ szegényeknek [*nek* — beszúrás.]

³⁵⁶ jövendölést, [*n-d*-ből javítva.]

³⁵⁷ és <mind> nagy haragal fel kelvén.

és olyan formában kelleték néki meghalni, a mint néki tet-
tetzet. azért el tudá magát rejteni közüllök, és által menvén
közöttök, semmit nem tselekedhetének néki. és el hagyá
názárethet. az Évangyélium fel tészí. hogy ót igen kevés
5 tsudákot tett, és keveset gyógyítot. nem is érdemlette meg az
a város. hihetelenségiért, hogy a kristus tovább maradjon
benne. és több jót tegyen véle.

XCVIII
A kristus
galliléá-
ban me-
gyon. és
a tanít-
vánnyit
prédikál-
tattya.
matth. 9.
luk. 8.

Azután a galliléában lévő városokat, és falu-[74a:]kot kezdé
meg látogatni, a synagogakban. tanyita, az Évangyéliumot
10 predikálá, és minden féle betegeket meg gyógyította, a tizen
két apostolok véle valának, és egy néhány aszonyok. is
követik vala ötöt, akiket meg szabadította volt. agonosz
lélektől. és betegségekből. azok között volt mária magdolna,
akit hét ördögtől szabadította vala meg. johanna, aherodes
15 fő tiszttyének. Cusának felesége. susánna, és más többek,
kik táplálással segítették akristust. ebben az uttyában. ugy
tekinté azt a sok számu népet, akinek az Évangyéliumot kelle-
ték hirdetni. mint anyi el szélyedet, és pásztornelkül valo
juhokot. és nagy szánakodással lévén hozzájok. mondá atanít-
20 ványinak. igen nagy az aratás, de kevesen vannak az aratok.
kérjétek az aratás urát, hogy munkásokat küldgyön.

matth.
10
mark. 6
luk. 9.

Mint hogy akristus maga volt az aratásnak ura, és az
apostoli. akiket az aratásra rendelte volt, azért magához
hivá őket, hatalmat ada nékik a gyógyításra. és az ördög
25 üzésre. és el küldé őket kettenként. hogy hirdesék az Isten
országát, elejekben adá arendet a melyet kövessék szolgál-
lattyokban, meg parantsolá nékik hogy tsak a sidoknak
prédikállyanak. és hirdessék nékik, hogy a menyeknek országa
el közelitet., ajándékon éllyenek ahatalomal. a melyet aján-
30 dékon vették, ne legyenek szorgalmatosok, se a pénz, se
aköntös iránt. hogy nagy szabadsággal vihesék véghez hiva-
talokot. mivel szükségekre valót, fognak venni azoktól,
akik predikálásokra meg térnek, [74b:] válaszanak magok-
nak., a hol meg akarnak szállani, emberséges gazdákat,³⁵⁸
35 és mondgyák a midön házokban bé mennek, a békeség légyen
ennél aháznál, és azon a szálláson meg maradjyanak mind
addig valamég azon helyben lésznek, és ahol őket bé nem

³⁵⁸ gazdá<go>kot,

akarnák fogadni, sem őket halgatni. verjék le lábokrol. annak ahelynek aporát, elejekben adá az után. hogy ugy küldené őket, mint ajuhokot a farkasok közü. és hogy együgyüségel. és okoságal élyenek a hamisak közöt, a kiknek meg ⁵ téréseken fognak fáradozni, de akár mely okosan viselyék is magokot, de üldözést fognak szenvedni., és olyankor egy helyről, a másikában menyenek. hogy ha pedig meg fogják őket, és az itélő székek eleiben viszik, arrol ne gondolkodgyanak. hogy a biroknak mit felellyenek, mivel a szent ¹⁰ lélek meg tanittya őket hogy mit felellyenek, hanem tsak arra vigyázanak hogy bátrak legyenek, és hogy ne félyenek az emberektől, a kiknek. tsak atesten vagyon hatalmok, hanem az Istentől félyenek, aki örökösön el vesztheti, mind atestet, mind aleket, hogy ha pedig meg tagadnák ötet ¹⁵ az emberek³⁵⁹ előtt, öis meg tagadgya őket Isten elöt az itélet napján, ellenben pedig magáénak fogja őket üsmérni, hogy ha vallást tésznek szégyen nélkül az ő nevéről, végtire hogy meg bátorittsa őket. mindent inkább kel³⁶⁰ el szenvedni. mint sem köteleségeket³⁶¹ el mulatni., azt erősitté [75a:] ²⁰ nékik. hogy a mi rajtok történik, amind az Isten rendeléséből lészen, a ki tudgya számát, fejeken lévő hajoknak, hogy ha pedig az időben el vesztik életeket, azt meg talállják. az örökké valóságban. az ő tanitványi ugy lehetnek. hogy ha keresztit hordozák, és hogy ök sem kerülhetik azt el. hogy ő ²⁵ vélek ugy ne bánnyanak, valamint mesterekel bännak. azt magok látnák, hogy a kiket meg szabadítani jött el. ugyan azok. ördögösnek neveznék ötet, azután azal fejezé bé tanittását. hogy mitsoda hasznokra. fordul azoknak. kik őket halgattyák, és akik nékik szükségéről tésznek. mond- ³⁰ ván, hogy ha tsak egy ital hideg vizet adnak is néktek, azén nevemben, de annak jutalmát veszik. az apostolok, ezekel az oktatásokal el menének minden helyekre prédikállani. a népnek a penitentziát. az Isten foganatosá tévé tanitásokot sok tsudatételekel, mivel sok ördögököt üzének, sok ³⁵ betegeket olajal meg kenének, akik meg gyógyultanak,

³⁵⁹ emberek [k—g-ből javítva.]

³⁶⁰ [Sorvégi margón:] kel [soreleji margón:] el [a sorban:] szenvedni.

³⁶¹ köteleségeket [g—k-ből javítva.]

Azonban pedig a kristus nagy tselekedetinek hire egészen el terjede galileában. és ahérodés udvarában. is bé hata. mindenek akarák tudni. hogy ki volna az³⁶² az ember, aki oly tsudálatos dolgokat tselekednék. némelyek³⁶³ mondák.
5 hogy talám Illyés. vagy valamelyik aproféták közül jött volna ismét elé, némelyek. pedig, söt még maga herodes is. gondo-[75b:]lá³⁶⁴ hogy talám keresztelő szent János támadot volna fel halottaiból, mivel már annak előtte³⁶⁵ herodiás talált volt abban modot hogy meg fogassa ezt a szent elől járot, és arra is kereset alkalmaságot.³⁶⁶ hogy ennek halálával mikenen tégyen eleget gyűlölséginek, a melyel vala ellene. annál pedig jób alkalmaságot nem találta. mint a hérodés születése napját, a melyen eza fejdelem nagy vendégséget ada az udvarának, a herodiás leánya az egész udvar előtt tántzola, és anyira meg ditsérék mindenek, hogy akirály örömben mondá aleánynak, hogy kérjen tölle mindent a mit akarna, és esküvésel fogadá néki, hogy meg adná, ha szinte országának felit kérné is, a leány siettségel mene az annyához tanátsot kérdeni tölle hogy mit kérjen, aki is parantsolá néki, hogy ajános fejít kérné. aleány viszá térvén akirályhoz, azon kéré hogy mindgyarást adná néki egy medentzében. a keresztelő jános fejít, akirály ezen meg szomorodék, de az emberi tekéntetért nem akará kérésit meg vonni, és azt sem akará hogy az udvara azal vadolná. hogy meg
25 másólyla esküvésel tett ígéletit. azért a szentnek fejít véteté atömlötzbén, és aleánynak adá, a ki azanyának vivé. a jános tanitványi ezt meg tudván, el³⁶⁷ vivék a mesterek testét, és el temeték, és a kristushoz³⁶⁸ menének, meg mondák néki a jános halálát.

³⁶² az az ember, [Első az — beszúrás.]

³⁶³ némelyek [ek — beszúrás.]

³⁶⁴ gondolá<k>

³⁶⁵ annak előtte <d> herodiás

³⁶⁶ alkalmaságot. <és> hogy

³⁶⁷ <a>el vivék [el <a> fölé írva.]

³⁶⁸ a kristus<nak>hoz

Mely magában foglalja mind azt valamit a krisztus tselekedet, prédikállásának harmadik esztendejében.

I
A krisztus
ött ezer
embert
elégít
meg, öt
kenyérrel.
két halal.
matth.
14
mark. 6
luk. 9
jan. 6.

JÉsus. meg tudván hogy mint beszéllenének iránta ahérodés udvaránál, és azon időben a tanítványi is viszá tervén
5 melléje, számot adának néki minden tselekedetokról és tanításokról, mondá nekik, jövetek menyünk félre valamely pusztás helyre, és nyugodgyatok egy kevesé, egy hajotskában menének. hogy el kerülhetnék. a sok. népet. aki idot nem adot nekik az ételre, és által. menvén a genezáreth
10 toján, igen pusztás helyen ki szállának a partra, nem mesze bethsáida városához.³⁶⁹ a partra ki szálván ót igen sok népet találának, mivel azok. a kik a hajoban láták őket bé menni, és mások. a kik azt meg tudák, a tó mellet gyalog mentenek volt eleiben. és előb oda érének akristusnál. a ki is egy hegyre
15 fel menvén, a sokaság utánna mene, és nagy szánakodásal lett hozzájok, és le³⁷⁰ ülvén sokat beszélle nekik az Isten országáról, és meg gyógyittá mind abetégeket.

A nap már közelitvén az estvéhez, az apostolok kérék jésúst hogy küldené házához anépet. mivel olyan pusztá
20 helyt [76b:] lévén, semmi eledelre valot nem találhatna, a krisztus monda nekik. adgyatok ti magatok nekik enni, azt kérdék ő tőlle, szükséges³⁷¹ tehát hogy el menyünk két száz pénz arra kenyereket vennünk. ? az ³⁷² többet téssen negyven forint érő kenyérnél. hogy enni adhasunk anyi³⁷³
25 népnek. akristus. anépre vetvén szemeit, és látván a sokaságot, mondá filepnek, hol vehetünk mi anyi kenyeret, hogy enni adhasunk. ennek anépnék., ezt azért mondá, valamint az évangyélium jól tészí, hogy meg próbálya ötet. mivel. igen jól tudta. hogy mit kellették tselekedni, filep
30 felelé néki, ha szinte két száz pénz arra kenyeret vennének³⁷⁴ is, de alíg jutna abbol mindenikének., az után kérdé hogy

³⁶⁹ városához. [Első o—ó-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁷⁰ le <v> [vagy<u>?] ülvén [...] az apostolok [l—k-ból jav.]

³⁷¹ szükséges [ü—e-ből javítva.]

³⁷² az <az> többet téssen [tészen — beszúrás világosabb tintával.]

³⁷³ anyi <nép> népnek.

³⁷⁴ venné<k is.>nek is, [Törlés a sor végén.]

hány kenyerek volna. andrás. mondá néki. hogy volna őtt egy iffiacska. akinek öt árpa kenyere. és két hala vagyon. de³⁷⁵ mitsoda az, anyi népnek. ? jésus maga eleiben vitéte a kenyeret, és a halat, és parantsolá az³⁷⁶ apostolinak hogy 5 ültetnék le anépet. le ülteték tehát azt a sokaságot. a pásintra. tsuportonként, hol százan, hol öttvenen valának együt. mind eszeségel őtt ezer ember vala. az aszonyokon, és agyermekeken kívül. a midön³⁷⁷ mind el volnának helyhez-tetve. akristus³⁷⁸ vevé az őtt kenyeret, és akét halat. az égre 10 emelvén szemeit, és hálákot adván Istennek. azokót meg áldá, az után darabokra töré akenyeret, és a [77a:] népnek. el osztogatata atanitványival, hasonló képen ahalat is el osztogattatá. a midön³⁷⁹ mindnyájan jól laktanak volna. a kristus parantsolá hogy szednék esze a meg maradot dara- 15 bokot., és tizen kétt kosárt töltének meg azokal.

II
A kristus
a vizen
jár. sz.
pétert³⁸⁰
is magá-
hoz hija.
matth
14.
mark. 6.
joan 6.

A nép látván azt a tsudálatosan valo meg szaporodását az őtt kenyérnek, akristust úgy tekinték mint messiást, és mondák egy másnak. ebizonyára az a proféta. akinek a világra kelletik jöni. magok közöt el végezék hogy uroknak 20 válaszák, de a kristus tudván szándekjokot., hogy meg akárnak fogni, és királynak tenni. parantsolá tanitványinak. hogy siettségel. ülnének a hajoban. és mennének. a más részire atónak. ő maga. egyedül fel mene ahegyre., és őt imádkozék estvéig. azonban pedig az apostolok ató közepin 25 nagy szélvész közöt valának, az ő hajojok. ahaboktól igen hánytataté. ahabok igen nagyok valának. és az ellenkező szél miat nem haladhatának. viradta felé pedig láták jésust közel hozzájok. avizen jární., igen meg rémulének. mivel valamely ijesztőnek gondolák lenni, aki is mondá nékik, bátrak legyetek. én vagyok ne félyetek, péter felelé néki. 30 uram ha magad vagy,³⁸¹ parantsollyad had mennyek én is hozád avizen, a kristus mondá néki, jere. és péter le szálla

³⁷⁵ de mitsoda [d—m-ből javítva.]

³⁷⁶ az [z—n-ből javítva.]

³⁷⁷ a mindön [Íráshiba a *midön* helyett.] mind

³⁷⁸ akristus <veve> vevé [Tollhiba.]

³⁷⁹ a mindön [!] mindnyájan

³⁸⁰ sz. petért [Ékezethiba.]

³⁸¹ vagy, <h> parantsollyad had mennyek

mindgyárt ahajobol., és a vizen járván a³⁸² [77b:] kristushoz közelítte, de hirtelen nagy szel támadván igen meg ijede. és a lábai sippadozni kezdének avizben, akkor fel kiálta, uram szabadíts meg engem, a kristus meg fogván akezeit.
5 mondá, kitsiny hitű, miért kételkedtél.? és mind aketten bé menének ahajoban, a szél azonnal. meg tsendesedék. és a parthoz jutának, atanitványok a kik nem³⁸³ visgálták vala meg elegendő képen az ött kenyérnek tsudáját, ez az utolso tsuda fel nyitá szemeket, akristus eleiben borulván,
10 imádák ötet, és Isten fiának vallák ötet lenni.

Mihent apartra ki szállának. a genezaret tartományában, az oda valo lakosok. meg üsmerék. jésust, és siettségel hirt adának mindenüt anépnék. asok betegeket pedig minden³⁸⁴ felöl vizsik vala hozzája, és azokat ágyastol, az uttzákra.
15 és az ut széllyire tették, kérvén jésust, hogy engedné meg nekik, hogy tsak aköntöse széllyit meg érhessék, és mind azok meg gyógyulának, valakik³⁸⁵ hozzája érhettek.

Azonban pedig a nép akit oly tsudálatosan meg elégített volt ött árpa kenyérel. nem tudhatá hová lett volna el jésus, mivel azt látták hogy az apostolok a hajoban mentek vala, de magát nem látták azokkal együt, más hajo pedig ött nem volt,
20 más nap hajok érkezvén oda, azokban menének, mihent meg tudák hogy jésus. [78a:] nem³⁸⁶ volna ött, a tályékán, és kafarnaumban menének keresni ötet, a midön meg találák.
25 mondák néki, mester. mikor jöttél ide.? a ki is felelé nékik, azért kerestek. engemet. hogy jól tartottalak titeket kenyérel. munkálkodgyatok tehát azon, hogy nem el veszendő eledelt szerezetek magatoknak, hanem olyat. a mely örökösön tartson. és a melyet, az ember fia adhattya néktek, ök pedig azt
30 kérdék tölle, mitsoda kedves dolgot tselekedhetünk olyat Isten előtt, hogy meg nyerhesük³⁸⁷ azt az eledelt? felelé nékik.

III
A kristus
meg mu-
tattya a
sidóknak
hogy ő
az élő
kenyér.
o an. 6.

³⁸² a [77b:] a kristushoz

³⁸³ nem [Beszúrás.]

³⁸⁴ minden [en — beszúrás.]

³⁸⁵ valakik <meg> hozzája érhettek. [hozája <meg> fölé írva; érhettek utolsó e-je é-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

³⁸⁶ nem vol(tt)na ött, [A javítás a törlés fölé írva.]

³⁸⁷ meg nyerhesük [meg nyerhesük-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

a za tselekedet a. hogy higyetek abban akit el küldöt. de
mitsoda tsudát tselekeszel olyat, kérdék tőlle. a melyért
benned hihesünk. ? a mi atyáink mannat ettek apusztában,
a melyet az irás, mennyei kenyérnek nevezi, mint ha azt
5 akarták volna néki mondani, egy szer, elégitettél meg ött
kenyérel. ött ezer embert, de mojses negyven esztendeig
többet táplált, hat száz ezernél. olyan manával mely az
égből eset. bizony mondon néktek, felelé jesus. mojses nem
adot néktek valóságos menyei kenyeret., azt tsak az én
10 atyám adgya, és az a kenyér az, a mely az égből le szállot,
és amely életet ad a világnak, erre mondák néki, uram adgy
nékünk mindenkor abbol akenyérből., felelé nékik jesus.
én vagyok³⁸⁸ az az élő kenyér, a ki én hozám jö a meg nem
éhezik, és aki [73b:] bennem hiszen. meg nem szomjuhozik.,
15 ezekel arra tanitván bennünket, hogy ő volna Isteni eledele az
olyan lelkeknek. kik ötet eszik, hívén ő benne élő hittel,
és szeretettel. és akik ötet eszerént eszik, meg³⁸⁹ érdemelik
azt a bóldóg életet. a melyben tellyeségel. és örökösön meg
elégitetnek, az után ismét mondá, hogy minek utánna látták
20 volna ötet, és bizonyási volnának anyi sok tsuda tételeinek,
még is ő benne nem hinnének, és azon hihetlenségekért,
el vesztenék azt anagy hasznot. amelyet el fogják nyerni
azok, a kiket az atya küld hozája, a mely haszon, az utolso
napon valo fel támadásból., és az örök életnek birtokából
25 áll, mind azon által. a sidok tsak zugolodnak vala magok
közöt, mondván hát nem ezé a josef fia, nem üsmerjüké az
annját, ? hogy mondhattya tehát hogy az égből szállot alá,
a kristus nem hogy valamiben hajtot volna zugolodásokra,
de még nagyobbban meg bizonyittá azokat az igazságokat.
30 amelyekért zugolodának, és minek utánna meg mutatta
volna nékik ezen szavai szerént az irásnak, hogy mindnyájo-
kot meg tanittya az Isten, minden pedig valakit azö atya
meg tanitot. ő hozája menne, és hogy ök magok, azért nem
mennek hozája, mert nem értenék annak a szavát, aki ötet
35 küldötte., azért ujontában meg mondá nékik, hogy ő volna
az életnek kenyere, a manna nem mentheté meg ahaláltol.

³⁸⁸ vagyok [v—a-ból javítva.]

³⁸⁹ meg érdemelik [g—r-ből javítva.]

azokat akik azt ették, de azö. [79a:] teste. olyan menyből le szállot kenyér. a mely örök életet adna azoknak, kik azt ennék., ezeken aszokon még jobban meg ütközének, és vete- kedni kezdének egy más közöt mondván, hogy hogy adhattya 5 nékünk a maga testét eledelül, ? ö pediglen meg bizonyítottá nekik, hogy az ö teste valóságos étel volna, és azö vére. valóságos ital. és hogy örök élettyek nem lenne. hogy ha azö testét nem ennék, és ha azö vérit nem innák., és hogy az olyan aki ezeket táplálja magát, az utolsó napon fel fog 10 támadni, és örök élete lészen. végtire azt is ki nyilatkozta- tá nekik, hogy az ö teste mitsoda³⁹⁰ nagy dolgokat fogna munkálodni az olyan lelkekben kik azt érdemesen veszik. mondván, a ki az én testemet eszi, és az én véretem isza, én bennem. marad, és én ö benne, és élni fog én érettem, 15 valamint én élek az atyáért, aki engemet küldött.

Mind ezek az igazságok. a melyeket prédikálta. a kristus. a karfarnaumi synagogában. igen meg botránkoztaták a sidokot. sőt még sokakat atánitványok közül is, a kik azokat halván, mondák, ezek igen kemény beszédek, ki 20 halgathattya azokat, ök igen betű szerént magyarázák azt, a mit lelki értelem szerént kellett volna érteni, azt gondolák, mondgya szent ágoston. hogy az ö testét más képen nem lehetne enni, hanem azt darabokra kellene metélni, valamint a mézár székben való hust, és ök azt nem tudták, hogy 25 [79b:] mind a³⁹¹ hit által lehet az embernek. akristus testé- vel táplálni magát, mind pedig valósággal. is fogják azt enni az Eucháristiában, a kenyérnek színe alatt, olyan formában hogy attól nem fognak irtozni, De nem hogy tisztelettel hitték volna. azt, a mit nekik maga az igazság monda, 30 meg nem³⁹² várván hogy meg magyaráza nekik a mit nem értettek, hanem még meg ütközvén³⁹³ mondásán. el hagyák ötet, és nem akarának³⁹⁴ többé tanítványi lenni. Az apostolok. okosabbak lévén mint sem ezek ahüségtelenek., mivel hogy a kristus kérdé töllök, hát ti nem akartoké ti is engemet el

³⁹⁰ mitsoda <mitsoda> nagy

³⁹¹ a hit [a — beszúrás.]

³⁹² nem [Beszúrás világosabb tintával.]

³⁹³ meg ütközvén [t—d-ből javítva.]

³⁹⁴ akarának [akárának-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

hagyni? péter atöbbinek képében felelé. oh' uram kihez mennénk mi? nalad vagy az örök életnek beszéde, mi azt tudgyuk, és hiszük. hogy te vagy a kristus. az Istennek fia. mind azon által. atizen kettő³⁹⁵ között, akik ahüségiben meg
5 maradának. vala egy, a ki el árulá ötet. ugy mint judás iskáriotes. és jésus a ki azt tudta, még előre meg mondá annak anyomorultnak hüség telenségit. mondván, nem tizen ketten választottalaké én titeket. ?³⁹⁶ még is mind azon által egyik közületek, ördög.

10 A husvéti innepek közel valának. amidön³⁹⁷ akristus az ött kenyeret meg szaporittá. ki is tettzik a szent jános mondásiból, hogy akristus nem mene jérusá-[80a:]lemben ezekre az innepekre. mivel ez az Évangyélista azt mondgya, hogy az után galiléában marada, nem akarván judéában
15 maradni. mivel a sidok halálra keresik vala. az irás tudok., és a farisaeusok kik jérusalemből jöttek vala. Jésus mellé gyülekezének. észre vevén pedig azt hogy atanítványi. nem igen hajtanának arra hogy akezeket meg mosák étel előtt. panaszolkodának is néki ellenek. nem azért hogy lett volna
20 a törvénynek arra valamely parantsolattya. hogy nem volna szabad mosdatlan kézel enni, hanem azért, mert a farisaeusok. sok olyan emberi hagyásokat tésznek vala atörvényhez. a melyeket némelykor inkább meg tartották mint sem magát atörvényt. ezért is mondák. akristusnak.³⁹⁸ ate tanítványid.
25 miért nem tarttyák meg arégi hagyásokat, nem mosván meg kezeket az étel előtt, jésus is kérdé töllök. hát ök³⁹⁹ mért szegnék meg a törvényt. az emberi hagyományokért., és miért példának okáért hitetik el azt egy fiuval., hogy az Isten előtt kedves az ő ajándéka, ha szinte nem tiszteli,
30 és szükségben hagyja is szüléit. el hagyatván véle eszerént. az emberi hagyományokért. az Isten parantsolattyát. a mely tellyeséggel parantsollya a fiaknak. hogy tisztelleyék. és segittsék szüléjeket, az után meg mutatá nekik, hogy minden hagyományokal. tsak kép mutatok. és ő rollok mondotta az

³⁹⁵ kettő [e—ö-ből javítva.]

³⁹⁶ ti(te)teket. ?

³⁹⁷ amidön <amidön.> akristus

³⁹⁸ akristus.k.

³⁹⁹ ök <még> mért

Isten Isaiás által. ez a nép tsak az ajakával tisztel en-**[30b:]** gemet, de a szive, távul vagyon töllem. az után magához hívá a népet, és fel szoval mondá. halgasatok. engemet, és érttsétek meg a mit mondok néktek, nem a fertezetteti
 5 meg az embert a mi a szájban mégyen, hanem a mi abból származik. a fertezetteti meg. erre hozája közelgetvén az apostolok. mondák. néki. hogy a farisaeusok ígen meg botránkoztanak. ezen a szavain. de ő felelé nékik, minden plántalás. a melyet nem az én atyám plántált. többől ki szaggatatik.
 10 és hagyák el⁴⁰⁰ azokat a vakokat, akik más vakokat vezetnek. akikkel ők is averemben esnek, az után különösön lévén,⁴⁰¹ a tanitványi kérék hogy magyarázná meg nékik azt apélda beszédet. a ki is mondá nékik, nem értiteké azt, hogy a mi az emberben mégyen, az, az étel, a pedig ötet meg nem
 15 fertezetteti, de a mi a szivből származik. a meg fertezetteti, ugy mint a rosz gondolatok. gyilkoságok, házaság törések, hamis bizonyságok. és közönségesen minden vétkek.⁴⁰² ugyan ezek tészik valójában az embert tisztátalaná. és nem a, ha mosdatlan kézel eszik.

V
 A Kristus
 egy ör-
 dögös
 leányt
 meg sza-
 badít.
 matth.
 15
 mark 7

20 Jésus el⁴⁰³ mene az után, tyrus. és sidon részeire. eleiben mene egy pogány aszony. és nagy kiáltással mondá. uram, dávidnak fia könyorüly rajtam. az én leányom nyomorultul gyötrettetik az ordögtől, amelyre egy szót nem felele.⁴⁰⁴ az apostolok pedig kérék vala. hogy engedné kérésit. és had ne alkalmatlankodnék anyit. jesus felelé nékik., nem küldetem **[81a:]** másokhoz. hanem az Izrael házának el veszet juhaihoz, ugy mint a sidokhoz., de az aszony ezen a feleleten meg nem⁴⁰⁵ ütközék. söt még jobban meg bátorodék, eleiben menvén, alábaihoz borula. és imadá ötet mondván. uram segély meg engemet, a ki is mondá néki, várjad, had elégedgyenek. meg elsöben a fiak, mivel nem jó a fiaktól el venni a kenyeret. és az ebeknek⁴⁰⁶ vetni, az ugy vagyon uram.

⁴⁰⁰ hagyák el <öket,> azokat [Törlés a sor elején.]

⁴⁰¹ lévén, [l—k-ból javítva.]

⁴⁰² vétkek. <u> ugyan ezek [Tollhiba.]

⁴⁰³ el mene [el — beszúrás.]

⁴⁰⁴ fele. [Íráshiba felele helyett.]

⁴⁰⁵ nem [Beszúrás.] ütközék. <de> söt

⁴⁰⁶ ebeknek <h> vetni,

felelé az aszony. de a kölykek. tsak esznek a fiak kenyerének asztal alá hullot morsalékjából, erre mondá Jésus, oh aszony nagy ate hited. légyen néked kívánságod szerént. eredgy el, mivel. ezekért a szavaidért, az ördög el hagyta
5 leányodot. az aszony házához. térvén, meg gyógyulva találá leányát..

VI
A kristus
egy sü-
ket, 7 és
néma
embert
meg gyó-
gyit.
matth.
15
mark 7

Jésus pedig a genezárethi tó mellé viszá térvén. egy olyan embert vivének eleiben. a ki süket, és néma vala, és kérék ötet, hogy tenné reája kezeit, akit is ki vivén anép közül,
10 különös helyre vivé, az ujjait a füleiben tevé, és anyálából a nyelvére, az után az égre emelvén szemeit, nagy suhajtásal mondá, ephpheta, a mely, a syriai nyelven azt⁴⁰⁷ teszi, nyilyál meg. afülei ennek az embernek azonnal. meg nyilá-
nak, és anyelve meg oldaték, ugy anyira. hogy mind hallot.
15 mind beszélt. akristus. meg tiltá azoknak. akik látták ezt tsudát. hogy senkinek ki ne mondanák. de mentől inkább tiltá, annál inkább hirdetik vala, és nagy tsudálkozásokban. ezeket mondogyák vala, ő mindeneket jól tselekedet, a süke-
teket halloká tette, és a némákat szolloká.

VII
Jésus,
négy
ezer em-
bert meg
elégít hét
kenyerél.
matth.
15
mark 8.

20 **[B1b:]** Jésus fel mene az után egy hegyre, és igen sok⁴⁰⁸ nép mene utánna, sok féle betégeket is vivének eleiben. akiket mind meg gyógyittá, mindnyájan ditséretet adnak vala az Istennek. atsudákért, és az a sok nép. örömel kísérte azt. aki annyi tsudákat tett üdveséges tanításihoz, ugy tet-
25 ztet mint ha az eledelt is el felejtették volna, de akristus üsmervén szükségeket, mondá atanitványinak, szánakodom ezen anépen, mivel már harmad napja⁴⁰⁹ hogy velem vannak, és nintsen mit enniek, és étlen nem akarom öket el botsátani, hogy az uton el ne fogyatkozanak. mivel sokan közüllök,
30 meszüinen valok, mondák néki a tanitványi, hol vehesünk ilyen pusztában. elegendő kenyeret hogy meg elégithessünk anyi népet? jésus kérdé töllök, hány kenyeretek vagyon? akik felelék néki, hogy hétt. és egy néhány halatska, mind-
gyárt le ülteté anépet, meg áldá a hét kenyeret, és ahalatska-
35 kot., és aztanyitványival el osztogattatá a nép közöt. mindnyájan meg elégedének, noha valának. negy ezer férfiak.

⁴⁰⁷ azt <d> teszi,

⁴⁰⁸ sok [Beszúrás.]

⁴⁰⁹ napja [naptol-ból javítva.]

az aszonyokon, és a gyermekeken kívül. a néptől maradot darab kenyérel. hét kosár meg telék.

Mihent anépet el botsáttá. azonnal hajora üle. és dalmanuta részeire mene. a mely a genezarethi tonak nap keletire esik, gerása. és korozain között, magedán szélyin. a fariseusok, és a saduceusok hozzája menének hogy⁴¹⁰ kísérttsék, és vetekedvén ő véle, ujontában arra kérék. hogy mutatt[82a:]na valamely jelt. az áerben, de nem hogy kéréseket bé töltötte volna ezeknek ahihetetleneknek. a kik nem akarának hinni anyi sok tsudáknak. de a szemekre hányá. hogy tudgyák meg jövendölmi. az áernek sok féle változásiból. a hideget. és a meleget, az esöt, és a jó idöt, de azt nem tudgyák meg. különböztetni ami igaz, se azt meg üsmérni anyi jelekből. hogy a messiás el jövetelének boldog ideje el érkezet volna, az után nagyot fohászkodván. ismég azt felelé, amit annak elötte felelt volt. ez a meg romlot. és parázna nemzettség jelt kér. de más néki nem adatik a jonás proféta jelinél. az után⁴¹¹ el hagyván öket, által mene avizen atanitványival. akiknek mondá. meg lássátok.²⁰ és ojátok magatokat. a farisaeusok, és a sadduceusok kovászától. és a herodes kovászától. az apostolok azt gondolák. hogy azért beszélne nékik akovászrol. mert el felejtették volt. kenyeret vinni magokal. és hogy tsak egy kenyerek volt a hajoban, erősen is meg feddö öket, az ő kitsiny hitekért.²⁵⁴¹² azért, hogy nem figyelmeznének jól arra a mit látnának az ő sziveknek vakságárol. mely nem engedi meg nékik hogy meg foghassák, és hasznokra fordithassák mind⁴¹³ azt, a mit ő elöttök tselekeszik, és arrol. hogy olyan hamar el felejtették volna a mit láttanak. azután kérdö töllök.³⁰ hogy hány kosárt töltöttek meg az ött kenyérből. a melye[82b:]kel. ött ezer embert meg elégitet, és a hétből, a melyekel négy ezeret elégitet meg. az után elejekben adá. hogy az elméjeket. nem az olyan kenyére kellene fordítani., amely tsak atestet táplállya, és nem⁴¹⁴ tsak az idejg valo szükségek-

⁴¹⁰ hogy <f> [?] kísérttsék,

⁴¹¹ az után <által mene> el hagyván öket, által mene

⁴¹² hitekért. <és> azért, [Törlés a sor végén.]

⁴¹³ mind [d-t-ből javítva.]

⁴¹⁴ nem [Beszúrás.]

ről. a melyekről ő könnyen tehet. a mikor néki tettzik, hanem figyelmeteséggel kel nékik halgatniok a lelki igazságokat, a melyekre őket taníttya a természet szerént való dolgoknak nevek, és színek alatt, és azt meg tudniok, hogy a mely kovász-
5 rol szollot nékik, az, a farisaeusok, és a sadduceusok, meg romlot tanításit jelenti.

IX
A kristus
egy va-
kot meg
gyógyít
mark 8.

Bethsáidában menvén atánitványival. ót egy vakot vivé-
nek eleiben, és arra kérék hogy tenné reája kezeit. meg
fogá avakot kezeinél fogva, és ki vivé avárosbol. ót nyálá-
10 val⁴¹⁵ meg kené szemeit, és reá tévén kezeit kérdé tőlle ha
látnaé. valamit? avak felelé, hogy látná az embereket jární,
akik úgy tettzenek néki mint ha fák volnának, akristus
ismét szemeire tévén kezeit, avak jobban kezdé látní. és
egészen meg gyógyula. az után az Isten fia házához küldé
15 ötöt meg parantsolván néki, hogy senkinek ne mondaná.

X
sz. péter.
Isten há-
nak va-
lya lenni
jesust.
matth.

16.
mark. 8
luk. 9.

A kristus meg indulván onnét. filep Cesárea nevü város
körüli való falukban mene; midön utban volna, kérdé [83a:]
atánitványitol. hogy mit mondanának az emberek öfelölle?
akik is felelék. hogy némellyek ötöt keresztelő szent jánosnak
20 tartanák, némellyek Illyésnek, vagy jérémiásnak, és meg
mások. hogy valamelyik a proféták közül támadat volna fel.
de ti. magatok, kérdé töllök, minek mondotok engemet lenni. ?
felelé néki péter, te vagy akristus. az élő Istennek fia. erre
mondá néki Jésus. boldog vagy simon. jonás fia. mert se
25 nem atest, senem avér. nyilatkoztatták ki azt néked, hanem
az atyám aki menyekben vagyon., én is azt mondom néked.
hogy te péter. vagy, (az az kö). és erre a köre fogom építeni
az én anyaszent egy házamat, és a pokolnak kapui azon
soha erőtt nem fognak venni, kezedben adom a menyeknek
30 kulcsait, valakit meg kötösz e földön, meg lészen kötözve
menyben is, és valakit meg oldosz e földön, meg lészen ol-
dozva. menyben is.

XI
A kristus
meg je-
lenti ha-
lálát. ta-
nitványi-
nak.
matth.
16.
mark 8.
luk. 9.

Meg parantsolá az után az apostolinak. hogy ki ne hirdes-
sék hogy ő volna az Isten fia, az után arrol kezdé nékik
35 beszélleni, hogy miket fogna szenvedni. mint Isten fia.
azt is kezdé nékik mondani, hogy néki jérusalemben kellet-
nék. menni, ót üldözni fogják, a papok, az iras tudó doktorok.

⁴¹⁵ nyálával [Első l—j-ből javítva.]

5 ót sokat fog szenvedni, őt meg is öletetik. de harmad napon
 fel fog támadni, péter. a ki buzgo szeretettel szereti vala
 a kristust, az ilyen beszédeket nehezen halgathatá. a mint
 is. [83b:] hogy. félre vivén akristust. feddeni kezdé ötet.
 10 mondván. oh! uram az Isten ne adgya hogy azok történnye-
 nek rajtad. de a kristus keményen meg feddé őtet, azért,
 hogy miért ártaná magát atanáts adásban. és hogy tsak
 testi szeretettel volna hozzája, és nem láthatná által. az
 Istennek szándékit, azért is mondá néki, a többi halattára,
 15 meny hátra sátán botránkozásomra vagy nékem, mert nem
 érted az Isteni dolgokat, hanem tsak az emberit, mind ezek⁴¹⁶
 tsak az apostolok közöt menének végben. de akristus magá-
 hoz híván anépet, hirdetni kezdé mindennek, azokat az
 igazságokat. amelyeket péter. meg nem foghatá a midön.
 15 a haláltól el akará ötet fordítani. mivel meg mondá minde-
 neknek, hogy ötet ugy követik. ha ellene mond ki ki magának.
 és ha ki ki viseli amaga keresztét minden nap. ha ki magát
 el veszti ő érette, és az évangyéliumért, a magát üdvezitti, aki
 pedig más képen akarna üdvezülni, a magát el vesztené.
 20 és hogy semmit sem használ valakinek., ha az egész világot
 el nyeri is. ha magát el veszti, hogy még el fog jöni a maga
 ditsőségében, hogy meg jutalmaztassa kinek. kinek tseleke-
 detit., és akoron szégyenleni fogja az attya elöt. mind azokat,
 kik mostanában ötet szégyenlik⁴¹⁷ és az ő igéit az emberek
 25 elött, és hozzá adá, hogy volnának olyanok a halgatok közöt,
 kik meg nem hálnának addig, még meg nem látnák ötet,
 országában, és fényes ditsőségében.

[84a:] A kristus bé is tölté ezt a mondását nyolcz napok
 mulva, maga mellé vevén. pétert, jakabot. és jánost, fel
 30 vivé őket egy nagy hegyre. a hol. imádkozni kezdék, és az
 alat a még imádkozék. az ő orczája. oly fényesé lett, valamint
 a nap. és az ő ruháji oly fejéreké lettek valamint ahó.
 a három apostolt azonban., az álom. el nyomta vala, de a
 midön fel ébredtenek. egészen el változva láták urokat.
 35 az az, mind más formában. mint addig látták, mivel abban

XII
 Jésus szí-
 nében
 ahegyen
 elváltó-
 zik.
 matth.⁴¹⁸
 17
 mark. 9
 luk. 9.

⁴¹⁶ mind ezek <az> tsak az apostolok

⁴¹⁷ szégyenlik

⁴¹⁸ matth. <14> 17

aditsőségben látták, a melyben, meg ígérte volt. hogy meg láttyák némelyek, és más két embert is⁴¹⁹ látának mellette, akikkel haláláról beszélgete; észre is vevék, hogy annak akettőnek, az egyike mojses volna, a másika Illyés, és a
5 midön el akarának valni Jesustól., péter hogy meg tartoztathassa őket, mondá a mesterének, uram mi itt jól vagyunk., ha akarod tsinályunk itt három hajlékot. egyet néked, egyet mojsesnek, egyet Illyésnek, de az alat amég ezeket mondgya vala, nem tudván, az évangyélium szerint, hogy
10 örömben mit mondot. egy fényes felhő környül vevé azokat, akiket meg akará tartoztatni, és szozat⁴²⁰ lön aködből mondván, Ez azén szerelmes fiam., akiben. jól kedvem tölt. ötet halgasátok a fényes köd, és a szozat anyira **[84b:]** meg rettenté ezt a három tanitványt, hogy artzal a földre
15 esének. a kristus melléjek mene. kezeit reájak tevé, meg bátorittá, és fel költé őket, akkor tekintvén minden felé, tsak egyedül Jésus láták, alá menvén az után a hegyről, a kristus meg parantsolá nekik, hogy senkinek ne mondanák amit láttak, volna, mind addig valamég az ember fia halottaiból fel nem tamodna, ök engedelmeskedének ennek aparantsolatnak, de az utolso szokot meg nem értheték. és egy mástól kezdék kérdezni, hogy mit akart mondani. ezekel aszokal. mind addig valamég az ember fia halottaiból fel nem támadna. az után Illyésről tudakozódának a kristustól.
20 mondván, miért mondanák azt. az irás tudo doktorok, és a farisaeusok hogy a messiás elöt kellett el jöni ennek a profétának, a kristus felelé nekik, hogy Illyésnek valójában el kellett nék. jöni. a ki is sokat fog szenvedni valamint az ember fia. és hozá tévé, hogy már el jöt volna, a sidok ötet meg nem üsmerték, és ugy bántak véle. a mint akartak, és az ember fiával is ugy fognak banni valamint az ő elől járójával. az apostolok ebből afelelethből észre vevék. hogy keresztelő jánosrol akarna szollani, aki is az Illyés lelkével. és erejével. meg előzte volt akristus első el jövetelét, valamint Illyésnek.
30 kel. a maga személyiben meg előzni, a kristus második el jövetelét.

⁴¹⁹ is [Beszúrás.]

⁴²⁰ szozat [szozat-ból javítva.]

[85a:] Más nap Jésus azon helyre érkezvén, ahol atöb apostolok valának, igen sok népet talála vélek együt, és doktorokat⁴²¹ kik vetekeének vélek, a nép pedig mihent meg látá, az Isten fiát. nagy örömel eleiben futá. és köszönté,
5 Jésus pedig kérdé a doktoroktól., hogy mit vetekeének magok között, azon órában egy ember a sereg közül a lábaihoz borulván. kéré hogy szánná meg fiát, mivel az apostoli meg nem gyógyithatták, az a gyermek.⁴²² havi koros, és ördögös, volt. a ki is némává tette vala ötet, és igen kinzotta, mivel a
10 mikor meg rakadta ötet, a földhöz tsapta. sokszor atüzben. és a vízben vetette, és nagyon hánta vetette ötet, anyira hogy a gyermek kiáltozot, tajtékozot, a fogait tsikorgatta, és el száradot. és agonosz lélek, minek utánna esze törte és szaggatta volna, alig távozek el egy kevesé⁴²³ tőlle. a sidok
15 hitetlensége., akik még egészen nem hittének akrisztusban. noha anyi tsuda tétéleit látták, sokal nagyob. és veszedelmeseb nyavalya volt, mint sem ezé az ördögösé, ezen ókból is mondá nékik, oh ! hitetlen és el fordult nemzettség, meddig lészek nálatok, és szenvedlek titeket; hozátok előmben a
20 gyermeket, a kit alig vitték volna eleiben., hogy az ördög le. tsapá aföldre. és hánti vetni kezdé. akrisztus kérdé az attyától.⁴²⁴ hogy mioltától fogvást volna a gyermek abban a kinban. ? a ki is. felelé. [85b:] hogy gyermekségítöl fogvást. de ha valamit tehetz rajta, könyörüly rajtunk, és segits
25 bennünket. jésus mondá néki, ha hihetz. mindenek lehetségesek annak a ki hiszen. agyermek attya, azonal fel kiáltá köny hullatásokal., hiszek uram, segélyed az én hitlensége-
met, az az, hogy ted egészé, az én hejános hitemet, hogy had érdemelhesse meg a fiam gyógyulását. erre jésus fenyegetve
30 mondá agonosz léleknek, siket, és néma lélek, meny ki ebből agyermekből, én parantsolom néked, és soha viszá ne térj. azonnal. agonosz lelek. kiáltván. és szaggatván a gyermeket., ki mene belölle, és mint egy holtan hagyá. jésus pedig kezit

⁴²¹ doktorokat [d—a-ból javítva.]

⁴²² gyermek. [g—h-ból javítva;] havi koros, és ördögös, volt. [völt. — beszúrás.]

⁴²³ kevesé [kevésé-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁴²⁴ az attyától. <mi> hogy mioltától

fogván a gyermeknek. fel emelé. és egésségesé⁴²⁵ viszá adá az attyának. az egész nép pedig álmélkodik vala. az. Istennek nagy hatalmán.

Jésus pedig midőn viszá tért volna aházban. az apostolok.
5 titkon kérdék tőlle. hogy ök miért nem üzheték ki azt az ordögöt, felelé nékik, hogy az ő hitlenségekért, hogy ha pedig egy mustár magni hitek volna, tsak egy szoval. a fákot, és a hegyeket. más helyre vihetnék, és hogy az olyan ordögöt. tsak az imádság., és az böjtölésel lehet el üzni. minden
10 kéttség. nélkül az apostolok bé vevék ezt az intést. mivel szent lukáts másut fel teszi hogy a mestereket arra kérték mondván, uram nevellyed bennünk ahitet.

[36a:] Az alat, a még mindenek tsudállják vala. a nagy dolgokat. melyeket Jésus tselekedék. mindenüt ahol el
15 mene, ő maga tsak azon gondolkodék hogy miképen készühesse tanítványit az ő gyalázatos halálához, erre valo nézve még másodszor is elő hozá nékik, és azt kíváná tőlök. hogy halgassák figyelmeteségel. és tarttsák meg szivekben ezeket aszokat; Az embernek fia, az emberek kezében adatik,
20 kik meg öletik ötet, és harmad napján fel támad, ök pediglen ezeket a szokot meg nem érték. és ez a jövendölés oly nagy keserüségben veté őket, hogy annak magyarázattyát. nem merék tőlle meg kérdeni.

Onnét meg indulván, által menének galiléán, és kafarnaumban
25 érkezének. ót az ado szedök azt kérdék pétértől hogy ha amesterek nem fizetneé adot.? a ki is felelé. hogy fizetne. mihent ahazban mene., jésus meg előzván ötet, kérdé tőlle. a földi királyok kiktől vesznek adót, a magok fioktólé vagy az idegenektől.? az idegenektől felelé péter, tehát, mondá
30 néki jésus, a fiak mentek az adotol; ezt akarván abbol ki hozni, hogy ő egyetlen egy fia léven Istennek. annál inkább nem tartoznék fizetni az embereknek. de mint hogy meg ne botránkoztassuk őket. mondá Jésus. eredgy vesd a vízben a horgot, és aleg első halat melyet fogsz, huzd ki, és nyisd
35 fel a száját, és négy drámmi ezüst pénzt találsz benne, adgyad nékik. érettem, és magadért. ugy mint harmintz polturát.

⁴²⁵ egésségesé [Szóvégi sé—n-ből javítva.]

uk. 17.
5.

XIV
A kristus
halálat
meg jö-
vendöll,
és az
adot meg
fizeti.
matth.
17
mark. 9
luk. 9.

XV
A krisztus
meg fed-
di. ata-
nitvá-
nyok.
nagyra
vágyásit.
matth 18
mark. 9
luk. 9.
és 17.

[86b:] Ugyan azon időben, a Jésus tanítványinak olyan gondolat foglalá el elméjeket, hogy melyik volna közöttök a leg nagyobb, és az egész uton, ezen vetekedének egy más között, amidőn pedig ahához érkeztek volna. Jésus tudván minden szivek gondolattját, kérdé tőlök hogy min vetekedének, egy más között, ők pedig nem merék meg mondani, de amidőn mind atizen kettőt maga eleiben hitta volna, akkor kérdék tőle közönségesen, hogy ki volna leg nagyobb amenyeknek országában.? felelé nékik, havalaki első akar lenni, amindennel utolsóbb lészen, és szolgálja mindeniknek és az után magához híván egy gyermeket, közikben állittá,⁴²⁶ meg ölelé, és mondá, ha meg nem tértek, és hasonlok nem lészték a kisdedekhez, bé nem mentek amenyeknek országában., a lenne pedig őtt nagyobb, a ki magát meg alázván, olyanná lenne mint az a kisded, a ki előttök vagyon., aki pedig egy olyan kisdedet fogad bé., ötet magát fogadgya bé., aki pedig ötet fogadgya bé. olyan, mint ha azt fogadná bé. aki ötet küldötte, erre mondá néki jános, mester, mi egy olyan embert láttunk, aki ate nevedben, ördögököt üz, de mi azt meg tiltottuk néki, mert nintsen ami társaságunkban, akrisztus ezt nem hagyá jóvá. és meg mutatá néki, hogy az az ember, nem egy könnyen káromlaná azt, akinek nevében tsudákat tselekeszik, és mint hogy nem volna ellenek, ne is tekinttsék azt, mint ellenségeket, azután ismét akisdedekről szolla, az az, az alázatosokrol., mond-[87a:]ván, jaj azoknak, akik meg botránkoztatták azokat, jób⁴²⁷ volna azoknak, ha egy malom kö lévén anyakokon, atengerben vetetnének, mint sem meg botránkoztatni, egyet a kisdedek közül, kik én bennem hisznek., és akiket az angyalok örzik, akik szüntelen láttyák, az Istennek színét.

Az után mondá hogy avilág tele botránkoztatással, szükségés hogy botránkoztatás légyen, de jaj annak aki által lészen, hogy pedig azt el lehesen kerülni, a pokolrol kel gondolkodni,⁴²⁸ ahol, a féreg, mely akárhozattakat gyöttri, meg nem hall, ót a tűz soha el nem aluszik, és nem hogy őket meg emészténé,

⁴²⁶ állittá,⟨s⟩

⁴²⁷ jób⟨ban⟩ volna

⁴²⁸ kel gondolkodni [g—k-ból javítva.]

de sőt még olyan. mint a só. mely őket meg oltalmazza a rothadástól. úgy hogy örökké gyötressenek, de hogy el lehessen kerülni azt az irtoztato büntetést. meg kel válni mind attól. a mi alkalmatoság lehet a meg esésre, és erre való nézve. ⁵ ha más képen nem lehet. el kel vágnunk lábainkot, és kezeinket, és ki vajnunk szemeinket, az az, hogy meg kel magunkot fosztanunk. a leg hasznosab és kedveseb dolgoktól is. a midön azok avétekben ejthetnek minket.

XVI
rendet
szab
mind az
intésre,
mind
abotsá-
natra.
matth.
18.
uk. 17.

A botránkozástól való el távozásnak., nem kel hogy el⁴²⁹
¹⁰ olttssa szívünkben a szeretetet, a melyel tartozunk azokhoz akik azt okozák. ugyan erre való nevezve adgya nekünk az Isten fia. azokat a szép rendeket, hogy miképen. inttsük meg azt a ki gonoszul tselekeszik, és botsásunk meg néki ha meg bánt. **[37b:]** mivel azt akarja. hogy különösön meg ¹⁵ fedgyük azt, aki meg bántot, úgy hogy meg nyerhesük ötet, ezen magunk viselésivel ha lehet, hogy ha pedig akülönösön való feddés nem használ, két vagy három bizonyság előtt fedgyük meg ujontában. és hogy ha azis haszontalan volna, az egész anyaszent egy háznak tudtára kel adni, ha az anyaszent egy házat sem halgattya, semi társaságod ne légyen véle. valamint egy pogányal. és hitetlenel. hogy pedig az anyaszent egy ház ki rekeszthesse egyeségéből az olyat. aki árthatna. a több fiainak. hatalmat ad néki a kötözésre, és a meg oldozásra. meg bizonyítván néki, hogy⁴³⁰ menyek-
²⁰ ²⁵ ben. jóvá hagyta. mind azt, valakit meg fog kötözni, vagy oldani eföldön.

Azt is parantsolya, hogy a midön az intés hasznos volt, hogy meg botsásunk annak. aki meg bántót, nem tsak egy szer, hanem hétszer napjában, hogy hanapjában hétszer ³⁰ kérnek töllünk botsánatot. az az, hogy mindenkor meg kel botsátani annak., a ki meg bánván tselekedetét. botsánatot kér, mivel. péter. kérdést tévén eziránt a kristustól. hogy hányszor⁴³¹ kelletnék meg botsátani attya. fiának, ha hétszer elegendő volnaé, Jésus felelé. néki, nem mondom hogy tsak ³⁵ hétszer, hanem hetven hétszer. hogy pediglen meg mutassa

⁴²⁹ el olttssa [el — beszúrás.]

⁴³⁰ hogy menyekben. [h—m-ből javítva.]

⁴³¹ hányszor [y — későbbi betoldás.]

néki mitsoda szükséges mindenkor készen lenni a megbotsátásra. egy királyrol valo példa beszédet monda nékie. a ki számot vévén szolgaitol., egy atöbbi kö-[88a:]zöt olyan találkozték. aki igen nagy summa pénznel tartozot

5 neki. és azt meg nem fizethette. a király parantsolá hogy adnák el ötöt, feleségestöl. gyermekestöl. és minden joszágát; de eza szolgál a lábaihoz borulván. kéré hogy békeséges türésel lenne, és mindeneket meg fizetne. ez a nyomorult szolgál. alig mene⁴³² ki a király elöl., hogy egy más szolgál

10 társára találván, aki néki tsak kevés suma pénznel volt ados. mind azon által. ö azt nyakon. ragadá. epediglen. le borulván igen kéré azon. hogy adna időt néki. és mind meg fizeti. de ö ezt meg sem halgatván a tömlöztben téteté; a kiraly ezt meg tudván, eleiben hivatá ezt aháladatlan szolgát. szemekre

15 hányá embertelenségit. ahohérok keziben adá, hogy őt lenne mind addíg valamég meg nem fizetné adoságát., akristus ezt meg magyarázá mondván. így bánik az én menyei atyám is veletek., ha meg nem botsátotok ki ki az ő atyafiának szivetekből

20 A kristus eszerént oktátván tanítványit galileában. némelyek az atyafiak közül. kik nem hisznek vala ő benne. nem szenvedheték azt. hogy tsak a falukban maradna, holot az országnak fő városában kellene magát meg mutatni, és őt fényeskedni tsuda tétéleivel. esztendőben három nagy innep

25 volt. a melyekre tartoztanak a sidok jérusálemben el menni. azokra az napokra, végphetetlen nép gyülekezék abban avárosban. [88b:] azok pedig. a husvét, pünkösdi, és a sátoros inneppek valának, ezt az utolso innepet a.. septemperi holdnak. 15 napján üllötték, 8 napig. azon idő alatt, a sidok leveles szinek alatt laktanak. annak emlékezetire, hogy a pusztában

30 negyven esztendeig maradtanak sátorok alatt., ennek az innepnek ideje el közelítvén. hihető hogy a kristus atyafiainak a nem tettzet. hogy nem ment jérusálemben. se a husvéti. se a pünkösdi innepekre., azt jovallák⁴³³ néki hogy

35 leg aláb a sátoros innepekre oda el menne. és mutatná meg magát az egész nép előtt, és had látnák tsuda tétéleit az

XVII
A kristus
jérusálemben
méggyen
a sátoros
innepek-
re.
joan. 7.

⁴²² mene [ment-ből javítva.]

⁴³³ azt jovallák <1> néki hogy leg aláb

ótt lévő tanítványi is, azt felelé nékiek, hogy ők el mehetnek. jérusalemben. a mikor akarják, de ő néki vigyázni kel. magára, mivel ót sok ellenségi volnának, a világ ő reájok semmit nem mondhat, de ötet gyülné azért, mert rendelet-⁵ len tselekedetit szemire hánya, eredgyetek ti hát. mondá nékik, az innepre, mivel. én még magam oda nem mégyek,⁴³⁴ mert az én időm még el nem jött. azok meg indulának, és maga is egy kevés idő mulva meg indula, de mint egy titkon. és samarián által. vévé az uttyát.

XVIII
A kristus
tiz belpokloso-
kot meg
gyogyit
luk. 17.

¹⁰ A midön valamely falun által menne, láta tiz belpoklosokat. akik távul állának tőlle, és fel szoval kiálták néki, jésus, mester. könyörily rajtunk, jésus pedig parantsolá nékik, hogy mennének, és mutatná meg magokat a papoknak. akik is engedelmeskedvén, utyokban meg gyógyulának,¹⁵ egy a [89a:] többi közül., samaritánus, lévén, tehát idegen a sidók⁴³⁵ közöt. amint már azt meg mondtuk. mindgyárt viszá tére uttyából. ditsöitvén az Istent és ajésus lábaihoz. borulván. hálákot ada néki meg gyógyulásáért, jésus pedig hogy nagyob világoságra tégye. ennek az embernek. alázatos²⁰ hálá adoságát. kezdé tőlle kérdeni mint egy tsudálkozva. mind atizen nem gyógyultaké meg,? hát⁴³⁶ hol vagyon atöbb kilentz,? nem találkozik a többi közül más, tsak ez az idegen. aki viszá tért volna ditsöíteni az Istent., mondá néki Jésus, kely fel. meny el. ate hited meg szabaditot téged.

XIX
A kristus
a temp-
lomban
tanyit.
joan. 7.

²⁵ Azonban pedig a sidok keresik vala jésust az innep első napokon, és sokat beszélének vala egy más közöt felölle, némellyek mondák. hogy jó Istenes ember volna, mások pedig hogy tsalárd, és tsak anépet hiteti. jésus pedig az innep⁴³⁷ alatt jérusalemben érkezvén. atemplomban kezde tanyítani, a melyen igen tsudálkoznak a sidók, akik azt meg nem foghatak, hogy tudhatta olyan jól az írást, holot ők nem látták ötet tanulni, erre meg felele nékik., hogy nem magátol beszélene nekik., és ha az isten akarattyát akarták volna követni. könnyen meg üsmérhették volna. hogy az ő

⁴³⁴ nem mégyek, <mivel> mert

⁴³⁵ a sidók [k — későbbi beírás ó mellé.]

⁴³⁶ hát <hogy> hol [hol <hogy> fölé írva.]

⁴³⁷ innep <fele után> alatt [alatt <fele után> fölé írva világosabb tintával, sorvégen.]

tudománya, annak tudománya. aki ötet küldötte. és a⁴³⁸
 kinek. ő aditsőségit keresi, de mint hogy a törvényt bé nem
 töltenék. nem hogy az igazságot be vennék amelyre tanította
 őket, de sött meg halálra keresik ötet. a nép erre fel kiáltá,
 5 ördögöd [89b:] vagon néked, ki keres tégedet halálra.?
 jésus ezekben. juttatá a harmincz nyolcz esztendös beteget
 akit⁴³⁹ meg gyógyítót vala szombat napon. és hogy azért
 atselekedetiért⁴⁴⁰ mitsoda haragal. voltanak ellene azok, akik
 10 ő magok másokat környül metélnek. szombaton. nem gondol-
 ván. azal meg szegni a mojses törvényit. némely jérusálemből
 valok, tudván hogy mitsoda gyüölöségel volnának a fejedel-
 mek ő ellene, igen tsudálkozának azon, hogy még is oly
 nyilván beszéllene. és semmit nem mondanának néki, egy
 15 mástól kezdék kérdezni, valyon. nem üsmértéké meg a fejedel-
 mek. hogy elégyen valóságal akristus? jésus pedig nagy fel-
 szoval mondá nekik., ti engemet üsmérték, tudgyátok honnét
 valo legyek, mind azon által én nem jöttem magamtól,
 és ti azt nem üsméritek, aki engemet küldöt; szemekre hány-
 ván ilyen formában., hogy ők tsak azt az eredetét tekintenek.
 20 amelyet a földből vett. ugy mint ember, és azt nem üsmérnék,
 a melyet az Istentől vett, akinek is ő öröktől fogva valo egy
 fia; sokan a nép közül hívének ő benne, de az áldozó papok,
 és a farisaeusok. embereket küldének hogy még fognák ötet,
 jésus pedig, akinek, abban az időben kelleték szenvedni,
 25 amelyben az attya el rendelte volt. mondá az örzőknek,
 még egy kevés ideig veletek vagyok, az után viszá térék
 ahoz aki engemet küldöt, keresni fogtok engemet. de meg
 nem [90a:] találtok, és ti oda nem jöhettek. a hová én mégyek;
 a sidok meg nem érték ezeknek a szoknak értelmét. és nem
 30 tudhaták, ha azal fenyegetnéé őket. hogy judéát el hagyja,
 és atöb nemzetekhez megyen. tanítani,

Meg nem foghaták ötet akoron. mert az ő orája nem jött
 volt még el. és az utolso napján az innepnek. nagy fel-
 szoval mondgya vala, ha ki szomjuhozik, jöjjön hozám,
 35 és igyék, ha ki én bennem hiszen, annak. élő viznek. folyo

⁴³⁸ a kinek. [a — beszúrás.]

⁴³⁹ akit [t — későbbi beírás i mellé.]

⁴⁴⁰ atselekedetiért <mitso> mitso [A javítás a törlés fölé írva a sorvégen; új sor elején:] da

vizei folynak ki szivéből; ezeken érté a szent léleknek bőv-
 séges malasztit. a melyeket menyben menetele után hinté el
 az olyan lelkekben. a melyek hisznek⁴⁴¹ vala öbenne, azonban
 a nép külömb féle gondolattal volt iránta, némelyek profetá-
 5 nak tarták lenni, mások messiásnak üsmérék, és meg mások,
 akik nem tudák hogy bethlehemben születet volna, nem
 tarthaták kristusnak, mivel azt tudtak hogy a kristusnak
 nem galileából valonak kel lenni, hanem bethlehem városából.
 és a david nemzetségéből, a papok, és a farisaeusok, kérdék
 10 az örzöktől, hogy miért nem fogták volna meg ötet, de tsak
 azt felelék nékik. hogy soha ember ugy nem beszélt. mint
 ez az ember. a farisaeusok kérdék töllök, hogy ha olyan
 együgyüek volnánaké hogy meg hagynák magokat tsalatni.
 és egy átkozot népnek akarjáké tevélygé-[90b:]sit követni,?
 15 holot a nagy renden lévőeknek, és a farisaeusoknak részekre
 kel nékik állani, a kik közül még egy sem hinne ö benne..
 Erre⁴⁴² Nicodémus ugyan azon farisaeus. aki éttzaka ment
 volt Jesushoz, elejekben adá. hogy a törvény, senkit meg
 nem itél addig amég meg nem halgattya, de atöbbi mondák
 20 néki, talám te is galiléai vagy? az az, tanítványa. a galiléai
 embernek. ahonnét azt tartották. hogy soha egy proféta
 sem származat. agyülésben semmi végezés nem lévén. el
 oszlék. és ki ki házához mene.

XX
 aházáság
 törésben
 eset
 aszony-
 nak éle-
 tét meg
 menti.
 joan. 8.

Jésus pedig az olaj fák hegyére mene. a mely tsak anyira
 25 volt jérusálemtől, a menyi utat szabad volt tenni szombat
 napon. az az. hat száz lépésnire. és más nap jó reggel viszá
 tére a templomban. a hol le ülven. tanítani kezdé a népet.
 a⁴⁴³ ki melléje gyülekezék. akoron az irás tudók, és a farisaeu-
 sok, házáság törésben taláztatot aszonyt vivének hozzája,
 30 és eleiben álitván. mondák néki. mester. ez az aszony
 házáság törésben taláztatot, mojses pedig azt hagyta nékünk
 hogy meg kövezük az olyat aki olyan vétekben taláztatik,
 mit mondasz erre,? ezt a kérdést pedig tsak azért terjeszték
 eleiben. hogy okok lehesen avádolasra, és el mondassák.
 35 hogy kegyetlen a bünösökhöz, ha azt tanátsollya. hogy meg

⁴⁴¹ hisznek vala [sz—v-ből javítva.]

⁴⁴² Erre [E—e-ből javítva.]

⁴⁴³ a <mely> ki [ki <mely> fölé írva, világosabb tintával.]

kövezék az aszonyt, vagy hogy⁴⁴⁴ a törvényt el akarja rontani, ha azt jóvallya [91a:] hogy meg botsásanak. néki, de Jésus nem felelvén ezekre nékik, le hajola. és az újával irni kezd a földön. és mint hogy sürgetnék a feleletre., fel emelkedék.
5 és mondá nékik. a ki közülletek. véték nélkül vagyon. avesse az első követ reája, az után ismét le hajolván, irni kezdte. a földön, a farisaéusok⁴⁴⁵ szégyenben maradván erre a válaszra, a melyet nem várták és a lelkek üsméreték furdalván őket, egyik amásik után onnét el menének, és az aszonyt
10 egyedül hagyák⁴⁴⁶ jesusal., aki is kérdé tölle, hová lettek azok, akik tegedet vádolának, senki nem kárhoztatotté tégedet. senki uram, felelé az aszony, én sem kárhoztattlak tégedet mondá Jésus, eredgy meny el, és már. ez után ne vétkezél.

XXI
A kris-
tust meg
akarják
kövezni.
joan. 8.

15 A Jésus ellen valo gyűlölsége a sidóknak, hová tovább nagyobra nevedék. de a meg nem tartoztatá. hogy nyilván ne hirdetné nékik az igazságot, mondván, hogy ő volna a világ világosága, és aki ötet követi, nem jár a setettségben, a farisaeusok erre mondák néki, hogy a mely bizonytságot
20 tenne maga felöl, azt bé nem lehetne venni., de ő meg mutatá nékik, hogy rosszul itélnének,⁴⁴⁷ és a mely bizonytságot tészén maga felöl. az igaz volna, és hogy az attya, a ki ötet küldötte. az is bizonytságot tenne rolla. a sok. [91b:] tsuda tételei
által, azt kérdék tölle. hogy hol volna az attya.? azt felelé
25 nekik. hogy ök nem üsmernék az atyát. mert nem akarják meg üsmérni a fiat. ismét mondá nékik, én el megyek, ti engemet keresni fogtok, és ti. ati vétkeitekben haltok meg, ti nem jöhettek oda ahová én megyek, és mint hogy azt gondolák, hogy talám meg akarná magát ölni, hogy utánna
30 ne mehessenek. nyilván meg mondá nékik. hogy ő nem innét alol valo volna, valamint ök, hanem onnét felyül valo. és ha nem hinnének⁴⁴⁸ ő benne., a vétkekben meg hálnának. azt kérdék ő tölle. hogy ki volna.? és azt felelé nékik hogy az Isten fia, de olyan szokal. hogy azt meg nem érték, azt is

⁴⁴⁴ hogy <hog> a törvényt [Törlés a sor elején.]

⁴⁴⁵ a farisaéusok <meg> szégyenben maradván

⁴⁴⁶ hagyák [hagyván-ból javítva.]

⁴⁴⁷ itélnének, <mivel.> és

⁴⁴⁸ hinnének [hínnének-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

mondá, hogy a mikor fel emeltetnék, (ezen érté a keresztet. a melyre szegeszték:) akkor meg üsmérnék, és meg tudnák. hogy semmit nem tselekeszik magától, és hogy valamit mondana nékik, azt mind az⁴⁴⁹ attyától tanulta volna.

⁵ Ezek az igazságok. meg vakitván akevényeket, meg vilá-
gosíták. sokakat olyanokat, akik hívének ő benne, és mondá
nékik. hogy ha hüségel. követnék az ő beszédit, valóságos
tanitványi lennének ő néki, az igazságot meg üsmérnék és
az az igazság szabadoká tenné őket, a sidok mondák néki
¹⁰ erre. hogy ők nem volnának rabok. hanem szabadok. mivel
ők az ábrahám fiai, jesus pedig felelé nékik. hogy minden
valaki vétkezik, rabja avéteknek, és hogy tsak akkor lesznek
valóságos szaba-[92a:]dok, a midön meg fogja őket szaba-
dítani, ők ábrahámnak. test szerént valo fiai volnának..
¹⁵ de meg vetvén az igazságot, és halálra keresvén azt, a ki
nékik aztot hirdeti, azt tselekeszik, a mit ábrahám nem
tselekedet. és más atyának követnék példáját. a kinek
fiaivá⁴⁵⁰ lettek. mert követik, a sidok mondák. hogy ezen
értelem szerént. más attyok nem volna. az Istenen kívül,
²⁰ de jesus mondá nékik, hogy ha az Isten fiai volnának,
az Isten beszédit halgatnák, és szeretnék az ő egyetlen egy
fiát, a kit nekik el küldöt., hogy a gyilkosság, és ahazugság,
az ördög munkája lévén, az olyanoknak, a kik olyan embert
akarnának meg ölni, akit semmi némü vétekben nem talál-
²⁵ hatnának,⁴⁵¹ és aki az igazságot meg mondaná nékik, az ördög
az attyok, erre ők káromlásal felelének,⁴⁵² samaritánus-
nak, és ördögösnek nevezék, jesus pedig tsendeséggel felelé
nékik, én ördögös nem. vagyok, hanem az atyámot tisztel-
lem. vagyok aki igazságot tégyen néki, mivel ő nem keresi
³⁰ amaga ditsőségét., az után ismét mondá. haki az ő beszédit
meg tartaná, a soha meg nem halna. ezt értvén az örökké
valo halálrol, de a sidok atesti halált értvén, gyalázattal ille-
ték, és azt kérdék tőlle. ha nagyob volnaé ábrahámnál. és
aprofétáknál, hogy meg akarná menteni ahaláltol azokat a kik

⁴⁴⁹ az [Beszúrás.]

⁴⁵⁰ fiaivá [vá — beszúrás.]

⁴⁵¹ találhatnának, <az ördög az attyok,> és [...] az ördög az attyok,

⁴⁵² felelének, <és> samaritánusnak, és

aző beszédit [92b:] meg tartanak. holot azok anagy emberek. azt el nem kerülhették. ujontában arra kérék hogy mondaná meg, hogy mivé tenné magát. jésus ismét felelé hogy ő magát nem ditsöittené. mivel minden ditsöségit az attyától
 5 venné. akit ök Isteneknek tarttyák. de akit ök nem üsmernék, a mi pedig ábrahámot illeti, ő buzgoságal kivánta meg látni el jövetelemet, meg is látta, és nagy örömben is volt, a sidok mondák néki., még öttven esztendös nem vagy. és láttad ábrahámot,? jésus felelé nékik, bizony, bizony mondom
 10 néktek, hogy én⁴⁵³ már voltam, minek előtte ábrahám evilágra jött volna, erre köveket kapának. hogy meg köveznék, de ő el rejté magát. és ki mene atemplombol., el rejté akor magát az ő ellenségi elől, hogy az ő dühöségek eleiben tégye maga magát, a midön szenvedésinek ideje el fog jöni.

XXII
 A kristus
 meg gyógyit egy vakon születet embert.
 joan. 9.

15 Jésus látván egy vakon szüetet embert, atanitványi kérdék tölle, hogy ha az az ember a maga vétkiérté, vagy a szülei vetkekért volnaé vak? felelé nékik, hogy annak az embernek vakságát, se nem amaga vétke. senem a szülié⁴⁵⁴ okoznák, hanem hogy nagyob fényeségel ki tessék az. Isten
 20 mindenhatóságának tsudálatos⁴⁵⁵ tselekedeti ő benne. néki is kel annak tselekedetit véghez vinni. aki ötet küldötte. és a még evilágon maradna, ő volna avilágnak világosága. ezen felelet után, a földre pökék, és sárt tsinálván anyálából. azal meg kené avak szemeit., és parantsolá néki [93a:]
 25 hogy menne el. és mosdanék⁴⁵⁶ meg a siloé tavában. a ki is el menvén meg mosdék, és jól látot., a szomszédi, és mind azok akik vakon látták, és alamisnát kérti, nem akarák hinni a mit látának, és kételkedének ha ugyan maga volnaé az a vak, vagy más hozzája hasonló; de ő mindeneknek meg
 30 mondá, én vagyok, és mindennek meg beszéllé hogy miképpen gyógyította volna meg ötet, egy Jésus nevü ember; azt kérdék ötölle, hogy holvolna az az ember, és hogy azt felelé nekik hogy nem tudná., a farisaeusok eleiben vivék ötet.,

⁴⁵³ én már [é — megkezdett m-ből javítva.]

⁴⁵⁴ szülié [Szóvégi é — későbbi beírás i mellé.] okoznák, hanem hogy <jobban. ki te> nagyob fényeségel ki tessék

⁴⁵⁵ tsudálatos [d—t-ből javítva.]

⁴⁵⁶ [Előző lap alján, órszók: *hogy menne el és mosd*]

a kik is⁴⁵⁷ tudakozódnak tőle, ő pedig nekik is meg beszéllé,
hogy mi formában látna, jésus pedig szombat napon gyógyítottá
meg ezt a vakot. ezért is mondák némelyek a farisaeusok
közül. az az ember nem Istentől való, mivel nem tarttya
5 meg a szombatot., de meg mások azt meg nem foghaták.,
hogy lehesen egy gonosz embernek. oly nagy tsudát tsele-
kedni; erre való nézve, meg oszlának egy más közöt, és az
után kérdék avakot, hát ő mit gondolna. a ki felelé, hogy
ugy tekintené Jésust, mint egy profétát., ez igen nagy szé-
10 gyenben hozá őket, nem is akarák addig a dolgot el hinni,
még avaknak attyát, és anyát oda nem hivaták, akiktől
kérdék. ha [93b:] azé a fiok. aki vakon születet volna.,
miképen lát hát mostanában. avaknak. attya, és annya.
tartván a sidoktól. tudván azt., hogy valaki Jésust, kristus-
15 nak vallaná lenni, azt ki vetnék a synagógából. azért tsak
együgyü feleletet adának. mondván, azt tudgyuk, hogy ez a
mi fiunk, azt nem tudgyuk⁴⁵⁸ hogy miképen lát, se azt. hogy
ki nyitotta meg az ő szemeit, ő már elegendő idős, kérdgyétek
meg ötet, had felellyen meg. maga magáért. elé hívák meg
20 másodsor is avakot. és mondák néki. adgy hálát Istennek,
mi azt tudgyuk. hogy az az ember bünös és gonosz ember,
ő pedig felelé nekik, azt nem tudom ha gonosz emberé vagy
sem. de azt tudom hogy vak voltam, most pedig világosan
látok. ujontában kezdék tőlle kérdeni, hogy mi formában
25 nyitotta volna meg szemeit, ő pedig felelé nekik. meg
mondottam már néktek, és azt már halottátok, miért akar-
játok⁴⁵⁹ hogy ismét elé beszélljem, talám ti is az ő tanitványi
akartok lenni? erre a szora meg haraguvának ellene, és meg
átkozván ötet, mondák nékie. legy te magad az ő tanitványa,
30 mivel mi amojses tanitványi vagyunk, azt tudgyuk⁴⁶⁰ hogy
mojseszel beszélt az Isten. de eztet nem tudgyuk honnét való,
felelé nekik aki vak volt, a tsudálatos. dolog. hogy ti azt nem
tudgyátok, hogy egy olyan ember, aki oly tsudálatosan meg
gyógyított egy va-[94a:]kon születet embert. amely példa

⁴⁵⁷ is [Sorközi beszúrás.]

⁴⁵⁸ azt nem tudgyuk [Kereszttel jelölt beszúrás világosabb tintá-
val.]

⁴⁵⁹ akarjátok [Az ékezet javítva.]

⁴⁶⁰ tudgyuk [Második u—ü-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

nélkül való dolog, mástól. nem jöhet hanem az Istentől. erre ki hajták ötöt előlők, mondván néki, születésedtől fogva. vétkezel, még is te akarsz bennünket tanyítani, jésus meg tudván hogy ki üzték volna, és elől találván mondá néki,
 5 hisze az Isten fiában? ama felelé néki, kitsoda az. uram, hogy had higyek benne. jesus mondá néki, már láttad ötöt, és az, aki veled beszél. ő felelé néki. hiszek uram. és azonal le borulván, imáda ötöt. jésus mondá az után, hogy azért jött volna evilágra hogy rettenetes itéletet tegyen, hogy a
 10 vakokat meg világosítsa, és a látókat.⁴⁶¹ meg vakítsa, tudni illik azokat, akiket meg gátollya⁴⁶² a kevélység. hogy meg üsmérhesék lelki vakságokat. ezeket némely farisaeusok halván, kérdék tőlle.⁴⁶³ ha ök is vakok volnának,? felelé Jésus nekik, ha vakok volnátok, nem volna vétkeitek, de azt mondgyátok hogy láttok, és a vétkeitek meg marad. mint ha azt mondotta volna. szent ágoston szerént., ha éreznétek vakságtokot. az orvoshoz folyamodnátok. és ő⁴⁶⁴ meg szabaditana titeket ati vétkeitektől. de ti abünben maradtok, mert okosok. és szentek lévén. magatok szemei előtt, nem
 15 hiszitek hogy szükségtek légyen olyanra, a ki titeket meg vilá-[94b:]gossittson. és meg szenteltyen.

XXIII
 A krisztus
 meg mu-
 tattya
 hogy ő a
 jo pász-
 tor.
 jean. 10.

20 Minek. utánna eszerént alázta volna meg ezeknek a kevélyeknek maga hittségeket., akik is abban ártyyák vala magokot, hogy másokot igazgassanak. noha oly vakok valának
 25 ő magok. elejekben adá apásztor, és a juhok példa beszéde alat, a három különböző szokásit az olyan három féle személyeknek, kik magokot. alelki vezérlésre kötelezdek, mivel meg mutatá nekik, hogy vannak olyanok. akik nem a kapun mennék bé a juhok aklában,⁴⁶⁵ hanem másut hágnak
 30 bé. mint a tolvaj. hogy lopjanak. és ölyenek; ezt ök nem értvén. meg magyarázá nekik, mondván. hogy ő volna az a kapu a melyen bé kelletik menni a juhok⁴⁶⁶ vezérlésire.

⁴⁶¹ a látókat. <va> meg vakítsa,

⁴⁶² meg gátollya [Második g—k-ból javítva.]

⁴⁶³ tőlle. <hogy> ha [ha <hogy> fölé írva.]

⁴⁶⁴ és ő <sz> meg szabaditana titeket ati vétkeitektől. [vétkeitektől második t-je k-ból javítva.]

⁴⁶⁵ aklában, [aklában,-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁴⁶⁶ a juhok <legelt> vezérlésire.

vannak meg olyanok. a kik a kapun menvén bé. tsak a haszo-
nért vezérelik ajuhokot. és el hagyák azokat, mihent afarkast
láttyák jöni. mert nem szeretik azokat, és tsak magokot
szeretik. végtire. vannak olyan jó pásztorok. a kik nem
⁵ magoktol mennek bé az akolyban, hanem az ajton álló
nyíttya meg nékik. akik ajuhokot üsmérik, és -a juhok is
üsmérik öket, és akik ugy szeretik ajuhokot., hogy az élete-
ket. készek érettek letenni, jésus meg magyarázá ez után
ezeket. és meg mutatá hogy [95a:] övolna a fő és jó pásztor.
¹⁰ mivel azért jött volna ell. hogy a nyájáért adná életét, azt
pediglen maga akarattýából tselekedné. hogy az attyának
engedelmeskedgyék, senki pedig az ő életét el nem veheti
akarattya ellen, és a midön azt magától le tészi, hatalma
vaygon anñak fel vételére, azt is meg mondá a sidoknak.
¹⁵ hogy nem tsak ök volnának azok ajuhok. a kikért meg akarna
halni, hanem volnának még mások is, ugy mint apogányok,
azokat is az akolyban kel hozni, és hogy azokból, kik a sidok.
közül, és apogányok közül az ő szovát fogják halgatni, egy
akolyban valo nyaj lészen. akinek ő lészen egyedül apásztora.
²⁰ ezek a beszédek. ujjab egyenetlenséget okozának. a sidok
közöt, némelyek kezdék mondani, hogy ördöge vaygon. és
esze nélkül beszél, és meg mások mondák, hogy az ördögös
nem beszélne ugy mint ő. és hogy az ördög meg nem nyit-
hattya avakok szemeit.
²⁵ Ez után egy kevés idővel. Jésus ismét hetven két⁴⁶⁷
tanítványokot választá, hogy azokat ketten ketten maga elöt
el küldgye az olyan helyekre. ahová kellett né-[95b:]kie
menni, ugyan azon oktatást, és hatalmat ada nékik az
ördögökre, mint a melyet adot vala az apostoloknak. ezek
³⁰ pedig a midön viszá térének nagy örömel mondák néki.
uram ate nevedben., még az ördögök is alánel vannak vetet-
ve. de azt felelé nékiek, hogy ne azon örülnének anyira, hogy
hatalmat adot volna nékiek agonosz lelkekre, hanem azon.
hogy a nevek amennyekben volna fel irva., azon orában
³⁵ örvendezni kezdé a szent lélekben. és hálákot ada. az
Istennek, aző attyának. hogy ki nyilatkoztatta volna
akisedeknek, az az, az együgyüeknek. azokat a titkokot,

XXIV
jésus.
hetven
tanít-
ványt
választ.
matth.
11
luk. 10.

⁴⁶⁷ két [Beszúrás a sor előtti margón.]

a melyeket el rejtette. a világi bölcsek. és okosak előtt, az után mondá. hogy az atya, mindeneket nékie adot volna. és hogy senki nem üsmérheti az Istent. hanem tsak a fiu. és az, akinek. a fiu. meg akarja jelenteni. mondá ismét
5 atanitványinak, hogy mitsoda boldogok volnának ök, hogy láthatták, és halgathatták azt, akit anyi királyok, és proféták. kívánták látni, és hallani oly nagy buzgoságal. és nem láthatták, senem halhatták. az után az emberekhez valo szeretetiből fel kiáltá. jöjjetek hozám mindnyájan, akik
10 munkálkodtok, és [96a:] terhelve vagytok., és én meg nyugosztolak titeket. vegyétek magatokra az én igámot, tanulljátok meg töllem hogy én kegyes, és alázatos szívü vagyok. és nyugodalmát⁴⁶⁸ találljátok lelkeiteknek, mivel az én igám gyönyörúséges, és az én terhem könnyü.

XXV
egy írás
tudó
doktor-
nak meg
mutattya
a feleba-
ráti sze-
retetet.
luk. 10.

15 Azon időben egy törvény tudó doktor. kísérteni akartván ötet. kérdé tölle. mester mit kellesék tselekednem. hogy az örök életet el nyerhesem? jésus is kérdé tölle, mit parantsol atörvény. és mit olvasz abban? aki is felelé néki, szeresed ate uradot Istenedet. telles szivedből, tellyes lelkedből. tellyes erődből, és tellyes elméből., és felebarátodot, ugy mint magadot. igen jól felelél mondá jésus, azért, tselekedgyed azt és élni fogsz. ez adoktor. igaznak akarván magát mutatni, és hogy hüségesen meg tartaná atörvényt, ismét azt kérdé, hogy ki volna az ő felebaráttya? jésus erre, egy sidorol valo
20 példa beszédel felele néki, akit atolvajok meg fosztván, és meg sebesitvén, fél holtan hagyák az uton. egy pap. és egy lévita azon. azuton. menvén, mindenike tsak el ment mellette. semi segittséget nem adván néki. az után egy samaritánus. a ki is idegen volt. ugyan ót menvén el, meg
30 láttya azt az embert, és. [96b:] nagy szánakodásal. lészen hozája. melléje megyen. boral, és olajal meg keni sebeit, bé kötözi. a lovára tészi a sebest, és avendég fogadoban viszi, ót agazdát arra kéri hogy légyen gondgya reája. és még pénzt is ad néki, az után jésus, akarván hogy ez a doktor
35 maga szabja magára ezt a példa beszédet, kérdé tölle. hogy a három közül, mellyik volt felebaráttya annak, akit a tolvajok meg sebesitettek, a ki is felelé. hogy a volt, aki

⁴⁶⁸ nyugodalmát [*g-d*-ből javítva.]

oly irgalmasággal volt hozzája. Jézus jóvá hagyván ezt a feleletet, mondá néki, meny el, és tselekedgyél hasonló képen.

Jézus pedig követvén uttyát atanitványival, egy kastélyban érkezék, ahol egy martha nevü aszony örömel fogadá házához, ennek egy mária nevü öttse vala, és lázár nevü bátyya, a kiröl léssen ezután emlékezet. mártha pedig a még nagy szorgalmatosággal. készít vala el mindeneket. a mi kívántaték. az ő Isteni vendégihez., mária az alat. a Jézus lábainál halgattya vala azö beszédit, a kinek mártha panaszolkodék. hogy mária tsak. egyedül hagyná ötet oly szorgos dolgában, hanem parancsolná meg néki, hogy menne néki segíteni. de Jézus⁴⁶⁹ mondá néki, marta, marta. igen szorgalmatoskodol. és sok dologban törődöl., mind azon által tsak egy szükséges., mária olyan részt vett ma-[97a:]gának. a melyet tölle el nem vehetik; ezekel aszokal nem azt akará, hogy rosznak tartotta volna. a márta szállás adását, és gazdálkodását, hanem tsak azt akarta néki meg mutatni, hogy azt nyughatatlanság, és törődés nélkül kel végben vinni, és hogy nagyobra ne betsüllyön egy olyan tselekedetet., a mely noha szent légyen is. de tsak ez élethez valo, egy olyan másnál., a melynek örökösön kel tartani, valamint maria tselekedék. aki is a jésus szavait halgatván, még eföldön kezdé magát azon Istenel táplálni, a ki a boldogok eledele léssen melyekben.

25 A kristus nem tsak arra akara⁴⁷⁰ minket tanítani hogy ugy halgasuk az Istent, valamint mária. hanem még⁴⁷¹ arra is tanita, hogy beszéllünk ő véle. az imádságban. mivel egykor, valamelyik⁴⁷² egy a tanitványi közül, hogy látná ötet imádkozni, a midön elvegezé mondá néki, uram tanits meg minket is imádkozni. valamint jános meg tanította az ő tanitványit, jésus meg tanitá őket arra az Isteni imádságra. a mellyről már szollottunk.

⁴⁶⁹ Jézus [Az *us* szórész későbbi beírás a két szó közé.]

⁴⁷⁰ [Ezen a helyen a tinta szétfolyt, ezért szavakat és betűket ismétél a tinta szétfutása fölött:] akara [*ak<ara> fölé írva,*] minket [*m* az elmosódott *<m>* fölé írva;] vala [*va<la> fölé,*] mint [*<min>t fölé írva.*]

⁴⁷¹ még *<azt>* arra

⁴⁷² valamelyik [*va* — tintafolt miatt újra leírva *v<a>* fölé.]

Más napon, egy farisaeus arra kéré, hogy menne hozzája ebédelni, és mihent oda érkezék, az asztalhoz üle, meg nem mosván kezeit a farisaeusok szokása szerint, agazdának, ez a tselekedete nem tették., és meg neheztele magában azért. **[97b:]** jesus azt tudván, mondá néki, ti farisaeusok, igen szorgalmatosan meg tisztittyátok⁴⁷³ a pohárnak, és atálnak, külső részit, de vakok, elsöben abelső részeit tisztittsátok meg, ezeket a szokal, kárhoytatá ezeknek a két színüeknek az ö szorgalmatoságokat., a melyel, meg mosák testeket, noha az ö lelkek tellyes volt tisztátalanságal, mivel, ati szivetek, mondá nékik rakva ragadományal.⁴⁷⁴ hamiságal, és tisztátalanságal, az után egy fő orvoságra tanitá, hogy tiszták lehessenek minden vétéktől, mondván, adgyatok alamisnát, és mindenek tiszták léznek néktek, sok más egyéb dolgokrol is meg feddéz ezeket akevélyeket, akik azt akarák, hogy mindenek, ugy betsülyyék és tisztellyék öket, mint szenteket, ki nyilatkozatatá nékik minden két színiségeket, és szemekre hányá minden rendeletlen magok viseléséket, mondván, jaj néktek, mert igen tartotok az apró vétéktől, anagyokal pedig nem gondoltok, hasonlok vagytok az olyanokhoz, akik félnek egy kis legyetskét el nyelni, azonban pedig egy tevét nyelnek el; mert szorgalmatoságal, adnák a szegényeknek, a kerttyekben lévő füveknek atizedik részit, azonban pediglen, el mulattyák, azt, a mi leg szükségeseb. **[98a:]** atorvényben, ugy mint az igasság, az irgalmaság, ahit és az Isteni szeretet., mert szeretitek az első helyeket, a gyülekezetekben, és a köszöntéseket apiatzon, mert a hoszu imádságoknak szine alat., meg szegényittenék az özvegyeket, akiknek, házakhoz, bé szinlették magokot, mert minden tartományokot fel járnak azért, hogy valamely pogányt, sidová tehesék, és az után azt sokal gonoszabbá tészik, mint sem volt annak előtte, mert másokot akarván tanittani, ö magok oly vakok, és oly tudatlanok, arra tanitván másokot, hogy valaki az oltáron lévő ajándékra⁴⁷⁵ esküszik, tartozik meg tartani, de a ki atemplomra,

⁴⁷³ meg tisztittyátok [Szóvégi *t-k*-ból javítva.]

⁴⁷⁴ ragadományal. (és) hamiságal, és

⁴⁷⁵ ajándékra [Szóvégi *a* — javítva.]

vagy az oltára esküszik, az olyan nem tartozik., az után akivül meg fejéretet koporsokhoz hasonlittá őket, a melyek belől tele vannak. tsontokal. és ruttságokal.

A törvény tudok halván ezeket. azt gondolok⁴⁷⁶ hogy
5 mind ezek őket tekintenék, azért egy közüllök mondá Jészusnak. Mester. az ilyen beszédedel. minket is meg gyalássz,⁴⁷⁷ de ezeket is hasonló képen bánék valamint atöbivel. és ezeknek is azt mondá. jaj néktek törvény tudok., mert olyan terhet adtok az emberekre. [98b:] a melyet, tsak az
10 ujjatokal. sem akarjátok meg illetni. és mint hogy magatok bé nem mentek a menyekben, másokat is meg akarjátok gátolni, hogy bé ne menyenek. az után szemekre hányá, hogy mint tzifráznák fel. a proféták koporsóit. meg bizonyítván azal hogy azokat az ő attyok ölték meg. és hogy ök
15 azokat követik, és fiai volnának, azoknak a gyilkosoknak. mondá az után nékik, tölttsétek bé ti is az atyatok mértékit, és ezeket az irtoztato fenyegetéseket mondá reájok. hozátok fogok küldeni. profétákat, böltseket, és doktorokat. némelyeket azok közül meg ölitek. másokat fel feszítetek. meg
20 ostorozátok, synagógátokban. és városrol. városra kergetitek, ugy hogy reátok esék mind azoknak az ártatlanoknak vére. a melyeket a ti atyáitok ki ontottak, mert számot kérnek mind ezekről tölletek. és mind ezek, el jönnek erre anemzettségre, midön ezeket mondá, a farisaeusok, és az irás tudok.
25 szorongatni kezdék ötet sok féle kérdésekel. és igen valának azon. hogy valami okot találhassanak beszédiben, a melyel. bé vádollahassák, de, semmit nem találhatának.

Azonban pedig anyi sok nép gyülekezek meléje. hogy egy mást⁴⁷⁸ tapodák, jésus pedig arra inté atanitványit hogy
30 a farisaeusok kovászától oják magokat, az-[99a:]az, a kép mutatástol. és hogy ne féllyenek az emberek üldözésitől., hanem tsak egyedül az Istentől., és nagy bizodalomal legyenek ő benne; akoron mondá néki egy a sereg közül. mester, mond meg az atyám fiának, hogy osza meg velem
35 az örökséget., jésus pedig meg akarván mutatni az emberek-

XXVIII
A Kristus
sok ok-
tatáso-
kot ad
tanitvá-
nyinak.
luk. 12.

⁴⁷⁶ gondolok [Valószínűleg íráshiba a Mikes által általában használt *gondolák* helyett.]

⁴⁷⁷ meg gyalássz [*meg gyalász*-ból? javítva az / beszúrásával.]

⁴⁷⁸ egy mást [*t* — későbbi beírás.]

nek. hogy⁴⁷⁹ ki ki meg maradgyon a maga rendében, és hivatalyában, felelé néki, barátom. ki rendelt engemet birová, vagy osztová közöttetek? az után, mondá, őrizkedgyetek a fősvénységtől. és hogy jobban bé vétesse halgatoival. ezt az igazságot., ezen példa beszédet mondá nékik. egy gazdag embernek igen sok gabonája teremvén. nem tudá azt hová el tenni. végtire a tsüireit el rontatá, és nagyobakot tsináltata, és midön mind azokban zárta volna, mondá magában, mint hogy esztendökre valo jovai volnának, már egyebet nem kel tselekedni, hanem hogy nyugodgyék. és vigan lakjék, de az Isten mondá annak⁴⁸⁰ az embernek, esztelen. ezen az ejjel. viszá kérík lelkedet. és kié lészen a mit gyüjtöttél. így vagyon mondá jésus, a ki magának kintset gyüjt. és nem gazdag az Istenben.

¹⁵ Ezért is mondá Jésus atanítványainak, hogy ne legyenek szorgalmatosak. ez élet dolgairól., hanem első-[99b:]ben. az Isten országát és az ő igasságát keresék. aki is nékik meg adgya mind azt, ami szükségekre valo; nem hogy pedig kintset kellene nékik gyüjteni, de söt még adgyák el a mijek ²⁰ vagyon. és osztogassák a szegényeknek. és az által, kintset gyüjtenek magoknak. noha igen kevés számuán volnának. de azért semmit ne tarttsanak. mivel úgy tettzet, aző menyei atyoknak. hogy nékik adgya országát. mondá ismét nékik. hogy mindenkor készek legyenek az Isten eleiben menni., ²⁵ aki is olyankor jö el. a midön meg sem gondolnák. mint az⁴⁸¹ olyan szolgák akik egész éttzaka nem alusznak. és készen varják az urokat aki a lakadalomra ment., mint hogy öket arra rendelte hogy sáfárok lévén, ki osztogassák. beszédének eledelét, népenek. azért, hiven járjanak el ebben ahivatalban, ³⁰ és⁴⁸² ne tselekedgyenek. úgy mint az olyan esztelen gond viselő., aki látván. hogy az ura sokáig mulatna, el tékozollya a vendégségben minden jóságát. és atöbb tseléd társaival is roszul báník. azért meg is érdemli, rosz maga viselésiért, hogy a kép mutatokal. és az hitetlenekel. arra a helyre ³⁵ vettessék. a hol tsak sirás, és fogaknak tsikorgatása vagyon,

⁴⁷⁹ hogy [Beszúrás.]

⁴⁸⁰ annak [Első a—e-ből javítva.] az embernek, esztelen.

⁴⁸¹ az [Beszúrás.]

⁴⁸² és <ugy> ne tselekedgyenek. úgy

[100a:] mint hogy pedig⁴⁸³ azt nem tudhatták., hogy mely nap, és mely órában jö el az ember fia., hogy számot vegyen tollók, azért mindenkor vigyázásban legyenek. mint egy olyan. tselédes gazda. aki vigyázásban lenne., hatudhatná.
 5 mikor verik fel aházát, üsmervén uroknak akarattját., annál vétkesebbek lennének, ha azt bé⁴⁸⁴ nem töltenék, és hogy mentől többet biznának reájok, annál.⁴⁸⁵ nagyobb számadással tartoznának. láttyuk azt is másut. hogy ezeket a szép oktatásokat adá nékik. hogy ha véghez vinnék mind azt,
 10 valamit nékik parancsolnak,⁴⁸⁶ azért nem hogy magokat fel. emellyék. de söt még ugy tekintsék magokat. mint haszon-talan szolgálkót, mint akik tsak azt tselekedték. a mivel tartoztanak. azt is tudtokra adá, hogy ne varják azt, hogy hiven. el járván szolgálattyokban, hogy azért mindenekél
 15 jól lennének, mivel ő azért jöt el. hogy meg hasonlást okozna e földön. és hogy egy gazdának. atselédi. egyik amásik ellen lészen. némelyek. a kristust akarván követni. mások meg üldözni fogják azokat. kik övé akarnak lenni. végtire mondá nékik, azért jött volna el, hogy tüzet gerjeszen e földre. és
 20 hogy kereszttséggel. kelletnék nékie meg kereszteltetni. ez a kereszttség, a szent atyák szerént. nem más. hanem az ő halála. és atüzön, sokak. azt értik, [100b:] hogy azt a szeretetet hozta volna a földre, a melyet a szent lélek hintet a lelkekben, hogy azokat égesse az a szent tűz, az Istennek szeretetével
 25

Ugyan azon időben jövének némellyek tudtára adni jesusnak, hogy pilátus meg öletet volna egy néhány galiléa bélieket, a midön áldoztanak. és azoknak véreket, az áldozatnak vérével elegyítette volna meg. erre kérdé Jesus tollók.
 30 hogy ha gondollyáké azt. hogy azok a meg öletet emberek. leg nagyobb bünösök lettek volna. az egész galiléában., mivel hogy az Isten. ugy el hagyta volna őket,⁴⁸⁷ egy embernek kegyetlensége alá, az után mondá nékik, hogy ne gondolkodgyanak eszerént., hanem ebből azt lehet ki hozni,

⁴⁸³ pedig <azt> azt [azt <azt> föl é írva.]

⁴⁸⁴ bé <t> nem töltenék,

⁴⁸⁵ annál. [l—k-ból javítva.] <nagyó s> nagyobb számadással

⁴⁸⁶ parancsolnak, <de> azért

⁴⁸⁷ őket, <az> egy embernek

hogy ha penitentiát nem tartanak, szintén úgy el vesznek mint azok., hasonlot monda a tizen nyolcz emberöl. a kikre eset volt egy tórony jérusalemben. hogy pediglen jobban élyenek az idővel, amelyet az Isten apenitentiára adgyanékik. egy gyümölcstelen fige fához hasonlittá őket. a melyet a gazda ki akará vágatni. mind azon által meg hagyá a kertész kérésire., a ki is meg akará próbálni. ha hozna é eszteni-dőre gyümölcsöt, meg tisztitván annak atövit, és gané rakván reája.

XXX
egy gör-
be
aszonyt
meg
gyogyit.
luk. 13.

10 [101a:] Jesus pedig⁴⁸⁸ tanit vala szombat napokon. a synagogákban., ahol is egy olyan aszont láta, a kin a betegségnek lelke uralkodot, tizen nyolcz esztendőtl fogvást, ez olyan görbe volt. hogy fel nem nézheted., jesus magához híván, a kezeit reája tévé, és mondá néki, aszony, te meg szabadultál. a te betegségedből és azonal fel egyenesedék az aszony, és hálákot ada Istennek. meg gyógyulásáért. a synagogának pedig fejedelme. azon igen kezde boszonkodni, hogy jesus szombaton tselekedte volna ezt a⁴⁸⁹ tsudát, mondá anépnek. hogy egy hétben hat nap rendeltetet a munkára. 20 azért azokon a napokon jöjjenek hogy meg gyógyitassanak. és nem szombat napon, a melyen nyugodni kel. de az ur. azt kérdé azoktól a kép mutatoktól., hogy ha nem volna néki szintén úgy szabad. meg öldani az ördögnek köteléből szombaton., ábrahámnak⁴⁹⁰ egy olyan leányát. a kit tizen 25 nyolcz esztendeig tartot rabságában., mint ő nékik szabad. szombaton. meg oldani abarmokot a jászoltol, és a vizre vinni, ezekre a szavaira meg pirulának az ő ellenségi, anép pedig nagy örömben vala, látván mitsoda nagy dolgokat tselekednék. a melyek. oly nagy ditsőségire valának nékie.

XXXI
A sidok
ismet
meg
akarják
kövezni.
joan. 10.

30 [101b:] Egy kevés idő mulva a templom meg szentelésinek innepe el érkezék,⁴⁹¹ ezt az innepet télben üllötték. decembernek a kezdetin. jesus. jérusalemben lévén ezen az innepen, a salamon tornáztában jár vala,⁴⁹² a midön a sidok körül vénék ötet, és mondák néki, meddig tartod függöben a mi

⁴⁸⁸ pedig tanit [g—t-ből javítva.]

⁴⁸⁹ a tsudát, [α — beszúrás.]

⁴⁹⁰ ábrahámnak [r—h-ből? javítva.]

⁴⁹¹ el érkezék, [el érkezvén,-ből javítva.]

⁴⁹² vala, [vala,-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

elménket., hogy te vagy akristus, mond meg azt nekünk világosan., ő pedig felelé nekik, meg mondtam már azt néktek, ti pedig nem akartok nékem hinni, amely tselekedeteket tselekeszem az atyám nevében, azok bizonytságot tésznek
 5 rollam. de ti azt nem hiszitek., mert nem vagytok az én juhaim közül valok. az én juhaim értik az en szomot, és engemet követnek., örök életet is adna nékiek, és hogy soha azok el nem vesznének, mert senki ki nem veheti azokat. az atya kezéből, se az ő kezéből, mivel ő egy volna az atyával,
 10 erre a sidok futva köveket kapának. hogy meg köveznék őtet, ő pedig kérdé töllök hogy a sok jó tselekedetek közül, a melyeket tselekedet⁴⁹³ köztök. melyikért. akarnák őtet meg kövezni,? felelék néki, hogy nem a jó tselekedetért akarják meg kövezni, hanem azért. hogy ember lévén. az Istenhez
 15 tészí magát az után a magok írásokból. meg mutatá nékik, hogy az [102a:] embereket némelykor Isteneknek nevezi, ez így lévén. ő nem káromkodik ha magának., adgya ezt a nevet. mivel ő az Isten. fia lévén. őtet az atya küldötte el. aki is anyi sok számu tsudákal. meg bizonyittaná hogy ő ki
 20 volna. a sidok pedig mind ezek után is meg akarák őtet fogni, de ő meg szabadittá magát kezékből. mert nem érkezet volt még el. az ő orája. és a jordán vizen által menvén, ezen folyo viz mellet marada, ugyan azon ahelyen. a hol. annak előtte. jános keresztelt. oda is sokan gyülekezének hozzája, a kiket
 25 oktatni kezdé szokása szerént. és meg gyógyittá mind a betegeket, akiket eleiben vivének, és a nép kezdé mondani, jános semmi tsudákat nem tett, mind azon által a miket mondot erről. mind bé tellyesedtenek.

matth. 19
 mark 10
 joan. 10

XXXII
 Előre
 meg
 mondgya
 a jerusálem el
 romlását.
 luk. 13.

Jésus ezen a helyen maradván egy darab ideig, jérusalemben
 30 vizsá tére, és valahol el ment, mindenüt oktatta anépet. ugyan azon időben, valamely ember. ilyen kérdést tett. tölle, uram kevesen leszneké olyanok akik üdvezülnek? jésus erre mondá mind azoknak akik jelen valának, igyekezetek azon hogy bé mehessetek a szoros kapun. mivel tudgyátok
 35 meg azt, hogy [102b:] sokan kívánnak azon bé menni, és nem mehetnek, az után meg akarván. mutatni hogy tsak hejában igyekeznek. a szoros kapun bé menni menyekben.,

⁴⁹³ tselekedetet [Íráshiba *tselekedet* helyett.]

hogy ha egész életekben. atágas uton kívántak járni. mert a
 midön a kaput bé zárják, tsak hejában fogják mondani,
 uram nyisd meg nekünk, mivel a tselédes gazda, azt fogja
 felelni, nem üsmérlek titeket. és ha azt fogják felelni. hogy
 5 mi együt ettiünk, és ittunk. veled, és a mi uttzáinkon tanitot-
 tál. tsak azt feleli, nem tudom honnét valok vagytok, távo-
 zatok el töllem hamiságnak tselekedői, ugyan akkor fognak
 lenni a sidok akeserüségekben, a midön meg fogják látni a
 sok számu meg tért pogányokat a mennyekben menni. akik
 10 minden féle helyekről oda gyülekeznek., azonban pedig ök.
 akik örökösi valának az országnak. onnét ki rekesztetnek. és
 utolsoká lésznek, noha annak előtte. elsök voltak.

Ugyan azon a napon a farisaeusok hozzája menének. és
 mondák nekie. meny el erről ahelyről. mert herodes meg
 15 akar öletni. jesus pedig tudván idejét halálának. viszá küldé
 őket ahoz arokához. (:eszerént [103a:] nevezé hérodest.
 meg akarván mutatni, hogy annak a fejdelemnek semmi
 tsalárdsága, se ravaszsága néki nem árthatna. :) és parantsolá
 nekik, hogy nékie meg mondgyák. hogy még egy néhány
 20 napokig ördögököt üzne, és betegetek gyógyitana, az után
 el végezné áldozattyát, a jerusalemben valo halála által
 mint olyan helyen. a mely arra rendeltetet. hogy ót önttsék
 ki. a proféták verit. az után így panaszozkodék azon⁴⁹⁴
 város ellen. jerusalem. jerusálem ki meg ölod a profétákat és
 25 meg kövezed azokat.⁴⁹⁵ kik hozád küldetnek. hanzsor akar-
 tam esze gyüjteni fiaidot, valamint a⁴⁹⁶ tyuk szárnyai alá
 gyüjti fiait. és te nem akartad,? az után el pusztulásal
 fenyegeté, és mondá, hogy ötet addig meg nem látná., mig a
 lakosi azt nem mondanák néki, Áldot légyen az, aki az ur
 30 névében jö.

Jésus szombat napon. a farisaeusoknak egyik fejedelméhez
 mene. hogy ótt ennék. nála, a midön ótt volna, maga előtt
 látván egy viz korságos embert, kérdé a farisaeusoktól.,
 és atörvény tudoktól, kik öréa vigyáznak vala, ha szabad
 35 volna meg gyógyítani egy em-[103b:]bert szombat napon?

XXXIII
 egy viz
 korságos
 embert
 meg gyó-
 gyit
 luk. 14

494 azon [a—e-ből javítva.]

495 azokat. [z—k-ből javítva.]

496 a<gy> tyuk

mint hogy pedig ők erre semmit nem felelének. meg fogá
 aviz korságosnak kezét, és meg gyógyittá. az után el botsát-
 ván ötet, kérdé a farisaeusoktól. kitsoda a közületek, akinek
 a számára. vagy az ökre, akutba esvén. kinem vonnya azt.
 5 ugyan szombat napon. de ők erre a kérdésre sem felelhetének.
 jesus pedig vévén észre. hogy avéle valo hivatalosok. mint
 valogatnák az első helyeket. az asztalnál, mondá nékiek.
 hogy a midön valaki valamely vendégségre hivatatik, nem
 kel nékie az első helyt magától választani. ne hogy gyalá-
 10 zattyára. aláb kellesék ülni, és az első helyt. más eléb valonak
 engedni,. hogy ha pedig az utolsó helyt választtya, és aki
 hittá fellyeb fogja ültetni, akor a ditsőségre valik. az egész
 hivatalosok előtt. mert a ki magát fel magasztallya. meg
 aláztatik. és aki magát meg aláza. fel magasztaltatik. ezen
 15 oktatások után, amelyek. ahivatalosokot tekinté, jesus meg
 más oktatásokat is ada, a melyek azokat tekinték. akik
 masokot vendégelni akarnak. mondván nékik. hogy ne hiják
 ebedyekre, vagy vatsorájokra agazdagokat, a kik viszá
 adhassák nekik. hanem aszegényeket. és anyomorultakot
 20 híják asztalokhoz. mivel az [104a:] Isten meg fizeti nékik.⁴⁹⁷
 afel támadásnak napján, a mit tselekedtenek. haszon keresés
 nélkül, és tsak a felebaráti szeretetnek indulattyából.

XXXIV
 hogy
 azért jött
 volna el
 hogy a
 maga
 országá-
 ban hija
 az embe-
 reket.
 luk. 14.

Egy azok közül. kik asztalnál valának. halván ezeket a
 szokot mondá., boldog az, aki⁴⁹⁸ kenyeret eszik az Isten
 25 országában. jesus pedig meg mutatá néki a pelda beszédben,
 hogy azért jött volna el. hogy az embereket arra a nagy
 menyei vendégségre hija. mind azon által akár mely nagy
 boldogság legyen is. azon avendégségen jelen lenni, mind
 azok akik arra hivatattak.⁴⁹⁹ oda el nem mennek. mert
 30 jobban szeretik a földi jokat, a melyek veszendők, a menyei
 joknál. a melyek örökösök. ez a példa beszéd. egy olyan
 embert tekintti, aki nagy vatsorát készítetvén, arra sok embe-
 reket hivata, a vatsorának ideje lévén. érettek küldé. de
 ezek mindnyájan kezdék magokot mentegezni, az első mondá.
 35 hogy egy majort vett, és azt kellene menni látni, a másika,

⁴⁹⁷ nékik. <a mi> afel támadásnak [f—z-ből javítva.] napján,
 a mit

⁴⁹⁸ aki <ki> kenyeret

⁴⁹⁹ hivatattak. <oda> oda [Törlés a sor végén.]

hogy ökrököt vett volna, és azokat meg kellene próbálni.
 a harmadika hogy meg házasodot. és így atöbbi is sok ment-
 tségeket találának., ezeket a szolgál meg vivé⁵⁰⁰ az urának,
 aki is meg esküvék. [104b:] hogy egy is azok közül akiket
⁵ hitt volna. meg nem kostolná vatsoráját. és azok helyet.
 az utzákrol, és a piatzokrol. hivatá el a szegényeket, és
 anyomorultakot, a midön ezek esze gyülekeztenek volna.
 még is elég üres hely marada, akor akirály ki küldé a szolgálait
 az utakra. és a sövények mellé. hogy a kiket találnak,
¹⁰ kényszeritték azokat hozája menni. hogy hadd tellyék meg
 az ő háza. eszerént hivatatanak a pogányok. a sidok helyében,
 amenyei vatsorára, ugyan eszerént is vannak sokan olyanok,
 a kiket az Isten kényszeritti mint egy erővel. hogy hozája
 menyenek.. ilyenek. az olyan személyek., a kik,⁵⁰¹ nem gon-
¹⁵ dolkodnának üdveségekről. hogy ha Isten őket arra nem
 kényszerittené, nem ugy hogy őket meg szentelné akarattyok
 ellen. hanem el vesztetvén vélek azt a mit leg inkább szerettek.
 eföldön, abban aboldog kételenségben tészí, hogy hozája.
 folyamodgyanak, és tsak az üdveségekről gondolkodgyanak.
²⁰ Jesus fel járja vala. a jordán melyékin valo helyeket.
 és mindenkor sok nép kíséri vala ötet. egy kor. viszá fordulván
 azokhoz, kik ötet kísérik vala, mon-[105a:] dá nekik, a ki én
 hozám akar jöni, és nem gyüölí. attyát. és annyát, feleségít,
 gyermekeit, attyafiait, és nénnyeit, söt még a maga életét is.
²⁵ nem lehet az én tanítványom. az olyan sem lehet, a ki nem
 viseli⁵⁰² a maga keresztét. és engemet nem követ. az üdveség-
 nek fundámentumát. arra állítya fel, hogy ellene mondgyunk
 mindeneknek., mert minek utánna meg mutatta volna a
 sidoknak, hogy esztelennek. tartanak az olyan embert. a ki
³⁰ valamely épülethez kezdene. fel nem számlálván elsöben,
 ha vagyóné annyi költsége hogy azt el végezhesse. és egy
 okos király. nem mégyen. más egy olyan király ellen. aki
 hatalmasab nálánál. hanem elsöben meg gondolya. hogy ha a
 maga hadával. meg gyözhetíe a másikat a ki hatalmasab.
³⁵ így azért ti közülletek. a ki ellene nem mond mind annak

XXXV.
 meg ta-
 nit az üd-
 veségnek
 modgyá-
 ra.
 luk. 14.

⁵⁰⁰ meg vivé<n>

⁵⁰¹ a kik,<et>

⁵⁰² viseli [Első í-e-ből javítva.]

a mit bir. nem lehet az én tanítványom; mint ha azt mondaná. haszontalan akarnak engemet követni. hogy ha a szivet el nem vonnyak. a földi dolgoknak szeretetétől, és hogy ha nem készek, magokat meg fosztani mind attól. a mi meg gátolhattya. az üdveségnek. nagy, és egyedül való munkáját.

XXXVI
a meg
térő bü-
nösököt
magához
fogad-
gya.
luk. 15.

A sok nép között, kik rend szerint jésus körül valának publikánusok, és bünösök is valának, kik örömet halgaták ötöt, az irás tudok, és a farisaeusok. nem szenved-[105b:] heték azt. hogy olyan jóságal. engedné magához közelíteni az olyan személyeknek, zugolodának is azért. hogy olyan könnyen fogadná őket magához, de sött még hogy ennék is vélek. hogy pediglen meg mutassa nékik, igasságtalan zugolodásokat, azt kérdé töllök., ha egy olyan ember, akinek száz juha vagyon. nem hagytaé el a kilenczven kilentzet, és nem mégyené a századikot fel keresni. a ki el tévelyedet volt, és ha meg talállya., nem viszié vállain örömel haza., tudtára adván jó akaroinak. hogy ök is örüllyenek. ugy egy olyan aszszony is, aki el veszti tiz garasát, nem sepríé meg aházát hogy meg kerese. és ha meg talállya. nem örvendezé. a szomszéd aszszonyival, az után értésekre adá. hogy valamint a meg talált jüh, és garas. nagy örömet okoztanak, szintén oly nagy öröm lészen menyekben. a meg térő bünösön.

Ezt az igazságot, meg más példa beszédel meg magyarázá, egy embernek két fia lévén, az iffiabik⁵⁰³ ki kéré az atyától. a jóságából valo részt, a mely ötöt illetné, és el menvén, idegen országban azt el. tékozolá, midön mindenit el pazérolta volna., a szegénység arra kényszerítte, hogy a sertéseket örize. [106a:] abban az állapottyában., gondolkodni kezdék, nyomoru voltárol, fel tévé magában, hogy viszá térne az attyához, alázatoságal néki meg vallaná vétkit, és arra kéré. hogy ugy bännék véle. valamint atöb tselédivel. mihent az attya meg látá a szive meg esék rajta. örömiiben hozzája futa, meg ölelé, és meg tsokolá. azonban a fia kezdé mondani néki, atyám vétkeztem az ég ellen, és ellened, és nem vagyok méltó hogy fiadnak hivatassam. ez az alázatos vallása a fiunak, meg hatá a szivit az atyának, aki is⁵⁰⁴ le vetkeztetvén

⁵⁰³ az iffiabik [k—b.ből? javítva.]

⁵⁰⁴ aki is <ki> le vetkeztetvén

ötet az ő rongyos ruhájából, más köntöst adata reája, és nagy vendégséget tsinála örömében, mind ezek nem tettének. az ő első fiának. a ki is a mezőről viszá érkezvén. nem akara bé menni aházhoz, mert az ő ötszit, a ki mindenit el pazérlotta. ⁵ úgy fogadták. hogy ő véle soha azt nem⁵⁰⁵ tselekedték., noha mindenkor a maga hivatallyát követte volna, az attya halván⁵⁰⁶ panaszit, mondá néki. fiam, te mindenkor velem vagy, és valamim vagyon atíéd, de vendégséget kelletet tsinálnom, és vigadnunk, kel,⁵⁰⁷ mert a te ötséd meg holt volt, és fel ¹⁰ támadot, el veszet volt, és meg találatot, könyü által látni hogy mit téssen ez a példa beszéd, és meg üsmérni az első fiu-[106b:]nak irigységéből., a farisaeusoknak igaságtalan zugolodásokat, a kik haragban valának azért, hogy kegyeséggel fogadgya vala a bünösököt. ő pedig az ő üdveségekért. jött ¹⁵ volt. evilágra.

XXXVII
az al-
mismál-
kodást
hagya
luk. 16.

A kristus. meg más példa beszédet mondá atanitványinak, és⁵⁰⁸ olyan lett két tett nekik, a melyel meg szégyenítetté a farisaeusok fősvénységit., valamint ennek előtte meg szégyenítetté volt. az ő irigységeket. és kevélységeket, mondá tehát ²⁰ az apostolinak, vala egy gazdag ember. aki maga eleiben hivatá agond viselőjét. hogy adna számot néki, és hogy egy szers mind ki is venné kezéből ajoszagát. mivel. azal vádoltatnék. hogy azt tékozolná. ez agondviselő előre⁵⁰⁹ el látván amaga sorsát. és hogy, vagy a munkára, vagy a koldulásra ²⁵ kellene jutni, hogy pediglen lehesen kikhez folyamodni ha tiszttségit el veszti, azt gondolá. hogy magához hivassa az urának minden adosit. egyikét a másik után, és el engedgye nekik egy részit adosságoknak, meg engedvén. annak a ki száz tonna olajal. volt ados. hogy visza vegye. az adoságról ³⁰ valo levelit, és tsak ötvenről irjon levelet. a ki pedig száz köből buzával. hogy a nyolezvanról adgyon levelet. a többivel is eszerént banék. a kristus értékre adá atanitványinak. hogy kövessék. nem igasságtalanságát. ennek agond viselő-

⁵⁰⁵ nem <f> tselekedték.,

⁵⁰⁶ halván [n-t-ből? javítva.]

⁵⁰⁷ kel, <meg> mert [mert <meg> fölé írva világosabb tintával.]

⁵⁰⁸ és olyan [é-o-ból javítva.]

⁵⁰⁹ előre [re — beszúrás.]

[107a:]nek, hanem az eszeségit., arra fordítván a földi jókót, hogy magoknak jó akarojoká tegyék a szegényeket, hogy holtok után, bé fogadtassanak tollök az örökös nyugalomban. hogy a világoságnak fiai, ne legyenek, aláb valo eszesek az üdveség dolgában, a világ fiainál, kik eszesek a világi dolgokban. arrais tanittá⁵¹⁰ őket, hogy hivek legyenek a legkisseb dologban, hogy azok lehessenek a legnagyoban is., és hogy ne legyenek rabjai a pénznek, és agazdagságnak, és hogy aki ahamis gazdagsággal roszul áll, az igazal sem fog jól élni.

A fősvény farisaéusok, tsak meg vetésel halgattyák vala ezeket, az igazságokat. és meg tsufolák azt, aki nékik azokat hirdette., de el hagyatá vélek tsufságokat. ki nyilatkoztatván. az ő hamis külső jó erkölcsöket, mivel meg mondá nékik, hogy ha azon igyekeznének is, hogy igazaknak láttzattassanak. de az Isten üsméri az ő sziveket, a ki előtt utálatos az. a mi az emberek előtt nagynek láttzik. azt is elejekben adá, hogy mitsoda vége, és buntetése lenne. annak a fősvénységnek. a mely bé zárja fiülököt, az ő beszéde előtt, és meg keményitti őket a szegényekhez, erröl egy szép példát ada elejekben. egy gazdagrol,⁵¹¹ a kinek, biborbol. és bársonybol. [107b:] tsinált köntösei valának, és aki magát minden nap bővséges, és drága eledelekel táplálta., nem lévén pedig semmi szánakodással azokhoz, akiknek eledelek nem volt, vala pedig ótt egy lázár nevü koldus. a ki⁵¹² rakva volt sebekel, és fekélyekel, a ki mindenkor az ő kapujánál fekszik vala, aki örömost meg elégedet volna tsak a morsalékokal.⁵¹³ a melyek az ő asztalárol le hullottak, de tsak abbol sem adtanak néki, az ebek pedig nagyob. szánakodással lévén hozzája, mint az a rosz gazdag. azö sebeit nyalogattyák vala néki., idővel, mind a gazdag. mind a szegény meg halának, de az ő sorsok közöt nagy különbség vala, mivel a szegényt, az angyalok. az ábrahám kebelében vivék, az az. a nyugalom-

⁵¹⁰ tanittá <ho> őket, hogy hivek legyenek a legkisseb dologban, <is.>

⁵¹¹ gazdagrol, [r — megkezdett l-ből? javítva.]

⁵¹² nevü koldus. [Élkezethiba;] a ki [ki — beszúrás.]

⁵¹³ a morsalékokal. [r — beszúrás o fölé; sokkal kisebb, mint a többi betű.]

nak helyében, a hol voltak a szent lelkek., és a gazdagnak, apokol lett temető helye. ahonnét meg látta. annak akoldusnak boldogságát, a kit meg. vetett volt. és fel kiálta, atyám ábrahám, szány meg engemet, és küld hozám lázárt. aki
 5 avizben mártván az ujját, had nedvesített meg anyelvemet. mert nagy kinokot szenvedek ebben lángban., de ez a pátriárka, eleiben adá. hogy a nem lehetne. mert igen nagy mélység volna közöttök, de ha szinte nem volna is, az igasságos dolog. hogy az, aki egész életében tsak. **[108a:]** anyomoruságban volt. ugyan⁵¹⁴ a, holta után az örömben légyen, és hogy az, aki egész életét. bövségben. és gyönyörűségben töltötte. szomjuságot. és más kinokot szenvedgyen a más világon. a gazdag látván hogy magának semmi irgalmaságot nem nyerhetne., ött egytestvér attyafiairol gondolkodék. és azon
 10 kéré ábrahámot. hogy küldené hozájok lázárt. aki nékik meg mondaná állapottyát. hogy hadd ne követnék az ő példáját, de erre azt felelék néki,⁵¹⁵ hogy vagyon mojsesek, és profétájok. és ha azokat nem halgatnák, ha szinte a halottak közül. valaki fel támadna. és hozájok menne. is,⁵¹⁶
 20 nagyob hitelt nem adnának szavának,

Mind ezek az igazságok. a farisaúusokot meg szégyenítették de meg nem térítették., mindenkor nagy irigységgel valának Jészushoz. és szüntelen azon valának, hogy meg foghasák beszédében. azért ilyen kérdést tevének nékie szabadé
 25 egy embernek el botsátani a feleségit valamely ókból. errekérdé töllök hogy mit parantsol ez iránt atörvény, ökk mondák néki. hogy mojses meg engedi hogy el botsásák az aszonyt. és levelet adgyanak néki. jésus pedig el kezdván. aházáság-**[108b:]**nak kezdetin. a melyet az Isten maga
 30 rendelte volt. elejekben adá. hogy a férfiu, és az aszony. a házáságban oly igen⁵¹⁸ meg egyesülnének, hogy az után öket ugy kel tekinteni. mint egy testet,⁵¹⁹ azért. az ember elne válasza azt, amit az Isten esze szerzet. ök pediglen. tsak a

⁵¹⁴ ugyan [n — javítva.]

⁵¹⁵ néki, <k.>

⁵¹⁶ is, [Sorközi beszúrás.]

⁵¹⁷ házáságban [s—g-ből javítva.]

⁵¹⁸ igen [e—y-ből javítva.]

⁵¹⁹ test<nek>et, [et <nek> fölé írva.]

XXXVIII

meg mutattya, hogy a házáságban⁶¹⁷ nintsen el választás.

matth.

19

mark.

10

luk. 16.

mojses engedelmet erősíték, de ő felelé nekik, hogy mojses tsak az ő sziveknek keménységiért engedte volna azt meg nekik. és hogy eleinte fogvást. anem ugy volt és hogy a ki elhadgya feleségit, hanem ha aparáznaságért, és mást veszen.

5 hazaság törésben esik, és ha valaki olyan aszonyt⁵²⁰ veszen el, a kit más el hagyot. az olyan is házasság törő lészen., atanitványi ez iránt ujab kérdéseket tevének néki, de ugyan azont felelé nekik, akik azt hozák azokbol ki, hogy nem volna tehát hasznos aházasság. erre mondá nekik. hogy vannak

10 olyanok, kik természet szerint valo tehetetlenek. meg mások. olyanok. akiket erővel tették tehetetleneké, meg ollyanok vannak., akik magokot tellyeségel meg tartasztattyák aházasságtól. a menyeknek országáért. és mint hogy ezt nem minden követheti, ezel végezé beszédit. aki meg foghattya

15 ezeket, fogja meg.

XXXIX
A maga
országá-
ról beszél
anépnek.
luk. 17.

[109a:] Egy más alkalmasógal., a farisaeusok. kik a messiást várták, és akik azt tartották. hogy a messias az ő országokban. nagy pompával, és fényeségel fog uralkodni, és hogy nagyob ditsőségben lészen az egész királyoknál. azt kérdék tölle, hogy mikor jöne el az Isten országa? azt felelé nekik. hogy a nem ugy jöne el, hogy valaki lát-hasa. és az az ország nem tsak egy különös helyt foglalna el. de a már el jött, és benne vagyon. tudni illik. hogy az Isten országa lelki ország., és az az ország a szivben vagyon.

25 az igasság, és a szeretet által., az után mondá atanitványinak, hogy el jö még az az idő., amelyben kivánnák hatsak egy napig is az ő jelen valo lételit., és azt meg nem láthatyák., meg mászor, ugy fog el jöni valamint egy villámlás. de előbször sokat kelletnék néki szenvedni, és meg vetetni

30 a sidoktól,⁵²¹ valamint noé idejében hogy az emberek ettek, ittak, és meg házasodtanak., nem gondolkodván az özön vizről. amely egy szers mind el lepé őket, és el veszté, és valamely hirtelenségel. a menyei tüz el boritá a sodoma lakosait., ezen szerint fog eljöni az embernek fia. azon [109b:]

35 időben tsak a szaladásrol kel gondolkodni. nem tekintvén hátra, és meg kel emlékezni. alóth feleségéről., aki is hatra

⁵²⁰ aszonyt [t — beszúrás.]

⁵²¹ a sidoktól, [t—r-ből javítva.]

tekintvén. az angyal parantsolattya ellen. só bálványá változék.

Arrais oktatója őket, hogy meg ne szünyenek a szüntelen való imádságtól., és hogy meg mutassa nékik mitsoda hasznos. a mindenkori álhatatosan való imádság. egy özvegy aszonymnak példáját adá elejekben. akinek egy Istentelen birohoz kellették folyamodni. hogy igasságot tegyen néki, aki tsak halogatá az igasság tételt. de végtire az aszony addig sürgeté. hogy igasságot tett néki. ezen példával. 10 elejekben adá, hogy az Isten igasságos lévén, el nem mulattya meg halgatni. választatit. akik. szüntelen híják segítségit. és meg szabadittya őket. nyomoruságokbol. de mint hogy az hitt. amely oly szükséges. a szüntelen való imádsághoz olyan ritka, mint egy tsudálkozva mondá nékik. a midön 15 az ember fia el fog jöni, gondollyátoké hogy hitet fog találni e földön. ?

XLI.
az aláza-
toságra
tanit.
luk. 18.

Hogy pediglen. némelyeknek meg alázza kevéségeket, akik magokot igazaknak tarták lenni, és akik ezt hamisan el hitetvén magokal, másokhoz utálásal, [110a:] és meg vétéssel valának. ezen példa beszédet mondá nékik. két ember mene fel a templomban hogy imádkoznának, az egyike farisaeus, a másika publikanus⁵²² vala, az első fent álv. eszerént imádkozik vala magában. Istenem. háládot adok néked hogy olyan nem vagyok mint más emberek, akik 25 lopok, igasságtalanok, paráznák, és nem olyan mint e publikánus is, én kétszer böjtölök egy hetben. és mindenemből atizedet ki adom. ellenben pedig a publikánus távul álván, a szemeit sem méri vala az égre fel emelni, hanem a melyét vervén. mondgya vala, Istenem légy kegyelmes nékem 30 bünösnek, azt mondom néktek mondá Jesus, hogy ez az utolso meg igazulást vett, de nem amásika. mivel a ki magát fel magasztaltya, meg aláztatik. és a ki magát meg aláza, fel magasztaltatik.

XLI
Gyerme-
keket áld
meg.
matth.
19
mark.
10
luk. 18.

Azon időben. egy néhány gyermekeket vivének eleiben, 35 kérvén arra, hogy tégye reájok kezeit, és hogy imádkozék érettek. atanitványok. pedig kemény szokal, és fenyegetésel illeték azokat. a kik eleiben vivék agyermekeket. de jesus

⁵²² publikanus [p—b-ből javítva.]

azért meg neheztelvén reájok.. meg feddé őket,⁵²³ és paran-
[110b:]tsolá nékik, hogy hagynák hozzája meni azokat
akis gyermekeket. mivel. az Isten országa. a kisdedeké
volna, és hogy tsak azok mennek oda, akik kisdedeké lész-
nek, az az, alázatosoká. oktattván minket a lelki gyermek-
ségre, a mely a szent együgyüségből, és a⁵²⁴ valóságos alá-
zatoságból áll, az után meg ölelé azokat a gyermekeket, és
meg áldván őket. reájok tévén kezeit, el indula arol. a helyről.

A midön utban volna. egy nevezetes. és gazdag iffiu.
10 hozzája menvén le borula előtte. és mondá, jó mester, mi
jött tselekedgyem. hogy el nyerhesem az örök életet?
jésus felelé néki, miért mondasz engem jónak.? tsak épen
az Isten jó egyedül. az az, hogy tsak az Isten jó maga
által. ő lévén kut feje ajóságna, ő is atekélletes joság.
15 mivel valami jó vagyon ateremtett állatokban. a mind az
Istennek véghetetlen joságátol vette eredetét, és attol szár-
mazot, Ez az Iffiu akristusban. tsak. az emberi joságot
Ditsérte. és úgy tettzik,⁵²⁶ hogy az Isten fia azért nem akarta.
hogy jo mesternek neveze, és azért felelte néki hogy tsak
20 az Isten jó, hogy [111a:] öbenne Isteni, és örökös joságot
üsmérjen. az után felelé kérdésire. hogy az örök élet el nyeré-
sire, szükséges meg tartani aparantsolatokat. és mivel hogy
ez az iffiu azt kérdé hogy melyek volnának azok aparantso-
latok. mondá néki. tudod mit hágy a törvény. ne öly, ne
25 paráználkodgyál.⁵²⁷ ne lopj. hamis tanu bizonyságot ne
szoly, senkit meg ne tsaly, tisztellyed, atyádót, anyádót.
és szeresed felebarátodot. mint magadot. felelé az iffiu.
mind ezeket meg tartottam iffiuságomtol. fogvást. mi
vagyon még nékem hátra. Jésus akoron rea vetvén szemeit,
30 szeretni kezdé ötet. de ez a szeretet meg nem gátolá. hogy
olyan igazságra ne tanitaná. a melynek ő nem engedelmes-
kedék. mivel azt mondá néki, ha tekélletes akarsz lenni,
még egy dolog vagyon hátra, eredgy ad el mindenedet.

⁵²³ őket, <öket.> és

⁵²⁴ a [Beszúrás.]

⁵²⁵ nehéz. [nehéz.-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁵²⁶ úgy tettzik, <mint> hogy [Törlés a sor végén.]

⁵²⁷ ne paráználkodgyál. <lo> ne lopj. [A verso elején:] igen né-
hez [ékezetthiba.]

osztogasd el aszegényeknek, és kintsed léssen menyekben. az után jőj el. kövess. engemet. de ez az ur. akinek sok jóságá vala, nem adhatván magát arra. hogy ezt a tanátsot kövessse, el hagyván mindenét., onnét el mene **[111b:]** nagy szomoruan. jésus látván szomorúságát. mondá a tanítványinak, bizonyal mondom néktek, hogy igen nehéz egy gazdagnak a menyeknek országában bé menni, és mint hogy ők ezen igen kezdének tsudálkozni, ismét ezeket kezdé nékik mondani, fiaim. mitsoda nehéz, meny országban menni azoknak, akik gazdagságokban biznak, sokal⁵²⁸ könyeb volna a tevének a tö fokán által menni, ezekre a beszédekre az apostolok jobban el álmélkodának, és egy másol kezdék kérdeni, hát kinek lehet üdvezülni, ? de jésus nagy biztatásal. és vigasztalásal. elejekben⁵²⁹ adá. hogy a mi lehetetlen. az embereknek, a lehető az Isten előtt.

Akoron kezdé péter mondani, látod, hogy mi mindeneket el hagyunk, és hogy tégedet követtünk, mitsoda jutalmat veszünk hát mi azért. ? jésus felelé néki, hogy a fel támadásnak napján. a midön az ember fia az ő ditsőségének széki-
ben ül. ők is véle együt székekben ülven. itélni fogják. az izraelnek egész népit. azt is hozája adá, hogy nem tsak ők. hanem mind azok is. akik öérette., és az ő evangyéliumáért el hagyák házakot. szüléjeket. **[112a:]** és jóságokot, azok száz anyit vesznek. ez életben. amásikában pedig az örök életet birják, ezt így lehet érteni, hogy az Isten aki meg jutalmaztattya. választatit amás életben, ebben sem vonnya el töllök vigasztalását. hogy őket meg segittse nyomorúságokban. és rendelni főg nékik olyanokat. a kik a felebaráti szeretetnek köteleségit követvén. atyok fia helyet léznek, és a mit ő érette el hagytanak. vagy vesztettenek, mást fognak adni helyében.

Az apostoloknak,⁵³⁰ nem lehete hogy ne tsudálkoztanak. volna akristus ígéletin. hogy őket székekben ültetvén. ők fognak meg itélni anemzeteket. mivel azt⁵³¹ jól tudták.

⁵²⁸ sokal [l—k-ból? javítva.]

⁵²⁹ elejekben [j—k-ból javítva.]

⁵³⁰ apostolokk, nem lehete hogy ne tsudálkoztanak. volna [tsudálkoznának-ból javítva.]

⁵³¹ azt <ők> jól tudták. hogy ők

hogy ők igen alá valo renden lévök. a sidok⁵³² közöt. ugy is tettzik mint ha az Isten fia. ezen okra valo nézve hozta volna nékik elő. amit már mas alkalmatoságal meg mondotta volt nékik. hogy sokan azok közül a kik elsök voltak. 5 utolsoká lésznek, és hogy sokan azok közül. a kik utolsok voltak, elsőké lésznek. hogy pediglen vélek jobban meg értethesse. [112b:] ezt⁵³³ az igazságot. egy példa beszédet ada elejekben, mondván, hogy amenyeknek országa olyan. mint egy olyan ember, aki meg alkuván regel amunkásokal. 10 a szöllőjiben küldé őket dolgozni, az után meg másokot is küldé oda. kilentz orakor, délben, három orakor. és nap le mente előtt egy orával, meg igérvén nékik a fizetést, estve pediglen amunkásokot esze hivatván, aleg utolsokon kezdé el a fizetést, hasonlo fizetést ada nékik. mint amelyet 15 igért volt azoknak akikkel meg alkudot volt regel. ezek pedig azt gondolták. hogy ők több fizetést fognak venni mint atöbbi. azért zugolodni is kezdének, hogy tsak az alku szerént fizetnének nékik, de a gazda, elejekben adá. hogy semmi igasságtalanságot vélek nem tselekeszik. mivel azt meg 20 fizeti nékik a miben alkudot vélek, és hogy ő annyit adhat atöbbinek, a menyi néki tettzik. ugyan eszerént is, mondá az Isten fia, hogy az utolsok. elsőké lésznek, és az elsök utolsoká mert sokan vannak ahivatalosok, de ke-[113a:] vesen aválasztottak. bőveb⁵³⁴ magyarázatot. nem ada ennek 25 a példa beszédnek, a melyet a szent atyák az anyaszent egy házra magyarázák. a mely az Isten országa. és az a szöllő. a melyben hija az embereket, hogy őtt el nyerhesék.⁵³⁵ szentül valo életkekel. azt a jutalmat. amelyet nékik igér, ajutalom pedig nem más, hanem önnön maga az Isten. 30 némellyek világ kezdetekor mentenek abban a szölőben, mások. az időknek közepette, a saeculumoknak. a végin fognak még mások abban menni. vannak olyanok. a kik jól kezdik még gyermekségekben. mások iffiu korokban. némellyek időseb korokban, és vannak olyanok, akik halá- 35 lok előtt. valamivel térnek meg, mind azon által. az Istennek

⁵³² a sidok [a *sidök*-ből javítva az ő ékezetének áthúzásával.]

⁵³³ [Előző lap alján, űrszó: *ezt*]

⁵³⁴ bőveb [Szóvégi *b-k*-ből, vagy *h*-ből javítva.]

⁵³⁵ el nyerhesék. <azt> szentül valo életkekel. azt

2 petr. 1.
10.

XLIV
lázárt fel-
támaszt-
ta.
joan. 11

josága olyan nagy, hogy mindnyájan a menyekben bé men-
nek, és jutalmát veszik, meg térésektől fogva. valo jó
tselekedeteknek. de igen kel. figyelmezni ezekre a szokra.
hogy⁵³⁶ sokan vannak ahivatalosok. de kevesen aválasztot-
tak, azért. hogy mi tsak azal meg ne elégedgyünk. hogy
[113b:] az anyaszent egy házban vagyunk. hanem még
azon is erőlködgyünk, szent péter tanítása szerint. hogy
a jó tselekedetekel. bizonyosá tegyük. hivatalunkot, és
választásunkot, és hogy meg érdemelhesük. azt az országot.
a melyet meg ígérték. a választataknak.

Az alat, amég e szerint oktattya vala jesus a tanitványit.
ajordánon tul.⁵³⁷ martha, és maria ezen két egy testvér
atyafi., akikről ide fellyeb mar beszélettünk. tudtára adák
nekie abátyoknak lázárnak betegségit. meg izenvén neki
ezen kevés szokal., uram akit szeretz beteg, a mint is hogy.
az ur. igen szerette. ezt a három személyt. és amidön meg
hallá⁵³⁸ ezt a hirt, mondá. az a betegség nem halálra valo.
az tsak arra vagyon. hogy az Istennek ditsőségire legyen.,
és⁵³⁹ hogy az Istennek fia, azért ditsöitessék. ugyan azon
helyben maradván még két napig. az után mondá atanit-
ványinak, térjünk viszá judéában.. mivel bethánia. a lázár
lako helye, judéában volt. mint egy [114a:] három fertály
mely földnire jérusálemtől.

A tanitványok mondák neki, mester alig vagyon egy
nehány napja. hogy a sidok meg akarának kövezni, és még
is közikben akarsz viszá térni,? elejekben adá feleletével.,
hogy addig kelletnék végben vinni szolgálattyát, a még
annak ideje volna, az után, mondá, hogy lázár. a mi⁵⁴⁰
barátunk aluszik. de el mégyek fel költeni ötöt. a tanit-
ványok. ezt betü szerint értvén. mondák néki, uram, ha
aluszik meg gyógyul. de világosan meg mondá nekik. hogy⁵⁴¹
lázár meg holt volna. és hogy örülne azon ő érettek, hogy

⁵³⁶ hogy <hso> sokan vannak ahivatalosok. de kevesen aválasztot-
tattak, <a> azért. [Törlés a sor végén.]

⁵³⁷ ajordánon tul. [Beszúrás.]

⁵³⁸ meg hallá [Második l-h-ből javítva.]

⁵³⁹ és <azért> hogy az Istennek fia, azért

⁵⁴⁰ a mi <ba> barátunk [Tollhiba.]

⁵⁴¹ hogy <ho> lázár meg holt [Törlés a sor elején.]

az ő halálán jelen nem volt. azért hogy a tsuda tétel. a melyet fog tenni. meg erősítse és nevelje az ő hiteket. thamá, egy a tizen kettő közül⁵⁴² látván hogy a mestere. tellyeséggel viszá akarna térni judéában, mondá atöbinek. menyünk el
5 mi is. halyunk meg véle együt

Jesus pedig bethániában négy napal érkezék az után. hogy lázárt el temették volt. oda pediglen sok sidok gyülekeztek vala, hogy vigasz-**[114b:]** talnák márhát, és máriát, martha meg tudván, hogy jesus tsak hamar oda érkeznék., a városon
10 kívül eleiben mene. és mondá neki, uram, ha itt lettél volna, abatyám meg nem holt volna, de én azt tudom. hogy az. Isten néked meg adgya mind azt, valamit tölle fogsz. kérni. Jésus felelé néki, a te batyád fel támad, tudom⁵⁴³ uram mondá néki. hogy fel támad az utolso napon. jesus mondá neki, én
15 vagyok a feltámadás, és az élet. a ki en bennem hiszen. ha szinte meg hal is. élni fog, és minden valaki áll. és én bennem hiszen, soha meg nem hall. hiszedé ezeket, hiszem uram. felelé martha, hogy te vagy a kristus. az élő Istennek fia. aki evilágra jöttél.

20 Ezeket mondván, el mene és el hívá mariát és tudtára adá titkon. hogy a mester ót volna. és ötet hivatná. maria nagy siettséggel fel kelvén avároson kívül jesus eleiben mene. ugyan azon helyre. ahol mártha elől találta volt., asidok akik. **[115a:]** máriával valának. amidön. fel kele hogy Jésus
25 eleiben menyen. látván nagy siettséggel valo ki menetelit aházból, ök is fel kelvén⁵⁴⁴ utánna menének. gondolván. hogy talám mária abáttya temető helyére ment volna siratni

Mihent maria. Jésus eleiben érkezék. a lábaihoz borula és
30 mondá sirva, uram ha itt lettél volna. a batyám meg nem holt volna., jesus látván ötet sirni, és a sidokot kik véle valának. meg busula magában. és magát fel háborittá. az az, hogy magában. akaratal valo szomorúságot és keserüséget indítot. külső képen, ugyan azon jeleket, a melyek. az embe-
35 rekben. akarattyok ellen valo haborúságot, és indulatot

⁵⁴² közül <mondá.> látván [...] mondá

⁵⁴³ tudom <tu> uram [Törlés a sor elején.]

⁵⁴⁴ fel kelvén [é — javítva.]

okoznak, az után kérdé hogy hová tették a holt testet. mon-
 dák néki. uram jere, és nézd meg, oda mene sirva, azt látván
 asidok, mondák, láttyátoké mint⁵⁴⁵ szerette. némellyek meg
 mondák, nem tehetet volnaé arról. hogy meg ne halyon,?
 5 ha a vakon születetnek [115b:] a látást meg adta, jesus nagy
 szomorúságot mutatván. a temető helyre érkezék, a mely
 köből faragot barlang lévén. az ajtaját. kövel zárták bé,
 jesus parantsolá. hogy vennék el azt a követ, arra mondá
 mártha, hogy talám már a test meg szagosodot. mivel már
 10 négy naptól fogvást tették oda, a kristus pedig felelé néki,
 nem mondottamé meg néked, hogy ha hisz, meg látod az
 Isten ditsőségit.? a követ hogy el vevék a koporsorol, jesus
 fel emelvén szemeit mondá ezeket, Atyám hálákot adok
 néked. hogy engemet meg halgattál, én azt tudom hogy
 15 mindenkor meg is halgatz engem, de ezt a jelen valo népért
 mondom, azért hogy hígyék el azt. hogy te küldöttél el
 engemet, ezeket el végezvén, fel szoval kiáltá. lázár gyere ki.
 a holt fel elevenedvén. fel kele. és ki mene. a kezei, és alábai
 meg lévén kötözve. a melyeket meg oldatá jesus. az tanít-
 20 ványival, sokan a sidok közül. kik márhához. és máriához
 jöt-[116a:]tek vala, látván ezt a nagy tsudát. jesusban
 hívének

XLV
 A sidok
 tanátsot
 tartának
 Jesus el-
 len.
 joan. 11.

Mind azon által valának meg olyanok., kik meg vivék mind
 ezeket a farisaeusoknak, a jesus halálos ellenséginek. akik is
 25 azonal. tanátsot tartának. az⁵⁴⁶ áldozó papokal, a kik is
 mondának. mit tselekeszünk mi, az az ember. sok tsudákot
 tészén, ha mi azt ugy hagyuk, mindenek hinni fognak benne,
 és a romaiak reánk jönnek. és el pusztittyák városunkot, és
 nemzetünket. kaifás aki abban az esztendőben fő pap vala.,
 30 mondá nekik, ti semmit nem tudtok adologhoz, és meg nem
 vizsgálátok., hogy hasznos egy⁵⁴⁷ embernek meg halni a
 népért, hogy az egész nemzetünk elne veszen, eszerént mutatá
 ki ez a nyomorult, a jesus ellen valo gyülölségit, de az Isten
 ezt az ő mondását. az egész emberi nemzetnek váltságára
 35 fordítá. és meg tisztelé apapi rendet., ennek az áldozó pap-

⁵⁴⁵ mint [i — javítva olvashatatlan betűből.]

⁵⁴⁶ az áldozó [az—z-je l-ből javítva.]

⁵⁴⁷ egy [Beszúrás.]

nak személyében. meg jövendölvén az ő szája által az üdveztőnek halálát., hogy meg válttsa nem csak a sidokot, hanem még hogy esze [116b:] gyüttse az Isten fiait. az anyaszent egy házában. azonban pedig a farisaeusok. és apapok. tsak arrol gondolkodának az után. hogy mitsoda modal ölethessék meg jésust. és meg parantsolák. hogy ha valaki tudgya hogy hol volna. adná tudtokra nékik, hogy had fogatassák meg. de mint hogy az ő orája még el nem jött volt. és noha nem volt mesze töllök, de még egy kevés ideig elvoná magát előlök, nem mutatván meg magát közönségesen. de sött még a puszta mellé. egy ephrem nevü városban mene. a hol a tanitványival marada.

XLVI
A samaritánusok. bé nem fogadgyák. luk. 9.

A husvétnek innepé közel lévén. ugyan ebben az innepben is kellett a kristusnak elvégezni az ő életének fel áldozattya által. ami üdveségünknek nagy munkáját., ezen okra való nézve. a halálra készüle, és jérusálem felé vevé uttyát. nagy bátorságal, meg mutatván azal, hogy tellyeségel. el végezte volna magában. az emberekért való halálát., samarián akarván által [117a:] menni, valamely város mellé érkezek, ahol nem akarák ötét bé fogadni, mert észre vevék. hogy jérusalemben akarna menni az innepekre., igen nagy vetekedés volt az iránt a samaritánusok, és asidok között. hogy mitsoda helyen kellettnek imádni az Istent. a samaritánusok azt tartották, hogy a garisim hegyén. a sidok pedig. a jérusalemi templomban., a meg lehet. hogy azon város lakosi. azért nem fogadák bé jésust, mert nem hozájok, hanem másuvá akart menni az innepekre; a Zebedeus két fia. jakab, és jános. látván hogy mitsoda gyalázatosan bännak mesterrekel. mondák néki. uram akarodé. hogy parantsollyuk. a menyei tűznek. le szállani reájok. és hogy őket semmivé tégye? de az Isten fia meg akarván nékünk mutatni, hogy az ő valóságos tanitványinak, felebaráti szeretőknek, és nem boszu álloknak kell lenni, hozájok fordulván. eszerént inté őket, nem tudgyátok még azt hogy ki lelkei vagytok, az embernek fia nem azért jött el, hogy az embereket el. [117b:] veszese, hanem hogy őket meg tarttsa, az után más kastélyban menének.

XLVII
Előre
meg

A mely nagy bátorságot mutata az Isten fia. olyan nem vala az apostolinak szívében. sőt még álmélkodásal, és

mondgya
a maga
halálát
harmad-
dikszor.
matth.
20
mark. 10
luk. 18

rettegésel követik vala ötet. különösön vévén öket. mondá
nékik, mi jérusálemben menyünk, a hol bé fog tellyesedni
minda, valamit irtak aproféták az embernek fiáról, mivel a
papi fejdelmeknek, és atörvény tudoknak. keziben adatik.,
5 a kik halálra fogják itélni, a pogányok. keziben adgyák ötet,
hogy bestelenségel, és tsufságál. illesék,⁵⁴⁸ meg ostorozák, és
fel feszittsék. és harmad napján fel. fog támadni, de atanit-
ványok. ezeket meg nem foghaták. noha már harmadikszor
jövendölte volna meg nékik a maga halálát. és az Évangyél-
10 lium azt mondgya. hogy ennek abeszédnek értelme előttök
el volt rejtve. és hogy azt meg nem értették.

XLVIII
meg fed-
ői tanit-
ványinak
nagyra
vágódá-
sokot.
matth.
20
mark. 10.

[118a:] Azon időben. Salomé. a Zebedeus felesége, az ő két
fiaival. jakabal. és jánosal. a Jesus lábaihoz borula. és imádá
ötet. jesus pedig kérdé tőlle hogy mit akarna, a ki is felelé.
15 parantsollyad. hogy az én két fiam, ate országodban. egyik a
te jobb kezed felöl. a másika a te bal kezed felöl üllyenek.
jesus nem felele az aszszonynak., hanem mondá a fiainak.
akik okai valának. ezen kérésnek. nem tudgyátok mit kér-
tek. meg ihattyatoké a pohárt, a melyet en meg iszom. avagy
20 akereszttséggel. melyel én meg keresztelkedem. meg kereszt-
telkedhetteké. ? apoharon. és akereszttségen. a halálát
érté. azért is kérdé ezen két tanitványtól. hogy ha követ-
hetiké ötet szenvedésiben ? akik is felelék. hogy követhetik.
jesus mondá nékik., hogy a pohárában. reszesülnek, de a mi
25 az országában lévő első⁵⁴⁹ helyeket illeti, azok, tsak azoké
lésznek, akiknek az atya fogja adni. mint ha azt akarta
volna mondani a szent atyák magyarázattya szerént. azt ne
gondollyátok. hogy én emberi tekintetből. és indulatból.
adgyam valakinek országomot, a tsak azokat illeti. a kiknek
30 az atyám [118b:] rendelte, azt pedig azoknak rendelte, akik
jó életetek, és szenvedésekel. meg érdemlik, viaskodgyatok
tehat, és legyetek gyözedelmesek., és el veszitek ajutalmat.
mely agyözedelmeseknek rendeltetett.

Ezen két apostolnak. nagyra vágásokon, atöbb apostolok
35 igen boszonkodának, akristus⁵⁵⁰ pedig üsmervén az ő szive-

⁵⁴⁸ illesék, (ötet,) meg ostorozák,

⁵⁴⁹ első [Beszúrás.]

⁵⁵⁰ akristus [*lus* — beszúrás más színű tintával.]

XLIX
Zakaeus
házánál
szál meg.
luk. 19.

ket., és meg akarván őket gyógyítani abból a kevélységből, a mely némelyeket közüllök nagyra vágyoká. és másokat irigyeké tenné, magához hívá őket, és elejekben adá. hogy nem kel nekik avilági fejedelmeket. és urakat követni, kik
5 másokon akarnak uralkodni. hanem a ki közüllök első akar lenni. a szolgálja légyen mindenikének, valamint az ember fia. aki nem azért jött el hogy szolgállyák, hanem hogy szolgállyon. és hogy halálával meg válttsa a lelkeket.

Jésus követvén a maga uttyát. jérikoban érkezék. vala
10 pedig ebben avárosban. egy gazdag Zakaeus nevü ember. aki is feje volt a publi-**[119a:]**cánusoknak. ez igen ohajtotta látni Jésust, de a sok nép közöt nem láthatta. mert maga kis termetü volt. nagy siettségel. előre mene. és az útt mellet, egy fige fára fel mene. hogy jobban meg láthassa. a mint is
15 hogy jésus azon menvén el, és a szemeit fel emelvén. meg látá Zakaéust, akinek mondá. sies le szállani. mivel ma nálad leszen szállásom., a ki is mindgyárt le szálván. nagy örömel. fogadá. házához, azonban pedig mások zugolodva mondák. egy bünös publicanushoz ment szállani. de jésus meg mutatá a
20 publicanus szívének. tsudálatosan vala meg változásán. hogy ugy ment⁵⁵¹ mint egy orvos a betegnek házához. hogy meg gyógyítsa, mivel zakaeus eleiben menvén. mondá. uram, jóságomnak felét a szegényeknek osztogatom. és ha valamiben meg károsítottam valakit. négy anyit adok helyé-
25 ben néki, jésus felelé néki. ma lett üdvesége ennek aháznak., és mondá az után. noha Zakaeust a sidok ugy tekintették. mint idegent. és pogányt, mind azon **[119b:]** által, a hit által. ábrahám fiává let ugy valamint ökk.

Mind azok, akik jelen valának, figyelmeteséggel halgattyák
30 vala Jesust, és mint hogy nem mesze volt jérusalem-től, a sidok azt gondolák. hogy a messiásnak ditsőségel valo uralkodása. olyan formában amint ök magokban gondolták lenni. tsak rövid idő alatt ki fog tettezni, gondolván talám azt is. hogy ugyan azon uttyában, és a husvétti⁵⁵² innepek alkalma-

L.
A sidok
azt gon-
dolyák.
hogy az
Isten or-
szágát
nékik ki
nyilat-
koztat-
tya.⁵⁶³
luk. 19.

⁵⁵¹ ugy ment mint [*ment—mint*-ből javítva.]

⁵⁵² husvétti [Első *t* — hosszú *f*-ből javítva.]

⁵⁵³ nyilatkoztattya. [*koz* — még egyszer leírva <koz> fölé, világosabb tintával, a tinta szétfolyása miatt.]

toságával, akarna az Isten fia királyi székiben ülni. és fel állítani azt az országot a melyről anyiszor tett volna emlékezetet. jesus pedig üsmervén. gondolattyokot, ezen példa beszédél, helyteleneké tévé. Egy hatalmas nemes ember
5 mesze földre akarván menni. hogy őtt országot nyerjen magának. elé⁵⁵⁴ hivatá szolgait., és mindenikének egy aránsu számu pénzt ada. hogy azal kereskedgyenek a még viszá térne, a hazája béliek pedig gyülvén ötöt, utánna küldének. és meg izenék⁵⁵⁵ néki. hogy nem akar-[120a:]nák ötöt királyoknak üsmérni. idővel viszá térvén. számot kére szolgaitol.
10 apénzről melyet kezekben adot volt., vala egy közöttök, a ki tiz anyit nyert. meg más a ki őtt anyit, az elsőnek jutalomul. tiz várost ada hatalma alá, a másodikának ötött, találkozik meg olyan közöttök aki el rejtette volt a pénzt. és nem adta
15 volt a kereskedésre., mondván. hogy tartot az ura keménységétől. azért nem mérte szerentséltetni apénzit, de az ura nem hagyá jóvá tselekedetit., el vevé tölle pénzt, és annak adá a melyik leg többet nyert volt, a mi pedig azokat illeti, akik nem akarák királyoknak üsmérni, azokat mind maga
20 előtt meg öleté. ennek apélda beszédnek magyarázattyát nem láttyuk az Évangéliumban. de mint hogy tudgyuk mi okra valo nézve. mondá jesus. ezt a példa beszédet, ugy tettzik. hogy természet szerént. el mondhattyyuk hogy ő az a király akiről beszél., ő amenyekben fel ment, és ditsőségel.
25 fóg el jöni. hogy meg itéllye. az eleveneket és a holtakat, ő az embereknek kegyelmit el osztogattya. [120b:] hogy azal. jól élvén, azt meg szaporittsák a midön el fog jöni, három féle személyeket talál, némelyek akik jól éltek avett kegyelemel., és ezeknek még nagyobakot ad, mások. akik azal nem éltenek, és azoktol. el veszi a mit nekik adot volt. és végtire meg
30 olyanok. akik ellene fel tamadtanak. és parantsolatinak nem akartak engedelmeskedni, ilyenek a hitetlenek. és az Isten-telenek. de főképen a sidok. kik maga népe lévén. mind azon által. ök támadának az anyaszent egy házának fel
35 állítása ellen., és azért is⁵⁵⁶ büntette meg őket.

⁵⁵⁴ elé <s> hivatá szolgait., és mindenikének egy aránsu számu <pezt> pénzt ada. [Törlés a sor végén.]

⁵⁵⁵ meg izenék [Ékezethiba.]

⁵⁵⁶ azért is <öket.> büntette meg őket.

LI.
jesus két
vakot
meg gyo-
gyít.
math.
20
mark. 10
luk. 19

Jésus ki menvén jérikóból nagy sereg követé ötet, egy timaéus névü vak. az útt szélyin ülvén. alamisnát kért az utozoktól, halván pedig hogy sokaság menne ótt el, kérdez- kedni kezdék, mondák néki hogy Jesus menne ótt el, ö 5 mindgyárt egy más társával együtt. kiáltani kezdé. jesus dávidnak fia könyörüly⁵⁵⁷ rajtam. azok pedig a kik Jesusal valának. keményen kezdék inteni hogy halgatna., de ö még annál inkább kezdé kiáltani. ugy hasonló képen atársa is. Dávid fia [121a:] könyörüly rajtam. jesus meg álván, 10 parantsolá hogy eleiben hinák., és mindgyárt némellyek kezdék a vaknak mondani. légy jó reménségben. kely fel. tégedet hiv. avak. levetvén köpenyegét., fel kele. és atársá- val jesus eleiben mene., aki is kérdé töllök mit akartok, hogy tselekedgyem érettetek? uram, mondák neki avakok, tsele- 15 kedgyed had lássunk. jesus meg könyörülvén rajtok. meg illeté az ö szemeket, és azonal aszemek meg világositaték, és követni kezdék ötet. ditsöitvén az Istent a népel együtt. a ki jelen volt ezen atsudán.

LII
bethaniá-
ban.
vatsorál.
math.
26.
mark. 14
joan. 12.

Jésus pedig közelgetvén Jérusalemhez, az innepek előtt 20 hat napal. bethaniában érkezék, a hol fel támasztotta vala lázárt, ót vatsorát készitének néki apoklos simon házánál, mártha az asztalnál szolgált. lázár pedig az asztalnál ült, a midön vatsorálnának. mária. oda menvén. alabástrombol valo edényből. drága spikinárd olajat önte a jesus lábaira., 25 az után hajával meg. [121b:] törölgeté. és el törvén az edényt, a fejére hinté. és annak adrága kenetnek az illattya aházat bé tölté, erre az apostolok, de fő képen judás iskáriotes, igen kezdének zugolodni, ez az utolso kezdé mondani. hogy el 30 adhatták volna azt a kenetet három száz pénzen., (ugy mint hatvan négy forinton:) és azt a pénzt a szegényeknek osztog- atni. ezeket, az évangyélium szerént, nem azért mondá hogy a szegényekkel gondolt volna. hanem azért mert lópó volt., és mint hogy nála álot apénz amelyet a kristus szük- ségire. és a szegényeknek adtanak. örömet a kezihez akarta 35 volna venni akenetnek az árrát, hogy abból félre tegyen el magának, De jesus párttyát fogá mariának. és mondá azok-

⁵⁵⁷ könyörüly <rajtunk.> rajtam.

nak akik zugolodának ellene., hogy igen jót⁵⁵⁸ tselekedet volna. mivel. még előre. az ő temetésire kente volna meg testét. a mi pedig a szegényeket illeti, szegényeket mindenkor találnak, akiket meg segíthetik. de ő maga nem lészen mindenkoron⁵⁵⁹ ő vélek. hogy hozzája valo kötelessé-[122a:]geket. és szereteteket. hozzája meg mutathassák., a mária tselekedete. pedig meg tudodik mindenüt, valahol az Évangélium fog prédikaltatni, azonban pedig ajésus bethániában valo érkezésit meg tudák jérusalemben. és sokan a sidok közül¹⁰ oda menének hogy láthatnák ötet, és lázárt akit fel támasztot volt. apapi fejedelmek pedig el végezték vala. hogy meg ölesék lázárt, mivel aző fel támadásáért, sokan hisznek vala az Isten fiában.

NEGYEDIK⁵⁶⁰ KÖNYV.

Hogy mit tselekedet jésus. jérusalemben, győzedelmesen bé
¹⁵ menetelétől fogvást menyben menetelég.

Más nap Jésus bethániából⁵⁶¹ meg indula, és a midön közel lett volna betfágé kastélyához. mely az olaj fák⁵⁶² hegye mellett vagyon mint egy hat száz lépésnire jérusalemtől., monda két ta-[122b:]nitványinak, menyetek akastélyban mely
²⁰ elötetek vagyon. öt fogtok találni egy meg kötöt szamarat, vemhével együt, ódgyátok meg azt, és hozátok el nékem, és ha a számárnak gazdája azt fogja tölleték kérdeni. hogy mit akartok véle, mondgyátok hogy az urnak szüksége vagyon reá, és nem fogja ellenzeni, atanitványok engedelmeskedvén parantsolattyának, ugy találák adolgot amint
²⁵ meg mondotta vala nékik. és hozzája vivék a szamarat. vem-

I
 jérusá-
 lemben.
 győze-
 delmesen
 bé
 megyen.
 máth.
 21
 mark.
 11
 luk. 19
 joan. 12

⁵⁵⁸ jót [*t* — későbbi beírás törléssel;] tselekedetet <tselekedet> volna. [törlés a sor elején; a *t* beírása után fölöslegessé vált szövégi *et* nincs törölve.]

⁵⁵⁹ min mindenkoron [Sorvégi elválasztás után tévesen folytatva; a fölösleges *min* nincs törölve.]

⁵⁶⁰ <Ötödik> Negyedik [Negyedik <Ötödik> alá írva. — A Negyedik könyv. fölött Mikes aláhúzta a harmadik könyv végén a kéziratot.]

⁵⁶¹ bethániából [*bethániában*-ból javítva.]

⁵⁶² olaj fák <he> hegye [Tollhiba.]

hével együtt, azonban pedig anép mely az innepre gyülekezett
 vala jérusalemben. és a⁵⁶³ mely meg tudta volt. a lázár fel
 támadását. ajelen lévő bizonyságoktól., hogy meg hallá hogy
 jésus is abban anagy városban érkeznek. pálma fa agakot
 5 tördele, és nagy seregel eleiben mene. kiáltván hosánna, az
 az, üdveség és ditsőség. Áldot légyen az Izraelnek királya.
 aki az ur nevében jö, atanitványok a számára teritvén⁵⁶⁴ ruhá-
 jokat, jésus reája üle., és ilyen gyözedelmesen mene bé avá-
 rosban. hogy bé tellyesittené a Zakariás [123a:] jövendölé-
 10 sit. ne fély sionak leánya. ihon jó ate királyod hozád szeliden.
 ülvén a számárnak vemhén. a sok számtalan népis az utra
 teritti vala ruhájokat, és meg sokan. agakot hánynak vala az
 utra, a midön már közelitene avároshoz. atanitványok⁵⁶⁵
 látván mestereknek ditsőséges voltát. nagy örömökben fel
 15 szoval kezdék az Istent ditsérni. mondván. áldot légyen
 akirály. aki az urnak nevében jö, békeség. és ditsőség ama-
 goságban. az egész nép, mind az, aki jésus előtt ment, mind a
 ki kísérte. hasonló kiáltással volt., és⁵⁶⁶ mindenek tsak azt
 kiáltották. hosánna. ditsőség a David fiának., légyen áldot
 20 az, aki az urnak nevében jött el. áldot ami atyánknak
 dávidnak el jött országa. hosánna amagoságban.

A farisaeusok, mérgelődés nélkül nem nézheték azt. hogy
 oly nagy tiszteletet adnának egy olyan embernek akinek ök
 halálát keresik, és kezdék magok közöt mondani. mit nyer-
 tünk vele, ihon mindenek utána futnak. de sött még vala
 25 olyan kö-[123b:]züllök. a ki a sereg közöt lévén., és⁵⁶⁷ nem
 titkolhatván el irigységgel valo haragját. mondá. mester
 mondgyad hogy halgassanak atanidványid. jésus pedig az
 ilyen irigyeket kénszeritté a halgatásra feleletivel, mondván.
 30 ha az ő tanitvanyi halgatnak. akövek kiáltozni fognak. vég-
 tire a város mellé érkezének, és jésus arra a nyomorult
 városra vetvén szeméit., amelynek előre látá vétkit és vesze-

⁵⁶³ a mely [a — beszúrás a sorvégi margóra.]

⁵⁶⁴ teritvén [rit — beszúrás; eredetileg *tevén* volt.]

⁵⁶⁵ atanitványok <nagy örömökben.> látván [...] nagy örömök-
 ben [Törlés a sor elején.]

⁵⁶⁶ és <es> mindenek

⁵⁶⁷ és [Beszúrás.]

⁵⁶⁸ matth. 21 [1—5-ből javítva.]

delmit., és rajta valo nagy szánakodásából, sok köny hullatásokot ejte érette, és szomorúságában. fel kiáltá oh ! ha meg üsmérted volna. leg aláb ezen a napon. mely néked adatot. azt, aki néked békeséget adhatot volna. ! de mind ezek el
5 vannak rejtve előtted. és eljö az idő a melyben. ate ellenségid környül véznek téged árkokal.⁵⁶⁹ környül fognak teged, és meg szorongatnak minden felöl ate köfalaidot földig le ronttyák, ate fiaidot mind le vágják. és el szélyesztk. és te benned nem hagynak. követ a köven, mert meg nem üsmérted
10 az időt amelyben az Isten meg látogatot. ezel meg mutatá, hogy a jérusálem el romlásáért valo keserüése nagyob volt az örömnél [124a:] amelyel látta hogy a nép fogadgya. örömel. amidön bé mene a sok nép közöt, az egész városban nagy zudulás vala. és ki ki kérdé egyik a másikától.⁵⁷⁰ kitsoda ez ?
15 a nép mondá mindennek, hogy a Jésus volna, agaliléában valo názarethi proféta.

III
ahalálát
meg jö-
vendői.
joan. 12.

A sidokon kívül,⁵⁷¹ kik jérusalemben gyülekeztek vala ahusvéti innepre, valának még pogányok is. kik az Istent imádni mentenek volt oda az innepre. némellyek ezek közül. kívánták volna látni Jésust erre valo nézve. meg jelenték szándékjokot az apostolnak philepnek, aki is tudtára adá Andrásnak. és mind ketten. azt meg jelenték amestereknek. jésus pedíg ahoz készülvén, hogy meg érdemelye. halála által. apogányoknak válttságát. ugy, valamint a sidoknak. felelé⁵⁷² ezen
20 két apostolnak. hogy immár az orája el érkezet amelyben meg ditsöitesék. és valamint hogy a buza mag ugy hoz gyümölcsöt ha a földben vetik, és ha meg hal, ugy az ő halálának magja. böv aratásra léssen. a⁵⁷³ hivek., kik halálának [124b:] gyümölcssei léznek., ő reája valo nézve. meg fogják utálni
30 élettyeket. ezen avilágon hogy azt meg tarthassák. az örökös életre. és hogy a szolgálat, amelyel. követik mindenüt ahová mégyen. meg jutalmaztatik az örök ditsöséggel. az után aző vizasztalásokra a haláltol valo irtozást akaratal fel indittá magában és mondá. az én lelkem fel háborodot. és mit mond-

⁵⁶⁹ árkokal. <és> környül fognak teged, és

⁵⁷⁰ másikától. [i—a-ból javítva.]

⁵⁷¹ kívül, <kivül,> kik

⁵⁷² felelé <ezek> ezen

⁵⁷³ a <hi> [vagy <ki> ?] hivek., kik <az> halálának

gyak. Atyám szabadits meg mostanában. de azért jöttem ez
órára, Atyám ditsoisd meg nevedet.⁵⁷⁴

Azonal szozat hallatéék az égből mondván. meg is ditsöitet-
tem. meg is ditsöitem, a kik jelen valának mondák. hogy a
5 menydörgés volna, némellyek meg mondák, hogy az angyal
beszélle né vele, de jesus mondá nekik, ez a szozat nem én
érettem vagyon, hanem ti érettetek., hogy pediglen meg
mutassa. mitsoda hasznot fog munkálodni. a keresztben valo
halála. mondá. most ítétetik meg avilág. és most vettetik
10 ki a világ fejdelve. (ugy mint az ördög). és a midön engemet
fel fognak emelni a földtől. mindeneket magamhoz vonzok.
a sidok kérdék tölle. hogy lehesen a, hogy az ember fiának
meg kellesék halni, holot az irás azt mondgya, hogy a kris-
tusnak. **[125a:]** örökösön meg kel⁵⁷⁵ maradni. és hogy
15 kitsoda az az ember fia? felelé jesus nekik, mint hogy még egy
kevés ideig a világóság vélek volna, járjanak abban a vila-
góságban. és abban higyenek. az az, hogy higyenek ő benne.,
a még vélek volna.

joan. 12

Ezen beszédi után el rejté magát. amelyek. az ő sziveket
20 inkább meg nem haták. valamint a tsuda tételek a melyeket
tett volt előttök, avakság meg környékezte volt az ő elméje-
ket., a mely Isaiás jövendölése szerént, nem engedte meg
nekik hogy azt lássák, amit láttanak, és az ő szivek. oly igen
kemény volt,⁵⁷⁶ hogy nem szenvedhette az orvoságot melyet
25 nekik akartak adni, azt nem kel gondolni hogy a fő renden
lévő sidok közül akristusban nem hittének volna, hanem
hogy nem mértének vallást tenni rolla a farisaéusoktól., a
kik az ő tanítványit. ki üzték a synagogákból. ez így lévén,
aző félékenységek tsak attól volt, hogy inkább szerették, az
30 emberek ditsőségeket, mint sem az Istenét., tsak hejában
kiálttya vala tehát jesus. az **[125b:]** ilyen féle személyeknek.
hogy aki ő benne. hiszen, abban hiszen, aki ötet küldötte,
hogy ő volna avilágra jött világóság. hogy kivenné a setét-
tségből mind azokat, kik ő benne hinének, ha szinte azért jött
35 volnais avilágra. hogy üdvezittsen. és nem azért. hogy itél-

⁵⁷⁴ nevedet. <az> Azonal [Törlés a sor végén, új bekezdés előtt.]

⁵⁷⁵ [Előző lap alján, órszók nyomai: örökösön meg kel]

⁵⁷⁶ volt, [t—n-ből? javítva.]

Elöl járó beszéd

1 Hogy mióta végre irták ezt a históriát.

A krisztus. jesus. az embereknek üdvösi
 getöré jállon le a mennyekből. ezt embereket testes magán.
 fűlést. és prédikálót. meg hál. feltámadt. és vért fel.
 ment a mennyekben. igazságos dolog tehát. hogy az emberek
 erekre ábrítokta meg tanításiak magok. a melyek el.
 tal meg vállaltak. és hogy meg tanulják. egy olyan élet.
 nek. és halálnak históriáját. a mely üdvözögekben járó
 dolog. az emberek. Istennek ellenségi valóinak. a krisztus
 halálával elégés tett az utjának. ezáltal. magis kerítet
 ta őket arra. beszéssel és példán adóval. hogy mi ké-
 pen köthessenek meg hozzá. fűntelen kellene gondolkod-
 nunk azon. hogy mit szenvedett egy Isten. az ő veikek elvált
 lévén. miért hogy tökéli haláluká forrást. lennénk
 hozzá. amgi jó tevémenyiet. se elégés nem elmélkedhes
 nének az igazságotól. amelyeket tanítónak őket. és a
 tselekedésekről. melyeket tselekedet. mivel csak ugy üdvö.
 zülhetnek. hogy ha azokat igazságot végben veszik. és

Elöl járó beszéd

Az olyan embereknek szólás, akik nem
aratták jelszót vinnék magokhoz, ki mondhatatlan, ahog
okorabbok is ^{arattak} csak igen gyengén irhatnak. mi-
vel az el fével edéinek utjai véghez lennek. a minden
pedig el hagyják arandul, a megpi fö, arppi föle út és in
nét jármanak erveleghen. in a tudalatosok fok föle etne,
torkis, hazlandiság, irkátombóis polkások.

Isak egyedül a jelen-átis mindenkor ugyan azon
mindenél, valahol aralkodik, aratt az, igen hapontalan
és formise kettő munka, az remonkai, hogy le lehesen is.
in az emberek, ugy mint vannah, de a borongos, is hap-
nos munka, az leírni, a mit az edéinek kellené Connich, mond
nyeljeknek, ugy mine kroszta tanis ványinak.

Epe fevén mind arkot a tudományokat, amehelyet
nekünk adot az bixangy elunban, mindenkor feléltésor nek,
mindenkor egy arantatuket talalkyik, a veltöringor kórep
tyénneknek, meg veltörhatatlan jeltisik, a málynan ar-
geoi hogy in emberekben, valamely olyas ^{aralkodik} kátombóis

lyen. mind azon által azok akik meg vetik az ő igéjít, meg ítéltetnek az utolso napon azon ige szerént, mert ő magától semmit nem mondot, és tsak azt tanította, a mit aző attya parantsolt hogy tanítsa.

IV
meg át-
kozá a
fige fát.
matth
21
mark. 11
11.

- 5 Mind ezeket lehet hogy a templomban mondá. mivel azt olvasuk szent márknál. hogy oda ment, és hogy estve viszá tere bethaniában. a tanítványival. másnap pedig regel visza tere jérusalemben., és éhséget érezvén magában, egy fige fa mellé mene mely az uthoz közel vala. hogy figét szedgyen.
- 10 de mint hogy nem vala ideje a figenek. azon tsak levelet találá, erre valo nézve, meg átkozá a fige fát, mondván. hogy soha többé rajtad gyümölcs ne teremjen. és [126a:] afa, azonal. el szárada, az átok nem azért volt, mondgják a szent atyák, hogy vetkes lett volna. azért. mert nem hozot gyümölcsöt idején kívül. hanem hogy akristus meg akará mutatni az embereknek. arról a fige fárol, hogy hasonló képen keresi bennék ajó tselekedeteket, és hogy soha sem kel nékik gyümölcs nélkül leni, az ő gyümölcstelenségekért valo büntetés a lesz, hogy el hagyatásanak ugyan azon gyümölcstelenségre. ugy anyira, hogy nem követvén ajót a melyet követhették volna. ne követhessék többé azt a jót. a melyet tartoznának követni,

V
ki haj-
tya a ku-
fárokat a
templom-
bol.
matth.
21
mark. 11
luk. 19.

- Jésus jérusalemben érkezvén. a templomban mene, ahol el nem szenvedheté. hogy abol a szent helyből vásáros helyt
- 25 tsinályanak, azért, ki is hajtá mind azokat akik árulnak, vagy vesznek vala., fel fordítá a pénz váltok aszталit. és agalamb arusok székeit. és meg nem engedé. [126b:] hogy valamely portékákat, által vigyenek a templomon. és hogy meg mutassa hogy miért tselekedné azt, mondá nékik. nintséné a meg írva, hogy az én házamot. minden nemzetek., imádság házásnak fogják nevezni, mind azon által ti azt a tolvajok barlangjává tettétek, az után.⁵⁷⁷ sok vakok, és bénnak menének eleiben. akiket mind meg gyógyítottá.

- A nép nagy tsudálkozásal nézé mind ezeket. de a papok,⁵⁷⁸
- 35 az irás tudok., és a fő renden lévő sidok. meg átalkodo szándékban valának ötöt el veszteni, és arra olyan alkalma-

⁵⁷⁷ az után [u—a-ból? javítva.]

⁵⁷⁸ a pápok, [Ékezethiba.] <és> az irás tudok., és

toságot keresnek vala, hogy ne kellesék tartaniok anéptől., a tsuda tételei, és a gyermekek kiáltási, kik a templomban kiálttyák vala. hozánna, ditsőség a dávid fiának, ezekért ök igen boszkonodának. nem is türheték hogy azt ki nemutas-
 5 sák. kérdvén tölle, hogy ha hallanáé hogy a gyermekek mit kiáltanak,? ö pe-[127a:]dig gyalázatt yokra meg mutatá nékik, hogy a mit ök oly igen ellenzenének. a bé tellyesedé-
 10 sére volna az írásnak. mivel nem olvastátoké azt valaha a soltárookban. hogy a leg nagyob ditséretet. a kisdeded, és a tsetsemő szájokból vettetd.

Estve felé jérusalemből kimene, és más nap regel viszá tére, az apostolok pedig tsudálkozásal nézik⁵⁷⁹ vala. a meg átkozot fige fát hogy egészen ki száradot volna. és péter mutatni kezdé néki. mondván. mester látodé hogy a fa a
 15 melyet meg átkoztál. egészen el száradot. ezen alkalmato- ságal meg mutatá nékik, hogy mitsoda ereje vagyon az⁵⁸⁰ hitnek, és az imádságnak. mivel mondá nékik. hogy ha erős hitek volna az Istenben. nem tsak egy fige fával tseleked-
 20 hetnék azt. de a hegyeket is helyekből ki mozdithatnák, és hogy valamit kérnek az imádságokban. azt meg nyerik. tsak elsöben azon [127b:] legyenek, hogy meg botsásák. az ellenek tett vétket. mivel a nélkül, az Isten sem botsáttya meg azö vétkeket.

A templomban hogy bé mene. a népet kezdé oktadni. és⁵⁸¹ annak hirdetni az évangyéliumot; azonban apapok, az írá-
 25 tudok, és aváros tisztel, oda érkezvén, azt kérdék tölle. hogy ki adot volna neki arra szabadságot hogy azt tseleked-
 30 gyé a mit tselekeszik. ? mondá nékik jésus, énnekem is egy dolgot kel tölletek kerdenem. ha arra meg feleltek. én is meg felelek ati kérdéstekre. mondyátok meg nékem hogy honnét
 valo volt ajános kereszttsége, menybőlé, vagy az emberek-
 töl. az az, ha Isteni rendelés volté, vagy emberi? ezen a kér-
 désen igen meg ütkezének, mivel azt nem merék felelni hogy menyei lett volna, tartván attol hogy akristus azt ne kérd-

⁵⁷⁹ nézik <a> [?] vala.

⁵⁸⁰ az <im> hitnek, és az imádságnak.

⁵⁸¹ és [én-ből javítva.] annak hirdetni az évangyéliumot; azonban apapok, <és> az írástudok, és

gye töllök.. hát⁵⁸² miért nem hittetek néki, azt sem merék mondani hogy az a kereszttség emberi rendelés let volna, mivel [123a:] anép, valóságos profétának tartván jánost. tartának attol. hogy meg ne köveze őket. erre valo nézve
5 jobban szereték tsak azt felelni hogy nem tudgyák honnét valo volt. jésus is felelé nekik. én sem mondom meg tehát. hogy mitsoda hatalomal tselekeszem ezeket.

Azután egy néhány példa beszédeket monda azoknak a két szinüeknek, hogy⁵⁸³ meg mutassa nekik, mitsoda büntetést érdemlene. az ő igasságtalan gyűlölségek. a melyel vannak hozzája, és aző meg átalkodások, a melyel. meg vetik azigazságot, melyet nekik hirdet, az első példa beszédet egy olyan emberöl hozá elé. akinek két fia lévén, meg parantsolá nekik, hogy mennének a szőlőjiben dolgozni, az első felelé
15 neki. hogy nem akarna oda menni, de magában szálván. meg báná mondását. és el mene dolgozni, amásodik pedig meg ígéré hogy el menne, de el nem mene, jésus pedig kérdé a papoktol. és az írás tudoktol. hogy melyike a kettő közül. vitte volna végben. az atya paran-[123b:]tsolattyát, akik
20 is felelék hogy az első, jésus meg mutatá nekik, hogy az⁵⁸⁴ első jelenté apublikánusokot, és a bünösököt, kik penitentiát tartottanak a jános predikálása szerént, ök pediglen. mint hogy nem hittenek annak a szent előljáronak, aki⁵⁸⁵ az igasságnak uttyában jött volt el hozzájok, meg előttenek
25 amenyeknek országában, azon rossz életü aszonyoktol., akiknek nem akarták követni meg téréseket.

A második példa beszéd egy olyan emberöl volt, akinek mesze utra kellettven menni, bérben adá a szöllőjét, és a midőn a szüretnek ideje lett volna. el küldé a szolgait hogy
30 fel vennek a szöllő mivesektől. a mivel tartoznának. de ezek meg verék őket, és semmit nem adának nekik, másodsor meg több szolgait küldé hozzájok, a kiket meg sebesítették és némelyeket. meg is ölének benne, a gazda látván ezeket,

matth.
21

VII
A szöllő
mivesek-
ről valo
példa⁵⁸⁰
beszéd.
matth.

21
mark. 12
luk. 10

⁵⁸² hát [t—r-ből javítva.]

⁵⁸³ hogy <mitsoda> meg mutassa nekik, mitsoda

⁵⁸⁴ az [Beszúrás.]

⁵⁸⁵ aki(k) az igasságnak [i—a-ból javítva.]

⁵⁸⁶ példa beszéd. [p—b-ből javítva.]

gondolá hogy ha azegyetlen. egy szerelmes fiát küldené hozzá-
 jok, talám tisztelettel lennének hozzája, de [129a:] mind más
 képen fordula adolog. mivel a szölő mivesek meg látván
 ötet. mondák egy más közöt, ihon vagyon az örökös, ölyük
 5 meg ötet, és miénk lesz az öröksége. meg fogák tehát ötet.
 ki veték aszöllöböl. és meg ölék. mit gondoltok tehát, kérdé
 Jésus töllök. hogy mint fog bänni a szölő ura. azokal. a
 mivesekel. a midön el fog jöni? némellyek felelék néki,
 hogy el fogja veszteni azokat a hamisakat., és olyanoknak
 10 adgya bérben a szöllőjét, a kik jobban meg fizetnek néki.
 jésus helyben hagyá ezt a feleletet. és mondá, hogy eszerént
 fognak vélek bänni. némellyek pedig észre vévén. hogy öket
 tekintené eza példa beszéd, mondák. néki. az Isten ne enged-
 gye hogy ez így legyen. az után Jésus reájok vetvén szemeit.
 15 mondá nékik, a kö, a melyet az épittök meg vetettek. az
 urnak, tsudálatosan valo hatalmából. a szegeletnek. fejévé
 lett. hogy pediglen reájok szabja az [129b:] egész példa
 beszédet. mondá nékik, mondom néktek az okáért, hogy az
 Istennek országa el vétetik ti tölletek. és⁵⁸⁷ olyan népnek
 20 adatik. aki annak gyümölcsét hozá, evalóságal. meg lett,
 mivel. a sidok., a kiknek a kristus adta volt szöllőjét, az az,
 törvényét, és anyaszent egy házát, és akik nem hogy jól éltek
 volna ezel anyagyelemel. de söt még meg ölték a profé-
 tákot, kik öket jora intették. és fel feszítették. az Istennek
 25 egy kedves fiát. azért már mostanában nem az ur népe, és az
 anyaszent egy ház. olyan pogányokból állitatot fel, akik
 annak előtte nem üsmerték az Istent minékünk kel tehát⁵⁸⁸
 mostanában tanulunk. azoknak nyomoruságokrol. a kiknek
 helyekben oltattunk. hozván bövséges gyümölcstöt, az az,
 30 hogy hiven járunk mind abban. amit az Isten kíván mi
 töllünk. a papok, és atörvény tudok, jól észre vévék, hogy
 Jésus felölök beszélle, igen nagy kívánságok is volt. hogy
 akkor mindgyárt meg [130a:] fogassák. de anéptől tartának.,
 és nagy szégyen valásal. kellették nékik meg más példa⁵⁸⁹
 35 beszédet hallani, a mely öket tekintette.

⁵⁸⁷ és <annak adatik, ak> olyan népnek adatik. aki

⁵⁸⁸ tehát <a> mostanában

⁵⁸⁹ példa beszédet [p—b-ből javítva.]

Egy király menyegzöt hirdetvén a fiának, el küldé a szolgálait, hogy hinák el a hivatalosokat, de mint hogy ezek nem akarának oda menni, más szolgálkat küldé utánnok, hogy sietessék őket, és adgyák nekik tudokra, hogy minden 5 készen volna. de ök ezel nem gondolván, némelyek közülök a majorjokban menének, némelyek a kereskedésre, és némelyek meg fogák a szolgálkat, gyalázatosan bánának vélek, és meg is ölék., a király hogy meg hallotta volna ezeket, meg haraguvé, és hadat küldé ellenek. hogy meg ölnék őket, és 10 városokat fel égetnék. azoknak⁵⁹⁰ pedig helyében, a menyegzőre hivatá mind azokat, a kiket az uttzákon találának.⁵⁰¹ az után a menyegzős házban mene. hogy lássa mind azokat. kik az asztalnál ülnének, és egy [130b:] embert látván atöbbi közöt. akinek nem vala menyegzői ruhája, kérdé tölle hogy 15 mért volna oda meni menyegzői ruha nélkül, és meg köttetvén néki kezeit, és lábait. a setéttségre vetteté ötet, ahol tsak sirás. és fogaknak tsikorgatása léssen. jésus el végezvén ezt a példa beszédet mondá, sokan vannak a hivatalosok, de kevesen aválasztottak., azt könyü meg látni, hogy a sidokat, 20 leg előbször hitták volt, a király fia menyegzőjére. azaz, amenyeknek országára. a melyet akristus maga hirdette nekik, de ök meg vetették beszédit, és meg ölették ötet, az Isten hogy meg büntesse vétkeket, el pusztitatta országokat. és helyetek a pogányokat hitta anyaszent egy házában, 25 akik ötet nem üsmerték., immár tsak azt kel meg látnunk, havagyoné menyegzői ruhánk., tudni illik. Isteni szeretetünk. a melyet jelenti a fejer ruha, melyet adnak akereszttségkor, mivel ha nem volna, azon kel. [131a:] igyekeznünk. hogy arra szert tehessünk. minek előtte a király el jöjjön 30 meg visgálni kemény igasságal. mind azokat, akik az anyaszent egy házban vannak, hogy a pokolnak setéttségre vesse azokat, akik, azt gondollyák. hogy a nekik elegendő ha hivatalosok, és akik nem igyekeznek azon, hogy meg érdemelhesék jó élettyekel. a választottaknak meg ígért jutalmat. 35

⁵⁹⁰ azoknak [az—és-ből javítva.]

⁵⁹¹ találának [Szóvégi a—á-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

IX
meg szé-
gyenitti a
farisaeu-
sokat.
matth.
22
mark. 12
luk. 20

A farisaéusoknak szintén anyi részek lévén ezekben apélda beszédekben. valamint másoknak, onnét el menének, fel tévén magokban. hogy el veszesék. azt, aki őket anyira meg szégyenítettette, erre való nézve, azt gondolák, hogy arra jobb mód nem volna, mint ha meg foghatnák beszédiben. eszerént akarák végben vinni., jésushoz küldének tehát. némelyeket atanítványok közül., akik olyan két színuek valának valamint a mesterek, a hérodiánusokkal együt ezek híhető ahérodés tiszttyei valának, ezeket pedig azért küldék hozzája, hogy valamit olyat. [131b:] mondatassanak véle, a melyért a birák. keziben adhasák. ezek atsalárd követek hozzája menvén, ezeket mondák néki. mester, tudgyuk hogy igaz vagy, és hogy minden személy válogatás nélkül az Isten utát tanitod igazságal., mond meg nekünk ez iránt való gondolatodot, hogy ha szabadé nekünk adot fizetni a CSászárnak.? könyü ebből meg látni, hogy az ő szándékok avolt. hogy a népel meg gyűlöltessék. ha azt feleli hogy kel adot fizetni. mivel. a nép nehezen szenvedte a romaiak uralkodását, hogy ha pedig azt feleli hogy nem kel fizetni, akkor ugy vádollyák bé, mint olyat. a ki a CSászár ellen támadot. de jésus üsmervén az ő álnokságokat., mondá nekik. mutassatok nekem egy olyan pénzt. a mellyel az adot fizetik., a midön keziben volna a pénz, kérdé töllök, ki képe volna azon apénzen, mondák néki hogy a Császáré, adgyátok meg tehát. felelé nekik. a mi acsászáré, és az Is-[132a:]tennek, ami az Istené. ezekre. nem hogy valamit felelhettenek volna. de sőt még tsudálkoznak rajta, és el menének szégyen vallásal.

A midön ezek el hagyták volna, a sadduceusok járulának hozzája, ugy mint olyan sidok. akik nem hitték a fel támadást, és kérdést tevének néki. a mojses törvényének. parantsolattyárol, a mely azt hagyta., hogy a meg holtnak. az attya fia vegye el az özvegyét, ha gyermeket nem hagyot maga után. a sadduceusok azt gondolák⁵⁹² ki, hogy ilyen formában. egy aszonyt hét atyafi vette volna el, de mind ahét meg halván. gyermeket nem hagyot maga után, azt kérdék tehát tölle. hogy a fel támadás után. melyike⁵⁹³ lenne. ahét közül

⁵⁹² azt gondolák<i> ki, hogy [h-v-ből javítva.]

⁵⁹³ melyike [melyiké-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

X
meg szé-
gyenitti
a saddu-
ceusokat.
matth.
22
mark. 12
luk. 20

az ő férje. azt felelé nékik, hogy nem értenék az írásoknak értelmét, se az Istennek hatalmát. mivel a házasság amely mostanában⁵⁹⁴ szükséges. hogy ahalando embereknek gyermekek lévén. azokat hagyhasák magok után. a más világon
5 anem lészen **[132b:]** szükséges, mivel őt nem lészen halál. és őt mindenek hasonlok lésznek az angyalokhoz, anyiban. hogy mindenek halhatatlanok lésznek. meg mutatá az után nékik az írásokból., hogy az Isten előtt ahalottak életben vannak, mivel még fel fogja támasztani őket, ez így lévén,
10 igen nagy tévelygésben volnának. az iránt. hogy a fel támasztást tagadgyák, egy törvény tudo doktor. meg vallá hogy jól felelt volna. és azegész nép tsudálkozik az ő tudományán.

Egy más írás tudo doktor. aki is farisaéus vala, látván. hogy miképen meg némitotta volna a sadduceusokat feleletével. hozzája közelgete. és kisértésnek okáért, az kérdé tőlle, hogy melyik volna, atörvényben. aleg elsőbb, és aleg nagyob parantsolat. azt felelé neki. hogy evolna. szeresed ate uradot Istenedet. tellyes szivedből. telyes lelkedből. telyes elmédből, és minden erődből. az után hozzája **[133a:]** tévé, hogy az
20 második parantsolat hasonló volna az⁵⁹⁵ elsőhöz, úgy mint. szeresed felebarátodot. mint önnön magadot. és hogy az egész törvény, és a proféták ebben akét parantsolatban foglaltatnak. a farisaeus igen ditséré ajesus feleletét. és meg vallá. hogy igen jól tselekeszi nagyobra betsülni mindeneknél.
25 egy olyan szeretetet, a mely sokal nagyob az áldozatoknál; az Isten fia is meg ditséré ennek a doktornak okosságát. és mondá hogy nem volna mesze, az Isten országától.

Senki ezután nem mére kérdést tenni jésustól. de ő maga
30 tett a farisaéusoknak, és együt látván őket atemplomban. kérdé tőlök, mit mondotok a kristusrol., és mit gondoltok, hogy ki fia légyen a ? felelék neki hogy a Dávid fia volna, de ő a soltárból. ezeket mondá nékik, az ur mondá az én uramnak, úgy az én jobomra. hogy lehet tehát a dauid fia. kérdé
35 tőlök. mivel maga **[133b:]** Dávid. a szent lélek sugarlásából. maga urának nevezi. erre a kérdésre ök meg felelhetének,

XI
meg mutattya,
hogy melyik az
nagyob parantsolat.

math. 22
mark. 12

ps. 109.

⁵⁹⁴ mostanában [*b—k*-ből javítva.]

⁵⁹⁵ az elsőhöz, [*az—el*-ből javítva.]

mivel nem akarván. Istennek üsmérni akristust, azt nem tudták, hogy úgy mint Isten. ura volt⁵⁹⁶ annak, a kinek fia volt úgy mint ember.

XII
kinyilat-
koztat-
tya a fa-
risaeusok
gonoszsa-
gát.
matth.
23
mark.12.
luk. 20

Azután anéphez. de fő képen. a tanítványihoz fordítá
5 beszédit, és tudtokra adá. hogy tisztellyék. és kövessék az igazságokat. a melyekre⁵⁹⁷ a doktorok. és a farisaeusok tanítták őket, mivel a mojses székiben ülven,⁵⁹⁸ vagyon hatalmok atanításra, de arra vigyázanak, hogy ne kövessék őket tselekedetekben., kárhóztatá ezeknek a kevésyeknek.
10 két színüségeket., akik olyat parantsolnak. a melyet magok nem akarják tselekedni, a kik a tiszteletet, és az első helyeket magoknak tulajdonítták, akik hoszu imádságokal. meg szegényíttik az özvegyeket, meg hagyá atanítványinak., hogy ne kivánnák mestereknek hivatatni, hanem azt üsmér-
15 jék meg magokban, hogy mindnyá-[134a:]jan atyafiak lévén. egy attyok vagyon az Istenben, és egy mesterek, a kristusban. az után ismét elejekben adá ezeket a szavait. a ki leg nagyob közöttetek, a szolgálja lészen atöbinék, mivel aki fel. emelkedik. meg aláztatik, és aki⁵⁹⁹ magát meg aláza. fel emeltetik.

XIII
egy öz-
vegy
aszony-
nak ada-
kozását
meg
ditséri.
mark. 12
luk 21

20 jesus pedig a kintses láda által elleniben ülven, arra vi-
gyaza, hogy a nép mint hánná abban apénzt. látván hogy egy szegény özvegy aszony abban két fillért vetne. szolittá atanítványit, a kiknek mondá. hogy az a szegény aszony
25 többet adot volna atöbinél, mivel. agazdagok. abövälködés-
sekből adtanak. de az a szegény. a szüököködéséből adot. oda adván a mie volt.

XIV
meg jö-
vendöli.
atemp-
lom el
pusztu-
lását.
matth.
24
mark 13
luk. 21

A midön ki ment volna a templomból. hogy bethániában
viszá térjén, a tanítványok., atemplomnak nagyságán., és
30 szépségén. kezdének egy más közöt beszélgetni. és hogy mitsoda sok kints volna abban, meg is akarák álitani mes-
tereket. hogy meg [134b:] mutassák néki⁶⁰⁰ mit tsudálná-
nak, és egyik közüllök mondá néki, mester nézed. hogy mi-

⁵⁹⁶ volt [t—n-ből javítva.]

⁵⁹⁷ a melyekre [re — későbbi beírás a sorvégi margóra.]

⁵⁹⁸ ülven, <m> vagyon

⁵⁹⁹ aki [a—e-ből javítva.]

⁶⁰⁰ néki <hogy> mit

tsoda kövek⁶⁰¹ és mitsoda épületek azok. de ő mondá nékik, hogy el jö az az idő, amelyben az a nagy epület anyira le rontatik, hogy egy kö. a másikán meg nem marad. a midön az olaj fák hegyére érkezének. jesus ótt le üle a templom ellenében, és négyen az apostoli közül, ugy mint, péter, jakab, jános, és andrás., arra kérék hogy mondaná meg nékik mikoron lenne a templomnak el romlása, a világnak vége, az ő ditsőségesen valo el jövele. és hogy mitsoda jelek előzik meg mind ezeket. ? jesus meg magyarázá mind ezeket nékik, vigyázatok arra. mondá nekik, hogy az olyan álnokok meg ne tsallyanak titeket, akik amessiásnak. a nevét veszik magokra., se azon meg ne ijedgyetek. ha hadakozásokat. támadásokat; éhségeket. és más rettentő jeleket láttok, [135a:] amelyek tsak jelei. és kezdeti lesznek, azoknak az irtoztato nyomoruságoknak. a melyeknek meg kellett lenni. meg jövendölé nékik. hogy mind ezek előtt. üldözni⁶⁰² fogják őket, a birak eleiben viszik. a synagógákban meg veretnek. az attyok fiaitól el árultatnak, mindenek gyüölöni fogják őket ő érette, és hogy meg is ölnék sokat közüllök., de ezek után meg is vigasztalá őket. azt igérvén nekik. hogy a bölcseségnek, a melyet ád nékik, hogy a biráknak felellyenek.⁶⁰³ az ő ellenségi ellene nem áthatnak. hogy lelkeket, mind birni fogják. mind meg szabadittyák békeséges türesekel. hogy ha szinte dühöségel. üldözni⁶⁰⁴ fogják is őket, de a fejekről egy haj szál le nem esik., és hogy az ő Évangyelioma az egész világon fog prédikáltatni, végtire elejekben adá. hogy hamis proféták fognak támadni, akik sokakat meg tsalnak, az üldöztetések más sokakat meg ejtenek, nevedekni [135b:] láttyák a hamiságot, és meg hülni aszeretetet. de azok üdvezülni fognak, akik álhatatosan végig meg maradnak.

30 Minek utánna meg mondotta⁶⁰⁵ volna az apostolinak. hogy mitsoda állapotban lesznek ő magok, azt is elejekben adá,

⁶⁰¹ kövek [v — javítva olvashatatlan betűből;] és mitsoda [t—s-ből javítva.]

⁶⁰² üldözni [z—l-ből javítva.]

⁶⁰³ felellyenek. <annak> az ő ellenségi <az> ellene [<az> — beszúrás.]

⁶⁰⁴ üldözni [l—d-ből javítva.]

⁶⁰⁵ meg <meg> mondotta

hogy mi történnék jérusálem városával, és az egész sidó
 népel. meg mondá tehát nékik., hogy a midön meg láttyák
 hogy a várost körül veszik, és atemplomot meg ferteztetik
 sok otsmányságokkal., akoron bizonyosnak tarttsák. tsak
 5 hamarvalo el pusztulását. ki ki tsak aról gondolkodgyék.
 hogy el szaladhason. hogy a közönségesen valo nyomoruság-
 ban ne esék. akoron lészen, az Istennek. a sidokon valo
 boszu állásának ideje, meg fogják látni, hogy apogányok,
 lábok alá tapodgyák a városokat, akik kardra hányják
 10 őket, vagy rabságra vitetnek anemzetek közi, akik végtire
 meg terheltenek,⁶⁰⁶ [136a:] mind azokal a nyomoruságokkal,
 amelyekel fenyegette Isten őket a szent írásokban, és olyan
 inségekben esnek,⁶⁰⁷ a melyekhez nem volt, nem is lesz
 hasonló; mindezek bé tellyesedének, tsak kevés idő után.
 15 szintén olyan formában valamint itt meg jövendölé az Isten
 fia. az apostolinak, a mint hogy. jérusálem bé töltvén vétkei-
 nek mértékét. akristus halálával, negyven esztendő mulva a⁶⁰⁸
 romaiak meg vevék igen nagy nehezen, és azon hadakozás⁶⁰⁹
 alatt, egy néhány országokban. több veszet el, tizen három
 20 száz ezer sidonál, jérusálem városát, amég meg vették,
 tizen egy száz ezeren⁶¹⁰ holtak meg benne.

A kristus. meg felevén. az apostolok. első kérdésekre, a
 más kettőre is meg felele. a mely az ő ditsőségesen valo el
 jövetelét tekinté, és a világ végét, meg mondá nékik, hogy
 25 aző másodszeri el jövelele. hasonlo lenne. a villámláshoz. a
 mely egy szers[136b:]mind fel tettzik. és el mulik nap kelet-
 ről. nap nyugotra, az az, hogy az egész világ meg fogja
 ötét látni és üsmérni, és nem titkon jö el. valamint azt sok
 hamisak akarnák el hitetni, akik is azt fogják mondani, a
 30 kristus itt, vagyon, akristus amot vagyon, de sött még
 hamis kristusok is fognak támadni., akik olyan tsudákat
 fognak tenni, hogy meg tsalják ha lehetne. a választattakot

XV
 meg jö-
 vendölé a
 második
 el jöve-
 telét.
 matth.⁶¹¹
 24
 mark. 13.
 luk. 21

⁶⁰⁶ meg terheltenek, <mind> [136a:] mind azokal

⁶⁰⁷ esnek, [ésnek,-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁶⁰⁸ a <sz> romaiak

⁶⁰⁹ hadakozás(ban) alatt,

⁶¹⁰ ezeren [r-n-ből javítva.]

⁶¹¹ matth 24 mark. [Első t-r-ből javítva.]

is, de ezek a szent lelkek⁶¹² által meg tudgyák különböztetni a valóságos messiást ahamistól, és melléje fognak gyülekezni, valamint a sasok⁶¹³ gyülekeznek aholt testek mellé., hogy pediglen az ő eljövetele. ditsőségeseb legyen. rend kívül valo.
 5 és irtoztato jelek fogják azt meg előzni, ugy mint, a nap, és ahold meg homályosodnak, a tsillagok le hullanak, az egek ereji meg indulnak, atengernek rettentő zugási lesznek, és az egész emberi nemzet. rettentő rémülésben lészen. [137a:] hogy meg fogják látni, az egész természetnek ilyen meg változása
 10 után., az ember fiának jelét, amellyen érti az anyaszent egy ház a keresztét., meg is fogják ötet magát látni, el jöni afelelőkben,⁶¹⁴ nagy hatalomal. és felséggel., el is fogja küldeni angyalit akiknek nagy szozattyok, hasonlo lesz a trombita hangjához. és egyben gyűjtik az ő valasztottit. a világnak
 15 négy részéről., azt is hozzája⁶¹⁵ tévé. hogy az ő hiv szolgálai. fel emelik akoron fejeket. bizodalomal., mert valamint hogy anyárnak közelgetésit meg üsmerik arrol., a midön a fige fa, és atöbb. gyümölcs fák. fokadni kezdenek, ugy⁶¹⁶ ezekről a jelekről, is meg fogják tudni, hogy meg ditsöitetnek, és hogy
 20 a menyeknek országa, mint egy az ajtojok előtt vagyon.

Az apostolok harmadik kérdések marada még hátra, hogy mikor lennének meg mind ezek. és [137b:] hogy mit fog tselekedni az ember fia aföldön a midön nagy ditsőségben fog el jöni, jesus elejekben adá hogy azt az időt semmi terem-
 25 tett állat nem tudhattya, hanem tsak egyedül az Isten., és hogy a nékik hasznos hogy ne tudgyák, azért hogy magokra vigyázanak, meg se⁶¹⁸ engedgyék, hogy a szivek meg nehezedenek atobzodásal., és arészségssel. se az életnek nyughatatlanságával. hanem, a szüntelen valo vigyázásal, és imád-
 30 ságal., érdemesé tehesék magokat arra, hogy bizodalomal

XVI
 a vigyáz-
 zásra⁶¹⁷
 tanít.
 mark. 13.
 luk. 21

⁶¹² a szent lelkek <által> által [<által> sor fölé beszúrva, majd törölve és újra leírva a sor alá, világosabb tintával.]

⁶¹³ sasok [o—a-ból? javítva.]

⁶¹⁴ afelelőkben, [f—k-ból javítva.]

⁶¹⁵ hozzája [z—j-ből javítva.]

⁶¹⁶ ugy <mind> ezekről a jelekről, is [Törlés a sor végén; is — beszúrás a két szó közt, világosabb tintával.]

⁶¹⁷ vigyázásra [Íráshiba *vigyázásra* helyett.]

⁶¹⁸ se [ne-ből javítva.]

mehesenek eleiben, azt is elejekben adá, hogy akár minémü jelek előzék is meg, azö másodszeri el jövetelét, mind azon által, meg lopja azokat, akik magokra nem vigyáznak, és hogy az ítéletnek napja olyan lészen mint aháló, mely el borittya
5 az egész földet. és minek utánna elő hozta volna nékik, a jó szolgának példáját, a ki az ura távul valo létiben., hűségel viszi végben. az [138a:] ura szolgálattját. és aki szüntelen vigyázva várja haza, mivel nem tudja oráját el érkezésinek, mondá nékik, eszerént vigyázatok tiis, ne hogy az ur egy
10 szers mind el érkezvén, aluva talállyon titeket, a mit pedig néktek mondok, azt mindennek mondom hogy vigyázatok.

XVII
a tiz
szűzről
valo pél-
da be-
széd.
matth.
25.

Hogy pediglen, ezt az igazságot, amelytől füg az üdveség, joban az elméjekben nyomhasa., két példa beszédet hoz
15 nékik elé. az elsöt, atiz szüzekről. akik egö lámpásokal akarának a vö legény. és a meny aszony eleiben menni, hogy ök is a lakadalomban menyenek, az öttnek közüllök, akiket az Isten fia eszteleneknek nevezi, a lámpások ugyan meg volt gyujtva. de elegendö olajok nem volt., de a⁶¹⁹ más ött. meg
20 gondolván okosan., hogy a völegény sokára késhetik. azért olajat vittek magokal, hogy a lámpásokat meg tölttsék. ha a szükség hoza magával., ugy is lett a mint meg gondolták volt. mivel a vö legény sokára késvén. mind a tiz szüz el aluvának, éjfél tályban nagy. [138b:] kiáltást hallának; ihon jó a vö
25 legény menyetek eleiben. a szüzek mindgyarást fel kelének. és készíteni kezdék lámpásokat. de az ött esztelenek., látván hogy a lámpások majd el alunék. olajat kezdének kérni a más ött okosoktól., akik az olaj árulokhoz igazitták őket, de a még oda járnának. a vö legény el érkezék, és az okos
30 szüzek bé menének véle a lakadalmas házhoz. a több ött is el érkezének, de már a kaput bé zárva találák. sokat is zörgetének hejában. mondván. uram nyisd meg nekünk. de tsak azt felelé nekik. hogy nem üsmerné őket. könyü azértelme ennek a példa beszédnek, mivel az Isten fia eszerént
35 fejezi bé. vigyázatok tehát., mert nem tudgyátok, se anapját. se az oráját. a melyben azember fiának el kellett jöni.

⁶¹⁹ a [Beszúrás.]

A második példa beszéd, egy olyan emberől volt, akinek mesze földre kellett menni, és aki elsöben bizonyos számú pénzt osztogata el aszolgai között, kinek a maga érteke szerént. hogy azt a pénzt a nyereségre adgyák., a midön viszá érke-[139a:]zék. számot kére töllök, valának olyanok közülök akik dupla nyereséget adák viszá a suma pénzt, a melyet vettek volt, akiknek az urok mondá. mindenikének külön. oh. jó és hiv szolgál, mert mint hogy hiv voltál akevésben, sokat bizok reád, menybé az uradnak örömében. de mint hogy egy atöbbi között olyan találkozték., aki el rejtette volt apénzt. a melyet vett volt, az ura atömlöztben vetteté, mint haszontalan. és rest szolgát. már ennek előtte láttunk⁶²⁰ volt ehez hasonló példa beszédet, a melyben a szolgálknak egy aránsu suma pénzt osztogattak volt., de akik nem egy aránsu képen kereskedtenek véle, itt pediglen a suma pénz, külömb külömb féle, de a nyereség egy aránsu, ezen két példa beszéd-ből azt tanulhattuk, hogy szükséges az üdveségre., hogy jora⁶²¹ fordítsák akegyelmet, a melyet az Isten ád kinek kinek értéke szerént. mentöl nagyob nyereségre adgyák. az ő irgalmaságának ajándékit, annál nagyob jutalmát várhat-tyák. attol pedig igen tarthat ki ki, hogy el ne rejtse. és haszontalanná ne tégye. atalentumot melyet reája bizták.

[139b:] Ezen példa beszédek után, amelyeket meg mutatá akristus az apostolinak. hogy mitsoda nagy szükséges volna a szüntelen valo vigyázat. hogy készületlen ne találtassanak. amásodszeri el jöveletekor, amely irtoztatonak kel lenni, az atyák szerént azoknak, a kik ez életben nem munkálkodnak üdveségeken, és akiket ahalál meg előzi minek előtte még valamit tselekedtenek volna az örök életért., meg mondá nékiek, hogy mit fog tselekedni aföldön, amidön el fog jöni ditsőségesen, kísérvén ötet az angyalok. elejekben adá tehát. hogy aditsőségének székiben fog ülni, és hogy eleiben gyüle-keznek. a földön lévő minden nemzetségek. el fogja választani a jókót, agonoszoktól, valamint apásztor elválaszttya. ajuhokot, a kettske bakoktól. azt fogja mondani a jobb keze felöl lévő jóknak, jövetek atyámnak áldottai, birjátok az

⁶²⁰ láttunk [Első t — későbbi beszúrás világosabb tintával.]

⁶²¹ jora <kel> fordit<ani>tsák [tsák <ani> fölél írva.]

országot. amely nektek elkészitetet, világ kezdetitől fogvást, mivel éheztem, ennem adtatok, szomjuhoztam, innom adtatok. szállásom nem volt, szállást adtatok, mezitelen voltam. meg ruháztatok, [140a:] betegségemben, és rabságomban
⁵ meg látogattatok. az igazak tsudalkozással halván ezeket, azt fogják kérdeni, tölle, hogy mikor szenvedte mind ezeket. és mikor segítették ezeket ötet, és⁶²² azt fogja nékik felelni, bizonyal mondom., hogy valahány szor⁶²³ ezeket az én legkissebik atyámfiaival tselekedteték, én velem magamal
¹⁰ tselekedteték. az után fogja mondani abalkeze felől lévő gonoszoknak. menyetek el töllem átkozottak. az örökké való tüzre. mely az ördögnek, és az ő angyalinak készítetett, az után elejekben adgya az okát kárhoztatásoknak, és hogy miben nem segítették ötet, nem segítvén attyok fiait. nem
¹⁵ kel.⁶²⁴ azt gondolni, mondgyák az atyák., hogy a bünösököt meg ne büntessék. még atöbb vétkekért is amelyekben találtnak, és hogy az igazak meg ne jutalmaztassanak. meg⁶²⁵ más egyéb jó tselekedetekéért is., hanem azal, hogy az embereket az irgalmaságnak tselekedetéről akarja meg itélni,
²⁰ amelyet vagy gyében vitték, vagy el mulatták, azt akarja nékünk meg mutat-[140b:]ni, hogy enélkül ajó erkölcs nélkül. akár mely jó⁶²⁶ tselekedetet tselekedgyék valaki, de a haszontalan az üdveségre. és mint hogy nintsen olyan vétek amelyet, az Isten lelke szerént tett alamisna el ne törölhesen,
²⁵ azért, agonoszok karhozattyát. a fogja okozni, mert alamisnát nem adtanak., valamint azt el mondhatni. hogy egy beteg meg hal betegségében, mert nem akart élni az orvoságal. mely meg gyógyithatta volna, ezen két féle ítélet. azonal végben megyen, a gonoszak. az örökké való kinra mennek, az
³⁰ igazak pedig a menyekben fel mennek, hogy ótt birják az örökké való ditsőséges életet.

A kristus ilyen nagy dolgokra oktattya vala a tanítványit. azonban pedig apapok. és az írás tudo doktorok. azon gondolkodának. hogy mi formában fogatathassák, és öletethes-

XX
A sidok
jesus el-
len ta-
nátst
tartanak.
matth.

26
mark. 14
luk. 22.

⁶²² és [s—t-ből javítva.]

⁶²³ valahány szor <az> ezeket az

⁶²⁴ kel. [Beszúrás.]

⁶²⁵ meg [még-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

⁶²⁶ jó [Ékezethiba].

sék meg ötet. nem is rejti vala el magát töllök, mert az ő
 orája már el jött volt. napal a templomban volt, ahová anép
 gyülekezet hogy halgathassa ötet, éttzakára pedig ki ment
 az olaj fák hegyére, egy szeredán, az ellenségi, a fő pap.
 5 [141a:] kaifásnak házához⁶²⁷ gyülekezének, ahol tanátsot
 tartának ellene, mint hogy pedig a néptől tartottanak., azért
 vigyázásal akarák meg fogatni, nem is akarák. az innep alát
 meg fogatni, félvén valamely⁶²⁸ támadástol. mind azon által.
 az ördög el foglalá szivét judás iskariotesnek, ennek. a fős-
 10 vény. és tolvaj apostolnak, és azt a rettentő gondolatot adá
 az elméjire, hogy el árulná, és adná mesterét, ez az áruló apa-
 pokhoz,⁶²⁹ és abirokhoz mene, és mondá nékik, mit akartok
 nékem adni, és én kezetekben adom, ezt ök igen nagy örömel.
 halgaták, és az ő elárulásának meg fizetésére, harmintz ezüst
 15 pénzt ígérének néki. a mely valamivel több. huszon három
 forintnál az áruló fel vévén apénzt, az után tsak arol gondol-
 kodék hogy mitsoda modal adhasa kezekben. jésust, aki is
 mondá atanitványinak, tudgyátok hogy két nap mulva.
 ahúsvét innepe léssen. és hogy az ember fiát meg fogják, és
 20 akeresztre tészik.

XXI
 hogy mi
 volt a
 sidok
 husvet-
 tya.

A husvét innepe. leg nagyob. és leg nevezeteseb vala a
 sidok innepei között, és azt az Isten arrarendel-[141b:]te volt.
 hogy emlékezetire légyen. azoknak akegyelmeknek a melyek-
 25 ket tett volt ezel anépel. és látható képe azoknak a melyeket
 akart tenni az egész emberi nemzettel. az ő fiának halálával.
 ez a szó pascha.,⁶³⁰ által menetelt téssen, és hogy meg lehe-
 sen tudni, hogy miért nevezték eszerént ezt az innepet. réa
 kell arra emlékezni. hogy mi modon szabadulának meg az
 Izraéliták egyiptumbol. és a farao rabsága alol. hogy ez a
 30 fejdelem kénszeritessék szabadságot adni az Izrael fiainak,
 az Isten sok féle ostoral. meg ostorozá mind ötet magát.
 mind az országát. és egy éttzaka. minden első szülötetet meg
 öle. mind az emberek. mind az⁶³¹ állatok között. de hogy a

⁶²⁷ [Előző lap alján, őrszók: *kaifásnak házához.*]

⁶²⁸ valamely <fel> támadástol.

⁶²⁹ apapokhoz, <és> és

⁶³⁰ pascha., [*pasca.*,-ból javítva; később *pasca* alakban is elő-
 fordul.]

⁶³¹ az állatok [*az* — beszúrás világosabb tintával.]

sidoknak ne legyen részek a meg öletesben., a mely az ő meg
 szabadulásokra valo volt, eszerént tselekedének, az Istennek,
 mojses által valo parancsolattýából., a mártiusi holdnak
 tizedik napján. ki ki a maga háza népével egy him, és makula
 5 nélkül valo bárányt vett, akit, ugyan azon holnapnak, atizen
 negyedik napján, estve felé meg ölték, annak pedig avériver,
 a [142a:] házok kapuját meg kenték., éttzaka pedig a meg
 sütöt bárányt meg ették. sietve, kovásztalan kenyérel, és
 vad salátával, a ruhájok fel lévén türve, a sarujok alábo-
 10 kon,⁶³² és páltza a kezekben, azért hogy készen lehesenek az
 uttra, a mint is hogy, ugyan azon az éttzakán. a mártiusi
 holdnak tizen ötödik napja viradora., az Isten az⁶³³ ő karjá-
 nak sulyat. az egész egyiptumra veté, és minden első szülöte-
 tet⁶³⁴ meg öle, mint hogy pedig. az Izraéliták házok előtt el
 15 ment. látván kapujokot meg kenve abáránynak. vérivel, azért
 azt parantsolá. hogy azt a bárányt nevezék pascának, azaz,
 által menetelnek. az egyiptum béliek, látván a sok holt testet.
 mágok kezdék siettetni asidokot. hogy el mennének, a⁶³⁵ kik is
 már készen léven, a mint ide felyeb meg láttuk, ki mené-
 20 nek⁶³⁶ az országból, el vivén magokal atészát, amelyet, nem
 volt idejek hogy meg süthessék. ennek atsudálatosan valo meg
 szabadulásnak. emlékezetire, az Isten azt parantsolá nékik.
 hogy minden esztendőben nagy innepet tarttsanak, amelyet
 nevezék páschának, azt is parantsolá, hogy ezen a nagy
 25 innep. [142b:] alat, a melynek hét napig kellették tartani.
 kovásztalan kenyeret egyenek, az⁶³⁷ innepet a martiusi hold-
 nak tizen negyedik napján kezdgyék el. estve.⁶³⁸ meg ölvén,
 és meg évén abárányt, annak emlékezetire. hogy mimodon
 szabadultak meg egyiptumból. az estvét, a melyen kezdő-
 30 döt ahusvét, a pogátsák első napjának nevezték. az az,
 kovásztalan kenyereknek, és apáscha neven. válagatás nél-
 kül nevezték., mind abarányt. a melyet meg ettek, mind az

⁶³² alábokon, <ban.> [Törlés a sor elején.]

⁶³³ az [Beszúrás a sor előtti margón.]

⁶³⁴ szülötetet [Szóvégi *et* — beszúrás halvány tintával.]

⁶³⁵ a <sidó> kik is

⁶³⁶ ki menének [*nek* — beszúrás.]

⁶³⁷ az [*és-ből* javítva, az ékezet meghagyásával.]

⁶³⁸ estve. <en> [?] meg ölvén,

innepet., amelyet a bárány áldozaton. kezdtek el; ezért is látjuk sok helyt az evangéliumban. az ilyen mondásokat, meg enni. vagy fel áldozni a páschát, vagy meg szentelni a páschát. az az. ahusvétot, mint hogy pedig az egyiptumi rabság amelyből meg szabadítá Isten az sidokot. tsak képe volt avétek rabságának, a melyből meg akará szabadítani az embereket, azért is abárány vére, mely meg szabadítá az Izraélitákat. tsak figurája volt. akristusnak. akit szent pál., valóságos paschának nevezi, mivel valójában tsak az ő. [143a:]
10 vérin váltattunk meg. ugyan ezen okból. is. akarta a maga halálát husvétban. hogy a maga áldozatával bé töltse a nagy titkokot., a melyeket jelentették. a sidok Ceremoniái.

XXII
az utolsó
vatsorá-
ról.
math.
26
mark. 14.
luk. 22.

A pogásáknak első napján. a mely tsötörtökön volt,
15 abban az esztendőben. az apostolok azt kérdék tőle. hogy hol akarná meg enni a husvétot.? ő pedig el küldé azonal. pétert, és janost jérusalemben. és mondá nekik. hogy amidőn avárosban érkezének egy olyan embert találnának elöl, a ki egy korso vizet viszen. azért kövesék ötet, és ahová
20 a menne, mondanák meg aház gazdájának, hogy nála akarná meg enni ahusvétot atanitványival, és fog néktek mutatni egy fent való vatsoráló helyt., ahol készittétek el nekünk. mindent ami kívántatik, péter, és jános ezeket végben vivéek.
és estve felé magais oda érkezék az apostolival, ahol is, annak
25 idejében, mindnyájan le telepedének a husvét ételére, akoron pedig kezdé mondani atanitványinak, kívánva kívántam meg enni ahusvétot veletek, minek előtte szenvedgyek. mert mondom [143b:] néktek, hogy többé abbol nem eszem, mig⁶³⁹ bé nem tellyesedik az Isten országában, az az amenyekben,
30 ahol nem tsak a husvétnek, hanem mind az egész titkoknak bé kel tellyesedni, egészen, az után vévé a pohárt., és minek utánna hálákot adot volna, mondá nekik, vegyétek, és oszátok el magatok között, mert mondom néktek, hogy nem izsom a szőlő terméséből. mig elnem jö az Isten országa.

XXIII
meg mo-
sa lábait
az apos-
tolinak.
joan. 13.

35 Ezek után egyébről nem gondolkodék tsak a halálról. ugy is tettzik, mint ha tsak azért ett volna ahusvéti bárányból., akit az irás az ur által menetele áldozatjának nevezi, hogy

⁶³⁹ mig [i—é-ből javítva.]

meg emlékezek az el jöt orárol,⁶⁴⁰ amelyben. által kellett
 menni evilágból. az attyához. azt tudta. hogy az ördög el
 árultattya ötet judásal. meg is akará mutatni a tanítványi-
 nak, minek előtte az ellenségi keziben adassék, hogy mitsoda
 5 nagy szeretettel szerette őket, és hogy mind végig is szeretni
 fogja őket, erre való nézve fel kele asztaltol., a köntösit le
 tévé.⁶⁴¹ egy kendőt maga körül tekerité. és a medentzében
 vizet tölte, mind azon által azt el nem felejté,⁶⁴² hogy az
 attya. **[144a:]** mindeneket az ő hatalma alá adot, hogy ő
 10 Isten fia volna. és hogy viszá térne az Istenhez, az apostolok
 lábait kezdé mosni, és meg törölni akendövel., péter pedig az
 ő mesterének ezt az maga meg alázását nem szenvedheté, és
 tsudalkozásal.⁶⁴³ mondá hogy uram. hát meg akarod az én
 lábaimot mosni? noha jésus mondá néki. hogy a mit én
 15 tselekszem mostanában. te azt nem tudod.⁶⁴⁴ hanem idővel
 meg tudod; de ő tsak azt felelé rea. soha az én lábaimot meg
 nem mosod, jésus pedig mondá néki. ha meg nem moslak,
 nem lészen részed én velem. péter ezt halván. jobban szereté
 mesterének ezt az alázatoságát el szenvedni. mint sem rekesz-
 20 tetni tölle, mondá. uram. nem tsak lábaimot mosd meg,
 hanem még akezeimet., és a fejemet is. jesus mondá néki.,
 a kit egy szer meg mostanak. annak tsak aláb mosásra nagyon
 szüksége., és hogy tiszták volnának, noha nem mindnyájan.,
 akarván ezen érteni atanitvant. aki el árulná., ez a felelet
 25 **[144b:]** el hitetheti velünk. hogy meg mosá az apostolok
 lábait nem tsak azért, hogy az alázatoságnak fényes példáját
 adgya nékik, hanem még meg akará nékik mutatni, hogy
 akár mely tiszta légyen valaki akereszttség által., de szüntelen
 való szüksége nagyon arra ez életben hogy meg tisztítsa
 30 hajlandóságát., a melyek közti tsak szivárkozik mindenkor
 valamely emberi hajlandóság. valamint hogy, akár mely tiszta
 légyen egyebüt atest, de a lábakra valamely pór tsak ragad,
 a mely meg szenyessitti, hogy ha tsak meg nem mosák, minek

⁶⁴⁰ orárol, <hogy> amelyben.

⁶⁴¹ le tévé. <és> egy kendőt

⁶⁴² el nem felejté<én> [*felejtén*-ből javítva; *é—v*-ből javítva.]

⁶⁴³ tsudalkozásal. [Első *s—r*-ből? javítva.]

⁶⁴⁴ tudod. [Beszúrás.]

utánna meg mosta volna az apostolok⁶⁴⁵ lábait., aköntösét fel
vévé, és asztalhoz üle, mondván nékik, tudgyátoké hogy most
mit tselekedtem? ti engemet mestereteknek. és uratoknak
hitok., azt helyesen tselekszitek. mert avagyok., hogy ha
5 pediglen én, mesteretek, és uratok lévén, meg mostam lábaitokot.
ti néktek is meg kel egyik a másikának mosni. mivel
én arra példát adtam nektek. úgy hogy meg gondolván azt,
amit én tselekedtem. ti is azont tselekedgyétek.

[145a:] Az apostolok. mindnyájan asztalnál lévén. a hus-
10 véti báránynak vatsorája után. akristus meg mosván lábakat,
mint egy őket a szenttséghez készíté, a melyet⁶⁴⁶ tsak jegyezett
ahusvétii bárány, akenyeret vévé, meg áldá hálakot adván
Istennek, meg szegé. és nékik adá mondván, vegyétek. és
egyétek: ez az én testem, mely ti érettetek adatot. tseleked-
15 gyétek ezt az én emlékezetemre. hasonló képen vévé apohárt,
hálakot ada az attyának, és nékik adá mondván, igyatok
ebből mindnyájan. mert ez az én vérem. az uj testamentum-
nak vére, mely sokakért ki ontatik, abünöknek botsánattyára.

Jesus pedig ezek után meg háborodék magában, maga
20 akarattyából. vagy azért, hogy a maga kinos halálát szem-
lélte. vagy pedig azért. hogy irtozva nézte⁶⁴⁷ a judás nagy
vétkit. és mondá az apostolinak. bizony, bizony mondom
néktek., hogy egyik az asztalnál lévő, aki velem eszik. enge-
met el árul, ezen a [145b:] szón, mindnyájan el hülenek, és el
25 szomorodanak, és mindnyájan kezdék tölle kérdeni, uram
én vagyoké a, ő pedig felelé nékik, egyik a tizen kettőtök
közül, akivelem a tálban nyúl, az árul el engemet. az ember
fia ugyan el megyen., a mint a meg vagyon az irásokban, de
30 jaj annak aki el fogja⁶⁴⁸ árulni, mivel jobb lett volna néki
soha avilágra nem jöni. a tanítványok nem tudhaták⁶⁴⁹ hogy
kiről beszéllene., és egy mástol⁶⁵⁰ kezdék kérdeni hogy ki

⁶⁴⁵ az apostolok [k — későbbi beírás o mellé, világosabb tintával.]

⁶⁴⁶ a melyet<nek jele vala> tsak [Törlés a sor elején; et utólag beírva a sor végén.]

⁶⁴⁷ nézte [t—z-ből, vagy s-ből javítva.]

⁶⁴⁸ el fogja <el> árulni,

⁶⁴⁹ nem tudhaták [á—o-ból javítva.]

⁶⁵⁰ egy mástol <kérdézik kérdeni> kezdék kérdeni [<kérdeni> — beszúrás a sor fölött; kezdék kérdeni — kereszttel jelölt beszúrás a sor alatt. Mindkét beszúrás világosabb tintával.]

XXIV
a szent
euchá-
ristiát
szerzi. és
meg jö-
vendőli
a judás
el árulá-
sát.
matth.
26
mark. 14
luk. 22.

matth.
26
mark. 14
luk. 22.
joan. 13.

volna a? péter pedig inteni kezde jánosnak. akit jésus igen szeretet. és aki a melyén feküt. hogy tudakozná meg, kiről beszélene. jésus felelé jánosnak, az árul el engemet, akinek. egy falat mártot kenyeret adok, judás is nem szégyenlé kérdeni az mesterétől, hogy ha ő volnaé az áruló, akinek mondá jésus. igen is tevagy. és azonal. egy falatot meg mártá. és néki adá. az ördög mindgyárt maga⁶⁵¹ hatalma alá vevé ötet. hogy végben vitesse véle. a szándékját. a melyet a sziviben adot volt. már annak előtte egy néhány napal., jésus mon-
10 [146a:]dá néki. eredgy tseleked meg, a mit meg akarsz tselekedni, tsak hamar. ő pedig mindgyárt ki mene., a töb⁶⁵² apostolok pedig nem tudák hogy hová. menne. hanem azt gondolák hogy jésus valamit vétetne véle. vagy hogy a szegényeknek adatna pénzt, azért ment volna ki, mivel. a költség reája volt bizva., mihent judás ki mene. jésus meg tekintvén. hogy mitsoda ditsőségre lenne az ő halála attyának, és hogy ő maga is melyet venne maga meg alázásának jutalmáért, mondá atanitványinak. mostanában ditsöitetik meg az embernek fia. és ditsöitetik meg az Isten ő benne. hogy ha
20 az Isten meg ditsöitetik őbenne. az Isten is meg ditsöitti ötet magában., és tsak hamar meg ditsöitti ötet, az után egy soltárt mondván el. fel kelének asztaltol, és az olaj fák hegyére menének. a hová szokot volt jésus menni éttzakákra.

XXV
meg jö-
vendöli a
sz. péter
meg ta-
gadását.
matth.
26.
mark. 14
luk. 22.
joan. 13.

25 Azonban pedig. az apostolok között. olyan vetekedés táma-
da, hogy ki volna ő közöttök a leg első. jésus azt meg tsendesitté. meg mondván nékik. [146b:] a mint annak előtte meg mondotta volt. hogy ő nékik nem ugy kel tselekedni, mint akirályoknak. kik hatalommal uralkodnak másokon, hanem aki közöttök leg nagyob, annak. leg aláb valonak kel lenni. mivel ő mesterek lévén, nem szolgáltatta magát vélek, hanem még ő szolgált nékik, ismét mondá nékik. mint⁶⁵³ hogy hiven meg maradtanak véle. az üldözésekben. azért el fogja nékik készíteni az országot, a melyet ő nékie készítette volt el az attya. azt is mondá hogy a sátán meg akarta volna
30 öket rostálni valamint abuzát rostallyák, de én imádkoz-
35

⁶⁵¹ maga [Első a—c-ből javítva.]

⁶⁵² atöb <a> apostolok [Törlés a sor végén.]

⁶⁵³ mint [t—d-ből javítva.]

tam éretted. mondván péternek., hogy ate hited meg ne gyen-
 gülyön, és a midön meg fogsz⁶⁵⁴ térti, erősisd meg atyád
 fiait, az után mindnyájokhoz szolván, mondá hogy tsak
 igen kevés ideig mulathatna még vélek, oda menne, ahová
 5 ök véle együt nem mehetnek, de azt hagyta nékik. hogy egy
 mást szeresék. valamint öszerette őket, mivel azon szeretet
 által mutatnák meg másoknak. hogy az ő tanítványi. péter
 erre kérdé [147a:] tölle. hogy hová menne.? jésus mondá
 néki. mostanában nem jöhetz utánnam ahová megyek, de
 10 idővel utánnam jósz, ő pedig mondá uram miért nem követ-
 hetlek mostanában tégedet. jésus pedig világosan meg mondá
 az apostolinak: ezen az éttzaka mindnyájjan meg botránkoz-
 tok én bennem. mivel a meg vagyon irva meg verem apász-
 tort, és el szélyednek ajuhok., de fel támadásom után. eléb
 15 megyek nálatoknál galliában péter mondá erre, ha szinte
 mindnyájjan meg botránkoznak is benned. én soha meg nem
 botránkozom. kész vagyok veled. arabságra és ahalálra
 menni, és életemet éretted adni, felelé néki jesus. én érettem
 az életedet adni? bizony bizony mondom néked. hogy minek
 20 előtte ez éttzakán. akakas kétt szer szolyon. három szor fogsz
 engemet meg tagadni. péter erősíteni kezdé. hogy ha meg
 kellettnek érette halni. de ötöt meg nem tagadgya. és mind
 atöbb tanítványok is hasonlot kezdének mondani, tekintvén
 inkább sziveknek buzgoságát. mint sem amagok gyengesége-
 25 ket. a [147b:] mellyeket akristus igen jól üsmérte. az után
 azt⁶⁵⁵ kérdé töllok. hogy ha voltaké szükségben. amidön őket
 el küldötte volt táska. zatsko, és saru nélkül. ök felelék hogy
 nem voltak., mondá nékik, mostanában a kinek táskája.
 vagy zatskoja vagyon vegye elé, és a kinek nintsen., adgya el
 30 köntösét. és vegyen egy kardot. mint ha azt mondotta volna
 nekik ezek által, hogy az üldöztetés amelyben lésznek. olyan
 nagy lészen, hogy ha olyan. modot keresnének. a melyet az
 emberi okosság sugarol az olyan alkalmatoságokban, el
 35 kellene adni aköntösököt fegyverért, hogy magokat oltalmaz-
 hasák. mert mondom néktek, hogy bé kel tellyesedni annak a

⁶⁵⁴ meg fogsz térti, [Második g — hosszú /-ből javítva.]

⁶⁵⁵ azt <akarta> kérdé [Törlés a sor végén.]

⁶⁵⁶ 12. [2—4-ből javítva.]

mi felölem vagyon irva. ahamisak közti számláltatot, az apostolok betü szerént valo értelemel. értvén. hogy adgyák el köntösököt. és vegyenek⁶⁵⁷ kardot, mondák néki. hogy ótt volna két kard, de mint hogy jesus más féle értelemel mon-
5 dotta volt nékik, tsak azt felelé elegendő.

[148a:] Lehetetlen volt. hogy mind ezek a beszédek a me-
lyeket mondot. tsak kevés idő mulva valo haláláról. hogy
az apostolokat igen meg ne keserittse, ezért is meg akarván
öket vigasztalni mondá nékik, hogy meg ne haborodgya-
10 nak,⁶⁵⁸ hanem higyenek benne. és azt tudgyák meg, hogy ha
azért menne el.⁶⁵⁹ hogy nékik helyt készittsen az atya házá-
nál. vissza is fog jöni. hogy öket magához vegye. azért, mondá
nékik, tudgyátok hová megyek, és annak uttyát is tudgyátok.
mondá néki thamás. uram nem tudgyuk hová mégy. hogy
15 tudhatnok mi annak uttyát, jesus felelé neki, hogy ő volna
az igazság, és az élet. és ha ötet üsmernék. az attyát is üsmernék.
erre mondá néki filep. uram mutasd meg nekünk az atyádot.
és a nekünk elég lesz. jesus felelé néki. mely régen vagyok már.
veletek. és még nem üsmértek engemet. aki engemet látt,
20 az attyámot is láttya. mivel én⁶⁶⁰ az [148b:] atyámban vagyok,
az atyám meg én bennem, ezeket pedig meg kellett volna nékik
üsmerniek asok tsudákból. amelyeket előttök tselekedet,⁶⁶¹
bizonyosok lehetnek abban is. hogy azok akik⁶⁶² öbenne
hinni fognak. hasonló tsudágot tselekesz-
25 nek, söt még nagyobakot is, mert meg fogja tselekedni mind
azt valamit azö attyától kérnek nevében.

Azután meg igéré nékik, hogy az attya vigasztalat fog
nékik küldeni, mely az igazságnak lelke, amelyet a világ bé
nem veheti. mert nem üsméri., hogy öket árvául nem hagyja
30 hanem el fog hozzájuk jöni. a midön a világ⁶⁶³ ötet többé meg

⁶⁵⁷ vegyenek [Második e — javítva olvashatatlan betüből.]

⁶⁵⁸ meg ne haborod<gyadg>gyanak,

⁶⁵⁹ menne <1> el. hogy

⁶⁶⁰ én [az-ból javítva;] az [z-t-ből javítva;] <az> [148b:] atyámban vagyok, az atyám

⁶⁶¹ tselekedet,<e>

⁶⁶² akik [Szóvégi k — sorközi beszúrás.]

⁶⁶³ a világ <reájok nem is nézhet,> ötet többé meg nem láthattya,
[A javítás a törlés fölé írva.]

nem láthattya, (: emeg lett fel támadása után. mivel akkor tsak a tanítványinak jelent meg). hogy még meg fogja vélek üsmértetni, hogy ő az attyában vagyon. mivel meg jelenti magát azoknak, akik ötet szeretni⁶⁶⁴ fogják. és akik jelit adgyák szereteteknek bé vévén, és meg tartván parantsolatit. judás kérdé akoron tölle, hogy miért jelentenég meg magát tsak [149a:] nékik, és miért nem avilágnak is. felelé néki, aki engemet szeret. a meg tarttya az én parantsolatomot., és az atyám szeretni fogja, hozzája menyünk, és lako helyt szerzünk nála, ajudas kérdésire ennél világosab feleletet nem ada, hanem azt tanulhattyuk abbol., hogy azért az okbol nem jelenti meg magát. avilagnak, az az, avilág szeretőinek, mert avilág ötet nem szereti, se az ő parantsolattyát meg nem tarttya, az után mondá. hogy a tudomány melyre őket tanította, az attyáé volna, és hogy a szent lélek, meg érteti vélek, és eszekben juttattya, mind azokat az igazságokat, a melyekre őket tanította, végtire mondá nékik, hogy békeségit adgya nékik, és meg ne haborodgyanak, hogy ha szeretnék ötet, azon örülnének hogy az attyához mégyen, akinél ő aláb valo volna ugy mint ember, hogy most meg mondgya nékik előre a miknek meg kel lenni.⁶⁶⁵ azért hogy a midön meg lésznek, higyenek öbenne, hogy már nem sokat beszéllene vélek, mert a világ fejdelve tsak hamar el érkeznék, az az. hogy meg öletné ötet [149b:] asidokal, noha semmi hatalma nem volna rajta, mivel ő vétek nélkül valo. de hogy avilág meg tudgya hogy szeretem az atyámat. és végben akarom vinni parantsolattyát. kellyetek fel. és menyünk el innét.

Jésus. ahalálhoz készülvén, hejában el. nem hagyá mulni azt a kevés időt a⁶⁶⁶ melyben még az apostolival lehete., hanem az oktatásban foglalá. és olyan magot hinte szivekben, a melyet a szent lélek. foganatossá tette annak idejében. azt mondá tehát nékik. hogy ők tiszták volnának, mivel. bé vették az évangyéliumnak tudományát., de⁶⁶⁷ hogy olyan gyümölcsöt lehessen hozni, amitsodást eza

⁶⁶⁴ szeretni [r-z-ből javítva.]

⁶⁶⁵ lenni. <aze> azért [Tollhiba.]

⁶⁶⁶ a<melyel.> melyben

⁶⁶⁷ de <mint> hogy

tudomány kíván mind azoktól. akik azt bé vették, szükség-
 es hogy ő benne maradjanak, valamint a szőlő vesző⁶⁶⁸
 marad atökén. mivel anélkül nem hozna szőlőt. hogy az ő
 attyának ditsősége avolna, hogy az ő ta-[150a:]nitványi
 5 sok gyümölcsöt hozanak, mivel azokat akik nem hoznak.
 annak idejében el választtya. és atüzzre veti, valamint a
 szőlő mives le vágja, és meg égeti az aszot veszőköt; az a
 gyümölcs pedig abból áll, hogy szeresék egy mást, követ-
 vén mestereket. aki életét adná még az ellenségiért is. hogy
 10 nem ők választották volna ötet, hanem ő választotta volna
 őket, azért hogy maradando gyümölcsöt hoznának, és hogy
 ő vélek nem úgy bánt mint szolgálkál. hanem mint barátival.
 oktattván őket mind arra, a melyet ő maga tanult az attyát-
 15 tól, magának választván el őket, a világtól el választotta
 őket. azért nem lévén már avilágból valok, azt el hihetik,
 hogy gyűlölni, és üldözni fogja őket. valamint ötet magát
 gyűlölte, és üldözte. hogy ki fogják őket hajtani a synago-
 gákból. azt is fogják gondolni. hogy az Istent azal. mind
 oan. 16. tisztelik, mind néki kedves áldozatot adnak. hogy ha őket
 20 meg ölik, és ilyen formában bánnak vélek mind⁶⁶⁹ azok a
 [150b:] kik az atyát nem üsmérik, se a fiat, akit az atya
 küldötte volt el, mind ezeket pedig még előre meg mondgya
 nékik,⁶⁷⁰ azért hogy amidön mind ezek bé tellyesednek,
 emlékezenek meg arol. hogy meg mondotta volt nékik. és
 25 erre valo nézve, meg ne esenek az üldözésben.

Az apostolok tsendeségel halgattják vala ezeket az igaz-
 ságokot., a mely jelenté az ő tsudálkozásokat, és keserüse-
 geket, amelyekben valának. azért, hogy meg kellettnek
 válniok akristustól aki is mondá nékik, hogy viszá térne
 30 ahoz aki ötet küldötte volt. de egyik sem kérdé közüllök
 nagy szomorúságok miat, hogy hová menne; szemekre is
 hánya tsendesen halgatásokat. de hogy meg vigasztalná
 őket, mondá nékik. hogy hasznokra lenne az ő elmenetele.
 mivel el menetele után. fogja hozájok küldeni a vigasztalás-
 35 nak lelkét., a midön a szent lélek el fog jöni. meg feddi avilá-

⁶⁶⁸ vesző [ö—e-től javítva.]

⁶⁶⁹ mind <az olyanok> azok akik [azok <az olyanok> fölé írva.]

⁶⁷⁰ nékik, <ugy> azért [azért <ugy> fölé írva.]

got, de⁶⁷¹ fő képpen a sidokot. a vétékért, a melyet tseleked-
tenek, nem hivén abban, akit az Isten váltságokra küldötte
[151a:] volt, meg feddi őket az igazságról. és a szentség-
ről, a mely igazság ki tettzet. akristus ditsőséges fel táma-
dásán, és menyben menetelin, a szentségről, mivel ahivek,
hittek abban, noha nem látták. a kit a sidok látták és meg
vetették, meg feddi végtire a világot. az iteletről, a melyel
meg ítéltetet. a sátán, akinek birodalmát el rontotta a kris-
tus. ugyan azon. igazságnak lelke meg érteti az apostolokal.
10 mind azokat az igazságokat amelyeket halottak. és meg
tanította azokra, a melyeket akoron meg nem mondtak
nékik, mert el nem viselhették volna.

Az után ismét monda nékik, egy kevesé, és már nem láttok
engem, és ismét egy kevesé és meg⁶⁷² láttok engem, mert az
15 atyámhoz viszá megyek. a tanítványok meg nem érték
értelmét ezeknek a szoknak, azért is kérdék egy mástól
hogy mit akarna mondani, és mint hogy nem értheték,
azért meg akarák azt magától kérdeni. jesus pedig meg üs-
mervén hogy magyarázattját akarnák tudni beszédinek.,
20 monda, hogy ők sirni fognak, [151b:] azonban pedig avilág
örömben lészen. mert valamint egy aszony fájdalmat szen-
ved a szülésekor, el felejtí minden szenvedésit örömben,
mihent a fia evilágra jö, ugy ők is egy kevés ideig szomorúság-
ban lesznek, de tsak hamar meg fogják ötet látni, és akor az ö
25 szomorúságok olyan örömré fordul.⁶⁷³ a melyet senki el nem
veheti töllök, az apostolok tsak hamar meg láták bé tellye-
sedésit ajesus ezen mondásának, mivel ők siratták halálát,
azonban pedig azö ellenségi örültenek, de harmad nap
mulva, nagy örömel láták fel támadva, és a sidok. nagy
30 szégyen vallásal. nézék, hogy azt⁶⁷⁴ ugy tisztelnék mint
Istent. akit ők meg ölettek mint egy gonoszt akerezsten,
és akinek nevét. még az emberek elméjeböl is el akarták
volna törölni.

Az után két dolgot igére nekik, az elsöt. hogy fel támadása
35 után nem beszélle nékik, példa beszédekel. amint addig

⁶⁷¹ de [és-ből javítva.]

⁶⁷² meg [nem-ből javítva.]

⁶⁷³ fordul.[Ékezethiba.]

⁶⁷⁴ azt [Beszúrás.]

tselekedet, hanem olyan világosan beszéllene nékik az attyárol. hogy mindenik meg érthetné. a másodikat, hogy az ő nevében. [152a:] kérhetnek,⁶⁷⁵ a melyet még addig nem tselekedtek volt, és meg fogják nyerni mind azt, valamit úgy⁵ kérnek, abban az időben kérni fogtok az én nevemben, nem szükség mondani hogy kérni fogom az atyámat éretetek. mivel maga az atyám szeret titeket, mert ti is engemet szerettetek, és el hittétek. hogy az Istentől jöttem ki,⁶⁷⁶ az az, öröktől fogva születtem az atyamtól. és evilágra jöttem¹⁰ mostanában el hagyom evilágot, és viszá térek az atyámhoz.

Az apostolok gondolván hogy egészen értenék ezeket az utolso szavait, mondák néki, hogy immár világosan. és példa beszéd nélkül beszéllene nékik, azért is hinnék azt, hogy az Istentől jött ki. jesus felelé nékik, hiszitek mostanában. de el jö az az ora, és el is jött, hogy ti el szélyedtek. és¹⁵ engemet egyedül hagytok, de nem vagyok egyedül, mert az atyám velem vagyok. azért mondtam néktek ezeket. hogy bekeségték legyen én bennem. nyomoruságban léztek evilágol, de bizatok, mert meg gyöztem evilágot.

XXVIII
akristus
imádkozik az
attyának
joan. 17

²⁰ [152b:] A kristus, minek utánna ezeket az Isteni oktatásot adta volna az apostolinak. az ég felé emelé szemeit és mondá. Atyám el jött az ora, ditsöisd meg fiadot, hogy a fiuis tégedet meg ditsöitsen, és valamint ő néki hatalmat adtál, minden testen. ő is örök életet adgyon mind azoknak akiket²⁵ néki adtál, amely örök élet abbol áll, hogy tégedet egyedül valo igaz Istennek üsmérjenek, és akristus Jésust, a kit el küldöttél, meg ditsöitettelek eföldön, el végeztem amunkát., amelyet reám biztál., mostanában tehát. atyám ditsöits meg engem magadban. azal aditsöségel., amely volt nékem benned világ kezdete előtt. az után az apostolokért imádkozék. akiket az attya adta volt nékik. és akik bé vévén beszédit, hitték hogy az Istentől jött, ki, és ötölle küldetet volt. mint hogy pedig avilágban hagyná őket, az attyának ajánlá őket, nem hogy ki vegye őket evilágból. hanem hogy meg oltalmazza³⁰ őket avétektől, meg ol-[153a:]talmazta volt őket mindnyájokot. az attya nevében, és tsak egy veszet el közüllök, úgy³⁵

⁶⁷⁵ kérhetnek. [n — egy megkezdett hosszúszarú betűből javítva.]

⁶⁷⁶ jöttem ki (ki jöttem,) az az, [Törlés a sor elején.]

mint judás, el választotta volt őket avilágtól, és mint hogy nem élnek a világ modgyára. azért avilág is gyüölöi őket., erre való nézve kéré az attyát hogy tartaná meg őket, és szentelné meg őket igéje által. a mely maga az igazság, ⁵ ajánlván magát áldozatul érettek, hogy meg nyerhesse nékik ezt a kegyelmet, kéré az után az attyát mind azokért is akik az ő nevében hinnének az apostolok predikaciojára. és azt a tsudálatos egyeséget kéré nékik, amely meg egyezteti az szenteket egy másal. valamint az atya a fiuban lévén, és a ¹⁰ fiu az atyában. egyek természetekben., Atyám, mondá ismét. azt kívánom, hogy a hol én vagyok, akiket nékem adtál, azok is ót légyenek, hogy had láthassák meg ditsőségemet. eszerént végezé el pedig ezt az Isteni imádságát. igasságnak attya. avilág tégedet nem üsmért. de én tégedet ¹⁵ üsmértelek. és ezek is üsmérték hogy te küldöttél. [153b:] volt engemet, meg üsmértettem vélek nevedet. és meg üsmértetem azt még vélek. ezután is. ugy hogy, had légyen benne az a szeretet, amellyel szerettem engemet, és had légyek én magam is ő benne.

XXIX
a kristus
három
szor
imádko-
zik a
gethse-
mani
kertben.
matth.
26
mark. 14
luk. 22
joan. 18.

²⁰ Ezen imádság után. jesus követvén a maga uttyát, a Cedron patakán által mene. a mely az olaj fák hegye, és jérusalem közöt foly, és a gethsemáni kertben mene a tanitványival, ót mondá nékik hogy üllyenek le míg imádkoznék. és ő magok is imádkozanak. hogy kísértetben ne esenek. ²⁵ azután maga mellé vevén pétert, jakabot. és janost. félni, és unakozni kezdék. és mondá. szomorú az én lelkem mind halálig, maradgyatok itt. és vigyázatok. velem. az után. mint egy kö hajításnira⁶⁷⁷ el távoztván töllök a földre borula, mint hogy pediglen, hiveinek vigasztalásokra, érzeni akarta ³⁰ magában. mind azokat az indulatokat, amelyeket rend szerent indit az emberekben. a természet. a halál közelgetésekor,⁶⁷⁸ azt is meg akará nékik mutatni példájával, hogy mit tselekedgyenek az olyan állapotban., akarattal való indu- [154a:]lattyából. atesti gyarloságnak. arra kéré az attyát. ³⁵ hogy távoztassa el tőlle azt a halált. a melyet véle akarna

⁶⁷⁷ hajításnira [t—r-ből javítva.]

⁶⁷⁸ közelgetésekor, [kor — beszúrás.] azt is meg akará nékik mutatni <ho> példájával, hogy

szenvedtetni. de az engedelmeségnek. és aszeretetnek erejével, meg változtatván, ezeket az indulatokat, az Attya akarattya alá veté magát. és mondá, Atyám, Atyám, mindeneket meg tselekedhetel, távoztasd el. töllem ezt apohárt, mind azon által ate⁶⁷⁹ akaratod légyen meg, és ne az enyim. ezen imádság után fel kele, és atanitványihoz mene. a kiket aluva találá, mondá péternek, simon aluszol.? hát nem vigyázhattatok velem egy óráig.? vigyázatok. és imádkozatok. hogy ne esetek akisértetben., mivel alélek gyors, de a test gyenge, mint ha azt mondotta volna, alélek ahalál ellen akar állani, és ti azt gondollyátok hogy elegendő erőtök vagyon arra hogy a halált meg vessétek, de a testnek gyengesége meg győzi aléleknek erejét, hogy ha nem kéritek az Istent hogy meg segítssen. ahaláltól valo félelemben. ezek után [154b:] ismét viszá tére imádkozni, mondván. Atyám, ha é pohár el nem mulhatik. hanem meg kel. azt innom, legyen meg ate akaratod, másodszeris visza tervén. a tanitványihoz aluva találá őket. nagy keserüségék miat, az után harmadikszor mene imádkozni. szent lukáts mondgya. hogy egy angyal le szállot menyekből hogy ötet erősittse, és aviaskodás, a mely benne volt. atest közöt, aki nem akart volna szenvedni, és a lélek közöt, a ki engedelmeskedni akart az Istennek, oly igen fel háborította az ő testét, hogy az ő veritéke olyan volt. mint a vér tseppek, melyek a földre hullottak.

viszá tére harmadikszor. az apostolihoz. és mondá nékik, mint egy nehézségel., már álhattok. és nyugodhattok. de azt is elejekben adá., hogy már az ora el jöt volna, hogy az embernek fia abünösök kezében adassék. kellyetek fel tehát mondá nékik, és menyünk eleiben. mivel. aki engemet el adot már közelget.

[155a:] jésus még ezeket el nem végezheté, hogy judás oda érkezék. egy sereg vitézekel,⁶⁸⁰ és meg olyan szolgálkál. akiket apapok. az irás tudok, a farisaéusok, és a tanáts urak küldötték volt hogy meg fogják Jésust. ezeknél kard, és

XXX
jésus
meg fo-
gatik.
matth.
26
mark. 14
luk. 22.
joan 18

⁶⁷⁹ ate <k> akaratod légyen meg, és ne az enyim. [enyim e-je a-ból? javítva.]

⁶⁸⁰ vitézekel, <ezekel> és [és <ezekel> fölé írva.]

dorong volt. és csak nem mindeniknek a kezében fáklya, vagy lámpás. mert setét vala. mint hogy pedig ezek nem üsmerék akit meg akarának fogni, judás még előre meg mondotta volt nékik, hogy akit én meg tsokolok. azt fogjátok meg. és⁵ vigyétek el. vigyázásal.⁶⁸¹ jeshoz közelitvén tehát. mondá. üdvözlégymester, és azonal meg tsokolá. jelül. hogy ötet kellene meg fogni. jesus pedig csak ezeket mondá néki. barátom. kit jöttél keresni, ? hát judás. egy tsokal. árulodé el az ember fiát?

¹⁰ Azonal pedig a vitézek eleiben menvén. kérdé töllök hogy kit keresnének. ? azok felelék. hogy a názáreti jeshust, akiknek is mondá. én vagyok a, a [155b:] vitézek erre mind⁶⁸² a földre esének, másodsor is kérdé töllök. hogy kit kerestek, akik ujontában mondák. hogy a názárethi jeshust, felelé nékik,¹⁵ meg mondottam már néktek. hogy én volnék a, hogy ha pedig engemet kerestek., btsásátok el ezeket, ugy mint atanitványokat., hogy bé tellyesednék az irás, hogy akiket nékem adtál. senkit azok közül elnem vesztettem., az ellenségi hatalmok alá adván magát. meg fogák ötet. atanitványok kérdék tölle hogy ha fegyverrel oltalmazáké ötet.²⁰ erre péter kivonván kardgyát. málkushoz a fő pap szolgájához tsapa, akinek. el vágá jobb fülét, jesus pedig parantsolá atanitványinak. hogy meg tsendesednének, amálkus fülét meg illetvén. meg gyógyittá. az után mondá péternek, tedd²⁵ viszá hüvelyében kardodot., mert minden valaki kardot⁶⁸³ fog. kard által vész el. hát az atyám pohárát ne igyamé meg. ? gondolodé hogy az atyám nem küldene ha kérném többet tizen két légio angyalnál segittségemre, de [156a:] hogy tellyesednék bé az irás. amelynek eszerént kel bé tellyedni.³⁰⁶⁸⁴

Az után mondá azoknak akik meg akarák fogni., kardal, és bottal jöttetek reám hogy meg fogjátok, valamint egy tolvajt; minden nap közöttetek ültem, és tanítottam atemplom-

⁶⁸¹ vigyázásal. [z—g-ből javítva;] jeshoz közelitvén [l—t-ből javítva.]

⁶⁸² mind <le> a földre esének,

⁶⁸³ kardot fog. [k—f-ből javítva.]

⁶⁸⁴ bé tellyedni. [Mikes másutt, s előbb is a bé tellyesedni alakot használja; a bé tellyedni lehet íráshiba is, analógiás szóalkotás is.]

ban., akkor meg nem fogtatok., de ez ati, és a setétség fejlődésnek órája, szükségesek bé tellyesedni az írásoknak, akoron atanitványi el hagyják. és el szaladának, hanem tsak egy iffiatska akará ötet követni. akin semmi egyéb köntös
5 nem volt., hanem tsak. egy lepedővel takarta⁶⁸⁵ bé magát. akit is hogy a vitézek meg akarák fogni, el hagyá alepedöt. és mezitelen el szalada.

XXXI
kaifás-
hoz vi-
szik
matth.
26
mark. 14
luk. 22
joan 18.

Meg fogván tehát jésust, meg kötözék. és vivék először. annáshoz, a ki ipja vala kaifásnak, annás pedig küldé ötet
10 kaifáshoz. aki fő pap vala azon esztendőben, és aki azt a tanátsot adta vala a sidoknak, hogy hasznos volna egy embernek meg hal- [156b:]ni az egész népért, mindnyájan. a papi fejedelmek, az írás tudók, és atanács urak, kaifásnál valának esze gyülekezve. aki is tudakozodni kezdék jésustól. a tanitványi, és atanítása íránt, jésus felelé néki, mindenek. halotára beszéllettem. mindenkor a synagogákban, és atemplomban tanítottam. a hová gyülekeznek a sidok, semmit titokban nem tanítottam. miért kérdesz hát engemet, ? kérdezed azokat akik előtt beszéllettem. ök tudgyák hogy mit
20 tanítottam. erre egy a szolgák közül akik jelen valának., artzul tsapá Jესust, mondván. hát így felelsz a fő papnak, jésus mondá néki. ha roszul beszéllettem mutasd meg azt nékem, de ha jól beszéllettem miért versz engemet

Azokban pediglen. mind azok. kik agyülekezetben valának. hamis tanu bizonyyságot keresnek vala, hogy meg ölet-
25 hetnék jésust, de arra elegendöt nem találhatának. noha sokan valának olyanok. akik hamisan sokal vádolák, mind azon [157a:] által, még is találkozáék⁶⁸⁶ kettő. akik azal vádolák., hogy Jესus azt mondotta volna, hogy le rontaná
30 atemplomot., és harmad nap mulva mást olyat állitana fel, a mely nem volna emberi munka., de ezek a vádlások, sem valának még elegendők. mind azon⁶⁸⁷ által, kaifás fel kelvén agyülésben, mondá Jესusnak: miért nem felelsz mind ezekre, a melyekel tégedet vádolnak. ? de mint hogy nem felel
35 akérdesre, mindnyájan azt mondák néki, ha te vagy akristus,

⁶⁸⁵ takarta bé [k—r-ből, középső a—k-ból javítva.]

⁶⁸⁶ [Előző lap alján, őrszók: által. még is találkozáék]

⁶⁸⁷ mind azon <azo> által, [Törlés a sor elején.]

mond meg azt minékünk, erre felelé jesus. ha néktek azt meg mondom. nékem nem fogtok hinni, és ha kérdést tésezek néktek, nem fogtok reája felelni, se el nem botsátotok engemet. de ez után, az embernek fia. az Isten hatalmának.

5 jobbjára fog ülni, erre kérdék tőlle, tehát, az Istennek fia vagy? felelé nékik, igen is a vagyok.

A fő pap hasonló kérdést tett neki, és parantsolá néki. hogy mondaná meg az élő Istenre hogy ha ő volnaé akristus, és az Istennek fia. jesus ismét bizonyittá néki, mondván, avagyok,

10 és eljö [157b:] az a nap. a melyben meg láttok engemet a felhőkben el jöni, és az Istennek jóbjára ülni, a fő pap ezeket halván. a köntösit el szagatá mondván, káromkodást beszél, mi szükségünk vagyon több bizonyságokra, ti mindnyájan hallátok káromkodását, mire itélitek? mindnyájan

15 mondák. hogy halált érdemlene, és arra is itélék, azonal reája kezdének pökdösni, és tsufságal tsapdosák ötet, a szemeit bé köték, és némelyek ártzul tsapák. némelyek öklökel üték, mondván néki tsufságbol. kristus talál ki. hogy ki ütöt meg tégedet. az után sok gyalázatal, és káromlásokal illeték ötet.

20

Az alat, a még a fő papnál. ilyen gyalázattal, és bestelenségel bántanak egész éttzaka az üdvezítővel. a tselédek, és azok. kik meg fogták volt Jésust. alat az udvarban voltanak, a hol tüzet tsinálván füttöztenek, péter is ót füttözöt vélek együt. mivel távul amesterét követvén, egy a tanítványok.

25 közül, aki üsmeretes volt a fő pap házánál. arra kérte volt a szolgálót. ki a ka-[158a:]put örzötte. hogy botsátaná bé pétért az udvarban, egy kevés vártatva. ugyan azon szolgáló. atüzhöz menvén, ót látá pétért is atöbivel füttözni, akit jól meg vizsgálván meg üsmeré. és mondá fel szoval, ezis azal az emberel volt. az után kérdé tőlle. nem vagyé teis atanítványi közül. ? de péter mindenek előtt meg tagadá. és mondá. aszony, én azt az embert nem üsmerem. se tanítványa nem vagyok, azt sem tudom mit beszélés., az után apitvar eleiben mene, és akakas szolla, a midön ót volna, egy más szolgáló meg látá ötet és mondá a többinek. ez is a názárethi jesusal volt. a többi is kezdék ötet kérdezni. de ő másodsor is meg tagadá, és mondá hogy nem volna ajesus tanítványa, sött még, nemis üsmerné. mint egy ora mulva ez után. egy a

30

35

XXXII
péter, a
kristust
meg ta-
gadgya.
matth.
26

mark. 14
luk. 22.
joan 18.

fő pap szolgálai közül, rokona malkusnak, a kinek péter el vagma volt a fülét. bizonyítani kezdé mindeneknek, mutatván péterre, hogy a galiléus⁶⁸⁸ volna, és jésusnak tanítványa. [158b:] mondá is péternek, nem láttalaké tégedet akertben

5 azal az emberel, atöbbi is kezdék erre mondani. bizonyára te is tanítványa vagy, mivel a nyelvdről meg üsmerjük. hogy galiléai vagy, péter harmadikszor is meg tagadá. esküvésel. és átokal. és mondá, nem üsmerem azt az embert. se azt nem tudom mit beszéltek, azonal a kakas másodsor szolla,

10 jésus peterre tekintvén. esziben juttatá. jövendölésit. ez az apostol pedig azonal ki mene az udvarbol, és nagy keserüséget. kezdé siratni vétkét; szent Agoston. azt mondgya. hogy Jesus fent lévén, az ellerségi közöt, és meg kötöztetve, nem láthatá testi szemeivel. a tanítványát. aki alat volt az

15 udvarban, ez így lévén, atekintés. amelyről szol az évangyélium, az irgalmaságnak tekéntete volt, és a kegyelemnek. titkos indulattya. a mely meg nyittá szemeit péternek, hogy meg üsmértesse véle vétkét., és a mely meg lágyittá szivét, hogy meg mosa vétkét köny hullatásával.

20 [159a:] Péntekre viradora., mind azok. akik halálra ítélték vala jésust. minek utánna el végezték volna magok közöt, hogy mitsoda modal ölettség meg ötet. azt is el végezek. hogy a romai gubernátornak. pontius pilátusnak. kezében adgyák. azonban pedig judás. a ki el árulta volt. látván

25 hogy halálra ítéltetet, meg báná tselekedetit. viszá vivé apapoknak., a harmintz ezüst pénzt, mondván nékik, vétkeztem, mert ártatlan vért adtam el. azok pedig felelék néki,⁶⁹⁰ mi közünk nekünk ahoz, az ate dolgod; ő pediglen a templomban vetvén apénzt. onnét el mene. és magát fel

30 akasztá. apapok. gondolák. hogy azt a pénzt nem tehetnék a templom pénze közé,⁶⁹¹ mivel. a vérnek arra volna, erre valo nézve⁶⁹² azal a pénzel, egy darab földet vevének egy fazakastol, hogy az a föld az idegenek temetője lenne, és azt a mezöt

XXXIII
judás
magát
meg éli
matth.⁶⁸⁹
27.

⁶⁸⁸ galiléus [A második *l* — beszúrás világosabb tintával.]

⁶⁸⁹ matth. 27. [matth. után egy olvashatatlan szám törölve van.]

⁶⁹⁰ néki, <k.>

⁶⁹¹ közé, [zé, — későbbi beírás a sorvégi margóra; új sor elején:] <ziben.> mivel.

⁶⁹² nézne [Íráshiba nézve helyett.]

nevezék hakeldámanak. az az. vér mezejének. eszerént bé tellyesedék a profétának mondása, hogy jesus⁶⁹³ áruban botsátatik, [159b:] harmintz pénzen el adatik, és hogy azon a pénzen. egy fazakasnak mezejét meg veszik.

- 5 A papok, és a⁶⁹⁴ birák. kötözve vivék jesusat a gubernátor házához. de mint hogy tartának attol. hogy egy pogánynak házához valo menetelek meg ne ferteztesse őket. és az után meg ne ehessék a husvetet, azért bé nem menének aházhoz. ugy annyira hogy pilatus kénszeriteték ki menni hozzájuk és
10 meg kérdeni töllök, hogy mivel vádolnák ahozája vit rabot., a sidok tsak azt felelék néki, hogy ha hamis ember nem volna. nem adták volna kezében, a gubernator mondá nekik, hogy itéllyék meg ő magok, atörvények szerént. de⁶⁹⁵ ök azt felelék neki, hogy ő nekik nem volna hatalmok arra hogy valakit
15 halálra itélhesenek, azt tarttyák, hogy annak előtte tsak kevés idővel. a romaiak, el vették volt. a sidoktól. a hatalmat. hogy valakit halálra itélhesenek. de mind ezek tsak⁶⁹⁶ arra valok valának hogy bé tellyesednék akristus apostoli-
[160a:]nak valo mondása, hogy a pogányok kezében adat-
20 nék, hogy fel feszittsék ötet.

- 25 Azonban a gubernator meg nem elégedék az ilyen elég-
telen vádolással. a mely nem volt elegendő a halálra valo itéletre, a sidok pedig mondák neki, hogy jesus. nem tsak el hitetné az egész nemzetét. de még ellenzi a CSászárnak valo
adót, és magát királynak. és messiásnak tészti. pilátus bé men-
vén házához, maga eleiben hivatá jesusat, és kérdé tölle, hogy
ha a sidok királya volnaé. jesus felelé néki, eztet magadtol
mondodé, vagy mások mondattyaék veled, pilátus felelé néki,
hát sidó vagyoké én? ate nemzeted, és apapi fejdelmek adta-
30 nak tégedet kezemben. mit tselekedtél. ? jesus felelé néki, az
én országom nem evilágbol valo. ha evilágbol volna. az én
népem meg nem engedte volna, hogy a sidok keziben essem.
de az én országom nem innét valo. király vagy hát té. mondá
pilátus. igen is avagyok felelé jesus, és arra születtem, és

⁶⁹³ jesus<t>

⁶⁹⁴ a birák. [a — megkezdett b-ből javítva.]

⁶⁹⁵ de <azt> ök azt

⁶⁹⁶ tsak [s— a-ból javítva.]

⁶⁹⁷ matth. 27. <luk.> mark. 15

arra jöttem evilágra, hogy bizonytságot tégyek az igazság-
[160b:]rol, valaki az igazsághoz tartozik. a halgattya az en
beszédemet. pilátus kérdé tölle, mitsoda az igazság. és ezt
mondván. ismét ki mene a sidokhoz kik akapuja előtt valá-
5 nak. tudtokra adni hogy semmi vétkes dolgot nem találna je-
susban. akoron a papi fejdelmek. és atöbbi kezdék ötet
vádolni sok féle vetkekel., de jesus azokra nem felele, ugy
anyira hogy még pilátus is mondá neki, nem hallodé menyil-
vel vádolnak tégedet, de halgatásban marada. a melyen
10 igen tsudálkozék a gubernátor.

XXXV
herodes-
hez vi-
szik
jesust
luk. 23.

Azonban, az ellenségi sürgetéssel vádollyák vala ötet.
mondván, hogy az egész népet fel lázaztotta tanításával, a
melyel bé töltötte judeát, el kezdvén galiléa tartományán.
pilátus halván nevezni galiléát, kérdé ha jesus oda valo
15 volnaé, meg tudván hogy oda valo volna, a mely tartomány
hérodes birodalma alat volna, azért hérodeshez küldé, aki is
akoron jérusalemben volt, hérodes azon igen meg örüle, mi-
vel ré-[161a:]gen kívánta látni, azért hogy nagy dolgokat
hallot felölle, azt is gondolta, hogy talám valamely tsudát
20 fog tenni előtte., erre valo nézve sok kérdéseket tett nékie. a
melyekre jesus semmit nem felele. se atöb vádolásokra, a
melyekkel vádolák⁶⁹⁸ az irás tudok. kik öt jelen valának.
hérodes pediglen. nem látván semmit is olyat a mit kívánt
25 volna látni, meg veté jesus. és tsufszágbol. fejr ruhát adata
reája, és viszá küldé pilátushoz. ugyan ez is okozá. hogy azon
a napon meg békéllének hérodes és pilátus egy másal. és egy
más baráti lének, mivel annak. előtte egy más ellenségi valá-
nak.

XXXVI
atolvajt
inkáb
meg sza-
baditták
mint sem
jesust.
matth.
27.
luk. 23.
joan. 18.

Pilátus nem veheté arra magát hogy meg ölesen egy olyan
30 embert. akiben semmi halálra⁶⁹⁹ méltó vétket nem találha-
tot. azért maga eleiben hivatá a papokot. a fő renden lévő-
ket. és a népet, és elejekben, adá,⁷⁰⁰ hogy ö előttök, mindenek-
ről tudakozodot volna Jésustól. de ö semmiben vétkesnek
nem talállya ötet, de söt még herodes is. akihez el küldötte
35 volt, halálra valo vétket nem talált benne, [161b:] mind

⁶⁹⁸ vádolák [d—l-ből javítva;] az irás tudok. [t—d-ből javítva.]

⁶⁹⁹ halálra [á—l-ből javítva.]

⁷⁰⁰ adá, [Beszúrás.]

azon által, hogy ha csak valamiben is eleget tegyen az ő dühöségeknél, mivel tudta, hogy csak gyűlölségből, és irigységből adták volna kezében jésust, azt monda nekik, hogy elsöben meg vereti, az után el bocsátja, de még más módót

5 is gondola a meg szabadításában, azal tartozot. hogy egy rabot meg szabadítottson azinneben. a pedig a sidokon állot, hogy melyik halálos rabnak kérjék meg szabadulását, vala akoron atömlöczben egy hires tolvaj, barabás nevü, aki valamely támadásban. gyilkoságot tselekedet volt., azt gondolá

10 tehát pilátus, hogy szabadá hagyván anépet, a jésus, és barabás közöt valo választásra, természet szerént, inkább fog kegyelmet kérni egy ártatlannak, mint sem egy tolvajnak, és gyilkosnak, monda azért nekik, én semmi vétket nem talállok. abban akit ti vádoltok, de mint hogy szokás.

15 hogy husvétban el bocsásak egy halálra valot, melyikét akarjátok a kettö közül hogy el bocsásam. barabásté, vagy. [162a:] jésust, a ki kristusnak neveztetik. de még azon időben olyan dolog is történék, a melyért inkább kellették ennek agubernatornak azon igyekezni, hogy meg mentse a

20 jésus életét, mivel a midön az ítélö székiben volna, a felesége meg izené neki., hogy ne ártaná magát annak az igaznak dolgában, mivel sokat szenvedet volna álmában érette,

Minden tehetségével azon igyekezék tehát hogy meg szabadíthatná ötet ellenségi kezéböl, ugyan ezért is. kérdé anéptöl. hogy melyiket választanák, jésusté, bagy barabást., de

25 apapok, és atanás urak, anépet fel indították hogy barabásnak gráciát kérjenek, és a jésusnak halálát kérjék. ugy anyira. hogy amidön másodsor is kérdé pilátus. hogy melyikét bocsása el a kettö közül. mindnyájan kiáltani kezdék, ölesd meg eztet, és ad nekünk barabast. mit akartok

30 tehát, kérdé pilátus, hogy tselekedgyem jesusal,? ök pedig mindnyájan kiálták, fészisd fel, fészisd fel ötet, harmadikszor is kérdé töllök, de mi vétket tselekedet, mert semmi halálra valo vétkit nem látom. hanem majd meg ostoroztat-

35 [162b:]tom, és az után el bocsátom. ök pediglen annál inkább kezdék sürgetni kiáltásokal, és kérésekel. hogy fel feszitetné.

parantsolá tehát pilátus. hogy jésust meg ostoroznák, de a vitézek. az ostorozást. meg más gyalázatos dolgokkal is meg szaporíták. amelyeket nem láttyuk, hogy nekik parantsol-

XXXVII
 jesus meg
 ostoroz-
 tatik, és
 tövisel
 koronáz-
 tatik
 matth.
 27
 mark. 15
 luk. 23.
 joan. 19

ták volna, mivel atanáts háznak pitvarában vivék ötet, és oda gyűlvén az egész sereg. le vevék rolla amaga köntösét. és veres bársony palástot adának reája. az után tövisből koronát fonának. a fejére tevék, és ajóbb kezében egy nádat
 5 adának, az után tsufszágból térd hajtásokkal köszönték ötet. mondván. üdvözlégý sidok királyja, és azonban pofon üték.⁷⁰¹ afejét nádal verék, és az ortzájára pókdösnek vala, pilátus. gondolá. hogy a sidok. olyan állapottyában nem nézhetnék ötet szanakodás nélkül. azért meg is akará nékik
 10 mutatni, amint hogy a háza eleiben menván mondá a sidoknak, hogy semmi⁷⁰² vétket nem találna benne, jésust is elejekben viteté. atövis koronával, és averes palástal, és mondá. **[163a:]** a sidoknak, ihon az ember, de ök azonal kezdék kiáltani, fezisid fel, fezisid fel, pilátus mondá nékik,
 15 vegyétek, és fezitstétek fel ti ötet, mivel én semmiben vétkesnek nem találom, a sidok felelék, nékünk olyan törvényünk vagyon, a mely szerént meg kel néki halni. mert Isten fiává tette magát..

XXXVIII
 pilátus
 halálára⁷⁰³
 ítéli
 jésust.
 joan. 19.

A sidoknak., ilyen dühöségín. és keménységín. igen almél-
 20 kodék a gubernátor. és meg is ijede, aki is atanáts házban viszá térvén, kérdé jésustol. hogy honnét valo volna, de hogy nem felelne nékie, mondá, nem tudé azt, hogy hatalmomban vagyon hogy fel feszitessetek, vagy el botsásalak, jésus felelé neki, nem volna néked hatalmod rajtam, hogy ha azt
 25 onnét felyül nem adták néked, azért is náladnál vétkesek azok, kik kezedben adtanak, mind ezek után is agubernátor tsak azon igyekezék hogy meg szabadithasa ötet, de végtire a sidok erőtt vevének ezen a⁷⁰⁴ lágy birón, kiáltván nékie, hogy ha meg nem bünteti az olyat. aki magát királyá
 30 teszi, maga magát ellenségivé tenné a Császárnak, pilátus **[163b:]** ezeket halván, ki vivé jésust,⁷⁰⁵ olyan helyre, a melyet sidoul gabbathának. görögül lithostrotosnak nevezék, az az, kövel pádimentomozot helynek, és ótt a széki-
 üle, az után mondá a sidoknak. ihon vagyon akirályotok,

⁷⁰¹ üték. <és> afejét nádal verék, és

⁷⁰² semmi<t> vétket

⁷⁰³ halálra [Második l—r-ből javítva.]

⁷⁰⁴ a <gyen> lágy

⁷⁰⁵ jésust, [u—ú-ből javítva az ékezet áthúzásával.]

de ők kiáltani kezdék. vidd el, vidd el feszisd meg ötöt, ő pedig mondá nékik, meg feszittsemé a királyotokat? erre⁷⁰⁶ mondák a papi fejedelmek, nintsen más királyunk hanem a császár.

5 Pilátus látván hogy semmit sem nyerhetne rajtok, és hogy mentől inkább igyekeznék a jesus meg szabadításán, annál. nagyobb támadás lenne a nép közöt, vizet kére, és meg mosdék az egész. nép előtt. mondván, én ártatlan vagyok, ezen igaznak véréből. ti adtok arról számot. az egész nép erre felelé,
10 az ő vére mi reánk esék, és a mi fiainkra, jérusalemnek, negyven esztendő után valo el pusztulása, és mind azok a rettentő nyomoruságok a melyek akoron lettenek, bé tellyesítették ezt a veszedelmes átkot. melyet magokra mondának, azt ohajtván, hogy a kristus vére, az ő fejekre [164a:] esék.
15 mind azon által meg nyerék kéréseket, mivel pilátus nem állhatván ellen kiáltásoknak, meg szabadítottá barabást, halálra ítélé jésust, és kezekben. adá, hogy fel feszítették.

Vevék azért jésust, a veres palástot levevék rolla, és a maga köntösit adák reája, a maga keresztét avállára tevék. és a
20 kálváriára vivéek, a midön jérusalemből ki mentenek volna, egy Cyrenei simon nevü embere adák akeresztet. és arra kényszerítették hogy jesus után⁷⁰⁷ vinné a sok számu nép között. ki örömel nézé hogy a halálra vinnék akit oly igasságtalanul gyűlöltének., valának igen sokan. mind a férfiak, mind az
25 aszonyok közül., kik sirva követik vala az Isten fiát, a melyeket vervén, viszá fordula az aszonyokhoz. és mondá nékik, jérusalemnek leányi ne sirjatok én rajtam, hanem magatokon, és fiaitokon, mert imé el jönnek az idők. a melyekben mondgyák. boldogok a magtalanok, és a méhek
30 melyek nem szültek. és az emlök melyek nem szoptattak. akor kezdik mondani a hegyeknek, esetek mi reánk. és ahal-moknak. borítottatok [164b:] el minket, mert ha a zöldellő fával ezeket mivelik, a szárazal, mint lészen? az az, ha az ártatlanal így bánnak, hát abünösök mit nem várhatnak
35 magokra. ? azt könnyü által látni, hogy jesus, jérusalem meg szállásakor valo nyomoruságokat jövendőlé meg⁷⁰⁸ az aszo-

⁷⁰⁶ erre [Első e — megkezdett m-ből? javítva.] mondák

⁷⁰⁷ jesus után⟨n⟩ vinné

⁷⁰⁸ meg ⟨asz⟩ az aszonyoknak, [Törlés a sor végén.]

matth. 27.
mark. 15
luk. 23.
joan. 19

XXXIX
jesust fel
feszítették
matth. 27
mark 15
luk. 23
joan. 19.

nyoknak; a mely időben, a sidok nem bánták volna, ha a hegyek el borították volna őket, tsak hogy meg menekedhettek volna ellenségektől. boldogabbak is valának akkor az olyan aszonyok a kiknek gyermekek nem volt, az olyanoknál, a kiknek. keserűséggel. kellették nezni, fioknak, előttök fegyver által el veszni, vagy éhel meg halni,

A midőn akálváría hegyére érkezének, jesusnak. mirhával, és epével elegyitet bort adának inya, de meg kostolván. nem akara belölle inya., azt tarttyák. hogy szokás volt a sidoknál. a halálra valoknak holmivel meg elegyitet bort inyok adni, szivek erősítésére, de akristusnak. igen keserü italt adának, azért hogy többet szenvedgyen. az után fel szegezék ötöt akeresztre, és ő véle két latrot, egyikét jobb keze felöl, a másikat [165a:] bal keze felöl, az Isaiás jövendölése szerint, ahamisak közibe számláltaték.

pilátus az után fel jedzé az okát. hogy miért íteltetet volna halálra. jesus, és azt az írást a feje felé tévé, a keresztnek. felsőb végire., az írás sidoul, görögül, és deákul volt írva. és evolt írva, a názárethi. jesus, sidok királya. a fő papok ezen az írason meg ütközének, és anékik nem tették, azért kérni kezdék. pilatust., hogy ne írná, hogy a sidok királya, hanem hogy maga mondotta volna magát. sidok királyának, de pilátus tsak azt felelé nékik, a mit irtam, írva vagyon.

Mihent Jésust akeresztre feszítették., azonal. imádkozék ellenségiért. mondván. Atyám botsásd meg nékik, mivel nem tudgyák mit tselekesznek, avitézek pedik⁷⁰⁹ négyen lévén, negy részre oszták magok között a ruhait, a dolmányán⁷¹⁰ mint hogy varás nem volt, hanem egészen szőtt volt. el nem akarák darabolni. hanem mondák magok között, ves-sünk sorsot hogy kié legyen. és eszerént tellyesedék bé, a 21 soltár-[165b:]ban lévő jövendölés, el osztották magok között ruháimot, és aköntösömrre sorsot vetettek.

Azonban pedig anép a kereszt⁷¹¹ előtt állot, tsufszágal illetvén jésust, akik őt el mentenek, azok is káromollyák. és bestelenittik vala ötöt, a fejeket csóalván, mondák néki, te a ki a templomot le rontod, és harmad napra fel építted,

⁷⁰⁹ pedik [pedig helyett.]

⁷¹⁰ a dolmányán <pedig> mint hogy

⁷¹¹ a kereszt <allot> előtt állot,

szabadisd meg most magadot. ha Isten fia vagy. hasonló képen tsufollyák vala ötet, a papi fejedelmek. az irás tudok. és a tanács urak is. mondván. másokot meg szabadítot, magát nem tudgya meg szabadítani, ha az Izraelnek királya, ha ő a kristus. az Istennek választotta, szállyon le mostanában a keresztről, és hinni fogunk benne, az Istenben veti reménségit, ha az Isten ötet szereti. szabadittsa is meg, mivel Isten fiának mondotta magát lenni. a vitézek. kik a kereszt mellet ültenek, tsufollyák vala ötet valamint atöbbi. mondván, szabadisd meg magadot. ha a sidok királya vagy, de sött még avéle fel feszitetet két latornak. az egyike is tsufással illeté ötet. ha kristus vagy, szabadisd meg magadot, és minket is magadal, de [166a:] amásika eszerént dorgálá meg ötet, nem félszé⁷¹² az Istentől, mivel te is hasonló halálra ítéltettél, mi pediglen ezt meg érdemlettük igasság szerént, mivel vétkeinkért szenvedünk, de ez ártatlan, és semmi rosztat, nem tselekedet, az után jesushoz folyamodván. mondá néki, uram emlékezel meg rollam, amidön országodban lészesz, jésus felelé néki, bizonyal mondom néked, hogy ma velem lészesz aparditsomban, az az. anyugodalomnak. helyében, ahol valának a szentek lelkei, a mely hely, azon anapon paraditsomá lett, a kristus jelen valo létével.

Anyi sok nép közöt, ki akereszt körül állot, valának olyan aszonyok is. kik jésusal jötenek volt galiléából, és akik segítették ötet, az ő üsmeröji is ót. voltanak távul, nézván mind ezeket, de a Boldogságos szüz mária magdolna, és meg egy más mária, közel voltanak a kereszthez, jános pedig, azebedeus fia. a Boldogságos szüz mellet volt, akristus meg látván az ő⁷¹³ annyát, mondá. aszony állat [166b:] ihon ate fiad, és mondá atanitványnak. ihon ate anyád, azon naptol fogvást., az atyák szerént, eza szent szüz, ezal a szüz tanitványnal. lakék, akinek gondviselése alá hagyá. nem kel tehát tsudálni. mondgya szent ambrus. hogy ez az apostol. oly Isteni modon beszélt. avallásnak nagy titkairól. mivel a szenttséges Sanctuárium mellet lakot, ahol fogantatot volt. atitkoknak kezdője.

⁷¹² félszé <teis> az Istentől, mivel te is

⁷¹³ az ő <any> annyát,

A kristust, dél előtt feszítették fel. egy kevéssel dél után, anap meg homályosodék. és setéttség lön. három oráig. három ora felé. jésus fel kiáltá nagy szoval. Eli, Eli, és akik ezt hallák, nem tudván, az Izraéliták nyelvét, amelyen ez a két szó azt teszi. Én Istenem, Én Istenem, azt gondolák. hogy Illyés profétát. hiná segítségire.

A kristus. véghez vitte, és el szenvedte volt mind azt,⁷¹⁴ valami meg volt jövendölve felöle az írásokban, és egyéb nem volt hátra hanem hogy a soltárnak. 68. ezeket a szavait is bé tölttse. epét adtanak nékem ennem. és szomjuságomkor, [167a:] etzetet itattak velem. hogy pediglen semmi abban el ne mulyék. a mit az attya parancsolt volt néki. mondá, szomjuhozom, egy avitézek közül. mindgyárt. a spongyiát az etzetben mártá, és egy nád szálnak avégire tévén, fel nyujtá nékie, és mondá. nézük ha Illyés el jőé. hogy le vegye ötet a keresztről, jésus pedig meg kostolván az etzetet. mondá. minden bé tellyesedet., az után fel szoval mondá. Atyám kezeidben ajánlom lelkemet. és ezeket mondván. le hajtá fejét. és szenttséges⁷¹⁵ lelkét ki adá.

Azon időben, a templom superláttya két felé hasada, föld indulás lett, a kö sziklák meg hasadának, akoporsok meg nyilának, és amidön jésus fel támada. sok szenteknek testek fel tamadván. a koporsokból ki mentenek, és jérusálem városában, sokaknak meg jelenének

Mind ezek anagy tsudák anyira meg rémitték. a száza-dost. és avitézeket. kik jésust őrizék. hogy félelmekben fel kiáltának.. ez az ember., valóság. Isten fia vala, de sött még a nép is. aki őtt jelen vala, hasonló tsudálkozásban volt. ugy anyira. hogy ki ki a maga [167b:] házához viszá tévén, a melyét veri vala.

Azonban pedig asidok. nem akarván. hogy a kristus teste, és a véle fel feszitetet két latrok testei akereszten maradgyanak. szombat napon kérék pilátust, hogy töretné meg szárokat. és vétetné le akeresztről,⁷¹⁶ avitézek meg törék szárokat akét latornak, jésust pedig látván hogy meg holt volna., nem törék meg azö szárait, hanem egyike közüllök

⁷¹⁴ mind azt, <vala meg vo> valami meg volt jövendölve

⁷¹⁵ szenttséges [Szóvégi s (j) t-ből javítva.]

⁷¹⁶ ake<j>resztről,

zak. 12.
10.
exod. 12.
46.

XLII
jesus el
temeté-
séről.
matth.
27.
mark. 15
luk. 23.
joan 19

az oldalát meg nyitá alántzával, ahonnét vér. és viz folya,
eszerént két jövedölés tellyesedékbé, egy szers mind, az
első, hogy meg lattyák azt, akit által vertenek, a másika,
szolván ahusvétí bárányrol, aki jelenté akristust. mondgya,
5 semmi tsonot meg ne ronttsatok ő benne,

vala a jésus tanitványi közöt, egy gazdag. és nevezetes
ember, arimáthiai városbol valo. akit josefnek nevezték.
avalo hogy etitkon valo tanitványa volt az üdvezítőnek,
mert tartot asidoktol. de részt nem vett igasságtalanságok-
10 ban, és noha a jérusálemi tanács urak közí számláltatot is.
mind azon által ő néki semmiben abban része nem volt,
a mit atöbbi tselekedet az Isten fia [168a:] ellen, de az
ő mesterének halála meg bátoritván ötet, pilátushoz mene.
tartalék nélkül, hogy tölle szabadságot. kérjen. le venni
15 a keresztről. a jésus testét. és el temetni azt. pilátus nehezen
akará el hinni hogy olyan hamar meg holt volna, de meg
tudván halálát bizonyosan. a századostol, parantsolá hogy
adnák josefnek a testet.

Josef, temetni valo ruhát vévén. le vevé a Jésus testét
20 akeresztről, nicodemus, ugyan azon tanáts ur, aki éjjel
ment volt jésushoz, részt akarván venni. josefel. abban
aditsőségben. hogy véle együt temese el. mesterét. száz
font myrhát és aloest véve. és josefel. bé takarák. a jésus
testét. ezen fustölökel. és ruhákal, és el temeték a sidok
25 szokása szerént. vala pedíg azon ahelyen. a hol jésus fel
feszitetet volt. egy kert, és akertben. egy kö koporso. a
melyet josef vagatta volt a kö sziklában, és a melyben, még
semmi holt testet nem tettek volt, josef. és nicodemus
abban tevék ajésus testét. és egy nagy kövel. bé zárák
30 az ajtaját, maria magdolna, és atöbbszonyok, kik jelen
valának a jésus. [168b:] halálán, az ő temetésin is jelen
valának. és jól meg vizsgálván. hogy hová tették volna
atestet. el menének. hogy kenetet készítsenek., a melyel.
meg kennyék. mihent a szombat napja el telnék, ugy mint
35 vasárnapon.,

Jésus meg halván, és el temetetvén pénteken, más nap
apapi fejedelmek. és a farisaeusok. tanátsot tartván. pila-
tushoz menének és mondák nékie, uram mi még azt el nem
felejtettük, hogy az ahitető. (eszerént nevezék jésust:)

azt mondotta volna még életében, hogy halála⁷¹⁷ után harmad napal. fel támadna, parantsollyad tehát. hogy had örizék az ő koporsoját. harmad napig, nehogy atanitványi éttzaka el lopják atestet, és az után azt ne hirdessék a népnek. hogy fel támadot, mert ez az utolsó tévelygés, nagyob⁵ lenne az elsőnél. pilátus⁷¹⁸ mondá nekik, öriztessétek ti úgy amint akarjátok, ök el menvén. meg petsételek akoporsot⁷¹⁹ és örzököt rendelének meléje.

XLIII
jésus fel
támad.
matth.
28
mark. 16
luk. 24
joan. 20

Szombat másod napján., első napján. ahétnek amelyet¹⁰ mi nevezük vasárnapnak, mária mag-[169a:]dolna, és atöb aszonyok. a kik pénteken estve el készítették volt a fű szerszámokat. jó reggel el indulának hogy meg kenyék a jesus testét., és a midön oda érének, a nap mar jó⁷²⁰ fent volt., de mint hogy azt latták volt hogy a koporsó ajtaját¹⁵ egy nagy kövel zárták volt bé. azt kezdék egy mástól kérdeni, hogy ki fogja azt a nagy követ el hengeríteni akoporsó ajtajáról, de a kö el vala már hengerítve. minek előtte oda érkeztenek volna. mivel egy angyal akinek az ortzája olyan fényes volt. mint villámlás, és aruhája olyan fejer mint²⁰ ahó. az égből le szálván. a követ el hengerítette volt, és réaja ült, ugyan azon órában. a nagy föld indulás, és az angyalnak meg jelenése. anyira meg rémitté az örzököt. hogy mint aholtak olyanok valának., ez így lévén, amidön az aszszonyok.. akoporsohoz érkezének, se akö, se az örzök²⁵ meg nem tartoztaták öket. hogy bé ne menyenek., de azon el álmélkodának. a midön bé menvén. a jesus testét nem találák.

Maria magdolna siettségel mene tudtára ad-[169b:]ni az apostoloknak, pétert, és jánost találván, mondá nekik, el vitték az urat akoporsobol, és nem tudgyuk hová tették.³⁰ ez a két apostol. azonal nagy siettségel. a koporso felé indulának., jános érkezék oda eléb, de bé nem mene, hanem meg hajtván magát. bé néze akoporsoban., ót látá aruhákat a földön, péter is oda⁷²¹ érkezvén. bé mene. és látá aruhákat, atöbbi közöt. aruhát melyet a jesus fejére tették volt, külö-

⁷¹⁷ halála [halálá-ból javítva az ékezet áthúzásával.]

⁷¹⁸ pilátus [i-a-ból javítva.]

⁷¹⁹ akoporsot [k-p-ből javítva.]

⁷²⁰ jó<l> fent volt., de mint hogy azt <meg> latták volt

⁷²¹ oda érkezvén. [d-k-ből javítva.]

nösön esze hajtva. jános is bé menvén az után. látá mind ezeket.. és mind aketten azt gondolák, hogy atestet el rejtették volna. valamint mária magdolna mondotta volt nékik. mivel nem tudták még akkor. hogy az irás mit tanítana,
5 és arra reá nem emlékeztenek., hogy Jésus sokszor megmondotta volt nékik hogy holta után. hamar fel fog támadni. viszá térének tehát mind a ketten avárosban.. de péter. nagy tsudálkozással vala mind ezek iránt.

XLIV
jésus
meg jelenik m.
magdolnának.
mark. 16.
joan. 20.

Maria magdolna pedig nem tére viszá atöbbivel, hanem
10 akoporso mellet siránkozik. az ő nagy szeretete. nyughatallanná tévén ötet. [170a:] le hajola. hogy a koporsóban nézen. ót pediglen két angyalt látá. fejér köntösben. a kik ugyan azon akövön ültenek, amelyre. tették volt a jésus testét. egyik a fejnél, a másik alábanál. az angyalok. kérdék tölle.
15 aszony mit sirs? ⁷²² ki felelé nékik. el vitték az uram testét, és nem tudom hová tették., ezekre a szokra hátra tekintvén. egy embert látá, aki kérdé tölle. aszony miért sirs. kit keresz? mária gondolván hogy a volna a kertész. mondá néki. uram, ha te vitted el innét a testet. mond meg hová. tetted. és én
20 el viszem. és erre. viszá akara. tézni. de az az ember nevén szollitván mondá. mária. aki is viszá fordulván. meg üsmeré jésust, és ki mondhatatlan. valo örömel fel. kiáltá. Rabbani. az az, mesterem. jésus mondá néki, ne érz hozám, mivel még fel nem mentem az atyámhoz, hanem eredgy mond meg
25 az atyám fiainak., ugy mint az apostolinak, hogy fel megyek. az atyámhoz. és ati atyatokhoz, az Istenemhez, és ati Istenetekhez., mária az apostolokat fel keresé. a kiket nagy szomorúságban találá, és mondá nékik. hogy látta volna az urát. [170b:] és azt is meg mondá. a mit izent nékik. de
30 ök hitelt nem adának szavának.

XLV
Jesus
meg jelenik az aszonyoknak
matth
28.
mark. 16
luk. 24

Azonban pedig atöbb aszonyok. akik akoporso mellet maradtanak vala, nagy fel háborodásban valának azért hogy nem találhaták ajésus testét, de még azon inkább fel háborodának, a midön két embereket látának előttök meg
35 jelenni, fényes köntösökben., ezek, ugyan ⁷²³ azon angyalok

⁷²² mit sirs? <mert> ki [ki <mert> fölé írva.]

⁷²³ ugyan <azok az an> azon angyalok [Törlés a sor végén; <az> beszúrás.]

valának, akiket magdolna látot volt a koporsóban; mint hogy pedig nagy rémulésekben valának.⁷²⁴ a szemeket sem merték a földről fel emelni, az angyalok mondák nékik, miért keresitek aholtak között azt, aki életben vagon?⁵ ti a názárethi jésust keresitek. akit fel feszítettek volt. ne félljétek, mert fel támadot, valamint meg mondotta volt. emlékezetek meg arról hogy mit mondot volt néktek mikor galiléában volt: szükséges hogy az ember fia abünösök kezében adatassék. hogy fel feszitessék. és hogy harmad¹⁰ napjára fel támadgyon, jövetek nézétek meg a [171a:] helyt ahová tették volt. és eredgyetek siettséggel meg mondani atanitványinak és péternek, hogy fel támadot, előbb is léssen nálatoknál galiléában, őt meg láttjátok ötet. amint meg ígerte volt néktek, ezekre aszokra. rea emlékeznének a¹⁵ jésus igeretire. és meg halván fel támadását. meg vigasztalodának, és az angyaloktól való felelmek meg tsendesedék. ki menének tehát akoporsobol., hogy el menyenek meg mondani az apostoloknak. amiket láttanak, de amint mennének elől találák jésust, aki köszönté őket, ők pediglen.. nagy tsudálkozásokban. és örömköben., hozzája járulának. meg ölelék lábait, és imádák ötet. aki is mondá nékik, eredgyetek mondgyátok meg az atyám fiainak, hogy menyenek galiléában. őt meg látnak engemet. el menének tehát ezek az aszonyok., és meg beszéllék az apostoloknak, és atöbb²⁰ tanitványoknak. mind azokat amiket láttak. és hallottak volt., de az ő beszédeket tsak álom látásnak gondolák lenni. és nem hittének nékik.²⁵

Az alat a még ezek a szent aszonyok. az Isten [171b:] fiának parantsolattyával. mennének. az apostolokhoz,³⁰ hogy tudtokra adgyák fel támadását., némellyek avitézek közüil, kik a koporsot örzötték. és akik mint holtak, a földre estek volt. hogy az angyalt láták akövet el venni a koporso ajtajáról, jérusalemben menének, és meg mondák apapi fejdelmeknek. hogy mit láttak volna., erre a papok, és³⁵ atanáts urak esze gyülvén.⁷²⁵ tanátsot tartának, és nagy summa pénzt adának az örzőknek. tsak hogy azt monda-

⁷²⁴ valának. [Beszúrás.]

⁷²⁵ esze gyülvén. [g—r-ből javítva.]

XLVI
meg jele-
nik. két
tanit-
ványnak,
és péter-
nek.
mark. 16
luk. 24

nák, hogy éttzaka a midön aluttanak. a jésus tanítványi el. lopták volna atestét, a vitézek fel vévén apénzt, azt hirdeté a mire tanították volt őket, ugy annyira hogy ez a hir el terjedvén. sokáig tarta a sidok között

- 5 Ugyan azon a napon. kettő atanítványok közül, emmaus városában menének. harmad fél mély földnire jérusálemtől. amint az uton mennének, egy más között. a harmad nap alatt történt dolgokról beszélgetének. azonban jésus közikben adá magát. és vélek együt ment, de ökk meg nem üsmerék.
- 10 kezdé töllök kérdezni, [172a:] hogy miről beszélgetnének egy más között., és hogy miért volnának oly szomorúak. Cléophás, egyik akettő közül. mondá jesusnak. te vagy⁷²⁶ tsak egyedül olyan idegen jérusálemben. hogy ne tudnád. mitsoda dolgok lettek anapokban., mitsoda⁷²⁷ dolgok azok. kérdé tölle? azok anázárethi jesust illeték, felelék néki, aki hatalmas proféta volt. mind tselekedetiben, mind beszédében, éppen arról beszélgettünk. hogy még is mi modon itélék⁷²⁸ halálra. és feszítették fel. ötet. a papok. és atanáts urak mind azon által. mi azt remélettük, hogy ő fogja meg szabadítani Izraelt., mind ezek után. nem tudunk mit gondolni. mivel már harmadik napja⁷²⁹ hogy ezek a dolgok törtétenek, valo hogy némellyek. avelünk lévő aszonyok közül. tsudálatos dolgot beszéltenek, mivel ma jó idején a koporsohoz menvén. atestet őt nem találták. azt is mondoták nekünk, hogy őt angyalakat láttanak, akik bizonyították nekik fel támadását., némellyek mi-[172b:]közüllünk is oda el mentenek. és ugy találták. adolgot, valamint az aszonyok mondották., de jésust nem látták, jésus erre szemekre kezdé hánni hihetlenségeket, oh' esztelenek. mondá nekik, mitsoda. nehéz. és késedelmes. ati sziveitek, el hinni mind azt amit aproféták meg jövendöltek, nem kellettété akristusnak. mind azokat szenvedni. és ugy bé menni a ditsőségében? az után magyarázni kezdé. nekik. mind azt, valamit az irások mondottak felölle., elő hozván nekik
- 35 amojes könyveit, és aprofétákat. a midön avaroshoz közel

⁷²⁶ te vagyé [a—e-ből javítva.]

⁷²⁷ mitsoda [t—d-ből javítva.]

⁷²⁸ itélék <ötet> halálra. [...] ötet.

⁷²⁹ már harmadik napja <már> hogy

volnának. úgy téteté magát. mint ha tovább akarna menni. de ez a két tanítvány. arra kényszerítették hogy ne menne tovább. mondván. maradj mi velünk, mivel már. estve felé vagyon., anap tsak hamar le megyen. bé menvén tehát,⁷³⁰ és
5 asztalhoz ülven vélek., vevé akenyeret, meg áldá, meg szegé, és nékik osztogatá. azon szempillantásban meg nyilának az ő szemei.⁷³¹ és meg üsmerék jésust, aki is azonal. el tűnék szemek elől. a tanítványok pedig kezdék egy mástól kérdeni, nem [173a:] úgy vagyoné, hogy ami szívünk mint ha éget
10 volna mi bennünk. a midön nékünk beszéllet, és nékünk magyarázá az⁷³² írásokat. ? ezek mindgyárt fel kelvén, viszá térének jérusalemben. ahol atöbb tanítványokat, esze gyülve találák. és akik mondák, bizonyára jésus fel támadot, és péternek meg jelent., akét tanítványok is elé beszéllek nékik.
15 hogy mi történt légyen vélek az uton., és hogy miformában üsmértette meg magát az ur. vélek, akenyér meg szegésin, de mind ezekre valo nézve is. valának még felesen a tanítványok közül olyanok, kik ezeknek hitelt nem adának

Abban ahelyben. ahová az apostolok esze gyülekeztenek
20 vala. a sidoktól valo félelmekben, estve felé, ugyan azon a napon a melyen jésus⁷³³ fel támadot, úgy mint vasárnapon. az apostolok asztalnál lévén. és ahelynek ajtaja bé zárva, a jésus meg jelenéseiről beszélgettenek, aki is egy szers mind közöttök meg jelenék. mondván nékik békeség néktek.
25 ne féllyetek. mert én vagyok, eszerént köszöntvén őket. [173b:] szemekre hányá hihetlenségeket., és sziveknek keménységít, azért hogy nem akarták hinni fel támadását, se hogy hitelt nem adtanak azoknak, akik. bizonyították. hogy életben látták, az apostolok. nagy ijedségekben.,
30 valamely más lelket gondoltak látni, de jesus hogy meg bátorítsa őket, mondá nékik, miért haborodtatok meg, nézétek meg. az én kezeimet, és lábaimot, én magam vagyok, tapogassatok meg, és tudgyátok meg, hogy aléleknek. nintsen. se teste. se tsonttya. valamint nekem vagyon, az után

XLVII
jésus
meg jelenik az apostoloknak.⁷³⁴
mark. 16
luk. 24
joan. 20

⁷³⁰ tehát, <vélek,> és asztalhoz ülven <ülven> vélek.,

⁷³¹ szemei. [*szemeik* helyett.]

⁷³² az <I> [?] írásokat.?

⁷³³ jésus [Beszúrás.]

⁷³⁴ az apostoloknak. <matth.> mark.

meg mutatá nékik.⁷³⁵ akezein, lábain, és oldalán lévő sebeit.

Az apostolok, nagy örömkben, és tsudálkozásokban., egész hitelt nem adhatának annak a mit lattanak, jésus
5 pedig hogy jobban el hitethesse vélek. enni kére, egy darab sült halat. és lépes mézet adának néki, amelyekből evék szemek láttára, nem azért hogy magát táplálná. mivel az ő teste fel támadása után meg változván., az után szüksége nemvolt az ételre, amely tsak ez életben szükséges, hanem
10 azért. hogy min-[174a:]den kételkedéseket. el vegye az apostolinak, és hogy valóságal meg mutathasa nekik látható jelekből. hogy ő volna maga, és hogy bizonyoson fel támadot volna. midőn pedig ett volna, a maradékot nékik adá. és másodsor is mondá nékik, békeség néktek, valamint
15 az Atya el küldött engemet, én is elküldelek titeket, az után reájok lehelle, és mondá nékik, vegyétek a szent lelket. a kiknek bűnököt meg botsáttjátok, meg lesznek botsátva, és a kiknek meg tarttyátok. meg lesznek tartva.

Thamás nem találkozik atöbb apostolokkal a midőn jésus
20 meg jelent nékiek. a mint ide fellyeb meg mondok, ezokáért elé beszéllék néki hogy mint jelent volna meg nékik az ur, mihent meg láták ötöt, de ő mondá nékiek, hogy ha tsak. a kezin lévő jeleket nem látom. hatsak. a szegek helyiben az ujomot nem teszem. és a kezemet. az oldalán lévő sebben.
25 semminek hitelt nem adok., az Isten fia pedig mind ezeket ahihetetlenségeket., az ő fel támadásáról valo hitnek erössittésére akará fordítani, és nem akarván ezt az [174b:] apostolt, a maga ahihetetlenségében hagyni, ez okáért az apostolok ugyan azon ahelyen mind együt lévén. thamás
30 is vélek. nyolcz nap mulva ismét meg jelenék. nékik. noha az ajtok zárva valának, és köszöntvén őket, mondá, békeség néktek, az után thamásra tekintvén mondá. neki, ted⁷³⁶ ide az ujudot. és visgáld meg kezeimet, és ted az oldalomban kezedet, és nelégy többé ahihetetlen, hanem⁷³⁷ hü. thamás
35 akoron fel kiálta mondván, Én uram. és Én Istenem. jésus

⁷³⁵ nékik. <nek> akezein,

⁷³⁶ ted ide [ted d-je tt-ből javítva.]

⁷³⁷ hanem <h> hü.

mondá nékie. thamás., hittél, mert láttál, boldogok azok.
a kik⁷³⁸ láttatlan hisznek.

XLVIII
a tsudá-
latos ha-
lászatrol.
joan. 21

Meg más alkalmatoságal. is meg mutatá jésus magát.⁷³⁹
némelyeknek atanítványi közül a genezáreti tó mellet,
5 péter, thamás. az Zebedeus két fia, náthánáel, és meg más
kettő; mind ezek együt lévén, péter mondá a többinek, hogy
ő halászni menne, atöbbi is el akarának véle menni, erre
valo nézve, egy⁷⁴⁰ hajoban menvén mindnyájan, a háló
meg veték, de azon éttzaka semmit nem fogának. regel
10 pediglen. jésus a part mellé mene. de a tanítványok meg nem
üsmerek, és kérdé töllök, [175a:] gyermekek. vagyóné
valamely ételetek. ök felelék néki, hogy nintsen. jésus
mondá nékik. vessétek ahálot. a hajo jobjára, és találtak.
ök azt meg tselekedék. és anyi rettentő halat fogának. hogy
15 ki nem huzhaták. erre jános, a kedves tanítvány mondá
péternek, ihon az ur, péter ezt halván. mindgyárt magára
vevé köntösét. és a vízben ugrék. hogy hamaréb a mesteré-
hez mehesen. a több tanítványok is kik nem mesze valának
apartol. oda menének ahajoval. a midön ki szállának, tüzet
20 találának. és a szénen halat. és kenyér is volt, jésus mondá
nékik, hozatok abból ide egy néhány halat amelyet fogtatok,
péter azonal ahajoban menvén. ki huzá ahálot a földre.
a melyben száz ötven nagy halak valának, az evangélium
azt fel teszi, hogy ha szinte. anyi sok nagy halak valának
25 is aháloban, de aháló meg nem szakadozot. jésus mondá
az után nékik, jöjjetek, és egyetek. ök pediglen hozzája köze-
litvén, senki nem méré közüllök meg kérdeni, hogy ki volna,
mert bizonyoson láták, hogy nem más, hanem [175b:]
a mesterek, jésus pedig akenyeret vévén, nékik osztogató.
30 ugy hasonló képen ahalat is.

XLIX
jésus sz.
péterre
biza ju-
hait.
joan. 21.

Azután hogy ettenek volna, jesus mondá péternek, simon,
jánosnak fia, inkább szerettzé engemet ezeknél? a ki is, felelé,
igen is uram, azt jól tudod hogy szeretlek, jésus mondá néki:
örized az én bárányimot, másodsor is kérdé tölle, simon,
35 jánosnak fia. szerettzé engemet,? igen is uram. felelé péter.

⁷³⁸ a kik<nek>

⁷³⁹ magát. [a—e-ből javítva.]

⁷⁴⁰ egy [e—a-ból javítva.]

te tudod hogy szeretlek, jésus mondá néki, őrized az én bárányimot, harmadik szor is hasonló kérdést tén néki., péter pedig meg keseredvén azon. hogy az ő mestere. mint ha kételkednék. szeretetiben. mondá. uram, te előtted semmi

⁵ nem lévén el rejtve, te tudod hogy szeretlek, az üdvezítő helyre akarván hozatni ezen apostolal, szeretetének háromszori meg bizonyításával, aháromszori meg tagadásának vétkit, reája bizá juhait, az az, alelkeket. mondván nékie. őrized az én juhaimot, az után mondá néki. bizony, bizony

¹⁰ mondom néked, a midön iffiab voltál. magad övezted fel magadot, és oda mentél. ahová akartad, de amidön meg öregszel, akezeidet ki terjeszted, és más fogja az övet reád kötni. és oda viszen, ahová nem akarnád. [176a:] az evangyélium szerént, jésus meg jelenté néki, ezen szavaival, hogy

¹⁵ mitsoda halálal. ditsöittené meg az Istent amint hogy ebis tellyesedék. atráditio szerént, a melyből. azt tudgyuk hogy ez az apostol akeresztzen holt meg, valamint az ő mestere, az után jésus parantsolá péternek, hogy követné ötet, péter hátra tekintvén. látá jánost a kedves tanítványt

²⁰ hogy utánna menne, kérdé jésustol. hát ez uram hová lészen,? de jésus meg dorgálá kérdésiért, meg mutatván,⁷⁴¹ hogy nem kel néki visgálni amások dolgát, az ő dolga tsak a, hogy kövesse ötet, mondá ismét néki jános felöl, ha azt akarom hogy meg maradgyon. addig amég el jövök, mi közöd

²⁵ néked ahoz? ezek aszok el hiteték. az apostolokal. hogy jános meg nem halna, de ez az evangyéliista, aki maga beszél ezekről, fel teszi. hogy jésus nem mondotta azt. hogy meg nem halna, ahistoria. tudtunkra adgya. hogy ez az apostol meg holt. de az Isten fia szavainak. értelme talám

³⁰ elehet. hogy ha⁷⁴² azt akarná, hogy ez a tanítvány holtig ugy maradgyon a [176b:] mint volt. az az. hogy meg nem halna erőszakos halálal,⁷⁴³ mint péter, vagy is, hogy jérusálem el pusztulásáig fogna élni., mivel ezek a szok. mind addig a még el jövök, azt is tehetik. az írásnak⁷⁴⁴ rend szerént

³⁵ valo mondása szerént, mind addig a még el jövök hogy a halál

⁷⁴¹ meg mutatván, <néki,> hogy nem kel néki

⁷⁴² ha [Beszúrás más színű tintával.]

⁷⁴³ halálal, [halálal, helyett.]

⁷⁴⁴ az írásnak <resz> rend szerént

L.
jesus az
apostolit
oktattya.
Matth.
28
mark. 16
luk. 24
Act. 1.

által ki vegyem evilágbol. vagy is, addig a még el jövök hogy meg ostorozam. ezt a népet. amint is hogy, szent jános, jérusálem el pusztulása után is életben volt. és természet szerént valo halálal holt meg.

- 5 Az Isten fia. fel támadása után. még negyven napig maradván a földön, az alat gyakorta meg jelent az apostolinak. és az ő meg jelenése azért volt, mondgya szent lukás, hogy el hitesse vélek, sok bizonyítások által, életben valo létit, és hogy az Isten országáról beszéllyen nékik, mint hogy
- 10 pedig arra rendelte vala őket, hogy prédikálásokal, ugyan azon országnak bírására. hiják az embereket., erre valo nézve ahoz szükséges oktatásokat is ada nékik, hogy véghez vihesék érdemesen ezt a hivatalt.⁷⁴⁵ meg magyarázá nékik mind azt, valami meg monda-[177a:]⁷⁴⁶ tot volt felölle,
- 15 a mojses törvényében, aproféták könyveiben, és a soltárokban. meg világosittá értelmeket. hogy az írásoknak értelmet meg érthessék. meg mutatá nékik, hogy az írások szerént szükséges volt a kristusnak halált szenvedni, és harmadik napon fel támadni, és hogy predikállyák az ő nevében.
- 20 a penitentziát, és abünöknek botsánattyát, az egész nemzetek között, el kezdvén jérusálemen. az után részesíté őket abban ahatalomban. amelyet vett volt az attyától, mondván nékik, minden hatalom meg adatot nékem. amenyekben. és a földön, menyetek el tehát az egész világra, predikálni
- 25 az évangéliumot oktassátok anépeket. meg keresztelvén őket. Atyának, Fiunak, és szent Lélek Istennek nevében., meg tartatván vélek, mind azt. valamit én parantsoltam néktek, mind azok akik ti néktek nem hisznek. el kárhoznak. ellenben pedig, a kik ati beszédeteket. élő hittel bé
- 30 veszik, és meg keresztelkednek, üdvezülnek, de söt még tsudákat is tésznek. ördögököt üzvé, uj nyelveken beszéllenek. a méreg nékik nem fog ártani. [177b:] és a kezeket abetegekre tévén, meg gyógyulnak, mint hogy pediglen az apostoloknak. szükséges volt az erő, hogy végben vihessék
- 35 a szolgálatot melyet reájok bizot, meg ígéré nékik gondviselesit, mondván, hogy vélek lenne világ végezetiig, meg

⁷⁴⁵ hivata,lt.

⁷⁴⁶ [Előző lap alján, őrszók nyomai: tot volt felölle]

igervén azt is nékik, hogy fel öltözteti őket, a magosság béli erővel. a szent lélek által, a melyet el fogja nékik küldeni amenyekből.

matth.
28.

Azt el lehet hinni hogy többire ezeket az oktatásokat
5 agaliléa hegyén való meg jelenésekor adá az apostolinak, a hová mondotta volt nékik hogy menyenek, ugyan őt is igérte vala meg nékik még éltében, hogy meg látták őtet holta után, fel támadása napján, az angyálok, és még maga is. azt parantsolá⁷⁴⁷ az aszonyoknak, hogy mennének meg
10 mondani atanitványoknak, hogy galiléában menyenek, a tanitványok oda menvén, őt meg láták jésust. a mint meg igérte vala nékik, és imádák őtet, abban nem lehet kételkedni, hogy mindnyájan. atanitványok, és az apostolok, őtt ne lettenek volna., ugyan ezen [178a:] jelenésről
15 emlékezik szent pál. amidön azt mondgya. hogy jésus meg jelent, egy szers mind. töbnek, őtt száz atyafiaknál, ugyan ezen apostol. tudtunkra adgya hogy jakabnak is meg jelent, de nem mondgya mi formában.

1 Cor.
15 6.

LI.
utobszori
meg je-
lenése.
jésusnak.
luk. 24
act. 1.

végüre meg jelenék leg utobszor az apostolinak jérusa-
20 lemben. parantsolván nékik, hogy őt maradnának, mind addig, amég a szent lelkét vennék, a melyet eszerént igéré meg nékik: jános⁷⁴⁸ vizele keresztelt, ti pediglen a szent lélekel kereszteltettek meg, az apostolok kérdék tőlle, uram ebben az időben állitodé fel. az Izraelnek országát. ? aki is felelé
25 nékik, hogy nem őket illeti meg tudni az időket, és az orákat. amelyeket az Isten el rejtette amaga hatalmában, hanem ti el veszitek a szent Léleknek erejét. mely reátok fog szállani, és ti bizonytságot fogtok tenni rollam. jérusálemben, az egész judéában, és samariában. és avilág szélyiig.

LII.
jesus
menyben
menete-
leről.
mark. 16
luk. 24
act. 1.

30 Ezek, szent lukáts szerént a jesus utolso szavai eföldön, hogy ha ezeket éppen menybe metelele előtt mondotta, a bethániában volt. a hová vivé az. [178b:] apostolit. menyben metelele napján, vagy pediglen az olaj fák hegyén. a hol, szent lukáts szerént. amenyekben⁷⁴⁹ ment. őt fel emelé
35 kezeit. hogy⁷⁵⁰ meg áldaná tanitványit, és a midön áldaná

⁷⁴⁷ parantsolá(k)

⁷⁴⁸ jános <avizben> vizele [vizele <avizben> fölé írva.]

⁷⁴⁹ amenyekben <be> ment. [Törlés a sor elején.]

⁷⁵⁰ hogy <1> meg áldaná

öket, el válék töllök, a kik is mind addig nézék menyben valo fel menetelét. valamég a felhök. el nem boriták öket szemek előll. és amidön nagy figyelmeteséggel. néznék, két férfiü álla meléjük fejr ruhákban, kik mondák nékik, galiléai férfiak. mit néztek oly sokáig az ég felé, ez ajésus, aki⁷⁵¹ fel vétetett tölletek, hasonló képen fog el jöni. valamint láttatok ötet fel menni, az égben, az apostolok az után. imádák azt, aki el hagyván a földet. az Isten jóbjára ment ülni a menyekben., az az, hogy el vegye, az ő szentséges emberségiben a nyugodalmat. és aditsőséget. mint jutalmít. sok munkáinak, és szenvedésinek. az után az apostolok viszá térének az olajfák hegyéről jérusálemben. nagy örömel. ahol tiz nap mulva a szent Lelket vevék. az után. az ő mestereknek parantsolattya szerént. mindenüt kezdének prédikálni. [179a:] és az ur. meg bizonyittá sok tsuda tételekel. az ígét, melyet szájokban adot volt.

Ezek tehát. mind azok. a melyeket előnkben ád az Évangyélium akristus jésus életéről. a melyet élt előldön. azt nem kel.⁷⁵² gondolni. hogy ezeknél sokal többeket, nem tselekedet. vagy több tsudákat nem tett volna, hanem hogy mindenek meg nem irattak, és a melyek meg irattak, elegendök üdvességünkre. hogy ha azokat olvasván. ötet Isten fiának hiszük lenni, ugy hogy azt hívén, örök életünk légyen az ő nevében., az élet pedig amelyet nekünk ígér, ugyan azon élet, a melyben. ment, menyben menetelekor., mivel tudtára adá az apostolinak. hogy helyt menne nékik készíteni. és szent pál arra tanyít. hogy ugy ment bé érettünk a menyekben. mint mi elől járonk. azért hogy még mostanában kövessük ötet. reménségünkel, a mely reménség olyan legyen nekünk. mint egy erős vas macska. mely segittsen minket e halando életünknék. sok féle változásiban.

A mi pedig a jésus kristus. menyben valo életét. [179b:] illeti, az Évangyélium arra tanyít. hogy ót az Istennek jobján üll, az az, hogy ót nyugodalomban vagyon. se ót munkája nintsen, se többé nem szenved szent emberségiben, amelyet

⁷⁵¹ aki<t láttatok> fel vétetett

⁷⁵² kel. [Beszúrás.]

⁷⁵³ hebr. <4> [?] 6.15.

L.111
jésusnak
ditsősé-
ges éle-
te. a me-
nyekben
joan. 20.
30

joan. 14.
2.

hebr.⁷⁶³
6. 15.

magára vette volt válttságunkért. ő, az Istennek jóbján
üll. mert ugyan azon emberség, első Isten után aditsőség-
ben. és minden teremtet⁷⁵⁴ állatoknak feliben emeltetett.

act.. 7. 5
55. 5 Azt nem kel gondolni. hogy akristus nyugodalomban
élvén magáért, hogy mi érettünk már nem munkálodnék.
és noha az attyának jobján ülljön is. mind azon által szent
István ót álva látta, mert mint hogy nem⁷⁵⁵ azért jött volt a
földre. hogy tsak annak a testnek és léleknek. érdemelye meg
ditsöitesét, a melyet a szent szüz méhében vett magára. ha-
nem hogy még munkálodgya üdveségeket mind azoknak. kik
10 benne hisznek. való hogy azö szenttséges emberségiért
való munkát el végezte, de még munkálodik a szenttyeinek
üdveségekért, mind addig valamég mindnyájan bé nem
mennek. azö ditsőségének részesülésében. a menyekben
15 végezi tehát. ez az embe-[180a:]rek válttságának nagy
munkáját. a melyet eföldön kezdette volt el. ugyan önnét
is. mint feje az anyaszent egy háznak. valamint az apostol
mondgya. igazgattya azt a pásztorok által., világositgya
a doktori által, szenteli azt. a szenttségek által. gondgyát⁷⁵⁶
20 viseli annak kegyelmének segittsége által. és élteti azt. szent
lelkével.

eph. 1. 20
et 4. 15. 20 Ugyan ött is imádkozik szüntelen érettünk, ő is a mi szó
szöllónk az attya előtt, a mi közben járonk hogy neki ajánlya
imádságinkot, és nekünk kegyelmit nyerve. ő a fő pap. és
25 az áldozat, ajánlván minden nap ugyan azon vérit a melyet
ki ontotta a kereszten az emberekért. ugyan ezért is látta
ötet amenyekben, szent János, a meg öletet báránynak
formája alat. az Isten széke előtt lévő oltáron, ugyan ót
vagon, a kegyelemnek, és az irlalmaságnak szekiben.
30 azért hogy eleiben menyünk akellemetes időben és vegyük
büneinknek botsánattyát tölle, minek előtte igasságának
székiben ülljön hogy avilágot meg itéllye.

1 joan.⁷⁵⁷
2. 1. 30 Végtire ugyan önnét is hi minket, és kíván-[180b:]nya
mi töllünk. hogy mi ötet abban aditsőségben tekinttsük,
35 a melyet meg érdemlette mind maganak. mind nekünk.

⁷⁵⁴ terem állatoknak [Íráshiba *teremetet állatoknak* helyett.]

⁷⁵⁵ nem <tsak> azért

⁷⁵⁶ gondgyát [t—d-ből javítva.]

⁷⁵⁷ 1 joan. <2> 2.1.

vére ki ontása által., úgy hogy az örökös jók⁷⁵⁸ melyeket nekünk készít, meg vettesék velünk a földieket, és minket fel indítsanak. hogy ötet kövessük az uton melyet előnkben adot, az az, hogy kövessük azokat a példákat amelyeket nekünk adot. halando életében. és a melynek historiáját le irtuk ebben akönyvben.

Ugyan⁷⁵⁹ erre int minket szent pál apostol. ezekel a szokal., a melyek magokban foglalják. hogy mitsoda modon kel hasznunkra forditanunk mind azt. amit olvastunk a kristus jesus életében. Bizodalomal bé mehetiunk a szent helyben. akristus vére által. követvén azt az uj utat. amelyet előnkben. adot az ő teste által. és mint hogy ő.⁷⁶⁰ menyekben. az Isten házán lévő fő pap. járullyunk hozzája. igaz⁷⁶¹ és tellyes szivel. agonosz lelki üsmérettől meg tisztittatot lélekel. és a kereszttségnek. tizta vizével. meg mosatatot testel. maradgyunk meg álhatatosan ahitben. és annak. [181a:] aditsőségnek reménségében. a melyet nekünk ígért, mivel ő oly igaz ígéletiben, És⁷⁶² hogy azt a ditsőséget meg érdemelhesük. indittsuk fel egy mást a szeretetre, és a jó tselekedetekre. 20 anyival is inkább, hogy láttyuk. utolso napunknak közelgetésit. Mert ha akaratumk szerént vétkezünk, az igazság ismértinek el vétele után. mit várhatunk egyebet. hanem azt a rettenetes itéletet. és annak atüznek sebeségét. mely meg emészti az Isten ellenségit. A ki a mojses törvényét 25 által hágta, minden irgalmaság nélkül meg öletet. menyivel inkább vélitek. hogy sullyosab büntetésekert érdemel. a ki az Isten fiát meg tapodgya, és atestámentum vérét, mely által meg szenteltetett, tisztátalannak állíttya. tudni illik, a ki a vétekel meg fertezetteti a kristus vérit, a mely által 30 meg tisztittatot akereszttségben. és aki boszuságal illeti akegyelemnek lelkét, mivel azt tudgyuk. hogy ki mondotta azt. Enyim a boszu állás, és én meg fizetek. Rettenetes⁷⁶³ dolog az elő Istennek kezében esni.

⁷⁵⁸ jók [Beszúrás.]

⁷⁵⁹ Ugyan <is,> erre int

⁷⁶⁰ ő. <az Is> menyekben. az Isten [Törlés a sor végén.]

⁷⁶¹ igaz <szivel.> és tellyes szivel.

⁷⁶² És [É—é-ből javítva.]

⁷⁶³ Rettenetes [R—r-ből javítva.]

Az az élő Isten., akiről szól szent pál, nem. [181b:] más, hanem ugyan. az, akit ebben a historiában láttunk meg halni a kereszten. az emberek válttságáért, ő meg ítéltet. de ő is még itélni fog. és mindnyájunkot meg itél.
5 az oktatásokrol. melyeket néküink adot. és a példákról. melyeket hagyot néküink halando életében., a mi nyomorúságink alá volt vettette életében. és halált szenvedet., mely a véteknek büntetésire rendeltetett volt. de fel támadot ditsőségesen. és bé ment az örökös boldogságnak birtokában.
10 életében olyan volt mint mi, azért hogy még olyanoká lehesünk valamint ő mostanában. hogy ha az ő életét, és halálat követtyük, követni is fogjuk őtet. fel támadásában és ditsőségében. de nem kel. magunknak. azt a boldogságot igérni. a melyben ő mostanában vagon. hogy ha azon
15 az uton nem járunk, a mellyen. ő oda érkezet.

Nem tsak ellene nem mondanánk annak a ditsőségnek. a melyre hi minket., de sőt még az örökös karhozatban esnénk, hogy ha nem engedelmeskedünk törvényinek. és nem követtyük [182a:] tselekedetit. mivel tsak két út vagon,
20 az egyike az életre, a másika a halálra vezet, valaki az elsön nem jár. bizonyosan a másikat követi, a kristus maga a menyei út, és akoron. ő általa járunk azon. a midön⁷⁶⁴ azokat az igazságokat követtyük, a melyekre tanyitot, és a midön életünket, az ő életéhez szabjuk. más képen élni.
25 mint sem ő élt, ugy őtet nem követik, hanem el tévelyednek, és magokat el vesztik, igen keveset gondolkodnak az ilyenről, meg sem vizsgálják az utat a melyen járnak. mind azon által tsak eléb eléb mennek, de a midön az utnak avégire jutnak. a veszedelemben esnek, mert az arra vivő utat
30 követték,

A keresztyenyek nem tselekedhetnek tehát. semit is hasznosabat. az üdvességéért, mint azt. hogy szüntelen elmelkedgyenek a kristus Jesus életéről, és hogy azt ugy tekintsék. mint egy olyan tükört, a melyben meg láthattják
35 életeknek. mocskát, és fogyatkozásit, ugy kel tekinteniék a kristust e földön. mint kalauzokat. és világositojokat, és meg vis-[182b:]gálván, hogy mit tselekesznek, és hogy ő mit

⁷⁶⁴ a midön<,>

joan. 2.
28.

ps. 1. 6.

tselekedet. és mit tanítot, üsmérjék meg magokban. hogy
tévelygésben, és setettségben vannak. a midőn az magok
viselések, meg nem egyeznek, példáival és parantsolattal,
5 ugy tekinttsék ötet a mennyekben, mint olyan tzélt. ahová
kel igyekezniek, és szüntelen oda sietniek, végtire, szüntelen
kel gondolkodniok. az ő első, és a második eljöveteléről,
meg tanítottak. az ő első eljövetelében, hogy miképen
készüllyenek. a másodikához, és meg itéltetnek. a másodiká-
10 ban, az oktatásokrol. a melyeket az elsőben vettének. semmi
menttségek nem lehet., a szokásáról, példáiról, és tévely-
gésiről avilagnak. egy olyan bíró előtt, a ki tudokra adta,
hogy tsak arról atudományrol fogja őket meg itélni, a melyet
maga tanítot, és az életről melyet élt, és a melyet például
kel magoknak venni, hogy pediglen bizodalomal. mehesünk
15 eleiben azon a nagy napon. a melyen, az embereket meg
itéli, [183a:] halgasuk. mire int minket a kedves tanítvány.
kis fiatskáim, maradgyatok öbenne.. ugy hogy a midőn el
fog jöni, bizodalomal lehesünk ő előtte, és hogy meg ne
szegyenitessünk, hogy pediglen meg tudhasuk. mi légyen
20 a kristusban maradni. tarttsuk jól elménkben. ugyan azon
szent jánosnak ezeket a szavait. a ki azt mondgya hogy
aki⁷⁶⁵ kristusban. marad, annak ugy is kel jární, vala-
mint a kristus járt.

Vége.

25 Ditsöség⁷⁶⁶ az Atyanak, a Fiunak és
a Szent Léleknek.

[183b:] A KÖNYVEK. TÁBLÁJA

Első könyv	pag.
I szent jános fogantatik-	1. [32a]
II A kristus fogantatásáról	3 [33a]
III A sz. szüiz látogatásáról	5 [34a]

⁷⁶⁵ aki [Beszúrás világosabb tintával.] <a> kristusban. marad,

⁷⁶⁶ Ditsöség [g — megkezdett k-ból javítva.]

- IV szent János születéséről 6 [34b]
 V. Az Isten ki nyilatkoztatta sz. jofenek. a kristus születését.⁷⁶⁷ 8 [35b]
 VI A kristus Isteni születéséről ibid [35b]
 VII A kristus emberi születéséről 13 [38a]
 VIII A kristus környülmételkedéséről 14 [38b]
 IX A mágusokrol 15 [39a]
 X A kristust a templomba be mutatták 16 [39b]
 XI A kristus egyiptumba szalad. 19 [41a]
 XII. A kristust a templomba találják meg. 21 [42a]
 XIII szent jános predikál 22 [42b]
 XIV. A kristust szent János meg kereszteli 25 [44a]
 XV. A kristus börtöl. és meg kísértetik 26 [44b]
 XVI. A kristus bizonyágot teszen sz. jánosrol 27 [45a]
 XVII A kristus tanítványokat gyűjt 28 [46a]
 XVIII A kristus első tsuda tétele 30 [46b]
 XIX ki üzi a templombol. akufárokat. 31 [47a]
 XX A kristus Nikodémusal valo beszélgetése 32 [47b]
 XXI szent jános bizonyágot teszen akristusrol. 33 [48a]
 XXII. szent János meg fogatik 35 [49a]
 XXIII A samaritana. aszonyrol. 36 [49b]

Masodik könyv.

- I galileában prédikál 39 [51a]
 II A kristus négy apostolt veszen maga mellé. 40 [51b]
 III kafarnaumba az ördögöst meg gyógyítja 42 [52b]
 IV A kristus meg gyógyította a szent péter napját 43 [53a]
 V. fel járja az egész galiléát. 43 [53a]
 VI A szélvészt meg tsendesiti 45 [54a]
 VII. A kristus két ördögöst gyógyit meg. 46 [54b]
 VIII Egy ina szakadtot. meg gyógyit kafarnaumba 49 [56a]
 IX. Egy publikánust veszen maga mellé 51 [57a]

⁷⁶⁷ a kristus születé. [születésit. helyett.]

- X Egy aszonyt a vér folyásból meg gyógyít. egy⁷⁶⁸
leányt fel támaszt. 52 [57b]
- XI két vakot., egy némat meg gyógyít. 54 [58b]
- XII harmintz nyoltz esztendeig való beteget gyógyít
55 [59a]
- [184a:] XIII Atanítványit azal vadollyák hogy a szombatot
meg nem tarttyák 57 [60a]
- XIV Egy néhány féle betegeket gyógyít meg szombaton.
58 [60b]
- XV. Tizen két Apostolt választ 59 [61a]
- XVI. Hogy mitsoda igaságokat tanítot a⁷⁶⁹ hegyen 61 [62a]
- XVII Egy bél poklost meg gyógyít.⁷⁷⁰ 66 [64b]
- XVIII A százados szolgáját meg gyógyittya 67 [65a]
- XIX Egy halotat fel támaszt. 68 [65b]
- XX János két tanítványát küldi akristushoz 69 [66a]
- XXI⁷⁷¹ Hogy a kristus mit hányt a sidoknak szemekre
71 [67a]
- XXII Egy bünös aszonynak meg térése 72 [67b]
- XXIII Egy vak. és néma ördögöst meg gyógyít 74 [68b]
- XXIV A fariseusok jelt kérnek. 75 [69a]
- XXV. Egy néhány példa beszédeket mond 78 [70b]
- XXVI. meg más példa⁷⁷² beszédeket. 80 [71b]
- XXVII A kristus názárethbe megyen. 83 [73a]
- XXVIII Galileát fel járja, és az apostolit predikáltattya
85 [74a]
- XXIX Herodes szent Janost meg öleti 87 [75a]

Harmadik könyv

- I A kristus öt ezer embert elégít meg. öt kenyere.
két halal. 89 [76a]
- II. A kristus avizen jár. szent péterrel. 91 [77a]
- III A kristus meg mutattya a sidoknak. hogy ő az élő
kenyér. 92 [77b]

⁷⁶⁸ el leányt [el — íráshiba egy helyett.]

⁷⁶⁹ a hegyen [a — beszúrás.]

⁷⁷⁰ meg gyo<g>gyit. [Törlés a felsor végén.]

⁷⁷¹ XXI [I—II-ből javítva.]

⁷⁷² példa beszédeket. [p—b-ből javítva.]

- IV. A fariseusok azon panaszkodnak hogy az apostolok mosdatlan kézel esznek. 96 [79b]
- V. A kristus egy ördögös leányt gyógyit meg. 98 [80b]
- VI. Egy süket. és néma embert gyógyit meg 99 [81a]
- VII négy ezer embert elegit meg hét kenyérel 100 [81b]
- VIII fariseusok jelt kérnek. ibid [81b]
- IX. Egy vakot gyógyit meg bethsaidába 102 [82b]
- X szent péter Isten Fiának valya leni Jésust ibid [82b]
- XI Elöre meg mondgya halálát tanítványinak 103 [83a]
- XII A színét el változtattya 105 [84a]
- XIII egy ördögös lunaticust meg gyógyit 107 [85a]
- XIV. A halálát meg jövendöli. és adot fizet. 109 [86a]
- [184b:]XV. A kristus meg feddi atanítványok nagyra vágýásit 110 [86b]
- XVI rendet szab. mind az intésre mind a botsánatra. 111 [87a]
- XVII jérusalembe megyen a satoros innepekre 113 [88a]
- XVIII tiz bél poklosokot gyógyit meg. 114 [88b]
- XIX A templomba tanit. 115 [89a]
- XX A házasság törésbe eset aszszonyt meg szabaditya 118 [90b]
- XXI A templomba tanitván meg akarják⁷⁷³ kövezni 119 [91a]
- XXII egy vakot meg gyógyit 122 [92b]
- XXIII meg mutattya hogy ő ajó pásztor 126 [94b]
- XXIV hetven ket tanítványokot választ. 127 [95a]
- XXV. Egy irás tudo doktornak⁷⁷⁴ meg mutattya a felebráti szeretetet 129 [96a]
- XXVI. Marthához megyen szállani 130 [96b]
- XXVII A fariseusoknak. és a doktoroknak szemekre hánya vétkeket. 131 [97a]
- XXVIII sok oktatásokot ád tanitványinak. 134 [98b]
- XXIX A penitentziának szükségit meg mutattya 138 [100b]
- XXX egy meg görbedet aszszonyt meg gyógyit 139 [101a]
- XXXI A sidok meg akarják kövezni 140 [101b]
- XXXII Elöre meg mondgya a jérusálem romlását. 141 [102a]

⁷⁷³ akarják [r — beszúrás.]

⁷⁷⁴ doktornak <129> meg mutattya [...] 129

- XXXIII egy vizkorságos embert meg gyógyít 143 [103a]
 XXXIV. Azért jöt el, hogy a maga országába hija az embe-
 reket 145 [104a]
 XXXV. meg mutattya mit kel tselekedni az üdveségre 146
 [104b]
 XXXVI A meg térő bünösöket magához fogadgya 147 [105a]
 XXXVII Az alamisnát hadgya. 150 [106b]
 XXXVIII. hogy a házaságban nintsen el választás. 153 [108a]
 XXXIX A maga országaról beszél anépnek. 155. [109a]
 XL Az alázatoságot tanitya 156 [109b]
 XLI A kis gyermekeket meg áldgya. 157 [110a]
 XLII. hogy mitsoda nehéz az üdveség 158 [110b]
 XLIII meg magyaráza miképen léznek az elsők utolsoká.
 161 [112a]
 XLIV. Lázárt fel tamaszttya. 164 [113b]
 XLV. A sidok tanátsot tartanak jesus ellen. 169 [116a]
 XLVI. A samaritánusok bé nem fogadgyák. 170 [116b]
 XLVII A maga halálát harmadikszor előre meg mondgya.
 172 [117b]
 [185a:] XLVIII Meg fedi a tanitvanyi nagyra vágyásit 173
 [118a]
 XLIX Zakéushoz szál. 174 [118b]
 L. A sidok azt gondollyák hogy a kristus az Isten orszá-
 gát nékik ki nyilatkoztattya. 176 [119b]
 LI. két vakot meg gyógyít 178 [120b]
 LII Bethániába vatsorál. 179 [121a]

Negyedik könyv

- I jérusalembé ditsőségesen való bé menetele. 181 [122a]
 II Sirattya Jerusalemlomlását. 183 [123a]
 III Ismét meg mondgya halálát 185 [124a]
 IV A fige fát meg átkoza. 188 [125b]
 V ki üzi a kufárokot a templomból. 189 [126a]
 VI A kristus mondási a fariseusoknak, és a dokto-
 roknak. 192 [127b]
 VII A szőlő mivesekről való példa beszéd. 194 [128b]
 VIII A menyegzőről való példa beszéd. 197 [130a]

- IX Meg szégyeníti a farisaeusokat. 199 [131a]
 X Meg szégyeníti a saduceusokat. 201 [132a]
 XI. Meg mutattya hogy melyik a leg nagyobb parantsolat
 202 [132b]
 XII ki nyilatkozattya a fariseusok gonoszságát 204 [133b]
 XIII Egy özvegy aszonynak adakozását meg dítseri
 205 [134a]
 XIV Előre meg mondgya jérusálem el pusztulását 205 [134a]
 XV. Meg jövendöli a második el jövetelét 209 [136a]
 XVI A vigyázásra tanít 211 [137a]
 XVII A tiz szüzekről valo példa beszéd 213 [138a]
 XVIII A szolgálkrol valo pelda beszéd 214 [138b]
 XIX Az utolso itéletről 216 [139b]
 XX A sidok tanátsot tartanak ellene 218 [140b]
 XXI hogy mi volt a sidok husvétya 219 [141a]
 XXII Az utolso vatsoráról 223 [143a]
 XXIII Az Apostolok lábait meg mosa. 224 [143b]
 XXIV Az oltári szenttséget szerzi 227 [145a]
 XXV. Meg jövendöli a sz. péter meg tagadását 229 [146a]
 XXVI vigasztalya apostolit 233 [148a]
 XXVII oktattya az Apostolit 236 [149b]
 XXVIII Jesus imádkozik az Attyának. 242 [152b]
 XXIX Jesus háromszor imadkozik a gettsemane kertbe.
 244 [153b]
 XXX A kristust meg fogják 247 [155a]
 XXXI kaifashoz viszik 249 [156a]
 XXXII. péter meg tagadgya akristust. 252 [157b]
 [185b:] XXXIII judás⁷⁷⁵ magát meg öli 255 [159a]
 XXXIV. pilatus elöt vádoltatik 256 [159b]
 XXXV Herodes ötet meg veti 258 [160b]
 XXXVI. A tolvajt inkább meg szabadittyák mint sem Jésust
 259 [161a]
 XXXVII A kristus meg ostoroztatik 262 [162b]
 XXXVIII pilatus halálra ítéli 263 [163a]
 XXXIX A kristust fel feszitik 265⁷⁷⁶ [164a]
 XL. jesusnak akereszten valo szavai 267 [165a]

⁷⁷⁵ judás [Íráshiba *judás* helyett.]

⁷⁷⁶ 265 [6 és 5 — javítva más számokból.]

- XLI jésus haláláról. 270 [166b]
 XLII Jesus el temetetik 272 [167b]
 XLIII Jesus fel támad 274 [168b]
 XLIV. Jesus magdolnának meg jelenik 276 [169b]
 XLV. Jesus az aszonyoknak⁷⁷⁷ meg jelenik 278 [170b]
 XLVI Jesus meg jelenik két tanítványnak, és péternek.
 280 [171b]
 XLVII meg jelenik az Apostoloknak. 283 [173a]
 XLVIII A tsudálatos halászatrol. 286 [174b]
 XLIX. Jesus a juhait sz. péterre biza. 288 [175b]
 L. Az apostolit oktattya. 290 [176b]
 LI. jesusnak utolszori meg jelenése 293 [178a]
 LII A kristus menybe meneteléről 293 [178a]
 LIII A kristusnak. menyekbe valo ditsőséges életéről 295
 [179a]
 LIV Bé fejezés 299 [181a]

⁷⁷⁷ az aszonyoknak [fráshiba.]